ספרי׳ — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל חמישי | שער תשיעי

אור התורה

מספר

שמות

והוא לקוטי אמרים. מאמרים יקרים. מעוררים הלבבות לעבודת ה׳. על סדרי פרשיות התורה. ועל חנוכה ופורים. שלש רגלים ור״ה ויוהכ״פ.

מאת

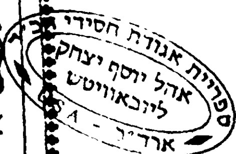
כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה׳

מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג״מ זי״ע

— אדמו״ר ה„צמח צדק״ —

מליובאוויטש

כרך שמיני

נעתק מכת״י ויוצא לאור בפעם הראשונה
על ידי מערכת
„אוצר החסידים״
770 איסטערן פארקוויי ברוקלין נ. י.
שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושלש לבריאה

מפתח כללי:

OR HATORAH

SHEMOS

Vol. VIII

Published and Copyrighted 1983, by

"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway

Brooklyn, New York 11213

Tel.: 493 - 9250 - 1

Printed in U.S.A.

נדפס בדפוס "עזרא"

ע"י מרדכי בן רחל ושלום דובער בן אסתר [illegible]

480 SUTTER AVENUE BROOKLYN, N.Y. 11207

ב"ה

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א ובהמשך להנדפס מכבר מדרושי ורשימות כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק", הננו מו"ל בזה — לפעם הראשונה מכתבי יד — מדרושיו וכו' לספר שמות, בהוספה לאלה שנדפסו מכבר[1].

אחדים מהם נעתקו מגוף כתב יד קודש, והשאר מביכלאך כתבי יד מעתיקים שונים[2], כמצויין בשולי העמוד.

בסוף הספר הוספנו: מפתח ענינים. ב) רשימה מהמאמרים ע"פ סדר תנ"ך וכו' מכל ח' הכרכים מאוה"ת שמות.

העריכה וההערות בשולי העמוד נערכו ע"י הרב התמים ר' אהרן שי' חיטריק, והרב התמים ר' אלכסנדר זיסקינד שי' פיקארסקי.

* * *

בפרטיות יותר ע"ד כתבי כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" — ראה בהקדמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לספר אור התורה שמות (שמות—בא).

מערכת "אוצר החסידים"

ערש"ק ח"י אלול, ברוקלין נ. י.
תהי' שנת גאולת משיח

1) על ספר שמות, ז' כרכים. והם כרך א) שמות—בא (תש"י), ב) בשלח (תשכ"ז), ג) יתרו (תשכ"ז), ד) משפטים (תשכ"ח), ה) תרומה—תצוה (תשכ"ח), ו) תשא—פקודי (תשכ"ח), ז) שמות—ויקהל (תשל"ג).

2) רובם — רק העתקה אחת, ולכן אפשר שגם לאחר שהשתדלנו בזה, ימצאו טעויות, ובפרט בציוני העמודים ומ"מ שבפנים, חסרון התחלת או סיום החצע"ג וכו'.

ובבקשה רבה שכל מי שיש בידו כת"י בנוסח שונה יודיענו בהקדם. וזכות הרבים תלוי בו.

לוח המפתחות

שמות

וארא

בא

בשלח

יתרו

משפטים

תרומה

תצוה

פ׳ זכור

כי תשא

ויקהל

פ' שמות

קיצור מהדרוש ואלה שמות בנ״י

קיצור ענין מ״ש ב״פ ואלה שמות בנ״י הבאים מצרימה, לרמוז למ״ש ירד ירדנו ב' ירידות זא״ז שנק' ג״כ מצרים ברבות בראשית פט״ז, וכן בגאולה ואנכי אעלך גם עלה (הג״ה, עמ״ש מזה בד״ה וזה מעשה המנורה וסד״ה ויעש משה נחש נחשת וע' בזח״ג ס״פ בחקתי דקט״ו ע״ב ע״פ ואף גם זאת ובפ' אחרי דנ״ט ע״ב ע״פ שבת אחים גם יחד ובמק״מ שם ושם עכ״ה) והוא העליי' דלע״ל שעליי' דיציי״מ יהי' טפל לה וכענין שבת קדש לגבי שבת שבתון קדש הקדשים, והיינו כמ״ש כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות היינו שכמו שכל עיקר המכוון בגלות מצרים וימררו, בשביל שיזכו לקבלת התורה, ועיקר המרירות פ״ו שנה כחשבון שם אלקי' שעי״ז זכו למתיקות התורה שם הוי' כן על ידי הירידה השנית יהי' גלוי פנימית התורה לע״ל עין בעין יראו והיינו ע״י בחומר דא קל וחומר ובלבנים לבון הלכתא.

ב) **והנה** להבין ענין לבון הלכתא, כי הנה התכלית לחזות בנועם ה' תענוג העליון ע״ד אז תתענג על הוי', והיינו משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול, וא״א לבוא לחזות בנועם אלא ע״י זיכוך ובירור והפרדת הרע כי לא יגורך רע (עמ״ש מזה בלק״ת פ' במדבר בד״ה להבין ביאור הדברים הנ״ל בענין במדבר סיני ושם ספ״א), ואברהם בחר שעבוד תחת גיהנם שנק' כור הברזל או כור עוני, ועכ״ז א״א לחזות כ״א ע״י התורה כי התורה היא חכמה ובה מתלבש עונג העליון כמ״ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן סדרים דאורייתא, ועיין בזהר ס״פ אחרי דס״ז ע״ב.

ג) **וז״ש** רז״ל ששים המה מלכות אלו ששים מסכתות, ודמיון המשניות למלכות, כי עיקר הולדת הולד הוא מאודם שמזרעת האשה כמ״ש ברבות ע״פ וכגבינה תקפיאני ולובן שהאיש מזריע רק מברר האודם ומעמידו להיות נקפא, וכן בענין תושב״כ ותושבע״פ הנק' מוסר אביך ותורת אמך, וכדי להיות נמשך ח״ע מ״ד הוא ע״י התנאי' והאיתנים מוסדי ארץ, איתנים אותיות תנאים שלגבי תושב״כ נקראו איתנים משכיל לאיתן שאיתן מקבל ממשכיל ח״ע תושב״כ שמשם נמשך שיהי' חזק כי עם קשה עורף אתה ועי״ז נעשה תניא ומשפיע לתושבע״פ ולכן עיקר פסקי הלכות של התנאים חכמי

קיצור מהדרוש ואלה שמות: נעתק מבוך 1023 צס, א. כנראה קיצורים לתו״א. וראה גם אוה״ת שמות — ז ע' ב'תעה.

קיצור ענין: בלי ההג״ה, נמצא לעיל בח״א ע' ט.

ב): בלי ההגה ובשינויים — שם ע' יב.

ג): בשינויים, ראה שם ע' יד. יח.

המשנה לא הי' ע"פ הכרעת שכלם רק ממה שקבלו איש מפי איש עד משה (ועי' בבה"ז פ' תשא גבי לקדש את החדש שסמיכה זו היא המשכת אור אבא, ועיי' במא"א אות ריש סעיף ז' בענין ההפרש בין כל רב מבבל ובין כל רבי מא"י ועמ"ש מזה ע"פ ואתחנן אל ה' שלא נדפס בלק"ת), וזהו גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם שע"י המשנה נעשה הבירור יתנו לשון תרגום, וגם ע"י הצדקה וצדקה תרומם.

ד) **ופלגשים** אלו ברייתות כמשל הפלגש שיחוד המלך עמה רק באקראי ובהצנע ולא בקביעו' והוא ענין מיכאל מקריב נשמותיהן של צדיקים ע"ג המזבח (ועיי' מענין משנה ובריתא בזח"ב פ' פקודי דרנ"ז סע"ב דהמשנה נמשך מבחי' אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדנו והברייתא נמשך מנו"ה דבריאה, ועמ"ש מענין ברייתות בד"ה ויצא יצחק לשוח בשדה ובשה"ש בד"ה ששים המה דרוש השני, ומש"כ שהיחוד עמה באקראי ובהצנע זהו עד"מ כמו שיש נס לפרקים הוא בצנעא ולא בא הנס לעין כל בהתגלות, משא"כ בימי חכמי המשנה היה הנסים מצויים ובגלוי כמו בימי חוני המעגל ורחב"ד ור' אליעזר הגדול ורשב"י ורפב"י גינאי חלוק לי מימיך כו' כי מתניתן מלכתא שהיחוד עמה בקביעות ובגלוי כו' כן ביאר במ"א), ועלמות אין מספר הם ההלכות מימרות האמוראים (ואפ"ל ע"ד ההפרש בין אלו ואלו דברי אלקים חיים ובין וה' עמו שהלכה כמותו, שזה שיהי' הלכה כמותו היינו ע"י וה' עמו שם הוי' דוקא כי הוי' בחכמה, וכן בת"ת דוקא מאיר שם הוי', ומשם נמשך שפע מ"ד דחכמה עילאה בבחי' הלכה, אותיות הכלה, הליכות עולם לו, משא"כ מבחי' שם אלקים אע"פ שהן דברי אלקים חיים, אפשר שאין ההלכה כן כי לא נמשך בזה עדיין מבחי' שם הוי' אוא"ס המאיר בחכמה כו') ונק' עלמות ע"ד בתולה ואיש לא ידעה שלא הי' עדיין היחוד כלל (ובמא"א ב' סמ"ד בתולות ריעותיה הם ההיכלות, ובאות עין סט"ז כ' עלמות שיר הם הי"ב מלאכים שבהיכל הרצון כו') ולבן צ"ל לבון הלכתא כמ"ש סד"ה ואלה המשפטי' בענין שעלו מן הרחצה ובלק"ת בשה"ש סד"ה שניך כעדר, והריחוץ הוא במים מבחי' ונהר יוצא מעדן כו' המשכת מ"ד ולכן ע"י עסק התורה בא לחזות בנועם ה' (ועיין מענין יחוד תושב"כ ותושבע"פ בלק"ת פ' הברכה בד"ה תורה צוה לנו משה מורשה כו'.

ה) **ובזה** יובן משארז"ל שהתומ"צ הם לאתקנא רזא דשמיה כמ"ש בד"ה משה ידבר דף קי"ב ע"ד ועמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה צאינה וראינה דרוש הראשון שע"י המצות הוא המשכת שיעור קומה) היינו להמשיך בחי' שמו הגדול (עיין בלק"ת פ' בהר בד"ה את שבתותי תשמרו) ש' ה' (גם י"ל מ"ש

ע"פ ואתחנן — שלא נדפס בלקו"ת: נדפס באוה"ת ואתחנן ע' עו.

ד): ראה שם ע' כא.

ה): ראה אוה"ת שמות ע' לא. לב.

בד"ה משה ידבר דף קי"ב ע"ד: בתו"א בהוצאת קה"ת: סס, ב.

בת"ז וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארן כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא ופי' שמהן הם השמות, וע' מזה בסידור שער השבת בתחלתו ואז מתנהג העולם באפלה וע"י התומ"צ מתקנים רזא דשמיה שממשיכים שיהי' נמשך אור א"ס ב"ה בהשמות כנשמתא לגופא ובד"ה משה ידבר פי' לאתקנא רזא דשמיה ע"ד מ"ש ועשיתם אתם כאלו עשאוני שנתבאר בלק"ת בשה"ש בד"ה אני ישינה ולבי ער), וזהו ואלה שמות בנ"י, ע"ד ויעש דוד שם בש"ב ח' י"ג, עיין זח"א וירא קי"ו ב' ובפ' תולדות דקמ"ב סע"ב ובזח"מ שם פי' שזהו ע"ד גבורי כח עושי דברו הנזכר בזח"ג בלק דקצ"א א', פ' בחקתי דקי"ג ע"ב ענין ויעש דוד שם, ובמד"ר בענין שמות בנ"י נאמר כאן שמות ונאמר בכוכבים שמות, וארז"ל במד"ר בקהלת ע"פ טוב שם משמן טוב דכתיב ונשא אהרן את שמות בנ"י חביב עלי שמותן של שבטים משמן המשחה שנמשחו בו כהנים כו' ועמ"ש ע"פ על כן קראה שמו נפתלי, והענין י"ל ע"ד הצדיקי' שמם קודם להם ושמו מרדכי דומין לבוראם שנאמר ושמי הוי' כו', כי הנה כתיב אשר הלכו אלקים כו' ולשום לו שם, וזהו ע"ד מ"ש יתרו ע"י יצ"מ עתה ידעתי כי גדול הוי' מכל האלקים ולכן שמו קודם לו, ע"ד נודע ביהודה אלקי' בישראל גדול שמו, ובצדיקים ג"כ ענין שמו קדם להן ע"ד כתר שם טוב עולה על גביהן דהיינו ע"י מעשים טובים, וזהו ענין ואלה שמות בני ישראל, ולכן ארז"ל אלה תולדות השמים והארץ עומדים בזכות ואלה שמות בנ"י, שע"י כתר שם טוב ממשיכים בחי' ולשום לו שם לאתקנא רזא דשמיה כנ"ל, וזהו ענין לקנות לו שם ולכן יעקב גימט' ז"פ הוי' שממשיך שם הוי' בז' מדות לך ה' הגדולה והגבורה כו' וכן ראובן כי ראה ה' כו' שמעון כי שמע ה', נפתלי נופת לי, או פיתולייה דידי אינון כו' כמ"ש במ"א.

ו) **ופירוש** הבאים מצרימה, ר"ל שגם בבחי' הגלות שזהו מצרים, שנאמר אותותינו לא ראינו היינו לא ראינו, אבל ע"י מעשים טובים נמשכים הנ' * השמות רק שהם בבחינת הבאים מצרימה, ועמ"ש מענין אותותינו לא ראינו בלק"ת בשה"ש בד"ה אני ישינה ולבי ער (ואפ"ל שמות י"ב שבטים הם י"ב אותיות פשוטות יעקב ז"פ השם נגד ז' כפולות בגד כפרת אברהם יצחק וישראל ג' אותיות אמש שהם אמות, וזהו ככוכבים כוכב היינו כ"ו כ"ב שהוא שם הוי' וכ"ב אותיות וזהו ענין אותותינו כו' וע"י כ"ב אותיות אלו נגילה ונשמחה בך, ולשון שבטים ע"ד כוכבא דשביט) משא"כ בבחי' ארץ טובה ורחבה, ארץ חפץ שבו גלוי רצון העליון בחי' כל אשר חפץ ה' עשה (ע' ד"ה מזווה מימין וגם נק' ארץ זבת חלב ודבש עיי' בלק"ת פ' שלח שלא יסתירו העלמין וזהו טובה הארץ מאד מאד והפך ב' בחי' מצרימה הנז' כאן ובפ' ויגש דהיינו כשהעלמין מסתירים כו', גם בגלות נאמר ארץ שמלכך נער דהיינו מט"ט שרו של עולם, ועמ"ש מענין נער סד"ה בכ"ה בכסלו והוא ענין אתוון זעירין בהבראם ה' זעירא, ולכן אותותינו אותיות התורה שהם אתוון בינונים

הנ' : אוצ"ל : הז'.

ואתוון דרברבן לא ראינו, משא"כ באח"פ נאמר שמלכך בן חורין דא קוב"ה. חירות נמשך מבחי' יובל וגם ע"ד חרות על הלוחות אותיות החקיקה), כי הנה בשם הוי' שמהוה מאין ליש צ"ל יר"ד צמצום תחלה ואח"כ ה' התפשטות (וע' בד"ה רני ושמחי דרוש הראשון שבחי' י"ה זהו ענין רצוא ושוב שלמעלה הרצוא הוא צמצום והסתלקות אור א"ס ב"ה, וזהו היר"ד ואח"כ השוב המשכות אור א"ס ב"ה וזהו הה"א, וע' סד"ה וידבר אלקי' אל משה כו' וארא אל אברהם איך מבחי' הרצוא וההסתלקות אור א"ס ב"ה נמשך הגלות מצרים אלא שע"י רצוא זה יומשך אח"כ השוב ויצי"מ כו' ואפ"ל לפ"ז כי גם עלה להיות גלוי שם הוי' דלעילא א"כ הרו"ש גבוה יותר ודו"ק.

ז) **והנה** כתיב ירד ירדנו מצרימה, ירידה אחר ירידה, הירידה הא' בבחי' מיצר וגבול היינו להתלבש בבחי' עלמין סתימין, והירידה הב' בבחי' עלמין דאתגליין (ע' ע"פ ואני נתתי לכם שכם אחד פירש ויוסף יסוד דא"ק הורד מצרימה בשני מזלות ונוצר ונקה שהם מקור או"א, וע' מענין עלמין סתימין ועלמין דאתגליין בד"ה טובה הארץ מאד מאד ובד"ה מי מנה עפר יעקב וע' ע"פ הרם את מטך וע' בד"ה שבת שבתון גבי טהורה היא וע' בת"א פ' יתרו בד"ה זכור ושמור בדבור א' נאמרו בסוף הדרוש גבי וזהו אשר הוצאתיך מארץ מצרים כי כל סדר ההשתלשלות נקרא בשם מצרים כו' ועו"ש בד"ה ולתוספת ביאור מ"ש אשר הוצאתיך מארץ מצרים, וע' בד"ה אלה מסעי דרוש השני בסופו גבי והנה עיקר ותכלית נסיעתו היה לצאת מבחי' מצרים וע' בד"ה לכן אמור לבנ"י בענין שמזכירין יצי"מ בכל יום בקר וערב מוכרח שעכשיו אין השמות וההמשכות באים מצרימה, וכ"מ ממ"ש בסידור בדרוש ברהמ"ז בענין ברכת הארץ שהיא מדאורייתא גם עכשיו, וצ"ע ממ"ש במד"ר בראשית ס"פ י"ז נק' על שם אשור כו' על שם מצרים, וע' בד"ה ששת ימים תאכל מצות דרוש הראשון פ"ב גבי מצה זו שאנו אוכלים כו' ע"ש שלאחר הפסיק דלאחר שקבלו ישראל התומ"צ כו' ועמ"ש ע"פ טוב שכן קרוב משלי כ"ז יו"ד ההפרש בין אות ד' לאות רי"ש י"ל עד"ז הוא ההפרש וע' ד"ה אני ישינה ולבי ער) והיינו אותיות המחשבה ואותיות הדבור שנמשכים מהשכל ומשתלשלי' להיות אותיות (עיי' ביאור תורה צוה וד"ה מזוזה מימין ובתוספות לק"ת בדרוש הצמצום והרשימו והקו ועיי' בלק"ת פ' אחרי בד"ה ביאור הדברי' ע"פ כי ביום הזה יכפר ושם פ"ב) וזהו כולם בחכמה עשית וכתיב בדבר ה' שמים נעשו (ועמ"ש בד"ה מזוזה מימין מענין זה דכתיב כל אשר חפץ הוי' עשה והמאמרות נמשכים משם אלקים ושם כי זה שהנברא יש ודבר נפרד נמשך מהדבור, וזהו ענין מצרימה מיצר וגבול, אך אעפ"כ כל אשר חפץ הוי' עשה כו' שהכה בכורי מצרים זהו ענין יצי"מ), והנה עצם ח"ע קודם התלבשותה בבחי' עלמין נק' ישראל (לכן ארז"ל מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר הקדומים לעולם וע' בד"ה אם בחקתי הראשון דפי' ישראל עלו במחשבה היינו במחשבה עילאה שלמעלה ממדריגת מחשבה המהווה עלמין סתימין שהיא הנקראת מחשבה

תתאה) והמשכות ח"ע להתלבש בעלמין סתימין נק' בני ישראל הבאים מצרימה יעקב כי יעקב יוד עקב.

ח) **והנה** בעת שאין בהמ"ק קיים נאמר אותותינו לא ראינו תלים סי' ע"ד ט' (ע"ש בת"י ובפרש"י פירשו על האריכות, ועמ"ש מזה בד"ה אני ישנה ולבי ער ובד"ה ומרדכי יצא ובד"ה כי אתה אבינו) מחמת שמאיר רק שם אלקים, אבל ע"י אור ח"ע משתנים הצירופים (ע"ד מ"ש בד"ה מזוזה מימין בפי' כי אני ידעתי כי גדול הוי' ואדונינו מכל אלקים, ובזה יש לתרץ דלכאורה קשה אומרו דמצרים זהו מבחי' שם אלקי', דהרי אדרבה ירושלים נק' עיר אלקינו על שם אלקי' אך אלקינו זהו יחוד הוי' אלקים, דהיינו כמ"ש גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו, ובמא"א א' קנ"ה פי' אלקינו הוא ת"ת והוא מהזהר תרומה דף קנ"ט ע"ב), והנה שבה כבשרו (י"ל צרעת זהו אדום, כשלג ע"ד בהרת עזה כשלג ושבה כבשרו, ע"ד יבא כל בשר להשתחוות כו', ועוד דאיתא בילקוט נ"ד א' מה הנחש דאמר להר"ר והלקתי אותו בצרעת כו' א"כ ענין ב' המופתי' ממטה לנחש ומנחש למטה ומבשרו לצרעת ומצרעת לבשרו ענין א' הוא) ונק' אותותינו כי ישראל עלה במחשבה (ועוד כי ס"ר אותיות שבתורה נגד ס"ר נש"י גם יש אותיות החקיקה ושם שרש הנשמות).

הערות ע"י מרירות מצרים זכו למתיקות התורה עמ"ש ויחל משה, ב' כ"א ע"י התורה ע' ביאור האזינו דרוש השני, עד וזהו לקנות לו שם, דכ"ד ע"ב דיו לעולם אני ואתה גבי מילה סוד ה' ליראיו מצרים יו"ד צמצום יצ"מ פותח את ידיך, הקושיא שמזכירין יצי"מ בכל יום והרי כל המ' נקראו מצרים עמ"ש לעיל, וי"ל עוד כי מצרים כמה בחי' והנה סדר השתלשלות בי"ע נק' מצרים מיצר וגבול והעליי' ממצרים אל ארץ טובה מ' דאצי' ע' ד"ה קול דודי שבשה"ש, אך עוד יש מצרי' בי"ע דאצילות ג"כ מיצר וגבול כנ"ל ב' המזלות ונוצר ונקה קנה חכמה קנה בינה נק' מצרימה ובד"ה ועשית בגדי קדש האותיות הם שערות, ולע"ל יהי' גילוי אצי' שבאצי' חותמו של הקב"ה אמת כו'.

ב) **ובחי'** ירידה הב' היא מש"כ ואלה שמות בנ"י היינו ישראל זוטא את יעקב היינו הקול המאיר בהדבור (ומ"מ אפ"ל שהקול המאיר בהדבור דבחי' מצרימה זהו ע"ד וילך חרנה כמ"ש בת"א ר"פ ויצא בד"ה ושבתי בשלום דל"ו סע"א כי חרן אותיות גרון, אך הוא בחי' נחר גרוני, משא"כ צואר נק' בהמ"ק עיר אלקינו כו' גלוי הקול והדבור כו' ומבחינת חרן נעשה רנה) ואתם תלקטו לאחד אחד ישעי' כ"ז י"ב.

הערות: נכתב בהיפך העמוד, ~~וצ"ע איפה זה שייך.~~
ב): ~~כן מצוין בהכת"י.~~
בת"א ר"פ ויצא . . . דל"ו סע"א: בהוצאת קה"ת: כא, ג.

ב' העליות הא' גלוי ש' הוי' ע"י מ"ת וא"י מצות הב' עפמ"ש בפסוק עשית ענין לע"ל נפלאות גדולות לבדו, ר"ל שלא ע"י ב"ד כי ב"ד שם אלקי' וא"כ זהו ע"ד שמש ומגן, אבל לע"ל מוציא חמה מנרתקה וזהו הוא לבדו כו'. זמן הג' כמו בדייתא שאין היחוד בגילוי כו'.

ואלה שמות בנ"י כו' את יעקב איש וביתו באו כו'. הנה ההפרש בין ישראל ליעקב הוא בהיות שהמדות יש בהם פנימיות וחיצוניות עד החזה הם בבחי' העלם בשכל והתבוננות המולידים עדיין והם מתאחדים עם השכל ממש, ולא יוכר התפעלות המדה בפ"ע כלל, וזה נק' חסדים מכוסים ביסוד אימא כו' (ועמ"ש בלק"ת פ' תבא בביאור ע"פ היום הזה ובמא"א יו"ד למ"ד ישראל נק' מחצית העליון דז"א) שהוא בחי' תעלומות הלב וזהו ישראל ישר אל כי אל הוא החכמה של המדות הנק' ישר וישורון, ובזמן בהמ"ק היה זיווג ישראל ורחל פב"פ, פי' שהדיבור הוגבה לקבל הארת השפעתו מפנימיות המדות שהם שכליים ממש הנק' תעלומות הלב וידוע שהדיבור העליון רוח פיו ית' מחיה כל העולמות דבי"ע ובהיותו מקבל השפע מוחין משכל המדות בפנימיותם כנ"ל אזי נמתקו כל הדינים והצמצומים כו'. (וע' בסידור במזמור דהשמים מספרים ע"פ אין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם, שבשבת הוא זיווג ישראל ורחל ובחול יעקב ורחל, ופי' כי ישראל הוא הדעת שהוא מקור המדות אבל הם מדות שבשכל, ויעקב הוא המדות שבלב שמהם נמשך קלא דאשתמע המאיר ברחל שהוא הדיבור אבל בשבת שנמשך מבחי' ישראל ברחל נק' בלי נשמע קולם שהוא קלא דלא אשתמע, שהוא בחי' עליונה יותר והמשכה פנימיות היינו מבחי' ג"ר, ע' במאמר הזהר פ' פנחס ע"פ אנכי אשמח בפי' שמע שם ע' רברבא הובא בסידור שער הק"ש. משא"כ המשכה שמבחי' קלא דאשתמע הוא המשכה חיצוני' לגבי המשכה זו כמבואר ממ"ש בלק"ת בד"ה שובה ישראל עד, דרוש השני פ"א ובד"ה לבאר ענין יוה"כ) והטעם מפני שהשכל הוא

ב' העליות: נכתב בשולי העמוד.

ואלה שמות: נעתק מבוך 674 מה, א. ההגהות נמצאו ג"כ בבוך 168 כב, א. 1071 ט, א. — המאמר (בלי הגהות — נדפס באתהלך ס"ע קמח) ועם הגהות אחרות באור התורה שמות כרך ז' ע' ב'תעא — רק חלק מהמאמר.

חסדים מכוסים: באוה"ת שמות — ז ע' ב'תעא: חו"ג המכוסי'. וכ"ה בבוך 1049.

ישראל ישר אל: ראה לקו"ת שלח מ, ג. אוה"ת משפטים ע' א'שטז. תצוה ב'תשעח.

ישר אל . . . ישר וישורון: באוה"ת שמות שם על קטע זו: מו"ח ז"ל [= כ"ק אדמו"ר האמצעי].

שבשבת הוא זיווג ישראל ורחל: ראה באוה"ת שם ע' ב'תעב.

חסד בעצמו בהיותו נמשך מבחי' רב חסד כידוע (שאבא מלביש חסד דא"א וגם יונק ממו"ס ע"י ונוצר חסד ועמ"ש בד"ה באתי לגני בענין אב הרחמן) ועוד שהוא בהתפשטות והרחבה גדולה עד שלא יתפוס מקום מה שמנגדו כמו עד"מ החכם הגדול ישתוק בבזיון שיבזנו זולתו כי יוכל לסבול בחכמתו הרחבה ובוטל הדבר בזיון במוחו ולא יתפוס מקום כו', כמ"ש במ"א ע"פ מאמר הזהר ע"פ ועתה יגדל נא כח אד'. וגם ניכר ההפרש גם בגבורות וכעס בין החכם לשוטה בהיות כי התינוק מתפעל בכעס להכות לזולתו וכדומה שאין בזה חסד כלל ובגדול כשיכעוס יכוין התועלת בכעסו ויעצור רוחו כו'. וכל גבורות ודינין של החכם אינם אמיתים רק לאיזה תועלת מפני חטעם שבשכלו כו', כי גוף ענין הדין והצמצום אינו אוהב כלל כי עיקר מהות החכמה מהחסדים כו' וד"ל. וכמו"כ כאשר מקבלת מל' מישראל שכל המדות אז כתיב נושא עון ועובר על פשע כו' וגם כל הגבורות והדינים נמתקו בחסדים דאבא וד"ל. (משא"כ כשמקבל הדיבור מבחי' המדות שלמטה מהחזה הנק' יעקב מחצית התחתון דז"א ובמדרש גבי משה שנק' איש האלקים מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה אלקים. והיינו כי פרסא מפסיק בין חציו העליון לחציו התחתון. ועד"ז יובן בז"א מחציו ולמטה איש מחציו ולמעלה אלקים, בחי' כי לא אדם הוא) אמנם ענין פב"פ שחב"ד דמל' מקבל מישראל כו', בהיות כי לפעמים אין המל' עולה למעלה באצי' לקבל מבחי' חב"ד שבישראל כו', אלא מקבלת מבחי' נה"י שבשכל המדות והוא השפע שמשפיע מתחת רגליו כו'. (וזהו"ע בני ישראל כי בנ"י היינו נו"ה של בחי' ישראל, ע' במא"א אות ב' סי' נ"ב, וא"כ לפי המבואר דישראל הוא הדעת, א"כ בני ישראל הם נו"ה שלו, והיינו כשאין המל' מקבלת מכללות הדעת חב"ד וחג"ת שבו רק מבחי' נו"ה היינו ענין ואלה שמות בנ"י הבאים כו' אבל בשבת מקבל מישראל עצמו ונק' זיווג ישראל ורחל) ועכ"ז שפע זו גבוה ממדריגת שפע יעקב שהוא מוחין של גילוי המדות בחזה כו' שהוא בזמן הגלות כו'. וביאור כ"ז דהנה עד"מ שכל המדה הוא הטעם והדעת למה יאהוב אותו הדבר והוא כח שכלו ולא מהות אהבה כלל כו' וכשמתאחדת האהבה בשכל זה הנק' תעלומות הלב במוח כנ"ל נק' ישראל וכשהדיבור נלקח מהשכל זה הוא בחי' ישראל. אמנם כששפע זה הדיבור מצד יסוד האש בבשר הלב שגורם להיות הדיבור נפרדין מן השכל עד שאינו מחשב מה שידבר כו' זה מבחי' גילוי הלב בחי' נה"י והוא הנק' חזה הלב כו'. ויעקב הוא המוחין שלו פי' שהרי גם באהבה הגלוייה המפורדת לגמרי מן השכל עכ"ז יש בה בהעלם איזה שכל מצומצם מן בחי' ישראל הנ"ל והוא

אב הרחמן: בלקו"ת שה"ש לב, א: אב הרחמים. כן צ"ל גם כאן. ראה החילוק בין אב הרחמים ואב הרחמן בלקו"ת ר"ה סב, ד.

נושא עון ועובר על פשע: מיכה ז, יח.

ובמדרש גבי משה: דברים רבה פ' ברכה פי"א.

כי פרסא מפסיק בין חציו העליון: ראה סנהדרין לט, א.

הממשיך בדיבור שכליים שלא חשבם. (וזהו הנק' בני ישראל הבאים את יעקב כחות והמשכות מבחי' הדעת הנק' ישראל, הבאים בבחי' המדות הנק' יעקב). וזהו בחי' למטה מרגלין כו' פי' שכבר נשתנה הדבר שכל אחר שהולבש בגשם המדות הגלוים משא"כ כשמקבלת מבחי' ישראל בעצמו. ועכ"ז אף שהורד והושפל שפע ישראל דרך החזה גבוה הוא ממוחין של המדות הגלוים המצומצמים מאד מבלי התגלות כלל שהרי לא נראה שום שכל באהבה נרגשת בלב כו'. (ואפ"ל דמבואר דבשבת נמשך מבחי' ישראל ובחול מבחי' יעקב. אמנם גם בחול יש הארת שבת, והוא התפילה. וזהו"ע בנ"י הבאים ונמשכים את יעקב כו'. ואפ"ל עוד כי יעקב נק' עבדי בחי' אתכפיא וישראל נק' בני בכורי אתהפכא כמבואר בד"ה לא הביט און ביעקב, ויש לפעמים אתהפכא בלבושי הנפש מחדומ"ע ולא בעצמות מדות הנפש כמ"ש בד"ה כי תצא דרוש השני פ"ג זהו הנק' בני ישראל). וזהו את יעקב איש וביתו באו פי' בנ"י הם בחי' ירידות שפע ישראל דרך חזה כנ"ל ולכך נק' בנ"י בחי' נה"י שבו שבאים ונמשך את יעקב פי' במדות שנלקחים מיעקב והוא גילוי והרגשת המדות בחזה שיעקב הוא המוחין שלהם, וזהו את הוא הטפל ליעקב כו', ואיש וביתו באו כי בזמן הגלות זיווג יעקב ורחל כנ"ל, ואיש נק' בחי' ישראל כידוע. והענין הוא להודיע שאין זאת משפע יעקב עצמו כ"א מה שלוקח מבני ישראל הנ"ל שכבר באו אצלו איש וביתו פי' המשפיע עם המקבל הנק' ביתו. וכידוע ההפרש בין בתי גוואי לבתי בראי שהוא היכלות הנק' סריסים המשרתים את פני המלך והוא בחי' מרכבתא דז"א כו', ויעקב מלבר שהרי חקוקה דיוקנו תחת כסה"כ הזה כו' וכך בית יעקב נקראים בתי בראי, וע"ז אומר ויתעצב אל לבו כו', אבל לפני המקום אין עצבות כו'. וזהו ואלה שמות בנ"י כי רק בחי' שמות שלהם המה מקוריים ליעקב עד שצריכים לירד ולישפול כנ"ל, וזהו היורדים מצרימה לברר בירורים כו'.

———●———

וכמארז"ל מוטב דלידייני' כו'. וצריך ביאור קצת אומרו כדי לחזות כו' בעוה"ב ובג"ע כו', דעוה"ב שהוא תחה"מ ניחא שהוא עיקר קיבול שכר, אבל ענין ג"ע הלא גם קודם ירידת הנשמה לגוף היתה עומדת שם לפני ה' בעולם העליון דהיינו בחי' ג"ע, וא"כ מהו עליה ע"י

ההפרש בין בתי גוואי לבתי בראי: ראה חגיגה ה, ב.

חקוקה דיוקנו תחת כסה"כ: ראה ב"ר פ"ב, ב.

ויתעצב אל לבו: בראשית ו, ו.

מצרימה לברר בירורים כו': ע"כ נדפס בסה"מ אתהלך — לאזניא.

וכמארז"ל מוטב: בהכת"י בא בהמשך אחד להמאמר דלעיל וכנראה חסר כאן. וכל הקטע אין לו שייכות להמאמר דלעיל. אבל שייך לפ' שמות. ראה אוה"ת שמות — ז ע' ב'תתפח ואילך. תו"א מט, א. אוה"ת שמות ע' י ואילך.

ירידתה בגוף. אך הענין שעם היות עיקר הגילוי ובחי' נועם ה' וצחצחות שמעלה ממעלת הכתר הוא לע"ל בתחה"מ עכ"ז זיו והארה מבחי' זו ממש נמשך בג"ע להנשמה שהיתה כבר בעוה"ז, כי שכר מצוה נמשך מהמצוה עצמה ועיקר השכר לע"ל. ומ"מ נמשך ג"כ בג"ע כמבואר באגה"ק המתחיל א"ח עט"ב כו', וכ"מ בתניא פל"ט שנהנין מזיו תורתן ועבודתן ממש כמבואר בזהר ויקהל דר"י באריכות, ועמ"ש במק"מ. משא"כ קודם ירידות הנשמה בגוף היתה נהגית רק מבחי' החיות הנמשך להחיות העולמות והנשמות. וכנודע שיש ב' מיני המשכות כמ"ש בהקדמה לס' פע"ח היינו א' הנמשך להחיות העולמות והמשכה זו אף בלי אתעדל"ת, והב' הנמשך ע"י תומ"צ ע"ש. וידוע שאין ערוך כלל החיות הנמשך בעולמות בסוד קצבה ושורש לגבי תוס' האור הנמשך ע"י תומ"צ, כי זה שנמשך ע"י תומ"צ הוא מבחי' פנימיות אלקותו ית' והנמשך לחיות העולמות הוא מבחי' חיצוניות. ועמ"ש במ"א פ' ראה ע"פ כי תשמע בקול ביאור ענין מפתחות החיצוניות ומפתחות הפנימיות, וכמ"ש במ"א ע"פ ועתה ישראל מה ה' כו' שואל מעמך כ"א ליראה כו', ע' בה"ז פ' אחרי, והעיקר ע"פ באתי לגני כו' משם תדרשנו. ועפי"ז יובן ענין משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול, פי' כי ענין עדי עד הוא על הגילוי הנמשך ע"י תומ"צ כמאמר צדיקים אין להם מנוחה כו', ולהיות שגילוי זה הוא מבחי' נועם ה' ותענוג עליון שהוא ענין עדי עד הוא על הגילוי הנמשך ע"י תומ"צ כמאמר צדיקים אין להם למעלה מהארה הנמשך להחיות העולמות בחי' עולם חסד יבנה ע"כ נאמר שמו הגדול דוקא שהוא למעלה משאר השמות כמו שם אל בחסד ושם אלקים בגבורה כו', אבל שמו הגדול הוא בחי' אוא"ס שלמעלה מהתלבשות בהמדות רק שמתלבש בחכ' שהיא התורה וכמ"ש הוי' בחכ' כו', ועמ"ש במ"א בפסוק שה"ש כו'. וזהו"ע ירידת הנשמה צורך עלי', שכדי שיהי' ביכולת הנשמה להמשיך מבחי' זו בעסק תורתם הוא דייקא ע"י אתכפיא ואתהפכא של הנה"ב כמבואר ע"פ באתי לגני הנ"ל בענין אריתי מורי עם בשמי ע"ש) ובלתי זה נק' כור העוני כו'. (ביאור הדבר לקשר זה למה שמבואר לעיל הענין דהנה המשכה זו בג"ע מבואר למעלה שהוא דוקא ע"י ירידת הנשמה בעוה"ז להתלבש בגוף ונה"ב, שע"י אתכפיא ואתהפכא נמשך כו' אך צריך לזה עוד תניא, דעסק התומ"צ שע"י ב' דברים אלו נמשך מבחי' שמו הגדול להתלבש בחכ' כי אורייתא מחכ' נפקת, ולהמשיך בחי' אוא"ס שלמעלה מהחכ' בחכמה לא סגי בעסק התורה לבד דמחכ' נפקת כ"א גם ע"י אתכפיא אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד אך כי משכן ומקום גילוי זה הוא דוקא בחכמה ע"כ לא סגי באתכפיא ואתהפכא לחוד בלי עסק התורה דוקא. ולכן נק' התורה משל הקדמוני שהוא משל וכלי לגילוי בחי' קדמונו של עולם. וזהו פי' באתי לגני ע"י עסק התורה אך היינו ע"י שאריתי מורי עם בשמי בחי' אתכפיא

אך — תניא: צ"ל: תנאי.

ואתהפכא כו' יעו"ש. ולכן ע"י עסק הנשמה בעוה"ז בעסק תומ"צ בבחי' אתכפיא ואתהפכא זוכה לבחי' גילוי זה שבג"ע כו'. ועיקרו לע"ל כו'. אך אמנם מפני שיש ג"כ פגמים שפוגמים בנפש, והיינו ע"י עברו על איזה איסור דאורייתא או דרבנן, לכן צ"ל גיהנם להפריד הרע מן הטוב כו'. ואז אח"כ יזכה לגילוי הזיו בג"ע ע"י תומ"צ שסיגל. ואברהם בחר לו שיעבוד מלכות תחת יסורי גיהנם, והטעם י"ל כי מלבד מ"ש באגה"ת פ' י"ב לפי שעוה"ז ע"י חסד יבנה וביסורים קלים בעוה"ז ניצל מדינים קשים של עוה"ב ויסורי גיהנם שע"א הוא קשה יותר ולאין ערוך אפי' מן יסורי איוב ע' שנה כו' וכמ"ש. אך עוד זאת י"ל דע"י יסורי עוה"ז נעשה ג"כ בירור נה"ב שמביאין אותו לידי אתכפיא ואתהפכא ונעשה ע"ז המשכה כמו ע"י עסק הטוב. משא"כ גיהנם אינו רק להסיר חולאת הרע כו' וכמשי"ת לקמן אי"ה איך דוקא ע"י שעבוד מצרים בחומר ובלבנים זכו להגילוי שאח"כ במ"ת. וכן עכשיו ע"י שעבוד מלכיות. וגם שי"ל שהוא מפני שהגלות נק' כור ומפריד חולאת הרע כמו גיהנם. אך יותר נראה שהוא ג"כ הגורם הגילוי וההמשכה כו'. אך היינו דווקא ע"י עסק התורה כנ"ל דצ"ל ב' התנאים בחי' אתכפיא ועסק התורה.

לד"ה ואלה שמות השני ענין דור הפלגה ונעשה לנו שם להפריד השם מבעל השם כדי שיומשך חיות העולמות ולא יצטרך להבטל לבעל השם, וזהו שצ"ל אליו ולא למדותיו שהם השמות, ועמך שהם השמות לא חפצתי, וזהו אהבת עולם שאוהב חיות העולם אף עוה"ב, שמות שמות, ע"מ לקבל פרס משא"כ אה"ר, וזהו מקדשי שמך שממשיכי' מעצמותו בשמך, משמח אלקים, וזהו בכל יום אברכך ואח"כ ואהללה שמך, שמע שם ע' כי רק השם מע' רמתי מחיה, וכמ"כ הוי' אלקינו המקור נש"י למעלה מש' הוי' מקור העולמות ה' א' בז' רקיעי' והארץ.

ומכ"ז * יובן ושמרו בנ"י את השבת ע"י מי שטרח בע"ש יומשך בשבת גלוי ישראל.

וכמשי"ת לקמן אי"ה: הכוונה להבוך שממנו נעתק המאמר.
לד"ה ואלה שמות: בוך 1071 ס, ב גוכי"ק. וצ"ע לאיזה מאמר הכוונה.
אליו ולא למדותיו: ספרי הובא בפרדס שער הכוונה ס"ב.
שמע שם ע': זח"ג רלו, ב.
ומכ"ז: נכתב בריש הע'.

שייך לסד"ה ואלה שמות, ברבות ס"פ לך, יציץ ופרח ישראל, והעלי' **השנית** לע"ל י"ל יאירו בהם שורש י"ב גבולי אלכסון ששרשם מתפארת דאריך כמ"ש המק"מ פ' וישלח כנ"ל, ועמ"ש מזה בלק"ת פ' מטות בד"ה וירד הגבול, גם כמ"ש במ"א בפי' והיה מדי חדש בחדשו כי י"ב ראשי חדשים הם י"ב שבטים דבריאה שמאיר בהם י"ב שמות הוי' שבז"א דאצילות, אבל ענין חדש בחדשו זהו בחי' עליונה יותר דהיינו שיאירו י"ב שמות צירופי הוי' דז"א הם ממש יאירו בבי"ע כדרך שמאיר עכשיו י"ב דבריאה, ובתוכם יאירו י"ג ת"ד דא"א שהם מקור י"ב בחי' דז"א כנ"ל וזהו ע"ד הידוע בפירוש והי' הוי' לי לאלקים כו' ולכן יבא כל בשר שהם י"ב בקר דבריאה להשתחוות לפני דהיינו בבחי' ביטול שלמעלה מבחי' רשפי אש האהבה כו', ואז דווקא יאיר ויתגלה פנימי' התורה שהיא במו"ס חכמה שבכתר כו' והקושיא מ"ש בת"א דבפ' ויגש נאמר יעקב ובניו שגם יעקב נק' בנ"י וכאן נאמר את יעקב י"ל לפ"ז ע"ד מ"ש בזח"ג בלק קפ"ז ע"ב יעקב קרא ליה בשעתא דהוה סליק מעלמא מלאך מ"ט בגין דההיא שעתא הוה ירית לה לשלטאה, משה בחייו יעקב לבתר דסליק מעלמא, ור"ל משה בחייו זכה לתפארת עלמא דדכורא ע"כ אתחזי לי' המ' בשם מלאך כדי לרמוז שהיא צריכה אליו ומקבלת שפע ממנו, אבל יעקב לא זכה לבחי' זו שהוא שיהי' בבחי' ת"ת אלא לבתר דסליק מעלמא ושזהו ענין ושכבתי עם אבותי כמ"ש בזח"א ויחי דף רכ"ד א' שאז נעשה בריח התיכון לקשר חו"ג אברהם ויצחק כו' משא"כ מקודם בחייו י"ל הי' בבחי' מ', עיין זהר וישלח דף קע"ד א' והטעם שזכה לו במותו זהו ע"ד שע"י מס"נ בפ"מ מעלה מ"ן לאו"א, משא"כ ע"י מס"נ בכח אפילו בק"ש כמ"ש בפע"ח שער נפ"א, ולכן לפ"ז בפ' ויגש שיעקב הי' בחייו ולא הי' עדיין במדרגת ת"ת ממש ע"כ נקרא בשם בני ישראל, אבל כאן בפ' שמות שזה היה לבתר דסליק מעלמא, ואזי זכה לבחי' ת"ת עמודא דאמצעיתא ע"כ לא שייך לקרותו בשם בנ"י כי הוא כמו בחי' ישראל עצמו שהרי הוא תפארת כו', וי"ל בחייו היה בבחי' ומדרגת בנים אתם להוי' אלקיכם ע"כ נק' בני ישראל אכן יש עוד בחי' גבוה יותר מבחי' בן דהיינו כמ"ש למען אחי ורעי, וכמבואר בענין אחותי שהוא למעלה מבחי' בן, ועיין זח"ב משפטים צ"ד סע"ב ודקכ"א סע"א (בלק"ת בשה"ש בביאור שני דיונתי פ"א, ובזח"ג ויקרא ד"ז ע"ב ע"כ יעקב בהסתלקותו זכה להקרות בחי'

שייך לסד"ה ואלה שמות: נעתק מבוך 168 כא, ב. הכוונה לאוה"ת שמות ע' ב' ושם ע' ו' מסיים יציץ ופרח ישראל. ראה תו"א מט, ד.

י"ב גבולי אלכסון: נמנו בפרדס שער פרטי השמות פ"ו ז' ח'. ונתבארו ע"פ דא"ח בביאור לד"ה מחר חודש הנדפס באור התורה בראשית. — הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א באוה"ת שמות ע' מט. ועיין ע' ה' וע' רנד.

כמ"ש המק"מ פ' וישלח כנ"ל: הכוונה הנזכר באוה"ת שמות ע' ו.

פ' וישלח: קעו, א.

בלקו"ת פ' מטות בד"ה וירד הגבול: בדפוסים שלנו הוא בפ' מסעי צד, א.

בפי' והיה מדי חדש בחדשו: ראה אוה"ת בראשית — א דף טו, א ואילך.

והקושיא מ"ש בת"א: שמות מט, א.

אח לישראל דלעילא שלמעלה מבחי' בן, ולכן נאמר בנ"י הבאים מצרימה את יעקב וא"ת א"כ מה ענין בחי' זו למצרים י"ל ע"ד מ"ש באג"ה סי' כ"ז בענין צדיקייא בתר דאסתלקו אשתכחו בהאי עלמא שמאירים גם למטה לתלמידיהם ובניהם ביתר שאת ממה שהאירו להם בעודם בגוף, ויש להעיר בפי' הבאים מצרימה ע"ד שאמרו עכשיו כשאדם עושה מצוה מי כותבה אליהו כותבה ומלה"מ והקב"ה חותם על גביהם, במד"ר ברות סד"ה ויאמר לה בועז לעת האוכל גשי הלום, ונמצאו כל המצות שאדם עושה שעי"ז ממשיך שמות בנ"י, וכמש"ש במד"ר ויקהל פמ"ח, ובפ' בראשית פ"ב בענין אלה תולדות השמים, ואלה שמות בנ"י אלה העדות והחוקים, שכולם תלוים זב"ז, הם הבאים מצרימה, היינו שהם בבחי' העלם והסתר כו', וזהו פי' מצרימה ומזה יצמחו, והצמיחה ממצרים מבחי' ואלה שמות הי' גילוי אלה העדות והחוקים, מי ברא אלה, ולע"ל יהי' ג"כ מי יתן מציון כו', מי אלה כעב תעופינה.

ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו כו' ויוסף הי' במצרים, וארז"ל במדרש ע"פ נורא עלילה על בנ"א א"ר יהושע בן קרחה בשעה שאתה עושה נוראות לי בעלילה באת עלי אפשר שבשביל לשון של ארגמן ירדו אבותינו למצרים אלא לקיים גזירת כי גר יהי' זרעך הוי נורא על ב"א עכ"ל, ולפ"ז י"ל פי' משמעות הכתובים ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה כו' הוא בשביל שיוסף הי' במצרים מכבר ,עי"ז נתגלגל הדבר וירדו כל בנ"י למצרים, והנה סיבת מכירת יוסף ארז"ל שזהו בשביל שיעקב עשה שלא כדין שארז"ל לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים שהרי בשביל שני סלעים מילת (הוא ארגמן) שהוסיף יעקב ליוסף (שעשה לו כתונת פסים) נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים, והנה מובן שאין זה עבירה ממש כי ח"ו יעקב אע"ה לא הי' עושה דבר של עבירה וא"כ ע"כ אא"ל שמחמת זה נמשך העונש הגדול הזה שהיו במצרים רד"ו שנה ונשתעבדו שם בשעבוד קשה בחומר ובלבנים אלא ע"כ הגלות צ"ל בלא"ה כמו שאמר הקב"ה לאברהם כי גר יהי' זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם, ומה שהי' זה ע"י הכתונת פסים שעי"כ נתקנאו בו אחיו ומכרוהו הי' זה רק סבה שתתקיים עי"ז גזירת כי גר כו' ומה שנראה לכאורה שמצד ענין קל זה נמשך העונש החמור דגלות מצרים זהו רק כמו עלילה, ואינו כמו בשארי עבירות שאנו חוטאים ח"ו ששם העונש בא כנגד החטא ממש לפי משקל העבירה כך שיעור העונש זה אינו שייך לקרות עלילה ח"ו. רק ענין זה דגלות מצרים שהעונש חמור וחטא דכתונת פסים קל זהו כענין עלילה, ועז"א המדרש שעלילה זו הי' לתכלית טוב ונכבד שעזאה"כ נורא עלילות היינו שע"י עלילה זו שנמשך גלות מצרים ואח"כ בהגאולה נעשה לנו נוראות ונפלאות גדולות וזהו שאמר המדרש בשעה שאתה רוצה לעשות לנו נוראות אז

ואלה שמות : נעתק מבוך 194 קלח, א. ובהמפתח שם : מדרוש אתה הראת, צ"צ.

בעלילה באת עלינו היינו שע"י העלילה נתגלגל הדבר אח"כ שעשית לנו נוראות ונפלאות גדולות וא"כ הי' זה לטובתינו. אך עדיין צריך להבין למה נצרך העלילה שעי"ז יהי' סבת הגלות בכדי שאח"כ יעשה לנו נוראות כו' וכי היד ד' תקצר לעשות לנו נוראות בלא העלילה, וא"כ עדיין אינו מובן מהו התכלית והפעולה מהגלות שנמשך ע"י העלילה דאם בשביל שיהי' אח"כ הנוראות ונפלאות כמ"ש ובמורא גדול זה גילוי שכינה לכאורה הלא יכול הי' להיות גילוי נוראות אלו גם בלא הגלות כו'. והענין יובן ע"פ מ"ש סדין עשתה ותמכור וחגור נתנה לכנעני עוז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון, ונאמר זה בקאפיטל אשת חיל כו', ונודע דכינוי אשת חיל קאי על כנ"י למעלה ספי' ומדת המל' מ"ש לך ה' הממלכה שע"י מדה זו הוא הנהגת העולמות כמ"ש מלכותך מלכ"ע, וכתיב אחר לך ה' הממלכה, והמתנשא לכל לראש וארז"ל אפי' ריש גרגותני כו' שכל ההתנשאות והראשים שנמצאים בעולם מלכים ומושלים הכל נמשך מן לך ה' הממלכה שבמדה זו הקב"ה הוא ממליך מלכים כו' וכן כל ההנהגות שבעולם כמו שמסיים והעושר והכבוד מלפניך ואתה מושל בכל ובידך לגדל ולחזק לכל כו', ועל מדה זו נאמר סדין עשתה ותמכור כו' פי' סדין הו"ע מחיצה כמו שאומרים בפייט דיוה"כ פרסו סדין של בוץ בינו לבין העם כמ"כ כאן היינו מחיצה המפסקת ומבדלת בין עצמי' מדת המל' שהיא מדה אלקית לבין המקבלים שהם הע"ש דנוגה שבהיכלות דבי"ע שמדת מל' אינה מתלבשת בהם כמו בהיכלות דקדושה ששם היא מתלבשת בלא לבושים והסתרים, אבל כשבאה להשפיע בהיכלות דנוגה אז היא מתלבשת בסדין ולבוש המפסיק כו' כדי שע"י הלבוש יוכלו לקבל תוס' יניקה והשפעה ועי"ז ניתן להם שליטה וממשלה ולהאומות למטה שמקבלים מהם ואז ותמכור ואין הפי' שמכרה את הסדין אלא ותמכור קאי על ישראל שאז מוכר הקב"ה את ישראל להם להיות אצלם בגלות כמ"ש ונמכרתם שם לעבדים כו' וכמ"ש אם לא כי צורם מכרם וד' הסגירם כו', ולא עוד אלא שוחגור נתנה לכנעני חגור הוא חיזוק ואימוץ כי כשאדם חוגר מתניו הוא מחוזק יותר היינו שמחזק כביכול את הכנענים כמארז"ל כל המיצר לישראל נעשה ראש הם מתחזקים ומתגברים בשולטנותם כו', ואעפ"כ לא תאמר ח"ו שזהו נוגע בעצם המדה דאלקות שיהי' שם חולשה ופגם ח"ו ע"ז נאמר עוז והדר לבושה שבפנימי' ועצמי' מדת המל' שם הלבושים עוז והדר בתכלית היופי והגדלות וכל היניקה וההשפעה שנמשך בהיכלות דנוגה להע"ש ומשם להאומות אינו תופס מקום שם כלל כמ"ש שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך, שהכתוב מספר הרבותא דהנה על היכל מלך יש כמה וכמה שומרים על הפתחים, וא"א לאדם גדול ושר להכנס בלא רשות והשממי' שהיא ברי' קלה שבידים תתפש ואעפ"כ היא בהיכלי מלך נכנסת מעצמה, אלא לפי שאינו תופס מקום אם נכנסת או אינה נכנסת כו', מ"מ אין המשל דומה לגמרי לנמשל כי בנמשל אין מזה שום תכלית ומכוון ממה שהשממי' נכנסת בהיכלי מלך, אלא ממילא במקרה נעשה כן, אבל למעלה באלקו' אין שייך לומר כן ח"ו אלא שגם זה שנותנים מקום להשממי' הגם שא"ז דבר חשוב ואינו תופס מקום כלל מ"מ יש בזה ג"כ מכוון ותכלית עצום והתכלית הוא מ"ש ותשחק ליום אחרון שעי"ז יתגלה אי"ה לע"ל כשתהי' הגאולה בב"א

בחי' שחוק ותענוג עליון דהיינו שיתוספו ויתגלו אורות עליונים מאד שמזה יהי' גילוי תענוג לאין קץ כמ"ש אז תתענג על ה' כו'. ולבאר זה נבאר תחלה ענין זה בעבודה בנש"י כי הנה כתיב יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם וארז"ל מי כתיב חוטאים חטאים כתיב היינו שאין הפי' שיכרתו האנשים החוטאים כ"א הפי' הוא שהחטאים והעונות שלהם יתמו ויכלו מהם והחוטאי' עצמן יתהפכו לטוב כמו שאמרה ברורי' לר"מ בעי רחמי עלייהו דליהדרו בתשובה, והנה כפשוטו משמע דיתמו קאי על החטאים האנשים החוטאי' והרשעים כו', ולחבר זה עם פי' דלהדרו בתשובה צ"ל כך שיתמו אין הפי' לשון תמו ונכרתו כ"א הפי' יתמו מלשון תמים שהחוטאים והרשעי' יתעלו למדריגת תם תמימות באלקות, ורשעים עוד אינם היינו שיתעלו למדריגת אין בקדושה, והוא ע"י תשובה שיעשו שעי"ז יתבררו ויתהפכו מרע לטוב ויתעלו למדריגות הנ"ל, ויש להבין לפ"ז מ"ש יתמו חטאים מן הארץ מה שייך הארץ לזה, וצ"ל שהוא ע"ד המבואר במ"א בענין ההפרש בין עוה"ז לעוה"ב שבעוה"ז אפשר לעשות תשובה משא"כ לאחר פטירתו של אדם אם נפטר בעונות ח"ו א"א לו לעשות תשובה, ומוכרח לקבל עונשי גיהנם כפי חטאיו ואח"כ אחר כל העונשים והזדככות יוכל לעלות לג"ע, ונת' הטעם משום שבעוה"ב הוא עולם ברור ואין שם ענין הבירור עוד כ"א כל דבר מבורר כמו שהוא הרע רע והטוב טוב, משא"כ עוה"ז אינו עולם ברור אלא כאן מקום הבירור שיש כח בעוה"ז לברר דבר רע ולהפכו לטוב ועל כרחך שיש יתרון מעלה בעוה"ז מעוה"ב שבו נמצא הכח הזה, והענין כי עוה"ז לגבי עוה"ב הוא כמו ארץ לגבי שמים, כמו שבשמים אין שום התחדשות וצבא השמים כמו שנבראו כן הם לעולם ונק' עומדים כמ"ש ויעמידם לעד לעולם, משא"כ בארץ יש שינוים והתחדשות וצמיחה כמ"כ ברוחני' בעוה"ז הוא כמו בארץ ששייך ענין שינוים וצמיחה והתחדשות ויכול האדם להתהפך ולהשתנות מרע לטוב, והכח הזה בארץ הוא מחמת שגם למע' יש בחי' ארץ ושמים וכתיב ע"ז ה' בחכ' יסד ארץ כונן שמים בתבונה וידוע שחכ' הוא למע' מהתבונה ואעפ"כ נא' בארץ בחכ' יסד ארץ, והענין כי באדם יש ג"כ מח' ודיבור והנה לכאו' המח' היא נעלית מהדיבור שהדיבור כמו גשמי' לגבי המח' הרוחני' ואעפ"כ אנו רואים שיש מעלה בדיבור לגבי מח' כי יש אותיו' ונקודות וידוע שהנקודות הם מעולים מהאותיות כו' והנה במח' יכולים לחשוב ציור אותיות בלא נקודות אבל בדיבור א"א לדבר שום אות בלתי הרגשת הנקודות והנקודות הם שכל של האותיות שעל ידם משתנה משמעות האותיות כמו דבר דבר * וכיוצא נמצא שעיקר גילוי הנקודות בדיבור וידוע עפה"ק הנקודות הם בחכ' והדבור נק' ארץ שהוא מדריג' האחרונה ואעפ"כ עיקר גילוי נקודות וחכ' הוא בדיבור דוקא, ולמע' דיבור הוא בחי' מל' ובה יש יותר גילוי ח"ע מבהמדות והמל' נק' ג"כ ארץ, וזהו שהי' חטא דור המדבר שלא רצו ליכנס לארץ אי' בע"ח שהם היו מבחי' לאה מח' וסברו שזהו מדריגה גדולה יותר מבחי' ארץ דיבור, ובאמת טעו שבחי' ארץ דבור גבוה יותר כמ"כ העוה"ז למטה בה מאיר בחי'

דבר דבר : דבר (ד' נקודה בחירק, ב' בפתח) דבר (ד' וב' בפתח).

ארץ העליונה שבה גילוי החכ' כמ"ש בחכ' יסד ארץ ובחכ' יש כח הבירור כמ"ש בזוהר בחכ' אתבוררו כו' לכן אפשר בה להאדם להתברר ולהתהפך מרע לטוב וזהו יתמו חטאים מן הארץ שבכדי שהחטאים ע"י התשובה יתעלו למדריגת תם מ"ש יעקב איש תם וכתיב תתן אמת ליעקב הוא דוקא מן הארץ מצד שיש בעוה"ז כח הארץ שלמעלה כח המברר ורשעים עוד אינם היינו שיתעלו אח"כ ע"י תשו"ע רעוד"ל לבחי' אין שלמע' מהחכ' מ"ש והחכ' מאין תמצא והוא עלי' ממדריגה למדריגה כו', ובכלל קאי גם על כללות ענין הבירורי' שבעוה"ז שנתלבשו ניצוצי קדושה דרך שו"נ ברע דנוג' ולמטה יותר ונק' חטאי' ורשעי' והם מתבררי' ע"י נשמ"י ונכללים בקדושה ומתעלים לבחי' תם ואין כו' ועי"ז החטאי' והרשעי' הגשמי' המצירים לישראל ג"כ יתמו כפשוטו לשון תמו ונכרתו. וזשארז"ל השכם והערב עליהם בבהמ"ד והם כלים מאליהם. פי' השכם הוא לשון מח' תחלה קדימת השכל היינו בחי' נקודות שלמע' מאותיות בחי' חכ' והערב היינו סוף המעשה התלבשותם בדיבור בחי' מל' עי"ז ניתן הכח שיהי' כלים מאליהם שיבואו לבחי' כלות הנפש יחוד והתכללות באלקות. וכן באדם פי' השכם היינו תחלת המחשבה בקומו ממטתו יחשוב שה' נצב עליו ומביט במעשיו כמ"ש בשו"ע או"ח סי' א' בהגהת רמ"א לקיים מ"ש שויתי ה' לנגדי תמיד והערב היינו להכניס מח' זו בעומק תבונתו ובלבבו שיהא סומ"ר וע"ט כל היום כולו עי"ז וממילא כלים מאליהם כל טרדות ומונעים שמעכבים אותו מעבודתו לאלקותו ית' נמצא תכלי' הירידה וההסתר כדי לבוא לתשובה והוא ע"ד שארז"ל במקום שבע"ת עומדים אין צד"ג יכולים לעמוד שבע"ת אמיתיים גבוהים מצדיקי' ונמצא מובן שיש יתרון מעלה בהירידה ונפילה מה שנפל ברע ועונות ח"ו שעי"ז אח"כ כשעושה תשובה מגיע למדריגה מאד נעלה. וזהו המכוון למעלה מה שנברא היצה"ר המחטיא להאדם ומפילו ח"ו שאינו מובן למה בראו הקב"ה הלא בלא יצה"ר הי' האדם עושה טוב כל ימיו אלא הטעם כנ"ל שאם האדם מתחזק ועושה מלחמה עם היצה"ר ובא לתשובה מגיע למעלה עליונה יותר. והנה כתיב והאלקים נסה את אברהם. ופי' אברהם הוא בחי' האהבה שבנשמו' כי כתיב אברהם אוהבי שאברהם הי' עבודתו תמיד באהבה לאלקות וא"א מה יפה ירושתינו והוא שירשנו מהאבות כי אברהם הוריש מדת האהבה לבניו אחריו ובכל ישראל יש בטבע תולדתם אהבה לאלקות וזהו מדת אברהם שיש בכ"א מישראל. ופי' נסה את אברהם נסה לשון הגבהה והרמ' כמו שאו נס כו' והיינו שהרים והגביה את האה' בחי' אברהם למע' עליונה וגבוה מאד ומי נסה זאת האלקים ויש בזה ב' פירושים הא' דפי' אלקים הוא מדה"ד שמזה נמשך מדת הצמצום שיהי' מיעוט האור ויהי' הסתר אלקות עד שתוכל השממית להכנס בהיכל כו' וכמ"כ בעבודה ענין התגברות היצה"ר על האדם. אכן ארז"ל ע"פ והנה טוב מאד טוב זה יצ"ט מאד זה יצה"ר שע"י התגברות האדם על היצה"ר נעשה טוב מאד אהבה בכל מאדך בלי גבול והענין דהנה אה' דאברהם הוא בחי' מים כמאמ' זכור אב נמשך אחריך כמים ויש בחי' אה' כרשפי אש שעז"נ מים רבים לא

קדושה — שו"נ : שבירה ונפילה (?).

יוכלו לכבות את האהבה וכתיב רשפי' רשפי אש כו' שהאהבה שבבחי' מים היא תמיד בשוה והוא בחי' אה"ע אבל האהב' דאש אז אדרבא כשמכבין אותה ... בחי' אה"ר ... שזהו פי' והאלקים בחי' ההסתר נסה את אברהם גרם הרמ' בבחי' ... ועוד פי' ואלקים נסה את אברהם, שהכח ועוז למדת אברהם אהבה דקדושה להתגבר על היצה"ר עד שמזה יהי' הגבהה ורוממות לאברהם אה' דקדושה כנ"ל שזהו"ע נסה את אברהם, הוא והאלקים נסה שגם ע"ז גופא נמשך כח מלמעלה מאלקים, אע"פ שמתחלה נמשך משם אלקים גופא ההסתר כנ"ל מ"מ ממנו גופא נמשך גם כן הכח להתגבר על ההסתר כמארז"ל בכ"י יצרו של אדם מתגבר עליו ואלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול לו, וענין זה לכאורה פלאי מאחר שעוזר אח"כ להתגבר על ההסתר א"כ למה הי' צריך ההסתר מתחלה, זהו"ע מ"ש ותשחק ליום אחרון, שזהו"ע שחוק ותענוג למע', ועז"נ כל פועל ד' למענהו וגם רשע ליום רעה, דהנה ארז"ל לעתיד לבוא יעשה גבריאל קניגי עם לויתן ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו שנא' העושו יגש חרבו, והענין שלע"ל יראה הקב"ה לצדיקים איך שכל המלחמה שלהם עם היצה"ר הוא רק ענין קניגי' שהוא מין צחוק שעושין במלחמת חיות כמשי"ת וכל משך הזמן עד ימוהמ"ש הכל הוא זמן השחוק עד עת קץ, וזהו העסק כל שיתא אלפי שני דהוי עלמא שהוא זמן העבודה היום לעשותם להלחם עם היצר ולאכפיא לס"א וכמ"ש שש שנים יעבוד כו' וברא ג"כ הקליפות שמהם נמשך היצה"ר ושהאדם ילחם עמו וכמ"ש אשר ברא אלקים לעשות לתקן כו' ובמלחמה זו א"ר כמה שינוים שלאום מלאום יאמץ כי במ"ת פסקה זוהמתן ואח"כ בימי יהושע ג"כ עבדו את ה' ובימי השופטים קלקלו ובימי דוד ושלמה היו במעלה העליונה ואח"כ ירדו ונפלו בחטא ירבעם אחאב וכן בכדו"ד * נשתנה לפי הענין וכן בכ"א בפרטי' לפעמים נופל במחדו"מ אשר לא טוב ולפעמים יפלו לו הרהורי תשובה ומע"ט כו' וכן בהצלחות גשמיות כמו בימי דוד ושלמה הצליחו ואח"כ בחורבן בהמ"ק נפלו ונהרגו עם רב מישראל, וכן בכל דור יש שינוים עד עת קץ שאז כתיב את רוח הטומאה אעביר מן הארץ, והמכוון הוא בשביל שיהי' מזה אח"כ גילוי תענוג עליון וזהו"ע צחוק עשה לי אלקים שעי"ז יהי' לע"ל ישמח ד' במעשיו, והוא עד"מ הקניגי שעושים המלכים והשרים שמקבצים חיות שנלחמים זע"ז כמו הנמר עם הדוב ולפעמים אין האחד יכול לנצח ועוזרים לו בכמה מיני עזר ולפעמים עוזרים להנמר ופעמים להדוב כו' עד שלבסוף הקניגי' ינצח מי שרוצים לנצח ע"י שמרבים לו עזר ואעפ"כ מתחלה עוזרים גם לכשנגדו עד"ד להדוב כדי שעי"ז יתגבר הנמר יותר והחיות דומים שהוא מצד עצמם שהם מתגברים אבל באמת הכל תלוי ברצון הבעל הקניגי' למי שעוזר כו' כך עד"מ למעלה עלה ברצונו הפשוט של הקב"ה שיהי' קניגי הנ"ל שהוא מלחמת הקדושה עם הסט"א ויצ"ט ויצה"ר כו' וכמ"כ בגשמי' מלחמת ישראל כ"ז הבית עם האומות ולהיפך בזמן הגלות כו', וכמ"כ מתחלה הי' גלות מצרים על ישראל ואח"כ דן את מצרים בכמה מכות ועונשים ולישראל

בכדו"ד: בכל דור ודור.

הי' יצי"מ ומ"ת, וזהו שלפעמים מסייעים את זה את ישראל כמו בימי דוד ושלמה ולפעמים מסייעים להיפך וניתן רשות לנ"נ ורומי להחריב בהמ"ק וסייעו להם עד עת קץ הימין לע"ל שיכלו כל בירורי הניצוצות מהקליפות והחכמים הגדולים כרשב"י יודעים ומשיגים עד היכן צ"ל השחוק ויודעים מתי יהי' הקץ, ומי שאינו חכם כ"כ אין מגלים לו בחצי המלאכה מה יהי' בסופה (אכן אעפ"כ בעבודה לכל אדם בפרט כשרוצה להתגבר על יצרו אז העזר מלמע' רק לסט' דקדושה כמארז"ל הבא לטהר מסייעין לו משא"כ הבא לטמא רק פותחין לו ולא מסייעין ח"ו) ותכלית המכוון הוא להיות ותשחק ליום אחרון שעי"ז יומשכו ויתוספו אורות עליונים גבוהים מאד שיתגלו לע"ל עי"ז דוקא כמו שנעשה להשרים תענוג מנצחון המלחמה והקניגי כמ"כ למע' צחוק ותענוג זה מתגלה דוקא ע"י מלחמת היצ"ט והיצה"ר וכן בגשמי' מוכרח לסבול צרות וחורבנות כו' ועי"ז דוקא יהי' יתרון האור מן החושך וגילוי ח"ע כו', וכמ"כ גלות מצרים הי' דרך עלילה בשביל שני סלעים מילת כו' והמכוון הי' לעשות לנו נוראות רק שלפי שעה הי' דרך הסתר והלביש זה בדרך הטבע ע"י סבה של יוסף אבל עומק הכונה הי' בכדי לברר ולהעלות כל הניצוצים והנשמות שהיו מובלעים שם וזהו וינצלו את מצרים כו' וזהו"ע ואח"כ יצאו ברכוש רב וכמ"כ גם בגשמי' ואח"כ בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר כו' שקיבלו התורה כו' מה שא"א להיות קודם גלות מצרים שלא נזדככו עדיין כנודע שהיו נשמות מגולגלות כו'.

בס"ד

ויאמר מלך מצרים למילדות העבריות כו' אם בן הוא כו' וכל הבת תחיון. ולהבין זה וענין משה שנתגדל אצלם ואעפ"י שידעו שהוא מילדי העבריי' לא חשו לזה. הנה תחלה יש להקדים ענין גלות מצרים ומה שא' פרעה מי הוי' אשר אשמע בקולו. הנה מבואר בע"ח דמעמד ומצב היכלות החיצונים שהם הקליפות הם בין הפנימי' למקיפים בין אור פנימי דיושר ובין העיגולים ואור מקיף דקדוש' פניהם אל הפנימי ואחוריהם אל המקיף כו' יעו"ש.

ויאמר מלך מצרים: נעתק מבוך 113 קלא, ב. נמצא ג"כ בבוך 114 שמז, א. 330 נג, א. 435 נח, א. 674 סג, א. — באוה"ת שמות ע' ב'תצא, נוסחא אחרת.

לכללות מאמר זה, ראה דרך מצותיך מצות קרבן פסח. תורת חיים שמות לז, ב ואילך.

בע"ח: שער מ"ב דרושי אבי"ע פ"ג.

ולהבין זה צריך לבאר תחלה ענין עגולים ויושר. הנה מבשרי אחזה עד"מ באדם האור וחיות הנפש מתפשטת ומתחלקת באיברי הגוף לחלקים רבים שונים זה מזה היינו שבראש וראשון מתחלק בבחי' ג' חללי גלגלתא הידועי' שהוא מות הזכרון במוח החכמה ומוח הבינה שהם מלפנים ומוח הדעת הוא באחורי כתפו והם כללות כל הכוחות, אח"כ נמשך ומתפשט מהם כח המחשבה שבמוח ונמשכו כח המדות בלב שהוא כלי ומשכן להמדות כנודע וגם מתפשט מהם כח הראי' בעינים וכח השמיעה באזניים כו' וכח המעשה בידים וכח ההילוך ברגל, וכן בשאר פרטי האיברים חיצוניות ופנימי' בכל א' נמשך ומתפשט הכח השייך לו והוא מובדל במהותו מכח שבאבר אחר כמו כח הראי' הוא מהות א' וכח השמיעה מהות אחר וכן בכולם. והנה כל כוחות התפשטותן באברי הגוף הם שם בנפש ג"כ עד"מ * שהם אח"כ בהאברים, שלפי זה יהי' בה התחלקות לרמ"ח חלקים שונים, וזה אינו שהיא עצם א' רוחני. אלא שבאמת הכחו' הללו כשהם כלולים במהות עצמות הנפש הם למעלה מעלה ממהות המתהוו' בהם כשהם מלובשי' בהאברי', כי מצד התלבשותן בהאברים שהם הכלים להאור וכח וחיות שמתפשט מהנפש נעשה בהן התנועה שיהי' ע"ד שהם כח המתפשט בעין נעשה בו תמונת כח הראי' גשמיות כו' אבל בעודם כלולים בנפש הם דקים ורוחניי' ורמים בעילוי רב יותר ממהות שנעשה בהם אח"כ, שאפי' כח המוחין שבג' חללי גלגלתא שהם הכחו' הראשים שבאדם כח השכל והבינה והדעת כו' אין להם דמיון כלל לגבי כללותן בנפש שאין שם ערך בחי' שכל כמו שהוא אח"כ במוח אלא נק' בנפש משכיל שהוא המקור המוליד ומהוה שכל כמ"ש משכיל לאיתן האזרחי כו'. ולכן אין שם ג"כ ההתחלקו' לג' בחי' כמו שהם אח"כ בג' חללי גלגלתא אלא שם הם כלולים יחד. וכן כל הכוחו' המתחלקי' אח"כ ברמ"ח מקומו' שברמ"ח איברי הגוף בעודם בנפש הם כלולי' ביחד בלתי התחלקות פרטיו' כמו שנעשה אח"כ. ועוד ראי' לזה שא"א שיהי' הכוחו' כשהם כלולי' בנפש ע"ד שהם אח"כ בגוף שהרי אנו רואי' שיש כחו' באיברי הגוף המנגדי' זל"ז היינו במוח הוא בחי' יסוד המים שבנפש בחי' קרירות חכמה מוחא קר ולח, ובלב הוא בחי' יסוד האש שבנפש כי הוא משכן המדות בחי' חמימות ברשפי אש בינה ליבא. ובשלמא אחר התלבשותן בגוף שהרי יש להם כלים מיוחדי' שהם המוח ולב שהרי נמצא הכח שבמוח מובדל ויש לו מדור מיוחד מכח שבלב, לכן אין זה מכבה את זה. אבל א"ת שכמ"כ נמצאו וכן הי' עד"ז בעודן בנפש והרי שם אין להם כלי מיוחד לכאו"א וא"כ הי' זה מכבה זה א"ו בעוד הכחו' בנפש היו בסגנון אחר ובעילוי רב יותר מהמהות שנעשה בהם אח"כ ע"י התלבשותן בכלי הגוף ולכן שם אינן מנגדי' זל"ז כלל וגם הם שם כלולים ביחד מה"ט שהם

ולהבין זה : מכאן ואילך בשינויים בדרך מצותיך עו, ב.

ג' חללי דגלגלתא : ראה אוה"ת הנ"ל ובדרך מצותיך שם.

עד"מ : בבוך 330 : עד"ז.

שם בעילוי רב מכמו שהם אח"כ, לכן הם כולן יכולים להיות בהתכללות אחר כו'.

והנמשל מזה למעלה יובן שכמ"כ הוא עד"מ ענין עגולים ויושר. כי הנה נת' בע"ח שמקור העגולים הוא העיגול הגדול שלפני הקו המקיף את הכל. ומקור היושר הוא מהקו"ח. והענין שבעיגולי' יש ג"כ י"ס אלא שהם כגלדי בצלים זה תוך זה עד"מ והיינו ענין הי"ס כמו שהם בבחי' התכללות במקורן ושורשן קודם שנמשכו להתלבש בפרטי הכלים שבבחי' יושר שאז הם בהתכללות יחד ובעילוי רב ממהות שנעשה בהם בהתלבשותן בכלי (וצ"ע דידוע שעיגולים הוא בחי' נפש ויושר הוא בחי' רוח) וכמשל כוחות הכלולים בהנפש כנ"ל. ובחי' היושר הוא בחי' האו"פ שהאורות מתלבשים בכלים כאו"א בכלי בפ"ע בחי' חב"ד הם בג' מוחין שבחללי גלגלתא ואור החסד בבחי' דרועא ימינא כו' ת"ת גופא כו' ואז החכ' מובדלת מהבינה שהחכמה מקור החסדים ובינה מקור הגבו' כנ"ל במשל מוח ולב חכמה מוחא ובינה ליבא מים ואש כו'. וכן בשאר כל היו"ד ספי'. וגם מתחלקי' עוד הי"ס לשלישי' בחי' י"ס פנימי' וי"ס תיכוני' וי"ס חיצונים הפנימי' מתלבשים בעולם הבריאה והתכונים ביצירה והחיצוני' בעשי' והוא עד"מ באדם, והנה כח המלובש בידים ורגלים דרך כלל הוא בחי' כח המעשה אעפ"כ יש חילוק והפרש גדול בין כח המעשה דידים לגבי כח המעשה שברגלים שביד יכול לצייר איזה ציור נאה או לכתוב דבר חכמה שנמצא א"כ מתלבש בו כח השכל משא"כ בכח ההילוך שברגל.

ועד"ז יובן ההפרש והן י"ס פנימי' תיכונים וחיצוני' המתלבשים בבי"ע (שבבריאה יש הארה חב"ד דאצי' אימא מקננא בכורסייא משא"כ ביצירה ועשיה). והנה בחי' היושר זהו בחי' ההשתלשלות שמשתלשל מטה מטה ממדרגה למדרגה והוא כמו השלשלת שטבעת זו אדוקה בזו כו' כך נמשך השפע מעילה לעילה בכלי' מתחלה בחי' חב"ד במוחא ואח"כ חג"ת ואח"כ נה"י בחי' עד דמטי רגלין ברגלין כו' והוא כדי שיהי' יכול להיות נמשך השפע למטה להחיו' עולמות בי"ע, ואתה מחי' את כולם בחי' ממכ"ע לכל חד לפום שעו"ד, והיינו ע"י בחי' א"פ דיושר. נמצא מובן דרך כלל ענין עיגולי' ויושר שהם בחי' מקיפי' ופנימי', שהעגולי' הוא הספי' כמו שהן כלולי' בשרשן שהן בחי' מקיפי' ואינם מאירים בגילוי עדיין, ובחי' היושר הוא כשנמשכי' בכלי' לפעול פעולתן כל א' בכלי השייך לו כו', וכמובן ממשל כחו' הנפש בגוף.

שבעיגולים יש ג"כ י"ס: ראה המשך תער"ב — א סעי' פ. פג.

כגלדי בצלים: אוה"ת סוכות ע' א'תשכא.

וצ"ע . . . שעיגולים . . . נפש ויושר . . . בחי' רוח: ראה אוה"ת שמות — ז ע' ב'תצג. תרומה ע' א'תע. דרך מצותיך קסא, א. סה"מ תקס"ב ע' קצו. לקו"ת שלח לז, ד. סה"מ תרס"ה ע' קנו.

אימא מקננא בכורסייא: ת"ז תי' ו.

(בפרק זה נת' ענין עגולי' ויושר שהיושר הוא כמו ציור פרצוף אדם רמ"ח אברים והאורו' מתלבשי' בהכלי כל א' בכלי השייך לו וכל א' מהותו משונה מזולתו ונמשך השפע בהשתלשלות עו"ע כדי להיות ואתה מחי' את כולם בבי"ע. י' כלים פנימי' ומתלבשי' בבריא' כו' ומהוים מאין ליש את עולם הבריאה עי"ז כו', והעיגולי' הן בחי' מקיפים דהיינו כמו שכלולי' הי"ס במקורן שהם שם בסגנון אחר מכמו שהם אח"כ וגם כלולים יחד. והמשל לזה מכחו' הנפש המתפשטי' באיברי הגוף שזהו דוגמת בחי' יושר. ואמנם הכחו' כלולי' ג"כ במהו"ע הנפש וזה דוגמת בחי' עיגולים ומקיפים:

והנה אחר שנת' ענין עיגולים ויושר נבוא לבאר מ"ש בע"ח שמעמד החיצונים אחוריהם אל המקיף כו'. כי הנה תכלית הכוונה של המאציל ית' באצי' ובריא' העולמות בבחי' ירידה והשתלשלות המדרגות ידוע שהיא ירידה צורך עלי' שיהי' אח"כ ביטול היש לאין, ולכן סוף מעשה במ"ת כי התהוו' הנפרדי' הוא עיקר המכוון שיהי' המאציל ית' מלך עליהם כי אין מלך בלא עם לשון עוממות דהיינו נפרדי' וכשהם בטלי' כענין וצבא השמים לך משתחוים זהו כבוד מלכותו ית', וריבוי התחלקות מדריגו' המלאכים היינו מאופן הביטול שלהם מחנה מיכאל ביטולם אל ה' והוא בבחי' אהבה ותשוקה נפלאה לצאת מן הכלי' המגבילי' ומחנה גבריאל בבחי' יראה ופחד, ויש כמה פרטי מדרגות במהות אהוי"ר, לכן מחנה מיכאל ק"פ אלף כו', וכעד"ז הוא ביטול הנשמות וימצא בזה ריבוי רבבות מדרגות שונות. אך דרך כלל כולם כא' הן נשמות הן מלאכי' יש בהן בחי' ביטול אלקות ית'. אמנם הסט"א ענינם שאין בהם בחי' הביטול אלא הם בחי' יש ודבר בפ"ע רק דקרו לי' אלקא דאלקיי', ולהיות כן א"א לסט"א לקבל השפע מבחי' היושר שהרי ענין היושר נת' שהוא ירידו' והתלבשות האורות בכלים בבחי' פנימי' וזהו בחי' ההשתלשלות. וכיון שתכלית ירידה זו הוא צורך עלי' שיהי' ביטול היש לאין בנבראי' ע"כ אין השפע נמשכת משם רק בכלים ונבראים שיש בהם בחי' הביטול והן כל סט' דקדושה שעכ"פ כולם יש בהן בחי' הביטול ובהגיע השפע תוך כלים דקדושה מקבלים הן שלא יהי' עוד נשפע רק לנבראי' שיש בהן בחי' ביטול כנ"ל. משא"כ הסט"א שאין בהם בחי' הביטול אינם יכולים לקבל כלל השפע משם וכמ"ש וכבודי לאחר לא אתן כו'. ועד"ז ארז"ל בגסי הרוח אין אני והוא יכולים לדור. אך מבחי' העגולים והמקיפי' יכולים הם לקבל איזה יניקה כי בחי' העיגולים הוא עדיין בחי' שלמעלה מהשתלשלות והתלבשו' בכלים ושם אין מעשה התחתונים תופס מקום כ"כ וכמ"ש אם צדקת מה תתן לו ואם רבו פשעיך כו' ואי לזאת שממית בידים תתפס והיא בהיכלי מלך, שלעוצם רוממות א"ס ב"ה אינו מדקדק כ"כ בהשפע' לשלא תגיע לחיצוני' כי כלא חשיבי' קמי' כללות השפע כי הוא מקיף עליהם ואין העולמו' אפי' דקדושה יכולי' להכיל בפנימיותם את האור המקיף כו', ולכן גם לחיצוני' יכולים לקבל יניקה

משם כיון דמ"מ קרו לי' אלקא דאלקיי', כמאמר בלעם לא אוכל לעבור את פי הוי', הגם שמ"מ אין זה בערך סט' דקדושה שהם בבחי' ביטול אך שם אין דקדוק כ"כ משא"כ בבחי' היושר שהוא כשנמשך האור א"ס בכלי' בבחי' מדות שם יש צמצום ודקדוק שלא יגיע רק למקום שיש בו ביטול. אבל שם בהעיגולים נאמר כחשכה כאורה כו'. והמשל גשמי בזה מחביות המלאה כאשר יוציא ממנה ע"י ברזא הנה אז יומשכו רק בכלי' הראויי' שיעמידו תחת הברזא ולא יצא לאיבוד לחוץ למקום שאין צריך. אבל אם אין בה ברזא אלא היא מליאה על כל גדותיה שנמשך לתוכה ממקור נובע בלי שיעור כו' אז נשפך ממנה לכל צד בלא דקדוק כו'. וז"ש האריז"ל שמעמד הקליפות אחוריהן אל המקיף דהיינו שמגיע להן מעט יניקה מאור המקיף ומ"מ רק אחוריהם לבד אל המקיף ולא פניהם ח"ו כי אדרבה המקיף מסמא עיני החיצוני', כי באמת יניקה זו שמגעת להם משם הוא רק כמאן דשדי בתר כתפוי ולא בחפץ ח"ו. וכמשל השממית שמה שהיא בהיכלי מלך היינו שלעוצם רוממותו אין נותן לב לגרשה כו'. וענין ופניהם אל הפנימי ית' לקמן אי"ה.

והנה בזה יובן ענין גלות מצרים שהגלות נק' שינה כמ"ש עורה למה תישן הוי' ונק' עיבור בל' הקבלה דהיינו הסתלקו' המוחי' מז"א ונשאר בבחי' שינה, והוא עד"מ באדם כשהוא ער שכלו ומדותיו מאירים בהכלים שלהם דהיינו המוח ולב כו' אבל כשישן מסתלקי' שכלו ומדותיו ולא נשאר בו רק בחי' דפיקו דילבא וכח המדמה. ולהיכן נסתלק השכל הרי בודאי נסתלק ונכלל במקור השכל והוא בבחי' עצמו' הנפש וכן המדו' נכללו במקורם. ועם שזהו עלי' אצלם הרי לגבי כלי הגוף הוא בחי' הסתלקות וחשך גמור שנשארו שממה כו'. ועד"מ זה יובן למעלה ענין הסתלקות המוחין שהם האורו' מז"א היינו שלא יאירו ויתלבשו בהכלים שזהו בחי' יושר פרצוף אדם כנ"ל אלא נכללים ומסתלקים במקורם בבחי' המקיפים ובחי' עיגולים שהם כמשל הכחו' כשהם כלולים בנפש שלשם הוא ההסתלקות כו'. וזהו ג"כ ענין עיבור שהז"א בבחי' עיבור בבטן אימא כמשל עיבור הולד ראשו* בין ברכיו כו' דהיינו בחי' נה"י ואין המוחי' מאירים בגילוי אלא נכללים באימא עילאה מקור המקיפים. ולכן זה הי' הסיבה לגלות ישראל במצרי' כי מבחי' העגולים ומקיפים יכולים גם החיצוני' לקבל יניקה כנ"ל שאין שם צמצומי' ודקדוקי' כו', לכן אעפ"י שהיו עובדים למזלות יכלו לינק משם ושלטו הם על ישראל לפי שהן היו רבים כו'. וזהו שא' פרעה מי הוי' אשר אשמע בקולו כי שם הוי' מורה על התלבשות אוא"ס בבחי' היושר ע"י צמצום שזהו בחי' יו"ד והתפשטות בחי' ה' והמש' בחי' ו' כו' וד' אותיות הוי' מורה על התלבשו' אור א"ס בד' עולמו' אבי"ע. ולפי שאז הי' זמן העיבור שהוא הסתלקות המוחי' אור א"ס מלהאיר בכלים רק נכללו

ראשו : בבוך 330, נוסף : מקופל. וכ"ה בדרך מצותיך עח, א.

במקורם במקיפי' לכן אמר מי הוי' כו', כי עכשיו בחי' עיבור שהוא הסתלקות היפך בחי' ש' הוי'*. ומשה רבע"ה בא לו בש' הוי' דוקא כי אז התחיל התנוצצות הגאולה בחי' לידה וגילוי ש' הוי' כו'. ופרעה הרשע מיאן בזה כי אינן חפיצי' בגילוי האור בבחי' יושר שמשם אינן יכולים לינק כלל כנ"ל.

אמנם עוד יש דרך אחרת ליניקת החיצונים גם מן הפנימי, והיינו דוקא כאשר יורדת השפע עליונה להתלבש בכלים דבי"ע שזהו ע"י צמצומי' רבים ועצומים בכלים מכלים שונים אזי מחמת ריבוי הצמצומים שנתצמצם במאד השפע יכולים גם החיצוני' לינק דרך שערות דנוק' בין שער לשער כו' דהא מ"מ קרו לי' אלקא דאלקיא, וכמאמ' בלעם לא אוכל לעבור כו' אלא שאינו כביטול הנשמו' ומלאכי', ולכן יכולים לקבל חיות ויניקה אחר שכבר נתצמצם השפע ברבוי הצמצומים, וזהו שפניהם אל הא"פ דקצה האחרון בההשתלשלות. אלא שזהו דוקא כשכבר נמשכה השפע ע"י ריבוי הצמצומי' כנ"ל. אבל קודם הצמצומי' האלו כשהשפע הוא בבחי' גדלות בכלי' דיושר אזי אין להם יכולת לינק משם כנ"ל בענין וכבודי לאחר לא אתן. והנה בזמן הגלות שאז עיבור הז"א שהוא בחי' קטנות תלת כלילן גו תלת שא"כ נמשך השפע בצמצום גדול מאד לכך אז יכולים לינק גם מבחי' א"פ דיושר מצד שאז הוא רבוי הצמצומי'. נמצא הגלות גורם יניקה להם עפ"י ב' האופנים, מבחי' האו"פ מצד ריבוי הצמצומי' שאז* גם מבחי' המקיפי' כי אז הוא הסתלקות המוחי' בהמקיפי' כו' כנ"ל. והגאולה הוא ע"י לידת וגילוי המוחי' שהוא גילוי האורו' בכלי' בבחי' גדלות שמבחי' זו אין להם יניקה כנ"ל.

(**בפרק** זה נת' כי מהיושר א"י החיצוני' לינק לפי שהתלבשות אורות בכלים הוא בשביל שיהי' נבראי' ושיהי' בהם ביטול והחיצוני' הם יש רק דקרו כו', אבל מן המקיפי' יכולים לקבל כי שם כחשכה כאורה וזהו ענין גלות מצרים לפי שהי' בחי' שינה הסתלקות המוחי' מז"א בהמקיפים וז"ש פרעה מי ה' כו'. אמנם מבחי' הפנימי' ג"כ יכולים לינק אחר שנעשה ע"י צמצומי' מאד וזהו ענין אחוריהם אל המקיף כו', אבל כשהשפע בפנימי בבחי' גדלו' א"י לינק).

ועתה נבוא לביאור הפרשה. ומתחלה יש לבאר ענין מילדות העבריות אשר שם האחת שפרה שמשפרת את הולד ושם השנית פועה שפועה ומדברת והוגה לולד. הנה ידוע שהכלים הן בחי' אותיות, כמו עד"מ האהבה שבלב האדם הרי היא דבר א' פשוט וכאשר יהרהר ויחשוב בתשוקה

שם הוי' : בבוך 330 נוסף : ב"ה.
שאז : שם נוסף : יונקים.

ואהבה זו במחשבתו אזי נמשך אור האהבה הפשוט ומתלבש באותיו' אלו ומתחלק' בכל האותיות והאותיות הם כלים להכיל בתוכם אור האהבה. וזהו ל' אותיות מלשון אתא בוקר, דהיינו שבא האור לידי גילוי בכלי' כו'. והנה יש מקור המוליד וממשיך גילוי האור המדות באותיות וכלים, ובחי' מקור זה נק' מיילדות העבריו' שמיילדי' וממשיכי' את הולד שהי' בהעלם לצאת לידי גילוי להתלבש בכלים ואותיות. ולהיות שיש ב' מיני אותיות דהיינו אותיות המחשבה ואותיות הדבור שהם בחי' עלמין סתימין ועלמין דאתגליין, ע"כ זהו ענין ב' המיילדות שם ה' אחת היינו ה' עילאה דשם הוי' הוא המקור ושרש לבחי' התהוו' אותיו' המחשבה עלמין סתימין וה"ע ת' עלמין דכסופין הנז' באד"ר דירתין צדיקי' לעלמא דאתי ובגמ' נז' ש"י עולמו'. והענין כי א"ס ב"ה למחת"ב כלל וא"כ כדי שיהיו הצדיקי' נהנין מזיו ונודע שהנאה ותענוג אינו אלא מדבר המושג בהשגה דוקא, משא"כ מדבר שנעלם ומופלא מהשגה לא שייך הנאה. לכן נמשך זיו והארה מא"ס ב"ה בבחינת עלמין, כי עולם היינו גדר ו"ק מעלה ומטה כו', והיינו שמתלבש הזיו בכלים שנק' עלמין והן בחי' אותיות שעי"ז יוכלו הצדיקי' להיות נהנין מזיו ונק' עלמין דכסופין שמתגלה בהם בחי' תענוג העליון בחי' עובר לסוחר כו' מקיפי' עליונים כמ"ש במ"א בפ' וישלח ע"ש.

וזהו ענין שפרה שמשפרת את הולד ל' שופרא דשופרי דהיינו שממשכת בחי' גילוי תענוג עליון בהאותיות להיות עלמין דכסופין (כי התגלות עתיק בבינה והיינו ה' עילאה שפרה) וכמ"ש במ"א בענין כוונת השופר שהוא ג"כ ענין המשכת תענוג עליון שזהו ע"י שופר בינה מטעם הנ"ל דהתגלות עתיק בבינה, והיינו שההנאה ותענוג הוא מדבר המושג דוקא). ושם ה' שנית דש' הוי' פועה שמדברת היינו מקור התהוו' בחי' עלמין דאתגליין שהם מבחי' אותיו' הדיבור ב"ה (ואפ"ל שהחילוק שבאד"ר נז' ת' עלמין דכסופין ובגמ' ש"י עולמו' כי העלמין דכסופין שבאד"ר * בבחי' אצי' והם בחי' עלמין סתימי' מבחינת שפרה שמשפרת כו', לפיכך הם ת' נגד ד' אותיו' דש' הוי' הכלולי' בי' וי' מי', וכמ"ש באוצ"ח, ושם נז' ג"כ ת' אלף עלמין יעו"ש, להיותם בסוד א"א ששם חשבון גדול. אבל ש"י עולמות אפשר לומר שהם מבחי' עלמין דאתגליי' בבי"ע, ולפי מ"ש בתוי"ט סוף עוקצין שהם כנגד ד' עולמות ור"ל כנגד אבי"ע, ולכן הרביעי' עשר' בלבד כי מפני שהם עולם הפירוד ממש לא נז' בהם כללות כלל, וכוונתו בעולם הפירוד היינו עולם העשי', משא"כ ענין ת' עלמין דכסופי' היינו כמו שהם בא"א שם הם ת' וגם אלפי' מטעם הנ"ל).

אם בן הוא והמתן אותו. הנה נשמת הזכר הוא מבחי' חסד כמ"ש זכר חסדו וכתיב עולם חסד יבנה שבנין העולמות וירידו' והשתלשלו' החיות מלמעלה למטה בבחי' כלים הוא ע"י החסד וכבר נת"ל פ"ב שתכלית הירידה

---

* שבאד"ר: שם נוסף: הם.

הוא צורך עלי' שיהי' ביטול היש בנשמו' ומלאכי'. וגם נת' שם שלכך החיצוני' א"י לקבל יניקה מבחי' היושר לפי שאין להם הביטול, ולזאת התחכם פרעה הרשע שהי' עוכומ"ז שהוא קליפה לכן לא רצה בלידת בנ"י הזכרים שהם מבחי' חסד שעולם חסד יבנה כדי להיות ביטול היש, וא"כ לא יהי' יכול לקבל יניקה משם ע"כ א' והמיתן אותן שלא להניח להתפשט בחי' זו בגילוי בבחי' עלמין ע"י המיילדות שממשיכי' האור בעלמין סתימין ועלמי' דאתגליין להיות עולם חסד יבנה אלא ימותו אותו ויסתלק חיות זה לשרשו בבחי' המקיפי' כו'. ואם בת היא וחיה לפי שהנקבה שרשה מבחי' גבורות וידוע שממדת גבורה נמשך להיות צמצומי' רבים בההשפעה וכבר נתבאר שם איך שע"י ריבוי הצמצומים יכולים גם החיצונים לקבל יניקה מהשפע מבחי' אחוריים. ולכן אמר ואם בת היא שההשפעה העוברת היא מבחי' גבורו' וחיה כי בזה יוכלו גם הם לינק משם, ועיקר כוונתו שישתעבד בישראל וע"כ לא רצה בהגלות החסדים שמשם אין לו יניקה כו'.

ותיראן המיילדות את האלקי' ולא עשו כו'. פי' שם אלקים הוא המצמצם את השפע שיהי' עי"ז ההתהוות מאין ליש ותכלית הכונה בהצמצום אינו שיהי' צמצום אמיתי והסתר אלקות ח"ו, אלא אדרבה שיהי' שורה בתחתוני' ע"י עבודת הצדיקי' שהם בבחי' כי שרית עם אלקים כו' (ותדע שיין משמח אלקי' לפי שמדרגת היין ברוחניות היינו הגלוי מההעלם, ולכאורה קשה אמאי הוא משמח אלקי' הוא נגד מדת הצמצום, אלא לפי שבאמת עיקר המכוון בשם אלקי' לא שישאר הצמצום ח"ו רק שימשיכו גילוי אלקות להיות דירה כו' וכמ"ש במ"א). ולכן ותיראן המיילדות מפני שם אלקי' ולא עשו כו' לפי שרצון פרעה שלא יהי' גילוי אלקות ע"י הזכרים הוא נגד כוונת שם אלקים ולכן ותחיין את הילדים.

(**בפרק** זה נת' ענין ב' המיילדות שהן ב' ההי"ן דש' הוי' מקור אותיו' המח' ודיבור וזהו מיילדו' העבריו' והאותיות נק' עלמין שהם בחי' כלי' שעל ידם יוכלו להשיג האור וזהו ענין ת' עלמין דכסופין וציוה פרעה אם בן הוא זכר חסדו ומשם א"י החיצוני' לינק ע"כ והמתן כו' ואם בת שמבחי' גבורו' שמשם יכולים גם הם לינק מצד ריבוי הצמצומי' וי"ל שזהו ע"ד רגלי' יורדות כו' ע"כ וחי' והמיילדות נתיראו משם אלקים עם היות שהוא המצמצם, אך תכלית הצמצום שיהי' ביטול היש דוקא לכן ותחיין את הילדי').

ויצו פרעה כו' כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו. הנה היאורה היינו נילוס והוא הראשון מן ד' נהרות הנמשכי' מנהר היוצא מעדן כמ"ש שם האחד פישון והוא הנילוס כדפרש"י. ופי' עדן הוא בחי' ח"ע שמלובש בו מבחי' תענוג העליון דע"י ונהר היוצא מעדן הוא בחי' בינה ומשם יפרד והי' לד' ראשים. וכ"ז הוא ענין השתלש' וההתחלקו' בריבוי כלים כו'. אך פי' שם האחד פישון היינו שהוא קשור בבחי' אחד שבעדן העליון

הנמשך לתוך הנהר היוצא ממנו שהוא בחי' בינה קודם שמתחלק לד' נהרות. וע"כ ציוה פרעה היאורה תשליכוהו בבחי' בינה אימא עילאה ששם הוא בחי' עיבור הז"א והיתה כוונתו שלא להניח להיות לידת וגידול הנשמו' הזכרי' הנמשכי' מבחי' ז"א זכר חסדו אלא שגם אחר הלידה ישליכהו לתוך הנהר דהיינו לחזור ולכוללו במעי אימא כמו שהי' קודם, והכוונה שלו בזה הוא כנ"ל שמבחי' זו יכול לינק, דהיינו כי שם הוא בחי' המקיפים כנז"ל שמקור המקיפים מבינה (ועוד זאת שיהי' הז"א בבחי' קטנות ושינה ואז יוכל לינק מבחי' קטנות דיושר כו') ולגבי בחי' זו כתיב אם צדקת מה תתן לו כו' וכנודע ג"כ ע"פ מ"ש זכרנו את הדגה כו' במצרים חנם חנם בלא מצות, פי' שאין המצות יכולין להגיע שם כו' מצד רוממות עצמות המאציל דקמי' כחשכה כאורה כו'. אך מה עשה הקדב"ה הנה לזה עשה הנס ע"י לידת משה ושבת פרעה תרד* לרחוץ ותקחנו לה לבן, והגם שהכירו בו שהוא מילדי העברים לא חשו לזה ונתגדל אצל פרעה. והענין כי שרש נשמת משה הי' ממקום גבוה מאד שלמעלה מהשתלשלות דהיינו מבחי' מזל ונוצר חסד אותיות רצון ואותיות צנור שמשם יונק אור אבא דאבא בחסד אחיד ותליא ומזל ונוצר הוא מבחי' י"ג מדה"ר שמשם מקור הסליחה כמ"ש ועובר על פשע, והיינו משום שהוא למעלה מבחי' צמצומים כו', וע"ד הנ"ל בענין אם רבו פשעיך כו'. וז"ש עליו כי מן המים משיתיהו שהמים אין להם גוון כלל ומשתנים לפי גוון הכלי, וזה הורא' על נשמתו שנמשכת מבחי' שלמעלה מהתלבשות האורו' בכלים, והיינו מבחי' מקיפים העליונים דבחי' עיגולים. וז"ש משה כי כבד פה אנכי, דהיינו שהי' למעלה מבחי' פה שהוא בחי' ההשפעה באותיות הדיבור בחי' השתלשלות עלמין דאתגליין, והוא הי' למעלה מזה כי הי' מבחי' מקיפים כו'. וכמו עד"מ שיש שכל עמוק שא"א להסבירו לזולתו בדיבור דהיינו שאין האותיות יכולים להכילו כו', וז"ש ותצפנהו שהי' מעלמא דאתכסי' כו'. ולהיות כן לא חשו המצרים עליו כי סברו שאדרבא יוכלו לינק ממנו להיותו מבחי' המקיפים אשר שם כחשיכה כאורה ולכן כתיב ויהי לה לבן שהיו סבורי' שיכול להיות לבן גם לבת פרעה מה"ט דקמי' כחשיכה כאורה כו' ויגדל משה אצלם כי לא חשו לו כלל.

אך באמת טעו בזה טעות גדול כו', כי אעפ"י שהאמת כן הוא ששרשו מבחי' המקיפים שלמעלה מהשתלשלות דקמי' כחשיכה כו', מ"מ הוא מבחי' המקיפים שנמשכו להאיר בתוך הא"פ כמ"ש מן המים משיתיהו שנמשך משם להתלבש בא"פ. וכמשי"ת לקמן אי"ה ע"פ מי שם פה לאדם. והנה כשהמקיף מאיר דרך האו"פ אז אין החיצונים יכולים לינק ממנו, כי עיקר סיבת יניקתם מהמקיפים הוא מפני שלעוצם הרוממות אין תופס מקום כלל בעיניו לדקדק בההשפעה ובביטול העולמו' כו'. וזהו דוקא מהמקיף מצד עצמו,

---

ושבת פרעה תרד: שם נוסף: אל היאור.

אבל כשמאיר ע"י הא"פ, א"כ מצד הא"פ לא יומשך השפע רק למקום הראוי דוקא וכנ"ל במשל כשנמשך מהחבית ע"י ברזא כו' (ועיי' מזה באריכות בפ' וישלח ע"פ ויאבק וע"פ קטנתי כו' יעו"ש ובענין עבדים היינו כו' ויוציאנו ה' אלקינו כו' יעו"ש). ולכך לא יוכלו לקבל יניקה ממשה כלל ולא עוד אלא שעל ידו הי' מפלתם כי הנסים ונפלאות הן בחי' גלוי אוא"ס מבחי' שלמעלה מהשתלשלות לכן היו ע"י משה דווקא ששרשו משם, והיו כל הנסי' מכות למצרי' וגאולה לישראל משום שהמקיף מאיר ע"י הפנימי ומשם יש הבדלה בין ישראל לעכומ"ז וכמ"ש ג"כ במ"א ע"פ ונפלינו אני ועמך כו' יעו"ש.

(בפ' זה נת' ענין שנתחכם פרעה אח"כ היאור' תשליכהו * נהר הא' הוא פישון מבחי' בינה מקור המקיפים והיינו שיהיו כלולים במקורם בינה אי' עילאה, ומשם מקיפים יכול לינק חנם בלא מצות. והנס הי' ע"י לידת משה ששרשו ממקיפי' ונוצר עובר על פשע כו'. וחשבו שממנו יכולים ג"כ לינק מה"ט, אך טעו כי הוא מקיף כשמאיר בפנימי ואז א"י לינק כנ"ל, ולא עוד אלא שעל ידו הי' מפלתם שכל נסים היו על ידו מטעם זה ששרשו ממקיפי' ומאיר בפנימי כו').

קיצור. בפ"א נת' ענין עגולים ויושר. ובפ"ב נת' איך שהחיצוני' אחוריהם למקיף שמשם יוכלו לינק קצת משום דקמי' כחשכה כאורה משא"כ מן הפנימי, ואעפ"כ אחר רבוי צמצומי' יכולים לינק זהו פניהם לפנימי. אח"כ נתבאר פ"ג שזהו ענין שציוה פרעה למיילדות הם המולידו' התלבשות אורות בכלים אם בן הוא מבחי' עולם חסד יבנה שמזה א"י לינק לכן והמתן אותו, ואם בת היא גבו' וצמצומים שמזה יוכלו לינק וחי'. ותיראן המיילדו' מש' אלקי' ותחיין כו'. אח"כ נת' פ"ד איך שציוה היאורה תשליכהו באימא עילאה מקיפי', ובמשה טעו שסברו שהוא ממקיפי', וכן הוא האמת, אלא שהוא מאיר בפנימי לכן ע"י היו כל הניסים).

תשליכהו : שם נוסף : בגילוס.

לד"ה מיילדות העבריות

עגולים ויושר סוכ"ע וממכ"ע ואף שהיושר גבוה יותר בשרשו י"ל כמ"כ בממכ"ע חכמה יש שורש גבוה מגלגלתא וכמו הארון והיריעות וזהו ענין כי לא אדם, וכמראה אדם, וסוכ"ע מאיר בממכ"ע ביאור לבבתיני וביאור יביאו לבוש, מאיר בל"ג וגבול, גם זהו א"א וז"א, ולמטה באדם נפש המלובש בגוף ומזליה, וכן בגשמיות מזון לבוש בית מזון א"פ לבוש מקיף בית היכלות שרשם מעגולים, והמכוון ירידה צורך עלי' וזהו ותחת רגליו כמעשה לבנ"ה כמ"ש במ"א, ויש לנגד זה אדם דקלי' כקוף בפני אדם ע' ד"ה ויאבק, ועיבור שנכלל היושר דאדם בהעלם בבינה שהיא כמו עגולי' לגבי ז"א כי העולם מקבל מספי' הבנין וע' בד"ה דרשו בהמצאו, איך ההיכלות מקבלי' מהעגולי' והם מסתירי' כמו החלום שרשו בד"ה היינו כחולמים, ולכן פרעה רצה למנוע הלידה בכל יכולתו, ומתחלה לבנו' ב' ערי' שהם הפך עיר אלקינו כעיר שחוברה כו' אותיות ולבנים דדור הפלגה כו', אח"כ אם בן הוא כו' כי זכר בא שלום בא, זכר חסדו, האיש דרכו לכבוש, ועמ"ש ע"פ וזכרתם את כל כו' ובפ' קדש לזכרון כו' ואם בת היא ע' ד"ה חקת שיניקתם מפני שור מהשמאל כו' שעורה סער כו' ועוד כי בת הרי בא נ' על חוה כו', היאורה א' מד' נהרות שהם דמ"ל כו', בנו הגדול נק' עשו בד"ה בשלח פרעה, מה שמו ומה שם בנו, ותתצב אחותו כנ"י מרחוק סוכ"ע לדעה כי אל דיעות חיבור ד"ע בד"ת שיאיר המקיף בפנימי, ע' רבות משפטים פל"א גבי ואני מחליפה, מה יעשה לו מה שמו כנ"ל, להעיר מענין מים רבים לא יוכלו לכבות שבת"א פ' נח כמ"כ במשה כי מן המים משיתיהו, ותרם התיבה כמ"כ תיבת גומא דמשה כו'.

גם כעין חטא עה"ד שעשה התחלה מהסוף ולא רצה בשם הוי' דשם קמי' כלא חשיב, אבל בבחי' מ' הוא יש מאין, והיש נפרד כו' לכן לא רצה בבחי' וכל בניך שהם למודי הוי'.

בענין משה מש"כ שהוא למעלה מבחי' ונהר יוצא כו' כ"א מבחי' עדן ממש עיין בלק"ת בד"ה ששים המה מלכות דרוש הראשון פ"ג בענין ומעין מבית ה' יצא והשקה, שבבחי' נהר נאמר ומשם יפרד משא"כ בבחי' מעין, וזהו הטעם

לד"ה מיילדות העבריות: בוך 1122 נה, א גוכי"ק. — כעין הגהות לד"ה זה הנדפס בכרך ז' ע' ב'תצא ואילך. וראה המאמר דלעיל.

ביאור לבבתיני: לקו"ת שה"ש כט, ד ואילך.

וביאור יביאו לבוש: תו"א צב, ב.

בד"ה דרשו בהמצאו: אוה"ת ש"ש ע' א'תפג.

פרעה רצה למנוע הלידה: ראה אוה"ת שמות — ז ע' ב'תקג.

בענין משה מש"כ: אוה"ת שמות — ז ע' ב'תקט.

שדוקא ע"י משה הי' יצ"מ, שמשם דוקא נמשך שלא יהי' יניקה לפישון שהוא נילוס א' מד' נהרות דבחי' ומשם יפרד כו', והנה משה גימ' נוצר חסד, למעלה מבחי' עושה חסד, לכן טעו בו אך הרי נוצר חסד לאלפים אאלפך חכמה אאלפך בינה, גם נוצר אותיות צנור כו', וא"כ נמשך דרך צנור דוקא רק שבבחי' צנור יומשך אריך אנפין דהיינו הק"ו של אם לעוברי רצונו כו' ועמ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה משה ידבר כו', וא"כ ענין משה שממשיך שהחסד דכתר עליון שבלי גבול ממש יומשך ויתלבש בחו"ב ובהם ועל ידם יאיר למטה, ועיקר הענין כי הנה מבואר בלק"ת פ' צו בד"ה להבין מפני מה.

בעמוד כח בשטה לד"ה. שטה ותתצב אחותו מרחוק והיינו שעי"ז מרחוק ה' נראה לי בבחי' ואהבת עולם אהבתיך ע"כ משכתיך חסד שהוא בחינת חסד הוא כנ"ל, ומזה נמשך לדעה בחי' כי אל דעות הוי', ואזי מה יעשה לו ע"ד מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה וארז"ל אטו יראה מילתא זוטרתי ומתרץ אין לגבי משה מילתא זוטרתי היא, א"ב צ"ל המשכת משה כו' בשביל שיומשך מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה כו'.

ע' הקדמת זהר ד"ו ע"א בענין ותתצב אחותו מרחוק שי"ל שעי"ז נמשך שלום שלום לרחוק ולקרוב פי' לרחוק היינו חכמה כמ"ש אחכמה והוא רחוקה ממני, והוא יחוד דאו"א ואח"כ ולקרוב יחוד זו"נ כו'.

בפ' שמות וידע אלקי' ע' רש"י ורמב"ן, ויובן עם מ"ש האריז"ל בפי' ויוציאנו כו' או"א שהלבישו לזרועות דא"א, ומבואר בסידור הקושיא דהלא הבחי' שיונקי' ממזלות גבוה יותר וע' בביאורי הזהר פ' נשא מזה, ותוכן התירוץ דהנה סכ"ע שוה ומשוה כו' ולכן גם הסט"א מקבל שממית בידים כו' והיינו מבחי' אחוריים עורף ע' סד"ה למנצח על השמינית שאין שם חילוק רשויות וגבוה משבת עליות ממכ"ע כו' ואעפ"כ דוקא מבחי' אחוריי' אבל מפנימיי' צ"ל מילה כו' ע"ש, ולכן זה שיקבלו רק הקדושה ולא הסט"א הוא ע"י ממכ"ע וכמ"ש בענין הזהר ויגש כי אתה אבינו כו' הבית ברכה משא"כ מבחי' א'

בפ' שמות וידע אלקי': **נעתק מבוך 1136 רצ, ב גוכי"ק.**
או"א שהלבישו לזרועות דא"א: **בלקו"ת אמור לט, א בפע"ח [שער חג המצות פ"ז].**
ומבואר בסידור: **בד"ה עבדים היינו — דף רצה, ד.**
וע' בביאורי הזהר פ' נשא: **דף פט, ב.**
סד"ה למנצח על השמינית: **לקו"ת תזריע כא, ב.**

נמשך גם לארור כו' אך הרי העיקר להחיותו מבחי' סכ"ע אלא צ"ל המכוון שנמשך סכ"ע בממכ"ע אזי גם מסובב לא יקבלו יניקה, ואע"ג יניקת החיצוני' ג"כ מסוכ"ע ע"י ממכ"ע דהא א"א לקבל מהמקיף שלא ע"י הפנימי, אך היינו כשנמשך דרך מעביר ור"ל שנמשך מבחי' אחוריי' דא"א שאינו מדקדק כו', משא"כ כשנמשך ע"י התלבשו' בממכ"ע חו"ב דקדק למי שראוי כו' (ובמ"א נת' החילוק ע"פ ענין יוצא בקב שלו ולא רגל כו'), וזהו דדוקא ע"י שהלבישו לזרועות, הלבישו דוקא שחו"ג דא"א סכ"ע הן עצמן מתלבשי' בחו"ב להיות ההשפעה מהחו"ג כפי דקדק החו"ב, ומזה מתחיל חיבור ממכ"ע וסכ"ע, אבל מג"ר בחי' תחתונה שבמאציל אין מתלבש רק יניקה כו' וכיון שאינו מתלבש הרי לגבי סכ"ע שוה ומשוה כו' והדקדוק והחילוק יומשך דוקא ע"י התלבשות ממש בחו"ב, ועמ"ש ע"פ ראה אנכי נותן כו' יום יום יעמוס כו'.

א"נ כמ"ש במ"א הא דשרה תלד ע"י הא הגם שהיוד גבוה יותר כו' והוא דלהיות גלוי מא"ס דוקא ע"י יוד צמצום קדושה תלי בשערא, אבל מהמל' בבי"ע אם הי' צמצום הי' שער באשה ערוה וצ"ל הגילוי ע"י הרחבה ה' כו', וכך ממו"ס ההמשכה ע"י שערות אבל מחו"ג דא"א דוקא ע"י התלבשות כו' והנה ממו"ס הגילוי רק לצורך פנימי' חיי הנשמות אבל לחיי הגוף נמשך מהמדו' עולם חסד יבנה משא"כ אמת מו"ס אמר אל יברא כו' וכמאמר נוח לו לאדם שלא נברא כו' ור"ל שלא יהי' בי"ע רק אצילות כו', וכיון שכן להיות יצ"מ בגשמיות והגאולה מיסורי הגוף והוא גלוי ולידה למטה ממש צ"ל ע"י חו"ג דא"א דוקא ע"י התלבשות השפעה במרחב ולא צמצום ויניקה ממו"ס שאז הי' רק הגילוי למעלה חיי הנשמות כו'. והנה מחו"ג דא"א נמשך דעת תחתון דז"א מכ"ע אבל ד"ע סכ"ע (ע' ביאור דלבבתיני) נמשך ממו"ס ע"י ת"ד כו' וד"ע למעלה מהמדות ע"ד גלוי וידוע וירא און ולא התבונן כי אין תופס מקום ונק' מו"ס דעתוהי סתים אבל ד"ת מתפשט בהמדות התפעלו' נגוף ורפוא וזהו וידע אלקי' ולא די במה שגם תחלה גלוי וידוע כו' אלא שנתפשט במדו' וזהו וידע.

זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר, איתא בת"ז שמי עם י"ה שס"ה זכרי עם ו"ה רמ"ח, וצ"ל מפני מה שרש מל"ת גבוה יותר משרש המ"ע שהל"ת

ביאור דלבבתיני: לקו"ת שה"ש ל, א.

זה שמי: נעתק מבוך 1049 קפד, א. נמצא ג"כ בבוך 28 לה, א. 579 רמ, א. 636 קלה, ב. — תו"א שמות נב, ג עם קיצורים והוספה באות ד. (ובשינויים בסה"מ תקס"ה ע' רי).

בת"ז שמי עם י"ה: בהקדמה. וראה זח"א כד, א. שם בהשמטות רנג, א. זח"ג רעח, ב.

נמשכים מבחי' י"ה דהוי' והמ"ע נמשכים מבחי' ו"ה דהוי', גם י"ל מפני מה לא נתנה תשבע"פ ג"כ בכתב, הענין הוא דכתיב איה סופר וגו' ונת' במ"א הפי' דבחי' איה עצמו הוא הסופר (והוא בחי' איה מקום כבודו), כי איתא בס"י בג' דברים ברא הקב"ה את העולם בסופר וספר וסיפור, והנה תשב"כ נק' ספר ובחי' סופר שלמעלה מבחי' ספר הוא בחי' איה שהוא א' י"ה כי מקור ושרש י"ה דשם הוי' נמשך מבחי' האלף שהוא בחי' חכמה דאצי' (נראה דר"ל מקור ושרש החכמה כמ"ש במ"א בכוונת א' בק"ש שהוא בחי' מזל ונוצר דמשם יונק אבא או ר"ל ח"ס) כמ"ש אאלפך חכמה ועוד שבאות א' נכללו בו ג' אותיות דשם הוי' ב"ה כנודע שתמונת האלף בתשב"כ הוא י' ו' יו"ד ובתפילין יו"ד ו' ד' מפני שבתשב"כ מלובש אור אבא דאצי' כי אוריי' מח"ע נפקת והיינו מבחי' יסוד אבא ולכך נכתב גם קוץ התחתון של האלף בתמונת יו"ד רמז לחכ' דאצי', שהוא בחי' יו"ד דשם הוי' כנודע אבל בתפילין נכתב קוץ התחתון של האלף ד' שהוא בחי' מח' עילאה שהוא בחי' לאה שהוא עד"מ כמו הד' שיש בו התפשטות לאורך ורוחב וזהו אי' סופר דהיינו שמקור של התשב"כ שנק' ספר עילאה כמ"ש בזהר אית ספר ואית ספר הוא בחי' איה א' עם י"ה שהא' הוא מקור לי"ה כנ"ל שהוא הסופר את הספר דהיינו שהוא מקור התשב"כ שנמשכת הימנו.

(קיצור. ענין אי' סופר כי האלף מקור לבחי' י"ה אאלפך חכ' ותמונת האלף בתשב"כ י' ו' יו"ד ובחי' הא' עם י"ה הנמשכי' ממנו הם מקור תושב"כ וזהו סופר מקור לתשב"כ הנק' ספר).

ב) **דהנה** כללות התשב"כ הוא מדבר בענין קיום מ"ע שנמשכים מבחי' ו"ה שהוא בחי' ו' דאצי' שהאורות מחולקים בתוך הכלים שהם רמ"ח אברים דז"א שמשם נמשכי' רמ"ח מ"ע ולכך המקיים מ"ע ממשיך עליון אור עליון דז"א, ולכך ניתנה התורה בכתב להיות האורות דז"א מתלבשי' בכלים ממש לכך נתלבשה חכמת התורה ג"כ בכתב כו' באותיות ותגין וכו', אמנם שרש הל"ת אף שהן ג"כ בתשב"כ מ"מ הן למעלה ממדריגת המ"ע שנמשכי' מבחי' י"ה שהם נמשכי' מבחי' ומדריגה גבוה ואינו יכול להתלבש בתוך כלים כמו המ"ע שהתפילין והאתרוג הם כלים להאור כו', משא"כ הל"ת שאין לאותו האור כלי שיוכל לשכון בו רק בבחי' הן ע"י מ"ע רק ע"י השלילה הוא מושג שאין יכולים להכיר מהותו רק לשלול ההיפוך כמו לא תאכל חלב ודם לפי שזהו מנגד לקדושת האור לפי שהוא מבחי' סט"א וע"י שלילת ההיפך

בס"י: פ"א מ"א.

דשם — כנודע: בתו"א הנ"ל נוסף: מהאריז"ל.

אורייתא מח"ע נפקת: זח"ב סה, א. וראה שם קכא, א.

כמ"ש בזהר אית ספר: זח"ב ע, א.

שהוא בחי' ו': בתו"א ובבוך 579: ז"א.

נמשך גילוי האור אבל א"א להמשיכו ע"י מעשה כמו ע"י תפילין וציצית וכמו האורות הנמשכי' ע"י מ"ע לפי שמעלת האורות הנמשכי' ע"י ל"ת גדולים וגבוהים יותר מהנמשכי' ע"י מ"ע וא"א לעשות להם כלים בבחי' הן רק ע"י לאו שקדם להן דהיינו ע"י שלילות ההיפך וזהו שהל"ת נמשכי' מבחי' י"ה שלמעלה מו"ה.

קיצור. להיות עיקר התושב"כ בקיום מ"ע ו"ה שהם למטה מל"ת שהל"ת נמשכים מבחי' אורות שא"א להמשיכן ע"י הן אלא ע"י שלילת ההיפך כו'.

ג) **והנה** כל ד"ס הוא הכל עד"ז של הל"ת שהרי ד"ס הם לעשות סייג לתורה משמרת למשמרתי כו' ולכך נק' ד"ס ששרשם מבחי' סופר שהוא בחי' אי' סופר שהו"ע א' י"ה כנ"ל שהל"ת נמשכי' מי"ה וכמ"כ כל ד"ס נמשכי' משם לכן הם למעלה מתשב"כ שנק' ספר דרמ"ח מ"ע נמשכי' מו"ה שהם מתלבשי' בכלים משא"כ ד"ס הם מבחי' שלמעלה מזו לכן לא הי' באפשר להתלבש במעשה הכתב אלא בע"פ דוקא כי אבא יסד ברתא שבחי' הדבור נמשך מן הח"ע שהוא בחי' אי' סופר כנ"ל.

קיצור. נת' שד"ס שהם סייג לתורה הם ע"ד הל"ת לכן הם למעלה מתשב"כ שנק' ספר ו"ה רמ"ח מ"ע אורות בכלים משא"כ י"ה ל"ת ומצות דרבנן לכך לא יכלו להתלבש בתשב"כ רק בע"פ אבא יסד ברתא.

ד) **ויש** כאן ב' קושיות א' דאכתי קשיא למה לא נכתבו ד"ס מל"ת שנכתבו בתשב"כ אעפ"י שנמשכי' מי"ה, ב' אמאי תשב"כ נק' ספר לבד הלא ל"ת נמשכי' מי"ה ואי' סופר, ולקושיא ב' י"ל דמ"מ עיקרה מ"ע ומה"ט נק' ספר אכן נ' ליישב דמבואר במ"א ע"פ הודו לה' כי טוב כו' שמעלת ד"ס גבוה ממל"ת וג"כ בינה יתירה ניתנה באשה כו' שהל"ת אין להם כלום רק בשלילה ומעלת מצות דרבנן ששרשם ג"כ משם שהרי הם סייגים כנ"ל, ועכ"ז יש להם כלים שהם עירובין נר חנוכה נט"י כו' והא"ש דל"ת ניתנו בתשב"כ לפי שהכלי שלהם רק בחי' לו אבל ד"ס שיהי' לבחי' זו כלי בהן א"א להתלבש בכתב רק בדבור והא"ש ג"כ דדוקא ד"ס נק' סופר אי' סופר בחי' א' עם י"ה דוקא שלמעלה מי"ה עצמן ששם שרש הל"ת (כנלע"ד) והנה גם בתשב"כ עצמה ימצאו ענינים אשר לא נכתבו מצד מעלתן הרמה דהיינו שלפעמים נא' וידבר ה' אל משה לאמר כך וכך שנתפרש ונכתב בתורה הציווי והאמירה של הקב"ה למשה בענין מצוה ההיא ולפעמים לא נכתב הציווי של הקב"ה אליו וכמו כל משנה תורה שאמר משה לישראל כמה מצות אשר לא נתפרש היכן

אבא יסד ברתא: זח"ג רמח, א. רנו, ב. רנח, א. ת"ז תכ"א סא, ב.
יש — והא"ש: = והשתא אתי שפיר.

ציוהו השי"ת בזה וכה"ג נמצא הרבה בתורה ובודאי ציוהו רק שלא נכתב הציווי, והענין כי משה הוא בחי' יסוד אבא ולכן זכה שתנתן התו' על ידו דאוריי' מח"ע נפקת ופי' ויאמר או וידבר ה' אל משה הוא בחי' הדבור וההמשכה מן המאציל אוא"ס ב"ה ליסוד אבא ח"ע בענין המצוה ההיא או ההגדה ההיא וענין וידבר משה אל בנ"י הוא ההמשכ' שנמשך מיסו"א גילוי ענין ההוא לישראל ולכך יש איזו עניני' גבוהים מאד שלא יכול להיות מתלבש בכתב ענין ההמשכה מאוא"ס ב"ה בח"ע בענין ההוא רק נכתב ההמשכה והגילוי מיסו"א למטה שז"ע וידבר משה כו' וכמו בענין הארבה שהתרה משה את פרעה כי אם מאן אתה כו' הנני מביא מחר ארבה כו' ולא נא' הציווי של הקב"ה בענין ההתראה והיינו להיות שרש הארבה גבוה מאד כידוע בענין וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק כו' (צ"ע נכתב הציווי של הקב"ה בענין הארבה נטה את ידך, וצ"ל דבענין ההתראה דוקא לא הי' יכול להיות נכתב) ויש ענינים שיוכל להיות נכתב הציווי של הקב"ה למשה ולא נכתב הציווי של משה לישראל בענין ההוא רק שממילא מובן שמסתמא אמר משה לישראל מאחר שנכתב שאמר השי"ת למשה כו'.

(קיצור. נת' איך גם בתשב"כ יש ענינים שנכתב בהן רק הציווי של משה לישראל שהוא ההמשכה מיסוד אבא ולא נכתב אמירת ה' למשה שהו"ע ההמשכה מאוא"ס בח"ע אותו הענין כי מצד גודל מדריגת אותו הענין לא הי' יכול להתלבש זה בכתב ע"ד הנ"ל בענין דברי סופרים כו').

בס"ד

הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל. הנה פסוק זה קאי על גלות מצרים שירידתם במצרי' נקרא בשם השרשה והגאולה נק' בשם יציץ ופרח, וההשרשה הוא בחי' יעקב והגאולה בחי' ישראל. וצריך להבין ענין שייכות ההשרשה לביאת מצרים הנה כתי' כה אמר ה' בוראך יעקב ויוצרך ישראל אמר הקב"ה לעולם מי בראך יעקב בראך וישראל יצרך. וצ"ל זה מהו ענין יעקב בראך כו', וגם מהו זה שביעקב נאמר בריאה ובישראל נאמר יצירה, והלא בחינת ישראל הוא גדול מבחי' יעקב.

משה . . . יסוד אבא: מאו"א מ, נה. וראה לקוטי שיחות ח"ו ע' 244.

זרעו — צ"ע: בתו"א ובכת"י 579: צ"ע דאח"כ.

את — דוקא: בתו"א: לפרעה.

הבאים ישרש יעקב: בוך 1113 כב, א. גוכי"ק. — המאמר בשינוים בתו"א נג, ג. עם הגהות אחרות באוה"ת שמות — א ע' עז. וראה באוה"ת — ז ב'תקלב. ב'תקלט.

הנה ידוע שירידת הנשמה לעוה"ז הוא בשביל היום לעשותם ותכלית בריאת העולמות נאמר בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית כמ"ש קודש ישראל לה' ראשית תבואתה (וזהו אמר הקב"ה לעולם יעקב בראך כו'). ולהבין מהו השייכות לישראל להיות ראשית תבואתה ומהו ענין תבואה למעלה שישראל הן ראשית לה. ויובן בהקדים ענין המצות כי הנה על המצות נאמר בזהר שהוא בחי' לבושים לנפש ולכן כל א' מישראל צריך לקיים כל התרי"ג מצות לבד מצות המלך שהמלך הוא מוציא כל ישראל וכל התרי"ג מצות מחויב כל א' לקיים וצריך להיות בבחינת גלגול או עיבור לקיים מצות התלויות בכהונה ולויה וכיוצא. וכ"ז הוא כדי להיות שלימות הלבושים לנפש בג"ע שיהי' לבוש מן כל התרי"ג מצות וכשחיסר מצוה א' חיסר לבוש כו', וע"י המעשה של המצוה נעשה לבוש בג"ע התחתון וע"י כוונת המצוה נעשה לבוש בג"ע העליון, ולכן ביקש משה ליכנס לארץ לקיים מצות התליות בה. ובגמרא שלהי מסכת סוטה המשילו מעשה המצות לפירות גבי עגלה ערופה כו' שלא הניחוהו לעשות פירות ופריך בגמ' מאי פירות אילימא בנים אי הכי זקן וסריס לא ליבעי עגלה ערופה והתורה לא חילקה אלא מאי פירות מצות כו'. וכן בלשון הפסוק נאמר זרעו לכם לצדקה, אשריכם זורעי על כל מים, זורע צדקות כו' הנה נק' מעשה המצות בשם זריעה.

ולהבין זאת (ענין ג' שמות של המצות היינו בחי' לבושים ובחי' פירי ובחי' זריע' של הפרי) הנה אמרו ז"ל נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתוני'. והנה לכאורה אינו מובן פי' דירה זו שהיא ע"י קיום המצות ואתעדל"ת לעבדה ולשמרה, והלא בלאה"נ לית אתר פנוי מיני' וכתיב הלא את השמים ואת הארץ אני מלא כו'. אך הענין דהנה יש שני בחינות בחי' ממכ"ע ובחי' סוכ"ע, בחי' ממכ"ע נקרא הבחינה המתלבשת בגילוי להחיותם ואתה מחי' את כולם ע"י בחינת אתה אותיות מא' עד ת'יו ה' מוצאות כו', ובחי' סוכ"ע הוא ג"כ בכל הנבראים (היא בחי' חפץ ה' ורצונו העליון המחי' את הכל כמ"ש כל אשר חפץ עשה כמ"ש במ"א דבע"מ לא

בראשית בשביל ישראל: ראה ב"ר א, ד. ויק"ר לו, ד. ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א באוה"ת שמות ע' עט.

אמר הקב"ה לעולם: ילקוט שמעוני רמז תנב.

ובגמרא שלהי מסכת סוטה: מו, א.

נק' מעשה המצות בשם זריעה: ראה לקו"ת האזינו עד, ג דשם נתבאר שענין הזריעה הוא ע"י נפש הבהמית, ומתרץ שם: דמ"מ זריעה זו היא דוקא בהיות הנפש האלקית מלובשת בנפש הבהמית, ע"ש.

נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתוני': תנחומא נשא טז, ועוד. וראה תניא פרק לו ובליקוט פירושים שם.

לית אתר פנוי מיני': ת"ז תי' נז.

כמ"ש במ"א דבע"מ לא בא בגילוי: ראה תו"א מא, ד,

בא בגילוי איך יהי' צורת הרקיע עד"מ ונברא רק ע"י חפץ ה' ורצונו כו' והוא בחי' סוכ"ע) אך הוא בבחינת העלם שאינו מתלבש בגילוי וע"ז נאמר את השמים ואת הארץ אני מלא בהשואה א' אבל מ"מ הוא בחי' העלם שאינו מושג אפילו למעלה ולכן המלאכי' שואלי' איה מקום כבודו, ולכן ארז"ל שחייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום להמשיך מההעלם אל הגילוי ממש וזהו בחי' ברוך שהוא בחי' בריכה שהוא מההעלם אל הגילוי והיינו פי' בא"י כי להיות הברכה וההמשכה מההעלם אל הגילוי הוא בחי' שם הוי' שע"י ד' אותיות השם הוי' הוא סדר ההמשכה יוד צמצום ה' התפשטות ו' המשכה אל בחי' ה' אחרונה היא בחי' בה' בראם שהוא מקור הנבראי' בחי' ממכ"ע, ונמצא הברכה היא המשכה מההעלם מבחי' סוכ"ע לבחי' גילוי בממכ"ע, וההמשכה מהעלם אל הגלוי הוא ע"י ישראל וכמ"ש בית ישראל ברכו את ה' והיינו לפי שיש בכל א' מישראל בכח למסור נפשו (שזהו מצד שרש נשמותינו בחי' מזלי' חזי שישראל עלו במחשבה כמ"ש במ"א בפי' קומי לך ועי"ז תהי' אח"כ רעייתי כו' ובחי' מחשבה זו הוא מבחי' סובב וע"כ ביכולתם להמשיך כו') כו' ולכן נאמר דוקא בית ישראל ברכו כו' וזהו נוסח הברכה בא"י אלקינו, אלקינו דוקא, וימי שנותינו שבעים שנה ובכל שנה שס"ה ימים הכל הוא בכדי להמשיך ע"י מאה ברכות הנ"ל מההעלם אל הגלוי ולעתיד יהי' תכלית הגילוי כי עין בעין יראו כו' וזהו ענין דירה בתחתונים.

ב) **והנה** המאה ברכות הנ"ל הוא בדיבור אך ע"י מה יהי' ההמשכה מההעלם אל הגלוי בבחי' מעשה כי כדי שיומשך הגלוי למטה מטה בעשייה הגשמיות הוא ע"י מעשה והיינו ע"י מעשה המצות (ועיין באגה"ק סד"ה ויעש דוד שם מזה אך מלבד זאת הנה במ"א נת' שיש הפרש בין ברכו לקדושה שהברכה עם היות שהיא המשכה מההעלם אל הגילוי הוא מבחי' העלם וגילוי שבסדר השתלשלות העולמות אבל קדושה היא המשכה מבחי' שלמעלה מסדר השתלשלות לגמרי מה שהוא קדוש ומובדל כו' וכך בודאי ג"כ ההמשכה שע"י המצות גבוה יותר מבחי' המשכה שע"י ק' ברכות שאינן ברכת המצות ולכן אומרי' במצות אקב"ו ג"כ מבחי' קדוש ומובדל ע"ד הנ"ל אלא דהא בהא תליא דלפי שההמשכה שע"י המצות היא ממקום עליון מאד לכן נמשך ג"כ למטה מטה בבחי' עשיה כי כל הגבוה יותר נמשך ומתפשט למטה יותר וכמ"ש באגה"ק איהו וחיוהי דלכך המצות הן בבחי' ה' תתאה כו' ע"ש), שע"י קיום מעשה המצות בפועל ממש נמשך ממש גלוי אור א"ס ב"ה הסוכ"ע שלמעלה מכל השתלשלות העולמות עליוני' ותחתונים, ולכן נק' המצות בשם זריעה בפסוק כי הנה כמו עד"מ הזריעה שרוב מיני זריעה הוא זרעוני גינה שאין נאכלין שהוא רק גרעין ואין בו שום טעם מאכל, וכשנזרע הגרעין בארץ ומתלבש

ארז"ל שחייב אדם: מנחות מג, ב.

ע"י ישראל: וכ"ה בתו"א, אבל באוה"ת ע' פג: ע"י נשמות.

בו כח הצומח שבארץ נצמח מזה פרי מאכל הגם שלא הי' עצם הגרעין בחי' מאכל כלל עכ"ז נצמח ממנו פרי מאכל טוב ומשובח במאד ע"י הזריעה בארץ כו', וגם זרעוני תבואה הנאכלין עכ"ז ע"י הזריעה ניתוסף התבואה כהנה וכהנה כו', כמו כן מעשה המצות הוא ממש כמשל הזרעונים הנ"ל שהנה המצות הן ירדו ונתלבשו בדברים גשמיים ממש כמו תפילין על קלף גשמי וציצית מצמר גשמי וכדומה בשאר המצות וע"י קיום המצות שאדם מישראל מניח התפילין על ראשו נמשך ונתהוה בחינת גלוי אלקות קדש בחכמה והי' בבינה וכן טלית פי' בזהר פריסו דמלכא, ולכאורה אינו מובן איך ע"י הנחת תפילין מקלף ודיו גשמיי' יומשכו גלוי אור א"ס ב"ה בחו"ב עילאי' בחי' חכים ולא בחכמה ידיעא מבין ולא בבינה ידיעא כו', אך הוא כמו שע"י זריעת הגרעין שאין בו טעם כלל נצמח פרי משובח בטוב טעם כנ"ל וזהו שנאמר זרעו לכם לצדקה כו', ולכן נמשך הגלוי מהתפילין דוקא כשהישראל מניח אותם על ראשו משא"כ כשמונחי' על השולחן לא נתהוה מזה שום גילוי כלל הגם שראש האדם וידו שמניח בהם התפילין הוא ג"כ דבר גשם כמו השולחן, אלא שהוא כמשל צמיחת הפרי מהגרעין שעם היות ע"י הגרעין נצמח הפרי המשובח מ"מ לא בכל מקום יהי' נצמח פרי מהגרעין אלא רק ע"י זריעת הגרעין בארץ שבארץ הוא שיש כח הצומח להצמיח הפרי המשובח מהגרעין, וגם בארץ עצמה הנה המדבר אינו מגדל צמחים כלל ולא יצמח שם צמח ופרי רק בארץ לחה שיש בה כח הצומח שם יצמח הפרי ע"י הגרעין כו', כמו כן נאמר כי תהיו אתם ארץ חפץ שבהם ועל ידם יש הכח הזה להצמיח גלוי אור א"ס ע"י זריעת מעשה המצות, ולכן נאמר ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, ובכל התורה כתיב דבר אל בני ישראל כו' כי על ידן יהי' צמיחת האור והגלוי בקיום המצות לפי שבהן יש כח זה (עמ"ש במ"א ע"פ יונתי בפי' קומי לך).

ג) **וענין** כי תהיו אתם ארץ חפץ, הוא כי הנה ידוע שאור א"ס ב"ה נקרא קדוש ומובדל אני הוי' לא שניתי ואתה הוא קודם שנברא העולם ואתה הוא לאחר שנברא העולם בלי שינוי כלל והיינו כמאמר הכל ירוממוך סלה שאור א"ס ב"ה עצמו מרומם ומתנשא מהיות בחי' סובב וממלא לעלמין ושיוכל להתהוות עולמות הוא רק ע"י מלכותך מלכות כל עולמים אין מלך בלא עם כו' שבחי' מדת המלכות הוא רוממות והתנשאות והעדר גלוי העצמיות ומהות רק ששמו נקרא עליהם וזהו ישתבח שמך לעד מלכנו, שמך דוקא היא בחי' מדת מלכותו הוא חיות כל העולמות בחי' סובב וממלא משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול כו' (ונת' בארוכה ענין זה ע"פ אכלו רעים ושאר דוכתי) ונמצא עיקר התהוות העולמות והבראם מאין ליש הוא בשביל גלוי מדת המלכות אנא אמלוך. והנה עיקר ענין גלוי מדת המלכות הוא להיות הכל בטלים אצלו ית' ומקבלי' עול מלכותו ברצון בביטול בפ"מ, וכמשל המלך שמהפך מיש

טלית . . . פריסו דמלכא: ראה ת"ז ת"ו (כב סע"א). תכ"א (נה, ב).

לאין להיות הכל בטלים נגדו, וכמו כן למעלה אין מלך בלא עם מלשון עוממות שהוא בחינת יש ונפרד וכשהיש ודבר נפרד מקבל עול מלכותו ית' להיות בבחי' ביטול ואין זהו בחי' קבלת * עול מלכותו ית' וכמו במלאכים כתי' וצבא השמים לך משתחוים, אך מלאכים הם אינם בבחי' נפרד כל כך שאינם מהפכים היש הגשמי ממש להיות בבחי' ביטול אבל הנשמות למטה שהם מצד התלבשותם בגופם ונה"ב בתכלית בחי' עוממות ונפרד ומהפכים היש ודבר נפרד להיות בבחי' ביטול ואין שם הוא עיקר גלוי בחי' המלוכה ולכן נש"י אומרי' בסדר קדושה ימלוך משא"כ המלאכים כו' כי בהם עיקר גלוי בחי' המלוכה ע"י ביטול היש לאין (מה שאין גלוי זה אפי' בעולמו' עליוני' ואפי' בנש"י דוקא בהתלבשותם בגופות ניכר גלוי המלוכה שאז הן בחי' עם עוממות משא"כ ברא כרעא דאבוהו הוא ולא ולא בחי' מלך), ולכן דוקא תהיו אתם ארץ חפץ ששם עיקר גלוי הרצון והחפץ שהרי תכלית בריאת העולמות הוא גלוי מדת המלי' אנא אמלוך וגלוי זה הוא ע"י ביטול היש לאין שבישראל, ולכן נאמר ג"כ לשון ארץ חפץ ארץ דוקא כי בחי' הארץ יש בה בחי' ביטול יותר שהיא בחי' עפר ולמטה מבחי' צומח חי כו' והכל דורסים עליה והיא עפר תחת כפות רגלי הכל ומצד זה יש בה כח הצומח להצמיח מאין ליש מה שאין כח זה בצומח חי כו' כי נעוץ תחלתן בסופן, וכן עד"מ הביטול שבנש"י שהוא ביטול יש הגמור זהו בחי' ארץ חפץ וארץ ג"כ לשון רצון שהוא פנימית רצון העליון ותכלית בריאת כל העולמות כולם, ולכן על ידי ישראל דוקא במעשה המצות הגשמיים יוכל להתהוות בחי' צמיחה הנ"ל וכמו שהארץ הגשמיות מצד הביטול הגשמי שבה יש בה כח הצומח הגשמי כמ"כ מצד הביטול דנש"י יש בהן כח הצומח הרוחני להצמיח ולהוליד גלוי האור ע"י שזורעין הן זריעת המצות כו' וזהו אשה יראת ה' היא תתהלל שהקב"ה נק' חתן וכנסת ישראל נקראת בשם בחינת כלה אשה יראת ה' שהוא בחינת יראה וביטול שזהו ענין גלוי קבלת מדת מלכותו שהוא דוקא ע"י היראה וביטול (ולכן כתי' יראת ה' לחיים לפי שמקור חיו' העולמו' הוא ע"י גלוי מדת מל' כנ"ל וכמ"ש במ"א), ועי"ז היא תתהלל פי' תתהלל להמשיך בחי' הארה וגילוי מלשון בהלו נרו כו' וגם לכן נמשלו כנס"י לאשה שהאשה יש בה ג"כ כח זה להוליד ולד מטפה גשמיות כמו שהארץ מצמחת פרי ע"י זריעת הגרעין וכן נש"י מולידי' ומצמיחי' גלוי אור א"ס הסובב"ע מההעלם אל הגלוי ע"י מעשה המצות הנקראי' זריעה כנ"ל (והנה לפי שירדו הנשמות למטה מטה בגוף גשמי לזה כדי לגלות ולעורר הכח שבהן הוא ע"י התפלה סולם מוצב ארצה כו' וזהו קומי לך לעצמך להיות גלוי הכח שבך ועי"ז תהי' אח"כ רעייתי יפתי בקיום התומ"צ שאז כשתהי' בבחי' קומי לך יהי' בך הכח להצמיח ועיין מ"ש בזה ע"פ יונתי בחגוי).

ושבילך במים רבים ועקבותיך. יעקב עבדי וישראל בני צמיח' על כל מים . . . לכן . . . המים אברהם ויצחק . . . כח הצומח קומי לך.

קבלת: תי' זו ספק נמחק.

ד) **וזהו** הבאים ישרש יעקב פי' ההשרשה הוא בחינת המצות שירדו מבחי' רצון העליון להתלבש בדברים גשמיים הוא בחי' יעקב יו"ד עקב בחי' יו"ד שירדה בבחי' עקב למטה כי הנה היו"ד וקוצו של יו"ד הם רצונו וחכמתו ית' כנודע והן הן שנתלבשו בתורה ומצות מעשיות שבעשייה הגשמיות שהוא בחי' עקב וע"י השרשה זו של זריעת המצות בארץ חפץ הנה עי"ז יציץ ופרח ישראל להיות בחי' צמיחה מההעלם אל הגלוי (ונק' הצמיחה ישראל ל' שיר ותענוג וכמ"ש ולא ראה עמל בישראל משא"כ יעקב נק' עבדי בחי' עמל ל"ט מלאכות הזורע והחורש כו' וזהו קומי לך לבחי' ישראל שהוא מה שעלה במחשבה), וזהו זורע צדקות ומצמיח ישועות ע"י הזריעה בחינת המצות וצדקה שכל אחד נותן הוא רק לזכותינו כי בודאי הקב"ה בעצמו הי' יכול לפרנס העניים ואינו אלא רק לזכותינו כמ"ש במדרש ע"פ שם האיש אשר עשיתי עמו והיינו להיות מצמיח ישועות בחי' צמיחה מההעלם אל הגלוי הוא ע"י מעשה המצות וכמ"ש וילבש צדקה ועי"ז וכובע ישועה בראשו גלוי בחי' שע"ה נהורין כמ"ש במ"א, וזהו צוה ישועות יעקב שע"י השרש' בחי' יו"ד בעקב שהוא מעשה המצות עי"ז יהי' גלוי בחי' ישועות הנ"ל, וזהו כוונת מאמר דוד המלך ע"ה לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד, שאין כוונתו באמרו לכל תכלה על תאוות גשמיים רק על בחי' השגות וכלות הנפש לשון כלתה נפשי כו' שהוא בבחי' קץ וגבול שלכל נשמה יש גבול להשגתה בג"ע משא"כ מצותך היא רחבה בבחי' כלי קיבול לקבל בחי' מאד בלי גבול שע"י מעשה המצות יוכל לצמוח בחי' גילוי אור הסוכ"ע שהוא בלי גבול והוא בחי' מצמיח ישועות הנ"ל וכובע ישועה וזהו רחבה מצותך מאד, וזהו אשריכם זורעי על כל מים שכל בחי' השגות שבג"ע העליון וג"ע התחתון נקרא בשם מים כמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כו' וכמ"ש מעיין גנים כי המים מגדלי' ומצמיחי' כל מיני תענוג אך מעשה המצות נעשה זריעה על כל מים למעלה מעלה מבחי' מים כנ"ל (ולכן ארז"ל דלע"ל צדיקים שטים ע"פ המים כי יהיו גבוהי' יותר אפילו מבחי' מים עליוני' וזהו על כל מים ובחי' ש' מ"ה הוא כמיא דאשקלי לאילנא אבל ע"י מעשה המצות שהוא בירור ש' ב"ן יהי' למעלה מבחי' מ"ה וזהו ושבילך במים רבים ועקבותיך לא נודעו בחי' עקבותיך הוא בחי' יוד עקב הנ"ל דמעשה המצות לא נודעו כי הוא המשכות רצון העליון שלמעלה מהחכמה והדעת כו'). והנה כמו שהוא במצות כמו כן ע"י לימוד התורה שירדה ג"כ להתלבש בעניני' גשמיים נעשה ג"כ מזה בחי' צמיחה, ולכן ארז"ל אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, ולכאורה הוא תמוה הלא למעלה אין נצרך שם כלל הדיבור גשמי מענין אלו מציאות וכדו', אך הענין דע"י שתלמודו בידו ונקלט אצלו תלמודו עי"ז יהי' הצמיחה שיהי' לו גלוי למעלה פנימי' התורה והוא כמו צמיחת הפרי מהגרעין שלהיות בחי' צמיחה צריך להיות דוקא נשרש ונקלט הגרעין בארץ ואז יוכל לצמוח כמו כן כשנקלט אצלו בחי' התורה בבחי' קליטה ממש להיות תלמודו בידו אזי נעשה מזה בחי' צמיחה גילוי רב למעלה הרבה מבחי' ההשגות שבג"ע ששם הוא רק נהנין מזיו השכינה כו' (ועמ"ש במ"א בענין קוב"ה אתי לאשתעשע

עם צדיקיא בג״ע בפלגות לילא ענין שעשוע הוא בחי׳ מצמיח ישועות הנ״ל והיינו ע״י תלמודו בידו בחי׳ השרשה כו׳), וזהו ישרש יעקב שהוא ע״י בחי׳ שרישה וקליטה בחי׳ יעקב שהוא בחי׳ תורה ויקם עדות ביעקב כו׳ תתן אמת ליעקב ואין אמת אלא תורה כו׳ הנה עי״ז יציץ ופרח ישראל בחי׳ גילוי בחי׳ לי ראש כו׳ (וכענין מ״ש במ״א בענין בשעה שישראל עונין איש״ר מברך הקב״ה מנענע בראשו בחי׳ גילוי רצונו ופנימי׳ חכמתו כו׳) וזהו ומלאו פני תבל תנובה, תנובה הוא ענין הפרי שזהו בחי׳ הגילוי שיהי׳ לע״ל מן המצות משא״כ עכשיו נקראי׳ זריעה כו׳, גם תנובה פי׳ תנו בה לעשות המצות בלב שלם ונפש חפיצה כדי להיות נקלט בבחינת תבל שהיא בחינת כנס״י הנק׳ ארץ חפץ (ונקראת תבל בגימט׳ ב״פ אריה היינו בחי׳ אהבה פני אריה אל הימין וגם בחינת יראה ג״כ אותיות אריה וע״י אהוי״ר שהוא ביטול היש נקראת ארץ חפץ כנ״ל), ולהיות נקלט ונשרש בה בבחי׳ גלוי הוא ע״י יעקב וישראל הנ״ל וזהו קדש ישראל לה׳ ראשית תבואתה שהן בחי׳ ראשית לתורה ומצות הנקראי׳ תבואה שבהן ועל ידן הוא בחי׳ הצמיחה מצד ביטול היש שבהן כנ״ל.

ה) **אך** כדי שיומשך בחי׳ יעקב וישראל הנ״ל צריך להיות ג׳ בחי׳ שהוא בחי׳ אברהם יצחק ויעקב כי תפלות אבות תקנום, וזהו ענין התפלה שמבקשים ברוך אתה הוי׳ מההעלם אל הגלוי כו׳ כנודע (שזהו בחי׳ בית ישראל ברכו ה׳ להיות ברכה וגילוי כמו בחי׳ צמיחה והוא המשכה בדיבור והיא הכנה לשיהי׳ אח״כ ההמשכה ע״י מעשה המצות כו׳ ועוד שכדי שיהי׳ גילוי כח הצומח שבנשמה שנק׳ ארץ חפץ הוא ע״י שהיא בחי׳ אשה יראת ה׳ בחי׳ הביטול היש כנ״ל וזהו ע״י התפלה וקבלת עול מלכות שמים ולכן קדם קבלת עול מלכות שמים לעול מצות ועמ״ש במ״א בפי׳ קומי לך ואח״כ תוכל להיות רעייתי יפתי פרנסתי כו׳), אך צריך להיות מקודם בחי׳ מרירות על הריחוק מאלקות בתכלית וכמאמר מים התחתוני׳ בוכין כו׳ להתבונן בגדולת ה׳ ברוך שאמר כו׳ שבאמירה א׳ נתהוו כל העולמות כו׳ ושכדאי כל יסורי גיהנם וכמארז״ל מוטב דלידייני׳ וליתי׳ לעלמא דאתי להיות נהנין מזיו השכינה ועי״ז יתמרמר בנפשו מאד על ריחוקו בתכלית, אך בכיה תקיעא בלבאי מסטרא דא וחדוה מסטרא דא היינו שבאמת מצד הגוף הוא רחוק בתכלית אך מצד הנשמה יש בחי׳ שמחה רבה לשמוח בה׳ שמחה של מצוה שהוא מבחי׳ מהותו ועצמותו כביכול למעלה מבחי׳ סובב כל עלמין כו׳ (וזהו ג״כ ענין זורעי על כל מים ב׳ בחי׳ מים היינו מים תחתוני׳ בוכין זהו ע״י בחי׳ יצחק וחדוה הוא מבחי׳ אברהם אב נמשך אחריך כמים וע׳ בזהר ר״פ נח מעין גני׳ דא אברהם באר מ״ח דא יצחק) אך ע״י מה נתחברו בחינת שני הפכים כאלו בתכלית בכיה וחדוה כו׳ הנה הוא ע״י בחי׳ יעקב שהוא בחי׳ רחמנות וכמאמר ברחמיך הרבים רחם עלינו וע״י בחי׳ רחמנות כנ״ל יוכל להיות בחי׳ שמחה של מצוה שהוא בחי׳

על כל מים בוכין דיצחק ושמח׳ דאברהם כו׳.

גילוי כו' כנ"ל (והיינו שע"י שמחה של מצוה נמשך הגלוי להיות יציץ ופרח כו' וכמ"ש קרוב לזה במ"א ע"פ כבס ביין לבושו כו' שכדי שיהי' הלבוש הנעשה ממעשה המצות בחי' מכובס ונקי ויפה הוא ע"י כבוס ביין בחי' שמחה של מצוה כו' וזהו ענין שצ"ל תחלה בחי' אברהם יצחק יעקב עד שיהי' בחי' ישרש ויצץ ופרח כו') וזהו הקול קול יעקב וכמשל הקול שהוא ג"כ גילוי ההעלם והקול נעשה ע"י ג' בחי' אש ומים שהם דברים הפכיים ובחי' הרוח הוא הממוצע ומחברן כי הרוח נושב מצפון לדרום ומדרום לצפון וכן ממזרח למערב א"כ ענינו לחבר שני הפכיים, כמו כן להיות בחי' גילוי מעשה המצות למטה הוא ג"כ ע"י בחי' יעקב שהוא בחי' רחמנות כנ"ל ולכן נק' יעקב בריח התיכון שמבריח מן הקצה עליונה אל הקצה התחתונה כו' לחבר הקרשים שלא יתפרדו והיו לאחדים כו' (ועמ"ש במ"א ע"פ מארז"ל נר חנוכה משמאל בענין בחי' רוח שמחבר אש ומים לפי ששרשו מבחי' אויר שהוא בחי' אור יו"ד כו' וזהו ענין והנורא דיעקב ומשם שרש מעשה המצות ע"ש).

וזהו הבאים ישרש יעקב היינו שבכדי שיקבלו ישראל התורה ומצות שהוא בחי' יעקב וישראל כו' ולהיות פנים בפנים דבר ה' באו מקודם למצרים שהוא בחי' המרירות כו' בחומר ובלבנים כו' ואח"כ קבלו התורה להיות ישרש יעקב יציץ ופרח כו' וזה הי' במצרים בכדי לקבל את התורה בגשמיות בבחי' חיצוניות וגם עתה בגלות הוא ג"כ בכדי שלעתיד יוכלו לקבל בחי' פנימיות התורה להיות עין בעין יראו כו' (ביאור הענין הוא כי לכאורה אינו מובן פי' הבאים ישרש יעקב דקאי על ירידתם לגלות שזהו בחי' ההשרשה והרי לפי מה שנת' לעיל ענין ההשרשה הוא קיום המצות שנק' זריעה וישראל הם ארץ חפץ ולפי המשל השרש' היינו שהזריעה נשרשת בארץ א"כ מה שייך זה לגלות ישראל כו' אך הענין דזה שישראל נעשי' ארץ חפץ שיש בהם כח ביטול היש לאין הוא ע"י הגלות בחומר ולבני' כו' ולכן קודם הגלות נשא יעקב שתי אחיו' ועמרם נשא דודתו שלא הי' בהם כח כלל להמשיך הגלוי ע"י מעשה המצות ע"כ ממילא לא פגם מה שנשא ב' אחיות רק ע"י מצרים כור הברזל נצרפו להיות בחי' ארץ חפץ כו' וזהו ענין ברכת הארץ שאומרי' בבהמ"ז עכשיו אע"פ שהארץ ביד זרים כי הכוונה על בחי' ארץ עליונה שהיא בחי' ארץ חפץ הנ"ל וכמ"ש במ"א בדרוש דבהמ"ז, ועוי"ל והוא העיקר כי הנה הגלות נק' ג"כ בשם זריעה כמשרז"ל ע"פ וזרעתיה לי בארץ כו' וע' בזה באריכו' ע"פ ויהי בשלח פרעה ופרעה הקריב והיינו דכמו שישראל דוקא הם ארץ חפץ לברר הדבר שנעשה בהם המצוה ולהעלותן ולהיו' עי"ז צמיחה וגלוי אורו' עליוני', סמ"כ בחי' ניצוצי' עליוני' שנפלו בשבה"כ כשמתבררי' ע"י נש"י הוא בחי' כח הצומח ביתר שאת להצמיח גלוי האור וזהו ואנכי ה' אלקיך מארץ מצרים כו' וכתי' היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים דוקא כמ"ש במ"א א"כ עיקר ההשרשה הוא ע"י הגלות כו' ולכן אמר הבאי' ישרש יעקב על בחי' הגלות דוקא שעי"ז יציץ ופרח כו' ועמ"ש במ"א ע"פ שמע ישראל ובשכמל"ו). ובזה

יובן ענין בוראך יעקב ויוצרך ישראל כמ"ש יוצר אור ובורא חושך היינו שבכל דבר יש בחי' חומר וצורה, ובחינת בריאת החומר היינו העולמות כמו שהן וכן התומ"צ כמו שהן עתה בעשיי' הוא בחי' יעקב ויוצרך הוא בחי' הצורה וגילוי שיהי' לע"ל מזה הוא בחי' ישראל לי ראש כנ"ל, וזהו מארז"ל כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו חכמתו מתקיימת היינו להיות חכמתו מתקיימת בבחי' צמיחה כנ"ל צ"ל מקודם בחי' יראת חטאו כו' וכמבואר למעלה בענין אשה יראת ה' דוקא היא תתהלל כו' (ועפ"ז יש לבאר המאמר התמוה לכאורה שאחז"ל פ"ב דסנהדרין שקר החן זה דורו של משה כו' אשה יראת ד' היא תתהלל זה דורו של ר' יהודה בר אלעאי, והענין כי חן ויופי הוא בחי' ההמשכה מצד אתעדל"ע לבד כי חן מענין מתנת חנם, וידוע דבמתן תורה כפה עליהם הר כגיגית א"כ הי' אתעדל"ע לבד, משא"כ דורו של ר' יהודה שהי' בזמן הגלות אדום זהו עיקר בחי' אתעדל"ת, ולכן עיקר בחי' ההשרשה הוא בהגלות כנ"ל ולכן ע"ז דוקא נאמר אשה יראת ה' היא תתהלל כו').

[הבאים ישרש]

ירידת הנשמה בשביל היום לעשותם, ופי' שלכן נק' ישראל ראשית תבואתה שהתבואה היא התורה והיא נזרע בכנ"י ע"כ נקראו ראשית תבואתה (ובד"ה יונתי בחגוי פי' כי בהנשמה יש ב' בחי' הא' המלובשת בגוף שהיא מתקשראה באורייתא אבל בחי' מזליה של הנשמה נק' ראשית תבואתה ואפשר לקשר ב' הענינים), והנה מהמצות נעשו לבושים לנשמה בג"ע התחתון ומכוונת המצות נעשו לבושים להנשמה בג"ע העליון, כמו אותיות המחשבה לבוש דק מהדבור, ולבושים אלו הם ע"ד אספקלריא המאירה כמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה ת"ר נר חנוכה, גם המצות נק' פרי ע"ד ויזרע יצחק בארץ ההיא, זורעי על כל מים.

ג) **ולהבין** זאת הנה ארז"ל נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים ע' סש"ב פנ"א כמו גלוי הנשמה במוח, ועוד שיומשך הגלוי מההעלם היינו מסוכ"ע, והנה ממכ"ע ל"ב נתיבות ויש ב' בחי' ל"ב נתיבות, ולגבי בי"ע נק' ל"ב נתיבות עילאין ג"כ סוכ"ע אע"פ שלגבי אצי' נק' ממכ"ע, ובחי' סוכ"ע הוא הכתר וזהו ענין מאה ברכות, שהם נמשכים מא"א הוקם על, ע' ז"ת דא"א למד ג"ר, והנה א"ת מה אלא מאה, נמצא מאה ברכות נמשך מבחי'

הבאים ישרש: נעתק מבוך 1056 נו, א גוכי"ק — אולי קיצור לתו"א ד"ה זה. וראה מאמר שלפנ"ז וש"נ.

יונתי בחגוי: לקו"ת שה"ש טז, ד.

האלף ותמונת האלף שני יודין ואות ו' המחברם, ושני יודין זהו סוכ"ע וממכ"ע ומתחברים ע"י הוא"ו, והעולם נברא בבית וע"י מאה ברכות ממשיך ג"כ האלף שיומשך בבחי' ברכה דוקא ושלא ינק ממנו בחי' ארור כנען, ופי' הברכה ברוך ל' בריכה אימא עילאה שלשם נמשך ממקור הברכות ופי' בא"י ע"ד ממעמקים קראתיך הוי', ועמ"ש ע"פ שאו ידיכם קדש וברכו את ה', והוא ג"כ ענין ויקרא הוי' הוי', המשכה משם הוי' דלעילא סוכ"ע בשם הוי' דלתתא ממכ"ע.

ד) אך ההמשכה מההעלם אל הגילוי מסוכ"ע בממכ"ע הוא דוקא ע"י הנשמות וכמ"ש בית ישראל ברכו את ה' והיינו כמ"ש בפי' שאו ידיכם קדש שהם ב' פסוקים דק"ש שמע ישראל בשכמל"ו (ואפ"ל שהם ב' יודין של האלף) ועי"ז וברכו את הוי' דוגמת והאופנים שמתנשאים ברעש גדול ועי"ז אומרים בשכמל"ו, ובמ"א נתבאר ההפרש בין תפלה לברכה שהתפלה היא מלמטה למעלה דוגמת והנה סולם מוצב והברכה היא מלמעלה למטה, והיינו ע"י שבתחלה שאו ידיכם, ומ"מ ארז"ל אל תהי ברכת הדיוט קלה, והנה מאה אדנים כנגד מאה ברכות, ואפ"ל שע"י מאה ברכות בכל יום ממשיכים הארת ימי קדם בימי עולם, דהיינו המשכה מבחי' המתנשא מימות עולם, ולע"ל יהי' תכלית הגלוי עין בעין יראו ועיין כה"ג בד"ה שובה ישראל דרוש הראשון שמבחי' וידעת היום יומשך לע"ל כי עין בעין יראו, וזהו שלע"ל יאמרו ב"פ זה כמ"ש בפסוק ואמר ביום ההוא שבקי"ס אמרו פ"א זה, והיינו ע"ד משה נתנבא בזה אסה"מ ולכן ראו על הים מה שלא ראו נביאים שנתנבאו בכה, אספשא"מ, אך מבמ"א שיש מעלה באסשא"מ שיכולים לראות מה שמלאחוריו שלא יוכלו לראות כן באסה"מ, כמ"כ אמר ישעי' ואראה את ה' מה שמשה אמר כי לא יראני, והיינו בחי' הכתר שזהו ענין הראיני נא את כבודך, ולפי שמשה ראה באסה"מ נאמר לו כי לא יראני, וישעי' שראה באסשא"מ אמר ואראה, כן פי' בלק"ת בשה"ש סד"ה צאינה וראינה דרוש השני ושם סד"ה ביאור הדברים דכ"ח ע"ב ע"ג, ולע"ל יאמרו ב"פ זה שיהי' גלוי הכתר ע"י ז"א ונק' אסה"מ, א"כ מה שעכשיו לא ראה משה אף שנתנבא בזה, יתגלה לע"ל ולכן יאמרו ב"פ זה, וע' זח"ג פ' פנחס דף רנ"ה סע"ב גבי הראיני נא את כבודך ולית כבוד בלא כף משמע שם דהיינו כתר עליון שלכן סוכה שהיא למעלה מעשרים פסולה משום דלא שלטא ביה עינא, גם עשרים גימט' כתר והיינו שלע"ל יהי' שם הוי' נקרא כמו שנכתב וגם ע"י ש' הוי' זה יאיר שם הוי' דלעילא בחי' כתר ואפ"ל כי הוי' הוי' ופסיק טעמא ביניהו ולע"ל יהי' גלוי ש' הוי' דלעילא ע"י הפסיק טעמא, עיין בת"א פ' בשלח סד"ה וירא ישראל את היד.

ההפרש בין תפלה לברכה: ראה ג"כ אוה"ת ויחי תתשכה, א.

שובה ישראל: לקו"ת דרושים לשבת שובה סה, ב.

ה) **אך** עיקר ההמשכה הוא ע"י מעשה המצות שזהו המשכה עליונה יותר מן ההמשכה שע"י הדבור ומאה ברכות (כי חיי שרה מאה שנה מאה ברכות ובתורה נאמר ואתא מרבבות קדש, גם מאה ברכות הוקם על פי' ע' ז"ת ל' ג"ר וע"י המצות זורע צדקות מצמיח ישועות ש"ע נהורין ג"כ שין ג"ר ע' ז"ת הרי כאן הג"ר הם שין, מה ששם הם למ"ד כמו ז"ת שהם ע', וצ"ל ששם ההמשכה מז"ת והם ע' והג"ר הנק' ל' הם המוחין של ז"ת זהו נמשך ע"י הדבור קול ודבור ז"ת אבל המעשה ממשיך ג"ר ממש לכן הם שין, ואפשר ז"ת ז"א ג"ר כח"ב או הכל מהכתר ומאה ברכות מז"ת דא"א וזורע צדקות מצמיח ישועות ג"ר דא"א), ויש ע"ז כמה משלים שע"י המעשה נמשך מבחי' עליונה יותר מע"י הדבור כמו לחכימא ברמיזא דוקא, וכמו אותיות החותם אינן ניכרים הטיב אלא על השעוה דוקא, וכמו אריה שרשו מפני ארי' שלמעלה מפני שור בד"ה כי אברהם לא ידענו, וכמו בהטפה גשמיות מלובש עצם המוחין יותר מבהדבור, ולכן ניתנה תורה למטה דוקא לנשמות שבגופים ולא למלאכים כו' ועמ"ש ע"פ אף עשיתיו אף ריבוי בחי' עליונה יותר, ולכן נמשלו המצות לזריעה שזריעת הגרעין עשייה גשמיות כי רוב זרעוני גינה אינן נאכלים ואעפ"כ מהם נצמח פרי בטעם ומראה וריח ע"י כח הצומח שבארץ, וכן מהתפילין נצמח חו"ב ודעת המתחלק לחו"ג, וכן מהציצית, והיינו ע"י שנזרעו בארץ ע"ד כי תהיו אתם ארץ חפץ.

ו) **ופי'** ארץ חפץ שזהו ענין בחי' מל' היינו כי א"ס ב"ה קדוש, ושיוכל להתהוות עולמות הוא רק ע"י מלכותך, ולכן נק' בחי' מלך שהשלום שלו, כי בחי' מל' גורם חיבור שני הפכים היינו שיומשך מא"ס ב"ה התהוות הנבראים זהו ע"י מלכותך כו' כן פי' בת"א פ' בראשית, ונקראת ג"כ קרן שמחבר, וזהו ענין כי אם בזאת יתהלל, וזהו טוב שם, זה היום תחלת מעשיך, וזהו את האלקים ירא כו' כי זה כל האדם, וזהו ענין ישתבח שמך, אין מלך בלא עם עוממות, ופרש"י הכהו כהה וה"ע עמיא כי ע"ס נק' כשלהבת קשורה בגחלת, משא"כ בבי"ע נק' עמיא אך עם זו יצרתי לי, ולאמר לציון עמי אתה, וא"כ י"ל ביטול היש שהם כהים וחשכים לפניו יתברך א"כ עם עוממות היינו ביטול היש, כי כהתה כל רוח ואז נקראו עמי, משא"כ כשאינן חרידים לדבר נקראים לא עמי, בלעם בלא עם, ולאמר לציון עמי אתה, ג' קוין אדם אדמה, א"כ קהת י"ל לשון כהה ביטול היש שיהי' בבחי' עמי אתה.

ז) **והנה** בהנשמות כשהם למטה בגוף הוא עיקר גלוי המל' ולכן כי תהיו אתם ארץ חפץ, והנה צדיק דמנצפ"ך זהו הגלוי דלעתיד כי צ' מורה ג"כ על צמיחה כמ"ש את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח ועז"נ והקימותי לדוד צמח צדיק, וכתי' צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגא, שיהי' בצדיק ג"כ מעלת מקום שבע"ת עומדים שהוא בחי' ארז בלבנון.

כי אברהם לא ידענו : ראה תו"א מג"א צג, ג.

פ׳ וארא

בס״ד

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי הוי׳ לא נודעתי להם.

הנה וארא יש בו שני פירושי׳ הא׳ לשון עבר שנתגלה להאבות והב׳ לשון עתיד שהוא לשון הוה שתמיד יש בחי׳ זו בכל אדם. כי הנה אין קורין אבות אלא לשלשה והענין שבחי׳ האבות היא ירושה לבניהם אחריהם בכל דור ודור בכל חד לפום שיעורא דילי׳ ולכן אומרים אלהי אבותינו אלהי אברהם כו׳, אבל שאר בחי׳ ומעלות הצדיקי׳ כגון השבטים ראובן שמעון ולוי שהם ודאי בחי׳ אורות עליוני׳ יש לך אדם שאין בו כלל בחי׳ ומדרגה זו משא״כ האבות צ״ל בכל אדם שהם שרש ומקור כל נשמות ישראל, ולכן יש גילוי זה דוארא שבכל דור ודור בבחי׳ ומדרגת אבות שבכל אדם מישראל והיינו פי׳ השני וארא לשון הוה. וכמ״כ ענין ושמי הוי׳ לא נודעתי להאבות רק למרבע״ה הנה בחי׳ זו יש ג״כ עכשיו בכל זמן בכל אדם דהיינו בבחי׳ ומדריגת משה שיש ג״כ בכל אדם כי מרבע״ה שניתן התורה על ידו ע״כ יש מבחינתו ג״כ בכל אדם שהרי אנו מברכין בא״י נותן התורה ל׳ הוה והיינו ברוחני׳ הנפש ע״י בחי׳ הארת מרבע״ה שיש בה וכמ״ש בלק״א פמ״ב בענין ירא׳ אין לגבי משה מילתא זוטרתי היא דהפי׳ לגבי בחי׳ משה שיש בכל נפש מישראל כו׳ יעו״ש.

ולהבין ענין גילוי זה דוארא שבכל דור ודור בבחי׳ ומדרגת אבות שבכל אדם מישראל ואח״כ יובן ענין הגילוי דלא נודעתי להאבות רק לבחי׳ משה שבכל אדם יש להקדים תחלה ענין הגלות וגאולת ימות המשיח שיהי׳ בב״א. כי הנה הגלות נמשל לעיבור וכשישראל נתונים בצרה ח״ו כתי׳ כי באו בנים עד משבר וכח אין ללדת, וכן ארז״ל במשנה פ״ד דברכות בכל פרשות העבור יהי׳ צרכיהם לפניך והיינו אפילו בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה אעפ״כ יהיו צרכיהם לפניך, והגאולה נמשלה ללידה כמ״ש כי חלה גם ילדה ציון את בניה, וכן חבלי ימות המשיח נק׳ בשם חבלי לידה כמ״ש כי חבלי לידה יבואו לך, וכן בגאולת מצרים המשיל כל הענין לולד ביום הלידה

וארא אל אברהם: נעתק מבוך 1113 כח, א גוכי״ק. הנחה אחרת מהמאמר גדפס בתו״א נה, א. הנחת כ״ק אדמו״ר האמצעי, בסה״מ תקס״ב ע׳ קלד. וראה תו״ח שמות צה, ב ואילך. עם הגהות אחרות והערות — אוה״ת וארא ע׳ קלט, ועי׳ קמ, ובכרך ז׳ ע׳ ב׳תקפד.

אין קורין אבות אלא לשלשה: ברכות טז, ב.

שבחי׳ האבות היא ירושה לבניהם: ראה לקו״ש — י ע׳ 97.

ומדרגת אבות שבכל אדם מישראל: ראה לקו״ש — ו ע׳ 11 הערה 9. כרך טו ע׳ 360.

כי באו בנים עד משבר: ישעי׳ לז, ג.

במשנה פ״ד דברכות: ראה כט, ב. וכ״ה בדרך מצותיך קצ סע״ב. ראה גם בסה״מ תקס״ה — ב ע׳ תתקעו.

כמ"ש ומולדותיך ביום הולדת אותך לא כרת שרך וגו'. ולהבין משל ומליצה זו דשייכות הגלות לעיבור והגאולה ללידה צ"ל תחלה מהו ענין עיבור בגשמיות.

קיצור.* וארא יש בו ב' פי' ל' עבר ולשון עתיד לבחי' אברהם יצחק ויעקב שבנפש וכן יש בחי' גילוי ושמי ה' לבחי' משה שבנפש. ולהבין זה יש להקדים שהגלות נק' עיבור.

ב) כי הנה ארז"ל בפ"ג דנדה בשם ר' שמלאי למה הולד דומה במעי אמו לפנקס מקופל ראשו בין ברכיו וארכובותיו על עגבותיו ואוכל ממה שאמו אוכלת כו' ופיו סתום וטבורו פתוח וכשיוצא לאויר העולם נפתח הסתום ונסתם הפתוח כו', דהיינו שיש לולד כל חיתוך איברים ראש וגוף ורגל אלא שראשו מקופל ומונח בין ברכיו שאינו משמש כלום שאינו מחשב ומהרהר וכן עיניים ולא יראה ואזני' ולא ישמע, דהנה גוף האדם הנולד נחלק דרך כלל לג' חלקי' ראש תוך סוף, היינו חלק הא' הוא הראש שבו משכן כל כוחות המעולי' מחשבה ושכל וראי' ושמיעה וריח וטעם ודבור כו' וחלק הב' שלמטה ממנו במדרגה הוא הגוף שבו משכן הלב והריאה ובלב הוא רוח החיי' ומשכן מדות הנפש אהבה ופחד ורחמנות כו' והריא' היא ג"כ מאיברי הנשימה להוציא קול כו', וכל זה הוא בחי' כחות רוחניים היינו כח המדות והדבור אך למטה מהלב והריאה יש קרומא דפסיק במעוי דבר נש היינו חצר הכבד המפסיק בין איברי הנשימה לאיברי המזון, ומשם ואילך הם כחות היותר נמוכים שבנפש שאינן רוחניים כאיברי הנשימה הנ"ל רק גשמיי' לעכל המאכל ולזון כו', אח"כ מהם נמשך חלק הג' היותר למטה במדרגה והן הרגליים שהן בחי' סוף. והנה ידוע דתלת שליטין אינון מוחא ליבא וכבדא הנה המוח הוא השליט הראשון כי הוא הראש ומוחא שליט על ליבא כי התנהגות המדות הוא לפי השכל ואחריו הלב דפליג דם לכל שייפין ואיברי הגוף, ואיברי המזון מקבלי' המזון ג"כ דרך הפה שהוא מחלק הראש, ובבוא המזון לפה הנה מתחלה חך אוכל יטעם שהטעם שבמאכל שהוא גבוה יותר מעצם המאכל נכלל בחך רק גשם המאכל נמשך לאיברי המזון ושם מתברר ונהפך לדם ומזין כל הגוף, נמצא באדם כשיוצא לאויר העולם אזי העיקר בו הוא בחי' הראש ואחריו הגוף בטל לגבי הראש וכש"כ הרגל שהוא בחי' סוף והמחשבה שבמוח שליט ומושל על כל האיברי' אפי' להושיט הרגל באש כו'. אמנם כשהולד בעיבור בבטן האם אז נהפוך הוא ממש מן הקצה אל הקצה כי הנה הב' חלקים היותר מעולים שבו אינן משמשים כלום אע"פ שיש הכלים בו בשלימות הראש ועיניים כו'

קיצור: בגוכי"ק באו כל הקיצורים לסוף המאמר, ונסדר כאן אחר כל פרק (בהוספת תיבת קיצור). הקיצורים נדפסו גם באוה"ת שמות — ז ע' ב'תקפס.

בפ"ג דנדה בשם ר' שמלאי: נדה ל, ב.

תלת שליטין אינון: זח"ב קנג, א. וראה תורת שלום ע' 120 ואילך. לקו"ש — ג ע' 808.

מ"מ הן אינן משמשין כלום שאינו מחשב ומהרהר ולא רואה ולא שומע, ואין לראשו יתרון על רגלו שחיות בהן בהשוא' א' להיות בהן חיות כמו בשר חי אבל היתרון שבראש על הרגל באדם הנולד והוא המחשבה והראי' ושמיעה ושאר חושי' זה אינן כלל בעובר נמצא אז אין שום יתרון כלל להראש על הרגל, וכן איברי הנשימה שבעובר הגם שישנן בו בשלימות מ"מ הרי אין לו נשמת רוח חיים עד שיצא לאויר העולם שאז מוציא הקול שהוא סימן הלידה כמארז"ל דשמעי לולד דצווח משום שהוציא ראשו משא"כ קודם הלידה אינן משמשי' כלום, אך ורק מה שמשמשין בו כדרך שמשמשין בנולד הן איברי המזון שאוכל ממה שאמו אוכלת וכמו שאנו רואין שמאכל זה מוסיף בו כח להיות נגדל בט' ירחי לידה הנה איברי המזון הם מתחת לפרסא חצר הכבד והם מתייחסים לחלק הג' שבאדם שהם סמוכים לרגליים ובחינה זו היא המשמשת בעיבור ולכן טבורו פתוח (כי הגוף כלול ג"כ מג' פרקין חב"ד חג"ת נה"י שבחג"ת עד החזה הוא פרק העליון ומן החזה עד הטבור פרק האמצע ומהטבור ולמטה הוא בחי' נה"י שבחג"ת) אבל שני חלקי' הראשוני' המעולים היינו הראש ואיברי הנשימה אינן משמשי' כלום, ואינן להם כלל היתרון שיש להם על איברי המזון בנולד כנ"ל, ולא עוד אלא שנהפוך הוא שהן מקבלי' אז חיותן מאיברי המזון, שהרי המאכל שאוכל ממה שאמו אוכלת אינו נמשך לו דרך הפה להיות חך אוכל יטעם שהוא מחלק הראש, רק נמשך לו דרך הטבור ואין שייך שם שום טעם רק המזון נמשך משם לבני מעיים להגדיל הגוף כמו שרואין בחוש שבט' ירחי לידה נגדל גופו וגם ראשו ואיברי הנשימה בכלל והם מקבלי' זה מאיברי המזון ולא כמו בנולד שהמאכל הולך דרך הפה וחך אוכל יטעם. נמצא אדרבה בעיבור העיקר הן איברי המזון לבד ומהן נמשך חיות לכל הגוף וגם להראש ואיברי הנשימה אבל אין החיות נמשך להראש ואיברי הנשימה רק בשוה להרגל ולא שיהי' בהם יתרון, והרי הן כמתים לכן ראשו מוטל בין ברכיו שאין לו חיות, ומיד כשיצא לאויר העולם מוציא הקול היינו התחדשו' הנשימה באיברי הנשימה, גם החלב שהוא מזונו נמשך לו דרך הפה וטועם טעם כו', נמצא כלל הדברי' שבעיבור אע"פ שיש לו ראש ומוח ועיני' וכן איברי הנשימ' אינן משמשי' כלום רק איברי המזון הם העיקר אז ואפילו המאכל נמשך דרך הטבור לבד.

קיצור. כי ענין העיבור ראשו בין ברכיו היינו שהגוף יש בו ג' בחי' ראש גוף רגל ותלת שליטין אינון מוחא ליבא וכבדא מוח הוא שליט על ליבא כו' והרגל בטל לגבי הראש משא"כ בעיבור ב' חלקי' הראשוני' הראש ואיברי הנשימה אין משמשין כלום רק איברי המזון משמשי' לכן ראשו בין ברכיו וניזון מהם וסי' הלידה דשמעי לולד דצויח איברי הנשימה קול כו'.

כמ"ש בזהר דבגלות סליק קוב"ה לעילא: זח"א רי, א. זח"ג כ, ב. עה, א.

ג) **והנה** ככל הדברי' האלה וככל המשל הנ"ל כך נמשלו בנ"י בעת הגלות, רק מתחלה יש להקדים מ"ש ה' ממרום ישאג פי' כמ"ש בזהר דבגלות סליק קוב"ה לעילא וכתי' רחל מבכה על בניה כי איננו ופי' בזהר דקאי על קוב"ה כי איננו בגו בנהא דסליק כו' פי' שסילק שכינתו וגילוי אלהותו מהתחתונים והנה ענין סילוק זה מהו ית' קצת לקמן בס"ד. אך עכ"פ מובן שהוא מניעת והעדר הגילוי אלהותו ית' ודומה לעיני בשר כאלו העולם דבר בפ"ע והשמן לב העם ועיניו השע עיניים להם ולא יראו אור ה' כי בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, ואפילו השפעת מצות ומעשים טובים שהן מזון לנפש אינו עובר להם דרך הנשמה לשלוח חיות ללב ומוח למען דעת את ה' ולאהבה אותו ולעבדו בכל לבבכם בלב שלם ונפש חפיצה ותשוקה מורגשת בלב כרשפי אש שלהבת וצמאון כו' כ"א כמו שנאמר ותהי יראתם אותי מצות אנשי' מלומדה דהיינו בבחי' עשייה גשמיות בלבד ובקרירות כו' וזהו עיקר הגלות ברוחניות. וביאור הדברים הוא דכמו שנת' למעלה שקומת הגוף נחלק לג' בחי' ראש גוף רגל, כך ג"כ ברוחניות הנפש יש בה ג' בחי' אלו הנק' ראש תוך סוף ונק' ג"כ חב"ד חג"ת נה"י, וכמו שבראש הוא משכן כח המחשבה וכח הראי' כו' כך בחי' אלו הם באלקות בעבודת ה' וכמו שהי' במתן תורה דכתי' פנים בפנים דבר ה' הנה הגלוי נק' פנים בפנים וכן לע"ל כתי' עין בעין יראו כו' וכמ"ש ג"כ ביצ"מ כי עין בעין נראה אתה ה' כו', ומעין גלוי זה ישנו ג"כ בעבודת ה' כמ"ש בזהר לאסתכלא ביקרא דמלכא שהוא בחי' הגילוי במוחו בבחי' ראיה ממש איך כי אין עוד ע"י עומק ההתבוננות וזהו מצות ראיה שהי' בזמן בהמ"ק דכתי' יראה את פני ה' שהי' גילוי אלקות בפ"מ בבהמ"ק והיו מקבלי' כל ישראל גילוי זה כו'. ומעין גילוי זה הוא מ"ש בזהר לאסתכלא ביקרא דמלכא לאסתכלא דווקא להיות גילוי אלהות במוחו כמו בחי' ראיה חושיית וצריך לזה יגיעה רבה מאד בתחלה להיות נבזה בעיניו נמאס ולהעמיק דעתו הרבה בגדולת ה' כו'. ויש ג"כ בחי' שמיעה כי בחי' ראיה א"א להיות במדרגות עליונות רק בבחי' ממכ"ע ויחו"ת כמ"ש וצבא השמי' לך משתחוי' ושמיעה היא ג"כ במדרגות עליונות אך השמיעה היא ג"כ קבלה שנכנס הדבר תוך תוך לבו ממש. וכ"ז הוא בחי' ראש ובחי' חב"ד שבנפש. וענין בחי' תוך ובחי' חג"ת היינו כשנגע ה' בנקודת לבבו וזה נמשך ע"י בחי' ראיה וכמו שבמ"ת לפי שפב"פ דבר ה' ע"כ על כל דבור פרחה נשמתן ופי' פרחה הוא הכלות נפשם להתכלל באלקותו ית' וכמ"כ בעבודת ה' ע"י בחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא נמשך תוקף ועוצם האהבה בתוך תוך נקודת לבו וזהו בחי' ראובן ראו בן כי בן הוא אהבה כמ"ש זכר חסדו ונמשך מבחי' ראי' וזהו ונקדשתי בתוך בנ"י פי' שענין זה שהוא ית' קדוש ומובדל ואני ה' לא שניתי יגע בתוך שבישראל היינו בחי' ואהבת בכל לבבך ממש שבחי' זו נק' חג"ת להיות תשוקה מורגשת בלב וצמאון כו'. וענין בחי' סוף

ותהי יראתם: שמואל ב' ג, יא.

ובחי' נה"י הוא בחי' המעשה להיות גבר תקיף בעוז לקיים כל מצות דאורייי' ודרבנן שלא ליכשל באיסור דאוריי' או דרבנן ח"ו.

קיצור. (ג) וכך נמשלו ישראל בגלות שאז הסתלקות אלקותו ית' מהתחתוני' ועי"ז השמן לב העם עיני' להם ולא יראו רק ותהי יראתם אותי מצות אנשי' מלומדה כי בנפש יש ג"כ ראש תוך סוף ראש בחי' פב"פ דבר ה' ועין בעין יראו לע"ל ומצות ראיה בבהמ"ק ומעין זה לאסתכלא ביקרא דמלכא וכן שמיעה ובחי' תוך היינו מ"ש ונקדשתי בתוך שנגע ה' בנקודת לבו פרחה נשמתם ראו בן ובחי' סוף היינו המעשה המצות.

ד) והנה בזמן שבהמ"ק הי' קיים הי' גילוי אלקותו ית' ולכן היו כביכול כללות נשמות ישראל עם הקב"ה פנים בפנים כנ"ל בפי' יראה את פני ה' וכמארז"ל כדרך שבא לראות כו' וממילא גם המעשה הי' בה חיות רב שיהי' קיום המצוה בשמחה וטוב לבב כו', משא"כ עכשיו בגלות הוא בחי' עיבור דהיינו כמו העובר שבחי' ראשו ואיברי הנשימה אינן משמשין כלום ואין בהם החיות הראוי ושייך להן אע"פ שהכלי' ישנן בהעובר בשלימות כנ"ל כמ"כ נאמר על הגלות השמן לב העם ועיניו השע כו' שאין לנו בחי' ראייה זו להיות נראה אור ה' אשר אין עוד מלבדו, והגם שאנו מתבוננים' בגדולתו ית' רק מפני שהוא דרך העברה בעלמא ולא בהעמקת הדעת עד כוחו ממש ע"כ אין זה שום גילוי והרי בחי' זו היא כמו עיני העובר שהם כלי' לאור הראי' ועכ"ז אין בהם כלל בחי' ראי' לגמרי וזהו ועיניו השע, וכן השמן לב העם שהלב הוא בחי' איברי הנשימה ובחי' תוך וכשלא נגע בחי' ההתבוננו' בתוך נקודת הלב זהו בחי' השמן לב כו' והיינו לפי שהלב נמשך אחר תענוגות בנ"א, וה"ז כמו בעובר שאיברי הנשימה ג"כ אין משמשין כלום, אך מ"מ באחת לא עזבונו ה' והוא בחי' המעשה שישנו בשלימות בסור מרע ועשה טוב בשלימות כשישראל עומדי' על עמדם בשלימות להזהר מן הרע בתכלית עד קצה האחרון וגם בועש"ט כו' וזהו כמו בעובר שבחי' נה"י הן משמשין בו שראשו מקופל בין ברכיו שעכ"פ הברכים הם כמו שהן ראוין להיות, וגם כל איברי המזון מתחת הפרסא ולמטה, והראש והלב מקבלין מהן והיינו שע"י קיום המעשה מצות מקבלי' חיות המוח והלב לשיוכל להיות בהן בחי' לידה אח"כ. והנה גם המזון אינו נכנס דרך הפה להיות חך אוכל יטעום כו' הענין כי התורה היא מזון לנפש והנה דהע"ה אמר זמירות היו לי חוקיך כו' שהי' מתענג מאד בעסק התורה ע"י התבוננות איך כי כל העולמות בטלים לגבי דקדוק א' התורה וכל העולמות שפעם וחיותם נמשך מהלכה א' כו' ובאמת גם שבח זה כלא חשיב לגבי מעלת התורה משום דאוריי' וקב"ה כלא חד ולא בגדר עלמין כלל ולכן נענש דוד על שקרא' זמירות כו' כמ"ש באגה"ק. והלומד בבחי' זו זהו ענין חך אוכל יטעום וכמ"ש ובלילה שירה עמי שהתורה היא שעשועי' של הקב"ה ולכן ישמח ישראל בעושיו בעסק התורה משא"כ כשלומד בסתם זהו כמשל בעיבור שהמאכל נכנס דרך הטבור ואין מרגיש כלל הטעם והמתיקות שבו ואף כי מ"מ הוא מזון לנפש מ"מ אינו ערוך כלל לאיכות המזון אשר חך אוכל יטעום דרך

הפה וגם קיום המצות הוא ג"כ בקרירות מאד. וזהו שאמר דהע"ה על כנ"י בעת הגלות סומך ה' לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים, פי' בחי' עיבור הנ"ל הוא בחי' כפופים ראשו בין ברכיו. אך יש ב' בחי' נופלים וכפופים. כי כפופים הוא עד"מ כאדם שכופף ראשו וקומתו אבל רגליו על עמדם עומדים כך הגם שהראש ומוחין כפופין למטה ונמשכי' אחר צרכי הגוף ועניני עה"ז אבל בחי' הרגלים שלו דהיינו מדרגה האחרונה שבו שהוא בחי' המעשה בסו"מ ועשה טוב בפ"מ עדיין עומדי' על עמדם בשלימות להזהר מן הרע בתכלי' עד קצה האחרון אפילו במה שאדם דש בעקביו כגון שקר וגסות הרוח כו' וגם בועש"ט בשמירת כל המצות בתכלית בכל פרטיהן ודקדוקיהן אפי' דקדוקי סופרי', ומ"מ נק' זה כפופים ובחי' עיבור מצד העדר גלוי המוחי' ראי' כו' ולב כו', אבל כשגם בחי' הרגלים שבו אינן בשלימות אפילו בדבר קל ודקדוק לו * מדקדוקי סופרי' ה"ז מן הנופלים שנופל מן רגליו לגמרי, ומ"מ הנה עיני כל אליך ישברו מצפים ומקוים לישעו שעדיין יש תוחלת ותקוה להיות סומך נופלי' כו' ע"י שמהרהרי' בתשובה כו'. ועפ"י כל הנ"ל יובן שהגאולה שתהי' בב"א נק' בשם לידה דהנה לע"ל כתי' ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר וכו' וכתיב כי עין בעין יראו כו' ויהי' התגלות אור ה' בקרב איש ולב עמוק וזהו בחי' לידה והתגלות להיות ראיית העיניים ואיברי הנשימה שהוא הלב ונקדשתי בתוך כו'. ובזה יובן ג"כ מה שאנו מבקשי' באהבת עולם ותן בלבינו בינה להבין כו' ולא נבוש ולא נכלם לעולם ועד, להיות כי ענין מהות הולד כמו שהוא בבחי' עיבור רחוק ממהותו כשנולד בתכלי' מהקצה אל הקצה ואילו לא היינו רואי' שכל האדם הי' תחלה סגור בבטן אמו ט"ח בלא אויר ולא רואה ולא שומע כו' הי' זה רחוק אצלינו להאמין רק שעינינו רואות שכן הוא, ואחר הלידה נראה שהי' תחלה בחי' עיבור אבל בעוד הולד בבחי' עיבור א"א לו לצייר כלל ענין בחי' לידה כי אפי' סומא שלא ראה מאורות מימין א"א לו לצייר מהות האור כש"כ הולד שבבטן אמו. כמו כן ויותר מכן א"א להבין ולצייר כשאנו בבחי' עיבור בגלות מהות ענין הלידה שיהי' לע"ל כשיהי' עין בעין יראו כו' אבל כשיהי' הדבר הזה בב"א אז תגדל מאד הבושה על כל מעשה עוה"ז הקשי' ורעי' שנמשכנו אחר שרירות לבבינו ולא עסקנו לבא לבחי' לידה והתגלות ברוחניות הנפש עכ"פ שהיא בחי' גלוי לאסתכלא ביקרא דמלכא כו' לכן אנו מבקשי' ותן בלבינו בינה עכשיו להבין כדי שלא נבוא לבחי' בושה זו ח"ו.

קיצור. (ד) ובזמן שבהמ"ק קיים דכתי' יראה את פני כדרך שבא לראות כו' משא"כ בגלות אין גילוי זה וההתבוננו' רק כעובר שיש לו עיני' ואין רואה בהם ויש לו לב ואין בו חיות רק המעשה בחי' נה"י וגם התורה מאכל בלי תענוג שעשועי' וזהו בחי' כפופי' ראשו בין ברכיו ולמטה מזה נופלי' אך סומך כו' ולע"ל עין בעין יראו לידה וזהו ולא נבוש לע"ו.

לו: כ"ה בגוכתי"ק, וצ"ע.

ה) כי הנה תכלית השלימות של ימות המשיח שהוא בחי' לידה והתגלות אור ה' הוא תלוי במעשינו ובעבודתינו בימי הגלות ע"י התעוררות אהבה המסותרת ודאי בלבו של אדם עד שתחפץ בחפיצה ותשוקה ונפש שוקקה להיות אהבת ה' בהתגלות לבו, והגילוי הוא בק"ש ושמ"ע ולכן אנו מברכין בשמ"ע גואל ישראל ל' הוה שגואל תמיד בכל יום והיינו ע"י הקדמת ק"ש במס"נ באחד אזי נמשך מבחי' עיבור לבחי' לידה ברוחני' הנפש עכ"פ וזהו מעין בחי' הגאולה שהיא גלוי בפ"מ בעיני ראי' ממש והגלוי שבמוחו ולבו של אדם בעבודה הוא מעין בחי' זו ולכן נק' ג"כ גאולה ולידה. אך להבין איך ומה הוא ענין גלוי זה ובחי' לידה זו בק"ש בפסוק ראשון באמרו שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד ואהבת כו' (וכמ"ש בפע"ח שבאחד נמשכי' בחי' מוחי' דיניקה והיא בחי' לידה והתגלות כו') הנה יובן קצת בהקדים לבאר פי' וענין מלת אחד שאנו אומרי' בק"ש שהיא מצוה ממנין תרי"ג לייחדו לבד מצות ק"ש (דהיינו כמ"ש ג"כ וידעת כו' כי ה' היא האלקי' אין עוד מלבדו) וא"כ יש להבין למה לא נאמר בפסוק זה דשמע ישראל ה' יחיד, וכמו שאנו אומרים בברוך שאמר יחיד חי העולמים מלך וכן בישתבח, כי פשוט הוא שמלת יחיד מורה יותר על אמיתית יחודו ית' ממלת אחד שאינו מורה לכאורה על אמיתית יחודו ית' שהוא לבדו הוא ואפס זולתו ואין מלת אחד מורה ע"ז שהרי יש אחד המנוי ג"כ עד"מ יעקב הי' לו י"ב שבטים ואעפ"כ ראובן נק' אחד (וכן בל"א מלכים בס' יהושע מלך יריחו אחד כו' מלך ירושלם אחד כו') משא"כ יחיד היינו כשאין שני לו כלל רק הוא לבדו ואין זולתו וכמ"ש גבי יצחק בנך יחידך שהיה יחיד לאמו, ומש"ה הוצרכו רבותינו ז"ל לפרש במלת אחד לא כאחד המנוי כו', וא"כ קשיא על הקרא דה"ל לכתוב לישנא בריךא ה' יחיד, שהוא לשון המורה על אמיתית היחוד, ולמה לו לכתוב ל' אחד ושנצטרך לפרש לא כאחד המנוי כו'. אך הענין יובן עפ"י מ"ש במ"א במ"ש את השמי' ואת הארץ אני מלא אני ממש ושמים וארץ בשוה ופעם כתי' מכה"כ וכבודו היינו רק זיו יקרי' כתרגומו, והענין דידוע שיש ב' בחינות באורו ית' המאיר להעולמות הא' בחי' ממכ"ע והיינו מ"ש ואתה מחי' את כולם ע"י אותיות מא' עד תיו וה' מוצאות בחי' ואתה כו' ונק' ג"כ כח הפועל בנפעל שנמשך ומתלבש בתוך הנפעל ממש לכן נמשך לכל א' כפי מדרגתו אשר יוכל שאת וכמו בדומם החיות מצומצם בתכלי' ובצומח יש קצת יותר ובחי יותר כו' וכמ"ש בזהר לכל חד כפום שיעורא דילי' דהיינו בעולמו' עליוני' יש רבוי מדרגות גבוה מעל

פי' וענין מלת אחד: **ראה אוה"ת ואתחנן ע' תכט. דרך מצותיך קכה, א.**

שהיא מצוה ממנין תרי"ג: **רמב"ם בס' המצות מצוה ב. דרך מצותיך מצות אחדות ה' (דף נט, ב). אוה"ת נח דף תרנה, א.**

ראובן נק' אחד: **ראה דרך מצותיך דף קכה, א.**

לפרש במלת אחד לא כאחד המנוי: **ראה אוה"ת ואתחנן ע' ריא.**

מא' עד תיו וה' מוצאות: **ראה לקו"ת ואתחנן יא, ג.**

וכמ"ש בזהר לכל חד כפום שיעורא דילי': **זח"א קג, ב. וראה תניא פרק מד ובליקוט פירושים שם.**

גבוה וגבוהים עליהם ומהו ענין גבוה ברוחניות הלא אין שם בחי' מקום אלא היינו בחי' שאינו מושג בהשגת הנבראי' שלמטה ממנו ומושג לנבראי' עליוני' יותר נק' זה בחי' גבוה מהתחתוני' שאינן משיגי' זה ועד"ז יש מדרגו' אין קץ כמאמר וגבוהי' על גבוהים כו', וכ"ז נמשך מצד בחי' הגלוי המאיר להם מאלקותו ית' לכל חד לפום שעורא דילי' וע"כ נק' ממכ"ע. אבל בחי' הב' הוא בחי' סוכ"ע היינו הארה בבחי' א"ס שאינו נמשך ומתלבש ומושג בשום עולם כלל כי לית מחשבה תפיסא בי' כלל, לכן אינו מתלבש בתוכיות ופנימי' הנברא דהיינו בהשגתם רק בבחי' מקיף עליהם ולמעלה מהשגתם לגמרי, לכן נאמ' ע"ז את השמי' ואת הארץ אני מלא שמים הוא רוחניו' וארץ גשמיות שוין במדרגה א' כי אני בחי' סוכ"ע שוה ומשוה קטן וגדול שאינו מושג כלל וכלל בעליוני' ממש כמו שאינו מושג בתחתוני', אך באמת מהותו ועצמותו ית' למעלה מעלה גם מבחי' סוכ"ע כי סוכ"ע הוא ג"כ רק הארה כמ"ש כי נשגב שמו לבדו שאפי' בחי' נשגב מה שאינו מתלבש בעלמין הוא רק שמו לבדו רק מ"מ בחי' סוכ"ע הוא שמו בבחי' א"ס ממש, אך בחי' ממכ"ע כיון שמתלבשת תוך העלמין ופנימיותם הוא רק הארה מצומצמת לגבי אור א"ס כנודע ומבואר בדוכתי טובא.

קיצור. (ה) והנה לידה דלע"ל תלוי בעבודתינו עכשיו להמשיך הגילוי והיינו בק"ש באמרו אחד דצ"ל אמאי ל"ק יחיד ויובן עפמ"ש את השמי' ואת הארץ אני מלא וכתי' מכה"כ זיו יקרי' בחי' ממכ"ע לכ"ח לפום שעו"ד דצח"מ וגבוה מעל גבוה אבל סוכ"ע העלם ע"כ משוה קטן וגדול וכש"כ מהו"ע שאינו בגדר עלמין.

ו) **ועפי"ז** יתבאר קצת ענין בחי' אחד שנאמר בק"ש. כי הנה באמת לגבי הקב"ה מצד מהותו ועצמותו ית' לא שייך עליו מלת אחד כלל שהרי הוא יחיד ומיוחד והוא לבדו הוא, ואפילו לגבי בחי' סוכ"ע שהוא הארה ממנו ית' המיוחדת עמו בתכלית כזיו השמש בשמש אין שייך עדיין בחי' אחד, אלא פי' אחד היינו כמארז"ל שהוא אחד בשבעה רקיעים והארץ ובד' רוחות העולם ר"ל שגם בשמים ובארץ ובד' רוחות העולם שהם בחי' ששה קצוות העולם בחי' התחלקות ופירוד אעפ"כ שורה ומתגלה יחודו ואחדותו ית' ואינון מתייחדין באחד שכולם בטילי' לגבי אור ה' השורה ומתגלה בהם כמ"ש וצבא השמים לך משתחוים. והנה בחי' אור ה' המתגלה ומלובש בהם זהו בחי' הארה הנק' ממכ"ע שהוא מלובש ומתגלה בעולמו' עליוני' בגלוי ממש ולפיכך הם אינון מתייחדין באחד שהם מתבטלים ממש לגבי הארה זו עד שאינן עולים בשם בפ"ע שההארה היורדת ונמשכת שם היא מתאחדת בלי שום פירוד והתחלקות עד שכולם מלאים מן ההארה ההיא ואין שם תפיסת שום דבר זולת ההארה ההיא וזהו בחי' עולם האצילות דאיהו וגרמוהי חד וע"ז נאמר כל הנקרא בשמי שמתייחדי' בתכלי' היחוד לגבי אלהותו ית' וע"ז שייך לומר בחי' אחד דוקא ולא בחי' יחיד, שאע"פ שנאצלו בחי' ז' מדות הגדולה והגבורה כו' הם בטלי' בתכלית ומתאחדי' בלי

לגבי הקב"ה . . . לא שייך עליו מלת אחד: ראה אוה"ת ואתחנן ע' ריא ואילך.

שום פירוד באלהות המלובש בהם עד שאין עוד מלבדו, וזהו דאינון מתייחדי' באחד, ר"ל כאילו אין כאן שום מהות זולת אלהותו ית' ומצד התאחדות זו שהן בטילי' לגבי האור המלובש בהן מא"ס ב"ה ומתאחדין עמו ממש נק' הוא ית' אחד, ויש עוד בחי' עולמו' בי"ע לכבודי בראתיו כו' שהם בחי' יש ואעפ"כ הם בביטול כמ"ש וצבא השמי' לך משתחוים ובאמת זה היש הוא רק אצלינו אבל קמי' ית' הם כלא חשיבי ולכן באמת הוא ית' אחד בהם ג"כ. וזהו שארז"ל אמליכתי' למעלה ולמטה ולד' רוחו' השמים שהם ששה קצוות גשמיים וששה קצוות רוחניים דהיינו בחי' מעלה ומטה שיש בכל העולמות למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית כנ"ל בפי' גבוה מעל גבוה כו' דהיינו מה שהוא מותפס בשכל והשגת הנבראי' שבכל העולמו' נק' מטה לגבי העליון שאינו נתפס ומושג בהשגת הנבראי' שלמטה ממנו ולית מחשבה דילהון תפיסא בי' וכן ד' רוחות העולם כי הם ד' בחי' פני ארי' אל הימין ופני שור מהשמאל כו' ולמעלה יותר באצי' חסד דרועא ימינא הוא דרום וגבורה דרועא שמאלא הוא צפון כו' וכולם מתאחדי' ונעשי' אחד ליחודו ית' השוכן בתוכם ובחי' אלהותו ית' השוכן בתוכם הוא בחי' ממכ"ע כנ"ל והם בטילי' לגבי הארה זו בתכלי' עד שאין עוד מלבדו זולת הארה זו כמ"ש בלק"א ח"ב ב' הבעש"ט ז"ל וביטול זה הוא בעולם האצי' בגילוי גמור ובבי"ע ביטול זה הוא קמי' בידיעתו ית' ואצלינו נראה העולם ליש ודבר ואעפ"כ הם בביטול היש כו', ולכן שייך ע"ז ל' אחד שהרי מ"מ נבראו עולמות רק שבטילים כ"כ עד ששם אין ואפס עליהם וכעין מ"ש הרמב"ם הוא היודע והוא הדיעה כו' עד שנמצא הארה זו מא"ס ב"ה מתאחדת עם העולמו' שמתלבשת בהם עד דאינון אחד ממש.

קיצור. (ו) לכן לגבי מהו"ע ואפי' בבחי' סוכ"ע הוא לבדו הוא נק' יחיד אך אחד א' בז' רקיעי' ממכ"ע ויש בזה יחו"ע הנק' בשמי ביטול גמור ויחו"ת ביטול היש אך קמי' כלא חשיב כמו יחו"ע ע"כ אינון מתייחדין באחד שאינן דבר בפ"ע.

ז) **משא"כ** לגבי הקב"ה בכבודו ובעצמו שהוא יחיד ומיוחד ואינו בגדר עלמין כלל ואפילו לגבי בחי' ההארה ממנו הנק' סוכ"ע כיון שאינה בגדר התלבשות בתוך העלמין כלל אין שייך כלל ל' אחד, לומר דהעולמו' מתייחדי' עמו עד דאינון אחד ממש, כי אינו בגדר התלבשו' בעלמין שיהי' שייך התאחדות אורו ממש עמהן, שהרי הוא ית' רם ונשא רוממות מדרגות עד אין קץ מגדר הקצוות גשמיות ורוחניות דהיינו אפילו מבחי' מדות עליונו' חסד וגבורה כו', יותר ויותר לאין קץ מרוממות השכל על הדומם גשמי שאינו אלא רוממו' ה' בחי' שכל ומדות ומחשבה ודיבור ומעשה כו', ואף שכל העולמו' מקבלי' חיותם וקיומם מבחי' אור הסוכ"ע דוקא אך היינו ע"י שהוא אור מקיף עליהן אבל אינו נמשך ומתלבש בהן בבחי' התלבשות להיות להן בחי' נשמה כמו שהוא מבחי' ממכ"ע שנק' כח הפועל בנפעל שנמשך ומלובש בהן כנשמה המתלבשת בגוף ולפיכך שייך לומר שהוא אחד עמהם כיון שבטילי' לאור וחיות

זה ואינו דומי' לביטול הגוף להנשמה שאינו רק טפל להנשמ' ולא בטל ואין ואפס לפי שאין התהוותו מהנשמה רק מטפת האב ואם לכן הוא נפרד בפ"ע משא"כ העולמו' אינן דבר בפ"ע וכמ"ש אין עוד כו' א"כ בטילי' לאור הנשמ' המלובש בהן המלובש בהן שמתהוין ממנה ממש והם אין ואפס לגבי בחי' נשמה זו וזהו אחד. אבל בחי' סוכ"ע שהוא קדוש ומובדל מהן א"כ אין שייך כלל לומר שהוא אחד עם המדות עליונו' ו"ק רוחניים כו' כי לאו מכל אינון מדות כלל. ואינו מתלבש בהן כלל וכמ"ש בלק"א שבעצמו' אא"ס לא שייך לומר כלל הוא היודע והוא הדיעה כו' יעו"ש. וז"ש לך ה' הגדולה והגבורה וגו' פי' שבחי' גדולה וגבורה בטלים לו ית' שאינו נק' בשם גדולה וגבורה כלל כי כל בשמים ובארץ פי' שהכל בטלים אליו ית' ולפניו כחשכה כאורה ומעלה ומטה שוי' כי מהותו ועצמותו נמצא למטה כמו שנמצא למעלה ממש בלי שום חילוק ושינוי כלל לא בבחי' ממכ"ע ולא בבחי' סוכ"ע כי אינו בבחי' וגדר עלמין כלל וכדכתי' כי נשגב שמו לבדו רק הודו על ארץ ושמים הודו בלבד בחי' זיו והתפשטו' הארה ממנו בלבד ואף גם בבחי' זו קדמה ארץ לשמים כו' כמ"ש במ"א ולכן אומרי' מכה"כ והמלאכי' אומרי' איה מקום כבודו להעריצו כו'. העולה מכל זה שמצד מהותו ועצמותו ית' ואפילו בבחי' ההארה ממנו ית' שבבחי' א"ס הנק' סוכ"ע שאינה מתלבשת בתוך העלמין בבחי' נשמה ופנימי' רק מקיף עליהן עד"מ לא שייך לומר עליו ל' אחד רק יחיד ומיוחד לבדו. ומה שאנו אומרי' ל' אחד היינו מצד התלבשו' הארה בבחי' ממכ"ע מתחלה בו"ק דאצילות חו"ג כו' ואח"כ בבי"ע. אז שייך לומר ע"ז אחד כמארז"ל אמליכתי' למעלה ולמטה ולד' רוחות כו'. והמכוון בזה שו"ק הנ"ל הם בביטול גמור לגבי הארה זו המלובשת בהם עד שאינן כלל דבר נפרד בפ"ע. זולת הארה ההיא לבד כנ"ל וא"כ אינון והארה זו אחד ממש ואין עוד מלבדו זולת הארה זו כו'. ולכן אנו אומרי' בק"ש שהיא מצות היחוד ל' אחד הגם שבחי' יחיד גבוה יותר. כי מ"מ אדרבה יש בזה הורא' יותר אגדולתו ית' דאם אמר ל' יחיד הי' מקום לחשוב דאע"פ שהוא ית' יחיד ומיוחד בפ"ע מ"מ לאחר שנבראו העולמו' הם יש ודבר כמו שנראה לנו העולם ליש ודבר כו' ואין מובן ממה שהוא ית' יחיד ומיוחד לומר שהעולמו' בטילי' כ"כ עד שהם אין ואפס. וביטול זה אינו מובן רק ממלת אחד שהרי זהו פי' וענין אחד לומר שהוא ית' אחד לבד ואין שום מציאות זולתו ר"ל שאפילו העולמו' אינן בחי' יש ודבר כי הם בטילי' כביטול זיו השמש כשהוא במקורו לגבי הקב"ה ע"כ הוא אחד עמהם ממש (ויובן זה עוד ע"ד המבואר במ"א שיש ב' בחי' י"ג מדה"ר הא' אותן שאמר מיכה והן בעת"י שהוא בחי' הנק' יחיד והב' אותן שאמר מרבע"ה שהן בז"א שהוא בחי' אחד ולכאורה תמוה שמרבע"ה לא יוכל לומר הבחי' עליונה שאמר מיכה אך התירוץ מבואר באד"ר דאדרבה זהו מעלת מרבע"ה שיכול להמשיך הי"ג מדות דע"י שיאירו בז"א משא"כ מיכה כו' וזהו כענין הנז' כאן שלהיות הגילוי למטה שזהו בחי' אחד זהו מעלה יתירה וע' עוד באדרא דק"מ ע"פ חכמות בחוץ כו') אך ביטול זה אינו בגילוי רק בעולם האצי' וע"ז נאמר כל הנק' בשמי כו' דאיהו וגרמוהי חד. אבל בבי"ע אין ביטול זה בגלוי אצל הנבראי' לכן הם בחי' יש

ודבר נפרד בידיעתם ר"ל שבידיעתם נדמה להם שהם יש ודבר נפרד רק בידיעתו ית' הם ג"כ כלא ואין חשיבי, וכמ"ש במ"א בפי' כי אל דיעות ה' ב' דיעות כו', אך אעפ"כ למטה ג"כ יש בחי' ביטול היש וכמ"ש וצבא השמים לך משתחוים וזהו ענין יחו"ע ויחו"ת בחי' אחד שהוא יחו"ע ביטול דעולם האצי' ובשכמל"ו יחודא תתא' ביטול דבי"ע כו' כמ"ש במ"א.

קיצור. (ז) אבל לגבי סוכ"ע הואיל ואינו מתלבש בעולמו' אין שייך לומר שהוא אחד עמהן כי מחי' רק ע"י שמקיף רק בחי' ממכ"ע כנשמ' בגוף כח הפועל בנפעל רק לא ממש כנשמ' בגוף שהגוף דבר נפרד אבל גוף זה בטל לגמרי לנשמ' שבו שייך אחד אבל סוכ"ע אינו מלובש לך הגדולה כו' לא שייך רק יחיד ומ"מ אומרי' בק"ש אחד כי בזה הוראה יותר אגדולתו ית' שהעולם בטל כו' נמצא שהוא ית' יחיד מצד מהו"ע ואחד עם העולמו' כי אין עוד מלבדו.

ח) **ואחר** שנתבאר פי' וענין אחד שאנו אומרי' בק"ש מעתה יתבאר בס"ד משנ"ז לעיל (אות ה') שע"י הכוונה בק"ש במס"נ באחד נמשך מבחי' עיבור לבחי' לידה והוא בחי' הארת הגאולה ברוחניות שנקראת לידה. ויש להקדים לזה ענין א' והוא דהנה בבחי' עיבור דהיינו בימי הגלות סליק קוב"ה לעילא לעילא כמש"ל (תחלת אות ג') בשם הזהר, וצ"ל מהו ענין סליק לעילא הלא את השמים ואת הארץ הוא ית' מלא לעולם ולית אתר פנוי מיני', ועוד דא"כ דבימי הגלות דוקא סליק לעילא לעילא בבחי' ומדרגות גבהות א"כ בימי הגאולה הוא בבחי' השפלה ח"ו וזה תמוה. אך הענין הוא דהנה ארז"ל צמצם שכינתו בין שני בדי ארון, דלכאורה אינו מובן מהו ל' צמצום שהוא ל' כיווץ, והרי הוא ית' לית אתר פנוי מיני' רק שבבהמ"ק הי' גילוי אלהותו ומה שייך זה לצמצום. אך הענין מובן עפמשנ"ת למעלה (אות ה') דענין את השמי' ואת הארץ אני מלא היינו בחי' סוכ"ע שהוא מלא ממש את השמי' ואת הארץ רק שהוא בבחי' העלם כי נק' סתימו דכל סתימין היינו שיש בחי' עלמין סתימין והוא אינו מושג אפי' להם ולפיכך נק' סובב ר"ל שהוא למעלה מהשגה כו' וא"א להיות שום גילוי מבחינה זו שהיא בחי' א"ס, ובחינה זו היא בחי' יחיד שהוא קדוש ומובדל כנ"ל, וכדי שיהי' בחי' גילוי בעולמות הוא ע"י צמצום וע"ד שארז"ל ביו"ד נברא העה"ב כי לפי שבעוה"ב יש גילוי אלקות א"א להיות גילוי זה כ"א ע"י שיהי' צמצום שיהי' הגילוי רק נקודה אחת כמו יו"ד כו' וזהו ענין צמצם שכינתו בין שני בדי ארון דלפי ששם הי' גילוי ממש ולכן נתבטל המקום במציאות ממש עד שמקום ארון שהי' שני אמות ומחצה לא הי' מן המדה כלל והי' נשאר עשר אמות מצד זה ועשר מצד זה הגם שההיכל

צמצם שכינתו: **תנחומא ויקהל ז. ראה שמו"ר תרומה פל"ד.**

שמקום ארון . . . לא הי' מן המדה: **יומא כא, א. וראה פתח השער לאמרי בינה פ"ו.**

הי' רק עשרים אמה והיינו לפי שבארון הי' גילוי אלהות ע"כ נתבטל המקום בפועל ממש כמ"ש הנה מקום אתי ולכן נק' הוא ית' מקום כמ"ש בהגדה ברוך המקום כו' וכמש"ל בפי' אחד שר"ק גשמיים בטילים ממש קמי' ית' עד שאינן תופסי' מקום כלל ע"י גילוי אור ה' המאיר בהם רק שביטול זה הוא רק קמי' ולא אצלינו שהעולם מעלים אבל בארון שהי' גילוי ממש הי' המקום בטל. אך גילוי זה הוא בחי' צמצום נחשב לגבי אור הסכ"ע שהוא בחי' א"ס ממש והיינו בחי' אחד שהוא יחודו ואחדותו שנתגלה בעולמו' בבחי' אצילות שהוא צמצום נחשב לגבי מהו"ע ית' בכבודו ובעצמו הקדוש ומובדל בחי' יחיד, ולכן גילוי זה שהי' בבהמ"ק בין שני בדי הארון ג"כ נק' צמצם, וזהו ענין צמצם שכינתו והיינו שנמשך מבחי' יחיד שהוא בחי' סוכ"ע סתימו דכל סתימין הארה מצומצמת להיות בבחי' גילוי בהעולמו' כדי שיוכלו שאת וזהו בחי' אחד כנ"ל. אך אע"פ שזהו צמצם לגבי אור הסוכ"ע מ"מ לגבי העולמות זהו אמיתית הגילוי כי בלא צמצום זה לא הי' שום גילוי בעולמות רק העלם גמור כמו דאע"ג דלית אתר פנוי מיני' ממש עכ"ז אין גילוי בעולם לפי שהוא סתימו דכל סתימין כנ"ל. ועוד זאת כי אדרבה ע"י צמצום זה ניכר יותר גדולתו ית' במה שנרא' איך כי העולמו' אין תופסים מקום כלל ולא כמו שנראה לנו יש ודבר כו' רק שהם אין ואפס ממש שהרי מקום ארון הי' אין ואפס ממש מצד הגילוי וכמש"ל באריכות שלכך אומרי' אחד דוקא בק"ש שזהו עיקר פי' היחוד כמ"ש אין עוד מלבדו ממש שום דבר. נמצא מובן דבזמן שהי' גילוי אלקות דהיינו בבית ראשון בין שני בדי הארון הוא נק' בחי' צמצום והוא ההמשכה מבחי' יחיד לבחי' אחד וע"י תוספת אור זה הי' נמשך הגלוי למטה ממש, משא"כ בימי הגלות שסילק שכינתו מהתחתונים דהיינו שנסתלקה הארה זו שהי' בגילוי ונכללה במקורה ה"ז מניעת הצמצום אצלו ית' ולזה נתכוין הזהר באמרו דבגלותא סליק קוב"ה לעילא לעילא, ר"ל שבבהמ"ק צמצם הארה להתמשך למטה משא"כ בגלותא סליק לעילא לעילא לגבי מהותו ועצמותו בחי' יחיד ומיוחד שאינו בגדר עלמין כלל ואין שורה ומתגלה יחודו ואחדותו בתחתונים וכדכתי' ביום ההוא דהיינו לעתיד יהי' ה' אחד ושמו אחד כו' כי כשיש גילוי יחודו בתחתוני' זהו נק' בחי' אחד אבל בחי' יחיד היינו בחי' העלם ולכן ארז"ל אטו האידנא לאו אחד הוא ומשני האידנא לא כשאני נכתב אני נקרא כו', והענין כי באמת גם עכשיו מאיר ומתגלה הארה ממנו ית' בעולמו' עליוני' בבחי' אצי' וגילוי זה הוא בחי' אחד רק שגילוי זה אינו נמשך למטה וזהו שנכתב ולא נקרא כי הקריא' הוא הגילוי כו' משא"כ בבהמ"ק בין שני בדי הארון הי' גלוי יחודו למטה ג"כ ולכן במקדש הי' באמת נקרא השם ג"כ ככתבו רק שבמדינה נק' בכינוי לפי שאין שם הגילוי ולכן בזמן הגלות אין נראה יחודו ית' בהתגלות ונרא' העולם כאילו הוא יש ודבר בפ"ע כו' לפי דסליק לעילא לעילא מבחי' אחד לבחי' יחיד ואין נמשך הגלוי אפי' למעלה

ע"כ נתבטל המקום בפועל ממש: ראה סה"מ תקס"ז ע' כו: הגם שנתפס במקום ומדה בהיכל ק"ק אבל הוא עצמו אינו מן המדה. ראה אוה"ת נשא ע' רנז. ובענין מקום רוחני ראה דרך מצותיך בסוף מצות האמנת אלקות.

כ"כ ביתרון אור עד שיהי' גלוי אחדותו למטה כי א"א להיות גלוי למטה אא"כ יהי' תוס' אור למעלה תחלה וכמו שהי' בזמן הבית, וגילוי זה נסתלק וכמאמר כד אנת תסתלק מינייהו כו'.

קיצור. (ח) ועתה יובן שבחי' זו דאחד נק' לידה כשמתגלה בנפש כי אי' בזהר בגלותא סליק קוב"ה לעילא למהו"ע לבחי' יחיד כי כשיש גילוי נק' צמצם שכינתו כמו ביוד דוקא נברא עוה"ב ולכן מקום ארון אינו מן המדה מתיחדין באחד משא"כ בגלות אין גילוי ולכן ביום ההוא יהי' ה' אחד.

ט) **ובזה** יובן בתוס' ביאור ענין הנזכר למעלה (אות א') שזמן הגלות נק' בחי' עיבור, ונתבאר שם דענין העיבור הוא בנשמות ישראל שאין להם בשלימות רק בחי' המעשה אבל ראשו בין ברכיו ונק' כפופים שהמוחין מלובשי' בצרכי עוה"ז כו', אך באמת אין די בזה לפרש לשון רז"ל שאמרו בענין בכל פרשות העבור כו' שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה יהיו צרכיהם לפניך, הרי יחסו בחי' עיבור כביכול למעלה ג"כ וזה תמוה לכאורה. אך הענין דהנה פעם כתי' ועל הכסא דמות כמראה אדם ופעם כתי' כי לא אדם הוא, והיינו כי בהתלבשותו ית' בעולמו' נק' כמראה אדם, כי הנה נת' למעלה שמצד המשכת והתלבשות אורו בעולמו' נק' אחד דהיינו שנמשך בו"ק רוחניים וגשמיים וענין ו"ק רוחניים היינו למעלה באצי' חסד שנק' דרום וגבורה בחי' צפון כו' ובחי' זו נק' ג"כ אדם כמבואר בת"ז חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא ת"ת גופא כו' ועל אורו המלובש בהן כתיב כמראה אדם בכ"ף הדמיון, אך מצד בחי' אורו הסוכ"ע הקדוש ומובדל ואינו מתלבש כלל בתוך העולמו' נאמר כי לא אדם הוא וזהו בחי' יחיד כנ"ל. ולהיות כן כיון שבגלות סליק קוב"ה מבחי' היותו בגלוי בבחי' אחד לגבי מהותו ועצמותו בחינת יחיד א"כ ה"ז עד"מ בחי' הסתלקות מבחי' זו דכמראה אדם לבחי' כי לא אדם הוא וכמש"ש הת"ז וכד אנת תסתלק מינייהו כו' ר"ל מבחי' חו"ג דרועא ימינא ושמאלא כו', ולפי שבחינה זו נמשלה לבחי' כמראה אדם ע"כ העלם בחי' זו נק' בשם עיבור שעולה ונכלל במקורו וראשו בין ברכיו כי אעפ"כ מבחי' נה"י נמשך ההשפעה כו' ולכן ישראל הם בגלות כי שם בבחי' עליונה נאמר אם צדקת מה תתן לו כו' וכחשכה כאורה.

והנה אף בגלותינו לא עזבנו ה' אחד ונותן לנו הכח להיותינו בני ישראל עם קרובו להיות יכולים להמשיך בחי' יחודו ואחדותו ית' למטה בתחתונים להיות שם ה' אחד בגילוי גם בבחי' ההתחלקות מעלה ומטה וכו' בגשמיות ורוחניות, וכן להמשיך על נפש האדם בבחי' ששה קצוות שלו שהם המדות אהוי"ר כו' שיהי' בהתגלות לבו, וכמשי"ת לקמן וגלוי זה של המדות שלו לאלקות ה"ז נק' בחי' לידה שהוא בחי' התגלות איברי הנשימה (ולכן סי' הלידה הוא הקול דשמעי' לולד דצויץ וכמ"ש במ"א ע"פ לכן אמור לבנ"י כו' והוצאתי אתכם מתחת סבלות כו' שלהיות גלוי המדו' בנפש מבחי' ההעלם

הוא ע"י קול מעורר הכוונה יעו"ש באריכות), וע"י גלוי זה בחי' אלקות במדותיו שהוא בחי' אחד עי"ז נמשך ג"כ הגלוי בכללו' העולמות ג"כ וזהו שמע ישראל פי' שישראל עם קרובו (שעלו במחשבה שהוא למעלה עדיין מבחי' אחד וזהו הוי' אלקינו וכמ"ש במ"א ע"פ קומי לכי רעייתי כו') לכן נותן להם הכח להמשיך בחי' הוי' למטה שהוא אחד מתיחד בתחתוני' וגילוי זה והמשכה זו מבחי' יחיד להיות נמשך ומתלבש בבחי' אחד נק' בשם לידה בחי' כמראה אדם כו' והיינו ע"י הכוונה בק"ש בפסוק זה למסור נפשו באחד ולהיות ביטול רצון ועמך לא חפצתי כו' וזהו בחי' התגלות ולידה בנפש כו' וזהו תכלית כל עבודה מפני שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דוקא לאכפיא לסט"א ואסתלק יקרא דקוב"ה כו' (כמ"ש פי' ענין זה ע"פ אכלו רעים כו') וזהו וידעו מצרים כי אני ה' ולכן במקום שבע"ת עומדי' צדיקי' גמורים כו' וזהו ישמח ישראל בעושיו לשון רבים כי עושיו הם המשכותיו בבחי' ריבוי והתחלקות כדי לקשרם וליחדם אליו ית' ועי"ז ממילא בא לבחי' ואהבת כו'.

קיצור. (ט) וזה ההסתלקו' לבחי' יחיד נק' ג"כ עיבור והסתלקו' בחי' כמראה אדם לבחי' כי לא אדם הוא ואנו ממשיכי' הגילוי באמרנו ה' אחד א"כ זהו בחי' לידה וזהו תכלי' הבריאה דירה בתחתונים.

י) **ועתה** נבוא לפי' הפסוק וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב כו' ונת' למעלה (אות א') דוארא הוא ג"כ לשון עתיד שבכל דור נמשך בחי' וארא לבחי' אברהם יצחק ויעקב שבכל נפש מישראל, כי הנה בחי' המדות שבנפש מה שיש לה כח ועוז לאהבה ויראה את ה' ולעורר רחמי' רבי' על ניצוץ אלקות שבנפשו, זה נמשך לנו בירושה מאבותינו והוא הוא בחי' אברהם יצחק ויעקב שיש בכל נפש, ולכן בחי' לידה והתגלות המדות בנפש שצ"ל בכל יום זהו ענין וארא ל' הוה שבחינה זו צ"ל תמיד. וביאור ענין גלוי זה איך ומה הוא גם סדר הלידה והגלוי שבפסוק זה תחלה אברהם כו', הנה זהו בחי' ואהבת בכל לבבך הנמשך ע"י התבוננות באחד כי הנה בכל לבבך ארז"ל בשני יצריך דהיינו שתהי' אהבת ה' תקועה בלבו בהתגלות רשפי אש שלהבת כל כך עד שירגיז יצ"ט על יצה"ר כאדם שהוא ברוגז על היפוך רצונו התקוע לו בלבו ונוגע לעצמותו ומהותו כך כשתהי' אהבת ה' בקרב איש ולב עמוק ונגעה עד הנפש עד עצמותה ומהותה ממילא יהי' ברוגז מאד על ההפך. וב' בחי' אלו דהיינו בחי' האהבה ובחי' הרוגז על ההפך זהו בחי' אברהם ויצחק שבחי' אברהם היא מדת החסד והאהבה ובחי' יצחק הוא בחי' גבורות דקדושה שמזה נמשך הרוגז על ההפך. וזהו מ"ש אברהם הוליד את יצחק דלכאורה הרי יצחק שהוא בחי' דין וגבורה היא מדה הפכית ממדת אברהם ואיך נמשך יצחק דוקא מאברהם. אך הענין הוא דהנה כתי' פני אריה אל הימין, פי' כי אריה אותיות ראיה והוא בחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא שיהי' בחי' גילוי ממש במוחו ולא ידיעה בעלמא ומבחי' ראי' זו נמשך אל הימין שהוא בחי' אהבה וזהו ג"כ וארא אל אברהם שמבחי' וארא נמשך בחינת אברהם דכתי' בי' ג"כ הלוך

ונסוע הנגבה בחי' ימין. והנה אריה הוא ג"כ טורף ודורס והרי זה הוא בחי' גבורה וגם אריה ג"כ בגימט' גבורה אך הענין דדוקא מצד תוקף האהבה נמשך הגבורה והרוגז על המנגד לאהבה זו וזהו ג"כ אברהם הוליד את יצחק כנ"ל. ומזה יבוא לבחי' ומדריגת יעקב מדת הרחמנות על נפשו כאשר יראה בה שהיא בתוך ההפכה ואזי ויצעק אל ה' בצר לו שממדת הרוגז על הרע בא למדת הרחמנות משא"כ כשיש דרך ישר לפני איש לא שייך ונופל עליו לשון רחמנות. וזהו סדר הגילוי מתחלה בחי' וארא אל אברהם ואח"כ אל יצחק ואח"כ ואל יעקב והן ג' בחינות במדות הנפש בחינת האהבה ובחינת הגבורה והרוגז על ההפך ובחי' התעוררות רחמי' על נפשו כנ"ל ופי' וארא אל אברהם כו' היינו שע"י התבוננות בחי' לאסתכלא נמשך גלוי זה וכל זה הוא בחי' הלידה כי כשאין שום גילוי במדות הוא בחי' עיבור אבל הגילוי בו"ק הוא הלידה במדות הנפש כמשנת"ל וכ"ז נמשך מבחי' התבוננו' באחד והוא ענין לידה וגילוי למעלה ג"כ בעולמו' עליוני' כנ"ל באריכות.

יא) **ומעתה** צ"ל מ"ש וארא כו' באל שדי, שהגילוי לבחי' ומדרגת אבות העולם הוא דוקא בבחי' שדי, וכדי לבאר זה יש להקדים שעוד יש ענין א' אחר הלידה והוא עד"מ בחי' החלב שלאחר הלידה כשיוצא לאויר העולם אזי יונק משדי אמו ועי"ז מתגדל הולד כל משך חדשי היניקה, וכמ"כ בבחי' לידה שברוחנית יש ג"כ בחי' חלב שלאחר הלידה. והענין כי הנה עיקר העבודה מאהבה היא שמחת הנפש בה' עושה וקיום המצות בשמחה וכמ"ש עבדו את ה' בשמחה וכתי' תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל וכמ"ש האריז"ל פי' פסוק זה. והנה השמחה נמשלה לחלב וכמ"ש דבש וחלב תחת לשונך וכדכתי' כאיש אשר אמו תנחמנו כו' דהיינו כמו שהאם רוצה לשעשע את הולד מניקתו בחלב וזהו שעשועים שלו כי עי"ז מתגדלי' איבריו עד שיכול להלוך כמ"כ כתי' אם הבנים שמחה שמבחי' אם הבני' ההתבוננות בגדולתו ית' נמשך השמחה והיא הנמשלה לחלב. והנה גילוי בחי' שמחה זו הוא דוקא לאחר לידת ג' בחי' אברהם יצחק ויעקב (כי הנה החלב מתהוה מדם כי דם נעכר ונעשה חלב והדם הוא נעשה מן אכילה ושתיה שאוכלת האם ונהפך בקרבה ונעשה דם. ולהבין ענין זה בעבודת ה', הנה* כתי' את קרבני לחמי לאשי שהקרבן נעשה לו בחי' לחם ומזון כביכול שעולה ריח ניחוח להוי' ע"ד ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים וענין הקרבן להקריב גם נפש הבהמית בשעת הבאת קרבנותיו מן הבהמה בכוונה ורעותא דליבא למסור נפשו לה' להעביר רוח הטומאה מן הארץ וכל מחשבות והרהורין בישין יבטלון והי' לשריפת אש כלול על מזבח ה', ועכשיו שאין בהמ"ק קיים בטלו הקרבנות ואין אנו יכולים לבטל ולהעביר ממשלת נה"ב מכל וכל (ובקרבנות נשאר ג"כ בחי' תרומת הדשן שהוא הפסולת הגמור שלא יוכל להתעלו' ונדחה והי' נבלע

הנה: בצד ימין של הגליון נרשם: כ"ז יתר. וכנראה קאי מן התחלת החצע"ג בשו"ה שמחה — (כי, עד ע' ב'תפא שו"ה ויעקב — ותיבת יעקב שם לכאו' מיותרת והכוונה שזהו המשך מכאן.

במקומו כו' וע' מזה בסידור ובביאור למארז"ל נ"ח משמאל כו' אך מ"מ הי' בירור גמור שהרע נהפך לטוב וזהו לשריפת אש כו' משא"כ עכשיו כמ"ש בלק"א פ"ט), לכן תיקנו לנו תפלות כנגד תמידין וזהו שאומרים ברוך אתה ה' כו' כלומר שאף שאין אנחנו יכולים לעשות חובותינו באתעדל"ת שלנו אעפ"כ יהא אתעדל"ע כי חפץ חסד הוא ויזברך ויומשך מלעילא ברכת ה' להיות שמו נק' עלינו בבחי' אלקינו שנהיה בטלים אליו למשוך אחריו בכל לב ונפש כו' כמ"ש במ"א (נמצא שתפלה הוא כנגד תמידין אבל מ"מ לא כתמידין ממש שהן בחי' אתעדל"ת ממש משא"כ תפלה היא אתעדל"ע שעי"ז יומשך אתעדל"ת ולכן אברהם תיקן תפלת השחר כי אברהם הוא מדת החסד שעי"ז היא ההמשכה מלמעלה וזהו וישכם אברהם בבקר שבכל בקר מתעורר חסד דאברהם כו' משא"כ בחי' יצחק הוא שיהי' אתעדל"ת תחלה וזהו ענין שנחלקו ב"ש ובית הלל אם כלה כמות שהיא לפי האתעדל"ת דב"ה ס"ל דלעולם כלה נאה וחסודה אפי' היא חיגרת כו' כי ע"י אתעדל"ע יהי' אתעדל"ת לפי שהלל ג"כ בחי' חסד כו' וזהו שאנו אומרי' על לעתיד ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו כו' כמצות רצונך שהעיקר הוא להיות אתעדל"ת תחלה), ועד"ז הוא כל ענין רמ"ח מ"ע המשכות גילוי אלקותו ית' להיות שורה בתחתונים והוא נחשב לו ית' עד"מ כמו אכילה שע"י מאכל האדם יחזק נפשו בגופו להיות משכן לנפש בתוך הגוף וכן ע"י מצות ומע"ט נעשה כסא ומכון לשבתו להיות לו דירה בתחתונים כשיומשך ויתגלה בהם בחי' ה' אחד וגם ישראל למטה מקבלים הארה מבחי' אכילה זו לשלוח חיות ללב ולמוח (וזה הפך מבחי' העיבור שלא נמשך חיות למוח ולב ממה שאוכל ממה שאמו אוכלת להיות כי אין לו אז שום טעם בהמאכל כשהוא בחי' מצות אנשי' מלומדה כו' אבל כשעושה המצוה בכוונה להיות גילוי אלקות זהו בחי' טעם בהמאכל חך אוכל יטעום והוא בחי' מלמעלה למטה להתענג על ה' וכענין אכילה דשבת שלא שייך אז בירור כו' כמ"כ הוא ענין אכילה זו שמלמעלה למטה וכ"ז הוא בחי' אברהם גימט' רמ"ח מ"ע וז"ש באברהם והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו כו' שע"י חסד לאברהם נמשך מזון זה בכל העולמות) כדי לאהבה את ה' ולעבדו בכל לב ונפש, ואח"כ יעלו ויבואו מזה לקבל הארת והשפעת בחי' הדם הוא הנפש כמו המזון שנהפך בקרבו ונעשה דם האדם וזהו חיותו וקיומו כך ע"י המשכת אור ה' על נפשו בקיום המצות בסומוע"ט נעשה כסא ומכון לשבתו עד שאור ה' אחד שורה ונגלה בו בתוך נקודת לבבו ונגעה עד הנפש ממש להיות כמו עצמיות אחד ממש (דהיינו כמו שהמאכל נהפך למהות האדם כשנעשה דם כך נתאחד האדם עם המשכה זו האלקי' הנמשכ' ע"י המצות והתפלה הנק' בשם אכילה והיינו כשנגע ה' בלבו ממש עד הנפש ומזה נמשך שיוכלל בבחי' לאשתאבא בגופא דמלכא) וממילא ירגז על הרע שבקרבו כמו רוגז האדם על היפוך בדבר שנוגע לעצמותו ומהותו שבא מרתיחת הדמים כי הדם הוא הנפש וזהו בחי' יצחק

אוסרי בביאור דם נעכר ואהי' אצלו אמון תכלילי ביאור באתי לגני.

ובחי' זבחי אלקי' רוח נשברה דהיינו רוח הסט"א כו', ומזה יבוא לבחי' ומדרגת יעקב מדת הרחמנות על נפשו כאשר יראה שעדיין לא נטהרה וכמש"ל (סוף אות יו"ד) שממדת הרוגז על הרע בא למדת הרחמנות כו', ורחמנות הוא התחלה והכנה לשמחה שתבא אח"כ כאשר ישים ללבו הן אמת כו' כמ"ש בלק"א, ועי"ז תהי' השמחה גדולה לאלקי' אשר קדשנו במצותיו וצונו בקודש העליון כו' כיתרון האור הבא מן החושך כמ"ש במ"א וזהו בבכי יבואו ובתחנונים אובילם) ויעקב וכמבואר למעלה בפנים אות ג' וע"ז נאמר וארא אל אברהם כו' באל שדי מלשון ברכת שדים ורחם והוא בחי' חלב המגדיל המדות וע' מ"ש פ' ויחי ע"פ ולבן שיניים מחלב אך זהו בחי' מוחין דאימא אבל בחי' מוחין דאבא זהו בחי' מוחין דגדלות שלמעלה מבחי' יניקה כמבואר במ"א ע"פ והגדת לבנך כו' והמשכה זו הוא ע"י התורה דוקא שהיא בחי' לכו לחמו בלחמי כאומן את היונק וז"ש ואהי' אצלו אמון כמ"ש במ"א, וזהו ושמי הוי' לא נודעתי להם והל"ל הודעתי אלא כי להיות גילוי בחי' זו הוא אור א"ס השורה בחכמה שהוא מבחי' כתר בחי' תחתונה שבמאציל לכך אמר נודעתי כו' אני ממש ועמ"ש ע"פ משה ידבר כו' ההפרש בין משה לאברהם ואע"פ שגם אברהם קיים כל התורה כולה עד שלא ניתנה אך גדול המצוה ועושה ממי שאינו מצוה ועושה שע"י שהוא מצוה ועושה ממשיך מבחי' רצון העליון כתר מל' ויש לו התקשרות עי"ז לבעל הרצון שהוא למעלה מעצם המצוה וכמ"ש שמוע מזבח טוב כו' הרי אף שמצות הקרבנות בעצם הוא בחי' גבוה מאד מ"מ בחי' שמוע בקול ה' הוא טוב יותר לאין קץ והיינו מטעם הנ"ל.

ע' עוד בתניא פכ"ג ההפרש בין יחוד שע"י המצות ליחוד שע"י התורה ונת' במ"א שהוא כענין ההפרש בין בחי' איהו וגרמוהי חד שהוא בחי' רמ"ח איברים דמלכא לבחי' איהו וחיוהי חד וש"ל בפנים שהוא המשכת בחי' יחיד ממש למטה ויש עוד להעיר הפי' ע"ז ממ"ש במ"א ע"פ וברית שלומי לא תמוט כו' וממ"ש ע"פ וישם לך שלום וממ"ש ע"פ מצהלות חתנים שעכשיו יש ב' בחי' חות דרגא מא"ס לאצילות ומאצי' לבי"ע אבל לע"ל יהי' גלוי א"ס ממש למטה.

עוד בענין שבגלות סליק קוב"ה לעילא לבחי' יחיד ואז הוא בחי' עיבור כו' שהוא רק בחי' נה"י הוא כמ"ש בביאור על התוספתא שבזהר בשלח ד"ב תלת רוחין דכלילן בתלת הוו שקיען איך בחי' נה"י שהוא בחי' טבע המדות שרשן מלמעלה מהשכל רק מ"מ הוא כמו ע"ד שבגרעין מלובש כח הפרי אעפ"כ הוא מוסתר מאד עד שאין בו טעם וריח וע' זה בענין רצועות שחורות ע"פ שימני כחותם כו'. ובזה מובן איך כד סליק לעילא אז הגלוי למטה מבחי' נה"י ועוד עדמ"ש בפסוק למנצח על השמיני' שממקום עליון א"א להיות הגילוי רק בחי' נצח כו', ומ"מ אף שנה"י שרשן גבוה אך כיון שירדו מאד עד שאין בהם טעם וריח ע"כ העיקר שיהי' בחי' לידה ויניקה ומוחין והוא כמו צמיחת הפירות מהגרעין כו' עד שיתגלה גם מה שלמעלה מהחכמה בבחי' גילוי ממש ולא בבחי' הסתר כו'.

קיצור. (י יא) ביאור ענין וארא אל אברהם כו' שהוא הגלוי בבחי' ו"ק שבנפש ושיש בחי' מוחין דאי' המגדיל המדות ונק' חלב ושיש עוד בחי' מוחין דאבא והיא בחי' התורה.

בס"ד

א) **וידבר** אלקים אל משה ויאמר אליו אני הוי' וארא אל אברהם וגו'. הנה פרשה זו נאמרה תשובה עמ"ש למעלה למה הרעותה כו', והשיב לו הקדב"ה וארא אל אברהם וגו', וצ"ל מה תשובה היא זו על למה הרעותה, גם להבין ענין החטא שבעבורו סבלו הגלות בחומר ובלבנים כו' וגם מכבר נגזר כן בברית בין הבתרים ועבדום וענו אותם כו' וכל כך למה. אך הנה כתיב ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים שלבריאת שמים וארץ שיתף שם הוי' בשם אלקי', וביאור ב' שמות אלו הוי' ואלקי' הנה אלקים לשון רבים כמ"ש כי אלקים קדושים הם, והוי' הוא אחד, והענין דהנה כתיב גדול ה' ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר ואימתי נק' גדול כשהוא בעיר אלקינו כי מהיות לגדולתו אין חקר ולית מחשבה תפיסא בי' כלל לא שייך לומר עליו לשון גדולה כ"א בהתפשטות זיו והארה מבחי' מלכותו ית' וכדכתיב מלכותך מלכות כל עולמים, והתפשטות והמשכה זו אינה אלא זיו והארה בעלמא ונק' או"ר א"ס וזיו השכינה שהוא רק כמשל אור המאיר מהשמש וכדכתיב כי שמש ומגן ה' אלקי' שכמו שהאור הזה שמתפשט מהשמש להאיר על הארץ אינו אלא זיו ואין לו ערוך ויחוס לגבי עצמיות השמש שאינו ממהותו כלל אף שנמשך ומתפשט מהשמש, כך החיות המתפשט לקיום והתהוות העולמות עליונים ותחתונים מריש כל דרגין כו' אין זה אלא בחי' זיו שאין תופסים מקום וכולא קמי' כלא חשיב. והנה כתיב מה רבו מעשיך וכתיב מה גדלו מעשיך, מה רבו מעשיך קאי על עולמות התחתונים וכל הברואים שבעוה"ז המתחלקים למיניהם בכמה מיני התחלקות בריבוי רבבות מדרגות בדצ"ח שיש כמה מיני דומם וכמה מיני צומח כו' וכל מין ומין יש לו טעם בפ"ע כמו תפוחים

וידבר . . . וארא אל אברהם: מבוך 1049 קצב, א. נמצא גם בבוך 373 תרלו, א. בלי הגהות נדפס בתו"א נו, א. נוסחא שני' — הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי — במאמרי אדה"ז — פרשיות, פ' וארא ע' רכו. ראה בארוכה בתו"ח וארא פו, א. עם הגהות אחרות באוה"ת כרך ז' ע' ב'תקמס.

וביאור ב' שמות אלו: ראה אוה"ת בראשית לז, א.

כי אלקים קדושים: יהושע כד, יט.

ואימתי נק' גדול: זח"ג ה, א. וראה במ"מ לתו"א.

לא שייך לומר עליו לשון גדולה: ראה במ"מ לתו"א.

שקדים ואגוזים, וכיוצא בהם במיני תבואה שכל א' יש לו טעם בפ"ע שאין האחד דומה לחבירו, וכן בכל מיני עשבים כל עשב יש לו טעם בפ"ע והטעם הוא רוחני ממזל השופע עליו שאין לך כל עשב מלמטה כו' (הובא בר"ח פ"ה משער האהבה והוא במ"ר בראשי' פ"י) וכל זה הוא מפסולת עולמות העליונים וכמ"ש וכל קרבי את שם קדשו שיש בחי' קרביים עליונים שמבררים הפסולת להשפיע לעוה"ז הגשמי וכמארז"ל נטה שמאלו וברא ארץ ונטה ימינו וברא שמים, שהארץ מקבלת מבחי' שמאל, ועי"ז נאמר מה רבו מעשיך, אך מה גדלו מעשיך קאי על עולמות עליונים מלאכים ונשמות שמתענגין על ה' ואין תענוג א' דומה לחבירו וכמארז"ל עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות שנאמר להנחיל אוהבי יש כו', ולכאורה אינו מובן למה צריך צדיק כ"כ עולמות וכי לנכסים הוא צריך, אך הענין כי שכר מצוה מצוה הוא המשכת עונג עליון להיות נהנין מזיו השכינה, וכל מצוה יש לה עונג בפ"ע גם אין מהות צדיק א' דומה לחבירו בעבודתו בהתפעלות אהוי"ר כי יש מתפעל כו' ויש מתפעל כו' ולכן עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק כו' כי כל אחד הוא במדור בפ"ע בבחי' זיו והשגה פרטית מיוחדת אשר משיג ונהנה ומתענג על ה' תענוג פרטי מיוחד ונבדל מתענוג והשגת צדיק חבירו כי כל חד לפום שיעורא דילי' (ומספר ש"י י"ל שהוא חצי מתר"ך אורו' שבכתר שכנגד תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן ועמ"ש בזה במ"א בענין קנה חכמה קנה בינה ב"פ קנה עולה ש"י עיין בתוי"ט סוף עוקצין ענין ש"י בע"א) וזיו השכינה כולל ריבו רבבות ומדרגות ומיני תענוג לנשמות עד אין קץ ותכלית ממש שהרי נמשך ומאיר מא"ס ב"ה. והנה התחלקות החיות מאור א"ס לכל העולמו' בריבוי התחלקות המדרגות בהרבה מיני תענוגים לכל חד וחד לפום שיעורא דיליה הוא נק' בשם אלקים לשון רבים על שם ריבוי התחלקות בהתפשטות החיות מלמעלה והיא היא התפשטות גדולתו ית' בבחי' גילוי שיכירו וידעו גדלו ותפארתו שמזה הם מתענגים לחזות בנועם ה', וזהו אימתי נק' גדול כשהוא בעיר אלקינו עיר נק' מה שמקובץ מכמה בתים ובתים הם צירופי אותיות וכמ"ש בס"י שתי אבנים בונות שתי בתים כו' דהיינו בחי' אותיות והמשכת התחלקות החיות בכמה בחי' ומדרגות כמו השכל שמתחלק באותיות המחשבה עד"מ כך התפשטות גדולתו ית' מתחלקת בכמה בחי' התחלקות וריבוי התענוגי' בכל העולמות לכל חד לפום שיעורא דילי' ואז נק' אלקים לשון רבים ע"ש ריבוי ההתחלקו' בהתפשטות החיות בבחי' גילוי לעולמות ונבראים (וגם אז נק' גדול מצד שניכר גדולתו ית' במה שמהוה רבוי עולמות ונבראי') משא"כ הוי' נק' אחד שהוי' הוא בחי' מקור כל ההויות ושרשא דכולא קודם שבא לידי

עיר נק' מה שמקובץ מכמה בתים: **ראה המשך זאת חנוכת — תר"מ סעי' יד. אוה"ת בראשית כרך ז' דף תתשעה, ב. עיין בשלש שיטות לכ"ק אדמו"ר הצ"צ סעי' ב' (נדפס בסוף פי' המילות).**

וכמ"ש בס"י: **פ"ד מט"ז.**

המשכה בבחי' וגילוי בעיר אלקינו כו' (ואז לא שייך לקרותו גדול אלא ולגדולתו אין חקר דלית מחשבה תפיסא בי' להכיר גדולתו מאחר שאינו עדיין בבחי' התפשטות והמשכה בנבראים).

(נת' הקושיא מה היא תשובה ענין וארא עמ"ש תחלה למה הרעותה, וגם מדוע נגזר וענו אותם, ויתחיל לבאר ענין ב' שמות הוי' אלקים, בהיות ארז"ל דלא שייך לקרות הוי' גדול אלא כשמתלבש בשם אלקים שז"ש גדול ה' בעיר אלקינו, ויאמר כי הגדולה לא שייך רק בהתפשטו' הזיו להחיות עולמות אז ניכר גדולתו משא"כ במהו"ע דלמחת"ב. והנה התפשטות החיות הוא בריבוי התחלקות כמ"ש מה רבו מעשיך רבוי התחלקות בדצ"ח בעוה"ז כאו"א טעם בפ"ע ואין לך עשב כו', ומה גדלו מעשיך התחלקות בעולמו' עליוני' לכל צדיק ש"י עולמות שאין תענוג של צדיק זה דומה לחבירו מצד שינוי התפעלות אהוי"ר כי שכר מצוה מצוה, ורבוי התחלקות זה הוא מבחינת שם אלקים לכן שם זה נק' בלשון רבים, התחלקות הצירופי אותיות הנק' בתים שמתלבש בהם התענוג עליון וזהו אימתי נק' גדול כו', אבל בחי' ש' הוי' הוא מקור כל התהוות אלו ושרשא דכולא קודם שבא לידי גילוי בבחינת שם אלקים).

ב) **והנה** מבחי' אלקים נמשך למטה מדת היראה וכמ"ש והאלקים עשה שייראו מלפניו, וכתיב את האלקי' ירא, וכתיב את ה' אלקיך תירא, כי בבחי' הוי' לית מחשבה תפיסא בי' רק בבחינת אלקים היא התפשטות גדולתו ית' תפול על האדם אימה ויראה בושת, וכן האהבה נמשך ע"י בחי' אלקים דייקא וכמ"ש הללוהו בגבורותיו הללוהו כרוב גודלו, וכתיב ואהבת את הוי' אלקיך כי להיות האהבה להוי' בבחי' ביטול במציאות לבחי' דלית מחשבה תפיסא כו' צ"ל תחלה ע"י בחי' אלקים שיתבונן בגדולת א"ס ב"ה והתפשטותו בנבראים ומזה ישוב לאהבה את ה' דלית מחשבה כו', והיינו בבחי' יחוד הוי' באלקים, וזהו וידבר אלקי' אל משה ויאמר אליו אני הוי' שע"י בחי' שם אלקים הוא גלוי שם הוי' ע"ז וארא אל אברהם ויצחק הם המדות אהבה ויראה וע"ז נאמר ביום עשות הוי' אלקים שהוא יחוד הוי' באלקים להיות גילוי שם הוי' למטה, אך הנה בהיות כי האהבה שממטה למעלה עיקרה כדי שאח"כ תבוא על האדם מלמעלה האהבה העליונה שהיא העיקרית, והאבות הן הן בחי' המרכבה, פי' כי אברהם מרכבה לאהבה עליונה כדכתי' ויסע אברם הלוך ונסוע ממטה למעלה עד הנגבה שהיא האהבה העליונה שתשרה עליו מלמעלה בבחי' רוכב והוא יהי' מרכבה אליה, והנה ע"י אתעדל"ת אתעדל"ע, אך מי הוא הגורם והמחבר האהבה העליונה שמאתעדל"ע שהיא בבחי' א"ס להיות שורה ומתגלה באתעדל"ת בנפש האדם שהיא בחי' גבול ונברא יש מאין הנה ע"ז נאמר באל שדי פי' שאמר לעולמו די עולמו הוא מ"ש עולם חסד יבנה

שאמר לעולמו די: חגיגה יב, א.

ופי' יבנה בבנין וכמ"ש בחכמה יבנה בית כאדם שבונה בית לשבת בו כך צריך החסד להיות נבנה כבית להיות בו ישיבת הנשמה כי חסד עליון ואהבה עליונה היא בחי' א"ס וא"א להיות בו משכן הנשמה ומכון שבתה כ"א ע"י צמצומים להיות בחי' עולם והעלם אור א"ס ב"ה ולהיות נבנה בבחי' בית שהוא על ידי צירופי אותיות שתי אבנים בונות כו', ועתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות בחי' יש, וכמ"ש להנחיל אוהבי יש שע"י כמה צמצומים וירידת השתלשלות המדרגות יומשך שיתגלה החסד והאהבה העליונה בבחי' יש כדי שיוכלו הנשמות לקבל ולהיות נהנין מזיו כו', וזהו שאמר לעולמו די הוא בחינת הצמצום שעי"ז וארא אל אברהם כו' להיות גילוי האהבה העליונה שהיא העיקרית. (נת' עיקר האהבה היא הבאה מלמעלה ואהבה שהאדם מעורר בנפשו היא אתעדל"ת לאהבה עליונה, אך אהבה עליונה היא א"ס ושתתגלה בנפש האדם הוא ע"י צמצומים עולם חסד יבנה פי' שהחסד ואהבה עליונה נבנה בבחי' עולם והעלם כדי שיוכלו הנשמות לקבל). ועל זה נאמר ואהבת את ה' אלקיך ואהבת הוא פועל יוצא וכן לאהבה את ה' ולא כתיב לאהוב כו' כי העיקר הוא להמשיך האהבה העליונה בק"ש והוא מ"ש אהבתי אתכם אמר ה' ואהבה זו תהי' בכל לבבך בתוך כל לבבך שגם היצה"ר ישוב לאהבת ה' כו' וזה נמשך בק"ש כי מפסוד"ז עד ק"ש צ"ל האהבה שממטה למעלה אבל בק"ש המשכת האהבה עליונה (ואהבת פועל יוצא כי בק"ש המשכת האהבה עליונה ומתחלה צ"ל פסוד"ז האהבה שממטה כו') ובזה מובן ענין חצר החיצונה וחצר הפנימי' והמלך יושב בבית המלכות ומשם ויושט את שרביט הזהב לאסתר שבחצר הפנימי', ומבואר במ"א ע"פ כי תשמע בקול ה' דחצר החיצונה הוא חצר * הפנימית מפתחות הפנימי' שההתבוננות מבחי' עצמותו ית' והמלך יושב בבית המלכות בחי' ש"ע ביטול קול דממה דקה תמן קאתי מלכא, ומשם נמשך שרביט הזהב רשפי אש האהבה לבחי' חצר הפנימי' שיהי' גילוי האהבה בואהבת כו' ע"ש, ולפמש"כ כאן מובן זה בתוס' ביאור כי עד ק"ש הוא האהבה שהאדם מעורר בנפשו אבל בק"ש נמשך גלוי אהבה עליונה מלמעלה בנפש האדם, וה"ע ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב מבית המלכות שבאצי' לחצר הפנימי' שהוא בחי' עולם הבריאה).

(נת' שהנה היראה בנפש האדם נמשך מבחי' שם אלקים שתפול עליו יראה מגדולתו ית' כי מבחי' שם הוי' למחת"ב, וכעד"ז באהבה ע"י שמתבונן בגדולת ה' והתפשטות בנבראי' ישוב לאהבה את ה' דלמחת"ב, וזהו יחוד ה' באלקים, ויבאר שזהו פי' הפסוק וידבר אלקים כו' אני הוי' ועי"ז וארא אל אברהם ויצחק הם המדות אהוי"ר, ויבאר ענין האבות הן הן המרכבה והוא שאברהם בחי' אהבה שממטה למעלה היא מרכבה וכלי לגילוי אהבה עליונה שהיא העיקרי' אלא שלהיות אהבה עליונה בבחי' א"ס לכן כדי שתתגלה בנפש

ע"פ כי תשמע בקול ה': לקו"ת ראה כג, א ואילך.

חצר: בבוך 373: בחי' פסוד"ז ונק' מפתחות החיצוני' דהיינו ההתבוננות מהעולמות שהן בחי' חיצוני' אבל ק"ש הוא מצד.

האדם שבגבול הוא ע"י צמצומים עולם חסד יבנה שחסד ואהבה עליונה נבנה בבחי' עולם והעלם, וזהו וארא אל אברהם כו' פי' שהתגלות אהבה עליונה בבחי' אהבה שממט' הנק' אברהם הוא באל שדי שאמר לעולמו די בחי' צמצומים, וזהו ענין פסד"ז וק"ש שבפסד"ז צ"ל האהבה שממטה ובק"ש ואהבת פועל יוצא גלוי אהבה עליונה).

ג) אך הנה כ"ז הוא בגלוי המשכת המדות אהוי"ר שהוא יחוד הוי' כשכבר נמשך בבחי' אלקי' אבל ושמי הוי' דהיינו בבחי' הוי' לבדו קודם שבא לידי גלוי ההמשכה במדות שהוא מקור ושרש כל ההויות ומקור החיים כו' לא נודעתי להם שאינו בא לידי גילוי בנפש מחמת אתעדל"ת רק מפני כי אשר קדשנו במצותיו דייקא הקב"ה מניח תפילין כו' ותלמוד תורה כנגד כולם שמקור התורה הוא למעלה מעלה וכמ"ש בזהר ע"פ מה יתרון לאדם בכל עמלו למעלה מבחי' שמש ומגן ה' אלקים דהיינו כשהוי' נמשך באלקי' כו' וגלוי בחי' זו לא נמשך להאבות רק לישראל במתן תורה פב"פ דיבר ה' כו' אנכי מי שאנכי כו' (ושמי הוי' כמו שהוא קודם שבא לידי גילוי בשם אלקי' לא נודעתי להאבות כי אינו נמשך רק ע"י המצות פב"פ דיבר ה'). אך הנה כדי שיהי' בחי' זו בגלוי במ"ת הי' צ"ל תחלה בחי' הסתלקות למעלה כי שרשו למעלה הוא בחי' מטי ולא מטי והחיות רצוא ושוב וכדי שיהי' בחי' מטי צ"ל תחלה בחי' ולא מטי וכפי ערך בחי' השוב בגלוי שלאח"כ כך הוא בחי' הרצוא שבתחלה, ולכן הי' תחלה זמן הגלות ושליטת מצרים מפני הסתלקות החיות למעלה, כי הנה כתיב רם על כו' על השמים כו' שכשהוא בבחי' המשפילי לראות בשמים ובארץ אזי מי כה' אלקינו כתיב שאין הקב"ה משרה שכינתו אלא על ישראל והיינו בהמשכת גלוי אור א"ס ב"ה למטה שתלוי במעשה התחתונים דוקא הממשיכים בעבודתם בחי' גלוי זה, משא"כ במקורו למעלה שהוא בחי' רוממות עצמותו גם עוברי רצונו מקבלים שפעם משם ע"י השתלשלות וירידת המדרגות, וכמ"ש ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלוך מלך לבנ"י, וכנודע מענין שבה"כ שם אין תופס מקום כלל מעשה התחתונים וכמו שאמרו לאיוב אם צדקת כו' ואיוב הי' מחסידי כו' לכך אמרו לו זה, וז"ש רז"ל למה נק' שמה הר סיני שירדה שנאה כו', דהיינו ע"י הר סיני דוקא בגלוי מ"ת אבל קודם מ"ת לא היתה שנאה כלל שמשם גם עוברי רצונו מקבלים חיותם (קודם מטי ושוב צ"ל לא מטי ורצוא ולפי שהסתלקו' בבחי' רוממו' עצמותו ושם אם צדקת כו' לכך הי' שליטת מצרים אז קודם גלוי מ"ת), ולזאת כאשר אמר משה למה הרעותה היתה זאת התשובה כי וארא אל אברהם כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם ועתה אני רוצה שתדעו כי אני הוי' והייתי לכם

וכמ"ש בזהר ע"פ מה יתרון לאדם: **זח"א רכג, א.**
ואיוב הי' מחסידי: **ב"ב טו, א.**
שירדה שנאה: **שבת פט, א.**

לאלקים פי' שבחי' הוי' לבדו יהי' לכם בבחי' אלקים השורה עליהם וכך היתה כוונת יעקב בתפלתו והי' הוי' לי לאלקים, פי' הוי' לבדו הוא בעצמו יהי' לי בבחי' אלקים, וכדי שיהי' גילוי זה בבחי' זו צ"ל תחלה הסתלקות החיות משם והוא מ"ש רם על כל גוים לפיכך במדה ובמשקל שהי' צ"ל גילוי אלקות במ"ת כך הוא בחי' ההסתלקות וזמן הגלות ושליטת מצרים רד"ו שנה כו', ולכן גם עכשיו הוא אריכת הלחץ ודוחק הפרנסה בבחי' הסתלקות ורצוא כדי שיהי' בחי' שוב לימות המשיח כי עין בעין כו' ביתר שאת ויתר עז מבמ"ת שלא ראו עין בעין כ"א שומעים הנראה כו' (סיבת אריכת הלחץ ודוחק עכשיו ג"כ בחי' הסתלקות ורצוא ואח"כ בימוה"מ יהי' הגילוי ביתר שאת מבמ"ת ועמ"ש ר"פ שמות מזה. ועוד אפשר לבאר החילוק בין מ"ת לגילוי דלעתיד, כי הנה מבואר ממ"ש בתורה זו דע"י מ"ת וקיום המצות ממשיכים גילוי בחי' שם הוי' בעצם מה שלא זכו לזה האבות שלא הי' הגילוי להם רק מבחי' הארת שם הוי' המתלבש בשם אלקים, וביאור זה כי התלבשות שם הוי' באלקים הוא ענין שילוב הוי' באד' או באלקי' והוא בחי' יחו"ת ביטול היש משא"כ שם הוי' בעצם בחי' יחו"ע כמ"ש במ"א ע"פ שובה ישראל בהביאור ענין יחו"ע שילוב אד' בהוי' כו' יעו"ש וגילוי זה דיחו"ע הוא ע"י המצות שנק' כולם מצות הוי' דוקא, עמ"ש במ"א ע"פ כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך דקאי אמצות תשו' כמ"ש הרמב"ן בפ' נצבים כי התשו' מחילת עונות מוכרח להמשיך מבחי' אנכי מי שאנכי שלמעלה גם משם הוי', ועמ"ש ע"פ כי תשמע כו' לעשות הישר בעיני ה' דע"י המצות ממשיכים יחו"ע, ושם מבואר ג"כ איך שיש בחי' שלמעלה מיחו"ע ויחו"ת שהם בחי' זו"נ והיינו בחי' עתיק יומין שהוי' ז"א בעלותו לגבי עתיקא כאלקים חשוב כמ"ש במ"ח מס' יומא ומשם מקור הסליחה לכפר על הפגמים שבשם הוי' מחמת העונות כמ"ש לפני הוי' תטהרו וזה ממשיכים בעשי"ת ובפרט בנעיל' יוכ"פ כנודע, נמצא יש ג' מדרגות הא' בחי' יחו"ת שילוב הוי' באד' וז"ש וידבר אלקים כו' אני הוי' וגילוי זה הי' להאבות, הב' יחו"ע גלוי שם הוי' עצמו ע"י המצות, הג' בחי' לפני הוי' תטהרו שביוהכ"פ ממשיכים מבחי' ע"י דשם הוי' לגבי עתיקא כאלקי' חשוב ומשם ממשיכים בנין שם הוי' מחדש בעשי"ת כמ"ש ממעמקי' קראתיך הוי', והנה לפמ"ש במ"א בענין ע' שנין שנתנו האבות לדוד ושם נת' מענין ההפרש בין דוד למשיח מובן שגילוי בחי' משיח הוא מבחי' ע"י בחי' מל' דא"ק שלמעלה מבחי' מל' דוד ששרשו ממל' דאצי' כו' א"כ מובן שגילוי בחי' זו דלפני הוי' תטהרו יתגלה אז בימוהמ"ש וא"כ הוא גילוי נעלה יותר לאין קץ מבמ"ת ולכן ההסתלקות שלפני הגילוי זה גדול יותר מלפני מ"ת כנ"ל שלפ"ע השוב שלאח"כ כך הוא הרצוא שבתחלה ועפי"ז יש להבין סיבת אריכת הדוחק דעכשיו ה' יזכנו לראות בביאת משיח צדקנו). והנה בחי'

כמ"ש במ"א ע"פ שובה ישראל בהביאור: לקו"ת ש"ש סה, ד.
במ"א ע"פ כי המצוה הזאת: לקו"ת נצבים מה, ג ואילך.

ראשונה שהוא בחי' יחוד הוי' באלקי' בגלוי המשכת המדות נק' בכל לבבכם שהלב הוא מקור המדות ומשכנם משא"כ גלוי בחי' הוי' לבדו נק' בכל נפשכם שהוא בחי' התקשרות כל הנפש חב"ד בחב"ד ומחשבה ודיבור כו' וכמ"ש ואשים דברי בפיך ודברי אשר שמתי בפיך וכענין שכינה מדברת מתוך גרונו של משה ואני אני המשנה המדברת בפיך כו' וע"י ודברת בם כו'.

(ישוב לבאר ענין ושמי הוי' לא נודעתי דר"ל כי הגילוי שהי' להאבות הוא מבחי' הארת ש' הוי' שמתלבש בשם אלקים כנ"ל פ"א ופ"ב, אבל גילוי שם הוי' בעצם לא נודעתי רק ע"י מ"ת פב"פ דיבר ה', ולהיות קודם כל גילוי צ"ל העלם והסתלקות בחי' לא מטי ואח"כ מטי, ולפ"ע הגילוי שלאח"כ כך ההעלם בתחלה, לכך בשביל גילוי זה דמ"ת הי' צ"ל ההעלם בתחלה למעלה בבחי' רוממות עצמותו ושם כתיב אם צדקת כו' ע"כ הי' שליטת מצרים על ישראל, וזה תשו' על טענת למה הרעותה כו' כי הי' מוכרח להיות ההסתלקות לשם שמזה נמשך הגלות כדי שיהי' הגילוי אח"כ וידעתם כי אני ה', ועד"ז אריכת הדוחק עכשיו כי הגילוי לע"ל יהי' ביתר שאת והנה ב' בחינות הנ"ל בחי' הארת שם הוי' באלקי' ממשיכים ע"י בחי' אהבה בכל לבבכם ובחי' שם הוי' עצמו נמשך ע"י בכל נפשכם התקשרות חב"ד ולבושי הנפש מודו"מ בתומ"צ).

וארא אל אברהם וגו'. הנה לעיל כתי' וידבר אלקים כו' אני הוי' כו' כתיב ויקרא אלקי' לאור כו' ויהי ערב ויהי בקר יום א', כברייתו של עולם ברישא חשוכא היינו הכלים שמבחי' שם אלקים והדר נהורא האורות שמבחי' הוי'. וצ"ל למה ברישא חשוכא הלא התהוות הכלים היה אחר התהוות האורות בעולם העקודים כמ"ש בע"ח בשער מטי ולא מטי. אך הענין [שזהו ע"ד מארז"ל בענין ארץ קדמה לשמים דאע"פ שבבריאה שמים קדמו מ"מ במחשבה ארץ קדמה כו' כי סוף מעשה במחשבה תחלה וכך ג"כ בענין אצי' ובי"ע כמ"ש בד"ה כי אברהם שהתגלות מדותיו ית' בבחי' אצילות לא הוצרך אלא לצורך נבראים כו' ע"ש. וכך ג"כ בענין אורות וכלים דאע"פ שבסדר ההתהוות האורות קדמו, מ"מ במחשבה הקדומה מחשבתן של הכלים קדמה ע"ד סוף מעשה במח"ת. ועמ"ש בביאור דוקבל היהודים

וארא אל אברהם: נעתק מבוך 1153 כז, ב גוכי"ק. ראה תורת חיים סח, ב.
סוף מעשה במחשבה תחלה: פיוט לכה דודי.
בד"ה כי אברהם: תו"א צג, א.
בביאור דוקבל היהודים: תו"א צז, ב.

והדרך השני כו'. ובתוספת ביאור ע"פ יביאו לבוש, שהאורות נמשכים מהקו שהוא בחי' ממכ"ע אבל התהוות הכלים להאורות הוא מא"ס הסוכ"ע שלמעלה מהקו כו' והיינו מ"ש שהכלי נעשה מהכאת או"מ באו"פ כו' ע"ש]. שכל עיקר המשכת האור היה רק בשביל הכלים, ואם לא היה בדעת המאציל התהוות הכלים לא היה ממשיך האור כלל. נמצא שאע"פ שבפעול ההתהוות האור קדם אבל במקור ההעלם הכלי קדמה. ועד"מ השפעת הרב לתלמידו שכשעלה ברצונו להשפיע לו מוכרח הי' שיצוייר במחשבת הרב איכות אופן כלי השגת התלמיד שעד"ז ישפיע לו וציור זה קדם במחשבת הרב לההשפעה עצמה. והנה עד"ז ג"כ בההשפעה מאצי' לבי"ע כמו להיות התהוות מחסד דאצי' נשמת אברהם דבריאה והוא ענין ברייתו של עולם עולם לשון העלם שבי"ע בעלי גבול מעלימים ומסתירים על אור א"ס ב"ה. ויש בבי"ע ג"כ אורות וכלים שהכלי' הם נבראי' ומעלימים כו' היה שורש הכלי' במקור המדות דאצילות תחלה להאורות. [וע' באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי והנה ראשית היש הנברא ותחלתו* הן הכלים דע"ס דבי"ע וגם האורות נפש ורוח* ונבראו מבחי' הנשמה די"ס דבי"ע שהן* אלקות עכ"ל. נמצא בסדר ההתהוות האורות קדמו אבל במקורן הכלים קדמו מטעם הנ"ל וגם כמש"ש שלהיות התהוות היש שהם הכלים דבי"ע מהאין הוא דוקא ע"י כח א"ס ב"ה הסוכ"ע שלמעלה מדרך וסדר ההשתלשלות כו']. וזהו ענין ויהי ערב תחלה במדת חסד דאצי' הנק' יום אחד ואח"כ ויהי בקר הבקר אור, שקדמו שרש הכלים.

ועפ"ז יובן מ"ש ויקרא אלקים לאור פי' ע"ד וקרא זה אל זה דשם אלקים שהוא בחי' כלים קורא וממשיך לאור שהוא ש' הוי', שיאיר בו וכענין מ"ש בזהר ע"פ אלקים אל דמי לך נהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה. והוא כמו עד"מ באדם האיברים שהם הכלים הם ממשיכי' האור מהנפש העין ממשיך כח הראיה כו', והכח הזה בהכלים היינו לפי שבשרשן הם קדמו. [וע' מ"ש בביאור למ"ש בתניא פנ"ב ומהו הלבוש כו' בתורה ומצותיה כו' דלעילא לעילא מעלמא דאתגליא כו' רק שירדה כו' ע"ש דהלבוש שהיא התורה שרשה גבוה מאור המל' דאצי' הנמשך ומתלבש בה*.

ובתוספת ביאור ע"פ יביאו לבוש מלכות: תו"א צב, ב.
עולם לשון העלם: ראה סידור האריז"ל מוסף לר"ה (היום הרת). כתר שם טוב (קה"ת) סכ"ד (ד, סע"ב).
באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי: סי' כ' (דף קל, א).
ותחלתו: כ"ה בגוכתי"ק. בנדפס: ותחילתו.
ורוח: כ"ה בגוכתי"ק. בנדפס: רוח.
שהן: כ"ה בגוכתי"ק. בנדפס: שהוא.
מ"ש בזהר ע"פ . . . נהורא תתאה קארי תדיר: ראה זח"ב קמ, ב. זח"א קעח, ב.
בביאור למ"ש בתניא פנ"ב: סידור, אחר עלינו.
בה: ע"כ נמצא בגוכתי"ק, ואולי חסר הסיום.

קיצור מדרוש וארא אל אברהם בבוך שמות

א) **קיצור** ענין כי לא ידח ממנו, ממנו דוקא שכל הניצוצין שבכל נפש מישראל סופן לאשתאבא בגופא דמלכא, ואיך הנפש שהוא בבחי' נברא וגבול ישתאבא בגופא דמלכא, זהו ע"י תומ"צ כמ"ש בא בימים, ימים יצרו, הלבושים הנעשים ע"י תומ"צ, שבהן ועל ידן ממשיך עליו אחד האמת, כי בתורה נאמר עוטה אור כשלמה שהיא הלבוש המחבר אור א"ס ב"ה עם העולמות כן באדם לבושים הנעשים מתומ"צ שבהן ועל ידן תוכל הנשמה לקבל גלוי אור א"ס ב"ה כמ"ש ע"פ ועשו להם ציצית דף רי"ט א'. ונמצא תומ"צ הם הממוצעים כי התורה היא רצונו ית' והמצות הם רמ"ח אברי' דמלכא ולכך הם המחברים נפש האלקית לדבקה בו ית' (ה' או י"ל כי הנשמות נמשכו מבחי' לבושין תקינת לון דמיניהו פרחין נשמתין וירידתה בגוף צורך עלייה לאשתאבא בגופא שהן ע"ס והיינו ע"י תומ"צ שנמשכו משם. וצ"ל תפלה שהיא בירור נה"ב דוגמת והחיות נושאות את בחי' כמראה אדם לא"ס ממש, והוא ית' הכל יכול להיות העלייה מבחי' לבושים לאשתאבא בגופא ע"ד ארון נושאיו נשא ע"י שמתחלה היו הם נושאים אותו, וכן החיות נושאות ואז ומנושאות, וכן ע"י בירור נה"ב זהו דוגמת והחיות נושאות ואז מתעלות לאשתאבא ולכן במצות ויומין תליא, וזהו כל מי שאפשר לו לעסוק כו', ואברהם אהבה להיות זקן שקנה חכמה הוא ע"י שבא בימים וזהו ולו אחד והכתיב ולא עשה ול"ת כו'.

ב) **אך** אין כל אדם זוכה לזה שיהיו כל ימיו שלימים ע"ד הנ"ל, לכן צ"ל כל ימיו בתשובה, תשובה אותיות בושת, כשיתבונן איך הקב"ה עומד עליו ורואה מעשיו כמארז"ל דע מה למעלה ממך עין רואה כו' אזי יפול עליו הבושה ממנו ית' יראה עילאה יראה בושת, ושרשה מבחי' כתר עליון אע"ג דאיהו אור צח אוכם הוא קדם, יראה עילאה שרשה במו"ס, וזהו רדל"א בחי' שאינו מושג לכן גם הכתר מתבייש לגבי בחי' זו, וכענין שארז"ל גבי יהושע נגד משה שנכוה מחופתו של כו'. וזהו כל העושה דבר עבירה ומתבייש בה מוחלין לו כו' גם יראה פנימי' הוא ע"ד חותם שוקע שמלמטה שממשיך בולט שמלמעלה.

קיצור מדרוש וארא: נעתק מבוך 1054 פז, א — קיצורים לאור התורה וארא ע' קיט. המאמר ראה אדה"ז — פרשיות ע' רלח וש"נ.

כי לא ידח: ראה אדה"ז — פרשיות ע' רלט.

לאשתאבא בגופא דמלכא: זח"א ריז, ב.

זקן שקנה חכמה: קידושין לב, ב.

צ"ל כל ימיו בתשובה: ראה שבת קנג, א.

כתר עליון: ת"ז תי' ע.

כי נער ישראל מד"ר קנח"ג רמז"ד רצה"ד. ה"מ רא"ד. זח"ב ה"ג יט"ב צז"ג. ח"ג קלד"ג.

ג) **ולבוא** לבחי' תשובה זו הנה כתיב כי נער ישראל, והבן כאשר אביו מראה לו אהבתו ומקרבהו מתרהב בנפשו לעשות ממילי דשטותא רק אם אביו גוער בו ודוחהו לחוץ מתגלה אהבתו אצל אביו, וכן באדם ע"י שישים אל לבו איך שהוא רחוק מה' בתכלית אזי יתעורר ויתגלה אצלו בחי' אהבה בהתגלות לבו, וזהו ממצרים קראתי לבני, שע"י גלות מצרים שהוא בחי' שמאל דוחה קראתי לבני להיות מתגלה האהבה בבחי' כאהבת הבן אל האב (ה', ועיין בזהר פ' שמות די"א סע"ב ע"פ ותשם בה את הילד אלו ישראל כד"א כי נער ישראל ואוהבהו, ובפ' בא דמ"ג ע"א וע"ד אקרין טוטפות כד"א ישראל אשר בך אתפאר וכתיב כי נער ישראל ואוהבו ישראל זוטא שמע ישראל, ישראל סבא כו', והן ב' בחי' הנשמה הא' המלובשת בגוף והב' בחי' המקיף וע"י שמאלו תחת לראשי אותיות ישראל מתקשרים ב' הבחי' יחד בק"ש ע'). וע"ז אמרו יש קונה עולמו בשעה אחת פי' בשעה אחת שעי"ז ממשיך מבחי' וישע ה', רעוא דכל רעוין, ואהבה הראשונה הבאה מחמת הימים נק' אהבת עולם וזו נק' אהבה רבה.

ד) **כאשר** יתבונן בשם הוי' שהוא היה הוה ויהיה יהיה בעיניו כרשע על אשר לתאוה יבקש נפרד אף שאינו באיסור (כמ"ש בד"ה ויהי מקץ דרוש הראשון ומה אם לא בא אלא ליהנות מזיו השכינה צריך הוא להסיר כח הזוכר מעוה"ז ע"י הטבילה בנהר דינור הבא לדבקה בו יתברך ע"י תורה ותפלה עאכ"ו, ומזה נמשך שיהי' בעיניו כרשע על אשר לתאות היתר יבקש, וכמ"ש ג"כ בד"ה שוש אשיש בענין עוברי בעמק הבכא מעיין ישיתיהו כו' ומכ"ש וק"ו שיש לבכות כו') ועי"ז יתמרמר בנפשו לצעוק לה' על העתיד וזהו השיב אחור ימינו מפני אויב. ור"ל שירדו ממעלת הצדיקים ועוסקי' בעניני גשמיות ותאוות עוה"ז ע"ד ותרד פלאים ואז אבדו מעלת שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, כ"א התקון הוא דוקא ע"י שהשיב אחור ימינו שנמשך השפעת הימין למצרים שהם נק' אחור וזהו בחי' ועת לרחוק מחבק, וכמו אב רחמן וצדיק המכה את בנו מרוב אהבתו, ע"ד אם רחץ ד' צואת בני ציון. ומזה יתעורר האדם ג"כ לקבולי בשמחה, דהיינו להתעורר מזה באהבה כרשפי אש מבחי' ואוהבו שחרו מוסר.

ה) **וזהו** ושמי הוי' לא נודעתי להם. כי כתיב ויקרא הוי' הוי' ופסיק טעמא בגווייהו וע"י התשובה נמשך משם הוי' דלעילא בשם הוי' שבאצי', וזה הפסיק טעמא זהו ענין יהי רקיע ויהי מבדיל וע"ד והבדילה הפרוכת לכם, וכענין קרומא דאוירא, כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל כו' וענין ושמי

בד"ה ויהי מקץ דרוש הראשון: תו"א לא, א.

הוי' לא נודעתי להם קאי על ש' הוי' דלעילא, ד' גאולות, ש' אלקי' וש' הוי' דאצי' ואח"כ בחי' שם אלקים ושם הוי' דלעילא. וכן בעבודה יש ד' מדרגות תשובה עילאה ויש בה ג"כ ב' בחי' אהבה רבה ויראה עילאה יראה בושת. או י"ל ב' בחי' שבתשובה עילאה זהו עסק התורה הוא בחי' א' ואהבה רבה ויראה עילאה הם ג"כ בחי' א' כי הם תרין ריעין דלא מתפרשין.

וארא כו' ושמי הוי' לא נודעתי, היינו כי ה' ה' ופסיק טעמא ביניהו וזה השם העליון לא נודעתי להם. וגם הקימותי את בריתי אתם, עיין זח"א פ' וירא בסופה דק"ך סע"ב מפרש בריתו זהו שכינתא ור"ל שבא היחוד עם בריתו יסוד וע"כ נק' היא בריתי על שמו וכענין שנקראת בכל וע"ד ובו תדבקון והיו לבשר אחד בסידור שער התפלה בהביאור ע"פ אחרי ה', ואח"כ הקימותי את בריתי אתם היינו שיחוד זה נמשך ע"י האבות חג"ת היינו שבשביל היחוד צ"ל שתקבל מג' בחי' חג"ת וימינו תחבקני שמאלו תחת לראשי, ואח"כ ע"י יעקב ע"ד אלה תולדות יעקב יוסף וכמ"ש בזהר ר"פ וישב דקע"ט סע"ב וזהו לתת להם את ארץ כנען את ארץ מגוריהם והוא כפל לשון אלא ע"ד מ"ש בד"ה וישב יעקב בענין ב"פ בארץ היינו בארץ מגורי אביו היא הבינה בארץ כנען היא המ' וזהו בארצות החיים. וזהו ע"ד וזכרתי את בריתי יעקב כו' ואת הארץ אזכור ואח"כ וגם אני שמעתי את נאקת בנ"י שיסורי הגוף והביטוש בירור שבה"כ דתהו ועי"ז מעורר אורות דתהו ואזכור את בריתי עיין זח"ג האזינו דרצ"ז ע"ב פי' דזוכר על שכינתא ועי"ז נזכרו ישראל. וכן משמע הפי' בזהר אמור דצ"ה ע"א, ובפ' נח דס"ט ע"ב פי' ואזכור את בריתי ע"ד ויזכור אלקים את נח כי נח הוא יסוד ובזהר ויצא דקנ"ט פי' שזהו ע"ד ויזכור אלקים את רחל. ועכ"פ ענין זכירה הוא מעלת התחברות דו"נ שמתחברי' ב' השמות הוי' אלקים יחד שזהו עדיף מכל בחי' לבדה וע"ד אשר עיני ה' אל צדיקים היא מעלה עליונה יותר מבחי' עין ד' אל יריאיו כמ"ש בלק"ת פ' ראה בענין לעשות הישר בעיני ה' אלקיך. אך אפ"ל בבחי' ואזכור את בריתי דהיינו בחי' עליונה יותר מענין וגם הקימותי את בריתי אתם שאזי היחוד מבחי' אל שדי שהוא יסוד אבל ע"י וגם שמעתי נאקת אזי ואזכור את בריתי שיומשך היחוד משם הוי' ולע"ל יהי' עוד עלי' יתירה כו' ההרים ימושו כו' וברית שלומי לא תמוט.

וארא כו' ושמי: נעתק מבוך 649 קטו, ב.

קיצור מן ד"ה וארא

א) **ענין** ושמי הוי' לא נודעתי להם והל"ל לא הודעתי אלא כי הוא ושמו אחד ו"ה ובת"א סד"ה וארא כתב לא נודעתי היינו אנכי בעצמי שלמעלה משם הוי'. וצ"ע דהכתיב ושמי הוי' לא נודעתי מבואר בהדיא דפי' לא נודעתי קאי על שמי הוי' כן תרגם אונקלס ושמי הוי' לא אודעית להון, וכ"כ תרגום ירושלמי, ובתרגום יונתן פי' ברם באפי שכינתי' לא אתיידיעת. ובשל"ה דף ד' ע"א פי' שיש ב' מדריגות וז"ל נמצא נבחן הוא ושמו בשני בחינות, אמנם למעלה בגבהי מרומים בשורש שרשי השרשים קודם גילוי האצי' אזי הוא ושמו עצם אחד כו' כי שם הוא שמו ושמו הוא כו' עכ"ל, וזהו קרוב למשנ"ת כאן סעי' ב' ע') מה זה והשיב על טענת משה למה הרעותה. ועיין בזהר ויגש דף ר"ח ע"ב שאליהו הזכיר ג"כ לשון הרעותה והפירוש דאין הכוונה הריעותה ממש בידים אלא שנתן רשות לסט"א להרע זהו הנק' הריעות כן פי' בזוהרי חמה שם דברי הזהר וכה"ג במדריגות גבוהות יותר נמצא באד"ר נשא דף קל"ז סע"ב מאן גרים להאי דינא רעוא דרעוין דלא אתגלי כו'. ובמד"ר ס"פ שמות באותן הנתונין תחת הבנין ועכ"ז אמרו ע"ד פסוק כי מה האדם שיבא אחרי המלך. ובזהר אמרו שלא נח דעתו במה שנמשך משם אד' שהוא מדה"ד וע"ז השיבו וידבר אלקים כו' אני הוי' שהמדות כלולים אחדות אחד והיינו ע"י שמאיר בהם אור א"ס ב"ה דלאו מכל אלין מדות איהו כלל.

ב) **וזהו** ענין ושמי הוי' לא נודעתי להם אע"פ שנאמר וירא אלי' הוי'. אך כי נאמר ויקרא הוי' הוי' ופסיק טעמא ביניהו. ואבות העולם הגיעו בעבודתם שהי' מרכבה לשם הוי' הנמשך בסדר ההשתל', והיינו ע"י קיים אברהם כל התורה דהיינו ע"י אהוי"ר וענוה וחו"ב ועי"ז המשיכו האורות בכלים. ועד"ז הוא ענין ועשיתם אתם מעלה אני עליכם כאלו עשאוני, וע"ד הללו י"ה ואח"כ הללו את שם הוי', אבל שם הוי' שלפני ההשתל' נקרא נורא תהילות, לך דומיה תהלה וזהו ענין בהלל ובהודאה דלא ידע ליה בר איהו וזהו עושה פלא ע"ד אדון הנפלאות. ועז"נ ושמי הוי' לא נודעתי להם אלא זהו נמשך דווקא ע"י תומ"צ בעשייה גשמיות שנתנו במתן תורה כי נעוץ תחלתן בסופן עשיה איהי לעילא מבחי' דבור. ועיין מזה בלק"ת ר"פ שלח בד"ה טובה הארץ מאד מאד.

קיצור . . . וארא: נעתק מבוך 649 קסז, ב. אולי קיצור לתו"א. ראה כמה מאמרים באוה"ת שמות פ' וארא ובכרך ז'.

ע'): כנראה התחלת המוסגר הוא קודם תי': וזהו קרוב.

ויצוום אל בנ"י, מהו ויצוום, ומהו הק"ו הן בנ"י לא שמעו אלי, הלא הן לא שמעו מקוצר רוח, ויובן בהקדים פי' יצ"מ שצ"ל בכל יום, וצריך להקדים פי' ושמי הוי' לא נודעתי להם, ופי' שם הוי' שמהוה תמיד, וזה מבואר באות יוד של שם שהוא בחכמה עילאה, והענין דפעמים אמרו ועלמות אין מספר היש מספר לגדודיו ופעמים אמרו מספר קצוב וכמ"ש המוציא במספר צבאם, אלף אלפין ישמשוני' (ה' ובלק"ת פ' בלק ע"פ מי מנה ומספר דס"ח ע"א שב' הבחי' נמשכים מבחי' מל' בבי"ע אלא כשמאיר רצה"ע במל' ע"י שעושין רצונו של מקום אזי הוא בבחי' אין מספר וע"ש בהביאור דף ע' עמוד ראשון, וזהו רבותא יותר ממש"כ דרק באצי' הוא אין מספר, ע') והיינו דמה שבא האור האלקי בבחי' זיו והוד בלבד משם נמשך שיש מספר זמן ומקום עולם שנה נפש, אבל מצד הארת עצמיות האצילות ולתבונתו אין מספר כתיב שם ג"כ בחי' היש מספר, ועלמות אין מספר (ה' וזהו ג"כ ענין שיעור קומה של יוצר בראשית רל"ו אלפים רבבות פרסאות כמנין ורב כח, ועיין מזה בשל"ה דף שכ"ו ע"א והובא בתוספת לק"ת בסופו ממש, ושם משמע קצת שבהכלים דז"ת דאצי' שייך מספר וגבול וזהו ולתבונתו דוקא כלי הבינה שהיא מג"ר אין מספר, וכ"מ באג"ה ד"ה איהו וחיוהי בשם ע"ח, ע').

נאמרה פ' וארא שנת תרי"א

הוא אהרן ומשה אשר אמר הוי' להם להוציא את בנ"י מאמ"צ הם המדברים אל פרעה מלך מצרים להוציא את בנ"י מאמ"צ הוא משה ואהרן, וצ"ל הענין שאצל להוציא את בנ"י כתיב הוא אהרן ומשה ואצל דיבורם אל פרעה כתיב משה קודם לאהרן, ולהבין כל הנ"ל יש להקדים הענין דכתיב וארא אל אברהם אל יצחק כו' באל שדי ושמי הוי' כו', וצ"ל הלא כתיב וירא אליו הוי' באלוני ממרא כו' דמשמע שהי' להם התגלות הוי' כי וירא הוא לשון גילוי, ונקדים תחילה ענין הקושיא דפעם כתיב שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה המוציא במספר צבאם כו' וכתיב אלף אלפים ישמשוני' וריבוי רבבות כו' ופעם כתיב היש מספר לגדודיו כו', והנה גם בגמרא הקשו זו הקושיא כתוב

ויצוום אל בנ"י: נעתק מבוך 1056 ס, א גוכי"ק. קיצור לאוה"ת וארא ע' קצו, ע"ש באריכות.

והובא בתוספת לקו"ת בסופו ממש: לקו"ת ויקרא נד, ב.

הוא אהרן ומשה: נעתק מבוך 448 קמב, א. לכללות מאמר זה, ראה אוה"ת וארא ע' קצו ואילך. ע' ריז ואילך.

והנה גם בגמרא הקשו: חגיגה יג, ב.

אחד או' אלף אלפים ישמשוני' כו' דמשמע שיש מספר וגבול לצבא מעלה ופעם כתיב היש מספר כו' דמשמע שאין מספר ותירצו לא קשיא כאן בזמן שבהמ"ק קיים כאן בזמן שאין בהמ"ק קיים שבזמן שאין בהמ"ק קיים נתמעטה פמליא של מעלה, וצ"ל מה שייכות יש לזה בזמן שבהמ"ק קיים כו', והענין הוא דב' הבחי' הנ"ל תלוי בב' השמות ש' הוי' ושם שדי, וצ"ל מה ענינם דהנה ענין אל שדי איתא במדרש שנק' כן מפני שאמר לעולמו די שבשעת בריאות העולמות היו העולמות מתרחב והולך עד שאמר לעולמו די והוא ענין צמצום והגבלה בעולם שבתחלה הי' העולם בלי גבול ואח"כ נעשה צמצום שלא יתפשט יותר מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה מלאך בשליש העולם הוא עומד, ולהבין שורש ענין הצמצום למע' הוא ענין הגבלת האור בכלי שיתצמצם האור לפ"ע הכלים, דהנה ענין אוא"ס הנה האור מעין המאור ואם הי' התהוות מבחי' אוא"ס הי' ההתהוות ג"כ בלי גבול והצמצום הוא להיות הגבלה שלא יתפשט האור בלי גבול והוא כמשל הממלא מים מן הנהר ששם בנהר הי' המים בהתפשטות וכלי הוא המגביל את המים שיהי' לפ"ע הכלי ולא יותר והוא ענין האותיות דש' אלקים המגבילים את האור וע"כ נק' אלקים בגימ' כוס והוא ענין כוס ישועות אשא והוא ג"כ כפי המשל הנ"ל כשממלאים כוס יין הוא מגבילם שיהי' לפ"ע הכלי וזהו ענין אל שדי אבל ענין הוי' הוא בלי גבול כי ענין הוי' מורה על עבר הוה עתיד כאחד וכמו שהוא למעלה מן הזמן כך הוא למע' מגדר מקום כי הנה יש בד"כ עולם שנה נפש עולם הוא ענין מקום והוא ענין גבול מהארץ לרקיע כו', שנה הוא בחי' זמן והוא ג"כ בחי' הגבלה עד ששייך לומר עבר הוה עתיד מלך מלך ימלוך, ונפש הוא הארה המחי' את הזמן ומקום כמו שלמטה באדם התחתון הנפש הוא המחי' את האדם כך הנה הארה הזאת דבחי' מל' הוא המחי' את הזמן ואת המקום כדכתי' מל' מלכ"ע וממילא גם הארה הזאת המחי' את בחי' הגבול הוא ג"כ בבחי' גבול וזהו הכל בחי' אל שדי אבל בבחי' הוי' לא שייך לומר בחי' גבול כי הוא למע' מבחי' זמן ומקום כי בבחי' הוי' עבר הוה עתיד כא' שע"ז מורה ש' הוי' שהוא ל' תמידית וכמו שהוא מפשט מגדר זמן ומקום ויו"ד של ש' הוי' מורה על תמידית ההתהוות, כי הנה יש עליות לאין קץ דהיינו בחי' נו"ן אלפים יובלות, והנה למטה נק' שמו"א גשמים ולמעלה נק' שמים וארץ בחי' מדות עליונות אש ומים חסדים וגבורות וגם למטה נק' ערב ובוקר ולמע' נק' העלם וגילוי, הנה היוצא מזה שמצד ש' הוי' יכול להיות התהוות בלי גבול, וזהו ענין תירוץ הגמרא דכאן בזמן שבהמ"ק קיים כי הנה בזמן שהי' הבהמ"ק קיים הי' גילוי ש' הוי' כדכתיב שלש פעמים בשנה יראה כו' את פני הוי' וכתיב גבי קרבנות ריח ניחוח להוי'

אלקים בגימ' כוס: זהר (רעיא מהימנא) פינחס רמה, סע"א. תקוני זהר סתמ"ז (סה, א).
עולם שנה נפש: ראה אוה"ת וארא ע' ר, ריח. וראה בספר הליקוטים — דא"ח צ"צ ערך עש"ן.
נו"ן אלפים יובלות: ראה ש"ך בהר ס, ד.
וזהו ענין תירוץ הגמרא: ראה לקו"ת בלק ע, א.

לכן הי' עולמות בלי גבול ועז"נ היש מספר כו' וע"ז נא' ג"כ ועלמות אין מספר דקאי ג"כ על זמן שבהמ"ק קיים ואיתא בגמרא א"ת עלמות אלא עולמות וזהו הכל מצד גילוי ש' הוי' אבל בזמן שאין בהמ"ק קיים אין הגילוי מצד בחי' הוי' אלא מצד בחי' אל שדי לכן יש בחי' גבול, וזהו ענין וארא אל אברהם כו' באל שדי כו' כי ענין וארא הוא ג"כ ל' גילוי כמו שת"א ואתגלי שהאבות המשיכו גילוי בש' שדי כי הנה האבות הן הן המרכבה וכמו שבמרכבה עליונה והחיות נושאות את הכסא שנושאים ומעלים את בחי' כסא שהוא בחי' מל' כמ"ש כסא מלך וע"י תשוקתם בתשוקה וביטול מעלים זאת הבחי' לבחי' עליונה מזה כך האבות הם המרכבה שהוא בחי' אברהם אוהבי ופחד יצחק כו' ע"י תשוקתם וביטולם באור הוי' מעלים את בירורי נוגה שנפלו בשבה"כ והוא ענין בהמה רבא דאכיל אלף טורין כו' ומעלים אותם למדריגה עליונה ועי"ז כמו שבחיות הקודש עי"ז ממשיכים המשכה להיות והחיות נושאות ומנושאות כו' כך האבות ע"י העלאתן בבחי' אהוי"ר ורחמים ממשיכים ג"כ מלמעלה בחי' גילוי בש' אל שדי. וצ"ל מהו ענין הגילוי בש' אל שדי הלא בלא"ה בחי' התהוות העולמות הוא בש' אל שדי הרי יש ג"כ למטה גילוי אל שדי ומהו זה שהמשיכו האבות. אך הענין דהנה אל שדי יש בו ב' פי' א' שהוא ל' שדים ורחם שהוא ל' תוספות כמו שהשדים גשמיים עושים הגדלה בולד שבתחלה הוא בקטנות וע"י היניקה נתגדל כך הוא ענין הגדלה דשם אל שדי שהוא ג"כ ל' הגדלה כי הנה יש יחידות עשריו' מאות והוא כנגד ג' עולמות בי"ע ויש בחי' אלפים רבבות שהוא ענין אאלפך חכ' אאלפך בינה שהוא ענין אצילות וצריך להמשיך מבחי' אצילות שהוא ענין אלף לבחי' בי"ע וע"כ אל שדי עם המילוי בגי' אלף והוא ענין ההגדלה אבל אעפי"כ הוא המשכה בעולם והוא כמו שמובן ממשל הנ"ל דההגדלה דשדים הוא בקטנות עדיין שכשנתגדל הולד א"צ ליניקה כמו כן ג"כ בהנמשל ההגדלה הוא בעולם מעולם שלמ' הימנה כדכתיב ברוך אלקי ישראל מן העולם עד העולם מעלמא דאתכסי' לעלמא דאתגליא ויובן ממשל זריעת גרעין בארץ שכלום אדם זורע קב כו' אלא להוציא כמה כורין כו' ואעפי"כ הצמיחה היא ג"כ מני' ובי' רק שהוא בתו' וריבוי כך הוא ענין אל שדי, אבל ושמי הוי' לא נודעתי להם כי פי' נודעתי הוא ל' יעוד וחיבור (כמ"ש והאדם ידע וכמ"ש ואם לבנו יעדנו וכמ"ש כי הנה המלכים נועדו כו') שהוא ענין התקשרות והתחברות ש' הוי' כי אף שהאבות המשיכו משם הוי' אינו אלא הארה משם הוי' לשם אל שדי שהוא ענין חיצוני' ש' הוי' אבל להיות התחברות ש' הוי' בפנימי' זה לא יכלו האבות להמשיך מחמת שלא היו להם תורה, ולכן בפ' זו כתיב וידעו מצרים כי אני הוי' כי בחי' מצרים הוא בחי' מצרים וגבולים של השתלשלות העולמות כמו מהארץ לרקיע כו' אבל להיות וידעו מצרים כי אני הוי' שהוא ג"כ ענין יעוד

בהמה רבא דאכיל אלף טורין: ראה זח"א יח, ב. ויחי רכג, סע"א. זח"ג בלק קפט, א. פינחס ריז, א. רמ, ב. לקו"ת אמור לו, א. רש"י ומצודות תהלים נ, י.

והתחברות שם הוי' הוא דוקא ע"י התורה כי תכלית המכוון של יציאת מצרים הוא לקבל התורה (כמ"ש בהוציאך את העם תעבדון את האלקים על ההר הזה שהוא ענין קבלת התורה) כי התו' נקראת משל הקדמוני שהוא משל לקדמונו ש"ע שע"י יש גילוי קדמונו ש"ע שהוא שם הוי' והוא כמו ענין המשל שאף שהוא מדבר גשמי אעפי"כ בו וע"י יש גילוי העצם השכל כך ע"י התורה שנתלבשה בדברים גשמיים ע"י יש גילוי הוי', ולהבין למה נתלבשה התו' דייקא בגשמי' הענין הוא דהנה שכל קטן אינו צריך לזה משל כי יכולים להבינו בלא משל אבל שכל עמוק א"א להבינו בלא משל וכמו משלי שלמה שע"י ויחכם מכל אדם והי' מדבר דבורים גבוהים הי' צריך להלבישם במשל כך הוא ענין התורה שהוא דבר גבוה מאוד א"א שתרד למטה כ"א דוקא בגשמי' וממנו וע"י יש גילוי ש' הוי', והוא כמשל חקיקת אותיות על האבן טוב הנה האבן טוב הוא עצם טוב בהיר אעפי"כ אין שם גילוי האותיות אבל כשמדבקין אותו על השעוה אז ניכר גילוי האותיות והיינו מטעם הנ"ל שאין יכול להיות גילוי האותיות כ"א בהתלבשותו בגשמי' וכנ"ל (ולכן גם ביוה"כ אומרים ז' פעמים הוי' הוא אלקים שיהי' ג"כ גילוי ש' הוי' בש' אלקים ולכן נא' ג"כ בפ' זו והיי' הוי' לאלקים), ולכן נא' על בחי' התו' ששים המה מלכות ושמונים פילגשים ועלמות אין מספר וארז"ל א"ת עלמות אלא עולמות והיינו כנ"ל שכדי להיות עולמות בלי גבול והיינו ענין ש' הוי' הוא דוקא ע"י ששים המה מלכות דהיינו ששים מסכתות ושמונים פילגשים היינו שמונים ברייתות ועי"ז יכול להיות ועלמות אין מספר דהיינו שיהי' גילוי בתוך הגבול בחי' בלי גבול והיינו כנ"ל וד"ל. ולכן נאמר ג"כ על התו' ולתבונתו אין מספר ולתבונתו היא התו' שע"י יוכל להיות בחי' אין מספר בלי גבול כנ"ל.

והנה בכדי להיות יעוד וחיבור ש' הוי' צריך לזה ב' בחי' דהיינו בחי' העלאה ובחי' המשכה כמו עד"מ ב' אנשים אחד עומד על ראש ההר וא' עומד בתחתיתו שלא יוכלו להתקרב זה לזה כ"א כאשר הא' יורד קצת והשני יעלה קצת ויתקרבו זה לזה כך לבחי' המשכה זו צ"ל תחילה בחי' העלאה מלמטה למעלה והיינו כי תחילה צ"ל בחי' אהרן שהוא בחי' העלאה ואח"כ בחי' משה שהוא בחי' המשכה כי אהרן נק' שושבינא דמטרוניתא ומשה נק' שושבינא דמל' כי אצל אהרן נא' בהעלותך את הנרות כי הנה כתיב כי אתה תאיר נרי, כי הנה נר הוי' נשמת אדם והוא כמו טבע האש לעלות למעלה כך יש בנש"י כח לעלות וליכלל באוא"ס, אך הנה האהבה הזאת היא בהעלם וצריך להוציאה מהעלם אל הגילוי וזהו דוקא ע"י אהרן שמעלה את הנרות ע"י שממשיך בחי' המשכה מלמע' למטה כי הנה יש שמן ופתילה ותרי גווני אור והם כנגד ד' אותיות שם הוי' ועי"ז הוא הנותן כח בנש"י שיוכלו לעלות ולכן נק' אהרן כה"ג

התו' . . . משל הקדמוני: ראה אוה"ת שמות — א ע' קנב.
אהרן נק' שושבינא דמטרוניתא: זח"א רסו, ב. ועוד.
ומשה נק' שושבינא דמל': זח"ג כ, א. ועוד.

כי הנה יש כה"ג וכהן הדיוט והוא ענין ב' הבחינות אהבת עולם ואה"ר והיינו בחי' כה"ג וכהן הדיוט כי הנה ענין כהן הדיוט הוא ההתבוננות מבחי' אהבת עולם והוא בחי' שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה שהוא ההתבוננות מבחי' גבול והוא כענין מצוה להביא מן ההדיוט שהוא ההתבוננו' ממילין דהדיוטא אבל אהרן נק' כהן גדול שממשיך בנש"י מבחי' גדול הוי' ומהולל מאוד שהוא בחי' בלי גבול והוא ענין אה"ר הנ"ל ועי"ז נותן כח בנש"י שיהי' בהם כח לבחי' העלאה אך אח"כ צ"ל בחי' משה שהוא בחי' המשכה מלמע' למט' כי הנה אהרן הוא הנותן כח לבחי' העלאה אבל אח"כ צ"ל בחי' המשכה והוא ענין משה שנק' שושבינא דמל' ולכן כתיב גבי משה כי מן המים משיתיהו וגם דלה דלה לנו שהוא בחי' המשכה כי מים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך והיינו להמשיך בחי' הוי' בפנימי' כנ"ל וד"ל.

אבל כ"ז הוא רק להוציא את בנ"י מאמ"צ דהיינו הוצאות הנה"א מבחי' מצרים וגבולים לזה הוא די שאהרן יהי' כח להעלאה ומשה הוא בחי' המשכה אבל להעלות גם נה"ב שבאדם לזה צריך מדרי' עליונה יותר כמ"ש כי אתה תאיר נרי והוי' יגיה חשכי שהוא להעלות מהחושך לזה צריך להמשיך תחילה בחי' גבוה כי הנה כתיב ויקרא הוי' הוי' פסיק טעמא בגוי' והפסיק טעמא הוא המחבר לב' בחי' הנ"ל כי הנה כתיב חנון ורחום הוי' וכתיב הוי' רחום וחנון והוא ענין ב' שמות הוי' הנ"ל וזהו פי' הפסוק הם המדברים אל פרעה מלך מצרים להוציא את בנ"י כו' כי הנה פרעה הוא אותיות עורף והוא ענין קשה עורף שהוא ענין עקשות בעניני עוה"ז וג' שרי פרעה נק' קנה ושט ורידין הם עניני אכילה ושתי' שר המשקים שר האופים ולכן נק' פרעה מלך מצרים כי כמו שיש מצרים בקדושה כך יש בחי' מצרים בקליפה דהיינו ענין תענוגים גשמים ופרעה נק' מלך מצרים שהוא מקור להם וע"כ אמר פרעה לא ידעתי את הוי' כי משם אלקים ידע שיוסף אמר לו אלקים יענה את שלום פרעה כי ענין ש' אלקים הוא ענין הצמצום להיות בחי' גבול והתהוות התענוגים גשמי' מזה ידע אבל מש' הוי' לא ידע ולכן להעלות גם מבחי' פרעה הנ"ל צ"ל תחילה בחי' משה בחי' מן המים משיתיהו שהוא ענין תו' כי אורייתא מחכ' נפקת ושם הוא בחי' משה ולכן ע"ז נאמר הריעו להוי' כל הארץ ר"ת הלכה והענין הוא כנ"ל שכדי להיות הריעו מל' תרועם בשבט ברזל שהוא כדי לשבר כל הארציות והחומריות צ"ל בחי' הלכה כי אורייתא מחכ"ע נפקת ובחכ' אתברירו כי הבירור הוא בחכ' כי כשהאדם לומד כשר פסול טמא טהור מזה נעשה עיקר הבירור אף שאינו יוצא מזה לפסק הלכה כלל שלא יודה לעולם אעפי"כ מזה הוא עיקר הבירור כי כל התענוגים גשמי' נעשו מעה"ד טו"ר, והנה בזה הבירור דתו' מבררים הטוב מהרע וממילא נדחה הרע כיתרון האור

פרעה הוא אותיות עורף: **לקו"ת להאריז"ל ר"פ שמות.**
אורייתא מחכ' נפקת: **זח"ב קכא, א. שם פה, א.**
הריעו . . . הלכה: **לקו"ת להאריז"ל תהלים ס"ק.**

מן החושך ומשחרב ביהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה שעי"ז נעשה הבירור ולכן נאמר כאן הוא משה ואהרן שכדי להעלות מבחי' פרעה צ"ל תחילה בחי' משה שהוא בחי' חכ' ואח"כ אהרן כנ"ל כו' וד"ל.

הם המדברים אל פרעה מלך מצרים כו' הוא משה ואהרן. פי' לגבי פרעה הי' משה עיקר המדבר ולא אהרן, וזהו המדברים אל פרעה דוקא הוא משה בתחלה משה ואח"כ אהרן וכמ"ש והי' הוא יהי' לך לפה כו' רק למתורגמון לפרש דבריו כנ"ל. והטעם לזה הנה תחלה י"ל פי' וענין פרעה, דהנה פרעה הוא בחי' העורף דהיינו בחי' הגסות והעביות כ"כ עד שאינו מתפעל כלל משום דבר יהי' מה שיהי', וכמו עד"מ העורף קשה מאד וכמ"ש קשה עורף ותרגם אונקלס קשה קדל שכל מי שעומד במעמדו בלי הכנעה כלל לעולם הוא מפני שהוא קשה כברזל עד אשר אינו נשבר לבו ולא יתפעל משום דבר. וכך בעבודת ה' יש הרבה נשמות בישראל שהם קשים כאבן מבלתי יתפעלו באהבה ע"י התבוננות לעולם גם שישמעו ויבינו לעולם גם שישמעו מעוצם רוממתו וגדולתו ית', והוא מפני שורש נפשם שהוא מבחי' אחוריים שבעורף דקדושה כידוע דציור כללות נשמות הם בציור אדם בחי' מוחין כו', ובחי' עורף יש ג"כ ולכך אינם יכולים להתעלות ולהתפעל לעולם כי אינם יכולים לקבל בחי' העלאת הנפש ע"י התבוננות אלא לעולם הם עומדים במעמדם וגם לא ישאו נפשם כו'. ויש נשמות שזהו בהם מצד הגלגולים שנתגלגל להיות באחוריים ומצד שרשם הם נשמות של עליונים שמבחי' המוחין או המדות כו'. ויש שזהו בהם מצד עונות כמו שמחטאת נעורים שמטמטמת לבבו כאבן עד שנפלה נשמתו למטה אעפ"י ששרשם מלמעלה ומדריגה גבוה כו'. ויהי' איך שיהי' הם מבחי' הגסות דעורף דפרעה. והנה בחי' פרעה דקליפה כל עיקר יסודו הוא רק בחי' גסות הרוח הנ"ל והוא הנק' התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו, וכמבואר בזוהר שהוא בחי' תקיפא מאד ואין דבר דקדושה שיפילנו ויכניענו רק בחי' משה דוקא. והטעם לפי שבמשה נא' והאיש משה עניו מכל והי' נבזה בעיניו נמאס בתכלית דאל"כ לא הי' עניו מכל האדם אשר ע"פ האדמה כו'. וזאת השפלות הנ"ל נמצאת בו לפי שהי' שורש נשמתו גבוה מאד מאד וכמ"ש בו כי מן המים משיתיהו כו'. וידוע שכל הגבוה גבוה יותר ויותר יכול להשפיל א"ע למטה מטה ביותר כו'. וזהו שאנו מוצאים במשה שהי' משקה לצאן יתרו גם שהי' עובד ע"ז ולא נתגייר עדיין כמ"ש בו וגם דלה דלה לנו וישק את הצאן כו', לפי שהוא הי' יכול להשפיל א"ע

הם המדברים: נעתק מבוך 723 שלד, א. — נמצא בין מאמרי כ"ק אדמו"ר הצ"צ.
פרעה . . . העורף: לקו"ת להאריז"ל ר"פ שמות.

גם לצאן יתרו ולהשקות אותו כי מצד שרשו שהוא גבוה מאוד יכול הוא להביא אור השפע גם למדריגת הנמוכות בתכלית כצאן יתרו שנתגייר כו'. עד"מ הידוע במי ששכלו רק במעלה יכול להשפיל השכל והסברה עד שיקבלו גם התינוקת או יוכל להמשיל משלים יחידים שכליים עד אין שיעור למטה כו'. ולזה הטעם יובן ג"כ דלגבי פרעה להיותו מדריגה הנמוכה והעמוקה ביותר בהיכלות הקליפות שנק' תנים הגדול כו' ועמוק ברע מכל מדריגות הקליפות לא הי' ביכולת להכניע אותו ולהשפילו כ"א ע"י משה דוקא להיותו ממדריגה הגבוה בקדושה ביותר שיכול להשפיל א"ע ביותר למטה מטה וגם היא הנותנת שיכול להשפילו ולהכניעו מפני היותו בבחי' לב נשבר ונדכה בתכלית כנ"ל לפי שהי' עניו מאוד מטעם שרשו שהוא גבוה מאד כנ"ל, וה"ז התעלות המנגד לקליפות דפרעה שהוא בחי' הגסות לבלתי השבר כו' וע"י לב נשבר דמשה דוקא נתפעל גם הוא ונשבר ונכנע לבבו הגסה דגסה"ר אין תיקונו רק בביטושים גדולים דמבטשין לי' עד"מ שמכין האבן הקשה שצריך להכותו הכאה גדולה עד שישבר כך תנים הגדול כו' לא נשבר רק ע"י משה להיות שהלב נשבר שלו הי' בתכלית העומק כ"כ עד שגם אבן קשה כפרעה נשבר לפניו כו'. וזהו אתה תדבר אל פרעה, פי' תדבר ל' הכנעה כמו ידבר עמים תחתינו כו' וכמ"ש ותדבר את זרע המלוכה כו' שהו"ע הכנעה להכניעם ולהשפילם עד שיהי' מתנהגים כצאן ע"י רועה כו' וד"ל. וזהו הם המדברים אל פרעה כו' פי' המדברים לפרעה היינו להדביר אותו כמו ידבר עמים כו' והוא להכניעו ולשברו בתכלית כו' הוא משה פי' ע"י משה דוקא מפני הטעם הנ"ל שאין דבר כזה אלא ביכולת משה דוקא ואח"כ אהרן שיהי' לו רק לפה כו'. אבל העיקר הוא משה וכמ"ש ואתה תהי' לו לאלקי' כו'. משא"כ בס' ההדרגה ביצ"מ על צבאותם שם נהפוך הוא שאהרן קודם למשה מטעם הנ"ל דאהרן שושבינא דמטרוניתא וצריך הוא תחילה להעלות כנס"י כו'. אבל המדברים אל פרעה הוא משה ואהרן. וזה הענין שנכתב בתורה אחר שהתורה נצחית הרי נוהגת בכל דור ובכל זמן, וגם עכשיו יש בחי' משה ובחי' אהרן וכמ"ש בזהר דאתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא כו', ואהרן קדם למשה עכשיו בסדר המדריגות בתפילה ופסד"ז עד ק"ש ואח"כ לברר בירור נוגה סו"מ וע"ט כל היום אחר התפילה אין זה אלא ע"י משה דוקא דהיינו ע"י בחי' הביטול והענוה בלב נשבר כו'. שזהו היפך ענין התלהבות שמרומם את הנפש בבחי' התנשאות הלב וע"כ תומ"י אחר התפילה יפול הנופל ולא יכול לברר ולהפוך מחשיכה לנהורא כו' אלא נשאר כמו שהוא כו' משא"כ ע"י בחי' הענוה והשפלות שזהו בחי' משה המדבר לפרעה לבטש הגסות. וזהו משה ואח"כ אהרן, דהיינו מה שנתעלה ממילא הטוב שבקליפות, כמו השובר קליפת האגוז שא"צ טורח אח"כ ליטול הפרי ולאכלו כו' וד"ל.

שו"ה גם — יחידים : כ"ה בהכת"י. ואוצ"ל : יתירים.
דאהרן שושבינא דמטרוניתא : זח"א רסו, ב. ועוד.
דאתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא : ראה תניא פרק מד.

ובכ"ז יובן מ"ש מי יעלה בהר ה' כו' אשר לא נשא לשוא נפשו, ויש קרי וכתיב הקרי הוא נפשי והכתיב נפשו, לפי שבחי' משה הוא בחי' תורה כנ"ל וכמ"ש בו כי מן המים משיתיהו כו' והוא תושב"כ וע"כ נא' בו נפשו כי כתב האותיות בתורה רומז לבחי' אוא"ס שבאור החכ' דאורייתא מחכ' נפקת והוא בחי' משה כנ"ל. והיינו אם הוא מברר בירורי נוגה בלמוד התורה ומעשה המצות להבדיל בין הטמא לטהור כו' ואז נק' נה"א נפשו כמו נפשו דמשה כו' אבל כשלא בא לבחי' ביטול והענוה אחר התפילה רק שע"י ההתלהבות שבתפילה התנשאות הלב בלבד ולא יותר והרי מיד ששכח על ההתבוננות נפלה ההתלהבות ולא נשאר החיצוניות שהוא התנשאות גשמי' בלבבו לאמר הלא דבר הוא ולמען שמו יכבד הוי' כו' כידוע והוא היפך הביטול והענוה דמשה ואינו חפץ באיזה מעשה טוב אחר התפילה אלא מטוב לבבו בהתנשאות הלב שיש לו מהתפילה כו', א"כ ה"ז התנשאות של שוא ממש כי באמת לשוא נשא את נפשו בתפילה אחר שלא נשאר בו רק הגסות הנ"ל. אמנם נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשו כנ"ל הוא איש אשר ישא ברכה מאת ה' כו' והיינו בדבר ה' זו הלכה מיד אחר התפילה להאיר נפשו מאא"ס שבחכ' שבתורה והוא בחי' משה כנ"ל וד"ל נפשי ולא נפשו כ"א לא בתורת ה' חפצו לא נק' נפשו דמשה אלא נפשי בבחי' הפירוד לעצמו. והו"ע מ"ש בזוהר על התפילה בלא תורה דהיינו כענין אתתא דאתפצחה מבעלה והוא בחי' פירוד ה' מוי"ו כו'. וזהו מי יעלה בהר הוי' בתפילה אשר לא נשא לשוא נפשו להיות נפשו נכללת בתורה, ואף גם בהר ה' לא עלה כנ"ל, ובהיפוך גם האומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו, לפי שלא עלה בהר ה' בתחלה בסדר המדריגה בתפילה שהוא העלאת הנפש שלא יכול לקבל אור תורה כלל וד"ל.

דאורייתא מחכ' נפקת : **זח"ב קכא, א. שם סה, א.**

כי אני הכבדתי במדרש נעשה ככבד כו׳ כי יש מוח לב כבד מוח שליט על הלב ל״ב נתי׳ דוקא בלב בענין מצנפת ואבנט, כבד מאיברי המזון שלמט׳ מפרסא ולוקח פסולת כו׳ ע׳ פרדס בערך כבד משא״כ לב כו׳ וע׳ ע״פ אני ישנה כו׳ קב״ה לב כו׳ פליג לכל שייפין אתעדל״ת אתעדל״ת גם בלב עומקא דליבא למעלה ממוח, וכן במוח המשכ׳ ממעלה למטה ללב תענית ויהי נועם זהר שלח, משא״כ בלעו״ז כבד לב כו׳ הלב בחי׳ כבד טמטום הלב, וע׳ ע״פ הללו בקדשו ביצי׳ ירידי׳ מה שבאצי׳ חכמ׳ כאן כתר כו׳ כמ״כ בלעו״ז לב רק בבחי׳ כבד כו׳ אך כ״ז אני הכבדתי כו׳ כדי להיו׳ אתכפי׳ וכמ״ש בפרוח כו׳ וז״ש בשלח פרעה כו׳.

וינהגהו בכבדות, מבמ״א* על זהר בשלח על פסוק זה.

ע׳ ענין הברכות דמהו״ע דוקא שגור בפי כל כו׳ פי׳ וידבר אלקי׳ כו׳ אנכי ע׳ דוגמת זה זהר ר״פ תרומ׳ וזרח משעיר הופיע וכו׳, וע׳ רמ״ז ר״פ אמור וזהו כלל ופרט וכלל, ומקובל וטוב דאמת ויציב שייך לויאמר דציצי׳, וא״כ עיין בשעה שהקדימו וכו׳ שבועו׳ תקס״ב מענין כלל והפרטי׳ ועיין עגולי׳ ויושר כלל ופרט, הנותן אמרי שפר, זכור ושמור זהר וארא כ״ה, תדין את ביתי וידבר וכו׳ זהר יתרו וידבר מי ימלל לסוסתי כי אמרתי עולם אין אמר.

החדש הזה לכם, פ״ג דמנחות דכ״ט ג׳ דברים שנתקשה בהם משה, מנורה שרצים החדש, ענין הקושי בהחדש, י״ל כי החדש זהו יחוד שמשא

כי אני הכבדתי: נעתק מבוך 1135 קצ, ב גוכי״ק.
אני ישנה: לקו״ת שה״ש לג, ד.
הללו בקדשו: סידור שחרית ע, ג.
וינהגהו: נרשם בצד ימין של העמוד ולא נסמן מקומו בפנים.
מבמ״א: אינו ברור בגוכי״ק.
בשעה . . . שבועו׳ תקס״ב: נדפס בלקו״ת במדבר יב, ג. סה״מ תקס״ב ע׳ רד. תמה.
החדש הזה לכם: נעתק מבוך 1072 רמב, א גוכי״ק.

וסיהרא המבואר בזהר בכמה דוכתי, וזהו ענין שער החצר הפנימית כו' וביום החדש יפתח, וע' בת"א בד"ה ויקהל משה מענין זה, ובזהר ס"פ אחרי דע"ט ע"ב מדמה ר"ח לשבת כמו בשבת דהא עתיקא אתגליא וזווגא יזדמן אוף הכי בחדתותא סיהרא, נהיר לה שמשא בחדוותא דנהירו דעתיקא לעילא, ויובן זה ע"פ מ"ש בלק"ת פ' צו בד"ה להבין ענין משמח חתן פ"ב אך הגורם להיות כו' התעוררות הבקיעה הוא ע"י * עוז וחדוה במקומו כו' ע"ש והיינו מש"כ דיחוד שמשא וסיהרא הוא ע"י חדוותא דנהירו דעתיקא כו', ומעתה יובן שזהו ענין שנתקשה בזה משה, ע"ד משארז"ל קשין זיווגין לפני הקב"ה כקריעת ים סוף, כמבואר במד"ר ויצא ר"פ ס"ח ובגמרא רפ"ק דסוטה ופרש"י, כקריעת ים סוף שנשתנו סדרי בראשית, ומיהו משמע שם דקאי על זווג שני שהוא לפי מעשיו, וכן פרש"י שם, אבל במד"ר הנ"ל לא משמע כן, וע' פ"ג דמ"ק די"ח ע"ב, ואפ"ל כי הזווג והיחוד זהו תוספת גלוי אורות עליונים חדשים ע' בהקדמת מהרנ"ש לפע"ח ובלק"ת בביאור ע"פ שבת שבתון ועמ"ש בדרוש שארה כסותה ועונתה, שיחוד זה ע"ד הוי' צבאות ע' בת"א פ' בא בד"ה בעצם היום הזה מענין פירוש שם צבאות, ולכן זהו כענין קי"ס שנמשך מעלמא דאתכסיא בעלמא דאתגליא וכדי לשנות סדר ההשתלשלות צ"ל ההמשכה מעצמות אור א"ס כמבואר בת"א סד"ה אשירה לה' כי גאה גאה כו', וע"כ זהו דבר קשה לא מפני שיש קושי לפניו ית' כי הלא בי"ה הוי' צור עולמים בשתי אותיות כ"ש להפך מיש ליש, אלא הקושי מפני שהוא לשנות סדרי בראשית, וכענין מ"ש אשר הוצאתיך מאמ"צ ולא נאמר בורא שמים וארץ, וע' לקמן סעיף ב', אך קי"ס הוא כענין לידה, ובלידה שייך קושי כמ"ש בבה"ז פ' פנחס דרמ"ט בענין אילת השחר, והלידה היא לידת הנשמות מאצי' בבריאה, וכדי שיומשך נשמה שמבחי' כלים דאצילות ממש בבריאה זהו דבר הקשה משא"כ עצם הבריאה יש מאין אינו קשה כלל כמ"ש בהגמי"י פ"ב מה' יסוה"ת בשם ברייתא במאמר ולא בעמל כו', וע' בת"א פ' וארא בד"ה לכן אמור לבנ"י, וצ"ל שמעין זה יש ג"כ בזווג ויחוד דשמשא וסיהרא, שמקבלת אור חדש ענינו ג"כ המשכת אור האצילות ממש בבי"ע כי פי' שמשא היינו שם הוי' שמש ומגן כו', וזהו שנתקשה משה בענין החדש ואדמ"ו נ"ע פי' הקושי כי צ"ל והוא ימשול בך ובאמת שרשה גבוה יותר כי ב"ן שרשו מס"ג וכו'.

קיצור. ביום ר"ח נפתח שער החצר הפנימית כמו בשבת וה"ס הייחוד והיינו ע"י גלוי עתיקא משמח חתן וכלה, ובחי' זו נק' קשה לזווגן כקי"ס, היחוד ה' צבאות, וכן קי"ס המשכת עלמא דאתכסיא בעלמא דאתגליא, שינוי סדר בראשית, ועל"ק ס"ב, או קי"ס לידה, ויש בהלידה קושי שיהי' נשמה

לקו"ת פ' צו : ט, א.

ע"י : כ"ה בגוכתי"ק. אבל בלקו"ת שם : ע"י בחי'.

דאצילות נמשך בבריאה ולכן נאמר ע"ז ויפח באפיו, ע"י כח, וכן יחוד שמשא בסיהרא ג"כ בחי' זו המשכת מבחי' שמש הוי' בבי"ע, ולכן נתקשה משה בענין זה, ויש פי' דהקושי בזיווג בענין והוא ימשול בך כו'.

ב) **ובזהר** תרומה דק"ע ע"ב פי' בע"א דהקושי הוא לגבי מ' דהא לאו ברשותיה קיימיה כו' וזהו ע"ד הנז' בזח"א פ' וירא דקט"ו א' וה' פקד, הוא ובי"ד היינו מ', אבל ויעש ה' לשרה העשייה נמשך מלעילא מהאי דרגא דהא במזלא תליא כו' כמו עד"מ הב"ד רק אומרים דעתם אבל המעשה וההשפעה באה מהמלך אחרי שהב"ד אמרו הפסק כו', וזהו דהא לאו ברשותיה קיימיה כ"א כח וחידוש השפע צ"ל נמשך מלמעלה. אך י"ל עוד דהנה איתא בזהר בשלח דנ"ב ע"ב בענין מה תצעק אלי, בעתיקא תליא, ור"ל דלהכי קשה זה לפני הקדב"ה שהוא ז"א דאצי' כי המשכה זו בעתיקא תליא, מוליך לימין משה במד"ר שלא רצה הים ליקרע לפניו עד שנגלה הקב"ה ר"ל משה הוא ז"א ע"כ מבחי' זו לא נמשך קי"ס אלא ע"י שנגלה הקב"ה בחי' עתיקא, והיינו נתן ימינו חסד דא"א על ימין משה ז"א, וע"ד ההסבר משה הי' נבואתו מז"א סוכ"ע, וקי"ס נמשך מבחי' שלמעלה מסוכ"ע כי גאה גאה, אני גדול ממך כי משה רק מן המים משיתיהו א"כ הים עצמו גבוה ממנו, ונברא ביום שלישי ת"ת, ומשה ביום שישי יסוד ות"ת לגבי יסוד עשיר לגבי דל, וכמ"כ הוא בענין הזיווגים דג"כ בעתיקא תליא כמבואר בזהר פ' ויגש דף ר"ח ע"א וז"ל וע"ד קשיין קמיה כקריעת ים סוף דהא קריעת ימא לאתפתחא ביה שבילין לעילא איהו, וכמה דמתפתחין שבילין ואורחין ביה, הכי אתבקע ואתפתח, ובג"ד כולא תלייא לעילא, וכ' המק"מ, לעילא איהו פי' ע"י ע"ק וע' פ' בשלח עכ"ל, וע' זח"ג נשא ק"מ ע"א ואתחנן דרס"ב א' שכדי שיהי' נחלק מוח הדעת לב' מוחין חו"ג זהו ע"י מו"ס דוקא וכשנעשו ד' מוחין נעשו ל"ב נתיבות כמ"ש בענין מצנפת ואבנט כו' והבריח התיכון ג"כ היה ל"ב אמה, ועוד שכדי שיומשכו הל"ב נתיבות ח"ע גם במ' צ"ל מקור המשכה זו מלמעלה מהחכמה כמ"ש ע"פ אל יתהלל החכם בחכמתו כו' כ"א בזאת יתהלל המתהלל כו', ויש לבאר עפמ"ש בזהר פ' מקץ דקצ"ז ע"ב ע"פ וכל נתיבותיה שלום, מאן נתיבותיה אלין אינון שבילין דנפקין מלעילא וכולהו נקיט לון ברית יחידאי, דאיהו אקרי שלום ועייל לון לימא רבא, וכ' המק"מ הם ל"ב נתיבות החכמה שהם יורדים ליסוד, הנק' שלום והוא משפיע

(ומה גם כי בג' נתרחקה הנוק' מהדכורא כי ז"א סליק לעילא לעילא ונוק' ירדה למטה, ע"כ לזווגם ולחברם צ"ל המשכה מע"ק ממש).

כמ"ש בענין מצנפת ואבנט: ראה אוה"ת ויקרא — ב ע' תקנב ואילך.

אותם במ', וזהו ע"ד ל"ב חוטי הציצית וכמ"ש בר"ח שעה"ק פ"ו דקמ"ב ע"א וז"ל ובסוד החוטין שהם ל"ב אמר שהם כנגד ל"ב נתיבות החכמה ויוצאים ע"י צדיק והיינו מכנף הארץ כו' צבי לצדיק כו' ומתפשטים בחיות ח' לכל צד עכ"ל והיינו ע"י שנמשכים מהצדיק יסוד בימא שהוא מ' והים עומד על י"ב בקר שהם חיות המרכבה אזי נמשכים מהמל' בהחיות תכלת דומה לים וים דומה לכסא הכבוד ע' בהרמ"ז ר"פ חיי, וכבוד ל"ב נ"ח כדלקמן לכן חיבור תכלת ולבן זהו כסה"כ שהכבוד בחי' לבן ר"ת ל"ב נתיבות מאיר בהכסא שהוא תכלת כו', וזהו עצמו כענין קי"ס שיהי' הכבוד עליון מאיר למטה כו', וע' כי על כבוד חופה ב' בחי' כבוד הם חתן וכלה וז"ס הזיווגי' ונמשך ע"י חופה.

וז"ש הזהר וכמה דמתפתחין שבילין ואורחין ביה מה שנמשכי' הל"ב נתיבות במ' ע"י היסוד, הכי אתבקע ואתפתח, היינו שנמשך ממנו לחיות המרכבה שהם בבריאה כו', וז"ס קי"ס לי"ב גזרים, שהם י"ב בקר דבריאה כנודע וע' בלק"ת בד"ה ששת ימים תאכל מצות, דרוש הראשון פ"ה ובד"ה ששת ימים תאכל, דרוש השלישי, ובד"ה והניף ידו על הנהר פ"א ופ"ג, ועיין בד"ה ויקח קרח, פ"ב איך שההמשכה שנמשך במ' ע"י ל"ב נתיבות החכמה היא למעלה מסדר ההשתלשלות, וכן פי' בת"א פ' בשלח בד"ה לסוסתי בענין מלא כל הארץ כבודו ואין כבוד שהוא ל"ב נתיבות החכמה אלא תורה, וע' בד"ה מצה זו בענין פי' מוחין דאבא, ובד"ה ושאבתם מים בששון פ"ב, וסד"ה שיר השירים בענין כי טובים דודיך מיין, וע"פ חסידות ע"פ המשכת ל"ב נתיבות חכמה עילאה במל' הנק' חכמה תתאה זהו ענין חיבור ב' דיעות שבפסוק כי אל דיעות ה' שכמו שמלמעלה למטה בחכמה עילאה כולא קמיה כלא חשיב ממש כך יהי' גילוי זה למטה במ' ג"כ ע"ד לעשות הישר בעיני ה' וזהו דמתפתחין שבילין ואורחין ביה, וכמ"כ נמשך אח"כ גילוי זה מהמ' בחינת המרכבה כמבואר בלק"ת בד"ה האזינו השמים, דרוש השלישי פ"ג, ויעו"ש בהקיצור אות ג', וזהו ג"כ ענין קי"ס כמבואר בבה"ז פ' בשלח על המאמר שבזהר דמ"ח ע"ב, בד"ה עוד י"ל מאמר הנ"ל באופן אחר בבה"ז דס"ח ע"ג. והנה חיבור ב' דעות הנ"ל יחד הוא נמשך מע"ק דוקא וזהו כי אל דיעות הוי', שהוא הכולל ב' הדיעות דכבוד עילאה וכבוד תתאה ומחברם יחד וכמ"ש בת"א בד"ה משה ידבר, ובהביאורים שם, וזהו מה תצעק אלי, לבחי' ז"א בעתיקא תליא (זווג שני דלע"ל בן הבכר תשו' לשניאה נתנה בקולה, ע"כ קשה כקי"ס כי צ"ל והניף את ידו על הנהר,

---

ועמ"ש * ע"פ ואת המשכן תעשה עשר יריעות שזהו ג"כ ענין חופה בצל אל ע' מד"ר ס"פ פנחס שמזה נמשך לע"ל כי על כבוד חופה, אל ה' ויאר לנו ה' אורי בקי"ס ויאר את הלילה כו'.

ועמ"ש : נכתב בצד הימין של העמוד ולא נסמן מקומו בפנים.

וגבי בע"ת כ' הרמב"ם פ"ז מה' תשובה ה"ו אתמול הי' זה שנאוי כו' ועד"ז והי' במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם וגם שנאה יכול להתהפך לאהבה שהרי נאמר בכל לבבך בשני יצריך וכתי' אם רעב שונאך כו' הרי יצה"ר הנק' שונא מתהפך לאהבה וכן כי שנואה לאה ואינה שנואה ממש כו').

קיצור אות ב'. בזהר תרומה דק"ע פי' הקושי לפני מ' דהא לאו ברשותיה קיימא אלא ע"ד ויעש ד' לשרה דהעשייה ר"ל גוף ההשפעה צ"ל נמשך מיסוד, ובזהר בשלח נ"ב פי' דגם לא בז"א תליא אלא בעתיקא, וזהו מוליך לימין משה, כי ענין קי"ס לאתפתחא ביה שבילין, שיומשך ל"ב נ"ה ע"י היסוד במ' וזהו וכל נתיבותיה שלום וממ' נמשכים בד' חיות המרכבה, וזהו ברוך כבוד ה' ממקומו, וכן מלא כל הארץ כבודו, וזהו ג"כ חיבור ענין ב' הדיעות ולכן בעתיקא תליא שהוא בחי' כי על דעות הוי' ע"ד זכור ושמור בדבור אחד נאמרו כמ"ש בת"א פ' יתרו סד"ה ענין האבות הן הן המרכבה, והזיווג ג"כ בחי' זו והאדם ידע את חוה בחי' ומלאה הארץ דיעה, וא"כ נמשך בחי' זו בע"ק ולכן נתקשה משה בענין ר"ת.

ג) והנה יובן עוד דברי הזהר ויגש דר"ח ע"א הנ"ל שע"י שנמשכי' ל"ב נ"ח במל' עי"ז נמשך ממנה למטה ג"כ וז"ס קי"ס, והוא עפמ"ש בסידור שער השבת סד"ה ישיש כגבור לרוץ אורח כי ה' ספי' העליוני' שבמ' הם מאירי' משמשא, אבל ה' ספירות התחתונים שלה אין בהם הארה כי לית לה מגרמה כו' ומה שהיא מחיה בי"ע הוא רק כמאן דשדי בתר כתפי אבל בזמנא דאיהי קיימא באשלמותא שנתמלא דיסקוס של לבנה ע' מד"ר פ' בא פט"ו, נהירו דכל סטרין אזי השפעת מ' דאצילות בבי"ע ג"כ בהארה פנימיות כיון שמקבלת הארה משמשא בכל י"ס שלה בכל סטרין גם בחמשה ספירות התחתונים המחיה בי"ע כו'. יעו"ש שפי' כן מ"ש בזהר תרומה דקל"ז סע"א בפי' ישיש כגבור לרוץ אורח כד"א הנותן בים דרך לאשקאה ולאשלמא נהירו דסיהרו בכל סטרין ולמפתח בה אורח לאנהרא לתתא, ועד"ז הוא פי' דברי הזהר ויגש הנ"ל, וכמה דאתפתחין שבילין ואורחין ביה, ר"ל המשכת ח"ע בח"ת הנק' ים סוף הכי אתבקע ואתפתח כך נמשך מהמ' להאיר בבי"ע, וכל זה נמשך מע"ק, כי המשכת החכמה במל' להאיר בבי"ע הוא מאיר ונמשך מלמעלה מהחכמה כמ"ש בלק"ת פ' שלח בד"ה והיה לכם לציצית, דרוש השני רפ"ב דמ"ה ע"א, וכן נתבאר בד"ה באתי לגני בענין אריתי מורי, בהביאור שם פ"ב, וכעין מ"ש בת"א ר"פ לך לך בענין לך לך מארצך כו' שיומשך מבחי' אב רם שכל הנעלם מכל רעיון להאיר במ' שזהו אל הארץ אשר אראך הוא ע"י שנוסף בו אות ה' בחי' הוא דא עתיקא, וזהו ג"כ ענין הזיווגים שזהו ג"כ שיאיר שמשא בסיהרא המשכות כבוד עילאה מבחי' איה מקום כבודו שיאיר בכבוד תתאה שהם חתן וכלה, מוכרח להיות ההמשכה לזה מע"ק, ולכן הם קשים לפני הקדב"ה שהוא ז"א כמו קי"ס, וזהו ענין החדש שנתקשה בו משה, שבחי' ר"ת מורה על יחוד שמשא וסיהרא

קיצור: בגוכי"ק נכתב קיצור ב' וג' בסיום המאמר.

כו' וה"ס הזווג והיחוד כו' ומשה הוא ז"א כו' (טובים השנים במד"ר בקהלת כי אהרן שודמ"ט ומשה שוד"מ, וע"י משה לבד רק ירידה מלמעלמ"ט וע"י אהרן ומשה כנס"י עולה ושמשא יורד כו', ע"ד כדין וכדין תפלה ותורה כו') ומשה הוא ז"א *, והקרוב לומר כי מה שנתקשה כי זהו כענין חיבור שני הפכיים שיהי' יש ושאעפ"כ יהי' בו הביטול כמו שהוא למעלה ביחו"ע דקמי' כלא חשיב שזהו בחי' ים, ובחי' זו נמשך דוקא מע"ק, והענין כי הנה בגמרא יש ג' דעות בש"א שמים קדמו לארץ ובה"א ארץ קדמה ורשב"י אומר קורא אני עליהם יעמדו יחדיו פ"ב דחגיגה ופי' בבה"ז פ' בשלח סד"ה עוי"ל מאמר זה באופן אחר, כי ב' דיעות דיחו"ע ויחו"ת נק' ג"כ שמים וארץ, שבחי' שמים זהו דיעה עליונה דיחו"ע שלמעלה היש כו' ואמרו ב"ש שבחי' זו קדמה, ובה"א ארץ קדמה שהוא יחו"ת שיהי' יש וביטול היש בחי' זו קדמה במחשבה, ורשב"י קורא אני עליהם יעמדו יחדיו שבבחי' כתר עליון כולל ב' הבחי' יחד אע"פ שהם ב' הפכיים וכענין זכור ושמור בדבור אחד נאמרו וכמ"ש מזה בהגהות ע"פ ויגש אליו יהודה ס"ת שוה, ולכן משם דוקא נמשך קריעת ים סוף שזהו חיבור ב' ההפכיים ב' הדיעות יחד, כמש"ש בבה"ז. עוי"ל מה שנתקשה משה בהחדש הזה שהוא מ' ונקראת אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה ועז"נ היא נפלאת בעינינו הרי היא סופא דכל דרגין ועמ"ש מזה לקמן איך ע"י החדש הזה לכם זכו לכל בחי' לכם כמ"ש במד"ר כאן בא פט"ו הה"ד יהיו לך לבדך כו' וזה ע"ד אחת שאלתי ממך למדתי כו', וע' זח"ב תרומה קנ"ח ב' ע"פ אל יתהלל החכם כו' כ"א בזאת יתהלל כו' בחי' מל' ביטול היש, ולכן נתקשה משה בזה. וענין שנתקשה גבי שרצים יש להעיר ממ"ש בגמרא פרק א"נ דס"א ע"ב יצ"מ דכתב רחמנא גבי שרצים למה לי כו' אנא המעלה קא קשיא לי כו' ע"ש, מבחי' החדש הזה לכם נמשך ג"כ בכל יום יהי' בעיניך כחדשים, חדשים לבקרים, ועי"ז נתן לכם את השבת ע"י ששת ימים תעבד שיהי' בחי' בכל יום כחדשים, גם מבחי' החדש הזה יומשך חדש ימינו כקדם.

אות ג'. בהסיהרא מ' ה' ספירות העליונים שלה מאירים משמשא וכשמאיר גם ה' ספירות התחתונים היינו לאשלמא נהירו דסיהרא בכל סטרין, אז מאיר ממנה בבי"ע ג"כ מפנימיות, וכ"ז צריך שיומשך מע"ק שיאיר תוספת אור בהחכמה אזי דוקא יאיר מהחכמה למטה כמ"ש בד"ה והיה לכם לציצית ובענין אריתי מורי, ובד"ה לך לך, גם ע"פ ארוממך הוי' כי דלתני, דפירוש ארוממך הוי' היינו תוספת אור מהכתר בחכמה ועי"ז כי דלתני המשכת הדבור. עוי"ל שהקושי מה שיהי' יש וביטול ע"ד קורא אני עליהם יעמדו יחדיו, או כי מ' סופא דכל דרגין ואבן מאסו הבונים ואעפ"כ היתה לראש פנה, ובזה נתקשה.

ומשה . . . ז"א : אולי מיותר.

בא י"ב ב'

החדש הזה זח"ב פ' יתרו דף ע' ע"א בד"ה ואתה תחזה תצוה דף קפ"ו ע"א ובעמה"מ דף א' ע"ב. וז"ל הזהר יתרו שם, זה ספר תולדות אדם כו' זה דתלייא ביה כולא זה אילנא דחיי כו' החדש הזה לכם, זה ניסן ולא אחרא, זה סטר לאשגחת ולגלאה תולדות אדם עכ"ל. ושייכות זה תולדות לענין החדש הזה ניסן, היינו כי זה ספר תולדות, זה היינו י"ב שבטים כמ"ש במד"ר פ' בראשית פכ"ד, והם תולדות אדם העליון בנים אתם והם נמשכים ע"י היסוד הנקרא זה למל' ומשם נמשכים בבריאה, וכמ"כ חדש ניסן שהוא ראש לי"ב חדשים שהם נגד י"ב שבטים כמ"ש בש"ג פרק מקום שנהגו בשם ר"י, ע"כ נקרא זה, וגם זה הזיין מורה מניסן עד תשרי שנק' החדש השביעי, ה' עוד ה' חדשים מחשון עד אדר, והנה זה ספר, ספר ג"כ לשון בהירות כענין עשר ספירות כמ"ש בלק"ת פ' אמור בד"ה וספרתם לכם, גם הנה בר"ה שלשה ספרים נפתחים ע' מזה בזהר פ' אמור ד"ק ע"ב שהם נגד ג' בחי' חג"ת, נגד צדיקים ורשעים ובינונים, והיינו לפי שאז יום הדין, אבל בניסן שבו הפסח התגלות החסד אתעדל"ע מצד עצמו, לכן הוא בחי' זה ספר, החדש הזה היינו ספר אחד מבחי' חסד המאיר ביסוד כו', וכ"כ במא"א אות נון ס"ג ניסן בחסד דז"ק דאור ישר ולכן הוא ראש לחדשים כי החסד ראש הבנין עכ"ל.

ב) **החדש** הזה לכם, פ"ק דברכות ד"י ע"ב גבי עבר ניסן בניסן ומי לית לי' לחזקיהו זה ניסן ואין אחר ניסן וכ"ה פ"ק דסנהדרין דף י"ב ע"ב ועיין פרק מקום שנהגו דנ"ו ע"א ובפרש"י שם. הנה מ"ש זה ניסן ולא אחר ניסן היינו כמ"ש בזהר פ' יתרו הנ"ל זה אילנא דחיי ולא אחרא דגלי כו' זה ניסן ולא אחרא כנ"ל, והמכוון י"ל כי בניסן זהו יחוד העליון הבא באתעדל"ע, והיינו שהחדש הוא מ', ומאיר בו בחי' זה, ע"ד קול דודי הנה זה בא מדלג כו', ע"כ זה ניסן ולא אחר, ועיין בלק"ת פ' צו בד"ה מצה זו, ושם פ"ג בפי' אני הוא ולא אחר, ע"ש די"ב ע"ג וע"ש ג"כ מענין בעבור זה ואפ"ל כי העיבור זהו ענין שינוי, שהרי ענין עיבור נק' אדר שני, נמצא משנים ואומרים שזה אדר הראשון לא יהי' אדר שאחריו ניסן, כ"א יהיה עוד אדר, וזה א"א בניסן לפי שניסן הוא ראש חדשים חסד דאור ישר והחסד ממשיך מבחי' ע"ק דלית שמאלא בהאי ע"ק, ולכן נאמר בו אני הוי' לא שניתי, ע"כ א"א להיות בו שינוי וחילוף, דוגמת כי לא אדם הוא להנחם כמ"ש בת"א פ' יתרו בביאור שע"פ זכור ושמור בדבור

החרש היה לבם עמ"ש בענין לבו ברשותו משא"כ וע' בצק החרש קרוב להחמיץ.

החדש הזה : נעתק מבוך 236 ג, א (כת"י מעתיק עם הגהות וכו' בגוכי"ק) ומבוך 1072 (גוכי"ק — הוספות להנ"ל) רמו, א. נמצא ג"כ (בלי הוספות) בבוך 39 קס, א.

אחד, דק"כ ע"ד. ולכאורה צ"ל מ"ש זה ניסן ואין אחר ניסן הרי כל ר"ח נק' ביום הזה כדלקמן ס"ג וא"כ איך מעברין השנה, וצ"ל מפני שכתוב בו בהדיא זה משא"כ בשאר ר"ח או י"ל כי יש ב' בחי' זה כמ"ש ברע"מ פ' עקב דרע"א סע"ב ע"פ מזה ומזה הם כתובים, היינו יחו"ע ויחו"ת יעו"ש וניסן שהוא חודש של גאולה הוא מבחי' זה דיחו"ע כו'.

ג) פ"ט דשבת דפ"ו סע"ב כתיב הכא ביום הזה באו מדבר סיני וכתיב התם החדש הזה לכם ראש חדשים מה להלן ר"ח אף כאן ר"ח, וכ' מהרש"א דה"ל למיכתב ביום ההוא באו כו' וע' בסנהדרין דע"א ב' גבי בנינו זה א"כ לכתוב בנינו הוא, וענין זה דגבי בן סורר י"ל שהוא בחי' זה לעומת זה כמ"ש במ"א, ועמ"ש בד"ה ראו כי ה' נתן לכם את השבת ושם ספ"א, ועיין מענין ביום הזה בת"א פ' יתרו בד"ה בחדש השלישי דקי"א ע"ג פי' ביום הזה אהבה שבבחינת ביטול כו' י"ל כי הקב"ה נק' זה כמארז"ל מנחות נג"ב, א"כ היום הזה הוא האהבה שבבחי' ביטול לבחי' זה אלי כו' וע' בזהר פ' בשלח דס"א א' מענין ביום הזה וע' בת"א פ' לך סד"ה בעצם היום הזה, ובד"ה יביאו לבוש מל' דקנ"א ע"ג בפירוש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה, ובפרדס ערך זה כ' זה הוא הת"ת כו' ומזדווג בזאת כו' וכן היסוד נק' ג"כ זה, ומשה נתנבא בזה, והנה שער החצר הפנימית הפונה קדים סגור יהיה ששת ימי המעשה ועיין בזהר ס"פ אחרי דע"ט ע"ב וס"פ נח דע"ה ב' כי בששת ימי המעשה נמשך השפע ממל' המתלבשת בבי"ע אך וביום החדש יפתח יחוד שמשא בסיהרא כמש"ש בזהר וע' פרדס שער אבי"ע ספ"ה וג' דהפתח של החצר הפנימית הוא יסוד כי הוא ממשיך הטפה מהמוח חכמה עילאה כו' וכמ"ש בזח"ב בא ל"ו א' ואיזהו פתח הוי אומר זו מילה, והרמ"ז פי' ג"כ יסוד רק שפי' יסוד העליון שבת"ת כו' עיין עליו, ועמ"ש סד"ה וישב יעקב ב' ישיבות והמשכות מבחי' יעקב הא' בארץ מגורי אביו י"ל ע"י יסוד העליון שבתפארת, וכן פי' בזח"א ד"ו סע"א שהיסוד נק' מקבציאל ע"ש שבו מתקבץ ונמשך השפע מלמעלה מג"ר כו', ולפיכך הוא שער החצר הפנימית שנפתח בר"ח ועיין בד"ה כי תשמע בקול בענין מפתחות הפנימית ולכן נק' ר"ח זה וכמ"ש זה ינחמנו וכתיב זה ספר תולדות אדם כנ"ל, ע' זח"א בראשית דל"ז ע"ב, ועמ"ש ע"פ אלה תולדות נח אלה פסל כו' כי תולדות נח הוא המשכות הנשמות ע"י היסוד שהוא המשכה פנימיות ועד"ז נק' ר"ח ביום הזה כו' או החדש הזה, ועמ"ש בד"ה ראשי המטות בענין לאמר זה הדבר ובענין כי זה כל האדם שכל העולמות כולו לא נברא אלא לצוות לזה, ועמ"ש סד"ה ואכלתם אכול בענין זה קרבן אהרן כו' והנה בזהר ח"ג פ' שמיני דל"ח ע"א בפירוש ויהי ביום השמיני פי' שהוא מ' ופי' במק"מ שעד"ז נקראת

דק"כ ע"ד: בתו"א קה"ת: עב, ג. ראה אוה"ת ואתחנן ע' צב.
דקי"א ע"ג: בתו"א קה"ת: סז, א.
דקנ"א ע"ג: בתו"א קה"ת: צ, ד.

המ' בת שבע שהיא בת לשבע מדות שלמעלה ממנה, וא"כ ע"כ שהיסוד הוא השביעי ומתחיל החשבון מהבינה אזי יסוד הוא השביעי, והיינו בעת הזיווג והיחוד שאז הוא בחי' בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וזהו ענין עד תאוות גבעות עולם בזהר ר"פ וארא דכ"ב ע"א ובפ' בראשית ד"נ ע"ב ובבינה הוא התגלות עתיק נמצא אז ע"י היסוד נמשך שפע מא"ס ב"ה ממש שהוא בחי' עתיק שיהי' מאיר במ', ועיין בזהר בראשית דמ"ז ע"ב גבי תלת זמנין הכא ביום השביעי, וישבות ביום השביעי דא יסוד דעלמא כו' ע"ש והיינו כשמתחיל החשבון מהבינה ועד"ז הבינה נקרא שביעאה יעו"ש וכן בזהר פ' תזריע דמ"ז ע"ב נק' הבינה שביעאה עילאה וזהו כשמתחיל מלמטה למעלה מהיסוד, והטעם שהמ' אינה בחשבון לפי שיורדת לבי"ע, עכ"פ לפעמים נק' יסוד שביעאה, וזהו הזיין דזה, וזהו פי' זה הזיין זהו יסוד ז"א שאזי הוא השביעי כנ"ל ובחי' ההא זהו מל' ובמא"א אות ה' סעיף א' כתב שהוא יסוד דנוק', א"כ תיבת זה מורה על יחוד זו"נ, ואיך שביחוד זה יש מבחי' בינה הוא דא עתיקא וא"כ זהו ע"ד ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה, וזהו אשר ר"ח ביום הזה כו' החדש הזה כו' וכנ"ל, וזהו ענין ביום השמיני עצרת תהיה לכם, שהוא ג"כ ע"ד פי' הזהר מענין ביום השמיני, יום שמיני למילואים והוא היה ר"ח ניסן.

קיצור בחי' זה הוא יסוד והוא ג"כ שער חצר הפנימית הפונה קדים אשר וביום החדש יפתח, ג"כ מפתחות הפנימית, וביאור הזיין וההא דזה וזהו ביום השמיני עצרת, ושמיני למילואים.

מאחר דאומרי' בר"ה זה היום תחלת מעשיך א"כ ר"ה תחלה לשנים מהו שניסן ר"ה לחדשי', ומ"מ ר"ה נק' ג"כ זה היום כו' אבל ההתחלה מניסן, לפ"ז אפ"ל מה שר"ה כולל יב"ח הן י"ב בקר דבריאה, ובחי' והים עליהם מלמעלה זהו ר"ה, כי ים הוא תשובה אבל מה שר"ח ניסן ר"ה לחדשים זהו המשכת י"ב צירופי הוי' דז"א י"ב ג"א דז"א, וזהו כענין חדש בחדשו.

ד) ס"פ ד"ב דשבת דקמ"ז ע"ב בעא למיקרי החדש הזה לכם, אמר החרש היה לבם, וי"ל דאיתא הלב שומע שנאמר ונתת לעבדך לב שומע וע' במד"ר ר"פ יתרו בענין וישמע יתרו משא"כ החרש הי' לבם שהחרש אינו שומע וזהו ע"ד שארז"ל במד"ר ר"פ בא בפירוש כבד לב פרעה שנעשה לבו ככבד כי יש פרסא מפסיק בין איברי הנשימה שהוא הלב ובין איברי המזון שמכללם הכבד ובפרעה נעשה הלב קשה ככבד, וע' במד"ר פ' נח פל"ד שהצדיקים דומין לבוראן שלבן ברשותן משא"כ ברשעים הוא להפך שהוא ברשות לבו כמ"ש ויאמר עשו בלבו כו', וע' מזה לקמן ס"ח, וע' מהרש"א שם הטעות מן ד' על רי"ש והיינו כי רי"ש זה מורה על ירידות המל' משא"כ ד' ע' בפרדס בשער האותיות פר"ג שכ' והנה חילוק גדול יש בין דלת לריש כו' כי הדלית יש בה קוץ רומז אל היסוד אבל ריש אין בה עוקץ לרמוז על הענוית יותר שאפילו היסוד אין עמה כו' ולפי ששכח תלמודו שזהו תכלית העוני ע"כ נתחלף לו מדלת על ריש כו', ובסה"מ

סי' ע"ד וריש דוגמת דלת מזוייפת והיא מאותיות שקר כו' ע"ש וע' בזהר מקץ דף ר"ד ע"א גבי אתוון ט"ר הטית זהו בחי' טוב והריש בחי' רע והה"ע יצה"ר כו' ועמ"ש בענין אחשורוש אחש ורוש, עד דבעו רבנן רחמי עליה, ועמ"ש מזה לקמן בד"ה במא"א אות חית.

קיצור. חילוף דלית על ריש, וענין החרש היה לבם כי צדיקים לבם ברשותם משא"כ.

ה) פ"ק דפסחים ד"ו סע"א וע"ב למד רשב"ג דשואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם לפסח שתי שבתות שהרי משה עומד בראש החדש ומזהיר על הפסח שנאמר החדש הזה לכם כו', ויקחו להם איש שה כו'.

ו) פ"ק דר"ה ד"ז ע"א ת"ר באחד בניסן ר"ה לחדשים ולעיבורין ולתרומת שקלים כו' לחדשים מנלן דכתיב החדש הזה לכם ראש חדשים כו', ולתרומת שקלים פרש"י להקריב ראשון קרבנות הלקוחים מתרומת קופת של שקלי שנה זו, מנלן א"ר יאשיה אמר קרא זאת עולת חדש בחדשו לחדשי השנה, במדבר כ"ח, אמרה תורה חדש והבא קרבן מתרומה חדשה וגמרי שנה שנה מניסן דכתיב ראשון הוא לכם לחדשי השנה, וענין פי' חדש בחדשו אפ"ל ע"ד מ"ש בפי' והיה מדי חדש בחדשו, ואפשר בחי' זו נמשך בר"ח ניסן וזהו ענין שנק' ראש לחדשים כו' וע' בדרוש מחצית השקל. שם ד"ח ע"ב, ד"ט סע"ב, ד"כ ע"א, כ"ב א' ועמש"ל סק"ב.

ז) פ"ג דכ"ה סע"ב מפרש החדש הזה לכם למשה ולאהרן שניהם דוקא י"ל כי משה שוד"מ ואהרן שודמ"ט לכן קידוש החדש צ"ל ע"י שניהם אך שם משמע דבעינן ג' להיות ב"ד כו', ועמ"ש ע"פ טובים השנים מן האחד שארז"ל במד"ר בקהלת דצ"ה ע"ב טובה פרשה שנאמרה ע"פ שנים מפרשה שנאמרה ביחיד, בשנים ויאמר ה' אל משה ואל אהרן כו' החדש הזה לכם כו', ויש להעיר ממ"ש בזהר פ' וארא דף כ"ז ע"א ע"פ הוא אהרן ומשה, דר"ל פי' הוא לשון יחיד דהל"ל הם, אלא כי ע"י שניהם נמשך יחוד הוי' הוא האלקים וזהו ענין הוא, ועמ"ש בפי' ויצוום אל בנ"י כו', ולכן טובה פרשה שנאמרה ע"פ שנים כיון שעי"ז נעשה יחוד עליון דבחי' וידעת כו' כי הוי' הוא האלקים כו' אך צ"ל דודאי גם בפ' שנאמר ע"י משה לבד נעשה ג"כ המשכת ש' הוי' והיינו בשם אלקים, וצ"ל כי ע"י משה הוא המשכת ש' הוי' וע"י אהרן הוא ההעלאה דשם אלקים, וכשההמשכה היא אחר ההעלאה היא מבחי' עליונה יותר מאם ההמשכה היא מצד עצמה בלי העלאה כמ"ש בלק"ת בשה"ש ע"פ יונתי בחגוי בביאור השני פ"ד בענין על תפלתי שתהא סמוכה למטתי, גם

ועמ"ש בענין אחשורוש אחש ורוש: ראה אוה"ת מג"א ע' ב'רסד.

ע"ד אשה מזרעת תחלה יולדת זכר בלק"ת שם בביאור צאינה וראינה פ"א דכ"ב ע"ג, ועמ"ש בד"ה אלה מסעי בנ"י כו' דרוש הראשון, בענין ביד משה ואהרן שצ"ל ב' הבחי' וכן נת' בד"ה אלה מסעי דרוש השני פ"ג, יובן זה יותר ע"ד מ"ש בסידור שער ר"ה סד"ה אד' שפתי תפתח, בענין כורע בברוך וזוקף בשם שכ' ויובן זה עד"מ ב' בנ"א אחד עומד על הגג כו' שיש בזה ב' אופנים כו' וכך הוא ממש ההפרש בין מ"ת לימוה"מ כו' ע"ש ונמצא כשהפרשה נאמרה ביחיד ע"י משה לבד זהו כאופן האחד שהעליון יורד למטה אף שעדיין לא נזדכך התחתון ומעין שהיה במ"ת, אבל בפ' שנאמרה בשנים ע"י משה ואהרן היינו שגם התחתון עולה ונזדכך שאז מקבל תוספת אור וגילוי כו' ע"ד וזוקף בשם כו', ובעבודה בחי' לכם היינו ע"י תפלה ותורה ועמ"ש בד"ה ראו כי ה' נתן לכם את השבת.

קיצור. החדש הזה לכם קאי על משה ואהרן טובים השנים, הוא משה ואהרן, המשכת הוי' הוא האלקים, וכן אלה מסעי ביד משה ואהרן, שאז ע"י שהתחתון מזדכך כענין בהעלותך את הנרות אזי הגילוי שמלמעלה בבחי' גבוה יותר, אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, ועד"ז שמן וקטרת ישמח לב.

ח) של"ה דנ"ח סע"ב, קדמון אין ראשית לראשיתו כי יש ראשון שהוא ראשית אבל יש ראשית לראשיתו עד"מ ר"ח ניסן כו' ע"ש.
ועפ"ז אפ"ל פי' הרבות בא ר"פ ט"ו ד"א ראשון הוא לכם כביכול הקב"ה נק' ראשון שנאמר אני ראשון כו' יבא הקב"ה שהוא ראשון כו' בחדש הראשון כו' ע"ש, כי הנה אפילו בע"ס החכמה נקרא ראשית כמ"ש ראשית חכמה, בראשית ברא ות"י בחוכמתא, אבל יש ראשית לראשיתו כי והחכמה מאין תמצא ועד"ז ר"ח ניסן צירוף הראשון מי"ב צירופי הוי', וכתיב הוי' בחכמה נק' יש ראשית לראשיתו אך יבוא ראשון זה הקב"ה בחי' אור א"ס שאין ראשית לראשיתו ויאיר ויתגלה בחכמה, וזהו ענין בניסן נגאלו בחי' זה בא מדלג כו' והדילוג נמשך בבחי' מל' שהיא ענין ר"ח חידוש הלבנה וא"כ הפי' ראש חדשים יאיר בו אור א"ס אני ראשון וזהו ראשון הוא לכם, ועמ"ש ע"פ ולקחתם לכם ביום הראשון ומ"ש ע"פ אני ראשון וע' בת"א בד"ה וישב יעקב בענין אני ראשון כו' ועמ"ש לקמן ע"פ אך ביום הראשון תשביתו שאור ביום הראשון גימטריא כתר.

ט) במסכת פסחים שלו דק"מ ע"ב ראש חדשים ראשון הוא יש כפל לשון כו' ע"ש. שם קמ"ז ע"ב בהג"ה האריך בענין ניסן ותשרי, אשר ניסן ר"ה לחדשים ותשרי ראש להשנה כי שנה הוא בבינה ועשי"ת הם שורש השנה (ר"ל ע"ס שבבינה) והחדשים הם במל' וסוד חידוש הלבנה והיה אור הלבנה כאור החמה כו' כ"כ שם דקמ"ח ע"א. וע' מענין שנה וחדשי השנה בזח"ג פ' תצא דרע"ז סע"ב בענין נקי יהיה לביתו שנה אחת, ובפרדס ערך שנה, וע' בזהר ר"פ מקץ דקצ"ג ע"ב מאי שנתים ימים דתב דרגא לדרגא דאית ביה זכירה,

דהיינו שנתחבר מ' בז"א ע"ד ארוממך אלקי המלך בזח"ג * וארא דכ"ח ע"ב, ובת"א בד"ה כי אתה נרי, וא"כ היינו שיש שנה מצד המ' כמ"ש בזהר דפ' תצא שם, ויש ג"כ שנה מצד הת"ת, שנות החמה, והחיבור זהו ענין המשכת יומין עילאין ליומין תתאין וכמ"ש בזח"ג פ' פנחס דרמ"ט סע"ב וז"ל ות"ח כתיב משכו וקחו לכם צאן כו' משכו יומין עילאין לגבי יומין תתאין יומין עילאין אינון שס"ו כחושבן משכו יומין תתאין זמנין דאינון שנה, ובזמנא דאתנהרא סיהרא באשלמותא סליקו למהוי אינון יומין שס"ה כחושבן משכו חסר חד, משכו יומין עילאין לגבי יומין תתאין למהוי כולא כחדא בחבורא חדא (ובחדש השביעי, כי ר"ה מצד עצם ג"כ ר"ה דיומין תתאין דאינון שנה ושיומשך בו ר"ה דיומין עילאין זהו ע"י ובחדש השביעי שהחדש מתכסה בו וכן ע"י מונין ללבנה ממשיכי' דוקא מפנימי' שמשא ולהיותו החדש השביעי וכל השביעין חביבין ממשיך מר"ה דימות החמה מפנימיותן כמו ע"י הקטורת, ומ"מ התחלת כח המשכה מחדש הראשון משכו וכו' וכנ"ל ובגמ' למלכי או' מתשרי ולמלכי י' מניסן א"כ צ"ל ר"ה דימי החמה זהו תשרי ודבחי' לבנה זהו ניסן כו' וז"ס ר"ה לרגלים כו') ופי' במק"מ שם יומין עילאין ספירות של זעיר, יומין תתאין ספירות של המ' (וי"ל יומין עילאין ע"ד אספקלריא המאירה וע"ד יחודא עילאה, ויומין תתאין ע"ד אסשא"מ וע"ד יחו"ת), ומ"ש עילאין אינון שס"ו פי' שימות החמה שהוא זעיר הם שס"ה ע"ה הם שס"ו (וע' בלק"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי בענין שס"ה ל"ת שהם כנגד שס"ה גידים, שהם בחי' אורות הממשיכים את הדם הוא הנפש חיות האיברים ולכן אמרו שמי עם י"ה הם שס"ה כו' עכ"ל, נמצא כמ"כ יומין עילאין שהם שס"ה הם המשכות האורות ונמשכו מבחי' י"ה, משא"כ יומין תתאין הם שנה לשון שינוי כמו שהלבנה היא משנה אור השמש ובסש"ב סוף ח"ב המשיל זה לחילופי אותיות כמו ועד הוא אחד בחלופי אתוון כו') ומ"ש סליקן למהוי אינון יומין שס"ה פי' שהמ' מתגדל אורה כמו בעלה ונעשית שס"ה (וה"ע כימי השמים על הארץ, ואפ"ל דהיינו כשמקבלת בעצמה מאו"א שהן י"ה, ואולי זהו ע"י קיום מל"ת שהן שס"ה, והן במ' כמ"ש בזהר פ' מקץ דקצ"ט ע"ב בענין לעבדה ולשמרה וא"כ היינו שבהם ועל ידם מתעלה המ' לקבל מבחי' י"ה, וזהו שמי עם י"ה שס"ה, ד"ל המ' הנק' שמי תתעלה עי"ז לקבל מבחי' י"ה כו' ועי"ז נעשי' שס"ה בחי' ברה כחמה, ולכן הנשים חייבות בכל מל"ת משא"כ במ"ע, וכעין זה מצאתי בכס"מ דף קי"ד), וא"כ י"ל אשר בניסן מתחיל בחי' זו כי דוקא ע"י שמונין ללבנה בחינת ביטול היש, ממשיכים בה מבחי' שמשא יומין עילאין, כי שמשא זהו יסוד אבא שבתוך יסוד ז"א כו' וכמ"ש במ"א ע"פ מחר חודש ונפקדת, משא"כ מצד מונין לחמה, אין נמשך רק מחיצוניות מבחי' הנרתק

החרש לשבח החרש והמסגר מרגלי' חרש יונת אלם כתר לי זעיר סייג, ולגנאי חרשי' ק"ב דאצי', שנתים לכן בר"ה יצא יוסף מבית האסורי'.

בזח"ג : כ"ה בגוכי"ק.

של החמה, כמבמ"א בענין שמש בגבעון דום זולת ע"י הלבנה שמתייחדת עם השמש מאיר הפנימיות וגם אז מאיר בהשמש מבחי' בינה דוגמת שעטרה לו אמו ביום חתונתו וענין ההשפעה מהחמה מהחיצוניות יובן ע"ד מ"ש בד"ה בשלח פרעה בענין כמה ארך אפים כו' וזהו וימנע אורם ממש, שהרי בנו"נ* סי' צ"ג ביאר שאין להחמה חדש רק שנה, ועיקר החדש בלבנה שהיא היא המתחדשת, ומקבלת אור חדש מהשמש א"כ מה שמקבלין מהשמש עצמו שלא ע"י הלבנה אין זה אור חדש, כ"א כמנהג תמיד, אבל ע"י הלבנה שמתחדשת אף שזה האור חדש הוא רק אצלה, מ"מ ע"כ מאיר זה מפנימיות השמש ולמלמעלה יותר, ואולי גם מבחי' אור שנברא ביום ראשון שגנזו והוא מקור לשמש וירח כמ"ש הבחיי פ' וישב ממנו מאיר בשמש להאיר בהלבנה וזהו בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וכו', וזהו משכו יומין עילאין ליומין תתאין, וע' זהר ויחי דף רל"ז ע"א ואתאחדו באתר דנהיר לשמשא עילאה, וע' בת"א פ' וארא בד"ה וידבר אלקים כו' וארא בענין שאני עמלא דאורייתא דלעילא מן שמשא כו'.

קיצור. פי' שנה וי"ב חדשים, שנתים ימים, יומין עילאין אינון שס"ה, שמי עם י"ה שס"ה ל"ת, משכו יומין עילאין ליומין תתאין, כי יש בהשפעת ימי החמה חיצוניות ופנימיות.

והנה בשל"ה פי' והנה תשרי ראש להשנה שהוא השרש וניסן ראש להחדשים שהם ענפים, ושורש השנה הוא בבינה שהוא העוה"ב והחדשים הם במל'. והראב"ע בפ' החדש הזה לכם הביא קושיא שהרי השנה בנויה מהחדשים והחדשים מתחילים מחודש האביב שהוא ניסן וא"כ איך אנו מחדשים החדש השביעי לראש השנה, ובאמת משמע מהכתוב עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה, דקאי על ר"ה, וכ"כ ביחזקאל רסי' מם בראש השנה בעשור לחודש כו' דהיינו ביוהכ"פ של יובל, ותירץ הראב"ע דארבע ראשי שנים הם, ועוד הביא ראיה משמיטות ויובלות שהם מתחילים בחודש השביעי, א"כ ע"כ החדש השביעי הוא ר"ה לשנים. ומ"מ עדיין אינו מיושב הקושיא שהרי החדשים הם ענפים של השנה, ואיך הענף השביעי יהיה ראש השנה, ועוד אדרבה עי"ז נמשך גלוי פנימי יותר כמש"ל עפ"ד בעל העקדה וא"כ בר"ה נמשך רק חיות העולמות ע' הגמי"י פ"ג מה' תשובה בשם הרמב"ן אך ק"ק משמיטין ויובלות, וצ"ל בשמטה ויובל שאני כמו שבת לגבי חול.

וצ"ל דהראב"ע שם כתב והנה אין ללבנה שנה כלל כאשר אין לשמש חדש כלל כי לא יתחדש בשמש דבר רק דבר החדוש הוא לאור הלבנה ובעבור זה נקרא חדש גם ירח בעבור חדוש אור הלבנה כי אין לה אור בראיות גמורות כי אם מהשמש כו' והמונין לחמה כו' חלקו ימי החמה על שנים עשר וקראו לכל חלק חדש בעבור שהוא קרוב מימות חדש הלבנה וזאת הסכמה מהם אינה

---

*בנו"נ: הכוונה לספר נחמד ונעים. וראה לקמן ד"ה וצ"ל.

בדרך התולדות עכ"ל וכ"כ בספר נחמד ונעים סי' צ"ג דע שאין לחמה חודש כלל כי החדוש דוקא ללבנה כו' כמ"ש רש"י ז"ל בפ"ב דר"ה דכ"א [ע"א] כו' מזמן יציאתה מנקודה ידוע עד שתשוב לנקודה ההיא שנית זהו שנת החמה לא חדש כו' ומה שאומרים חדשי החמה כ' הרד"א שהוא ע"ד השאלה פי' הלשון מושאל ממהלך הלבנה אע"פ שאין חדוש לחמה כלל מ"מ קראו לחלק אחד מי"ב בשנה חדש (וע' בהרד"א גבי סדר התקופות וז"ל ודע כי תקופת ניסן כו' משם נ' שבכל חדש נכנסת החמה במזל אחד מי"ב מזלות כו') כו' וכשם שלא ימצא בהחמה חדש כלל כן לא ימצא בהלבנה שנה כלל כו' באופן שתדע שמלת שנה במהלך הלבנה ומלת חדש במהלך החמה ע"פ האמת שניהם לא יתכנו, ומה שאומרים שנת הלבנה יספיק לנו הטעם הנזכר בסמוך במלת חדשי החמה שיהיה גם זה ע"ד השאלה או מפני שהלבנה בסוף כל י"ב חדש על הרוב שנתה להתחדש כאותו מזל שהיתה מתחדשת בו בראשיתה כו' עכ"ל. וא"כ לפ"ז יצא לנו תירוץ על קושיא איך ראש השנה הוא בחדש תשרי, והחדשים מתחילים מר"ח ניסן, דלפי הנ"ל אין זה קושיא, מאחר שבאמת אין ללבנה שנה כלל, כ"א חדשים ע"ש שמתחדשת בכל חודש, א"כ אף שעושין ראש השנה יובל להיות בחודש השביעי, כיון שהחדשי הלבנה אינן ענפים מראש השנה, אבל דוחק לומר דראש השנה בחודש השביעי שייך להחמה דזה אינו דשנת החמה הוא שס"ה יום, ור"ה הוא לשנ"ה ימים ובחדש העבור הוא לשפ"ה ימים, א"כ הוא ר"ה של שנת הלבנה.

קיצור. תירוץ איך ר"ה הוא באחד לחדש השביעי, הרי השנה בנויה מחדשים וא"כ הי' צ"ל באחד לחדש הראשון, דבאמת אחד בניסן הוא אחד מארבעה ראשי שנים, ועיקר ענין שנה מושאל לגבי חדשי הלבנה משנת החמה, ונק' ראש השנה לשנים ולשמיטין ולא לגבי ענין החדשים.

והנה בעקדה פ' בא של"ח פי' דבחי' ענין החדשים גבוה מענין השנה, וזהו דבריו כי כמו שמציאות הטבע יעיד על אמתת מציאותו ית' כן ענין שדוד והריסות הטבע יעיד על אמתתו ית', ונמצא יש ב' הנהגות הא' ע"ד המחדש בטובו בכל יום מע"ב וזהו הנק' מציאות הטבע ועיין בשו"ת ח"צ סי' י"ח שבאמת ג"ז הוא המחדש בטובו בכל יום כו' כמ"ש המכסה שמים בעבים כו' המצמיח כו' אלא שנק' טבע כלומר מנהגו של עולם בסדר א' וע' ג"כ מזה בכוזרי מ"א סי' ע"ז, ועל בחי' טוב זה של המחדש בטובו בכל יום נאמר טוב ה' לכל, משא"כ על בחי' הב' נאמר הטיבה ה' לטובים במדרש תלים רסי' כ"ב ובסנהדרין ספ"ד דל"ח ע"ב שעז"נ טוב ה' לקויו ע"ש, וענין הבחי' הב' היינו ההנהגה היוצאה חוץ לטבע כמו קריעת ים סוף כו', ועל בחי' הראשונה זהו ענין השנה ותשרי ר"ה לשנים, ובחי' השנית זהו התחילה מיצ"מ והוא ניסן ראש השנה לחדשים כו', ובחי' זו הב' גדולה יותר שהרי נאמר במ"ת אשר הוצאתיך מאמ"צ ומדוע לא נאמר בורא שמים וארץ שזהו פלא יותר אלא משום שע"י יצ"מ יהי' נמשך גלוי אלקות בעולם וכמו בקי"ס נאמר זה אלי, השגת

המהות, שזה לא יושג מצד בחי' הא' רק השגת מציאותו. ובחי' זו מתחיל מניסן וזהו ענין שנק' החדש ענין התחדשות, וע' בסידור בהשמים מספרים גבי שירו לה' שיר חדש מהזהר פ' חיי דקב"ג בחדתותי דסיהרא נק' שיר חדש והוא בר"ח וע' מזה ג"כ בבה"ז פ' חיי שם כי נפלאות עשה, ועמ"ש ע"פ הללויה שירו לה' שיר חדש, מכ"ז יובן מעלת ענין החדש, וע"ש בעקדה של"ח דמ"ג ע"א שביום ר"ה יש ב' הבחי' האחד מצד מע"ב שבו נברא אדה"ר זה היום תחלת מעשיך, הב' מצד בחי' הב' נק' ובחדש השביעי, ובחי' הב' נזכר עיקר בתורה כי זהו העיקר, ובמד"ר אמור פכ"ט איתא על חדש השביעי, כל השביעין חביבין, משה שביעי מאברהם, שבת יום השביעי, וכמ"כ בחדשי' ובשנים, וביובלות, א"כ אף שניסן ר"ה לחדשים, יש בחי' בתשרי גבוה יותר מעין מעלת יום השבת על יום ראשון, וזהו כי לא זז מחבבה עד שקראה בתי י"ל זהו ניסן אתעדל"ע מצד עצמה לכן נק' בתי בחי' מקבל מאתעדל"ע, ואח"כ בשבועות ע"י מ"ת נקראו נש"י אחים וריעים להקב"ה זהו לא זז מחבבה עד שקראה אחותי כמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי בת, דרוש הראשון בפי' אחותי, ואח"כ בתשרי ע"י עשי"ת שהם בבינה אימא עילאה, תבא אם ותקנח כו' אם רחץ ה' כו' זהו לא זז מחבבה עד שקראה אמי, וע' בלק"ת בשה"ש בד"ה צאינה וראינה, הראשון בפי' אמי, ע"י שאו ידיכם קדש וברכו את ה', וזהו כל השביעין חביבין שבחי' זו עיקרה בחדש השביעי כו' וע"כ ס"ל לר' אליעזר בתשרי עתידין להגאל שאז יהי' הגאולה מבחי' אימא עילאה ע"י התשובה כשיטתו שאם עושין תשובה נגאלין, וע' בפע"ח שער חג המצות בפי' ולא בכסף תגאלו, י"ל כסף חסד אתעדל"ע מצד עצמה אבל לפ"ד ר"א שאומר אם עושין תשובה נגאלין א"כ ולא בכסף תגאלו, ור' יהושע ס"ל בניסן עתידין להגאל ע"פ מ"ש בת"א סד"ה רני ושמחי בת כי הנני בא ושכנתי בתוכך דוקא שלע"ל יהי' עליית המ' הנק' בת, שבת ש' בת, ביתר שאת מבחי' אימא, ה' עליות הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד, וצ"ל ס"ל ניסן לגבי תשרי לא דמי לחול לגבי שבת כי יש י"ב ר"ח ולא כמו בשבת רק יום השביעי.

קיצור. מ"ש בעקידה שענין קביעות ר"ה מורה על בחי' חיות העולמות המחדש בטובו בכל יום כו' ור"ח ניסן מורה על ההנהגה שחוץ לטבע, ומ"מ ר"ה נק' חדש הז' וכל השביעין חביבין, כי ניסן שקראה בתי ומ"ת אחותי, ותשובה עד שקראה אמי, לכן ס"ל לר"א בתשרי עתידין להגאל ע"י התשובה ור' יהושע ס"ל ע"ד רני ושמחי בת כו' ועמ"ש מזה לעיל בענין ארבע כוסות.

והנה לפ"ז בחי' ענין החדש גבוה מבחי' השנה רק מעלת ר"ה להיותו באחד לחדש השביעי וכל השביעין חביבין וזהו תקעו בחדש הרי תלה התקיעות בענין היותו חדש אך ע"פ ד' השל"ה נ' מצד היותו ראש השנה יש בו בחי' גבוה מבחי' ר"ח וזהו בכסה ליום חגנו, כי ר"ח במ' והשנה מבינה או ת"ת, י"ל כי ע"י ר"ה ממשיכים פנימית השנה ע"ד שנתים ימים דתב דרגא לדרגא, והרי ע"י ר"ה מונים שמיטות ויובלות שהו העליות הגדולות, והגם דהשנה שייך

עיקרה להחמה כנ"ל וראש השנה זהו ר"ה דשנות הלבנה שנכנסת למזל מאזנים כו' זהו ע"ד חיבור שנתים ולכן בר"ה צ"ל שופר של איל, ואילים בני שתים כו' כמ"ש במ"א, ואפ"ל שע"י השופר מחברים בחי' שנתים שיהי' תב דרגא לדרגא ולכן בר"ה יצא יוסף מבית האסורים הרי שאז בחי' מקץ שנתים ימים כו' והנה ענין הקטרת שס"ה מנין כמנין ימות החמה, וצ"ל מדוע הקטרת הוא כמנין ימות החמה דוקא אך הקטרת אחד עשר סממנין היו בה כו' שבה ועל ידה מבררים ק"נ שיש בה י"א כתרין, ומבואר ענין זה בת"א בד"ה ראה ריח בני, ועמ"ש מענין קטורת בביאור ע"פ נשא את ראש בני גרשון ומ"ש מענין קטרת בהגהות לד"ה בכ"ה בכסלו, וא,כ עי"ז מבררי' ק"נ שיניקתם מבחי' המאור הגדול שכמ"כ נק' בנו הגדול ע' בד"ה בשלח פרעה ובמד"ר פ' בראשית פרשה , ועי"ז ממשיכין מיומין עילאין שהם שס"ה וכמו בענין הל"ת שהם ג"כ שס"ה כמנין ימות החמה כו' ואפ"ל שזהו פירוש יפה כלבנה ברה כחמה, ובלק"ת בד"ה תקעו בחדש, דראש הוא בחי' גלגלתא, ובד"ה והיה ביום ההוא יתקע בשו"ג, ר"ה כולל י"ב חדשים, ואפ"ל הראש דר"ה מצד עצם כולל יומין תתאין דאינון שנ"ה ושיומשך בו יומין עילאין זהו ע"י תקעו בחדש שופר כו', ומ"מ עיקר המשכה זו ע"י שמונין ללבנה שההתחלה מר"ח ניסן ועי"ז יבואו אח"כ כל המדרגות הגבהות, וכמו מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה את כו', ועי"ז ממילא יבוא אח"כ ללכת ולעבדו ולאהבה, וע"ז אמר דוד ממך למדתי ואמר ג"כ אחת שאלתי מאת ה' שבתי בבית ה' שמזה יבוא ממילא לחזות בנועם ה' כו' כמשנ"ת קצת מזה בלק"ת ס"פ מסעי, בד"ה איתא במדרש תלים, כמ"כ עד"ז ע"י החדש הזה לכם, שענינו בחי' מ' והוא מה שקראה בתי, עי"ז ממילא יבוא לבחי' עד שקראה אחותי עד שקראה אמי, ולכן ארז"ל במד"ר פ' בא פט"ו שע"י לכם דגבי החדש הזה לכם עי"ז יבואו לכל בחי' לכם כו' יובל היא קודש תהיה לכם כו' והיה לכם לציצית כו' ולקחתם לכם ביום הראשון כו' ביום השמע"צ תהיה לכם (וכן גבי שבת ראו כי ה' נתן לכם את השבת, ועמ"ש מזה בלק"ת בפירוש לכם), ועמ"ש בלק"ת פ' שלח בד"ה אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי, דרוש השני בפירוש להיות לכם לאלקים שהוא ע"ד והיה הוי' לי לאלקים, וכ"ז נמשך ע"י החדש הזה לכם, שהוא ענין ביטול היש לאין כמו שהלבנה מתמעטת קודם חידושה עד שנעשית בבחינת נקודה כו' כך הוא ענין הבטול באדם לאור א"ס ב"ה ותורתם ועבודתם הם בבחינת דלית לון מגרמיהון כלום, שאינו בבחינת יש מי שלומד יש מי שאוהב אלא הכל בבחי' ביטול לאור א"ס ממש, כמ"ש בת"א בד"ה בחודש השלישי, ועוד נמשל ביטול זה דאתכפיא וביטול היש כמשל הגרעין הנזרע בארץ שמתקרב תחלה ונעשה בחינת אין ואז דוקא יוכל להיות צומח בתוספת מרובה ע"י כח הצומח שבארץ משא"כ קודם הרקבון שהוא עדיין

בת"א בד"ה ראה ריח בני: **תו"א כ, ב.**

בביאור ע"פ נשא את ראש: **לקו"ת נשא כב, ד.**

בהגהות לד"ה בכ"ה בכסלו: **ראה אוה"ת בראשית — ב דף רפ, ב ואילך.**

בלק"ת ס"פ מסעי: **צו, ב.**

בחי' יש וכך ע"י ביטול זה דוקא נמשך הצמיחה של ראשית תבואתה כמ"ש בת"א בד"ה ויהי בשלח פרעה דק"א עמוד השני, ודק"ב א' פי' שזהו ענין לב נשבר ורוח נשברה, וע' בד"ה הבאים ישרש ובד"ה קחו מאתכם תרומה, שזהו ג"כ ענין מצה לחם עוני, ועמ"ש ע"פ מי מדד בשעלו מים בענין מצה פרוסה כל חצי מצד הלבנה כו' ועיין בד"ה צאינה וראינה בלק"ת שה"ש. הראשון פ"ד שעי"ז נמשך כמ"כ מלמעלה בחי' כתר שהוא בחי' ביטול רצון כביכול כו', א"כ ע"י ביטול היש לאין ממשיך מלמעלה בחי' אין מקור שמשם תמצא החכמה כו' כמ"ש בד"ה ביאור ע"פ ואהיה אצלו אמון, ספ"ב, וזהו הענין המבואר בזח"ב* פ' בהעלותך דקנ"ב ע"ב, בענין פסח שני, דאי תימא דבדרגא עילאה יתיר קאים בירחא תנינא ר"ל לפי שחדש אייר נק' זיו, שהוא ביסוד כמ"ש במק"מ שם, וכ"כ במא"א אות זיין סי"ח וז"ל זיו נק' היסוד כי ממנו זיו יוצא למל', וחודש שני נקרא זיו וחודש ראשון מ' עכ"ל, וא"כ הוה קס"ד דעשיית פסח שני הוא דרגא עילאה יתיר מפסח ראשון, לאו הכי, דהא ישראל זרעא קדישא דעבד; פסחא בזמניה (בי"ד בניסן שהוא חדש הראשון בחי' מל') נטלו ליה לסיהרא ולשמשא כחד (כי הרי חדש ניסן שהוא החדש הראשון והוא במ' זהו עיקר בחי' סיהרא, וא"כ מתחיל מסיהרא ואח"כ שמשא זהו כענין אשה מזרעת תחלה יולדת זכר כו') ומאן דנטיל יסודא בקדמיתא (ר"ל שהולך כסדר ע"ד זה השער לה', פתחי לי אחותי אנת הוא פתחא לאעלאה לי, זח"ג צ"ד א', וכמ"ש בזאת יבא אהרן אל הקדש, בזאת דוקא, וזה היה חטא בני אהרן שדילגו בחי' זאת כמ"ש בזח"ג דנ"ח ע"ב ובפ' שמיני דל"ז ע"ב גבי אלא כנ"י לא אתקשרא על ידייהו כו' וכענין גזבר כו' בהי עייל וכמ"ש ע"פ והיה אמונת עתך כו' יראת ה' היא אוצרו כו') נטיל בניינא, מאי יסודא לא תימא יסודא עילאה (היינו יסוד ז"א דאצי' שאדרבה א"א להתחיל בבחי' זו) דצדיקא דעלמא, אלא יסודא דאבן טבא (שהיא מ') כד"א אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה (ע' מזה בפרדס שער הכינויים פ"ד שהאריך בזה ואפ"ל ג' יו"ט נגד ג' אבות ואבן זה הוא ר"ח בחי' דוד שעליו נאמר אבן מאסו כו' ולכן בקידוש לבנה אומרי' דוד כו' ועמ"ש עוד מענין ישראל מונין ללבנה ע"פ יהודה אתה.

והנה הוא ז"ל כתב דתשרי למעלה מניסן אך א"כ אמאי ארז"ל בניסן עתידין להגאל לכן י"ל שיש ג' בחי' בתי אחותי אמי ור"ח ניסן זהו בחי' בתי מל' ובחדש השלישי ע"י קבלת התורה נק' אחותי כענין אמור לחכמה אחותי את וע' בד"ה מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי בתו"א פ' תרומה, ובתשרי ע"י תשובה שהיא בבינה נק' אמי, ומ"מ כתיב רני ושמחי בת ציון כו' ומבואר בת"א פ' מקץ ע"פ זה שלע"ל תתעלה בחי' זו ביתר שאת וזהו מעלת ר"ח ניסן ולכן ראש וראשון הוא לכם כו' ואפ"ל ראש חדשים ע"ש ההמשכה מלמעלה למטה,

---

בת"א . . . דק"א עמוד השני ודק"ב א': בהוצאת קה"ת: סא, א. סא, ג.

בזח"ב: כ"ה בגוכתי"ק.

והנה הוא ז"ל כתב: הכוונה להשל"ה.

ראשון הוא ע"ש ההעלאה מלמטלמ"ע שהמל' היא כתר בע"ס דא"ח. עוד להעיר לענין ראשון הוא כי מה שהוא ראש וראשון לי"ב חדשים זהו כענין הבכור בי"ב שבטים ובראובן שהי' בכור נאמר כחי וראשית אוני יתר שאת ויתר עז אלא שניטל ממנו הבכורה ונתחלקה ליוסף ויהודה וללוי כו' המלכות ליהודה וזהו ויהי המקריב ביום הראשון נחשון כו' וא"כ ר"ח ניסן שהוא הבכור יש בו מעלות הנ"ל, ולכן נק' חדש האביב שהוא לשון בכור שבו מתבכרת התבואה ועמ"ש מענין י"ב שבטים סד"ה וישכם לבן בת"א ס"פ ויצא.

ח) * **עוד** בשל"ה ר"פ בא שי"א א'. ויקהל של"ה סע"א העיר ע"פ וביום השבת וביום החדש דעכצ"ל שיש בחי' בר"ח שלמעלה מיו"ט כו' והיינו שאין גיהנם בשבת ובר"ח ואין כן ביו"ט, א"כ יש דוגמא ר"ח לשבת מה שאינו ביו"ט. עוד ר"פ פנחס שס"ד סע"ב. ובטעם שהגיהנם נח בשבת מבואר בביאור מאמר זח"ג אמור צ"ז רזא דתרתן אחתן כי מהשתלשלות הגבורות נמשך הגיהנם ובשבת עליות העולמות מתעלות הגבורות לשרשן, וע' זח"ב פקודי רכ"ד ב' שזהו ענין זהב התנופה, ומה שאין כן ביו"ט צ"ל משום שיו"ט אינו העלאה כ"א המשכה מקדש ישראל והזמנים גם ע"ד מ"ש זח"ב יתרו פ"ח ב' פרש חגיכם קאמר ולא פרש שבתכם כו' והיינו כי חגים מוחין דאימא ובינה דינין מתערין מינה אבל שבת עונג מוחין דאבא ועיין מזה באריכות בסידור גבי סעודות דשבת, לפ"ז בר"ח צ"ל שיש בו מעין בחי' שבת שהוא ג"כ מבחי' חכמה כו' שהרי נק' ראש כו' ולפמש"ל דשער החצר הפנימי' זהו יסוד א"כ זה שיפתח הוא דוקא ע"י הארת אבא ולא ע"י אימא כי בינה עד הוד אתפשטת אבל חכמה מתפשטת ביסוד וכנודע מענין ההפרש בין יוהכ"פ לשמע"צ זח"ג אמור ד"ק ע"ב. ולכן נז' ביום השבת וביום החדש.

ט) * **במא"א** אות חית סעיף ח' חדש נק' המל' וכן איתא בד"ה וחדש אשתו ילדה כו' וי"ב חדשים הם י"ב אתוון דאדנ"י כו' עכ"ל ר"ל ש' אד' במילוי הם י"ב אתוון, לפ"ז ר"ח ניסן הוא אלף דאד' ומבואר בסידור שער ר"ה ע"פ אד' שפתי תפתח דפי' אד' א' דין אשר האלף בחי' פלא חסד דע"י ממתיק הדין כו', ועמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא כח אד', שהוא המשכה ממל' דא"ס במל' דאצי' וזהו ענין עד שנגלה עליהם ממ"ה כו' וה"ע ופסח ה' על הפתח כו', והנה יגדל יוד רבתי זהו בעשור לחדש ויקחו להם כו', ובחי' קבלת ש' אד' בנפש זהו ענין הלא שמוע מזבח טוב בחי' ביטול רצון, וזהו ענין החדש הזה והפך מזה החרש היה לבם חרש שאינו שומע שאין בו ביטול רצון הנ"ל והיינו מל' דק"נ שנק' חרשת משא"כ מל' דקדושה וחדש אשתו ילדה כו' כנ"ל וזהו ענין שמע

ח) : כ"ה בכת"י. ראה אוה"ת בא ע' רעז.
בביאור מאמר זח"ג אמור צ"ז : **ביאורי הזהר להצ"צ כרך ב' ע' תתקמז.**
ט) : **כ"ה בכת"י.**

ישראל שמע דוקא והיינו קבלה בלב לב טהור חכם לב, וכמאמר הלב שומע ברבות בקהלת דפ"ז א' שנאמר ונתת לעבדך לב שומע, משא"כ החרש היה לבם כענין כבד לב פרעה, קשיות לב, וכענין בצק החרש פסחים מ"ו א' פרש"י שאינו שומע כו' קשה כחרש טמטום הלב כאבן כו' וכ"ז ע"י חמרא גפן נכריה כו' ההפך מיינה של תורה כו'. ומזה יובן מ"ש בפ' החדש הזה לכם ונתנו על שתי המזוזות, כי שמיעה בהאי אתר תליא בבחי' מל' הנק' דלת כמ"ש בגמרא קדושין כ"ד ב' אזן ששמעה על הר סיני כו' ע"ש ובזח"ג ק"ח ב'. וזהו שאמר ר' נהוראי שהוא ר"א בן ערך ואל בינתך אל תשען כי העיקר להיות הלב שומע ביטול רצון שלמעלה מהבינה והשכל כו' וזהו ג"כ ענין החדש הזה בחי' שמעי וראי בת כו', בחי' עבד ביטול רצון ולע"ל הנה ישכיל עבדי ירום כו' מאד.

רבות רסג"ג, ח"מ יו"ג יז"א צה"ב. בחיי צב"ד קנו"ד קע"ב. בחיי בסוף ההקדמה ד"ג ע"ג ענין לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה לכם, ע' בת"א פ' שמות בביאור הבאים ישרש בענין גדול הנס האחרון כו' ועמ"ש בלק"ת בביאור נשא בענין גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ ובפ' פנחס בד"ה את קרבני לחמי דרוש השני בענין לויתן זה יצרת לשחק בו כו'. בבחיי פ' וישב בענין זרח ופרץ נא"ד משם יובן ענין דוד ושלמה דומה לענין י"ד וט"ו שבאדר שהם ימי הפורים. פ' בא במקומו על פסוק זה עט"ג פי' ראשון הוא לכם כלומר אינו ר"ה לשנים אלא לכם כלומר לגאולתכם. שם ד"פ ע"א ענין קדוש הלבנה. פ' אמור קנו"ד. ע' ס"פ נשא בקרבנות י"ב הנשיאים.

פ' החדש, תורת אדמו"ר שליט"א שנת תרכ"א לפ"ק

החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה י"ל כפל לשון ראש חדשים ראשון כו' הנה ע"פ ויקהלו אל המלך שלמה בירח האתנים בחג הוא החדש השביעי ת"י עתיקייא קרו לי' ירחא קדמאה וכען חדש הז' פי' הקדמונים קראו לתשרי ירחא קדמאה מפני שבכ"ה באלול נברא העולם וכאן פי' אחר יצי"מ שר"ח ניסן ראש חדשים תשרי ירחא שביעאה וכן הוא במדר"ר ע"פ החדש הזה כו' משבחר הקדב"ה בעולמו קבע להם ר"ח שנא' והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים משבחר הקב"ה ביעקב ובניו קבע להם ר"ח של גאולה שנא' החדש הזה לכם כו' והמכוון ג"כ כפי' הת"י משבחר הקב"ה בעולמו הי' תשרי ירחא קדמאה ומשבחר ביעקב ובניו ר"ח ניסן ראשון לגאולה

החדש הזה לכם: נעתק מבוך 287 ריב, א. נמצא ג"כ בבוך 16 פה, א. 124 קסב, א (ושם: פ' החדש). 418 יז, א (ושם: תורת . . לפ"ק). — לכללות המאמר ראה אוה"ת בא ע' רסד.

וכן לע"ל פלוגתא ר"א ור"י בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל שנאמר כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות. ולהבין מהו ר"ח של גאולה י"ל הפסוק הנה ארז"ל מזכירין יצי"מ בלילות ובכל דור ודור חייב אדם לראות א"ע כאילו יצא ממצרים ולכן מזכירין יצי"מ בק"ש שחרית וערבית וענין יצ"מ שבכל יום הוא כמ"ש מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים כו' ולמעלה הוא בחי' בנס"י דלעילא ולמטה הוא בחי' שמחת הנפש באלקות כמ"ש ישמח ישראל בעושיו והיינו כמ"ש תחת אשר לא כו' בשמחה וטוב לבב מרוב כל פי' כל דאחיד בשמיא וארעא המחבר ג"ע עליון ותחתון והגם שבכללות אומרים שני בחי' ג"ע עליון ותחתון אך באמת בפרטיו' יש עליות עד אין קץ וכמארז"ל יפה שעה כו' מכל חיי העוה"ב שיש כמה בחי' חיי עוה"ב והוא בחי' כל ושמחה של מצוה מרוב כל כמ"ש כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים כו' פי' שמו הוא הארה עד"מ השם שאינו עצמיי' האדם והוא בחי' מל' שכינה שנשגב לבדו כי איך יוכל הנברא להשיג מהות הבורא ית' רק הודו וזיוו של שמו ית' זיו שכינה הוא המאיר לארץ זה געה"ת ושמים זה געה"ע, אבל בשכינה עצמה בחי' שמו ית' לבדו שאין ערוך להעולמו' עם שמו ית', וא"א לנבראי' להיות נהנין ומתענגין בה בעצמה רק זיו השכינה לבד והגם שהזיו הוא ג"כ הארת א"ס בגילוי מהות בלי לבוש ולכן בחי' ג"ע למעלה מעולמו' עצמן אפי' מעולם הבריאה עצמו שעולם לשון העלם כו' עכ"ז ע"י קיום התומ"צ הצדיקי' יושבי' ונהנין שהוא תענוג אין קץ ולכן ארז"ל מוטב דלידייני' כו' וזהו כי בי"ה הוי' צור כו' פי' הגם ששם הוי' הוא רק שם והארה כמ"ש אני הוי' הוא שמי כו' אך שמו ית' נשגב לבדו ורק בי"ה הוי' שהם ב' אותיו' משמו ית' צור העולמי' כו' ביו"ד נברא עוה"ב ובה' נברא עוה"ז שהם אותיו' משמו ית' הוא מקור וחיות כל העולמו' רוחני' עליונים ותחתונים. אך שמחה ש"מ מרוב כל ומכל חיי העוה"ב כי בברכת המצות אומרים אשר קדשנו במצותיו שהקדב"ה בעצמו עושה המצות כמו שבת כי בו שבת מכל מלאכתו שבת להוי' וכן המועדים נקראי' מועדי הוי' וכמארז"ל הקדב"ה מניח תפילין הקב"ה מתעטף בציצית כו' וכתי' אני מדבר בצדקה אני ממש דהיינו הקב"ה בכבודו ובעצמו שלמעלה מבחי' זיו השכינה וכמו ההפרש בין אתה קדוש לשמך קדוש הגם ששמו ית' ג"כ נשגב לבדו עכ"ז זיו והוד מבחי' שמו ית' מאיר בגה"ע וגעה"ת אבל אתה קדוש שאפי' בחי' זיו והוד לא היו העולמו' יכולי' לקבל כלל והוא בחי' ישת חשך סתרו שלמעלה מגילוי אור וע"י קיום התומ"צ אשר קדשנו במצותיו ממש הוא התלבשו' אוא"ס בעצמו וכבודו מבחי' אתה קדוש כו' והו"ע מקדשי שמך שע"י המצות ממשיכי' מבחי' אתה קדוש לשמך קדוש תוס' אורות בשמו ית' וזהו מה יפית במ"ע ומה נעמת בל"ת אהבה בתענוגי' לשון רבים כי יש ב' מיני תענוגי' כמ"ש בתניא ע"פ ועשה לי מטעמים כו' והוא בחי' תענוג ושמחה ש"מ במ"ע ומה נעמת בהיפוך חשוכא לנהורא ומרירא למיתקא בקיום ל"ת ובחי' אהבה בתענוגי' זהו ענין יצי"מ שבכל יום כי כל ההשתלשלות עולמו' עליונים ותחתוני' נקר' מצרים לשון מיצר וגבול ואפי' ג"ע גבול להשגתן כו' משא"כ בשמחה ש"מ מרוב כל אשר

וגאלם וכמו שאומרים בשמו״ע ומביא גואל לבני בניהם למען שמו כו׳ שמבחי׳ שמו סתם שכינה מל׳ דאצילות יכול להיות גלות השכינה אבל כשנמשך אור וגלוי מבחי׳ מל׳ דא״ס שמו הגדול מזה נמשך הגאולה יציאת השכינה מהגלות וזה למען שמו כו׳.

ועתה יובן ענין משבחר הקב״ה בעולמו קבע להם ר״ח ומשבחר הקב״ה ביעקב ובניו קבע להם ר״ח של גאולה כי המועדים נגד האבות פסח נגד אאע״ה כו׳ וי״ב ר״ח נגד י״ב שבטים והנה בשבטים כתיב ששם עלו שבטים שבטי י״ה כו׳ כפל לשון, שיש ב׳ בחי׳ שבטים כי פי׳ שבט ל׳ כוכבא דשביט וענף מן האילן נק׳ שבט וגוף האילן למעלה הן בחי׳ האבות מדות דאצילות והמשכתן והארתן למטה בעולם הבריאה בחי׳ אצילות שבבריאה הן השבטים והן י״ב בחי׳ מרכבתא תתאה י״ב בקר והים עליהם מלמעלה כי המרכבה נק׳ בשם בקר פני ארי׳ פני שור וחיה בכלל בהמה והטעם לזה כי ד׳ חיות דמרכבה הן מקורים שע״י השפעת אלקות להחיות עולמות בי״ע בעלי גבול והיש כו׳ נקרא רוח הבהמה היורדת למטה והים עליהם מלמעלה כמו שהים עמוק מאד כן בחי׳ מל׳ שהיא אחת ממדותיו ית׳ בחי׳ אלקות עליהם מלמעלה בבחי׳ מקיף וכמש״ל בפי׳ הודו על ארץ ושמים כו׳ שגם בחי׳ הוד וזיו הארה דהארה משמו ית׳ הוא על הארץ כו׳ בבחי׳ מקיף ואעפ״כ ענין המרכבה שמחברים וממשיכים בחי׳ מל׳ כ״ע לעולמו׳ בי״ע התחברות אצי׳ ובי״ע והגם שהם ד׳ חיות שבמרכבה ד׳ מחנות שכינה הן י״ב בקר כי כל א׳ כלולי׳ מג׳ כמ״ש שלשה פונים צפונה ושלשה כו׳ וכן הי״ב שבטי׳ הן ד׳ דגלים כל דגל כולל ג׳ שבטים וכן הי״ב ר״ח הן ד׳ תקופות כל תקופה כולל ג׳ חדשים וכ״ז הוא ענין השבטים שבבריאה י״ב בקר כו׳ אך שבטי י״ה הוא שרש השבטים כמו שהן באצי׳ י״ב ג״א דא״א דאצי׳ בחי׳ מרכבתא עילאה וכמו האבות הן המרכבה ובחי׳ מרכבתא עילא׳ הוא הביטול דאצי׳ למעלה מאצי׳ למהו״ע ית׳ שלמעלה מעלה ממרכבתא תתאה שהן מרכבה לבחי׳ מל׳ שם והארה בעלמא דאור א״ס ולכן נקר׳ שבטי י״ה שהן מרכבה לבחי׳ חו״ב עילאין להעלותן לבחי׳ מהו״ע ית׳ שלמעלה מבחי׳ שם והארה דאור א״ס המקור להשתלשלו׳ כו׳ ושרש הדברים שבחי׳ מרכבתא תתאה י״ב בקר כו׳ הן מקבלי׳ מבחי׳ י״ב צירופי אד׳ בחי׳ מל׳ שכל אות מד׳ אותיו׳ דשם אד׳ כלול מג׳ אלף ג׳ אותיות כו׳ ומרכבתא עילאה הן מקבלים מבחי׳ י״ב צירופי הוי׳ ז״א דאצי׳ והוא ענין ר״ח כמו למטה ענין ר״ח שהלבנה מתחדשת ומקבלת מאור השמש כמ״ב למעלה כתיב שמש ומגן הוי׳ אלקי׳ כו׳ שזהו ר״ח מקבל שם אלקי׳ שהו״ע י״ב צירופי אד׳ צירוף חדש והמשכה חדשה מבחי׳ י״ב צירופי הוי׳ ובכל ר״ח

וי״ב ר״ח נגד י״ב שבטים: ראה תו״א מט, ד. אוה״ת בראשית — א ד״ה מחר חדש.
י״ב בחי׳ מרכבתא תתאה י״ב בקר: ראה אוה״ת בא ע׳ רנד. אוה״ת ר״ה א׳שנה.

מקבלת הלבנה בחי' מל' המשכה חדשה משם הוי' האות והצירוף השייך לאותו החודש והו"ע יחוד הוי' אלקי' וכמ"ש במ"א באריכות. ועתה יובן ענין עתיקיא הוה קראו לתשרי ירחא קדמאה כי בכ"ה באלול נבה"ע בחי' כה בחי' מל' מקור בריאת העולמו' מבחי' מל' מלכות כל עולמים והי"ב ר"ח הן י"ב בקר י"ב שבטי' שבעולם הבריאה מרכבתא תתאה וחדש תשרי הוא ירחא קדמאה לבריאת העולמות והו"ע המד"ר משבחר הקב"ה בעולמו קבע להם ר"ח והן י"ב ר"ח שמקבלי' מי"ב צירופי אד' ותשרי ירחא קדמאה אבל משבחר הקדב"ה ביעקב ובניו והוא אחר יצ"מ ומ"ת קבע להן ר"ח של גאולה והן י"ב צירופי הוי' שבטי י"ה ונקר' ר"ח של גאולה מרכבתא עילאה שמקבלי' הגילוי מבחי' עצמו' אא"ס ב"ה אנכי הוי' כו' שמשם נמשך הגאולה אשר הוצאתיך מא"מ כנ"ל. וזהו החודש הזה כו' גילוי בחי' זה אלי ואנוהו כו' ראשון הוא לכם כו' שנמשך ומאיר בו בחי' אני ראשון ואני אחרון כו' לחדשי השנה פי' שאחר יצ"מ ומ"ת נמשך בכל הי"ב חדשים ההמשכה מי"ב צירופי הוי' בי"ב צירופי אד' וכנ"ל שזהו ענין ר"ח יחוד שמשא וסיהרא הוי' אלקי' כו' רק ר"ח ניסן ראש החדשים מפני שבי"ב צירופי הוי' צירוף שם הוי' כסדרן הוא בר"ח ניסן כמ"ש בס' הקבלה וזהו שת"י וכען כו' פי' אחר מ"ת תשרי חודש השביעי וכמ"ש ובחודש השביעי כו'.

והנה ארז"ל שבר"ה בטלה העבודה והשעבוד מאבותינו כו' ולמדו בגז"ש נאמר ביוסף הסירותי מסבל שכמו כו' שיצא מבית האסורים בר"ה ונאמ' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים כו' מפני שעתיקייא הוה קרו לי' ירחא קדמאה יש בו הארה מן בחודש הראשון ולכן בטלה העבודה בתשרי אבל הגאולה הי' בר"ח ניסן החודש הזה לכם ראש חדשים כו' ואעפ"כ ארז"ל בא' בתשרי ר"ה לשנים ולשמיטין ויובלות והוא כמארז"ל כל השביעין חביבין כמו בימים יום השביעי שבת להוי' כמו"כ בחדשים ובחודש השביעי כו' ר"ה ויוכ"פ וחגה"ס כו', והענין הוא כי הגאולה הוא אתדל"ע מצד עצמו כמ"ש אני הוי' אשר הוצאתי כו' קול דודי מדלג כו' והוא יו"ט של חגה"פ נגלה עליהם מלך מלכי המלכים וגאלם כו' אתדל"ע בלי אתעדל"ת והו"ע ופסח ה' על הפתח כו' ובחי' זו הוא בניסן נגאלו החודש הזה לכם הוא כו' ראשון כו' ובחודש תשרי הוא עפ"י אתדל"ת עשי"ת ור"ה ויוהכ"פ בחי' תשובה ובבחי' זו אתדל"ע הנמשך ע"י אתדל"ת כל השביעין חביבין כו' ולכן בא' בתשרי ר"ה לשמיטין ויובלות וד"ל.

ועתה יובן ענין מארז"ל בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל כמ"ש כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות כו' וידוע שהגאולה של לע"ל הוא גבוה יותר

בכ"ה באלול נבה"ע: ראה סה"מ תש"ט ע' ד. ועוד.

והנה ארז"ל שבר"ה בטלה העבודה: ראה אוה"ת בא ע' רסח.

קדשנו במצותיו כו' ישמח לבו ויגל אף גילת ורנן באור א"ס ב"ה המתלבש בעסק התומ"צ וממשיך על נפשו אור ה' א"ס ב"ה מה שאין כל העולמו' יכולי' לקבל כלל אך זהו ע"י שמחה ש"מ שממשיך חיות ותענוג בהמצות כי המצות מצד עצמן נקראי' רמ"ח אברי' דמלכא וכלים בחי' גוף כמארז"ל מצוה בלא כוונה כגוף בלא נשמה כו' וע"י שמחה ישמח ישראל בעושיו ממשיך למעלה ג"כ ישמח ה' במעשיו תוספו' אורות מבחי' אתה קדוש כו' שהן המצות שהקדב"ה עושה בעצמו ובכבודו כו'.

והנה כתי' אם הבנים שמחה אם היא בינה וכמ"ש אם לבנים תקרא ובנים הם המדות אהוי"ר כי תולדות המדות מהשכל וכשנולד מההתבוננו' כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים וע"י המצות אקב"ו כנ"ל שמחה וטוב לבב גילוי אור ה' בלב אז אם הבנים שמחה כי שמחה היא התגלות בלב משא"כ כשמכוסה ומוסתר המדות תוך מחשבתו ובינתו ואינם באים לגילוי בלב הגם שבמוחו ומחשבתו משיג שהאמת כן הוא שצ"ל שמחה ש"מ מכל חיי העוה"ב כו' אעפ"כ המדות שבלב שהן עקרים עצמיו' האדם נמשכים אחר גשמיו' הגוף והתאוות כו' זהו בחי' גלות מצרים כי מצרים מיצר הגרון המפסיק וממוצע בין המוחין שבראש להמדות שבלב שכל גלוי והמשכת תולדות המדות ממוחין שבראש צריך לעבור ע"י הקנה קנה חכמה קנה בינה. אך זה הוא מצרים דקדושה, ויש מצרים דקליפה והם ג' שרי פרעה קנה וושט ורידין תאוות אכילה ושתי' וכל תענוגי עוה"ז שר המשקים ושר האופים כו' והם המונעים ומעכבים שלא לצאת גלוי אור ה' שבמוחו ובינתו אל הגלוי בלב, ולכן כל הגליות נק' בשם עיבור כמא' בכל פרשת העבור כו' בשעה כו' עברה כאשה עוברה כו' והגאולה נק' בשם לידה פי' כשהולד הוא בחי' מדות שבלב כלולים ומכוסים בהעלם והסתר תוך המוחין ואין באים לגלוי בלב זה בחי' עיבור תלת כלילן גו תלת כו' וכשבאין לגלוי בלב עבדו את ה' בשמחה דהיינו להיות גלוי אור ה' בלב כמ"ש ונגלה כבוד הוי' כו' זה בחי' לידה, ועד"מ הלידה אז כל המכאובים שהיה מחבלי לידה יוצאין והי' כלא הי' בפסולת דם לידה היוצאין כמ"כ בנמשל ע"י השמחה באלקות בבחי' גלוי בלב ממילא יתפרדו ויתבטלו כל המניעות והמסכים המבדילים והי' כלא הי' ולמעלה זה בחי' שמחה ממתיק דינים כו', אך להיות לידה ויצי"מ זה ע"י אני הוי' והוצאתי כו' סבלות מצרים והוא ע"י בחי' תורה ותפילה, כי כשם שגלות מצרים הוא בחי' מיצר הגרון כך הגאולה ויצי"מ הוא ע"י קול הגרון כמ"ש הקל קול יעקב כו' פי' יעקב אותיות יבקע וכמ"ש אז יבקע כשחר כו' וכמו שאומרים הפותח בכל יום דלתות שערי מזרח ובוקע חלוני רקיע כו' מזרח הוא בחי' חכמה ורקיע הוא בינה וכידוע בס'

ג' שרי פרעה: ראה סה"מ תרנ"ט ע' קנד ד"ה ת"ר מצות נ"ח.

תלת כלילן גו תלת: זח"ב ג, ב.

יעקב אותיות יבקע: בלקו"ת צו ה, ד מציין: ע"ח שלי"א ספ"א [לפנינו הוא בשל"ב שער הארת המוחין].

הקבלה שתולדות המדות הוא ע"י בקיעת יסוד אימא כו' פי' בקיעה ע"י ריבוי אור ההשגה במוח ממילא בוקע ונפתח יסוד אימא לצאת לגילוי בלב כי בינה אם הבנים כו' וזהו בוקע חלוני רקיע, לכן ע"י הקול יעקב בחי' תורה קול קורא בתורה קורא וממשיך אור ה' לצאת מההעלם אל הגלוי כי ע"י ריבוי האור בוקע המסך כו' וכמארז"ל הקדב"ה קורא ושונה כנגדו כו' וכן ע"י קול התפלה כי הקול מעורר הכוונה שבמוחו ומחשבתו להביא לגילוי בלב כידוע שיש גידים שנמשכים מן המוח אל הלב דרך הקנה וע"י קול הגרון שהוא המשכה מההעלם שבמוח לגלוי בדבור מחבר הכוונה שבמוחו ובינתו שיתגלה במדות שבלב וזה ע"י באים לגילוי בלב הגם שבמוחו ומחשבתו משיג שבאמת כן הוא שצ"ל שמחה אני ה' תורה ותפלה והוצאתי כו' סבלות מצרים שהם המונעים ומעכבים הלידה יבטלו ולא יהי' עוד סבלות מצרים כו'. וענין שיצי"מ נק' גאולה יש להקדים מה שפתח במ"ת אנכי ה' אשר הוצאתיך מארץ מצרים כו' ולכאורה היה ראוי לומר יותר אשר ברא שמים וארץ כו' שהוא פלא יותר כי הנסים דיצי"מ הוא יש מיש מים יבשה כו' וממים לדם כו' משא"כ בריאת העולם מאין ואפס המוחלט הוא פלא ורבותא יותר והגם שנז' בעשה"ד ששת ימים עשה ה' כו' זהו לענין שבת ביום השביעי כו' אבל על אנכי ה' כו' נאמר שהוצאתיך מאמ"צ אך יש בחי' מצרים בקדושה והוא שכל השתלשלות עולמות עליונים ותחתונים מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין נק' מצרים ל' מיצר וגבול שאפילו עולמות העליונים הן בחי' גבול לגבי אור א"ס ב"ה שבלי גבול ולכן התהוותן ע"י צמצום ומקו"פ וסוד צמצום הדיקנא י"ג תקונין כו' כמ"ש בע"ח וענין יצי"מ כמ"ש מן המצר קראתי י"ה כו' שכל העולמות הן מיצר וצר כי לית מחשבה תפיסא בי' במהו"ע ית' כלל והביטול להכלל במהו"ע ית' לאשתאבא בגופא דמלכא הו"ע יצי"מ ומן המצר קראתי כו' ומה שבא אור א"ס ב"ה בגלוי השגה בחי' השגת אלקות ע"ז נאמר ענני במרחב י"ה כו' כי בינה נק' רחובות הנהר כו', ובזה יתורץ מ"ש אנכי ה' אשר הוצאתיך מאמ"צ כי בחי' יצי"מ נמשך מבחי' אנכי מי שאנכי גלוי עצמות אא"ס ב"ה שלמעלה מעלה מבחי' בריאת העולמות שהי' ע"י הארה בעלמא מאור א"ס וכמש"ל בפי' כי נשגב שמו לבדו הודו כו' שאפילו בחי' שמו שהוא הארה מאור א"ס נשגב לבדו ורק הודו כו' הארה דהארה מאיר על ארץ ושמים כו' לכן נק' בריאת העולם מאין ליש כו' פי' אין הוא הארה בעלמא שקמי' ית' כלא חשיב כו' ובזה יובן שיצי"מ נק' גאולה כי גאולה ויצי"מ הוא כשבא הגילוי וההמשכה מעצמות אא"ס ב"ה וכמארז"ל נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם פי' מלכי המלכים הן ד' בחי' מל' שבאבי"ע מל' דאצילות כו' מל' דבריאה כו' ומלך מלכי המלכים הוא בחי' מל' דא"ס

מה שפתח במ"ת . . . הוצאתיך מארץ מצרים: **ראה אוה"ת בא ע' רסה.**

בינה נק' רחובות הנהר: **זח"ג קמב, א.**

אנכי מי שאנכי: **ראה לקו"ת להאריז"ל תולדות כז, יט. זח"א קסז, ב. לקו"ת פנחס פ, ב. ועוד.**

מגאולת מצרים ולפ"ז הר"ח דלע"ל ג"כ גבוה יותר מהחדשים דעתה שאפי' אחר מ"ת שמקבלים מי"ב צירופי הוי' החדשים דלע"ל גבוה יותר והענין כמ"ש על לע"ל והי' מידי חודש בחדשו ומידי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני כו' פי' כמש"ל ר"ח דעכשיו שהלבנה מקבל האור מהשמש ולמעלה הוא כמ"ש שמש ומגן הוי' אלקי' כו' וכמ"ש בזוהר שבחי' יחוד קוב"ה ושכינתי' שכנס"י מקבל האור משם הוי' נקר' בזוהר יחוד שמשא וסיהרא אבל לע"ל כתי' והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה שבעתים כאור שבעת הימים פי' מה שעכשיו אור הלבנה בחי' מל' ש' אלקים ואד' יהי' כאור החמה בחי' שמש הוי' ואור החמה בחי' שמש הוי' יתעלה למעלה יותר והוא כידוע שיש ב' שמות הוי' ופסיק טעמא בגוויהו ולע"ל לא יהי' עוד פסיק טעמא ויתחברו ב' שמות הוי' ואור החמה יהי' בחי' שמש הוי' דלעילא נמצא שמש ולבנה דלע"ל הן ב' שמות הוי' וכידוע בפי' הפסוק שא' יעקב אע"ה ושבתי בשלום אל בית אבי בחי' יצחק שקאי על לע"ל והי' הוי' לי לאלקים פי' מה שעכשיו בחי' הוי' יהי' רק בחי' אלקי' לגבי שם הוי' דלעילא שיתגלה לע"ל, נמצא כמו שעכשיו ענין ר"ח יחוד שמשא וסיהרא שמקבל הלבנה בחי' שם אלקי' ואדנ"י ההמשכה משם הוי' כמו"כ בבחי' שמש ולבנה דלע"ל שהן ב' שמות הוי' ענין ר"ח לע"ל מה שמקבל שם הוי' דלתתא האור משם הוי' דלעילא וכידוע שז"א בעלותו לגבי עתיקא כאלקי' יחשב כו'. וענין הי"ב ר"ח לע"ל ששרש שרשן של הי"ב שבטי' עם שבט לוי הן י"ג מדה"ר י"ג תיקוני דיקנא וכ"כ בכהאריז"ל ששרש הי"ב ר"ח הן י"ג מדה"ר שלמעלה מאצי' כו' וזהו פי' והי' מדי חודש בחדשו מקור ההתחדשו' הן י"ג מדה"ר כמ"ש והחכ' מאין תמצא כו' ואבא יונק ממזלא כו' ושבת בשבתו ששבת דעכשיו בחי' קדש עליון דח"ע יתעלה בשבתו יום שכולו שבת והוא בחי' מו"ס מקור הי"ג מדה"ר י"ג תיקוני דיקנא כו' והוא ענין הפלוגתא דר"א ור"י בגאולה דלע"ל כמ"ש כימי צאתך מא"מ אראנו נפלאות שבגאולת מצרים הי' הגילוי במ"ת אנכי הוי' כו' תומ"צ הנגלים שנמשכים משם הוי' דלתתא מצות הוי' ותורת הוי' כו' ובגאולה דלע"ל אראנו נפלאות גילוי פנימי' טעמי תורה משם הוי' דלעילא לכן אמר ר"י כימי צאתך מאר"מ שהי' בחודש ניסן כן יהי' הגאולה דלע"ל בניסן עתידין ליגאל כו' ור"א או' בתשרי עתידין ליגאל כו' כי כל השביעין חביבי' וכו' וכדאידך פלוגתא דר"א ור"י אם ישראל עושין תשובה נגאלין כו' ובחי' תשובה הוא בעי"ת ר"ה ויוכ"פ וחגה"ס בחודש תשרי וכנ"ל. ובזה יובן המדרש ע"פ החודש הזה לכם כו' שברוב המצות נאמר לכם בתורה כתיב כי לקח טוב נתתי לכם כו' כתיב קדש הוא לכם ביוכ"פ נא' לכם ובלולב ולקחתם לכם כו' ביובלות לכם כו' בציצית לכם והי' לכם לציצית והכל נמשך מן לכם מע"ב שנא' החדש הזה לכם כו' והענין כמארז"ל ישראל מונין ללבנה כו' והטעם לזה עד"מ הלבנה מקבלת אור עצמי' מהשמש כי מהשמש יש ב' השפעות השפעה חיצוני' כמו ממגד תבואת שמש כו' שמחמם וע"ז נותן טעם בפירות כו' אך זהו השפעה חיצוני' מהשמש משא"כ הלבנה מקבלת אור עצמי מהשמש והראי' שסיהרא לית לה מגרמה כלום ונעשית מאירה בעצמה להאיר העולם כו' ולכן א"א לקבל האור עד שנעשית מקודם נקודה וחושך ונסתר

כל פרצופה בחי' ביטול כו' כמו"כ בנמשל ישראל מונין ללבנה ובזהר נקר' יחוד קודב"ה ושכינתי' בחי' כנס"י יחוד שמשא וסיהרא פי' שכנס"י מקבל אור עצמי' משם הוי' וכמאמר אשר קדשנו במצותיו במצותיו ממש כי המצות שישראל עושין למטה הן המצות שהקדב"ה עושה ומקיימן בעצמו הקדב"ה מניח תפילין כו' הקדב"ה מתעטף בטלית לבנה וציצית כו' הקב"ה מתפלל כו' ולכן נקר' מצות הוי' כו' ותורת הוי' וכנס"י ע"י קיום המצות מקבלים אור עצמי דשם הוי' ולכן צ"ל ביטול מקודם כמ"ש כי אתם המעט שממעטין א"ע כו' וצדיקי' יקראו על שמך דוד הקטן כו' שזהו פי' ישראל מונין ללבנה שיש בהן בחי' ביטול לקבל אור עצמי' משם הוי' והו"ע יחוד שמשא וסיהרא וזהו החודש הזה לכם כו' שבחי' זה אלי ואנוהו יאיר ויומשך לכם בפנימי' כו' והו"ע המדרש הנ"ל שאין לכם של ר"ח שנא' החודש הזה לכם נמשך שאצל כל המצות נא' לכם וכמ"ש וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא כו' שבחי' שמש הוי' יאיר ויזרח לכם בפנימי' כו' והו"ע והי' לכם לציצית כו' שהטלית למעלה לבושי' כתלג חיוור והציצית ושער רישי' כעמר נקא כו' ל"ב חוטין דציצית ל"ב נתיבות ח"ע יומשך לכם בפנימי' כו' והו"ע מארז"ל לא הי' צריך להתחיל התורה אלא מהחודש הזה לכם כו'.

ויקחו להם איש, בילקוט זה הקב"ה, וכנס"י נקרא אשה, ביום חתונתו זה מ"ת, ופי' שזהו ענין התחברות משפיע ומקבל, ועמ"ש בלק"ת פ' מטות בפי' ואם היה תהיה לאיש, וחיבור זה צ"ל שהוא עד"מ חיבור איש ואשה, והיינו כמו חיבור איש ואשה נקרא והאדם ידע את חוה, כך נאמר וארשתיך לי וגו' וידעת את ה' ובד"ה ואלה המשפטים בת"א פי' שהדעת ענינו שמחבר שמיעה לראיה שהם חו"ב להיות כאילו רואה וזהו ג"כ ענין אהל מועד לשון יעוד והתחברות שיהא שורה ומתגלה בנפש האדם יחודו ית' האמיתי, כמ"ש בלק"ת ד"ה במדבר סיני באהל מועד דרוש השני ספ"ב דהיינו ע"י קיום המצות שהם בחי' אהל וע"י עסק התורה שהוא יעוד והתחברות, אך צ"ל מתחלה כלי ריקן לב נשבר ונדכה בד"ה לא תהיה משכלה ועקרה, וצ"ל ויקחו להם איש להמשיך בחי' זו כי מצד עצמו נאמר יש אחד ואין שני לו כו' והוא כחתן בכף הדמיון.

והמשכה זו זהו ע"י אתעדל"ת בבחי' אשה כמ"ש לזאת יקרא אשה אש ה' מחמת כי בהבראם בהא בראם, אתא קלילא, ג' קוין דהא ע"ש בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, גם לכן נק' בחי' זו רוח הבהמה שם ב"ן היורדת למטה,

---

ויקחו להם איש: נעתק מבוך 1056 שט, ב גוכתי"ק. כנראה קיצור לאוה"ת שמות — ז ע' ב'תריד.

כי נשגב שמו לבדו ורק הודו על ארץ כו' ומזה נמשך ואל אישך תשוקתך לעלות וליכלל באור א"ס כו', ולכן נק' הצמאה כמ"ש ע"פ אתם נצבים בענין פי' למען ספות הרוה את הצמאה, ע"ד צמאה לך נפשי וכמ"ש בזהר בלק קצ"א א' ע"פ שחורה אני ונאוה, מגו דחיקו דרחימו דלא יכלא למסבל כו', ועי"ז נמשך ויקחו להם איש, א' כתר י"ש חו"ב ע"ד להנחיל אוהבי יש, גם י"ל איש א' כתר יוד זהו חו"ב כי ו"ד מלוי יוד, שין זהו חג"ת גם השין מורה על אני הוי' לא שניתי, וע' מענין איש במא"א א' ס"ג, והנה בחי' אשה היינו כמ"ש לזאת יקרא אשה, זאת זהו יראה, בזאת יבא אהרן, בזאת יתהלל המתהלל, ומזה יבא אח"כ לבחי' רשפי אש, הצמאה ליוצרה, וגם ה' דאשה ע"ד מצה, שההפרש בין מצה ובין חמץ הוא בין חית ובין הא, גם יראה חותם שוקע כלי לבחי' השכל וידוע אותי והאדם ידע.

לד"ה ויקחו להם איש בבוך שמות, זהו כענין מי יתנך מבחי' עיבור להיות כאח לי בבחי' לידה, ע"ש בהביאור סעיף וא"ו באריכות מזה וע' בדרוש המקוה בענין אהי' אשר אהי' אנא זמין לאולדא, וענין העיבור עיין בת"א בד"ה וארא אל אברהם שבחי' אחד סליק למהו"ע בחי' יחיד, והנה הוי' אחד והעיבור בבחי' אהי' בינה, וקרוב למ"ש בזח"ג פ' אחרי דע"ד סע"ב כדין ה' עילאה כו', ואגב נאמר מהו ענין הוי' אחד כפשוטו דהפי' כי הוי' הוא האלקי' והענין די"ל הפסוק במ"א סי' י"ח כ"א עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים כו', דלכאורה אינו * ענין ואם הבעל לכו אחריו כיון שגם לפ"ז הם מודים בשם הוי' א"כ מהו ואם הבעל כו', אע"כ צ"ל דפי' אלקי' זהו כח החיות השופע בעולם ועובדי הבעל שטותם שבחי' זו מסר הוי' ביד הבעל אע"פ שהוא נברא, וכדאי' בגמ' סוף מנחות דק"י ע"א דקרו לי' אלקא דאלקיא ופי' מהרש"א ולאותן אלהות שתחתיו נתן כח וממשלה למטה ואין הוא משגיח בעולם התחתון ולזה נא' כי הוי' הוא האלקי' כדפי' בת"א ד"ה שובה ישראל דרוש הראשון פ"ג שכל הכחות העליונים והשמש והירח גשמים הם רק שלוחי ההשפעה בלבד, וע"ש בהביאור דשובה ד"ה איתא במ"ח דמ"מ יש מלמעלה ב' המשכות הא' מש' אד' או ש' אלקי' שהוא מבחי' נוק' שמבחי' זו נמשך להיות הנברא יש ודבר נפרד, והב' ההשפעה מש' הוי' שמזה נמשך הביטול ונק' שילוב הוי' באד', וזה"ע יחוד דכר ונוק' שהם

לד"ה ויקחו להם איש: נעתק מבוך 1059 מ, א.

בדרוש המקוה: בסידור שער השבת.

*) כנראה חסר כאן.

בת"א: הכוונה ללקו"ת. ראה מכתב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, נדפס במפתח ללקו"ת ותו"א.

יחוד ב' השמות הוי' אד' וע' מזה עוד בלק"ת פ' בלק בד"ה ביאור ע"פ מי מנה ושם פ"א גבי שמהוה ומחי' מאין ליש ע"י בחי' מלכותו ית' כו' וזהו כי שמש ומגן הוי' ואלקים, ובפ' ראה בהביאור ע"פ כי תשמע בקול בד"ה ביאור הדברים ונמצא שיש ממש ב' בחי' הוי' ואלקים הנקראים דכר ונוק' ע"ש משפיע ומקבל אלא שהם באמת דבר א' ממש ולא ב' דברים ח"ו, עדמ"ש במד"ר פ' שמות פ' לפי מעשי אני נקרא דהיינו שנק' אלקים ע"ש ההתהות שיהי' היש דבר נפרד ואלקים גימט' הטבע, ונק' הוי' ע"ש הגילוי הביטול, וע' סידור ד"ה מזמור לתודה והמשכה מש' הוי' בש' אלקים נמשל ליחוד דו"נ, אבל יחוד זה הוא מיני' ובי' כי שניהם דבר א', וע' כה"ג בסדור בדרוש ברכת הזימון בד"ה להבין בתוס' ביאור ענין ברכת הזימון גבי איסור גילוי עריות דדוקא באצי' איהו וגרמוהי חד בהון כו' בתכלית היחוד כו' ע"ש, ור"ל דשם בחי' הנק' אח שהוא ז"א ובחי' הנק' אחות שהוא מל' הם מיוחדים עד שהם דבר אחד ממש ע"כ היחוד בהם הוא בחי' קדושה כיון שבלא"ה הם דבר א', וע' מזה ג"כ בבה"ז פ' תרומה, וא"ת אם הם בלא"ה דבר אחד ממש א"כ מהו ענין היחוד בהם וגם נק' יחוד דכר ונוק' י"ל ע"ד שיש שני מדות באדם אחד מדת החסד ומדת הדין והרי הם דבר אחד שהרי שניהם מדות של נפש אחת א"כ מצד א' הם דבר א' ממש ששניהם מדות של ראובן עד"מ אעפ"כ מהותם מובדל שמהחסד נמשך השפעת החיות ומהדין נמשך בהפך להכות ולהעניש, וזיווג המדות זהו כששני מדות אלו מתחברים דוגמת שיתוף מדה"ר במדה"ד זהו יחוד המדות ויחוד זה הוא מיני' ובי' דהיינו במדת אדם א', ומיחוד זה נמשך פעולה משובחת יותר הרבה מאם כל מדה מאירה בפ"ע דוגמת מ"ש במד"ר פ' בראשית ס"פ י"ב ע"פ ביום עשות הוי' אלקי' ארץ ושמים שאם ההנהגה במדת החסד לבד בלי שיתוף מדת הדין ג"כ לא יפה כו', ועד"מ זה יובן הנמשל למעלה ביתר שאת כי שם אלקי' הוא ג"כ הבורא כשמתנהג במדת הצמצום וההסתר והוא אוא"ס המלובש במדת מל' הנק' נוק', ושם הוי' זהו הבורא כשמתנהג ומתלבש במדת החסד והרחמים, ונמצא הכל דבר א' ממש הוא א"ס ב"ה, ועכ"ז הפרש גדול ביניהם שזהו מדה"ד וזהו מדה"ר, וזיווגי המדות שיאיר מדת החסד במדה"ד להמתיק ולבסם הגבורות שהם מדה"ד נק' יחוד הוי' אלקי' ונק' יחוד דו"נ כי יחוד זה הוא ג"כ עיקרו המשכות הדעת ע"ד כי אל דעות, ונמשל להשפעת טפת דכר הנמשך ממוח הדעת, ואמנם ענין חטא עה"ד ודור הפלגה שהפרידו בין ש' הוי' ובין ש' אלקי' וכמבואר בזהר פ' חוקת דקפ"ב ע"א ע"פ מה יתרון לו לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש תחת השמש דוקא והפרידו בין בחי' שמש ומגן הוי' אלקי' היינו שלא תפשו ששני המדות הם דבר א' ממש כמו שני המדות הנ"ל באדם א' וגם ביתר שאת, אלא אמרו שהם שני דברים מובדלים שהאציל הא"ס שני כחות נבדלים זמ"ז לגמרי היינו מדת החסד הנק' הוי' הוא מהות בפ"ע ובחי' אלקי' הוא מהות בפ"ע

במד"ר פ' שמות פ' : בהכת"י יש כאן מקום חלק.
ואלקים גימט' הטבע : פרדס שי"ב פ"ב.
בדרוש ברכת הזימון : סידור קה, ד. ראה גם אוה"ת וירא כרך ד' דף תשנט, ב

והם שני פועלים ונק' שני רשויות ועבדו ש' אלקי' שמבחי' זו הכח השופע בעולם, ואמרו עזב הוי' את הארץ, ולכן המצוה וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקי' וכנ"ל והיינו כי שני המדות חו"ג הם באמת שני הפכיים והם שניהם מדותיו ית', אמנם ש' הוי' וש' אלקי' אין זה קאי על המדות עצמן כי הרי אמרו ז"ל ע"פ בכל קראנו אליו אליו ולא למדותיו כמ"ש בפרדס בסופו שער הכוונה אלא פי' אלקי' הוא הבורא ממש אלא כשמלובש במדה"ד שכשהוא ית' מלובש במדה"ד נק' הוא עצמו אלקי' וכשמלובש במדה"ר נק' הוא עצמו הוי' הרי שני השמות הם דבר א' לגמרי כיון שניהם קאי על הבורא ולא על מדותיו רק כשמתלבש במדה זו נק' כן וכשמתלבש במדה זו נק' כן, וכיון ששניהם דבר אחד שפיר נא' וידבר אלקי' כו' אני הוי', אע"פ שש' אלקי' הוא מדה"ד וש' הוי' הוא מדה"ר מ"מ כיון ש' אלקי' קאי על הבורא ממש ולא על המדה רק האוא"ס כשמלובש במדה"ד הרי מצד אוא"ס המלובש במדה זו שייך לומר אני הוי' ממש, אמנם אעפ"כ שייך זיווגי המדות ונק' יחוד הוי' אלקי' ר"ל שבתוך מדה"ד יאיר מדה"ר ממש כו' ודוגמת מ"ש במד"ר פ' מסעי ע"פ זכור רחמיך וחסדיך ה' כי מעולם המה שהדין באדה"ר ע"י שהפריד בין ב' העצים הי' כי ביום אכלכם ממנו מות תמות ועשה חסד בזה הדין שזה היום לא יהי' יומו של אדה"ר אלא יומו של הקב"ה שהוא אלף שנה נמצא מתקיים ביום אכלכם בחסד גדול זהו ענין זיווג מדה"ר והחסד עם מדה"ד והיינו יחוד ב' השמות הוי' אלקי' ונמשך בזה השפע דעת עליון והשפעת ממוחין דגדלות שמזה דוקא נמשך מיתוק הדין עד"מ בגשמיות כל מי שיש לו מוחין דגדלות יותר יוכל לסבול החטא שחוטאין כנגדו ביותר ולפי שזהו המשכת הדעת נמשל לזיווג דו"נ, אמנם כ"ז שייך רק מצד השמות שזהו בחי' אוא"ס כשמלובש במדותיו שם דוקא שייך זיווגי המדות אבל מצד עצמיות אוא"ס דלאו מכל אלין מדות איהו כלל לא שייך כלל שום זיווג דו"נ כי הוא יחיד ומיוחד, וע' מד"ר ס"פ ואתחנן ומ"ש ע"פ יש אחד ואין שני לו גם בן ואח אין לו ומ"ש ע"פ אשר ברא כו' חתן וכלה, וע"ד כחתן יוצא מחופתו בבוך ישעי' ע"פ והי' מדי חדש, ואפ"ל ההעלאה לבחי' מי, ע"ד אין התורה מתקיימת אלא במי שממית א"ע עלי' ע' במא"א מ"ם ל"ג, ובעבודה זהו מס"נ בק"ש, גם כמו חותם שוקע ממשיך חותם בולט, וחותם שקוע הביטול וזהו ויקחו להם איש שה, גם י"ל כי הירידה מא"ס להיות איש אצי' נמשך ממ' דא"ק ונק' ג"כ רוח הבהמה היורדת למטה כמ"ש בד"ה להבין ענין ברכת חתנים, ולכן ההעלאה לזה צ"ל ג"כ ע"ד אדם ובהמה שעושה א"ע כבהמה כו' וכמו"כ נמשך מלמעלה בחי' בהמה רבה הפרה רוצה להניק, וע' מד"ר בשה"ש ע"פ דודי לי ואני לו דקאי על ויקחו להם איש שה, ולכן אפ"ל כי באלול ור"ה תחילה אני לדודי ואח"כ ודודי לי, וזהו ר"ח אלול אבל כאן בחדש ניסן תחלה דודי לי ואח"כ ואני לו וכנודע מענין ופסח ה' על הפתח.

———●———

(ויקחו להם איש ?)

וזהו * עיקר הגלות ברוחני'. והנה תכלית השלימות בימוהמ"ש שהוא בחי' לידה והתגלות אור הוי' בקרב איש ובלב עמוק וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' וראו כב"י, וכ' כי עין בעין יראו כו', הוא תלוי במעשינו ובעבודתינו בימי הגלות ע"י התעוררות אהמ"ס ודאי בלבו של אדם עד שתחפוץ בחפיצה ותשוקה ולהיות אה' בהתגלות לבו. וזהו שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד ואהבת כו', וצ"ל דלמה אמר אחד ולא אמר יחיד דזהו רבותא טפי מאחד כי מלת אחד אינו מורה לכאורה על אמיתת יחודו ית' שהוא לבדו הוא ואפס זולתו, דאין מילת אחד מורה ע"ז שהרי יש א' המנוי ג"כ ויש אחריו שני שלישי, ומ"מ הראשון נק' אחד, ועד"מ יעקב הי' לו י"ב בנים ואעפ"כ נק' ראובן אחד. אבל מלת יחיד מורה על יחודו וכמו יצחק נק' בנך יחידך וגם כאן הל"ל ה' יחיד. אך הענין דבאמת לגבי קודב"ה מצד עצמותו ומהותו לא שייך עליו מלת אחד כלל שהרי הוא יחיד ומיוחד והוא לבדו הוא, אלא כמארז"ל שהוא א' בז' רקיעים ובארץ ובד' רוחות העולם, ר"ל שגם בשמים ובארץ ובד"ר שהם ו"ק העולם בחי' התחלקות ופירוד ואעפ"כ שורה ומתגלה יחודו ואחדותו ית' ואינון מתיחדין ביחד שכולם בטלים לגבי אור ה' השורה ומתגלה בהם כו'. וזהו שא' אחד, שהי' יכול לחשוב שמצד מהו"ע הוא יחיד אבל מצד שברא העולם נעשה דבר נפרד, ולזאת אמר אחד שז' רקיעים והארץ וד"ר העולם בטלים לאל"ף אלופו ש"ע. כי הגם שהם נראים ליש וד"נ זהו רק אצלם, אבל קמי' כ"ח. וזהו לך ה' הגדולה והגבו', פי' שבחי' גו"ג בטלים לו ית' שאינם נק' בשם גדו"ג כלל כו', והוא המשכת בזמן ומקום. והנה לע"ל יהי' זה בבחי' גילוי וכמ"ש והי' ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו א', וארז"ל אטו האידנא לאו א' הוא כו', והיינו שבזמה"ז אין נראה יחודו ית' בהתגלות, אבל לע"ל יהי' בגילוי, וכמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כ"ב כו'. ועתה צריך לידע זה עכ"פ בבחי' ידיעה בהתבוננות ועי"ז יהי' לע"ל בבחי' גילוי. וזהו אתה אחד ושמך אחד. והנה אם מאיר בחי' זו בכנס"י אזי ומי כעמך ישראל גוי א' בארץ, אבל בגלותא סליק לעילא לעילא דהיינו לגבי מהו"ע בחי' יחיד ומיוחד אשר שם כחשיכא כאורה כו'. לכן בגלות מצרים לא נזכר שם הוי' כ"א שם אהי' וכ' אהי' אשר אהי' אנא זמין לאולדא, כי איננו לידה כ"א זמין לאולדא, וגם הוא רק אהי' הב' אבל אהי' הא' אינו אפי' זמין לאולדא. משא"כ ש' הוי' הוא לידה וגילוי. ולכן פרעה א' מי הוי' אשר אשמע בקולו, כי לא רצה בשם הוי' כ"א בבחי' עיבור, ולכן מצד בחי' זו עבדים היינו לפרעה במצרים, כי פרעה מקבל מעורף. וזהו ה' איש מלחמה, כי כדי שיהי' בחי' איש רינה יש ע"ז

וזהו עיקר: נעתק מבוך 306 כו, א. בכת"י חסר ההתחלה. ראה המאמר דלעיל. ובכרך ז' ע' ב'תריד ואילך.

שו"ה קמי' — גו"ג: גדולה וגבורה.

מלחמה כי יש הרבה קטרוגים ע"ז בטענות כך וכך, וזהו הוי' איש, כי פי' איש הוא כמ"ש ועל הכסא כמראה אדם עליו מלמעלה, כי אדם הוא ציור ש' הוי' כי יו"ד דש' הוי' הוא הראש, והנה ב' ידיים הם עשר אצבעות שהם נגד ב' ההי"ן והגוף הוא ו' דש' הוי'. והנה להיות כמראה אדם צ"ל זה והוא ע"י תרי"ג מצות כי רמ"ח פיקודין הן רמ"ח אברים דמל' ושס"ה ל"ת שס"ה גידין. וזהו ועשיתם אותם מעלה אני עליכם כאלו עשאוני. וזהו דאי' ברבות שה"ש ע"פ דודי לי ואני לו לכשהי' לי דבר לא תבעתי אלא מידו שנאמר ויהי בימים הרבים ההם כו' וישמע את נאקתם כו', ולכשיהי' לו דבר לא תבע אלא ממני שנאמר דברו אל כל עדת בנ"י ויקחו להם איש כו', וצ"ל דבשלמא כשהי' לי דבר זה נכון כי לנו חסר, אבל מהו כשהי' לו דבר, כלום חסר ואנת הוא שלימותא דכולא. אך באמת הנה מצד עצמו' אוא"ס נאמר אם צדקת מה תתן לו, אבל מצד התגלותו והתלבשות בע"ס להיות גילוי פעולתו זהו תולה ע"י אתדל"ת בקיום המצות כו' להיות נמשך ומתלבש בחי' אא"ס דלא מאמ"כ באתעדל"ת תלי' ע"י צדקה וחסד שעושין למטה נמשך חסד דרועא ימינא. וע"י שמאל דוחה בחי' אתכפיי' סט"א ממשיכים גבו' דרועא שמאלא, וזהו שיהי' לו דבר היינו שיתהווה בחי' כמראה אדם. כי מצד עצמותו ית' כי אל אנוכי ולא איש אינו תובע אלא ממני כי ישראל ממשיכים זה. וזהו ויקחו להם איש זה הקב"ה, והיינו כמבואר בזוהר בא ל"ב ב'. כענין הוא הלילה הזה דאתחבר זה בזאת כו' זאת נק' אשה שנאמר לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת. מענין הוא איש ההוא דאיקרי זה ודא הוא איש דכר כמד"א כי זה משה האיש האיש הזה, ואיקרי איש זה ומה איש כו' והיינו ויקחו להם איש שהוא בחי' זה, דהיינו זה אלי ואנווהו זה ה' קוינו לו, וכדי להמשיך בחי' יחו"ע דבחי' זה בזאת הוא הקרבן פסח ל' דילוג וקפיצה, וכמו"כ נמשך למעלה הנה זה בא מדלג. ולכן ק"פ הוא זה דוקא ופי' במא"א זה הוא יסוד והוא בחי' זה כמ"ש בנח שהי' איש צדיק זה ינחמינו. ויש ראי' ע"ז ממ"ש שמואל א' י"ז ל"ד גבי דוד ונשא זה מהעדר, והנה תיבת זה הכ' זה והקרי שה, הרי שה הו"ע א' עם זה כי ע"י בחי' שה ממשיכים בחי' זה. וכ"מ מארז"ל ברבות משפטי' ע"פ כי יגנוב איש שור או שה ארבע צאן ישלם תחת השה דשה קאי על יוסף שגנבו אותו ומכרו אותו, ועז"ב וד' הצאן ישלם הם ד' מל' שמלכו בניו, וידוע כי יוסף הוא יסוד ע"י ששמר את הברית, ונק' בחי' זו שה, ולכן כדי להמשיך ויקחו להם איש שה שהוא בחי' זה זהו ע"י ויקחו להם איש שה. ואפ"ל ע"ד מאמרז"ל ע"פ וקרא זה אל זה שאי' בזו' עקב רעא"ב שיש ב' בחי' זה, הא' ג' הוי' דברכת כהנים יברכך ה' יאר ה' ישא ה', הב' י"ב חיות המרכבה והו"ע יחו"ע ויחו"ת ועד בחילופי אתוון אחד כו'. והנה וקרא זא"ז שבחי' זה התחתון זה דכנס"י שהוא ביטול שלמטה עי"ז קורא בחי' זה שלמעלה כו' וקרא זא"ז ואמר קדוש שממשיך בחי' קדוש ומובדל. ועד"ז הוא שה זה שע"י בחי' שה ביטול ממשיך בחי' וזה כי זה משה האיש, מבחי' כי אל אנכי ולא איש.

וזהו ויקחו להם איש שה לבית אבות, כי ש' ג' קוין וה"ה הוא בית אבות, כי הנה אמרו ברבות וירא בענין יראה לו השה, שהלכו שניהם ע"ד למסר"נ, וזהו לבית אבות ממש כי הנה למה קדמה שמע לוהא"ש כדי שיקבל עומ"ש ואח"כ יקבל עומ"צ, הנה ע"י המצות הוא ההמשכה כשכבר נמשך בבחי' אדם אזי ממשיכים בחי' כמראה אדם, אבל להיות המשכת בחי' אדם הוא ע"י קבעומ"ש ממשיכים שיהי' בחי' כמראה אדם, ובחי' זו באדם היינו ביטול שלמעלה מהשכל וזהו נק' שה, כמ"ש ואתנה צאני בהמות הייתי עמך. וזהו שה לבית אבות דוקא, כי בעבה"נ ישבו אבותיכם מעולם, וזהו אין קורין אבות אלא לשלשה יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים, ולכן כדי להמשיך בחי' ויקחו להם איש מבחי' כי אל אנכי ולא איש היינו להמשיך בחי' אדם ציור קוין חסד דרועא ימינא כו', וכן בשרשן כח"ב המשכה זו זהו ע"י ג' אבות כי האבות הן הן המרכבה, וגם למעלה מבחי' אדם, והוא כי ז"א בע"י אחיד ותליא, וזהו ע"ד אלקי' יראה לו השה לעולה טעם היותו אדם הוא בחי' שה המדות שלמעלה מהשכל כו'. והנה אח"כ שה לבית אבות, והוא ע"ד שיש כשב וכבש, שכבש הב' קודם לש', כי ב' הוא חו"ב וש' ג' מדות שלמטה מהשכל. אבל כשב הש' קודם לב' כי הוא מדות שלמעלה מחו"ב והיינו חג"ת דא"א הנמשכים בב' שהוא חו"ב, ולכן מקודם שה לבית אבות הוא המדות שלמעלה מהשכל ואח"כ שה לבית להמשיך הש' דכש"ב בהב'.

גם פי' שה לבית דהנה כ' מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות. כי הנה יש ב' יחודים, כי הקב"ה נק' יחיד כמ"ש יחיד חי העולמים מלך או מלך יחיד חה"ע, כי אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים וכנס"י נק' ג"כ יחידה כמ"ש אחת היא יונתי, והוא ע"ש בחי' יחידה שבנפש, כי יש נר"ן ח"י. והנה בגלות הן ב' יחודים, כי קוב"ה בגלותא סליק לעילא לעילא, וכן בכנס"י בגלות. והנה מושיב יחידים ביתה, שהבית מחבר שיתחבר ב' יחודים אלו ולכן מוצא אסירים בכושרות בכי ושירות, כי ע"י בכי' דכנס"י בבכי' יבאו מ"ת בוכין אנן בעינין למהוי ק"מ, וע"י שירות אז ישיר משה וישראל. והנה שה לבית אבות ההמשכה למעלה באצי' ע"י אברהם ויצחק כי זה בא לעקוד וזה בא ליעקד, ואח"כ שה לבית הוא ההמשכה בג' עולמות בי"ע והוא ע"י יעקב כי יעקב קראו בית אל וארז"ל לא כאברהם שקראו הר ולא כיצחק שקראו שדה כ"א כיעקב שקראו בית כו'. וזהו ויקחו להם איש והוא ע"ד אדם ובהמה וארז"ל חולין ה, ב אלו בנ"א הערומים בדעת כאדם ומשימים עצמם כבהמה כי מי שהוא איש יקח לעצמו שה שמשים עצמו כשה בבחי' ביטול יותר מכל הבהמות. וזהו דאי' ברבות שה"ש ע"פ דודי לי

ז"א בע"י אחיד ותליא: זח"ג רצב, א.
כי הקב"ה נק' יחיד: ראה לעיל כרך א' ע' רפח.
מ"ת . . . ק"מ: ת"ז תי' ה' (יט, ב).
לא כאברהם: נסמן בע' ג'עה.

ואני לו הוא לי לאב ואני לו לבן הוא לי לרועה ואני לו לצאן הוא לי לאב כמ"ש כי אב היתי לישראל ואני לו לבן בני בכורי ישראל, הוא לי לרועה רועה ישראל האזינה ואני לו לצאן כמ"ש ואתנה צאני. וצ"ל דבשלמא הוא לי לאב כמ"ש ואני לו לבן יתכן שהוע"א כי אב ובן הם מהות א' ולכן הוא לי לאב ואני לו לבן, אבל הוא לי לרועה ואני לו לצאן מהו הענין כ' מזה. והענין כי מה שכנס"י נק' בנים הוא מצד התלבשות אא"ס בחכ' כי שם שייך המשל כמו טפה ממוח האב אבל לגבי אא"ס לא שייך בחי' זו לכן שם הוא המשל הוא לי לרועה ואני לו לצאן, דמ"מ הצאן מעשרות את בעליהן כמ"ש עשתרות צאנך. וכמו"כ נש"י ממשיכים גילוי אא"ס ב"ה ועושי' רש"מ, ונק' כאלו עשאוני ממש, וכיון שנחשב כאלו עשאוני ממש זהו שמעשרות את בעליהן, ונק' צאני ממש כמו הצאן יקר הוא בעיני הרועה, וכ' צאי לך בעקבי הצאן, ופירש"י שבת ל"ג ב' אבות הראשונים שהי' רגלי הצאן וחיזוקן, ע"ד קושטא קאי ושקר אין לו רגלי' וזהו שה לבית אבות דוקא. ועי"ז ימשיכו מעצמות אא"ס בחי' רועה ישראל האזינה שיומשך בבחי' איש כו', גם כדי להמשיך מבחי' דסליק לעילא לעילא צ"ל ע"י תשו' ומס"נ כו'. וזהו הוא לי לרועה ואני לו לצאן, ופי' שמעשרות את בעליהן, כי בעליהן ע"ס והשה ע"ס הרי עשר ולא י"א. אבל ע"י הצאן שממשיכין גילוי אא"ס ב"ה שלמעלה מע"ס, זהו"ע שמעשרות את בעליהן. וכן בנפש האדם ע"י בירור נה"ב מתעלה נה"א דוגמת והחיות נושאות כו'. וזהו ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית אבות הוא העליונה מלמטלמ"ע שה לבית המשכה מלמעלה למטה.

הנחה

איתא במד"ר פי"ט ע"פ וככה תאכלו אותו מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם כו'. בעוה"ז אכלו ישראל את הפסח במצרים בחיפזון כמ"ש כי בחיפזון יצאת ממצרים, ולע"ל לא בחיפזון תצאו. משל לסוחר שנכנס לשרות בפונדק עמד שם כל היום, בלילה עמד ונטל כל אשר לו ויצא לדרכו, עמדה הפונדקית בבוקר צווחת ראו הפרגמטוטס עמד בלילה ונטל כל אשר לי ויצא לו, שמע אותו הפרגמטוטס אמר מי גרם לי שאשמע כך אלא מפני שיצאתי בלילה נשבע אני שלא אצא בלילה עוד. כך התקינו עצמן ישראל בלילה לצאת בהשכמה עמדו המצריים אחר שהלכו להם ואמרו נרדוף אחריהם מפני שנטלו כל אשר לנו כמ"ש וינצלו את מצרים

איתא במד"ר: נעתק מבוך 744 רעה, א, ראה אוה"ת לעיל ע' חצר.

כו'. הגם שמהמשך הפסוקים לא משמע כן, כי המשמעות שרדפו לפי שאמרו דרך שלשת ימים נלך ואח"כ הלכו לגמרי, אמנם כאן אומר שרדפו לפי שוינצלו את מצרים. והגם כי לכאורה אין המשל מכוון להנמשל, כי שם הסוחר באמת נטל רק כל אשר לו רק שהפונדקית צווחת שנטל כל אשר לה, אבל כאן הרי באמת וינצלו את מצרים. אך הענין כי כל הכסף שלהם הי' מיוסף כי יוסף הביא את כל הכסף למצרים בימי הרעב, א"כ לא הי' זה שלהם כלל. וגם כי אמרז"ל שגביהה בן פסיסא דן עם בני מצרים לפני אליכסנדרוס מוקדן ותבע שכר עבודה של ס' רבוא מישראל כ"כ שנים, הרי עלה זה הרבה יותר. נמצא שמה שנטלו ישראל ממצרים שלהם הי'. עכ"פ וירדפו מצרים אחריהם. אמר הקב"ה מי גרם לכם זה לפי שיצאתם בחפזון, מכאן ואילך לא בחיפזון תצאו. ומסיים במדרש לשעבר אני ובית דיני הייתי מהלך לפניכם אבל לע"ל אני לבדי כמ"ש כי הולך לפניכם ה'. וצ"ל מה שייך זה לזה, כי המדרש מתחיל בענין החיפזון שלע"ל לא בחיפזון תצאו ומסיים שלע"ל יהי' אני לבדי. וצריך לומר ששייך זה לזה שמה שהיו מוכרחים לחיפזון הוא מחמת שעכשיו הי' הוא וב"ד אבל לע"ל שיהי' מהלך אני לבדי לא יצטרכו למנוסה וחיפזון. והנה בזוהר אומר עפ"י וכי ימכור איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים שזה קאי על גלות האחרון דלא תצא כצאת העבדים. והטעם כי היציאה דעכשיו נק' כצאת עבדים לפי שיצאו בחיפזון, ולע"ל שיצאו לא בחפזון, וע"כ לא תצא כצאת העבדים, כן מפרש הזוהר. והנה עוד איתא שם ברבות בא פי"ח בעוה"ז עשה להם נס בלילה וע"כ הי' הנס עובר, אבל לע"ל הלילה נהפך ליום כמ"ש והי' אור הלבנה כאור החמה. והנה יש כאן ג' הבדלי' בין גאולת מצרים ובין גאולה דלע"ל, א' חפזון ולא בחפזון, ב' הוא ובית דינו ואני לבדי, ג' לילה ויום. והנה המשל הזה דלילה איתא ג"כ במדרש תהלים סי' ל"ו, עובדא הוה בחד גברא שהי' מדליק את הנר בלילה וכבה הדליק עוד וכבה הדליק עוד וכבה אמר מה אני מתייגע אמתין עד אור היום ואלך. כך ישראל גלו למצרים עמדו משה ואהרן וגאלום זהו נק' נר. חזרו ונשתעבדו בבבל עמדו חנניא מישאל ועזרי' וגאלום, הגם שהי' בנין הבית ע"י עזרא קורא זה כאן ע"ש חנניא מישאל ועזריה, חזרו ונשתעבדו במקדון אמרו ישראל הרי נתייגענו גאלנו וחזר ונשתעבדנו, אין אני מבקש שיגאלני בו"ד אלא הקב"ה בעצמו כמ"ש אל ה' ויאר לנו, וזהו באורך נראה אור, אור ולא נר. ולכן מיאן משה בשליחות דגאולת מצרים ואמר מי אנכי, ולכאורה אינו מובן למה מיאן ומה הטענה מי אנכי הלא הוא הולך בשליחות מהקב"ה. אך הענין כי משה טען מי אנכי, האם אני הוא האנכי, כי מקודם הבטחת ליעקב ואנכי אעלך ועכשיו אתה אומר לי שאלך לגאלם, והטענה כי רצה

ומסיים במדרש . . . כי הולך לפניכם ה': ראה אוה"ת וירא כרך ד' דף תשנה, א.
איתא ג"כ במדרש תהלים: ראה לעיל ע' ש.
אור ולא נר: ראה אוה"ת (יהל אור) תהלים לקאפיטל לו (ע' קלח).

שיהי' גאולת מצרים ע"י הקב"ה בעצמו ולא ע"י בו"ד שיהי' תשועת עולמים. אך באמת אמר לו גם עלה שקאי על לע"ל, וזה יהי' ע"י הקב"ה ולא ע"י בו"ד. והנה עד"ז דנר ואור איתא ג"כ במד"ר פ' משפטים עד בוא השמש תשיבנו לו דכתיב בהשבת העבוט, הנה בוא השמש קאי על משיח כי ישראל נתמשכנו ג"כ בגלות, ועד בוא השמש תשיבנו זהו משיח, כמ"ש וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה. והנה מאמר זה דמדרש תהלים הוא ע"ד דאיתא ברבות הנ"ל דפ' י"ח שבעוה"ז עשה להם נס בלילה ולע"ל יהפך הלילה ליום כו'. והנה עוד איתא ברבות בפ' בשלח פכ"ג השירות דעכשיו לשון נקבה ועל לע"ל נאמר שירו לה' שיר חדש שיר לשון זכר כי אשה יולדת וחוזרת ומתעברת. כי הנה גאולה נק' בשם לידה וגלות נק' בשם עיבור, וכמארז"ל בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה, בכל פרשת העיבור יהיו צרכיהם כו'. והנה אשה הגם שיולדת חוזרת ומתעברת לכן השירות דעכשיו ל' נקבה, כי הגם שנגאלו חזרו ונשתעבדו אבל לע"ל שירו לה' שיר חדש כי לא יהי' עוד גלות. היוצא מזה שיש כאן ד' הפרשים בין גאולת מצרים לגאולה דלע"ל. א' בחפזון ולא בחפזון. ב' לילה ויום. ג' נר ואור. ד' שירה לשון נקבה ושיר לשון זכר. וכל ד' הבדלים אלו תולה בהבדל א' שבין הוא ובין דינו לאני לבדי. ולהבין כ"ז צ"ל מהו הפי' אני לבדי או הוא ובית דינו. והנה בספר מנחם עזרי' פי' בשם ירושלמי דב"ד הוא שם אלקי', וצ"ל דא"כ כשאומר שלע"ל יהי' אני לבדי היינו בלא שם אלקי', וזה אינו מובן. אך הענין כי הנה כתיב שמש ומגן הוי' אלקים, והנה שם הוי' מאיר ע"י שם אלקי' כמ"ש וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני הוי'. ובחי' זו זהו הנק' הוא ובית דינו. אבל אני לבדי היינו כי יש שילוב הוי' באדנ"י ויש שילוב אדנ"י בהוי', כי שילוב הוי' באדנ"י היינו כמו מ"ת דכתיב וידבר אלקי' אנכי הוי' אלקיך, הגם שהי' כל הבחי' הגבוהות אנכי והוי' מ"מ מי הוא המדבר אלקי' כמ"ש וידבר אלקי' אנכי הוי' אלקיך, וזהו שילוב הוי' באדנ"י. אבל שילוב אדנ"י בהוי' העיקר בגילוי הוא שם הוי' ושם אדנ"י נכלל בשם הוי', וגילוי זה יהי' רק לע"ל. וזהו פי' אני לבדי שזהו שילוב אדנ"י בהוי', רק מ"מ יהי' שם אדנ"י ג"כ, כי לדלג לגמרי ד' א' אי אפשר, כי בני אהרן דלגו בחי' מ"ט במה שלא נשאו נשים והי' עליהם חטא, כי אם הכוונה אני לבדי היינו שילוב אדנ"י בהוי'. והנה ע"י אני לבדי שיהי' מבחי' גבוה לכן יהי' קיום נצחי, וכמ"ש וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו, כי כזב היינו מה שלפעמים נפסק נק' זה כזב וע"ד הנהרות המכזבי' אחת בשבוע, כי כזב אינו שקר כי אם מה שיכול להיות לפעמים הפסק זהו נק' כזב. אבל וה' אלקי' אמת כי אמת הוא מה שאינו נפסק לעולם. ועד"ז בקשה השונמית

בספר מנחם עזרי': הכוונה לספר עשרה מאמרות להרמ"ע מפאנו מאמר אם כל חי ח"א פ"א בשם ירושלמי ריש סנהדרין. ראה אוה"ת וירא כרך ד' דף תשנא, א ואילך.

וע"ד הנהרות המכזבי': פ"ח דפרה.

בקשה השונמית: ראה לקו"ת מסעי צג, ב.

אל תכזב בשפחתך שלא ימשיך לה נשמה לבנה להיות הפסק. ולכן ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן איתא בזהר ונהר יוצא תמיד, אבל בגלות כתי' ביחזקאל ואני בתוך הגולה על נהר כבר, היינו שכבר הי' בו מים, והגם שהוא ג"כ בחי' גבוה, אבל מ"מ עתה ונהר יחרב ויבש. וזהו ג"כ חיי עולם וחיי שעה, כי תו' נק' חיי עולם ותפלה נק' חיי שעה, ופי' חיי שעה לפי שכל המשכות שפועלים בתפלה הוא רק בבחי' זמן, וזהו ואת' מרום לעולם ה', פי' כל מה שנמשך מבחי' מרום הוא לעולם ניצחית, וכדאיתא במדרש על שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל, לאה גדולה במתנותי' כהונה לעולם, ולכן באהרן כתי' ברית מלח עולם מה שייך ברית מלח לכהונה אך הענין כי מלח אינו מתקלקל, אדרבה במלח מולחים עוד דבר שלא יתקלקל וכן במלכות בית דוד לעולם זהו לפי שנמשך מה' גדולה ה' עילאה בינה, ובה מאיר אור א"ס. והגם שיש כאן קושיא דא"כ דהכהונה לעולם איך כתי' והכהנים הלוים ואי' בשם האריז"ל שלע"ל יהיו לוים כהנים, ואיך הוא הלא במדרש אמרו כהונה לעולם, וצ"ע. אבל הקטנה רחל קטנה במתנותי' כי יוסף לפי שעה שאול לשעה. ולכן ארז"ל שאול באחת ועלתה לו דוד בשתים ולא עלתה לו כי שאול מלכותו נלקח מחכמה, כי ע"פ חכמה נברר שאול למלך לפי שהי' משכמו ומעלה גבוה מכל העם, פי' שבחי' כתפין ומדות שלו היו גבוהי' ממוחין וראש של כל ישראל, כי הי' אדם גבוה במעלה מאד, וע"כ כשחטא העבירוהו ממלכותו, כי שאלו לחכמה נפש החוטאת במה תתכפר אמרה תמות כו', אבל דוד בשתים ולא עלתה לו, שהגם שחטא מ"מ אין זה שייך למלכותו כלל. וזהו שאמרה חנה רמה קרני בה', וארז"ל רמה קרני ולא רמה פכי, שאול שנמשך בפך לא נמשכה מלכותו, דוד שנמשח בקרן נמשכה מלכותו. כי רמה הוא בחי' עתיקא, והטעם שנמשך זה במלכות בית דוד הוא לפי כי שהוא מבחי' מל' ונתחב"ס, וזהו קרני כי קרן הוא מלשון קרן זוויות שאינו מהות בפ"ע כ"א רק שמחבר ב' כתלים. ועד"ז מעלת דוד הי' הביטול שהי' בו. וזהו ואתה מרום לעולם, שמה שמרום הוא לעולם וכן כי הוא לבדו מרום וקדוש פועל גבורות, הנה אי' בפרד"ס שמונה כאן עשר בחי' מן מרום וקדוש עד אדון הנפלאות. כי הנה כי הוא לבדו הוא מהו"ע מרום הוא כתר וקדוש הוא חכ' כי כל קודש הוא בחכ', פועל גבורות בינה, עושה חדשות חסד, בעל מלחמות גבורות כו', עד אדון הנפלאות מל'. הרי מרום רוממות הוא בחי' גבוה בחי' כתר למעלה מקדוש שהוא חכ'. והנה בזהר איתא שיש ב' בחי' עה"ח ועה"ד, עץ החיים הוא בחי' אתר דלא אשתני ועץ הדעת הוא בחי' אתר דאשתני. וראיית הזוהר שעה"ח הוא אתר דלא אשתני הוא ממה דכתיב בעץ החיים ועתה פן ישלח ידו ולקח מעה"ח ואכל וחי לעולם. והגם כי מה איכפת זה להקב"ה הלא גם מתחלה רצה שיחי' האדם לעולם. אך הענין כי זהו הי' נכון אם לא הי' אוכל מעה"ד, אבל אחר שאכל מעה"ד ואח"כ הי' אוכל גם מעה"ח הרי גם הרע הי' לו קיום

ואי' בשם האריז"ל: ראה תניא פרק ג'.

לעולם, משא״כ עתה הרי נתברר הרע. וכן מצינו בדוד שרצה לבנות ביהמ״ק ואמר לו הקב״ה שהוא לא יבנה הביהמ״ק כי אם הוא הי׳ בונה אותו לא הי׳ ביהמ״ק חרב לעולם, ואמר לו דוד הרי יפה. והשיבו הקב״ה גלוי וידוע לפני שישראל עתידין לחטוא והייתי עושה כלי׳ בהם ועכשיו שפך חמתו על עצים ואבנים. והטעם מה שאם הי׳ דוד בונה לא הי׳ הביהמ״ק חרב לעולם הוא הכל מטעם אחד לפי שרמה קרני, שמל׳ בית דוד נמשך מבחי׳ רמה עתיקא. והנה עד״ז פי׳ הזוהר שע״ח הוא תפארת שהוא אתר דלא אשתני, והיינו לא מצד כח התפארת בעצם כ״א מצד שתפארת עולה עד הכתר, כי הוא בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה. כי הנה בעה״ח כתיב ועל יובל ישלח שרשיו שהוא בינה והתגלות עתיקא בבינה ולית שמאלא בהאי עתיקא. ולכן ביובל כתי׳ ועבדו לעולם, כי יובל בינה מקבל מבחי׳ עתיקא וע״כ הוא לעולם כו׳. וזהו אני לבדי והוא ע״ד דכתיב והי׳ ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד, וארז״ל בפ״ק דעירובין אטו האידנא לאו אחד הוא. האידנא על שמועות הטוב אומר הטוב והמטיב ועל שמועות רעו׳ כו׳, ולע״ל כולו הטוב והמטיב. והענין כי שמועות טובות הוא מדת החסד ושמועות רעות הוא מדה״ד, כי מדת הדין* עפ״י טענות. אבל לע״ל דלית שמאלא בהאי עתיקא וע״כ כולו הטוב והמטיב, וזהו הוי׳ אחד. ופי׳ ושמו אחד, כי עכשיו לא כשאני נכתב אני נקרא נכתב בשם הוי׳ ונק׳ בשם אד׳, כי יש י״ב צירופי הוי׳ ויש י״ב צירופי אדנ״י שהוא יום ולילה. כי י״ב צירופי הוי׳ הוא יום וי״ב צירופי אדנ״י הוא לילה, ולע״ל שהלילה יהפך ליום הרי יהי׳ נקרא כמו שנכתב כו׳. והנה עץ הדעת הוא מל׳ שנקרא אתר דאשתני, כי פי׳ עץ הדעת הוא אינו כמו שלמטה עה״ד הוא מנוגה כ״א מה שנק׳ עה״ד טו״ר, היינו שבחי׳ דעת יש בו שמברר טו״ר, אבל אינו רע ח״ו, וכדפי׳ באגה״ק והנה בבחי׳ מל׳ יש מדה״ר ומדה״ד זהו אתר דאשתני, ולכן נק׳ שושנה לשון שינוי. וע״כ צ״ל תליסר עלין דסחרין לשושנה שהוא המשכת י״ג מדות הרחמים במל׳. והנה ע״כ האדם שנמשך מאתר דאשתני לכן יש בו מיתה מחטא עה״ד א״א לו להמשיך חיי עולם. וזהו נר ואור כי מל׳ הוא בחי׳ נר המאירה בבי״ע, כי הנה כמו בנר אין אור כ״א כשמדליקין וממשיכי׳ בו אור, וכמו״כ למל׳ מל׳ הוא סיהרא לית לה מגרמה כלום כ״א רק שממשיכי׳ יחוד שמשא וסיהרא והוא ע״י ארוממך אלקי המלך. אבל תפארת מאיר בה עתיקא גם שלא ע״י אתעדל״ת מלמטה. ועד״ז איתא בלק״ת פ׳ ואתחנן הפרש בין תורה למצות, שבמצות אתעדל״ע עפ״י אתעדל״ת, אבל תורה הוא אתעדל״ע שלא ע״י אתעדל״ת.

והנה כתיב כי נר מצוה ותורה אור, וצ״ל איך קוראין מצוה בשם נר הלא אומרים שנר הוא כבה, ואיך שייך לומר כן על מצוה.

הדין: **אוצ״ל: הדין מעכבא.** ~~[illegible]~~

ועד״ז איתא בלק״ת פ׳ ואתחנן: **ראה שם ב, ד.**

איך קוראים מצוה בשם נר: **ראה אוה״ת בא ע׳ שא.**

אך הענין כי מה שמצוה נק' בשם נר אינו קאי על המצוה עצמה כ"א שע"י המצוה נעשה נר בנפש לדחות החושך דנפה"ב, כמו נר גשמי דוחה חושך, וזהו נר מצוה. אבל תורה הוא אור. והנה ההפרש הוא כמארז"ל (בסוטה) דרש ר' מנחם ב"ר יוסי תלה הכתוב מצוה בנר ותורה באור לומר לך מה נר מגינה לשעה כך מצוה מגינה לשעה ומה אור לעולם אף תורה לעולם, ד"א עבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה. והענין כי פי' הראשון היינו שקאי על הגנה של תומ"צ על האדם, והנה בהגנה ידוע מארז"ל שמצוה מגינא ומצלא רק בעידנא דעסק בה אבל תורה מגינה ומצלא בין בעידנא דעסק בה ובין בעידנא דלא עסיק בה, וזהו ההפרש שמצות רק לשעה ותורה לעולם. והנה פי' השני עבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה וצ"ל איך שייך לומר עבירה מכבה מצוה הלא מצינו דרושי' להיפך שאין עבירה מכבה מצוה, כי אל"כ הנה מי שיש לו מצות ועבירות א"כ אם ינוכה למעלה שכר המצות בעד העבירות הרי אין לו כלום אלא צ"ל שבעד המצות נותני' לו שכר ובעד העבירות מקבל עונש ואין שייכות למצות עם העבירות, וא"כ מהו עבירה מכבה מצוה. אך הענין כי עבירה מכבה מצוה אין הכוונה על המצוה עצמה כ"א על הנר הנעשה מהמצוה כי מכל מצוה נותן כח בנפש להיות האדם נמשך אחר אלקות, כדאי' בתו' ועתה יגדל נא ובלשון רז"ל זהו שאמרו מצוה גוררת מצוה. ובחי' זו הוא שמכבה העבירה, אבל אין עבירה מכבה תורה כי ע"י התורה נעשה אור בנפש ולא נר. וכמאמרז"ל ע"פ אותי עזבו ותורתי שמרו הלוואי אותי עזבו ותורתי שמרו המאור שבה מחזירו למוטב, ואור אינו כבה כנ"ל, ולכן אין עבירה מכבה תורה. ועי"ד הקבלה הוא ג"כ כי ע"י מצוה נמשך יחוד תפארת ומל'. והנה אח"כ ע"י עבירה גורם ובפשעכ' שולחה אמכם, אבל ע"י התורה הוא יחוד חו"ב, שהם תרדל"מ. והנה הגם שבדרז"ל נמצא בכמה דרושי' עפ"י רוב שמצות גבוה מתורה, הנה הוא ע"ד שארז"ל במצותיו חפץ מאד במצותיו ולא בשכר מצותיו ומצינו ג"כ בירושלמי גבי ולשבות שביתת הרשות, שאם הולך לעשות מצוה א"צ לחזור ואם הולך ללמוד תורה צריך לחזור ואמרו בירושלמי הנ"ל כאן שנה רבי מעשה גדול.

והנה עתה צ"ל ענין לילה שהסוחר אמר מי גרם לי שאשמע כך מפני שיצאתי בלילה כן אמר הקב"ה לישראל מי גרם לכם זה שרדפו מצריים אחריכם מפני שיצאתם בחפזון כנ"ל במדרש. ולכאורה מה שייך

כמארז"ל (בסוטה): **כא, א.**

שאין עבירה מכבה מצוה: **ראה לקו"ת ראה כ, א: דהיינו שמכבה את הנר ונשקע אש האהבה אבל אינו מכבה גוף המצוה עצמה ח"ו. וראה דרך חיים קי, ג: דאע"פ שעבירה מכבה מצוה הרי אינו מכבה לשרש אור אלקי שבמצוה זו שעשה בפו"מ שהיא פנימית רצונו למעלה ע"ש. ראה אוה"ת ראה ע' תרפא.**

כדאי' בתו' ועתה יגדל נא: **ראה לקו"ת שלח לט, א.**

לילה לחפזון. אך הענין כי הלילה גופא גרם החפזון, כי הנה כתי' ליל שימורי' הוא לה' והנה שימורים לשון רבים. והענין כי בשימורים יש ב' פירושי' לשון שמירה ולשון המתנה. ומקודם צ"ל פי' לשון שמירה, כי הנה הלילה צריך שמירה כדאי' בזוהר לילה בעי נטירותא וכמו שלש משמרות הוי הלילה. כי הנה יש ג' משמורות להיפך חמור נוער כלב כו' וע"כ צריך שמירה. והענין בשרש הוא כי לילה הוא בחי' מל', והנה סביב רשעים יתהלכון שמבחי' מל' יכול להיות יניקות החיצוני' וע"כ צריך שמירה. והוא דוגמא ע"ד שיש שני ברכות יוצר האדם ואשר יצר את האדם והנה הראשונה פותחת בברוך ואינה חותם בברוך, והשני' חותמת בברוך. והוא כי שני הברכות הם כנגד אדם וחוה, וע"כ ברכה שכנגד אדם א"צ חותם בברוך, אבל הברכה שכנגד חוה צ"ל חותם בברוך שלא יהי' יניקת החיצוני'. והנה שימורים לשון המתנה כמו ואביו שמר את הדבר, שהגם שאחיו שחקו אבל אביו המתין על הדבר כי אמר שיתקיים החלום. והוא ג"כ מלשון זכור לדכורא ושמור לנוק', ומה שייך שמירה לנוק', אך הענין כי שמור לנוק' היינו מלשון המתנה שבחי' נוק' שהוא מקבל ממתין ומצפה וכמו ע"ד שהעני מצפה וממתין מתי יתן לו הבע"ב. והנה כמו"כ כאן ליל שמורים שהלילה המתינה על הגילוי כי בחצי הלילה נגלה עליהם ממ"ה כי מל' מל' כ"ע, שבחי' מל' כל עולמים נעשה מקור להעלם והסתר, ובחי' זו דמל' כ"ע המתינה על הגילוי דבחי' מלכותך ובחי' מלך מלכי המלכים, וזהו שמורים לשון המתנה. וכן עד"ז מצה שמורה. והנה בתיבת שמורה יש ב' פירושים, אחד לשון שימור מחימוץ והב' ג"כ לשון המתנה, כי ממתנת על היחוד דצדיק אוכל, וכתיב קראן לו ויאכל לחם. והנה מקודם צריך לשמור המצה כי מצה הוא ביטול היש כי במצה אין טעם כלל ואח"כ מרור הוא מרירות על הריחוק ויעורר רחמים על עצמו ואח"כ יכול לבוא לבחי' שלא הספיק להחמיץ. שא"א לבוא לידי חימוץ מחמת כי נגלה עליהם ממ"ה כו'. והנה נת' שליל שמורים לשון רבים כי יש בו ב' פירושים לשון שימור ולשון המתנה שממתין על היחוד. והא בהא תליא לפי שממתין על היחוד ע"כ צריך שמירה שלא יהי' יניקת החיצוני'. וע"ד דאיתא בזהר פ' תרומה דקל"ד ועד בחילופי אתוון אחד בשביל לנטרא לי' מעין הרע אנן מחלפי אתוון כו', כי אחד הוא יחוד וע"כ צ"ל שמירה. ועד"ז ליל שימורים לשון המתנה ולשון שימור, והא בהא תליא לפי שממתין על יחוד ויכול להיות יניקת החיצוני' לכן צריך שמירה. ולכן הי' צ"ל חפזון. וזהו הפי' שהלילה גרם חפזון, וענין החפזון שלא יהי' יניקת החיצוני' ולכן כי ברח העם. ואי' בתניא הקושיא מה היו צריכים לברוח כי אם היו מצווים לפרעה להניחם הי' מוכרח להניחם. אך הענין כי הי' צריכים לברוח מהרע והעצה לברוח

כדאי' בזהר לילה בעי נטירותא : **זח"ב קלא, א.**

הם כנגד אדם וחוה : **ראה תו"א ו, ד. לקו"ת ראה לא, א. אוה"ת פ' בא ע' שב.**

ואיתא בתניא הקושיא : **פ' לא.**

מרע הוא לברוח לתורה. וע"כ דרך שלשת ימים נלך, הם ג' לבושי' מחדו"מ, כי מהבריחה מרע צ"ל בג' לבושי' שהם מחדו"מ בתורה. וזהו דאיתא במד"ר פ' דברים ע"פ פנו לכם צפונה ברחו לתורה, כי צפונה מלשון יצפון לישרי' תושי' וכן כתי' אם רעב שונאך האכילהו לחם, וארז"ל סוכה דנ"ב אם רעב שונאך זה יצה"ר שרצונו להשביעך בעבירות האכילהו לחם לחמה של תורה כי גחלים אתה חותה על ראשו, כי התורה נתנה בלפידים וכמ"ש וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים, ועי"ז וה' ישלימנו לך. ועד"ז הי' החפזון. ובזה יתורץ קושי' שהקשה השל"ה במס' פסחים שלו דרוש ג' מה דכתיב בפסוק כי בחפזון יצאת מאמ"צ, והקשה השל"ה מהו החשיבות מזה דבחיפזון יצאת. אך הענין כי החיפזון הוא ע"ד יראת חטא שמתירא מן החטא וע"כ בורח הוא, והוא ע"ד אל תאמין בעצמך.

והנה במכילתא משמע שהי' מלמעלה ג"כ חפזון כי בגמרא דרשו כי בחפזון יצאת חפזון דמאן ואמרו בגמ' דחפזון דמצרים כי אמרו כולנו מתים כו', וחפזון דישראל. והנה זה נכון כי חפזון דמצרים הוא כפשוטו לפי שאמרו כולנו מתים כנ"ל, וגם חפזון דישראל הוא ע"ז כי ברח העם שמרע צריך לברוח כנ"ל. אבל במכילתא הנ"ל מפרש שהחפזון הוא חפזון דשכינה. ואמרו שם אעפ"י שאין ראי' לדבר זכר לדבר שנאמר קול דודי מדלג כו', דילוג הוא ע"ד חפזון. וצ"ל מה שייך חפזון בשכינה. אך הענין כי שכינה הוא בחי' ומד' מל' כ"ע, וע"כ הי' בה חפזון כי המתינה על היחוד דבחי' מלכותך כנ"ל ובחי' נגלה עליהם ממ"ה כו'. ואולי יהי' יניקת החיצוני' מהיחוד. וגם כי יש דודי' ויש ריעים, והנה דודים הוא לפרקי' כי איתא בזוהר תאיבין דא לדא ולא משתכחין כו', וע"כ שייך בזה חפזון. אך הנה כ"ז הוא חפזון, אבל לע"ל לא בחפזון תצאו. הגם שחפזון הוא מעלה הנה מ"מ זהו מעלה רק כשנצרך לזה, אבל מ"מ אינו מעלה שלימה כ"כ, כי כל דבר שעושים בחפזון אינו מעלה, ואי' בשל"ה סימן לדבר בחפזי כל האדם כוזב, והענין כי דוד אמר אני אמרתי בחפזי כל האדם כזב, וכיון על שמואל הנביא ואמר שזה אמרתי רק בחפזי כי איך יכולים לומר על שמואל הנביא, הרי שחפזון אינו מעלה. וגם כי חפזון קרוב לנחלה מבוהלת שדרשו ברבות ס"פ מטות שקאי על נחלת בני גד ובני ראובן שנטלו חלקם בעבר הנהר ולא המתינו והיו נוטלים חלקם בא"י שהוא משובחת יותר. וכן עד"ז חטא עה"ד דאדה"ר שהוא שלא המתין על זיווגו עד שבת. מיהו לא דמי כ"כ לשם דשם הי' שלא בזמנו כי אשר פריו הוא לילי שבת דוקא, וכאן בעתו רק בחפזון. אבל הנה לע"ל לא בחפזון תצאו כי לא יצטרכו לברוח מרע כי ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ כי אם העליי' יהי' מאהבה זו לאהבה זו, כמו מאהבת כמים הפנים לאהבת

כי איתא בזהר תאיבין: **זח"ג ד, א.**

בכל מאדך או מחיצוניות הלב לפנימיו' הלב. כי יש ומלתם את ערלת לבבכם ויש ומל' ה' את לבבך, כי ומלתם ערלת לבבכם הן להכיר ההסתר אבל ומל את לבבך לא כתי' ערלה כ"א יהי' ע"ד חסידי' הראשונים היו שוהים, הרי היו שוהים דוקא ולא בחיפזון. וענין שוהים ע"י ששוהים יותר מתקיים האהבה ביותר, והוא ע"ד אשה כי תזריע וילדה זכר כו'. וע"כ לא יהי' בחפזון כי לא יהי' עליי' מרע והוא ע"ד צדיק ובינוני דבינוני שצריך לברוח מרע ע"כ בחפזון אבל צדיק שכבר נהפך אצלו הרע וא"צ לצאת מרע כ"א העלי' הוא רק שיאיר בו מזלי' של הנשמ' ויהי' תורתו אומנתו בחד קטירא אתקטרנא בי' כו'. והוא עילוי אחר עילוי ע"ד עולת שבת בשבתו על עולת התמיד. וכן ביוסף כתיב בן פורת עלי עין למעלה מההעלאה דשמע שם ע' כו'. וכן עילוי השכינה ג"כ לא יהי' בחפזון, כי עכשיו יש חפזון, כי צריך שמירה שלא יהי' יניקת החיצוני' כנ"ל, אבל לע"ל לא יצטרכו לזה. וכמו אפי' עכשיו ביוהכ"פ שיש עליות גבוהות הנה אומרים בשכמל"ו בקול רם. והנה על לע"ל כתיב והי' ביום ההוא יהי' ב"פ י"ה, כי עכשיו י"ה ו"ה אבל לע"ל ב"פ י"ה, ושם אין חשש מיניקת החיצוני', והגילוי דתורה יהי' מפנימי' אבא שהוא פנימי' עת', כי עתה רק נובלו' חש"מ תורה כו' וההמשכה שיהי' נמשך מלמעל' יהי' ג"כ לא בחפזון, כי סבא דעתיקהו סתים, והוא ע"ד הלומד תורה מן הזקנים דומה לאוכל ענבים בשולות ושותה יין ישן, משא"כ הלומד מן הנערים. והגם שבמ"ת הי' ג"כ נגלה להם כזקן. אך יש סבא ויש סבא דסבון, ועי"ז יהיו לע"ל כל עם ה' נביאים, ולכן לע"ל לא יהי' חפזון. וכמ"ש בשובה ונחת תושעון. והוא ע"ד דגם עתה הנה דוד אמר קומה ה' למנוחתך, כי שני אנשים אמרו קומה משה ודוד, והנה משה אמר קומה ה' ויפוצו אויביך, ודוד ביקש קומה ה' למנוחתך. ואי' בזהר פ' ויצא משה בעי' לי' לאגחא קרבא דוד זמין לי' לניחא. כי הנה ביצי"מ שהי' רע ע"כ הי' צריך לאגחא קרבא, כמ"ש וחמושים עלו בנ"י מאמ"צ, ואי' בירושלמי וחמושים מל' וחמשה שהם חמשה כלי זיין המבוארים במשנה בשבת לא יצא האדם בסייף וקשת ובתריס ובאלה וברומח, וע"כ כי ה' נלחם להם במצרים שהי' מלחמה, וכמ"ש הוי' איש מלחמה. אבל בביהמ"ק הי' מנוחה כי מרוב גילוי אלקות שהי' בבית המקדש נתבטלו האומות העולם ממילא. ועד"ז לע"ל ודאי יהי' גילוי אלקות כי לע"ל אני לבדי וכתי' הרים כדונג נמסו מלפני ה' כו'. וזהו הפי' מה דאי' במדרש שבמצרים בחפזון יצאתם אבל מכאן ואילך לא בחפזון. והנה יש להקשות כאן קושי' כי מהו דומה הנמשל להמשל מהסוחר שיצא בלילה וצווחה הפונדקית אמר מי גרם לי שאשמע זה מפני שיצאתי בלילה נשבע אני שלא אצא כו' כך ישראל התקינו עצמן בלילה לילך בבוקר, והגם שיצאו בבוקר מ"מ התקינו הכל בלילה והי' הכל מוכן אתם, וע"כ וירדפו מצרים אחריהם, אבל לע"ל לא בחיפזון. כי בשלמא הסוחר לא ידע מקודם שהפונדקי' יהי' צווחת וע"כ יצא בלילה. אבל הקב"ה שיודע מה שעתיד להיות כי יודע בראש מה שיהי' בסוף, והרי ידע שירדפו מצרים אחריהם, למה לא הנהיג

הדבר גם עתה ביצי"מ שיצאו שלא בחפזון, וגם מה דאיתא בדרשת הר"ן שמה שבקשו דרך שלשת ימים נלך ולמה לא אמרו שישלח אותם לגמרי והי' מוכרח לשלחם. אך הענין כי א"כ שהי' שולחם לגמרי לא הי' רודף אחריהם כלל וא"כ מי הי' מביאו אל הים ולא הי' קי"ס, אבל כשאמרו לו דרך שלשת ימים ואח"כ הלכו לגמרי רדף אחריהם וטבעו בים והי' קי"ס כו'. אך הענין כי עכשיו הי' מוכרח להיות בחפזון, והוא ע"ד דכתי' ביום עשות ה' אלקי' ואי' במדרש אמר הקב"ה האיך אני בורא את העולם אם במדה"ד לא יכול העולם להתקיים ואם במדה"ר יהי' חטיין סגיאין, משל למלך שהיו לו כוסות דקים אמר המלך אם אני נותן חמין הם מתבקעין צונן הם מקריסין, מה עשה המלך עירב חמין בצונן ונתן בהם ועמדו, כך אמר הקב"ה אם אני בורא אותו במדה"ר חטיין סגיאין במדה"ד אין העולם יכול לעמוד אלא אני בורא אותו במדה"ד ובמדה"ר והלוואי יעמוד, ע"ש ברבות סדר בראשית ס"פ י"ב. וזהו ביום עשות הוי' אלקים. עד"ז ג"כ כאן כי מקודם היינו ביצ"מ שהי' טוב ורע הי' מוכרח להיות ע"י חפזון, אבל אח"כ שיבוער הרע ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ אזי אח"כ יהי' בלי חפזון. וזהו"ע נר ואור שנת"ל. כי הנה כתיב כי אתה נרי הוי' והוי' יגיה חשכי, ואי' הפי' בת"י כי אתה נרי הוי' ארום את מארי דנהורא דישראל הוי', והוי' יגיה חשכי את יפקינני מחשוכא לנהורא ויחזינני לעלמא דעתיד לימות לצדיקיא. והענין כי הנה נר הוא רק לדחות החושך ומ"מ החשך נשאר כי אם לוקחים הנר נשאר חושך כמו שהי'. אבל לע"ל הלילה יתהפך ליום היינו שהחשך יתהפך לגמרי לאור ולכן אינו כבה. וכמו"כ למעלה הנה נר הוא בחי' מל' דאצי' שמאיר בבי"ע, ומ"מ בי"ע נשאר בעצם העלם כמו שהי'. ועד"ז הי' יצ"מ הלילה הזה שבבחי' לילה יהי' זה. אבל לע"ל יהי' בי"ע כמו אצי', שלילה יהי' יום והוא צריך להיות נמשך מבחי' גבוה יותר, היינו ע"י והוי' יגיה חשכי. וזהו יפקנני מחשוכ' לנהורא שהחשך יהי' נעשה אור, והוא ע"י והוי' יגיה חשכי. כי יש ב' שמות הוי', כי יש שם הוי' דאצי' הנה ע"י גלוי זה במל' הוא רק שמאיר בבי"ע, ומ"מ בי"ע נשאר העלם כמו שהי'. אבל יש הוי' דעת"י שמשם נמשך להפך החשך לאור וע"ד דכתי' ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע כו', ואח"כ כתי' ויהפך הוי' את הקללה לברכה שמבחי' ש' הוי' נמשך שגם ויהפוך את הקללה לברכה, כש"כ שיהפך החושך לאור. וזהו שאמר הסוחר נשבע אני שלא אצא עוד בלילה, פי' שהעליי' לא יהי' מבי"ע לאצי' כי בי"ע יהי' כמו אצי' כו'. וזהו ג"כ מה שאמרו במדרש תהלים הנ"ל אמתין עד שיצא אור היום, ופי' לשון אמתין הוא כי על בחי' זו צריך להמתין. ולכן אריכות הגלות דעכשיו הוא ביותר מגלות הראשונים, כי הגאולות הראשוני' הי' בבחי' נר, ונר אפשר להדליק גם בלילה. אבל הגאולה דלע"ל הוא אור וע"ז צריך להמתין. כי יצ"מ הי' נר וכן בלילה הזה היינו שגם בבחי' לילה יהי' זה גילוי, אבל מ"מ הוא רק ע"ד נר לדחות החושך אבל מ"מ הלילה נשאר לילה. והנה מ"מ יש נפ"מ והבדל בין גאולה דמצרים לשאר הגאולות שהי' כמו בבבל ומקדוני'

כי יצ"מ הלא הי' ע"י משה ואהרן שהיו אנשים גדולים מאד, ולכן נשתהה עד החורבן זמן גדול. משא"כ בגלות האחרונים דבבל ומקדונ' והוא ע"ד שיש נר ויש אבוקה הרי אבוקה הגם שהוא ג"כ נר מ"מ הוא אבוקה, ועד"ז הי' ההפרש בין גאולת מצרים ובין גאולה דבבל ומקדון. אבל מכל מקום הכל נק' רק נר, שגם יצי"מ נק' נר ולכן אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר, כי נר הוא בחי' מלכותך מלכות כל עולמים שבבחי' מלכות כ"ע יהי' מאיר מלכותך. והגם שהוא בחי' גבוה למעלה מהשתלשלות וכמו נר שמ"מ מאיר את החשך, אך עכ"ז ההעלם נשאר העלם, וע"כ נק' גם בחי' זו דמל' מכ"ע רק נר. אבל לע"ל יהי' אור שיהפך החשך לאור. וזהו עד בוא השמש דאיתא במדרש פ' משפטים עד בא משיח דכתיב וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה. כי הנה יש שמש הוי' ויש שמש צדקה, כי שמש הראשון הוא השמש בעצמה, אבל מה שנעשית מלבנה שמש זהו שמש צדקה. וזהו כי נר מצוה ותורה אור, כי הנה ע"י מצוה נעשה רק נר שהוא רק להאיר את החשך, אבל ע"י תורה נעשה אור שיתהפך החשך לאור, כי תורה היא בחי' יחו"ע ממשיך הגילוי למטה כמו למעלה. אבל מצות הם רק נקראי' מצות המלך ובשרשם הנה אברי' החיצוני' שרשם בז"א. ולכן על ידם ממשיכי' רק נר. וזהו והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום, שהדברים האלה הוא תורה והנה עי"ז מצוך ל' צוותא וחיבור הוא שיהי' רק יום ולא לילה וזהו כימי השמים על ארץ כו'.

ועבר הוי' לנגוף את מצרים כו' ופסח ה' על הפתח כו'. להבין ענין הפסח ל' דילוג ועל הפתח דוקא וענין המשקוף ושתי מזוזות. וגם י"ל מדוע קביעת יו"ט דפסח הוא בו ביום ובאותו פרק שנעשה הנס דהיינו מכת בכורות, משא"כ בשאר ניסים שנעשו עליהם יו"ט כמו בחנוכה ופורים נקבע היו"ט ביום המנוחה כמ"ש במגלת אסתר ונוח בי"ד בו ועשו אותו יום משתה כו'. וכן בחנוכה הי' נצחון המלחמה בכ"ד בו וחנוכה הוא בכ"ה שנחו בו. הנה כתי' וה' הכה כל בכור וארז"ל וה' הוא ובית דינו. והענין דכתי' (ישעי' י"ט כ"ב) ונגף ה' את מצרים נגוף ורפוא לישראל, כי באותה השעה שהכה בבכורות מצרים הי' צריך להציל בכורי ישראל, והי' בחי' דין למצרים וחסד לישראל הכל בשעה ורגע א'. וזהו נגוף ורפוא בבת אחת. והנה חו"ג הם שני הפכים מים ואש, ובאדם א"א שיהי' גילוי שני המדות אלו ההפכים ביחד ולכן ארז"ל אין מרחמים בדין כו'. אבל בשעת יצי"מ במכות

ועבר ה' לנגוף את מצרים: נעתק מבוך 794 לא, א. ראה אוה"ת בא כרך ז' ע' ב'תרלג. ראה תורת חיים פ' בא דף קכג, א.

בכורות הי' גילוי ב' מדות עליונות אלו בבת א' כדי להיות נגוף למצרים ורפוא לישראל. וזהו וה' הוא ובית דינו רומז לגילוי ב' מדות אלו, כי שם הוי' הוא בחי' ז"א שרובו חסדים, ובית דינו הוא בחי' מל' שבנינה מן הגבורות דינא דמלכותא דינא ונתגלו ב' הבחי' בבת א' ומזה נמשך נגוף ורפוא בשעה א'. (וז"ש בזהר בא דל"ג ע"ב בחד שעתא חיור לישראל ואוכם למצרים יעו"ש). וז"ש ג"כ הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים, עב קל הם חו"ג כי עב הוא גימט' חסד והוא בחי' ע"ב גשרים שנמשכים בהן מי החסד, וקל הוא בחי' גבורה כנודע בענין פי' נשים דעתן קלות שהוא לפי שאין לה רק עטרא דגבורה, וזשארז"ל בלילה מאי קעביד רוכב על כרוב קל כו'. (כי לילה הוא בחי' גבורה, אך בליל דפסח רוכב על עב קל התכללות חו"ג וית' לקמן אי"ה בהפרש שבין לילה דפסח לשאר הלילות, וזהו ענין עב קל כמו ו"ה הוא וב"ד.

(נת' קושיא למה נקבע יו"ט דפסח בשעת מכת בכורות ולא כמו פורים ביום המנוחה. וה' הכה הוא וב"ד שהן חו"ג כדי להיות נגוף ורפוא בשעה א'. וזהו רוכב על ע"ב קל חו"ג).

ב) **אך** מ"מ צ"ל איך הי' באפשרי שיהי' גילוי ושליטת ב' מדות הפכיים למטה (והוא כענין זכור ושמור בדבור א' נאמרו מה שאין הפה יכול לדבר וכן ענין אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום אחת דבר כו', ע' פ' ראה כו'). אך הענין דהנה מבואר בזהר (דל"ז ע"ב) בביאור פסוק ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור כו', שמכת בכורות הוצרך להיות דוקא בחצי הלילה בעוד דהאי לילה לא אתפלג לא עביד נימוסוי כו', מנ"ל מאברהם דכתי' ויחלק עליהם לילה כו', אוף הכא משה אמר כחצות כמפלג כו'. והענין כי לילה הוא בחי' מדת מלכותו ית' מלכות כ"ע ואתה מחי' את כולם וי"ב שעות הלילה הם י"ב צירופי אדני כי בכל שעה מאיר צירוף אחד כו'.

אך יש הפרש בין ששה צירופים שבחצות לילה הראשונה לששה צירופים השניים, והוא כדפי' בזהר לך לך (דצ"ב ע"ב) ע"פ חצות לילה אקום כו', והאי דקאמר חצות בגין דייקא בתרי גווני בדינא וחסד ודאי פלגותא קדמייתא דינא הוא דהא פלגותא אחרא נהירו אנפהא בסט' דחסד ועל דא חצות לילה כתי' ודאי עכ"ל. ופי' וענין דייקא בתרי גווני כו' היינו אעפ"י שבנין המל' מהגבורות היינו תחלת הבנין כי אין מלך בלא עם והתהוות בחי' עם

הוי' . . . ז"א: זהר נשא קכט, א.
ובית דינו . . . מל': פרדס שער ערה"כ מערכת בית דין.
מל' שבנינה מהגבורות: ראה רמ"ז ר"פ וישב.
ע"ב הוא גימט' חסד: ראה פרדס שער ערכי הכינוים מערכת חסד.
ע"ב גשרים: פרדס שם. שער פרטי השמות פ"ה.

נפרדי' הוא ע"י גבורות וצמצומים, אבל אח"כ צ"ל והוכן בחסד כסא להיות גילוי אלקות כדי שיהי' ביטול היש וכמ"ש במ"א ע"פ הזהר ומלכי צדק מלך שלם כו' וע"פ על פי שנים עדים יקום דבר כו' ובסידור שער ר"ה ע"פ אד' שפתי תפתח כו' ע"ש. לכן כמו"כ בחי' לילה שהוא מדת המל' פלגותא קמייתא דינא הוא כפי יניקתה למעלה מגבורות תחלה, ופלגותא אחרא נהירו אנפהא מבחי' חסד כו'. (וכעד"ז בכלל בנין המל' בר"ה שמאלו תחת כו', ואח"כ יוכ"פ וסוכות וימינו תחבקני. וכן בניסן בתחלה עומר שעורים גבו', אח"כ בשבועות חטה חסדים. מלבד לילה א' דפסח שהוא בחי' דילוג ואינו כמו סדר הנ"ל, וכדלקמן). ולהיות כי חצות לילה הוא שנחלק לב' חצאין, דהיינו שמתחיל חצות שני שמבחי' חסדים כו', וזהו ענין ויחלק עליהם לילה כו', ע"כ ברגע זו דחצות יש בחי' ההתכללות מב' החצאין יחד, דהיינו מב' בחי' חו"ג ולכן בחצי הלילה אז הכה כו', כי צ"ל נגוף למצרים בחי' דין ורפוא לישראל בחי' חסד, והיינו גילוי ב' הבחי', וזהו דוקא בחצות בשעת התחלקות ב' החצאין שאז יש מבחי' הכוללת שניהם יחד. (ודוגמא לדבר כמ"ש במ"א בענין אילו של יצחק שנברא ביה"ש, כי עקידת יצחק התכללות חו"ג הוא מבחי' ביה"ש התחברות יום ולילה ע"י בחי' אין כו'. ועמ"ש ג"כ בפי' מחצית השקל כגון חצי ההין שיש בו ג"כ ב' הפי' מחצית הדבר או אותו דבר החוצה והמחלק השני ההי"ן והוא הוי"ו. ועד"ז י"ל ג"כ כאן חצות לילה דא קוב"ה שהוא המחלק ב' חצאי לילה. וי"ל ג"כ ששני החצאין הם ב' ההי"ן לאה ורחל כו', וזה צ"ע).

(נת' שלכן הי' מכת בכורות בחצי הלילה שב' חצאי הלילה גבורות וחסדי' ובשעת התחלקות יש בחי' הכוללת. ע' בהגה כמו מחצית השקל לכן נק' הקב"ה חצות לילה כו' בזהר ח"א דצ"ב).

ג) **אך** הנה עדיין י"ל היא גופא האיך נתחלק הלילה שהוא בחי' מל' להיות סובלות ב' הפכים ברגע א' והלא ע"ד בדינא דמלכותא למטה הרי אין ב' מדות הללו שולטין כאחד (ומשנ"ת שזהו ע"י בחי' הכוללת ב' בחי' חו"ג צ"ל מהו בחי' זו). אך יש להקדים שרש ענין הפסח, דהנה ידוע דשרש בחי' חו"ג שבזו"נ נחלקו מבחי' הדעת (שהדעת כולל חו"ג ואח"כ נמשכו בבחי' התחלקו' ה"ח וה"ג בזו"נ) וכללות המוחין חב"ד דז"א מבחי' נה"י דאו"א. ודרך כלל מבחי' אור אבא נמשכים החסדים דשם מ"ה בז"א, ומבחי' בינה נמשכי' גבורות דשם ב"ן, ושרש או"א מקבלים מחו"ג דא"א כי אבא בחסד אחיד ותליא ובינה לי גבורה וכדאי' במ"ח בפי' ההגדה ע"פ ויוציאנו ה' אלקינו ממצרים ביד חזקה ובזרוע נטוי' שהם או"א שהלבישו לזרועות דא"א. אמנם עוד יש שרש לאו"א מבחי' שני המזלות דא"א ונוצר ונקה והיינו כי מבחי' מו"ס שהוא בחי' חכמה שבכתר שלמעלה מחו"ג דאריך הנה משם א"א לאו"א לקבל מעצמיות החכמה רק מבחי' שערות מותרי מוחין (וב' מזלות הנ"ל הם במל' כמו בחי' חו"ג, כי מזל ונוצר חסד

זהו מבחי' חסד ובחי' ונקה הוא שרש הגבו' וכמ"ש בע"ח שב' מזלות הנ"ל הם דכר ונוק', וידוע שדכר ונוק' הן חו"ג. והנה מבחי' מזלות הנ"ל יש בחי' התחלקות חו"ג וכן בזרועות דא"א חסד בפ"ע מזל הח' ודרועא ימינא כו'. אבל למעלה מהמזלות וחו"ג הנ"ל דהיינו בג"ר אין שייך התחלקו' כלל וכדלקמן. כי הנה כתר הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים והוא בחי' רצון העליון כמ"ש כצנה רצון תעטרנו, ובחי' פנימי' שבו הוא מבחי' תחתונה שבמאציל שלמעלה מי"ס אנת הוא חד ולא בחושבן כו', ולאו מכל אינון מדות איהו כלל, ובחי' החיצוני' שבו הוא שרש וראש הנאצלים. ויש בבחי' זו ג"כ שרש לי"ס ובחי' ז"ת הן מבחי' חו"ג דא"א אהבה רבה שלמעלה מהשכל ומבחי' זו מתלבש בחכמה. וכן בינה מקבלת מגבורה דא"א. אבל בחי' ג"ר שבו אין מלובש כלל בנאצלים (כי המזלות הן רק מותרי מוחין לבד, וגם זאת אינן מלובשים ממש באו"א רק שיונקים מהם. אבל מעצמות הג"ר אין שייך אפי' יניקה כו'). ומכ"ז יובן ששרש בחי' ההתחלקות דבחי' חו"ג הנ"ל אשר בזו"נ שנק' הוא וב"ד אין זה מגיע רק עד בחי' שרש הראשון בהשתלשלות דאו"א והוא בחי' חו"ג דא"א בלבד, ולא למעלה מהם בג"ר דא"א, וכידוע בציור האילן בצנורות הנמשכים מאור הכתר לג' הקוין מבחי' החסד דכתר נמשך לקו הימין חח"נ ומבחי' הגבורה שבו לקו השמאל בג"ה, ומבחי' הת"ת שבו לקו האמצעי דת"י. אבל למעלה מבחי' חג"ת דא"א עדיין שם למעלה גם מבחי' מקור ושרש לג' הקוין שבאצילות, וא"כ הרי ג"כ אין שרש לבחי' התחלקו' דחו"ג באו"א וזו"נ אלא מבחי' חו"ג או ב' המזלות דא"א, אבל למעלה משם אין שרש לבחי' התחלקות חו"ג אלא שם הם עדיין בבחי' ההתכללות למעלה מבחי' ההתחלקות כאו"א בפ"ע עדיין. כי בבחי' ג"ר דא"א מאיר בחי' ע"י פנימי' הכתר שהוא מבחי' תחתונה שבמאציל שהיא למעלה מבחי' התחלקות י"ס, ולכך נק' ע"י מלשון המעתיק הרים המתנשא מימות עולם, אני ה' לא שניתי דקמי' כחשוכה כאורה כו'. והנה ביצי"מ כתי' קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים וענין הדילוג הוא למעלה מסדר ההשתלשלות, והיינו שנמשך ההארה מפנימי' הכתר ששם הוא למעלה עדיין מבחי' סדר ההשתלשלות. וכיון שנמשך מבחי' זו והרי בבחי' זו הוא למעלה מבחי' התחלקו' חו"ג כאו"א בפ"ע רק כלולי' ומיוחדים יחד לכך הי' נגוף ורפוא בשעה א' ממש, שהן בחי' חו"ג ביחד ממש (וענין דילוג זה היינו שבא האור והשפע מעצמות המאציל שלא בבחי' סדר והדרגה לבוא בהתלבשות הפרצופים דאו"א וזו"נ, אלא מיד שבא האור מבחי' פנימי' הכתר הי' הולך ואור עד למטה במל' דאצי' שלא ע"י התלבשות באו"א וזו"נ תחלה, והוא הנק' דלוג אל הפתח כדלקמן, ולכן הי' יכולת למל' לסבול ב' הפכים חו"ג. כך מ"כ בכ"ה. וצ"ע דלא משמע כן בע"ח דאדרבה בפסח ה"ע לידת הז"א והגדלתו שלא כסדר השתל' כו', רק שממנו נמשך ג"ר במל'. שוב מצאתי מפורש בע"ח של"ד ספ"ב כדברי, דהנה מבואר שם פ"א ז' בחי' שיש בירידת ועליי' המל' והבחי' ו' הוא שהוא פב"פ עם ז"א וזה הי' בליל פסח, והבחי' ז' שתקבל שלא ע"י ז"א זה יהי' לע"ל.

וא"כ איך אמר כאן שהי' הדילוג שלא ע"י ז"א. ולישב דבריו י"ל כי בבחי' זו ג"כ המוחין באין לה רק דרך מעבר הז"א ולא ע"י התלבשות גמור כדאי' בכי"ק רבינו ז"ל בענין הכרובים שכן הי' בזמן בית ראשון והוא ג"כ בבחי' ו' הנ"ל).

(נת' ענין גילוי חו"ג בשעה א' כי שרש התחלקו' חו"ג לשני בחי' כל א' בפ"ע דהיינו בזו"נ ז"א חסדים ונוק' גבו' ושרשן מאו"א ואבא בחסד דא"א אחיד ואי' בגבורה וכן ב' מזלות ונוצר ונקה. אבל ג"ר דא"א שם מלובש ע"י שהוא בחי' תחתונה דמאציל ולאו מכל אינון מדות איהו כלל. ומשם מדלג כו', לכן הי' התכללו' חו"ג).

ד) והנה עדיין צריך הרבה להבין בכל הנ"ל. דהנה כאן אמר שסיבת היות נגוף ורפוא בבת א' הוא מצד הדילוג דליל פסח שנמשך מלמעלה מההשתלשלות מבחי' ע"י כו'. ובזהר משמע דהטעם משום חצות לילה וכדפי' לעיל פרק א'. וא"כ לכאורה בחי' זו יש בכל חצות לילה שמחלק לב' בחי' כנז' בזהר ח"א דצ"ג, ויש בחי' המחלק שלכך נק' הקב"ה חצות לילה ממש לפי שהוא המחלק ב' בחי' הלילה ועיין ח"ב דל"ו ע"א ומאן דכורא כו' ודל"ג ע"ב. וע"כ צ"ל דבודאי בכל חצות יש בחי' זו, ולכן ידוע מעלת הקימה בחצות דקב"ה אתי לאשתעשע עם צדיקי' כאשר כל ס' הזהר מלא מזה. ומ"מ גילוי בחי' זו הוא דוקא בליל פסח שנק' ליל שמורים. ודבר זה צריך ביאור להבין היטיב כ"ז מהו ענין חצות לילה דכל השנה וענין חצות דליל פסח. וע"ז מיוסד שאלת מה נשתנה כו'. עוד י"ל מש"ל דסיבת היות נגוף ורפוא הוא מצד גילוי מבחי' ג"ר דא"א דווקא שלמעלה מחו"ג דא"א שמהם שרש התחלקו' חו"ג. אבל שיהי' התכללו' שניהם בב"א הוא דוקא ע"י המשכ' מבחי' ג"ר. וזה סותר למ"ש בפי' ההגדה ויוציאנו כו' ממצרים ע"י שהלבישו לזרועות דא"א דמשמע להדיא דע"י גילוי חו"ג דא"א לחוד באו"א הספיק להיות ויוציאנו כו'.

ויובן בהקדים תחלה ענין מעלת הקימה בחצות. וזה נת' ע"פ באתי לגני אחותי כלה שהוא ענין קוב"ה אתי לאשתעשע עם צדיקי' בגנתא דעדן בחצות, וזהו לאחר שזוכר את החורבן כו'. והענין כי ענין גלות השכינה שהוא מל' דאצי' הוא כי מל' עלמא דאתגלי' בחי' הדיבור ובימי הבית הי' בחי' זו בגילוי שהי' גילוי אלהות והיו נביאים שלוחי' מבחי' הדבור כו'. והגלות הוא שהדבור אינו בגילוי רק בהסתר פנים, כי אף שהוא ית' מחדש בכ"י מע"ב ע"י התחדשו' אותיות הדבור אין זה בגילוי. וז"ש מאד עמקו מחשבותיך

בכי"ק רבינו ז"ל בענין הכרובים: תו"א פא, ב. וכאן כתב רבינו ז"ל: התלבשות גמור. וראה בתו"א: התלבשות ממש. וראה באוה"ת ויקרא ב' ע' תסו וז"ל: הוסיף תי' ממש להורות על ריחוק הערך מכשנמשכי' דרך מעביר, ע"ש.

שיש למעלה בחי' מחשבה שהוא בבחי' עומק ואינו מושג ונגלה בהנהגת העולם עלמא דאתכסיא וזה יש ג"כ בגלות, אבל הדבור כעת בגלות כו', ועיקר גילוי הנהגת עולמו' ע"י המדות והדבור כו', ותכלי' עבודת האדם להמשיך גילוי אור א"ס ב"ה שהוא בבחי' עמקו מחשבותיך להתגלות בבחי' הדיבור, והיינו ע"י אמצעות המדות שמהם מקבל הדיבור כו'. וע"ז נתקן כל סדר התפלה, ולכן בזמן הבית לא היו צריכים כ"כ להתפלל, כי הגילוי הי' ממילא. אך ההכנה לתפלה מתחיל מחצות, והענין כי עיקר ירידת המל' בבי"ע הוא מתחילת הלילה עד חצות ובחצות מתחלת לעלות וזהו ותפול לפני רגליו כו'. כמו שבגשמיו' תחילת הלילה החשך יכסה ארץ ומחצות מתחיל להאיר קצת וזהו ענין עסק התורה בחצות, כי להמשיך אור א"ס במדות הוא ע"י החכ' שבה שורה אוא"ס כו', ובשחר הוא הגילוי ג"כ בדבור כו'. ושרש הדברים ע"ד הקבלה הוא כי הנה עד חצות לילה הוא בחי' ירידת המל' ומחצות ואילך מתחיל עלי' שחרי' ובמנחה התחלת הירידה מעט מעט עד לילה ותתן טרף לביתה ראש לשועלים. והנה הקב"ה שהוא ז"א שהוא בחי' מדות עליונות שבהן הנהגת העולם ובו מלובש מוחי' דאו"א והמוחי' המלובשי' בו הוא בחי' עלמא דאתכסיא.

י"ל כל חצות לילה רק התחלקות חו"ג, אבל גילוי המחלק הכוללם יחד זהו ליל פסח.

ע' לקו"ת פ' בא במנין החדשים ניסן פה דדכורא וגלגלתא דנוק', אבל בתשרי לא כן רק גלגלתא דדכורא, הטעם נ"ל דבנוק' לא שייך פה דהתובעת בפה תצא בל"כ, ודוגמא לזה ראיתי בלק"ת באיזה מקום שנחסר בחי' זו בנוק', כמדומה פ' וירא.

משקוף רמ"ז אמור י"ל השקפה חזי'. וע' בזכור תקס"ב השקיפה מן השמים מבחי' יחו"ע, ועי' כי תשמע לעשות הישר ראה תקס"ב.

פי' בעה"נ ישבו אבותיכם כנ"ל היינו עיבור שני כדי שאח"כ יהי' ואקח את אביכם כו' גדלות שני כהן בבה"ז פ' תזריע ע"פ ואיש כי ימרט כו'.

בזכור תקס"ב: נדפס בסה"מ תקס"ב ע' קסז.

כי תשמע . . . תקס"ב: אוצ"ל: תקס"ו. וראה לקוטי תורה (וסה"מ תקס"ו) ראה כג, ד (ס"ע שכח).

שו"ה דהתובעת — בל"כ: = בלא כתובה.

והיה אור הלבנה כאור החמה כו' ע"ש, בשה"ש רבה יב"א סד"ה עד שהמלך במסבו, יח"ד בפסוק דודי לי ואני לו, באיכה סב"ד בפסוק בכה תבכה בלילה ע"פ אזכרה נגנתי בלילה ונזכר ע"פ זה ג"כ בפ' בא פי"ח, בקהלת פט"ד ע"פ גם בלילה לא שכב לבו כמ"ש בפ' בראשית פכ"ז הנ"ל, שם צא"ד בפסוק מה יתרון העושה בענין וצדיק באמונתו יחיה.

זח"א פ' לך לך דצ"ב ע"ב וע"ש, פ' בשלח דמ"ה ע"פ ויקם פרעה לילה, פ' תרומה דקל"א ע"א ההפרש בין ליל ובין לילה, ושם דעד חצות נק' ליל בלא ה' ומחצות ואילך נק' לילה, והיינו כמ"ש בזהר פ' בא דל"ח ע"ב עד לא קבילת דכר נק' ליל, ובשעתא דאתחבר עמה דכר כתיב הוא הלילה הזה, וע"ש דל"ז ע"ב שלכן דוקא בחצי הלילה וה' הכה הוא ובית דינו כו' בחד שעתא חוור לישראל ואוכם למצרים, והיינו כיון ברגע חצות נתיחדו חו"ג כו' לכן נמשך מזה ב' הבחי' וזהו ג"כ ענין המאמר דפ' לך דצ"ב סע"ב.

זח"ג פ' אחרי עב"ב אשר בבית הבור, פ' בהעלותך דקמ"ט א' מענין הכה כל בכור ובמק"מ והרמ"ז שם, פ' פנחס דרנ"א א'. והנה הרמ"ז פ' בהעלותך שם כתב וה' הכה כל בכר היינו ראש הקליפות שהוא כח"ב דקליפה, כי בכר חסר ו' ב' בינה כ' כתר ר' ראשית חכמה, וטעם חסרון ו' מפני שאין שם בחי' דעת ולהיות אלו ראשי החיצונים נכנעו שלשתם יחד עכ"ל וע' בזח"ג פ' פנחס דרמ"ז ע"א בענין על נהר כבר שפי' כבר ג"כ כח"ב, והנה ג' אומות קני קניזי קדמוני הם ג"כ כח"ב דקליפה כמ"ש במא"א אות קוף סעיף צ"א וז"ל קני קניזי קדמוני הם הג' קליפות שכנגד ג' ראשונות קני גימ' קס"א (ר"ל נגד שם אהי' דיודין שהוא גימ' קס"א) קניזי זקן חכמה קדמוני כתר עכ"ל ועיין מזה בסידור ע"פ עלי עשור איך דוקא לע"ל יותן גם ג' אלו ואז יהי' ג"כ הכנור של יוד נימין, שיאירו כל הע"ס דקדושה בהנשמות ויבורר ג"כ מה שנפל מכח"ב דתהו, ועמ"ש ע"פ מאמר הזהר פ' שלח דקע"א ע"פ והי' ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני שהוא בינה, והיינו ע"י הבירור מכח"ב דתהו קני קניזי וקדמוני, ומזה מובן שבירור כח"ב דקליפה זהו בחי' עליונה יותר מבירור הז"ת, שזה יהי' רק לע"ל, ולכן ביצ"מ עם שלא הי' בירור כח"ב דקליפה בשלימות עכ"ז נאמר וה' הכה כל בכר שהוא כח"ב שלהם כנ"ל, לכן נאמר וה' הכה כל בכר, וכתיב ויהרוג הוי' כל בכר שכדי להכות כח"ב דקליפה צ"ל ההמשכה ממקום עליון ועמ"ש בת"א פ' וישלח בד"ה ויאבק איש עמו בענין אם תגביהי כנשר, לינק מבחי' דכחשיכה כאורה, והגבהה זו זהו ע"י כח"ב דקליפה ועמ"ש בת"א בד"ה ראה ריח בני בענין רישיה דעשו בעטפוי דיצחק רישי' דוקא כו' וע"ז נאמר משם אורידך נאום הוי', וזהו ענין ויהרוג הוי' כל בכר כו' וע' בת"א בד"ה ויושט המלך לאסתר דקנ"ו סע"ד מענין למכה מצרים בבכוריהם דהיינו לדחות כל המונעים והמבטלים מאהבת ה', ושם דקנ"ז ע"ג פי' שההפרש

בת"א בד"ה ויושט . . . דקנ"ו סע"ד: בהוצאת קה"ת: צה, א.
ושם דקנ"ז ע"ג: שם: צה, ב.

בין בחי' זו ובין לע"ל שנאמר כי אז אהפוך אל עמים, א"כ עד"ז יובן בין ענין ירושת קני קניזי וקדמוני לע"ל ובין מה שבמצרים הכה כל בכר.

ויברך* יעקב את פרעה פי' ע"ד החינוך דמזבח שיוכל להיות העלאת מ"ן והמשכת מ"ד צ"ל החינוך מג"ר שלמעלה מהשבירה והתיקון כן שיוכל להיות העלאת הנשמות שנפלו בנהר דמצרים, להיות ויפרו וירבו מאד, צ"ל עזר מלמעלה מיס"א יעקב לא מת, והברכה לפרעה ע"י שבירך יצחק את עשו אחר שבירך את יעקב ואת אחיך תעבוד כו' ועי"ז יהי' לך העליי' כמו שהמאכל מתעלה ג"כ ע"י האדם האוכלו וע' בסידור ע"פ לעשות בהם משפט כתוב כו', אך י"ל כי הנה בפי' הללו את ד' כל גוים שבחוהו כל האומים איתא במדרש תלים והובא בילקוט, מה בין גוים ללאומים, הגוים אלו האומות ששיעבדו בישראל, ולאומים אלו שלא שיעבדו כו' וזהו ראשית גוים עמלק שהוא ראשית מן המשעבדים כו' כי גוים ל' גיאה וגאוה, והנה לע"ל נאמר כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה כו', ובודאי יהי' הפרש בין גוים ובין לאומים, אפ"ל שנש"י יהי' ע"ד עולם האצילות שבו מאיר אור א"ס ממש משא"כ בין אצי' לבי"ע יש פרסא ואין מושג שם האור כו' רק הארה מבחי' מ', ואולי בבחי' כי אז אהפוך יהיו הם במדרגת בי"ע, והנה בבי"ע עצמן יש ג"כ הפרש עצום בין זל"ז כנודע ועד"ז יהי' ההפרש בין גוים ללאומים, וא"כ ויברך יעקב את פרעה, שלא יהי' מן הגוים כ"א ע"ד ולאומים כו'.

בענין ויהרוג ה' כל בכור ע' בת"א פ' בא בענין כי ביד חזקה הוציאך, במד"ר ס"פ בא ממש שהוא בידיו הרג אותם שנאמר וד' הכה כל בכור כו' שלא ישכחו הנס לעולם, ומזה נמשך קדושת הבכורים ועמ"ש בד"ה מה טובו בענין בכר יחידות עשירות מאות, וע' במד"ר ויקרא ר"פ ג' ע"פ טוב מלא כף נחת, טוב דריסה אחת שדרס הקב"ה במצרים שנאמר ועברתי בלילה הזה, וע' בתולע"י דל"ד ע"ב וע"ג כשגלו למצרים נשתעבדו תחי' ד' קליפות האגוז שע"פ טבע א"א שיצאו משם, בלי שהמאור הגדול בינה הופיע כו' וצ"ל משום כי בז' מדות שהי' שבה"כ יש זלעו"ז ואין דרך לצאת עי"ז מהשעבוד אלא ע"י הבינה, וא"כ זהו וה' הכה כל בכור ע"ד טוב לחסות בה' אף מבטוח באדם העליון כי בבחי' אדם יש זלעו"ז עת אשר שלט האדם כו' משא"כ בשם ד' כי אמילם, והיינו ע"י הבינה שבה מאיר ע"ק, ועז"נ ואין מידי מציל ולכן כרת של הרשעים נמשך מבחי' כתר, וזהו וה' הכה כו' ועמ"ש ע"פ ואני הנני מביא מבול שארז"ל ואני בשמחה כו', הרמ"ז פ' פנחס דרנ"א סע"א פי' הכה כל בכור כי מזל טלה בכור המזלות למעלה ובכורי מצרים למטה כו' שבמלת כל בכור נכלל ראש ועיקר דחלן דמצראי.

ויברך: שני קטעים הבאים נכתבו בתוך ד"ה ויהי בחצי הלילה דלעיל.

ויהי בחצי הלילה.

א) **גמרא** פ"ח דיבמות עב"א ת"ר כו' נשבה בו רוח צפונית בחצי הלילה, שנאמר ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור וגו' מאי תלמודא הא קמ"ל דעת רצון מילתא היא, ופרש"י וכיון דחצות הלילה עת רצון הואי למכת בכורות הואי נמי עת רצון לרוח צפונית כו' כנור כו' כיון שהגיע חצות לילה רוח צפונית מנשבת בו ומנגן מאליו וע' במא"א אות ריש ססעי' י"א רוח צפונית ה"ג ובפרדס ערך רוח פי' שהוא תפארת הנק' רוח, ונק' רוח צפונית כשיונק מהגבורה, ויותר י"ל כי רוח צפונית זהו ההמשכה מהבינה במ', ועמ"ש מענין רוח צפונית המנשבת בכנור של דוד ע"פ ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לפני הוי', וכמ"ש בזהר בתחלתו בדף א' ע"א בענין חמש עלין תקיפין דסחרין לשושנה ואינון חמש אקרון ישועות ואינון חמשין תרעין ופי' במק"מ שהם ה"ג דבינה שנק' ג"כ נש"ב, והם גבורות ממותקות כו', ובבה"ז שם שיש ה"ג לצורך בנינה, ועוד ה"ג מרוחא דשביק בגוה שהם המעוררים בה התשוקה בחי' ואל אישך תשוקתך, ובמא"א פי' שזהו ענין רוח צפונית המנשב בהכנור חצות לילה, ולכן זהו חצות לילה דוקא כי ה"ג אלו הממותקות הם ע"ד גבורה שבחסד כיון שהם מעוררים היחוד שהוא ביסום הגבורות, ובחי' החסד מתחיל להאיר בחצות לילה דוקא כמ"ש בזהר פ' לך לך דצ"ב סע"ב ע"פ חצות לילה אקום להודות לך, וז"ס העת רצון שזהו המקור ליחוד זה, וכמ"ש מזה בבה"ז ר"פ קרח גבי ואימתי בזמנא דמועד זמין בעלמא, וע' בלק"ת פ' מטות בד"ה עיני כל ושם פ"ב בענין ואתה נותן להם את אכלם בעתו עת רצון כו' ובזח"א פ' וירא דקט"ז ע"ב פי' עת רצון שיהי' התחברות המ' הנק' עת בז"א דאצי' והיינו כמ"ש במא"א אות ריש סל"ב רצון נק' היסוד, והוא ג"כ צנור אותיות רצון כו' אך מקור המשכה זו תלויה בהמשכת רצון העליון בחי' כתר כו' וכמ"ש מזה בזהר ויקהל דקצ"ז ע"ב ת"ח כד קיימי רעותא עילאה קמי קודב"ה לייחדא רתיכא עילאה ברתיכא תתאה כו' וע"ש מזה בבה"ז שם ד"ה ת"ח כד קיימי רעותא ועמ"ש בתלים סי' ס"ט ע"פ ואני תפלתי לך ד' עת רצון כו' ועמ"ש בלק"ת ר"פ במדבר בענין דאית רצון ואית רצון ומ"ש מזה בהביאור ע"פ ועשית ציץ. והנה מהרש"א ביבמות שם כ' דעת רצון מלתא נראה לפרש כו' לשנות הטבע ע"ש, נראה דהוקשה לו מאחר דחצות לילה עת רצון ולכן רוח צפונית המנשבת באותה שעה היא נוח וטוב לנחבלים כמ"ש התוספת שם ד"ה דלא, א"כ איך אז דוקא נמשך וה' הכה כל בכור, לכן תירץ כי יש ביד הקב"ה לשנות הטבע, וא"כ שינה העת רצון, וזהו דוחק גדול, אבל באמת לק"מ לפמ"ש בזהר והרמ"ז פ' פנחס דרנ"א סע"א דפי' כל בכור בארץ מצרים, שמצרים היו עובדים למזל טלה, והוא בכור וראש כל המזלות וח"ס וה' הכה כל בכור בארץ מצרים, להעביר

ויהי בחצי הלילה: **נעתק מבוך באב' 51 גוכי"ק קפד, א.**
בגמרא פ"ח דיבמות: **ראה אוה"ת לך לך דף עו, א.**
כמ"ש בזהר פ' לך לך דצ"ב סע"ב: **ראה אוה"ת לך לך עה, א.**

שלא יעבדו למזלות כי אם לעבוד את הקב"ה א"כ הכאה זו זהו ודאי חסד גדול להיות ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, ואף שמזה נמשך ג"כ הריגת הבכורים של מצרים בגשמיות, ועוד כי בעבוד רשעים רנה, ודוגמא שארז"ל במשנה בסנהדרין ס"פ אר"ש אמר הקב"ה אם אתם עושין דין בעיר הנדחת כאלו אתם מעלים עולה כליל לפני, וכן בעמלק היה החטא על שאול על שחמל על אגג ועל מיטב הצאן כו' ועמ"ש במ"א ע"פ ואני הנני מביא מבול שארז"ל במד"ר פ' במדבר פ"ג דף רי"ד א', ואני בשמחה כו' שומע אני שיש שמחה לפני המקום אמר להם יש שמחה לפני המקום כשיאבדו מכעיסיו כו' עד ובאבוד רשעים רנה עכ"ל וע' במד"ר ר"פ קדושים תהיו ע"פ ויגבה ה' צבאות במשפט, והטעם כי הנה ענין העת רצון דלעיל הוא שיהי' גלוי אלקות למטה ע"ד ומלאה הארץ דעה, וגילוי זה נק' זיווג היינו זיווג המדות עליונות שמות הוי' אלקים, והרשעים המכעיסים הם המונעים גלוי זה, מפני שהם רבוי הסיגים ומונעים ביסום הגבורות עליונות בחסדים שז"ס זיווג המדות להיות גלוי האור למטה, כמ"ש הרמ"ז פ' נח דס"א ע"ב ע"פ ובאבוד רשעים רנה, כי ע"י נמשך בואו לפניו ברננה ומה כתיב אח"כ דעו כי הוי' הוא האלקים ועמ"ש מזה בדרוש מזמור לתודה וא"כ אדרבה דוקא בחצות לילה שאז הוא עת רצון ונשיבת רוח צפונית לעורר זיווגי המדות וביסום הגבורות, אז דוקא הוא העת רצון למכת בכורות דהיינו להעביר את המונעים גלוי זה, ולכן נאמר והוי' הכה כל בכור, וכתיב ויהרוג הוי' כל בכור והרי הוי' הוא מדת הרחמים והל"ל והאלקים הכה, אלא שזהו אדרבה מדת הרחמים על כל העולם להעביר המונעים גלוי אלקות, וכן בבוני המגדל נאמר וירד ה' לראות כו' ויפץ ה' אותם, הרי דוקא ע"י שם הוי' היה עונשם כי זהו תיקון העולם, וכן באנשי סדום נאמר וה' המטיר על סדום כו' מאת ה' נזכר ג"כ באיבודם ב' שמות הוי' ועיין מזה בזח"ג נשא דקל"ז סע"ב שהיה נמשך מבחי' ממכ"ע ומבחי' סוכ"ע וע' במד"ר פ' ויצא פע"ג.

קיצור. ענין חצות לילה עת רצון למכת בכורות ולרוח צפונית, י"ל רוח צפונית ה"ג ממותקות הנמשכים מהבינה, לעורר כנס"י להיות ואל אישך תשוקתך ולפי שה"ג אלו הם ע"ד גבורה שבחסד לכן נמשכים בחצות לילה דוקא שאז מתחלת המ' להאיר מן החסד, וזהו ע"י עת רצון הנמשך מרצון העליון, ומה שאז נמשך מכת בכורות בכור הוא מזל טלה, והעובדים למזלות הם מונעים ביסום הגבורות הנקרא זיווגי המדות וע"כ באבוד רשעים רנה, בחינת בואו לפניו ברננה ומזה נמשך דעו כי הוי' הוא האלקים.

ב) **מד"ר** פ' בראשית פכ"ז ד"ל ע"ב, פ' לך לך ר"פ מ"ג ע"פ ויחלק עליהם לילה, פ' בא פי"ח ע"פ ויהי בחצי הלילה, בא ס"פ י"ט, פ' בשלח פ"כ קלו"ד, פ' נשא פרשה י"א קרוב לסופה דף רמ"ה ד' (שהוא בדפוס שקלאוו לח"ד), פ' בלק דף רע"ז ד' כל הנסים שנעשו לישראל ופרע להם מן הרשעים בלילה היה וכו' היפ"ת והוא דוקא בעוה"ז, ומבואר במד"ר פ' בא ס"פ י"ח בעוה"ז עשה להם נס בלילה שהיה נס עובר אבל לע"ל הלילה נעשה יום שנאמר

ס"פ בא, והיה לאות על ידכה.

א) **זח"ג** פ' תזריע דמ"ט ע"ב שומע תפלה עדיך כל בשר יבואו, שומע תפלות מבעי ליה מהו שומע תפלה אלא תפלה דא כנ"י דאיהי תפלה דכתיב ואני תפלה (עמ"ש בת"א גבי פורים בד"ה כי אתה אבינו ועמ"ש ע"פ נפתולי אלקים נפתלתי עם אחותי) ודוד בגין כנ"י קאמר ליה ומאי דאמר ואני תפלה כולא חד ועל דא שומע תפלה (ר"ל ז"א שומע התפלה שהיא מ') ודא תפלה של יד דכתיב על ידכה בה"א ר"ל ה"א מורה על המ' דאילו ידך בלא ה"א הי' אפשר לפרש חסד או גבורה כי חסד דרועא ימינא וגבורה דרועא שמאלא אבל מדכתיב בה"א מורה על המ', וכיוצא בזה פי' הבחיי פ' בשלח ע"פ מי כמוכה ובגמרא פ"ג דמנחות דל"ז ע"א ידכה כתיב בה"א כהה פרש"י כהה משמע לשון נקבה ש"מ דבשמאל קאמר דאין בה כח כנקבה עכ"ל, והענין כמ"ש בזהר פ' וישלח דקס"ח ע"ב ע"פ תפלה לעני כי יעטוף כתיב הכא תפלה לעני וכתיב התם תפלה למשה איש האלקים (ועיין מזה ג"כ במדרש פ' בשלח פכ"א ובזהר פ' בלק דקצ"ה ע"א) מה בין האי להאי אלא דא תפלה של יד דעני אתדבק במסכנותיה כו' כי יעטוף כד אתכסיא סיהרא ואתכסי' שמשא מיניה וא"כ המכוון שתש"י נק' עני זהו ע"ד סיהרא לית לה מגרמה כלום, ולכן נק' ידכה יד כהה ולכן נק' תפלה דפי' במא"א תאו סמ"ב כי תמיד מתפללת לתפארת ושואלת צרכיה וע' פרדס ערך עני ובזהר ס"פ ויחי דרמ"ט סע"ב ע"פ עניה ענתות בגין דאיהי אספקלריא דלא נהרא עניה ודאי לית לה נהורא לסיהרא מגרמה אלא מה דיהב לה שמשא, וא"כ אפ"ל והיה לאות על ידכה שע"י הנחת תש"י על בחי' ידכה ממשיכים במ' יד כהה המשכה מבחי' שמשא וזהו והיה לאות כי אות נקרא היסוד כמ"ש במא"א א' ג"ב כי הוא אות ברית קדש גם זהו ענין צבאות אות הוא בצבא שלו, ובזהר בראשית דכ"א סע"ב וצדיק צבאות אקרי, ע' במא"א אות צדיק סעיף ב' מזה וע' זח"א ס"פ לך דצ"ג סע"ב ודצ"ד ע"א.

קיצור. שומע תפלה, כנ"י שהיא תש"י ונק' תפלה לעני, ידכה כהה סיהרא ל"ל מגרמה כלום, ופי' והיה לאות היינו מה שנמשך לה מבחי' שמשא יסוד נק' אות צבאות שמאיר על יד כהה הנ"ל והיינו שומע תפלה למלאות מחסוריה וצרכיה.

וכן פי' בזהר פ' ואתחנן דרס"ב סע"ב ודרס"ג ע"א דתש"י היינו מה שבחי' הא בתראה הנק' ידכה מקבלת ההשפעה מתפארת נה"י והם חד גופא ע"כ הם בבית א', והנה במ"א ע"פ פותח את ידיך נתבאר כי ב' ידות בכל א' ה' אצבעות שהם ע"ס היינו כח"ב חו"ג זהו יד ימין תנהי"מ זהו ה' אצבעות דיד שמאל לכן זהו לאות על ידכה, ואפ"ל תש"י שהיא תפלה לעני אזי ההמשכה ע"ד די מחסרו אשר יחסר לו אבל תש"ר שהיא תפלה למשה בא השפע בעשירות ושפע רב ותש"י תפלה לעני ע"ד הא לחמא עניא כו', והנה בזהר שם

ס"פ בא, והי' לאות: נעתק מבוך 1150 רנא, א.

ע"פ נפתולי אלקים: אוה"ת ויצא כרך ה' דף תתסח, א.

מסיים וע"ד אתקרי אות כד"א זאת אות הברית (בפ' נח גבי קשת) וכתיב והיה לאות על ידכה בהא והא אוקמוה, והנה בפי' זאת אות הברית איתא בזהר ס"פ פנחס דרנ"ז ע"א פקודא תשיעאה שכינתא אתקריאת אות ברית מסטרא דצדיק יסוד עולם זאת אות הברית ביני עמודא דאמצעיתא ובין בני ישראל נצח והוד אות היא אות דא צדיק היא דא שכינתא כו' עכ"ל, ועיין בזהר וישב דקפ"ב ע"ב וצדיק וצדק כחדא אינון כמה דאתקריאת איהו בשמא דדכורא ובזהר פ' לך דצ"ג ע"ב זה וזאת בחד דרגא אינון ולא מתפרשין ובפ' בא דל"ז ע"ב ובפ' בראשית דמ"ט ע"ב א' אתקריאת על שם בעלה כו' ועיין בלק"ת פ' בד"ה ולהבין שרש טעם ושם פ"ג ובהקיצור אות ג' ובפ' שלח בד"ה מקושש עצים דמ"ב ע"ג פי' אות ברית זהו ענין אהבה בכל מאדך כו' ומכ"ז נלמוד לענין והיה לאות על ידכה, ע"ד חיבור וקישור זה בזאת כו'. והנה עוד שם בזהר פ' פנחס דרנ"ז א' חכמה עילאה אות הוא חכמה תתאה אות היא ולא מצאתי אות היא, וע' זהר ויחי דרל"ו סע"ב והיו לאותות אלין שבתות דכתיב כי אות הוא ולמועדים אלין יו"ט כו', ואפ"ל בענין תש"י שארז"ל ע"פ והיה לך לאות לך לאות ולא לאחרים לאות ספ"ג דמנחות דל"ז ע"ב שהוא כענין אותותינו לא ראינו כו' וע"ד מ"ש בזהר ר"פ ויקרא ע"פ שאל לך אות מעם ה' העמק שאלה דא אות ה' הגבה למעלה דא אות יו"ד וע"ש בבה"ז, והנה הפנ"י פ' שלח גבי פ' נסכים בד"ה והקריב המקריב בענין משארז"ל כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים דעל תש"ר קאמר עולה בלא מנחה דתש"ר הוא המנחה סולת בלול בשמן וכמארז"ל ושמן על ראשך אל יחסר זהו תש"ר, ועל תש"י קאמר וזבח בלא נסכים דתש"י זהו כענין ניסוך היין והיינו כי נכנס יין יצא סוד סוד היינו יסוד יוד סוד כמ"ש בת"א פ' ויגש בד"ה וילקט יוסף, וזהו ענין תש"י שהרצועה הקשר שבה הוא יוד כו' וזהו ענין והיה לאות על ידכה דכבר מבואר כי אות הוא צדיק יסוד עולם והוא המאיר על ידכה בה"א והיינו כנ"ל שהארבע פרשיות דתש"י הם תנה"י א"כ והיה לאות על ידכה זהו כענין ההמשכה שע"י ניסוך היין שמנסכים לשיתין שהם יסוד דנוק'.

קיצור. בזח"ג דרס"ג ד"פ דתש"י הם תנה"י שמאירים על ידכה מ', ואפ"ל ע"ד די מחסורו, הפך בחוסר כל, גם ה' אצבעות יד שמאל הם תנהי"מ, ונק' לאות על ידכה ע"ד זאת אות הברית, ביני ובין בנ"י אות היא המשכת האות בבחי' היא ונעשים אחד כמ"ש בסידור בהביאור ע"פ אחרי ה' בענין ובו תדבקון, ענין לך לאות גם תש"י על ידכה זהו כענין ניסוך היין לשיתין, יסוד י' סוד וה"ע אה"ר המסותרת, בד"ה וילקט יוסף משמע שזהו אור זרוע לצדיק ועמ"ש ע"פ טוב שכן קרוב ובזח"א ד"ו ע"א ולקרוב דא יוסף י"ל זהו היו"ד שבהרצועה דתש"י, ידכה בשכמל"ו זח"ג ואתחנן רס"ה א"כ יד כהה ע"ד מ"ש בד"ה צאינה וראינה הראשון בענין שאו ידיכם כו' יש ובטל זהו נק' לאות על ידכה המשכת אה"ר באה"ע.

בלק"ת פ': עקב טז, ג.

ועוי"ל בענין והיה לאות על ידכה ע"פ משארז"ל פ"ב דחגיגה די"ו ע"א ע"פ ואתא מרבבות קדש אות הוא ברבבה שלו, ובמדרש בשה"ש דכ"ט ע"ג מה דודך מדוד ועי"ז משיבה כנס"י דודי צח ואדום ודגול מרבבה כו' ואתא מרבבות קדש ואות הוא בתוך רבבות קדש ועמ"ש מזה בלק"ת פ' הברכה סד"ה ואתא מרבבות קדש. וא"כ אפ"ל ע"י תש"י נמשך ומאיר בחי' דודי צח כו' להאיר בכנס"י כמ"ש שמאלו תחת לראשי דהיינו תש"י, וזהו והיה לאות על ידכה פי' לאות היינו אות הוא ברבבה שלו דהיינו ודגול מרבבה יהיה מאיר על ידכה יד כהה שהיא המ' שזהו פי' ידכה בה"א כמש"ל סעיף א', וכמ"כ י"ל ע' ידכה ממש דהנה מבואר במדרש ס"פ משפטים ס"פ ל"ב ע"פ הנה אנכי שולח מלאך, עושה אדם מצוה אחת הקב"ה נותן לו מלאך אחד לשומרו שנאמר חונה מלאך ד' כו' עשה הרבה מצות הקב"ה נותן לו חצי מחנהו שנאמר יפול מצדך אלף ורבבה מימינך וכו' והוא חצי מחנהו שנאמר רכב אלקים רבותים אלפי שנאן כו' עכ"ל, ומפרש יפול לשון ינוח כדפירש בתלים סי' צ"א שהוא כמו על פני כל אחיו נפל, ואפ"ל שע"י קיום מצות תש"י אזי נמשך גם משמאלו כמו מימינו דהיינו רבבה ולא הרבבה לבד כ"א כביכול אות הוא ברבבה שלו והיינו כי ממה שנמשך למעלה בכנ"י בחי' לאות על ידכה כנ"ל עי"ז מאיר ג"כ הארה למטה כו', אך במדרש תלים סי' צ"א ע"פ יפול מצדך אלף רבי יצחק אמר היד שהיא שולטת על מצוה אחת וזאת תפילין של זרוע מסרו לה אלף מלאכים אבל הימין שהיא שולטת על מצות הרבה ורבבה מימינך כו' משמע ע"י תש"י נמשך אלף כו' ולא בחי' אות הוא ברבבה כו', ואפ"ל דמ"מ זה האלף יש להם מעלה שהם מבחי' אלפי שנאן כו', ועוי"ל דלמעלה נמשך בחי' אות הוא ברבבה נמשך על ידכה ה' אחרונה, אך למטה בכל אדם נמשך מזה בחי' אלף כו', ועוד י"ל לחלק דגבי יפול מצדך אלף מיירי בכל היום והלילה אף שאינו לבוש התש"י רק מצד שהניח תש"י אבל בשעה שלובש התש"י יש בחי' לאות על ידכה.

התוספות במנחות ל"ד ב' פי' טוטפת ל' הבטה ע"ד עינוהי מטייפין וכן ציץ לשון הסתכלות והיינו ע"ד ישר יחזו פנימו בזח"ג ט"ו סע"א ובלק"ת בהביאור ע"פ כי תשמע בקול וע' בת"א בהביאור ע"פ חכלילי עינים בענין הסתכלות מצחא דז"א במצחא דא"א ועי"ז נמשך בו ש"ע נהורין, ובאדם בחי' ראיה ע"ד חכלילי עינים אהרן אותיות נראה בד"ה ועשית בגדי קדש וזהו ענין הציץ, ואפ"ל ח' דחכלילי זהו ד"פ תש"י וד"פ תש"ר מיין כי הרי ארז"ל כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו מקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים א"כ דימו התפילין לנסכים שהם ג"כ יין כו', ואפ"ל ע"י התפילין מאיר מבחי' מזלי' ע"ד הטפה ומזלי' חזי כו', וזהו הבחי' ראיה כו'.

———●———

מש"ל דקל"ב א' בענין טטפת פת. יש להעיר מענין ותקח מרים את התף בידה גם ת"פ בתי כנסיות היו בירושלים כמנין מלאתי.

לסעיף ב' ענין קשר של תש"י שהוא כמו דל"ת י"ל ע"ד דלו עיני למרום שלכן נק' הבינה ד' כמ"ש בפרדס שער האותיות באות ד'.

בירושלמי בסנהדרין פרק י"א ה"ד על המשנה חומר בד"ס מדברי תורה האומר אין תפילין לעבור על דברי תורה פטור חמשה טוטפות להוסיף על ד"ס חיב, א"ר חיננא בריה דרבי אבא בשם רבי תנחומא בר חייא חמורים זקנים מדברי נביאים דכתיב אל תטיפו יטיפון במיכה סי' ב' ה' (ופרש"י אל תנבאו להוכיחם כו' כל טיף לשון נבואה כמו ולא תטיף על בית ישחק בעמוס סי') וכתיב אטיף לך ליין ולשכר שם פסוק וא"ו, ואינו מובן מהו חמורים דברי זקנים מדברי נביאים והמפרש שם פי' שאעפ"י שצוה למנוע מהם דברי נבואה לא מנע מהם ד"ת שהן דברי זקנים כו' ואפ"ל שקאי על ארבעה טוטפות שהן דברי זקנים ומפרש טוטפת ג"כ לשון הטפה והזלה וכן פרש"י ס"פ בא בשם מנחם שחיבר לטוטפות עם לשון הטף אל דרום ביחזקאל סי' כ"א ב' ועם אל תטיפו יטופון שהוא ענין נבואה שנק' כן, וא"כ ענין התפילין שנק' ג"כ לשון זה שהם ענין נטיפה והזלה ר"ל שעי"ז נמשך נטיפה והזלה מלמעלה כענין הנבואה שהוא הטפה והזלה ע"ד ושאבתם מים בששון שמשם היו שואבים רוה"ק, כך ע"י הטוטפות נמשך בחי' השפעה והארה רק שאינו בא בגילוי כמו הנבואה, אבל נמשך בנפש, ולכן הם חמורים דברי זקנים מדברי נביאים שמנע מהם דברי נבואה שנאמר אל תטיפו כו' עכ"ז לא מנע מהם הנטיפה וההזלה שע"י לטוטפות כו' וכן ע"פ קבלה הנבואה נמשך מנצח והוד והם הנק' אפיקי מים ועיין בזח"ג פ' אחרי דס"ז ע"ב ע"פ כאיל תערוג על אפיקי מים ושם דס"ח א' דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ומתמן נגיד ונפיק ומשקי גינתא וכל אינון נחלין נגדין ונפקין ומתכנשין בתרי מבועין דאקרון נצח והוד ואלין אקרון אפיקי מים בההוא דרגא דצדיק דמיניה נגיד ונפיק ומשתקיא גנתא, ועיין מזה ג"כ בפרדס ערך אפיקי מים, ובמא"א אות אלף סעיף קי"ג אפיקי מים נק' נו"ה ב' ביעין שמשם המים לנוק' מי החסד עכ"ל והי"נ הביא ממ"ש בזה בזהר ס"פ ויקהל דרי"ט ע"ב בענין כאיל תערוג על אפיקי מים וה"ס שנאמר בכנ"י ואל אישך תשוקתך, ובת"ז תקון י"ח דל"ח א' ואינון לקבלייהו תרין טפין דאקרון אפיקי מים ומאן נינהו נצח והוד והיינו השפע מברית הלשון כו' ולכן נק' דברי נבואה הנמשכים מנו"ה הנק' אפיקי מים בשם הטפה והזלה, ולכן נק' נו"ה מעייני הישועה בזהר ס"פ בלק דרי"ב סע"ב והנה עד"ז ד' טוטפות דתפילין הם ג"כ הטפה והזלה מבחי' אפיקי מים הנ"ל ולכן הרהטים ושקתות המים דיעקב הם ענין ההמשכה שע"י התפילין וכמ"ש בזהר ויצא דקס"א קס"ב ושם פי' ג"כ

מש"ל דקל"ב א': נעתק מבוך 1150 רמז, א.

בעמוס סי': ז, טז.

שהם נה"י דאימא ובהם נמשכים המוחין שהם בחי' המים וגם ונהר יוצא מעדן כו' והיה לד' ראשים הוא ד' בתים דתש"ר, גם להעיד ממ"ש בלק"ת בד"ה אלה מסעי דרוש השני בפי' וגם דלה דלה לנו שממשיך בחי' הטפה כו' שזהו ענין להשקות את הגן כו' וכפל הטתין י"ל כי רומז שנמשך דרך ח"י חוליות גם רומז לט' דאו"י וט' דאו"ח ושניהם בבחי' יסוד או ט' בחי' אמרו צדיק כי טוב שממנו נמשך שפע הנ"ל כמש"ל בההוא דרגא דצדיק כו' ויש שהוכפל בו כי טוב ורומז שהשפע מיסוד אבא שנק' ונהר יוצא מעדן ונמשך ביסוד ז"א הנק' ונהר יוצא מעדן כו' וזהו ענין מקום שבע"ת עומדין ומקום שצדיקים גמורים עומדים כו'. ובזהר פ' אחרי דנ"ח א' ההוא נהר יובל שמו (ע' פ"ט דבכורות דנ"ה ע"ב) חיים שמו דמתמן נפקין חיין לעלמא ואלין אקרון חיי מלכא והתפילין ג"כ נק' חיים והנה במא"א אות ד' סעיף כ"ה פי' ד' נהרות הם או"א זו"נ, וכ' הי"נ שכן מבואר בת"ז תקון נ"ד דצ"א ע"א ח"ל ומשם יפרד והיה לארבע ראשים הוי' דאינון או"א ברא וברתא כו' ובכס"מ שם הכתר שהוא א' נעשה לד' ראשים ד' פרצופים עכ"ל וא"כ ונהר יוצא י"ל יסוד דעתיק כמ"ש הרמ"ז פ' אמור דצ"ט א' יוצא מעדן חכמה סתימאה דע"ק והי' לד' ראשים היינו חו"ב תו"מ, ואפ"ל והיה מורה ע"ז כי בו ו"ה י"ה, ומה שו"ה קודמין זהו שמחה כמבואר בלק"ת פ' ראה סד"ה וכל בניך למודי ה' וזה נמשך מבחי' והיה הוי' לי לאלקים שאמר יעקב וכמ"ש מזה סד"ה והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ואפ"ל לכן בתפילין והקורא קורא כסדרן, אבל לימין המניח שמע והיה אם שמוע קודמין לקדש והי' כי יביאך שזהו כפי הצירוף והיה כו' ולכן ארז"ל ע"פ וראו כל עמי הארץ כו' כי שם הוי' נקרא עליך אלו תפילין שבראש הרי כי תפילין שבראש הד' פרשיות וד' בתים הם ד' אותיות הוי' והנה אפ"ל לכן שבת לאו זמן תפילין הוא כי נאמר וקראת לשבת ענג ר"ת ענג נהר גן שאז המשכות הנהר מבחי' עדן בהגן כמ"ש בזהר ר"פ נח, וא"כ זהו גבוה מהתפילין מב' טעמים הא' שהתפילין הם בבחי' מקיף על הראש ובשבת מאיר בבחי' פנימית וז"ס שער החצר הפנימית הפונה קדים סגור יהיה ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח ור"ת ימי המעשה וביום השבת שם הוי' כו' הב' כי בשבת נאמר אז תתענג על הוי' היינו למעלה משם הוי' וא"כ זהו עדן נהר גן קודם שנפרד והיה לד' ראשים שהם ד' בתי התפילין שהם ד' אותיות הוי' כו' והיינו על הוי', וכמ"ש ג"כ בענין ד' הידות יהי' לכם הם או"א חו"נ והחמישי' לפרעה הוא בחי' ע"ק דלית שמאלא בהאי ע"ק לכן ב' הידות נק' א', וזהו החמישית והוא נמשך לפרעה בינה דמתמן אתפריעו כל נהורין והיינו ע"י הצדקה שמצותה בחומש ושם פי' שבחי' זו מאיר במנחה דשבת כו'. א"כ זהו הנהר יובל שמו קודם שמתחלק לד' ראשים, לכן זהו למעלה ממדרגת התפילין כו' והיינו כי שבת אותיות תשב והתשובה היא על הוי' כמ"ש בת"א ס"פ משפטים בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה בענין ותתפלל חנה על הוי' ובלק"ת פ' נצבים בד"ה כי המצוה הזאת ובד"ה שובה ישראל דרוש הראשון ובד"ה האזינו השמים דרוש הראשון בפי' והרוח תשוב כו' בחי' עד יעבור עמך הוי' כו' וזהו ענין הנשמה יתירה בשבת בד"ה ויקהל

משה, גם י"ל התפילין הטפה מבחי' מזליה כי מזל פי' שמזיל ונוטף משם להנשמה שבתוך הגוף כמ"ש בד"ה האזינו הנ"ל פ"א וז"ל ונקרא מזל מלשון נוזל אלא שנוזל הוא לשון נפעל ומזל הוא לשון פועל שהוא המקור להיות נוזל ממנו ההשפעה ורוח חיים גם שפע אלקי והרהורי תשובה שבאים לאדם הם באים מכח המזל כי אע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי כו' והנה כתיב ונוזלים מן לבנון פי' ע"ד והחכמה מאין תמצא כו' ע"ש ועיין מזה בהביאור ע"פ כי תצא דרוש השני ושם פ"א מענין מזליה ל' מ' ושם שגלוי זה זהו גבוה ממדרגת גלוי אליהו ומזה יובן מש"ל שהנבואה נקרא הטפה ע"ד שנוזלים מן לבנון כו' והנה ל' מ' זהו ב' השינין שבתפילין שין של ג' ראשים מבחי' למ"ד ושין של ד' ראשים מבחי' מ"ם כו', ועיין עוד מענין מזליה בלק"ת פ' במדבר בד"ה וידבר אלקים את כל ושם פ"ג ובהביאור פ"א ובפ' שלח בד"ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם פ"א ובשבת מאיר עצם הנשמה יתירה שהיא מבחי' מזליה ולא ע"ד הטפה לבד.

פ׳ בשלח

פ׳ בשלח י״ד כ״ב

ויבאו בנ״י בתוך הים ביבשה והמים להם חומה מימינם ומשמאלם, ופסוק כ״ט ובנ״י הלכו ביבשה בתוך הים והמים להם חומה מימינם ומשמאלם מד״ר בקהלת צ״ב ב׳, ילקוט ח״א ס״ח ד׳ ס״ט ב׳ צ״ט ד׳ ה׳ ד׳ ח״ב קס״א ג׳, של״ה קע״ג א׳, בחיי פ״ג ג׳ פ״ד ג״ד קז״א ופסוק כ״ט הנ״ל יומא ד׳ ב׳, מד״ר קכ״ח ב׳ קמ״א ש״ד, ח״מ כט״ג קג״א, זח״א ע״ב ב׳ ח״ג נ״ג ב׳. פ״ק דיומא ד״ד ע״ב ויבאו בנ״י בתוך הים מה להלן שביל דכתי׳ והמי׳ להם חומה כו׳, ילקוט ח״א פ׳ בשלח ס״ח ד׳ סוף דל״ד והמים להם חומה מימינם שעתידים לקבל התורה מימינו של הקב״ה ומשמאלם שהם עתידים להניח תפילין בשמאל, עי״ש דסט״ב רמז רל״ח ד״א מימינם זו מזוזה ומשמאלם זה תפילין, בפ׳ בראשית ד״ה ע״א רמז י״ז כשם שהבדלתי בין מים העליוני׳ למים התחתונים אף להן אני עתיד לעשות כן שנא׳ והמים להם חומה מימינם ומשמאלם כו׳, זח״ג פ׳ בהר ד׳ ק״ח סע״ב והמים להם חומה מימינם ומשמאלם ע״י התור׳ שנק׳ חומה בתרי בתי הלב כו׳, וע׳ מענין תש״ר ותש״י בזח״א די״ג סע״ב ודי״ד ע״א שזה״ע בצלמו בצלם אלקים היינו מוחין דז״א ומוחין דמל׳, וזהו ע״ד השם שלם והכסא שלם בת״א פ׳ תצוה בביאור זכור דעמלק, וע׳ זהר וישלח דקס״ח ע״ב תפלה לעני תפלה למשה זהו תש״י ותש״ר ותרוויהו שקולין כאחד, וע׳ זהר ס״פ בא דמ״ג ע״א וסע״ב שתש״י מקבלת מתש״ר ע״ד כל הנחלים הולכים אל הים כו׳, ובזח״ג פ׳ ואתחנן דרס״ב סע״ב תש״ר הם ד׳ מוחין חו״ב והדעת נחלק לחו״ג שהם נמשכי׳ לז״א ותש״י זהו מה שהמל׳ מקבלת ד׳ מוחין מתנה״י דז״א, וז״א הוא ימין ומ׳ הוא שמאל ונק׳ זרוע עוזו ועי״ש מזה עוד בזהר דרס״ט ע״ב והנה ועד״ז ה״ע מזוזה ונ״ח מימין זהו איהו בנצח נעימות בימינך נצח, ואיהי בהוד שהוא נ״ח משמאל ולכן כמו תש״י לאות על ידכה יד כהה כמ״כ נ״ח חנו כ״ה, בית מלא ספרים אם חייב במזוזה י״ל ע״ד ת״ח שאין בו יראת שמים זהו כגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימי׳ ולא מסרו לו מפתחות החיצוני׳ בהי עייל וע׳ מזה בלק״ת בד״ה כי תשמע בקול והיינו בית זהו עולם האצי׳ ובריאה נק׳ חצר כו׳ והבית מלא ספרים ע״ס דאצי׳ ומזוזה מ׳ עם זו יצרתי לי כו׳ והוא רומז לאהוי״ר כי פ׳ שמע ואהבת ופ׳ והא״ש השמרו לכם כו׳, וע״כ גם בית מלא ספרים צריך למזוזה אהוי״ר דאל״כ בהי עייל כו׳, וכשיש לו מזוזה מימין אזי ע״י עסק התורה ימשיך נר להאיר את החשך כו׳, תכלת.

ויבאו בנ״י: נעתק מבוק 1036 קד, א. נמצא ג״כ בבוך 1142 קס, א.

(ביאור אשירה בשלח תקס"ו)

פלא התחלת אצי' נ"ב א"כ זה ממכ"ע ואע"ג דכתר מקיף צ"ל כיון דא"א שרש הנאצלי' נק' ממכ"ע משא"כ מל' דא"ס בחי' תחתונה שבמאציל נק' סכ"ע וזהו נורא תהלו' עושה פלא גם י"ל כיון אצי' נק' אדם דעשי' משום זרועו' א"א מתלבשי' באו"א ע"כ נק' עושה פלא. משא"כ סוכ"ע ע"י אדון הנפלאו'. אדון מל' דא"ס.

והמחדש בטובו היינו בחי' ממכ"ע ר"ל טובו סוכ"ע וע"י טובו מחדש בממכ"ע וע' ואתחנן תקס"ד.

וע"י תומ"צ נעשה גילוי סוכ"ע נ"ב ע' ביאור לסוסתי דכן ע"י מצות ממשיכי' מבחי' זו דתחרישון.

המדות של האורות נ"ב חסרון יש כאן וכך צ"ל רוכב הם המדות והיינו הכלי' שהן אהוי"ר פנימי' כלי' וחו"ג חיצוני' אבל ע"י המצות הוא המשכות האורות בכלים.

דרך הוי' מי"ג מדה"ר נ"ב זהו הטוב כי לא כלו רחמיך כו'.

משפט נ"ב זהו ג"כ ושמרו דרך כו' לשמור שלא יהי' יניקה לחיצוני'.

ב) **ועי"ז** אשירה כו' עמ"ש ע"פ שה"ש מענין שיר כו' ועד"ז י"ל בענין הטוב כי כו'.

עזי בחי' גבו' נ"ב עמ"ש ע"פ מי אל כמוך בענין בהדר גאון עוזיך כו'.

הסוס רמה ע"ד כן יעמוד זרעכם כו' הגבהה התומ"צ בבחי' שלמעלה מהם וכך לפ"ע עליי' סוס ורוכבו וכו' (י"ל עוד כי גאה גאה היינו כי

פלא התחלת אצי': נעתק מבוך 1135 קע, ב גוכי"ק — הגהות על ד"ה אדון הנפלאות נדפס במאמרי אדה"ז — פרשיות ע' תתקיא.

פלא התחלת אצי': שם שו"ה אדון.

והמחדש . . . ממכ"ע: שם שו"ה הנפלאות.

ואתחנן תקס"ד: לקו"ת (וסה"מ תקס"ד) ואתחנן ב, סע"ב (ס"ע קצח).

וע"י . . . סוכ"ע: שם שו"ה הנשמה.

ביאור לסוסתי: תו"א בשלח סה, א.

המדות של האורות: שם שו"ה סדר.

דרך . . . מדה"ר: שם שו"ה הצדקה.

משפט: שם שו"ה יש.

ועי"ז אשירה: שם שו"ה ועי"ז.

ע"פ שה"ש: לקו"ת שה"ש א, ג.

עזי בחי' גבו': שם ע' תתקיב שו"ה אותיות.

ע"פ מי אל כמוך: לקו"ת דרושים לר"ה סא, ב.

הסוס רמה: ראה שם שו"ה שע"ז.

נשגב שמו נשגב מקיף א"כ שמו בחי' גאה וכמ"ש ה' מלך גיאות לבש סכ"ע וזהו יביאו לבוש מל' וזהו שמך קדוש אבל בחי' אתה קדוש זהו גיאה גאה לכן הראשון בחולם אתה והשני בקמץ נוק' בחי' שמך ועד שלא נה"ע הי' הוא ושמו לבד נמצא שמו כלול בבחי' הוא בחי' אתה קדוש וזהו אשירה כו' להמשיך מבחי' זו דאתה קדוש בשמך קדוש וזהו להוי' וע' בענין קדש למד למטה כו' אך הרי אפי' בעתיקא תחרישון כתי' כי רק אבא יסד ברתא אבל כתר ל' שתיקה א"כ איך ע"י שירה ואותיות יומשך מבחי' גיאה שמו הכלול במהו"ע וי"ל שיר זה שיר פשוט קול למעלה מאותיו' ע' ד"ה קומה למנוחתך כו' מיהו י"ל ע"ז תירץ סוס ורוכבו רמה ל' הגבהה לבחי' סוס אותיו' שיוכלו לעורר למעלה משרשם וזה הי' ע"י קי"ס ולכן קודם קי"ס תחרישון וע' לסוסתי תקס"ד נמצא כן הכח שבאותיו' אינו מצד עצמו לכן לא בגבורת הסוס כו' כ"א רוצה ה' ע' זהר מקץ ע"פ ויריצוהו וכו' וזה כתר מל' שלמעלה מלבוש מל'.

ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' כו'. הקשה מהרמ"א צ"ל א' מהו שמוע תשמע כפל לשון ב' אומרו והאזנת למצותיו אחר אומרו שמוע תשמע כו'. ג' שהל"ל האזנת סמוך השמיעה ולא יפסיק בעשי' בנתיים. ד' כיון שכבר אמר והישר בעיניו תעשה דהיינו קיום המצות מהו והאזנת למצותיו. ה' אומרו כל המחלה כו' לא אשים וכי יעלה על לב שישים מחלה שהוצרך לומר לא אשים עליך. הנה כתי' ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה שעיקר תכלית בריאת האדם לעבוד את הג"ע דהיינו להמשיך גילוי אלהותו ית' מההעלם אל הגילוי. ולהבין ענין ההעלם והגילוי הנה מבשרי אחזה שכמו שיש אצל האדם שכל ומדות ומחשבה כו' כך עד"מ הגם שנאמר כי לא מחשבותי מחשבותיכם הרי נאמר מאד עמקו מחשבותיך מאד עמקו שהם בבחי' עלמא דאתכסיא. ואינם נראים ונגלים בהנהגת העולמות רק הנהגתם הוא ע"פ מדותיו ית' וראשיתן הוא החסד כמ"ש עולם חסד יבנה. והם כל מאמרות שבהם נברא העולם יהי אור כו' וששת ימי בראשית יום ראשון חסד כו' וכל ימות עולם הן רק ששת ימים אלו. כי שבת זמן עליות העולמות למקורן. ואח"כ חוזרים ומתחדשים ימות החול יום

ויאמר אם שמוע תשמע: נעתק מבוך 114 ריא, א. נמצא ג"כ (חלק) בבוך 241 רסא, א. נמצא גם באוה"ת בשלח ע' תקפב, בשינוים והוספות.

הנה כתיב ויניחהו בג"ע: מכאן עד קרוב לסיום המאמר נמצא גם באוה"ת משפטים ע' א'רמד: בד"ה ועבדתם.

מההעלם אל הגילוי: באוה"ת משפטים נוסף: (ע' בלקו"ת בביאור ע"פ צו את בנ"י הראשון).

ראשון כו' וא"כ הרי ששת ימים השניים הם עצמן ששת ימים הראשונים שנתחדשו ועיקר עבודת האדם שיהי' בבחי' מחשבותיך שעמקו מאד להיות בבחי' גילוי ועז"נ ממעמקים קראתיך הוי' וכדפי' בפ' בשלח דס"ג ע"ב ובפ' ואתחנן דף רס"ה ע"ב ועי' בפ' ויחי דרכ"א ע"א ובפ' אחרי דף ע', ועיין ברבות פ' ויקרא ספ"ג מים עמוקים כו' ממעמקים כו', ופי' ממעמקים מבחי' ההעלם שהוא בחי' עמקו מחשבותיך עלמא דאתכסיא וקראתיך כאדם הקורא לחבירו שיצא מביתו לחוץ להיות בבחי' גילוי כי הנה איתא בת"ז לאו דאית לך צדק ידיעא כו' אלא לאנהגא בהון עלמין כו' כפום עובדיהון דבני נשא, פי' שהנהגות והמשכות המדות להיות בהן הנהגת העולמות בעובדיהון דבני נשא תליא שהמעשה אשר יעשה האדם למטה באתעדל"ת אתעדל"ע שע"י צדקה וחסד שעושים למטה מעוררים למעלה להיות אור א"ס ב"ה שורה ומתלבש במדת החסד וכן עד"ז בכל המדות (ועמ"ש בד"ה לסוסתי כו') אך אין אור א"ס שורה ומתגלה אלא בבחי' חכמה דכתי' בראשית ברא אלקי' ות"י בחוכמתא שבחכמה הוא החיות וקיום המדות והנה כתי' כולם בחכ' עשית שבחי' חכ' מלובשת בכל המדות אך מ"מ אינו דומה החכ' שמלובשת תוך המדות ואינה נראית ונגלית בהם לבחי' גילוי החכ' עצמה שהוא למעלה מעלה במדריגה מן המדות וגילוי המדות נמשכין ממנה שהחכ' תחי' כו' ועמ"ש בד"ה והי' מידי חודש גבי וביום החדש יפתח, ולכן כדי להמשיך אור א"ס ב"ה למטה צ"ל ע"י התורה שהיא חכמתו ורצונו ית'. וזהו אם שמוע תשמע בקול *.

בס"ד

הנני ממטיר לכם לחם מן השמים כו' וכתיב למען אנסנו הילך בתורתי כו', והיינו שע"י המן נמשך כח לישראל שיהי' להם בחי' הילוך בתורה, ואח"כ כתיב ויאמרו איש אל אחיו מן הוא, ופירש"י הכנת מזון כמו וימן להם המלך, והיינו שמפרש מן לשון מנה ומתנה כמ"ש ולחנה יתן מנה אחת כו' משלוח מנות. והנה כתיב ויצא מן בת ציון כל הדרה ואי' במד"ר א"ר אחא יש לנו מנה אחת יפה זה הקב"ה שכתיב בו ה' מנת חלקי וכוסי א"כ לכאורה פי' ויצא מן היינו שהקב"ה שנק' מן לשון מנה יצא מציון וכמו"כ יש פי' ויצא כו' כל הדרה זה הקב"ה שכתיב בי' הוד והדר לבשת. ומ"מ י"ל דהיינו רק העדר בחי' גילוי

איתא בת"ז: בהקדמה (פתח אליהו).

*) מכאן ואילך נדפס באוה"ת בשלח ע' תקפב (עם הוספה). אוה"ת משפטים ע' א'רמד.

הנני ממטיר לכם: נעתק מבוך 470 קסב, ב (ובמפתח מציין מאמר זה לכ"ק אדמו"ר הצ"צ).

אלקו' שבזמן בהמ"ק הי' בבחי' גילוי ובזה"ג אינו בגילוי, אבל בהעלם ישנו גם בזה"ג, ובאמת הוא מבחי' יותר גבוה שהוא מאוא"ס ב"ה עצמומ"ה שאין שייך עליו בחי' העלם כלל כי העלם וגילוי אינו שייך רק בבחי' זיו והארה שנמשך ממנו ית' בסהשת"ל ע"י צמצום והמשכה כו' ע"ז שייך לומר שזו הבחי' מתעלמת אבל אוא"ס ב"ה עצמומ"ה שלמע' מגדר השתל' שאינו לא בגדר ממלא ולא בגדר סובב ועליו אומרי' אתה הוא עד שלא נבה"ע ואתה הוא משנבה"ע, אין שייך לומר עליו כלל שהצמצומים והמסכים יעלימו עליו, וראי' שע"י התבוננות באוא"ס ב"ה עצמומ"ה גם נה"ב אינה מסתרת, אבל מהתבוננות בחיות העולמות אין מתפעלת רק הנה"א לבד, כמ"ש כלתה נפשי לחצרות הוי', היינו הנה"א, ולבי ובשרי היינו הנה"ב לב ובשר גשמי בכדי שגם הם יתפעלו מאלקות הוא ע"י ירננו לאל חי ע"י התבוננות באוא"ס ב"ה עצמומ"ה כו' ע' לקו"ת ד"ה וארשתיך כו', וזהו הוי' מנת חלקי וכוסי היינו אוא"ס ב"ה עצמומ"ה אתה תומיך גורלי כמאמר מה טוב חלקינו ומה נעים גורלינו, וענין הגורל שבישראל הוא בשני דברי' בעבודה האחד בענין אמונה כמו ענין הגורל הוא למע' מהשכל כמ"כ אמונה היא ג"כ בלמע' מהשכל דלית מח' תפיסא בי' כלל רק שמגיעים אליו באמונה פשוטה שזה שייך גם באוא"ס ב"ה עצמומ"ה, וענין הב' דגורל הוא כי מצינו שבשבת מתגלה בכ"א נשמה יתירה, והענין הוא דאית רצון ואית רצון, יש רצון התחתון שלמטה מהשכל היינו שהוא נולד מהשכל וההתבוננות כשמתבונן באלקות איך שהוא ממכ"ע וסוכ"ע וכולא קמי' כל"ח נולד לו רצון ואה' לאלקות, ויש רצון שהוא למע' מהשכל, היינו שהשכל אינו משיגו לזה הרצון ואינו מכיל ומגביל אותו, וכשמתגלה רצון זה בלב האדם הוא מתלהב ומתלהט בשלהבת בכל מאדך שהוא למע' מן השכל, ובחי' זו נק' נשמה יתירה, ופי' יתירה היינו שהיא יתירה על הגוף כי הנה נר"ן יש להם כלים בגוף שמתלבשים בהם נשמה במוח רוח בלב ונפש בכבד, אבל בחי' יחידה אין להם כלים בגוף שיתלבשו בהם רק הם נשארים בבחי' מקיף על הגוף, והוא בחי' שארית יעקב שאינם מתלבשים בפנימיות ונשארים בבחי' מקיף, והו"ע למ"ד ומ"ם דצלם, ובשבת הם מתגלים בפנימי', ומזה נעשה להם בחי' רעו"ד שהוא רצון שלמע' מהשכל והנה יחידה היא שנמשכת מבחי' יחיד, וכמ"ש ששים המה מלאכות הם ס' מסכתות, אחת היא יונתי, ששרש נש"י הוא גבוה יותר ומתגלה זה בשבת, כמ"ש שער החצר הפנימי הפונה קדים כו' ביום השבת יפתח, קדים הוא למע' מראשית, כי חכ' נק' ראשית שהוא ראשי' ההשתל', אבל קדים הוא בחי' קדמונו ש"ע שלמע' מהשתל', והנה הנשמ' יתירה שמתגלה בשבת היא נותנת כח בישראל בכל ששת ימי המעשה בעבודה בתפלה שיהי' העלאת הנפש ממטלמ"ע, ובתורה הוא ההמשכה מלמעלמ"ט, והוא ג"כ בחי' גורל כמאמר קוב"ה לית מח' תפיסא בי' אבל תפיס הוא ברעוד"ל, וזהו ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי שממנו נמשך לישראל ב' בחי' הנ"ל רעוד"ל ואמונה, והנה אמונה אין הכונה סתם אמונה, רק כמ"ש וצדיק באמונתו יחי', היינו שיהי' לו חיות באמונה, שיפעול בו האמונה שעל ידה יכניע המדות דנה"ב ויהי' סור מרע וע"ט, וזהו ג"כ ענין המן שהוא לשון מנה שנמשך ג"כ מבחי' הוי'

מנת חלקי, דהנה המן הי' יורד עם הטל כמ"ש וברדת הטל ירד המן עליו, והטל נק' בזוהר טלא דבדולחא, ובמן כתיב ועינו כעין הבדולח, וענין הבדולח הוא אבן טוב שהוא גוון לבן, רק דגוון סומק אתחזי בי', וע"פ קבלה הוא מו"ס שהוא בחי' גוון לבן וגוון סומק דאתחזי בי' הוא גבו' דעתיק המלובש במו"ס, וענין מו"ס הוא כמאמר זו תורה וזו שכרה כו' שתוק כך עבמ"ח לפני ואינו עקשות ח"ו בלא טעם לגמרי, רק שיש טעם בזה אך אינו יכול להתגלות בחכ' הגלוי', דהנה חכ' דאצי' נק' חכ' דאתפתחא לל"ב שבילין היינו ל"ב נ"ח, שענין הנתיב הוא המשכה וגילוי, וח"ס הוא חכ' דלא אתפתחא ושם הוא הטעם, ומשם הוא שרש המן מבחי' ח"ס שלמע' מהשתל', לכן לאוכלי המן נמשך להם אמונה זכה וטהורה וגם רעוד"ל כנ"ל בענין ואתה תומיך גורלי, לכן נמשך ע"י המן כח על הילוך בתורה כמו הנשמה יתירה דשבת שנותנת כח על ששת ימי המעשה, וכנ"ל דהמן הוא ענין א' עם השבת, וזה שלא ירד בשבת היינו בעולמות הנבראים אבל באצי' עיקר המן הי' בשבת וכמ"ש במ"א, וזהו שנק' המן לחם אבירים כמ"ש לחם אבירים אכל איש, דהנה כתיב שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה, ופירשו בגמ' דקאי על צדיקי' הגדולים שאמרו עליהם ראיתי בני עלי' והם מועטים, שכל העולם ניזונים בצדקתו של הקב"ה והם ניזונים בזרוע, ופירש"י שהם אינם צריכים לצדקתו של הקב"ה כ"א שהם ניזונים בזכותם, וענין שנק' אבירי לב, דפי' אבירי לב הוא תוקף תגבורת הלב, שבפנימי' הלב יש בו תוקף ותגבורת יותר מהשכל, והוא אהבת בכל מאדך שלמע' מהשכל, וכמ"ש כי עם קשה עורף הוא וסלחת, והו"ע עקשות דקדושה, שעי"ז הוא עומד נגד כל הנסיונות ודוחה כל המונעי' ומעכבים, והו"ע נצח ישראל, ועי"ז ביכלתם למס"נ הן בכח למס"נ באחד, והן בפועל למס"נ על קה"ש, והנה כתיב אשר נדר לאביר יעקב כו', דע"י נדרים מתגלה בחי' אביר כו' והיינו להיות בבחי' אבירי לב הנ"ל, דענין הנדרים הם סייג לפרישות, והוא מילי דחסידות, דענין הפרישות הוא שפורש א"ע מהמאכל המותר, מפני שמתיירא שלא יגשם המאכל אותו, ויהי' הסתר שלא יוכל להתגלות בו פנימי' הלב אה' דבכל מאדך, וזהו מילי דחסידות לפנים משוה"ד, דעל אהבת בכל לבבך ובכל נפשך לא יסתיר המאכל כיון שהוא מותר ע"פ התורה, רק מי שרוצה להיות חסיד היינו שיתגלה בו פנימי' הלב הוא פורש עצמו גם מדבר המותר, והנה חכם מתיר הנדר דחכם הוא שמאיר בו פנימי' החכ', שבחכ' הוא השראת אוא"ס הכל יכול, ובחכ' אתברירו, עד שלא יסתיר כלל המאכל, והוא כמו מאכלים דשבת, שמצוה לענגו בדגים גדולים כו' ואינם מסתירים כלל, אדרבא עי"ז יוכל להיות לו תענוג מאלקות, והוא לפי ששבת הוא מדריגת החכ' כמ"ש ושמרתם את השבת כי קודש היא, ועד"ז נק' המן לחם אבירים, שעל ידו מתגלה בישראל בחי' אבירי לב הנ"ל והוא לפי ששרשו הוא גבוה מאד, וזהו כי לא ידעו מה הוא כמ"ש ושמי הוי' לא נודעתי להם, והוא בחי' רדל"א, וכמ"ש ויאכילך את המן אשר לא ידעת כו', והנה כתיב ויאמרו איש אל אחיו מן הוא פי' הו"א, כי זה מורה על התגלות הדבר אבל הוא היינו לשון נסתר וסתום, והוא בחי' הכתר שהוא הסתום של כל

עולם ובפרט בשרש שהוא כתר דאצי' שהוא מקיף אצי' ועשי' בהשואה, ומשם הוא שרש המן, והענין דאיתא במדרש חמשה הוא לטובה, אברם הוא אברהם, הוא משה ואהרן כו', וחמשה הוא לרעה הוא נמרוד הוא עשו כו', ואית לן חד הוא דטב מכולהו כמ"ש הוא הוי' אלקינו בכל הארץ משפטיו, וענין חמשה הוא לטובה, היינו שבכל צדיקים בחי' חי' יחידה הוא בבחי' מקיף עליהם ובאלו חמשה הצדיקים האיר בהם בחי' ח"י בפנימי' וזהו שפי' במד"ר שהם בצדקתם מתחלתם ועד סופם, שכשהעבודה בבחי' נר"נ שייך בהם בחי' מלחמה, דשעת צלותא הוא שעת קרבא, ופעמים זה גובר ופעמים כו' ואפי' בצדיק שייך נפילה מגדלות לקטנות, כמ"ש שבע יפול צדיק וקם, גם כי יפול לא יוטל כי ה' סומך ידו, אבל בהצדיקים שהמקיף מאיר בהם אין בהם שינוים שבהם מאיר מבחי' אני הוי' לא שניתי, ולהיפך ברשעים הם ברשעם מתחלה ועד סוף שנשתקעו בעומק רע כמאמר אין למע' מענג ואין למטה מנגע כו', וזהו"ע מן הוא שע"י המן נמשך בהם מבחי' הוא הוי' אלקינו בכל הארץ שהוא בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן שלא יהי' שינוים בהעבודה שלהם, וז"ש במן עומר לגלגלת, ואי' בכהאריז"ל דעומר הוא בחי' שער ראשה כעמר נקא והיינו לפי שהמן נמשך מהטל, ובטל כתיב שראשי נמלא טל, ועי"ז נעשה בהם בחי' לגולגלותם שהאיר בהם בחי' גלגלתא דחפיי' על מוחא הוא בחי' רצה"ע שלמע' מהחכ'.

והנה עכשיו ענין המן הוא כמ"ש והמן כזרע גד וארז"ל ר"א המודעי אומר כדברי אגדה שמושכין לבו של אדם, והו"ע פנימי' התורה שעי"ז מתגלה באדם פנימי' הלב, דהנה קוב"ה סתים וגליא, ואורייתא סתים וגליא וע"י הלימוד הסתים דתו' מתקשר הסתים של ישראל בסתים של הקב"ה, דהנה גליא של תורה נק' לחם כמ"ש לחמו בלחמי, וכמ"ש סמכוני באשישות בהלכות המאוששות, וסתים של תו' נק' יין, וארז"ל נכנס יין יצא סוד שע"י יינה של תו' מתגלה סוד הוא אור הסתים של הנשמה, וזהו וטעמו כצפיחי' בדבש דעל פנימי' התו' נאמר ומתוקים מדבש כו', וכתיב דבש וחלב תחת לשונך, והנה דבש א"א לאכלו בלא לחם, כן צריך תחלה ללמוד גליא של תו' ואח"כ הסתים, וזהו הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, היינו שנמשך למטה מן השמים, אבל שרשו הוא בחי' טל למע' מן השמים, כמ"ש הרעיפו שמים ממעל והיינו מבחי' טלא דבדולחא כנ"ל, וזהו למען אנסנו הילך בתורתי, שעי"ז נמשך כח על הילוך בתורה, ויש בזה ב' בחי' הילוך, הא' הוא ההילוך שבתפלה מלמטלמ"ע שיהי' כמ"ש אליך ה' נפשי אשא, ואשפוך את נפשי לפני הוי', והב' הוא ההילוך מלמעלמ"ט הוא ע"י התו' נעשה המשכת יחודו האמיתי למטה שיותפס בנפש האדם בראי' חושית יחודו האמיתי איך שהכל בטל במציאות, וזהו כעין הבדולח כו' דהנה ארז"ל יפה עניותא לישראל כברזא סומקא לסוסי' חיוורא, ואין הכוונה עניות ממש ח"ו

בצדיק שייך נפילה: ראה בתניא חינוך קטן.

כדברי אגדה שמושכין לבו של אדם: ראה אוה"ת בשלח ע' תקמב.

יפה — לישראל: עין יעקב חגיגה ט, ב.

כ"א הכנעה ושפלות, וענין המשל מסוסי', דהנה אותיות נק' סוסי' כמ"ש כי תרכב על סוסיך, דכמו שהסוס מוליך את האדם למע' ולמטה, כן יש ב' בחי' אותיות כמ"ש בזוהר ע"פ לסוסתי כו' שיש אתוון נוקבין ואתוון דוכרין, אתוון נוקבין הם אותיות התפלה שעל ידם הוא העלאת הנפש בתשוקה נפלאה וצמאון כמ"ש ואל אישך תשוקתך, והוא בחי' העלאת מ"נ, ואתוון דוכרין הם אותיות התו' שעל ידם הוא המשכת התגלות אלקות למטה בחי' המשכת מ"ד, והו"ע אתדל"ת ואתדל"ע וסוסי' חיוורא גוון לבן הוא מורה על חסדים ורחמים פשוטים, אשר לשם אין מגיע שום אתדל"ת, רק הוא נמשך באתדל"ע מצ"ע לעורר ולהמשיך נש"י אליו, וכמ"ש משכני אחריך נרוצה, בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה, והנה המן נמשך מהטל, והוא ג"כ בחי' אותיות, כמ"ש קווצותיו רסיסי לילה, והו"ע הפירורים התחלקות בחי' שערות שהוא ג"כ בחי' אותיות הנ"ל בחי' סוסי' חיוורא, כי טל הוא ג"כ למע' מאתדל"ת כמ"ש כטל מאת ד' אשר לא יקווה לאיש כו' ולא ייחל לבנ"א, איש כמ"ש אשרי איש ירא את ד' אשרי מי שהוא גבור כאיש, ואדם הוא גבוה יותר כמ"ש בזוהר אדם באורח אצי', ואפי' אתדל"ת של איש ואדם אינו מגיע לשם, וזהו כעין הבדולח שהוא גוון לבן רק גוון סומק אתחזי בי' וכן במשל הנ"ל ברזא סומקא כו' לפי שמצ"ע שם הכל שווין ויכולים הכל לקבל לכן צ"ל בחי' סומק שהו"ע דין וצמצום שלא יהי' ההמשכה משם רק לישראל וכמו שבקש משה ונפלינו אני ועמך שלא תשרה שכינה על אוה"ע ולכאו' מה צריך לבקש זה, וכי השראת השכינה הוא דבר נקל, אך לפי שראה המדה דארך אפים שהכל שווין לפניו לכן הוצרך לבקש ונפלינו כו' וזהו יאה עניותא ליהודאי כו' היינו שע"י הכנעה ושפלות שפל רוח עי"ז נמשך להם מבחי' סוסי' חיוורא הנ"ל כמ"ש מי אל כמוך נושא עון ועובר על פשע למי נושא עון למי שעובר על פשע לשארית נחלתו למי שמשים עצמו כשיריים ומותרות בעולם, וכמ"ש במשה ואתחנן אל ה' שבקש בענוה ושפלות מתנת חנם, וכמ"ש רם ונשא מרום וקדוש ואת מי אשכון את דכא ושפל רוח, וכן במן כתיב ויענך וירעיבך כו' וזהו שהמן הי' הכנה לתו', כי ענין התו' הוא כמ"ש ויבא כגשם לנו, ובגשם צ"ל תחלה ואד יעלה מן הארץ הו"ע אתדל"ת ואח"כ נמשך אתדל"ע, אבל המן הוא כמ"ש אהי' כטל לישראל, וכתיב כי טל אורות טליך, אורות הם ב' אורות כי שם הוי' נק' אור כמ"ש לדוד ה' אורי, כי אשב בחושך ה' אור לי, ויש ב' שמות הוי' ופסיק טעמא בגווייהו, ובמן הי' התחברות ב' השמות וזהו"ע בחי' אור שלמע' ממים ורקיע כו' וזהו הילך בתורתי כו'.

כו' — ליהודאי: עין יעקב חגיגה ט, ב.

למען אנסנו הילך בתורתי כי מתחלה השמים שמים וכו' ואח"כ וירד כו' ותורה מן השמים, והם ב' דיעות כו' לכן הנסיון אם יוכלו לקבל וליזון בלחם מן השמים כו' וע' ד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון, יסוד המצות הבהוב הפתילה ביטול היש וכמ"ש בד"ה הבאים ישרש, ואפ"ל בדרך אפשר ועמ"ש ברבות פ' האזינו השמים הברכה גבי משה אם הנפש מן השמים כו', וא"כ לחם מן השמים מחזק הנשמה שמבחי' שמים וכל לחם מחבר הנשמה עם הגוף א"כ ע"כ הממוצע כלול מב' הבחי' אך עכ"ז לחם מהארץ עיקרו תיקון הגוף שמכשירו להיות כלי להנפש ולחם מן השמים חלק השמים בו יותר ומחזק יותר הנשמה ומכשירה להתחבר לגוף וכן בארץ הריח הנשמה נהנה ממנו ולא הגוף ומעין זה בלחם מן השמים וע' בחיי פ' עקב דרי"ג א' ע"פ כי לא על הלחם כו', וכן ברוחניות יש ב' מזון לנפש הא' מזון נה"ב שהתפעלותה מבחי' מ' בשכמל"ו נק' לחם מן הארץ הב' התפעלות נה"א ממהו"ע נק' לחם מן השמים בד"ה בכ"ה בכסלו.

[ויאמר משה אכלוהו היום]

להעיר משלות מנות איש לרעהו ואין איש כו'.

כי אתה אבינו, וחכיתי המסתיר, כי אז מבחי' אסתיר פני ביום ההוא, כי נפלתי קמתי.

עניותא כו' שהרי משיח עני ורוכב על החמור, ומרע"ה ואתחנן ביקש מתנת חנם כך יאה עניותא.

וענין הארה דהארה י"ל הקו זהו הארה ובאצי' אינו רק הארת הקו נק' הארה דהארה ועמ"ש ע"פ לכו וראו מפעלות אלקים אשר שם שמות.

בבחי' מקום ונק' עושים רצונו של מקום, עמ"ש בד"ה בכ"ה בכסלו, וע"ד מן המקום ההוא אשר יבחר ה', כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשינו, יקוו המים ממקור מ"ת אל מקום אחד, מה נורא המקום הזה, ואיזה מקום בינה. אכן יש הוי' במקום הזה, ברוך כבוד ה' ממקומו, וימלא כבוד ה' שמבחי' איה מקום כבודו יומשך ברוך וימלא כו'.

למען אנסנו: נעתק מבוך 1071 רטז, א גוכי"ק. בוך 168 קכ, ב.
(ויאמר משה אכלוהו היום): בוך 306 ריז, א נמצא קטע זה אחר המאמר הנדפס באוה"ת בשלח ע' תרכה, וז"ל: מה שנמצא בכי"ק בדף קס"ו קס"ז בוך כל המשמת, הי' הגהות על דרוש אכלוהו היום ונמחק, ונשארו בין המחקים.

שהיא ממשכת אותו אות אתוון דברבין סוסים כו'.

פסולת וע"י שבטן רשעים תחסר ממילא בטנך ערימת חטים כי כשזה נופל זה קם, בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר, ע' ת"ז.

שטה בו פסולת כלל, עמ"ש מזה בפ' חיי בד"ה יגלה לן טעמיה ומש"ש מענין פרש שבתכם לא קאמר בזח"ב יתרו פח"ב ונת' בסידור שער השבת דמ"ז מ"ח.

שטה הוא שנמשך עונג ע' בד"ה חכלילי דאה"ע ואה"ר זהו ב"ן ומ"ה וה"ע בירור דב"ן ואח"כ מ"ה מברר ב"ן, אבל אהבה בתענוגים גבוה יותר שהוא ע"ב ס"ג וזהו ענין שבת.

שיטה שאין בו בירור, ע' בד"ה שובה ישראל עד, ובד"ה והי' מדי חדש מבואר בענין שבשבת אין בו בירור וע"ד בן כפר בן כרך.

ומזה יובן דזהו אהבה בתענוגים, ועמ"ש מענין י"ב אמצעיות ושבת ברכה אחת בד"ה אליו ולא למדותיו, ולפ"ז תפלת שבת שנק' אכלתי זהו כמו אכילת מן. ומ"ש לקמן מן נותן כח לכ"ז היינו כמו מתפלת שבת נמשך הכח בד"ה ויקהל הנ"ל, הנשמה יתירה דשבת י"ל נמשכה מבחי' לא זז מחבבה עד שקראה אמי ובמ"א ע"פ כי בו שבת נת' הנשמה יתירה שרשו משם הוי' דלעילא.

שבת בת מתקשרת בשין ג"ר ועי"ז שקראה אמי.

בקיצור ב' עושים רצונו של מקום, ע"ד מקום מקדשנו, מבחי' איה מקום יומשך בכה"מ, יש הוי' במקום הזה.

קיצור ג'. נותן התורה, כונן שמים, ונהר יוצא מעדן, ולכן לא ימוש, ע"ש ולא ימיש מעשות פרי, וצ"ל העלאה ע"י התפלה שהרי למלאכים לא ניתנה תורה משום כלום יצה"ר כו', ולכן נק' התפלה מאכל המחבר הנפש עם הגוף והיינו ע"י שנהפך לדם, והפסולת נדחה סלח לנו, והתורה זהו עד"מ שאחר הבירור הלב שולח למוח ונמשך מהמוח ללב.

(ד) **וזהו** אכילת חול אבל אכילת שבת לשובע נפשו, וכן תפלת שבת אהבה בתענוגים, וזהו נשמה יתירה דבשבת ש' בת, שקראה אמי, ועמ"ש בד"ה ויקהל משה, דאית רצון ונמשך משער החצר הפנימי.

(ה) **והכח** לכ"ז ע"י המן שמבחי' טל עמ"ש ע"פ והוא כזרע גד, שנמשך מהרצון שלמעלה מהשכל בחי' כי לא ידעו מה הוא וע' לעיל בענין ועינו כעין הבדולח גוונא סומקא כברזא סומקא לסוסיא חיוורא, וגם נק' לחם אבירים אבירי לב.

ראו כי ה' נתן לכם את השבת, במדרש תלים סי' צ"ב ע"פ מזמור שיר ליום השבת, כל עיסקא דשבתא כפול, וכמ"ש מזה בלק"ת בתחלתו ע"פ ראו כי כו', ובשה"ש רבה ס"פ שיר השירים, שיר כפול, כפול ומכופל, כתיב החדש הזה לכם, ובמד"ר פ' בא פט"ו מובן שמזה נמשך כל בחי' לכם, כמו והיה לכם לציצית, עצרת תהיה לכם, וכן אני הוי' כו' להיות לכם לאלקים, ובגמרא פ"ג דמנחות דכ"ט ע"א תנא דבי ר' ישמעאל שלשה דברים היו קשין לו למשה עד שהראה לו הקב"ה באצבעו מנורה וראש חדש ושרצים, מנורה דכתיב וזה מעשה המנורה, ראש חדש דכתיב החדש הזה לכם, ופרש"י ר"ח, בשעת מולד אינה נראית כ"א מעט ואינה ניכרת כו', ור"ל דזהו הקושי שהיה קשה לו למשה, ובחידושי אגדות מהרש"א כ' וענין הקושי בחידוש הלבנה מפורש בפ"ב דר"ה בבדיקת עדים כו', ואינו מספיק שיהיה זה קשה למשה, ע"כ נראה להעיר לזה ממה שמצינו ענין הקושי כביכול כלפי מעשה והוא משארז"ל קשה לזווגן כקריעת ים סוף כמבואר במד"ר ויצא ר"פ ס"ח ובגמרא רפ"ג דסוטה, ופרש"י כקריעת ים סוף שנשתנו סדרי בראשית ועיין מזה בזהר ויגש דר"ת ע"א ובפ' תרומה דק"ע ע"ב, ולכאורה אינו מובן כלל מהו הקושי דקי"ס הלא גם בריאת העולם שהוא יש מאין נברא במאמר ולא בעמל ויגיעה כהובא בהגמי"י פ"ב מה' יסוה"ת וא"כ מכ"ש קי"ס שהוא השינוי מיש ליש, שאינו בערך הפלא יש מאין כמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ב.

(קיצור. ענין לכם את השבת, החדש הזה לכם, מה שנתקשה משה בענין ר"ח, ענין קשה לזווגן כקי"ס הלא אפילו בריאת העולם נברא במאמר כו').

ב) ולהבין לשון מאין ליש, והלא כתיב כי ממך הכל, ופי' בת"א פ' בשלח בד"ה וירא ישראל דק"ב ע"ד לפי שבריאת העולמות ע"י צמצום שהוא בחי' יוד דשם הוי' כו' יעו"ש עד ונבראו לשון נפעל כו' ור"ל כי היוד של שם זהו ענין והחכמה מאין תמצא ג"כ בבחי' יש מאין כו' וע' מזה בלק"ת בד"ה אלה פקודי המשכן רפ"ג, ובפ' תצא בד"ה ולא אבה במש"ש פ"ב דל"ח ע"ד וצ"ל בחי' צמצום והעלם זה גם באתעדל"ת והוא להיות בחי' בטל רצונך כו' ובפ' נצבים בד"ה כי קרוב אליך הדבר מאד, פ"ב דמ"ו ע"ג גבי ולכן כדי להמשיך הארה זו כו' צ"ל העבודה ג"כ בבחי' סובב שבנפש כו' ע"ש, ובשה"ש בד"ה צאינה וראינה הראשון פ"ד וביטול רצון זה שבבחי' נעשה ובבחי' נשמע כו', וע' בת"א בד"ה וקבל היהודים דקס"א ע"ב בענין כי הוא צוה ונבראו, ובלק"ת פ' ראה בד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו ספ"א די"ט ע"ג ג"כ ולהבין ענין יש מאין כו' עד וזהו אחרי הוי' בחי' אחוריים, ומזה מובן הגמי"י הנ"ל.

ראו כי ה' נתן: נעתק מבוך 1072 רנה, א גוכרי"ק.
בת"א . . . בד"ה וירא ישראל דק"ב ע"ד: בהוצאת קה"ת: סא, ד.
בת"א . . . דקס"א ע"ב: בהוצאת קה"ת: צו, ג.

קיצור. פי' יש מאין היינו שנתהוה אחר צמצום עצום בחי' יוד כי הוא צוה ונבראו, והחכמה מאין תמצא, ולכן באתעדל"ת להמשיך בחי' המחדש בטובו כו' צ"ל ע"י ביטול רצון לצמצם א"ע כו'.

ג) ועתה צ"ל ענין קי"ס, דהנה המלאכים נק' נוני ימא שהם בבחי' ביטול ולכן המלאך אומר אני ה' ועיין מזה בת"א בד"ה שמאלו תחת לראשי בפ' כי תשא, וזהו יקוו המים אל מקום אחד כמ"ש מזה בלק"ת פ' צו בד"ה ששת ימים תאכל מצות סעיף ה' דף י"ד ע"ב, וזהו ענין עלמא דאתכסיא משא"כ הברואים דארץ שהם בבחינת נפרד וכמ"ש מזה בבה"ז פ' בשלח על המאמר שם דמ"ח ע"ב בד"ה עוד י"ל מאמר הנ"ל באופן אחר, בבה"ז שם דס"ח ע"ג, יעו"ש עד ועתה צ"ל ענין הארבין, וזהו כענין מחשבה ודבור שאותיות המחשבה הם אינן נעשים דבר נפרד ומשם שורש עלמא דאתכסיא הנקרא ים משא"כ אותיות הדבור נעשו דבר נפרד וזהו שורש עלמא דאתגליא וזהו מ"ש במשה מן המים משיתיהו וכמ"ש מזה ג"כ בת"א פ' בשלח בד"ה אז ישיר משה, ומ"מ מן המים משיתיהו בבחי' ארץ, כי מעלת ארץ שיתרון האור נמשך מהחושך משא"כ המלאכים אין בהם יתרון זה כמ"ש מזה בת"א פ' תשא בד"ה שמאלו, הנ"ל, וב' בחי' הנ"ל דעלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא זהו ג"כ ענין כי אל דעות הוי' שיש ב' דעות האחד מלמעלה למטה כו' כמ"ש בבה"ז פ' בשלח שם, בד"ה עוי"ל וכו', ד"ע עמוד א' גבי וידוע ענין כי אל דעות כו', עד שהנברא הוא מופרד ויש בפ"ע כו'. ומזה יובן ענין קי"ס כי הנה פי' כי אל דיעות שבשם אל כולל הב' דיעות יחד, לכן עי"ז נמשך שיוכל להיות גם למטה בבחי' ארץ גלוי דעה עליונה וכמ"ש ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים וע' בה"ז שם שזהו כענין נבואת משה לגבי שאר נביאים והיינו כי במשה נאמר מן המים משיתיהו והי' בו גלוי בחי' זו גם בארץ וכענין וידגו לרוב בקרב הארץ, ועמ"ש בד"ה כי על כבוד חופה ב' בחי' כבוד הם ג"כ ב' דיעות הנ"ל והחופה שעל שניהם זהו בחי' הכתר, שהוא המחברם יחד והוא כענין אל דעות כו', וזהו ג"כ ענין שמים קדמו וענין ארץ קדמה היינו שמים שם מים בחי' עלמא דאתכסיא דעה עליונה, ומ"ד ארץ קדמה כי יתרון האור נמשך מהחושך, וקורא אני עליהם יעמדו יחדיו, זהו דקמיה עצמותו ית' שניהם שוין כנ"ל בענין כי אל דעות לכן משם נמשך הפך ים ליבשה, וזהו אל הוי' ויאר לנו כו' ומבואר במד"ר פ' אחרי פכ"א ע"פ לדוד ה' אורי וישעי אורי בים שנאמר ויאר את הלילה כו' והיינו שאז האיר עלמא דאתכסיא בגלוי ממש וזהו ע"י אל הוי', כי אל דיעות הוי'. וע' מענין אל הוי' ויאר לנו בלק"ת בד"ה ראשי המטות, ומ"ש ע"ז ע"פ ראה קראתי בשם בצלאל, בצל אל כו'. וע' בסידור בד"ה ששת ימים תאכל מצות, דרוש הראשון גבי ועד"ז יובן המחלוקת שבגמרא אם שמים קדמו לארץ, ועי"ש סד"ה

י"ל ההבחנה בשרצים כי ק"נ ג"כ רובו ככולו רע וא"כ מה ההפרש בינה לג"ק כו'.

להבין שרשי דברים הנ"ל, ועיין בת"א פ' יתרו סד"ה ענין האבות הן הן המרכבה, בפי' זכור ושמור בדבור אחד נאמרו שזהו ע"ד הנ"ל בענין קורא אני עליהם יעמדו יחדיו, וע' בלק"ת ד"ה ששת ימים תאכל מצות הנ"ל דף י"ד ע"ג מן ויובן זה יותר עד ססעי' ה'.

קיצור. ים עלמא דאתכסיא מחשבה, ומלאכים נוני ימא, ויבשה עלמא דאתגליא מדבור נפרד, וזהו כי אל דעות, שמים קדמו ארץ קדמה, וענין קי"ס ע"ד ומלאה הארץ דעה כמים כו', ע"י אל הוי' ויאר לנו, ויאר את הלילה, וכמו נבואת משה מן המים משיתיהו, קורא אני עליהם יעמדו יחדיו, זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, מה שאין הפה יכול לדבר שע"י דבור פה נעשה הדבור נפרד משא"כ בזה שגם בהדבור כמו במחשבה כו' כ"א זה נמשך מבחי' פום ממלל רברבן שהיא א"א ובינה כמ"ש במא"א אות פ' וע' בת"א פ' נח ביאור מים רבים בסופו בפירוש ביום שידובר בה שהדבור אינו בפ"ע רק בה כו' ע"ש המכוון י"ל שגם בעלמא דאתגליא דבור יהי' הגלוי כמו בעלמא דאתכסיא, א"כ אין הדבור נפרד, וזהו כמ"ש בסש"ב פכ"א דלגבי עצמותו כיון שאין לך דבר שחוץ ממנו אין שייך לומר שהדבור יצא לחוץ ונעשה נפרד כו' וע"י גלוי מבחי' זו נקרא ביום שידובר בה כו'.

ד) ומזה יובן הקושי דקי"ס כי הבריאה יש מאין היינו שמקור התהוות היש הוא רק מבחינת אין והארה בעלמא כו' כנ"ל סעיף א' אבל ענין קי"ס זהו נמשך מבחי' עצמות אור א"ס, שכדי שיומשך עלמא דאתכסיא בגלוי בעלמא דאתגליא צ"ל ע"י המשכה מעצמות אור א"ס, מבחי' אדון הנפלאות בחי' כי גאה גאה כו', ובמ"א נת' כי אחד ועד זהו כענין ים ויבשה ע"ד יקוו המים אל מקום אחד כו', ובחי' ותראה היבשה זהו ענין ועד עיין זח"א די"ח ע"ב ודל"ג ע"א, וזה שיהפך הים ליבשה, זהו ע"ד ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד, זה נמשך מבחי' יחיד היינו ע"ק, ועמ"ש בפי' יחיד חי העולמים מלך בביאור כי אתה נרי, והיינו כי ועד זהו כענין ממכ"ע, אחד סוכ"ע, ובחי' יחיד זהו שלמעלה מסוכ"ע וממכ"ע, והנה כמ"כ למעלה ג"כ והחכמה מאין תמצא, יש מאין, ע"י פרסא המפסיק כמ"ש בלק"ת בביאור ע"פ ואתחנן, וקי"ס, שאין הפרסא מפסיק ובא ההעלם בבחי' גלוי א"כ בא האין בגלוי ממש בחכמה, ולא

ע"ד וידגו לרוב בקרב הארץ, ענין החדש הזה בסנהדרין לח"ב כתי' טוב ה' לכל כו' משל כו' טוב לכל גושפנקא דחתים בי' שמיא וארעא ר"ת את השמים ואת הארץ גימ' טוב אך נק' חותם שוקע, וזהו הנק' טבע לשון טובעו בים סוף שהחיות מסתתר ושוקע כענין שקיעת החמה ע' בכוזרי מ"א סי' ע"ז ובח"צ סי' י"ח, ויש בחי' חותם בולט חשף ד' זרוע קדשו נסי' היוצאי' מהטבע וזהו טוב ה' לקוו הטיבה ה' לטובים והוא נמשך מיצ"מ ממיצרי' וגבולים כו' והיינו ע"י החדש הזה, חדש אור חדש מבחי' שמש הוי' ע"י הביטול משא"כ החמה אין לה חדש כי עיקר המשכת אור חדש זהו ע"י הביטול שיש בסיהרא כו'.

ע״ד יש מאין, א״כ זה נמשך מלמעלה יותר מבחי׳ והחכמה מאין תמצא כו׳, ולכן קי״ס זהו לידה, ובלידה נמשך הולד מעצם הגוף שלמעלה מבחינת נה״י, ונה״י הם בחי׳ רגלין לבר מגופא והוא בכלל בחי׳ עולם העשיה, שנאמר בו אף עשיתיו שיש שם בחי׳ אף המסתיר כו׳, משא״כ הלידה ההמשכה מלמעלה מנה״י ועשיה כו׳ כמ״ש בלק״ת סד״ה ראו כי ה׳ נתן לכם את השבת, והנה הגלות מצרים הוא בחי׳ עיבור כענין אפילו בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה יהיו צרכיהם לפניך, והגאולה היא בי׳ לידה, ויש חבלי לידה משום כי זהו קשה כו׳.

ה) **ועתה** צ״ל ענין החדש הזה שנתקשה בו משה, הנה ישראל מונין ללבנה, וזהו ענין החדש הזה, עמ״ש בשם הראב״ע בעמוד וצ״ל דהראב״ע *, והנה בעקדה פ׳ בא, עד סוף הקיצור *.

ו) **ומ״מ** עיקר המשכה, בעמוד ואפ״ל * שטה ב׳: עד סוף העמוד *, וזהו יחוד שמשא וסיהרא גלוי שמש הוי׳ ולכן נתקשה משה בזה, ע׳ בקונט׳ הראשון סעיף א׳ וססעי׳ ג׳ *, ופי׳ לכם משה ואהרן ע׳ ס״ז *, ולכן ע״י החדש הזה לכם נמשך ראו כו׳ לכם כו׳ והם ג״כ חיבור זכור ושמור בדבור אחד שהוא ג״כ כמו הפך ים ליבשה, והיינו מבחי׳ בדבור אחד נאמרו כו׳ וזהו עיסקא דשבתא כפול חיבור הב׳ דיעות שיהי׳ ע״ד לעשות הישר בעיני ה׳, בדבור אחד כו׳.

דהראב״ע: **לעיל ע׳ ב׳תתקיד ד״ה וצ״ל.**

והנה בעקדה . . . הקיצור: **לעיל ע׳ ב׳תתקיג — ע׳ ב׳תתקטו.**

בעמוד ואפ״ל: **לעיל ע׳ ב׳תתקיז שו״ה דאינון — ומ״מ.**

עד סוף העמוד: **לעיל ע׳ ב׳תתקיח שו״ה כל — ועיין.**

סעיף א׳ וססעי׳ ג׳: **אולי הכוונה להנדפס לעיל ע׳ ב׳תתקח־ט.**

ס״ז: **אולי הכוונה להנדפס לעיל ע׳ ב׳תתקיא.**

[וישמע יתרו — הוספה לאוה״ת יתרו ע׳ תשכד]

גם י״ל וי״ו דיתרו יתכן בענין וי״ו דגחון שהוא באמצע התורה פ״ק דקדושין והמכוון שהוא מפסיק כח הנחש כמו״כ י״ל בענין יתרו, וגם כענין אלה תולדות מלא בשני ווי״ן שנא׳ בבראשית ואח״כ נאמר תולדות חסר ו׳ א׳ לפי שחסרו ו׳ דברים כמ״ש במד״ר בראשית פי״ב וא״כ ע״י יתרו נעשה יתרון האור מן החושך ממשיך וי״ו הנ״ל. בענין עליונים למטה ותחתונים למעלה אפ״ל דכמו״כ אפי׳ במ״ת כי ע״י הרקיע המבדיל מ״ת ע״י הבכי׳ אנן בעינן למהוי קדם מלכא מעוררים המשכה אפי׳ למעלה מבחי׳ מ״ע כי הנה ב״פ נאמר הבדלה בענין יהי רקיע אשר הבדלה א׳ בין הקודש לחול וזהו מ״ת בוכים שירדו מבחי׳ קדש למקום חול, ועוד יש הבדלה ע״ד והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדה״ק, וע״י הבכי׳ מעורר גם הארה מבחי׳ קדה״ק וזהו מחצית השקל יתנו שהוא מ״ת יהי׳ עולים, ע׳ פרדס ערך מחה״ש*.

הוי׳ יעקב חבל נחלתו קול יעקב נקודה נק׳ קו המדה משא״כ א״א מאריך אף ע״י שנברר מסט״א ע״י יתרו נעשה יתר וא״ו פי׳ שיהי׳ תוספות אור בבחי׳ קו המדה מבחי׳ שלמעלה מהקו דהיינו מעצמיות אוא״ס ב״ה אך הפעולה שגם תוס׳ ויתרון הזה נמשך ג״כ ע״י הקו וחבל נחלתו אזי יומשך רק בקדושה וזהו יתרו ויתרון האור נמשך ע״י הוא״ו כי נר מצוה כו׳ גם הוי׳ נק׳ אות אמת אני ראשון כו׳.

———●———

(שייך לפ׳ יתרו)

אני ח׳ותנך י׳תרו ר״ת אחי כמבואר בגלגולי׳ ולק״ת שיתרו משרש קין ומשה משרש הבל אחיו ע״ש בארוכה, ומפני ששרשו של קין מאד נעלה משרשו של הבל לכך יצא משה לקראתו וישתחוה לו כו׳ וכמו שנתבאר במ״א בארוכה.

———●———

וישמע יתרו: נעתק מבוך 500 ס, ב.

גם . . . מחה״ש: בבוך 604, 992 ליתא ובמקומו בא הקטע דלהלן (כהמשך מאמר הנ״ל, ובבוך 992 כמאמר בפ״ע).

שייך לפ׳ יתרו: נעתק מבוך 746 רלו, א. נמצא ג״כ בבוך 1254 רכג, א.

בחדש השלישי

פ"א. מתחיל לבאר למה נתנה התורה ויאמר כי הנה מהתבוננות באלקות בחי' ממכ"ע וסכ"ע איך שאני ה' לא שניתי הי' ראוי להיות כלות הנפש ממש ואעפ"כ ואתם בית יעקב לא כליתם מצד חומר הגוף המסתיר וכמ"ש כשל בעוני כחי, ולזאת נתנה התורה שנק' תושי' להחליש כח הנה"ב וחולשא דגופא הוא תוקפא דנפשא ולכן נק' התורה ג"כ עוז לשון כח כמ"ש ה' עוז לעמו יתן ר"ל כח לנה"א.

פ"ב. יבאר איך יש לתורה כח זה ויאמר ע"פ מ"ש ביוד הדברות וידבר אלקי' כו' פי' שהוא ציווי לכל ישראל שיאמרו תמיד ד"ת לדורות בדבור פה דוקא כי הן ממש דבר ה' וזשארז"ל מה להלן באימה ויראה כו' ומצד זה כי בתורה מלובש אא"ס ממש ע"כ יש בה כח הזה להיות עוז ותושי' כנ"ל ואגב יבאר איך שגם בפ' ראשון דק"ש יש מעין כח זה, וזהו אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ לצאת מחומר הגופני.

פ"ג. מעתה יחזור לביאור הפסוק, ובתחלה יקדים איך שהמשכת אא"ס בישראל ע"י עסק התורה הנ"ל פ"ב הוא כמו אור השמש בלבנה וז"ס וזרחה לכם יראי שמי שמש כי כמו דסיהרא אזעירת גרמה בכל חדש כשמקבלת מהשמש ולאח"כ מתפשט בה אור השמש עד שנגדלת כך הוא בישראל מה להלן באימה ויראה כו'.

פ"ד. יבאר הפסוק בחדש השלישי לצאת בנ"י ממצרים וע"י ספה"ע לברר מדות נה"ב אז החל לזרוח בהם המשכ' אא"ס בשבוע השביעי' לעומר ולפי שההמשכ' דומה לאור השמש כנ"ל ע"כ אמר בחדש וגם ההארה נק' יום ולפי שעדיין לא נמשכ' גילוי הארה עד מ"ת ע"כ לא פי' איזה יום ובהיות כי נת"ל פ"א שהארת א"ס שע"י התורה נק' עוז ותושי' עוז לנה"א ותושי' לנה"ב וזהו ביום הזה באו מדבר סיני שירדה שנאה לאוה"ע עליו ונק' ג"כ מדבר ע"ש הדבור בד"ת.

בחודש השלישי: נעתק מבוך 726 רעה, א. — כנראה קיצורים לתורה אור ד"ה זה ובשינוי סדר הקטעים שבא לפנינו.

(בחדש השלישי)

ה) **אך** להבין ענין מעשי ידיך איך שייך זה למעלה הלא בדבר ה' שמים נעשו,

אך הענין הוא כמ"ש באגה"ק ד"ה ויעש דוד שם יש בבחי' הדיבור ב' בחי' רוחניות האותיות וחומר האותיות, והנה בחי' עשי' מקבל חיות מההבל שהוא חומר האותיות ולכן בחי' זו נק' מעשה ידיך שהם נעשים בחי' נפרד כמו כח המעשה ובזה יובן מ"ש דגבי שבת כתיב כי ששת ימים עשה כו' וביום הז' שבת דמשמע שהשביתה הוא מבחי' עשי' ובאמת השביתה גם כן מבחי' דיבור ולכן כתיב ודבר דבר והיינו כי בשבת החיות נמשך מבחי' המחשבה, ולכך הרהור מותר והשביתה מבחי' דיבור והיינו מב' הכחות שבדיבור שהן בחי' עשי' ודיבור כנ"ל. וענין שהתורה נקרא עוז יובן עוד ע"פ מ"ש במ"א איך בהנשמה יש עשר בחי' שכל ומדות ויש עוד בחי' שלמעלה מהשכל וזהו חלק אלוה ממעל שהוא ית' למעלה מהחכמה לכך כשעוסק אדם בתורה ומקשר שכל שבו בחכמה שבתורה תתקשר הבחי' שלמעלה מהשכל באור א"ס המלובש בתורה וזהו הכח שנמשך בהנשמה ע"י עסק התורה גם כ"ח ר"ת כת"ר חכמ"ה שהוא בחי' שלמעלה מהחכמה המלובש בחכמה שבנפש כנ"ל, ולכן המשכת בחינה זו דוקא ע"י הדיבור שבתורה כמ"ש לאמר כי ע"י ההשגה לבדה תתקשר השכל שבנפש בחכמה שבתורה, אך גילוי בחי' שלמעלה מהחכמה בחכ' הוא ע"י הדיבור שהדיבור נעשה אור מקיף וזהו מ"ש בס"י רוח אלקי' חיים כו', כמו שע"י המפוח מתעורר גילוי השלהבת מתוך הגחלת כו', כך ע"י הדיבור בד"ת שנק' רוח אלקים חיים וברוח פיו כו' זהו ענין שלום בפמשמ"ע ונק' עח וגם שלום בפמשמ"ט והוא בחי' תושי' לנה"ב כו' אך כ"ז דוקא כשהדיבור בתורה בבחי' ביטול, ולכן מונין ללבנה כו', וזהו ביום הזה באו מדבר כו' כי תחלת ספה"ע הוא בירור המדות ע"י השכל בחי' מ"ט שערי בינה להתבונן כו', ואח"כ בר"ח נק' היום הזה שמקבלת המל' מבחינת חכמה הוא בחי' ביטול ע"ד מרע"ה נתנבא בזה, וגם בחי' היום ואהבה שבבחי' חכמה הוא בחי' ביטול משא"כ באהבה שהוא מבחי' בינה כו' וע"י היום הזה באו בבחי' מדבר שהדיבור בבחי' ביטול וזהו המ"ם להקטין הענין כמ"ש במ"א ע"פ אחות לנו קטנה כו' שידובר בה כו' שאין הדיבור בבחי' יש כו' לפי שהיא בבחי' קטנה ר"ל בחי' ביטול כו', וכמו דוד הוא הקטן כו' וד"ל.

(בחדש השלישי): נעתק מבוך 270 פה, א. נמצא ג"כ בבוך 1223 כ, א. 1219 לב, א.
ה): ד' סעיפים הראשונים נדפסו בתו"א ריש פרשתנו.
כמ"ש באגה"ק ד"ה ויעש דוד שם: ראה בליקוט פירושים שם.

ואשא אתכם, בחי' ישאהו על אברתו כנשר שכינתא עילא' וזהו אלי ממש וע' בש"א ש"ח שזהו ענין נחלה בלי מצרים ב' מצרים ב' קוין חו"ג משא"כ קו האמצעי והנה צדיקי' מדרגא לדרגא ימים יצרו כו' ע"ד שאמר יעקב אם כו' ושבתי כו' ואז והיה כו' והקב"ה גשאן במ"ט ימים עד שער החמישים כו' ה"ז כנפי נשרים כו'. במכילתא ר"א אומר זה יום רעמסס ובפ' בא פי"ד שנסעו מרעמסס לסוכות ברגע א', אך כאן אומר שנתקבצו כולם ובאו לרעמסס לשעה קלה, י"ל ע"ד אם יהי' נדחך כו', ועמ"ש מענין רעמסס וסוכות ע"פ ויסעו מסוכות. כנפי נשרים זח"א עמוד קע"ב שזהו ענין הכרובים וכ"ה בת"ז קלה ד רע"מ משפטים קי"ט ב' ומסטרא דאמצעיתא אקרון נשרים ואשא כו' להעיר ממ"ש ע"פ ביום השלישי יקימנו, וממ"ש ע"פ זח"א קפ"א מאד מסט' דיעקב, קע"ד ב'. במכילתא שם הנשר מגביה בניו כו' י"ל לא זז מחבבה עד שקראה אמי, עט"ב. זח"ג בהר ק"ט א' כנפי נשרים גדפי דחיון ע"ד והחיות נושאות כו' ומרכבתא עילאה, רע"מ נשא קכ"ה א' כנפי נשרים דאינון ענני כבוד, ביד רמה, י"ל ע"ד צרור החיים ובמדרש ואני אשא ואשא אתכם כו' ע"ד אני כברוש רענן ששרשו מאין ע"כ מגביה לבחי' אין, גם י"ל עומק רום, רום סוכ"ע עומק רום עצמו' אור א"ס, פנחס רכ"ב סע"ב, להעיר מענין הקב"ה עושה להן כנפים כנשרים ושטים תקון ו' י"ח ב' בההוא זמנא שכ"ע כנשר כו' ישאהו כו' ואשא כו', תקון כ' מ"ה סע"ב ג"כ כנ"ל, סוף תקון הנ"ל ב"א ב' ובשתים יעופף כו' ואשא כו', סוף תקון כ"ה ס"ט ב' לית רחמים כנשרא ואשא כו', עשיתי למצרים עומק תחת ואשא אתכם לעומק רום, עמ"ש ע"פ שאו את ראש כו' העלאת רצה"ת לבחי' מזלייהו, עד"ז י"ל ואשא כו', ובקו' פי' ואשא לשון סבל, ולשון רוממות בחי' בפ"ע, עמ"ש בענין על כפים ישאונך, וצ"ע ברש"י ובמכלול, נשא ל' מספר י"ל ע"ד והי' מספר אשר לא יספר, להעיר מענין יתר שאת, ונשוא פנים ע"ד ישא פניו כו', ממ"ש בש"ב א' כ"ג מנשרים קלו מובן נשר קלות העפיפה כו', וכן בלעומת זה אם תגביהי כנשר כו'.

בעז"ה פ' יתרו, מאדמו"ר הרמ"מ זצ"ל

ועתה אם שמוע תשמעו בקולי וגו' וכתיב ויהי קול מעל הרקיע אשר על ראשם בעמדם תרפינה כנפיהם, דהנה כתיב כי לא מחשבותי מחשבותיכם,

---

ואשא אתכם: נעתק מבוך 1031 רכה, א גוכי"ק. נמצא ג"כ בבוך 168 קכו, ב. 241 רסז, א.

ועתה אם שמוע תשמעו: נעתק מבוך 714 קעה, א. 463 קא, א. נמצא ג"כ בבוך 194 סג, א (ושם: תורת אדמו"ר שיחי' שנאמרה פ' וארי' שנת תקצ"ו לפ"ק).

המאמר הוא לאדה"ז בד"ה ויהי קול מעל לרקיע משנת תקנ"ה (ראה מאמרי אדה"ז

ולכאורה תמוה ואינו מובן לפי פשוטו כי מלתא דפשיטא היא שאין ערך מחשבותינו המוגבלות בגוף לגבי מחשבתו של הקב"ה שאין לו דמות הגוף ואינו גוף ח"ו. אך הענין דכתי' רם על כל גוים ה' על השמים כבודו שאצל הע"א רחוק ה' מהם בתכלית הריחוק ואצל ישראל הוא* קרוב בתכלית הקירוב באמת כמ"ש מי כה' אלקינו בכל קראינו אליו כו' המשפילי כו'*. ויובן בהקדים להבין המשל כאשר יהי' האופן בתוך האופן פי' כאשר הגלגל הקטן בטל וטפל לגבי גלגל הגדול הסובב אותו כמו שמרכז הארץ הוא כגרגיר חרדל לגבי גלגל הגדול ומכ"ש לגבי הגבוהים עליהם שאצלם נראה כאין ואפס כך ישראל סוף מעשה במח' תחלה בטלים במציאות להיות כאין נגדו ית' מחמת שדבוקים בו ית' שהוא סוכ"ע, וכמשל האופן בתוך האופן כו' (שהרי האופן הגדול כשם שהוא למעלה גבוה יותר מכל האופנים שבתוכו המקיפי' ממנו כך הוא נמשך ג"כ למטה מתחת כל האופנים היינו כי להיות עומק רום לכן יכול להשפיל א"ע יותר בעומק תחת, וזהו מי כה' אלקינו המגביהי לשבת דלהיות בחי' סוכ"ע שהוא למעלה מעלה מכל העולמות עליונים ותחתונים וכמו אופן הגדול שלמעלה מכל האופנים שבתוכו אשר כולם נחשבים רק כגרגיר חרדל אצלו לכן הוא המשפילי א"ע בשמים ובארץ דהיינו שגם בארץ למטה הוא סוכ"ע כמו האופן הגדול שהוא ג"כ תחת כל האופנים שבתוכו וזהו מתחת זרועות עולם, ולכן גם למטה כשהנשמה בגוף בתחתונים* העשי' הם קרובים מאד לבחי' סוכ"ע כמו בעוד הנשמה למעלה מטעם הנ"ל שהאופן הגדול בחי' סוכ"ע הוא למעלה ולמטה בהשואה אחת ולכן הוא קרוב אצלינו בתכלית הקירוב והיינו מחמת שדבוקים בבחי' סוכ"ע שאין אצלו מעלה ומטה כלל משא"כ ע"א שאין יכולין לקבל מבחי' סוכ"ע כלל כי המקיף מסמא עיני החיצונים ע"כ אינן מקבלים כ"א רק מבחי' ממכ"ע לכן הם רחוקים בתכלית כי מה שנמשך בעשי' מבחי' ממכ"ע הוא רק מבחי' היותר תחתונה שהוא מבחי' פסולת שיוצא אחר בירור הטוב ממנו כמו שיבואר לקמן בפי' וכל קרבי את שם קדשו כו') משא"כ אצל ע"א הוא רחוק אצלם מאד מפני שאין יכולים לקבל כלל מבחי' סוכ"ע והיינו מפני שמחשבים א"ע יש ודבר בפ"ע ורחוק מאד מאד מאוא"ס ב"ה וזהו כי אתם המעט מכל העמים שממעטים א"ע כו' שעי"ז דווקא יכולים לקבל מבחי' סוכ"ע שאין אוא"ס ב"ה שורה בבחי' קירוב כ"א במי שבטל אליו לגמרי וכמ"ש בתניא פל"ה בהג"ה בשם המגיד נ"ע והוא כנודע בענין אל דיעות הוי' שיש ב' דיעות שמלמטה למעלה נק' מה שלמטה יש ומה שלמעלה אין וזהו מצד בחי' ממכ"ע שהוא בבחי' התלבשות זה בתוך זה שהתחתון מסתיר על עליון המלובש בתוכו ונראה התחתון ליש

הקצרים ע' ס' בהערה). המאמר נאמר ע"י כ"ק אדמו"ר הצ"צ בחג השבועות תקצ"ח ונדפס באוה"ת מטו"מ ע' א'תכח, בלי שום הוספות. המאמר נזכר בדא"ח הרבה פעמים. ביאור לד"ה זה נדפס בבונה ירושלים סי' קטו ד"ה להבין ההפרש שבין אותיות.

הוא: באוה"ת מסעי: הוא ית'.

המשפילי כו': באוה"ת ליתא.

בתחתונים: בכת"י 403: בתחתיות.

והעליון אין אף שבאמת הוא העיקר וכמו באדם המח' מתלבשת בדיבור הרי באמת המחשבה הוא העיקר והוא המחיה את הדיבור כמו שהנשמה מחי' את הגוף אעפי"כ לגבי זולתו נראה הדיבור של הרב ליש והמחשבה שלו בחי' אין וכנ"ל וכ"ש המדות שלו שהם אין נרגשים יותר הם יותר בבחי' אין כו', ועד"ז יובן מצד בחי' ממכ"ע נראה למטה בחי' יש ולמעלה בחי' אין אף שהוא המחיה את כולם מ"מ כיון שהחיות הוא בבחי' התלבשות והסתר ע"כ נראה העולם ליש ולכן מבחי' זו יכולים החיצונים ג"כ לקבל אף שהם מחשבים א"ע ליש ודבר נפרד בפ"ע הרי כך הוא דרך סדר השתל' מבחי' ממכ"ע שנראה למטה היש כו' רק שמ"מ בקדושה הוא בחי' ביטול היש ע"ד וצבא השמים לך משתחוים ולפיכך מקבלים ממדרי' עליונות שבבחי' ממכ"ע והחיצונים שהם יש ודבר נפרד מקבלים מבחי' היותר תחתונה היינו מה שלמטה מהפרסה כמו שית' וכ"ז בדיעה שמלמטה למעלה, אבל בבחי' שמלמעל' למטה הוא בהיפוך שלמעלה הוא היש ולמטה הוא האין דכולא קמי' כל"ח וכל היותר למטה הוא יותר בבחי' אין ואפס וכל"ח וזהו מצד בחי' סוכ"ע שהוא כאשר יהי' האופן בתוך האופן שהוא בבחי' מקיף זה למעלה מזה ולא בבחי' התלבשות שיהי' העליון מלובש בתחתון כו' כ"א בחי' מקיף על גבו עד"מ עיי' הפי' מזה בתניא פרק מ"ח וכיון שכן הרי האופן המקיף בטל בתכלית לגבי אופן המקיפי' וכמו שנראה ביטול הארץ לגבי גלגל הרקיע שנחשבת רק כגרגיר חרדל בערך הגלגל כך מצד בחי' סוכ"ע שמחי' שלא ע"י דרך התלבשות כלל הרי למעלה היש ולמטה האין ומש"ה א"א לקבל מבחי' סוכ"ע בבחי' קירוב כ"א ע"י הביטול דוקא להבין הביטול במוחו איך דכולא קמי' כלא חשיב ולכן אי' בזוהר ח"ב ד"ק מאן דלא כרע במודים לא יקום בתחה"מ יען שאז יהי' גילוי בחי' סוכ"ע ולכן הוא דוקא ע"י ההודאה מודים אנחנו לך בבחי' הודאה עכ"פ שכולא קמי' כלא חשיב ומאן דלא כרע במודים א"א לו לקבל מבחי' גילוי זה כלל ע"כ החיצוני' שהם יש ודבר נפרד א"א להם לקבל מבחי' זו כלל ולכן רחוק ה' מאצלם מאד משא"כ נש"י שהם בבחי' ביטול ועי"ז מקבלים מבחי' סוכ"ע ממש אשר הוא למטה כמו למעלה ע"כ קרוב ה' לכל קוראיו כתיב וזהו עיר קטנה ואנשים בה מעט (עיי' בזוהר פ' אחרי דף ס"ח) פי' כי עיר זו היא מ"ש גדול ה' ומהולל מאד כו' בעיר אלקינו שהוא בחי' צירופי אותיות הדיבור העליון הממכ"ע ונק' עיר קטנה ע"ש הביטול לאוא"ס ב"ה הסוכ"ע וזהו גדול הוי' כי בעיר אלקינו שהוא בסט' דקדושה מקבלים מבחי' עיר זו שהוא בחי' ביטול וזהו ואנשים בה מעט פי' אותן שממעטין א"ע בבחי' ביטול הן הן בבחי' אנשים בה ר"ל משפיעים וממשיכים גילוי אוא"ס ב"ה הסוכ"ע אל בחי' ממכ"ע, וזהו ובא אליה מלך גדול וסבב אותה שממשיכים מבחי' סובב כו' וכמ"ש ואני ה' אהי' לה חומת אש כו' וענין ובא אליה היינו כמ"ש ולכבוד אהי' בתוכה כבוד היינו ל"ב נתיבות חכמה עילאה דתו' שעי"ז נמשך אוא"ס בבחי' פנימיות כו' וזלעו"ז הוא העיר שבנו דור הפלגה שאמר ונעשה לנו שם שיהי' בבחי' יש ודבר נפרד שהוא היפך מבחי' ואנשים בה מעט כו' והיפך עיר קטנה שהוא בבחי' ביטול כו' ע"כ ויפץ ה' אותם שא"א להם לקבל מבחי' סוכ"ע כלל וכמ"ש במ"א וזהו כי לא מחשבותי כו' וכמו שית'.

והנה באדם גשמי נראה מחשבה יותר דקה ונחשבת לאין ומה שהולך ומתעבה לבחי' קול ואח"כ לדבור ולמעשה מגיע ליש אבל מדת הקב"ה אינו כן שהוא ית' הסובב כ"ע הוא היש ואין בלתו ומה שהולך ומתפשט יותר בעולמות עליונים ותחתונים היא נחשבת יותר לאין כי הכל בטל כנגדו וכולא קמי' כלא חשיב וזהו כי לא מחשבותי מחשבותיכם שמחשבתו הוא בחי' יש כמ"ש להנחיל אוהבי יש (כי מחשבה זו היינו בחי' סוכ"ע ולכן אמרו שבמחשבה אחת צופה ומביט עד סוף כל הדורות וע"ז אמרו ישראל עלו במחשבה אבל עולם הדיבור שהוא בחי' ממכ"ע נק' עיר קטנה כנ"ל שהוא בחי' אין לגבי המחשבה עילאה הנ"ל, ולכן ואנשים בה מעט שהן בחי' אנשים ומשפיעים בה שהרי שרשן מבחי' מח' עילאה סוכ"ע כנ"ל ולכן ישראל ממעטים א"ע והם בחי' אין דבוקים בו ית' כי אצלו הכל כאין. וזהו והייתם לי סגולה מכל העמים פי' שזה בבחי' סגולה לישראל שהם המעט מכל העמים כמו הסגולה שהוא מה שאין השכל משיג טעם הדבר כך ביטול זה שרשו נמשך מצד בחי' שלמעלה מהשכל המושג וכמ"ש ותשב באיתן קשתו כו' כמשי"ת ולכן הם לי כי לי כל הארץ דהיינו כל שבבחי' יותר תחתונה שאין למטה ממנה הוא לי מפני שהכל כאין נגדו ית' ור"ל מי לי הוא בחי' לי וביטול לא"ס ב"ה מי שהוא בתכלית השפלות בחי' ארץ כו' וכמו שהארץ בחי' דומם שזהו תכלית הביטול וז"ש אם לא שויתי ודוממתי, שהוא בטל בתכלית כמו ביטול הדומם ולכך נאמר בו ג"כ לי כמ"ש וראיתי מבניו לי מלך כו' לי דוקא וכמ"ש בזוהר וע"ז נאמר ומצא בה איש מסכן וחכם כו' דקאי על דוד כמ"ש בזהר בראשית וכמה שכ' בו אשר הכינותי בעניי כו' ועיין בזהר פ' ויחי בענין הכהנים אשר בענתות כו' וזהו ואשא אתכם על כנפי נשרים כי דרך הנשר הוא בשמים ועל כנפי הוא למעלה מבחי' שמים שהוא בחי' מחשבה תחלה שהגביה אותנו בבחי' עליונה מאד כמשל הנשר שמגביה את בניו על גביו מיראת חיצים ובליסטראות, ומעופות אינו מתירא מפני שפורח למעלה מכולם, כך ואשא אתכם על כנפי נשרים כשנסעו מצרים אחריהם והשיגום על הים היו זורקים בהם חיצים ואבני בליסטראות מיד ויסע מלאך האלקים כו' ויבא בין מחנה מצרים כו' כמ"ש רש"י בפ' האזינו ע"פ כנשר יעיר קינו כו' כך הגביה אותנו הקב"ה למעלה מפני החיצונים שלא ישלטו בהן שום מחשבות רעות ותאוות החוטפים את האדם ואין מניחין אותו להדבק בו ית' ולכן הגביה אותם בבחי' מעלה מעלה מאד לאוא"ס ב"ה הסובב כ"ע שאין שום שליטה לדבר חיצוני וזהו ואביא אתכם אלי פי' אלי ממש והיינו כמ"ש גבי יוסף וימררוהו כו' ורבו וישטמוהו בעלי חיצים שהם החיצים שזורקין החיצונים מחשבות רעות ותאות, וכמו אשת פוטיפר שפיתה איתו, והעצה לזה ע"י ותשב באיתן קשתו איתן הוא בחי' חזקה מאד שהוא בחי' הביטול שיש לכל א' מישראל למעלה מהשכל המושג שנלקח מבחי' ישראל עלו במחשבה בחי' סוכ"ע וכמ"ש במ"א וכתיב אח"כ מידי אביר יעקב כי יעקב הוא מדת הרחמים שהוא נחלה בלי מצרים שמבריח מן הקצה אל הקצה דהיינו מבחי' קצה השמים דלעילא עד קצה דלתתא וזהו ממש ענין דרך הנשר בשמים כי פני נשר הוא בחי' רחמים כו' והנה אלה תולדות יעקב יוסף והגביה את יוסף בבחי' איתן שהוא בחי' סוכ"ע שלמעלה גם מבחי'

קצה השמים דלעילא כו' וזהו כמשל הנשר שמגביה את בניו על כנפי' כו' וזהו ואשא אתכם על כנפי נשרים ועי"ז ואביא אתכם אלי ממש שהוא בחי' איתן האזרחי כו' ולכן תרגום יונתן דקאי על ענני כבוד שהעננים הן בחי' מקיפים שהוא בחי' סוכ"ע ועי"כ הי' הם מפסיקים בין מצרים לישראל כי המצרים לא יוכלו לקבל מבחי' סוכ"ע שהמקיף מסמא כו' כנ"ל ולכן קיבל כל החיצונים וכמ"ש ביוסף ותשב באיתן קשתו כנ"ל.

אך להבין איך זכו ישראל לכל זה הנה כתיב ואביא אתכם אלי ואשא בו' המהפך מעתיד לעבר כמ"ש ועתה ישראל אם שמוע תשמעו בקולי כי הנה התורה נתנה בה' קולות או בז' קולות שהם המשכות כמ"ש קול ה' על המים כו' שהי' צריך שתהי' מים ואין מים אלא תורה שהקול הוא בחי' המשכה שנעשה ונמשכה מאותיות המח' לדיבור ע"י שיורד מהמוח ללב ומהלב יוצא הקול דרך הקנה ונעשה בחי' קול שהוא התפשטות לבחי' דיבור גשמי' בכ"ב אותיות. והנה התו' נמשכת מבחי' סוכ"ע אלא שההתגלות הוא בחכ' כמאמר אורייתא מחכ' נפקת וכולם בחכ' עשית שהחכ' נחשבת לבחי' עשי' לגבי אוא"ס ב"ה ולכן ע"י שישראל דבוקים בתורה ומצות דבוקים באוא"ס ב"ה שנמשך מזה קול והמשכה כנ"ל וזהו ושמרתם מצותי כו'. והנה אמרז"ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים כמ"ש את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי וכמ"ש אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי שבזמן שחרב בהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד שזהו בחי' לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי ונק' בחי' יין וחלב יערי עם דבשי הן בחי' ק"ש ותפלה והמשיל הכתוב אותם למאכל כי כמו שהמאכל מחבר הנשמה עם הגוף דהיינו ע"י האוכל האדם מתחזק כחו שמתפשט כח הנשמה להחיות את הגוף והנה המאכל הוא דבר חומרי כמו דומם צומח חי והוא מחי' את האדם שהוא בחי' מדבר ע"י שגוף המאכל מתעכל בתוך הקרבים והמובחר נעשה דם ונוטל הכבד והמובחר שולח ללב והלב למוח כך כנס"י מפרנסין לאביהם שבשמים שיהי' לריח ניחוח דהיינו שיעלה בחי' מוח ע"י לחמי לאישי פי' ע"י אש חמימות היראה והאהבה במס"נ שמתעכל כל הגשמי' ואח"כ עולה למעלה כי תלת שליטין אינון לעילא כבדא ומוחא ולבא והנה בין כבד ולב ומוח יש הפסק פרסא שמפסיק שהוא חצר הכבד דהנה כתיב לדוד ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו כי הנה כל הדברים מ"ש בתנ"ך ואגדות ומדרשים ואפי' סיפורי מעשיות שבהם הם נמשכים מבחי' סוכ"ע ושאר עניני גשמי' אף שהם אינם ממש כדוגמת אותו המעשה שנכתב בתורה הם בבחי' מטה מאד כו' מחשבות הגוים שרחוק ה' מהם בתכלית הריחוק וגבול נתן ה' להבדיל בין הקודש ובין החול וזהו בחי' פרסא והנה אנשי התורה והעבודה הם נק' בבחי' נפש ובעלי מו"מ שאינם עוסקים בתורה הנה התקרבותם אל ה' ע"י הצדקה שנתן מיגיע כפו שבזה מעלה כל המעשה

והנה התו' נמשכת מבחי' סוכ"ע: ראה אוה"ת בראשית — ו דף תתרכג, ב: ומקור דברים אלו נא' מפי רבינו ז"ל שבועות תקנ"ה בד"ה ויהי קול מעל לרקיע.

ומ"מ שלו והם בבחי' קרבים שצריך לעכל הגשמיי' ואח"כ עולה דרך הפרסא עד הלב ומוח וז"ש כי גם העולם נתן בלבם מבלי אשר ימצא את האדם מראש ועד סוף פי' שעד"ז גם סוף מעשה במח"ת נעוץ סופן בתחלתן וזהו ויהי קול מעל לרקיע שהקול שהוא נמשך למעלה מבחי' הפרסא שהוא יותר גבוה מבחי' יראה ואהבת השם מתעכלית למטה תחת הפרסא ולכן בעמדם תרפינה כנפיהם דהיינו יראה ואהבה בחי' גדפים כו'.

(ועתה אם)

ברבות ויקרא ר"פ ב' קס"ו ד', כל מקום שנאמר לי אינו זז כו' בא"י כי לי כל הארץ נשמע מש"כ והייתם לי סגולה כי לי כל הארץ הכל אינו זז כו'. ופי' לי היינו ע"י, ועד"ז יש לפרש מ"ש במכילתא כאן כפי' והייתם לי, שתהיו עמלים בתורה הרי שעסק התורה מגיע שעי"ז והייתם לי, אשר אינו זז כו' כי תורה מגינה ומצלא גם בעידנא דלא עסיק בה, ועוד שהתורה נק' משל הקדמוני.

ברבות נשא פי"ד ר"ס ד' סוף קרבן ביום עשתי עשר יום, שלשה מיני שלמים כו' כנגד שלש גדולות שנתן להם הקב"ה בשכר שקבלו את התורה ואלו הם סגולה ממלכת כהנים וגוי קדוש כו'. ויש להעיר מענין ג"פ שלום עליכם שבקידוש לבנה ובמ"א נתבאר שהא' שלום בפשמ"ט, הב' שלום בפשמ"ע, הג' קישור וחיבור פשמ"ע בפשמ"ט וזהו ורב שלום ואין ורב פחות משלשה סד"ה ושמתי כדכד, ולפ"ז צ"ל גם כאן סגולה מכל העמי' זהו שלום בפשמ"ט, ממלכת כהנים למ"ש המא"א שהם מל' דאו"א א"כ היינו יחוד דאו"א שנק' שלום בפשמ"ע, וגוי קדוש, התחברות ב' הבחי' יחד.

ברבות בלק דף רע"ט ד' גבי מה אקוב כו' מלך שבורר לעצמו מנה כו' כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, לפ"ז המדרש י"ל והייתם לי סגולה זהו מצד שרש הנשמה בעצמה שהיא חלק הוי' ממש, והיינו שמקבלי' מאור א"ס שלא ע"י ממוצעים ולפ"ז מ"ש אח"כ ממלכת כהנים וגוי קדוש זהו מצד התומ"צ, ממלכת כהנים מצד התורה בי מלכים ימלכו וכל העוסק בתורת עולה כאלו

מענין ממלכת כהני' במא"א אות מ' סעיף ס"ב והי"נ שם הביא מלק"ת פ' יתרו.

(ועתה אם) : נעתק מבוך 1031 רכה, ב גוכי"ק. לפני זה יותר מעמוד שהעביר קו למחיקה, ומתחיל על הפסוק ועתה אם.

הקריב עולה א"כ בעסק תורתו הוא ג"כ כהן גם כי יקרה היא מכה"ג שנכנס לפני ולפנים, וגוי קדוש ע"י המצות אשר קדשנו במצותיו כו', וי"ל סגולה שלא מצד השכל כ"א בסגולה כך בהנחל עליון כו' יעקב חבל כו' בבחי' גורל וזהו מנה ע"ד ה' מנת חלקי כו', וע' בד"ה מנורת זהב כנס"י מנורה כלי לקבל היחוד העליון שמן אור תומ"צ ע"ש וא"כ זה שיהיו סגולה הוא הכלי והאוצר לקבל מלמעלה כו', אך סגולה מכל העמי' מה שנתברר מבן ולו יקהת עמים.

זח"ב ס"פ בא מ"ג ב' קדש לי, לי דא בינה רזא דעלמא עילאה היכלא פנימאה והייתם לי סגולה, בינה היא שכינתא עילאה פנימי' הלב וזהו שיתעלו כ"כ נש"י שהן מבחי' מל' להיות כמו בינה בבחי' תרין ריעין שלמעלה מבחי' דודים וזהו כמאמר המדרש דפ' בלק דגדולה זו הוא מצד הנשמות בעצמן.

פ' במדבר קי"ט ב' מהו לסגולתו, תלת אבהן אלין אקרון סגולה כו' כהנים לוים ישראלים כו' והייתם לי סגולה כו' והמק"מ כ' חג"ת וע' בהרמ"ז ר"פ צו ששרשן מחג"ת דעתיק ואפשר זהו ענין תלת רישין כו'.

והמשך הפסוק אתם ראיתם כו' היינו באתעדל"ע מצד עצמו ועתה אם כו' שמעתה צ"ל אתעדל"ת וכמ"ש בד"ה קול דודי כו' מדלג כו' ואח"כ ענה דודי קומי לך כו'.

אלה הדברים אשר תדבר, המכוון אפ"ל כי צדיקי' אומרים מעט ועושים הרבה, כ"ש וק"ו צדיקו של עולם, ע"כ אמר רק וגוי קדוש אבל באמת נאמר ואנשי קודש תהיון לי, שזהו למעלה מבחי' גוי קדוש, ויש עוד בחי' גבוה יותר קדש ישראל כו', גם שבת שבתון קדה"ק כו'.

בעמה"מ ש"א פנ"ה ד"ט ע"ד שנה"י עכשיו הם בבחי' שורק משא"כ בזמן בהמ"ק היו בבחי' סגול ועמ"ש בת"א פ' ויחי סד"ה אוסרי לגפן.

בשער קרית ארבע פרק קמ"ה דקי"ט סע"ד כי ישראל יניקתם מהחסדי' שהם סגול משא"כ בישמעאלי' כתי' וימינם ימין שקר. ובשער רישא דז"א פי"א ק"ל ע"ד פי' לי סגולה כי סגול בחסד והתלבשו' אור א"ס בז"א אינו אלא ע"י החסד גם כתר דז"א נעשה מהחסד כו' וע"ש.

(ואתם תהיו לי ממלכת כהנים)

גם י"ל כהנים ממשיך ברכה בכנ"י כה תברכו וכנ"ל אתברכא כו' וזהו מקו הימין אבל וגוי קדוש קדושה שלמעלה מברכה, ובחי' עליונה יותר קדש

(ואתם — כהנים) : בוך 1031 רכו, ב גוכי"ק — כן מתחיל העמוד בגוכי"ק, אבל רוב העמוד נמחק.

א"נ יחוד קו"ב בזח"ג קדושים פ"א א' קדושים תהיו כו' ממלכת כהנים וגוי קדוש כו' וע"ש במק"מ.

אלה הדברים כו' עמש"ל וי"ל סגולה כתר מל', ממלכת כהנים כתר כהונה, וגוי קדוש כתר תורה, ויש עוד בחי' עליונה מכולם כתר שם טוב וזה לא אמר להם כי צדיקים אומרים מעט כו' כש"כ וק"ו ממ"ה הקב"ה.

ברבות משפטים תוך פ"ל קמ"ו ג' ד"א מלך במשפט יעמיד ארץ אלו ישראל שנאמר ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וע' מענין מלך במשפט כו' בזח"א פ' מקץ.

תשא ר"פ מ"ה קנ"ט ב' ועל ממלכה אלו ישראל שנק' ממלכה שנאמר ואתם תהיו לי ממלכת כהנים.

נשא פ' ז' דרכ"ג ב', והנה נגד ג' גדולות הנ"ל נאמר ג"כ ג' דברים אם שמוע תשמעו קבלת עול שמוע מזבח טוב, אח"כ ושמרתם את בריתי, בחי' מילה ועשה טוב וכוללת תרי"ג מצות מילה עם ברית תרי"ג, והייתם לי עסק התורה שניתנה לארבעים יום כחשבון לי ע"ש בפ' נשא פ' ז' וארז"ל וצריך שיקדים ברית לתורה כו'.

והר סיני עשן מד"ר ר"פ במדבר פ"א דר"ט ע"ד, מד"ר בשה"ש ס"פ עד שהמלך במסבו, זח"א פ' בראשית ד"ל ע"א, פ' נח דף ע' ע"א, זח"ב פ' יתרו דף פ"ד ע"א, ח"ג פ' פנחס דרנ"ב ע"ב, דרנ"ה ע"ב.

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, לכאורה תיבת לאמר הוא מיותר כמ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה בחדש השלישי, אך כי הנה עשה"ד הם מכוונים כנגד עשרה מאמרות (כמ"ש בזהר פ' ויקרא די"א ע"ב ע"פ עשרה

והר סיני עשן: נעתק מבוך 1031 רסח, ב גוכי"ק.

וידבר אלקים: נעתק מבוך 1060 צ, א וההגהות רובם בגוכי"ק מבוך 376 ק, א. נמצא ג"כ בבוך 340 רכג, ב. 661 מב, א. ובבוך 973 רמה, א בשינויים. — נדפס באריכות ובשינויים באור התורה יתרו ע' תתעג.

עשרה הכף) * שקיום עש"מ שבהן נבה"ע הוא ע"י קבלת התורה [וכמ"ש בזהר פ' ויקרא דף י"א סע"ב ובגמ' פ"ט דשבת דפ"ח ע"א] וזהו וידבר כו' העשרת הדברות לאמר לקשרם ולחברם עם העשרה מאמרות (וכן פי' בלק"ת בהביאור ע"פ זאת חקת התו' אך שם פי' בענין אחר ע"ש וכן פי' במק"מ פ' ויקרא שם), והענין דהנה כתיב ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך לנטוע שמים וליסוד ארץ, ובפסוק זה מבוארים השלשה דברים שעליהם העולם עומד תורה ועבודה וגמ"ח כמ"ש בירושלמי במס' תענית פרק (ב' ה"ב) [ד] ואשים דברי בפיך זהו תורה ובצל ידי זהו גמ"ח, לנטוע שמים כו' זהו קרבנות היינו עבודה והיינו כמ"ש במדרש פ' ויצא ע"פ והנה סולם זה הכבש כו' וראשו מגיע השמימה אלו הקרבנות שריחן עולה לשמים, וצ"ל מהו פי' לנטוע שמים וליסוד ארץ, הרי כבר נבראו שמים וארץ במאמר בראשית ברא כו', ויש לפרש ע"ד מ"ש כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה כו' ואמרו בזהר פ' בראשית דף ד' ע"ב שמעסק התורה לשמה נעשו בחי' שמים חדשים כו' ע"ש, וזהו לנטוע שמים וליסוד ארץ, ובגמ' ג"כ אמרו בסנהדרין דצ"ט ע"ב דהיינו כאילו בנה פלטרין של מעלה ושלמטה שנא' לנטוע שמים וליסוד ארץ, ואין זה מובן כלל מהו ענין כאלו בנה כו', והנה בגמ' פ"ח דפסחים ארז"ל ארבעה קנינים קנה הקב"ה כו' שמים וארץ קנין אחד כו' ע"ש, וצ"ל מהו לשון קנין, נקדים דבספרי פ' האזינו ע"פ הוא אביך קנך איתא זה אחד משלשה דברים שנק' קנין למקום ואלו הם תורה וישראל ובהמ"ק כו', דצ"ל מהו קנין הלא ממך הכל והוא בראם, והמפרשים פ"ו דאבות נראה שמפרשי' קנין שייך לומר על דבר שהוא חשוב ויקר הערך במציאות ואפ"ל דהנה ז"ת נקראו ספירות הבנין ע"ש עולם חסד יבנה, שהתהוות העולמות נמשך מהחסד שהוא ראשית ספירות הבנין, וכמ"ש זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה, דאם אין עולם אין שייך חסד, משא"כ ג"ר חב"ד שייכים אף אם לא הי' עולם כלל דהיינו ענין חכמתו ובינתו כו', וכמ"ש מזה בת"א סד"ה ואלה שמות בנ"י, ועמ"ש בביאור אלה מסעי גבי ויכתוב משה שלכן החכ' נק' אמת, וגבוה מבחי' מדות חסד ורחמים כו' ועמ"ש סד"ה וידבר כו' וארא אל אברהם בפי' ושמי הוי' לא נודעתי להם, שהוא גלוי ח"ע, כי להאבות הי' הגלוי מבחי' החכ', כמו שמלובשת במדות ולא גלוי עצם החכ' כו', ועמ"ש בלק"ת פ' בהעלותך בד"ה מנורת זהב ספ"ב שזהו"ע ש"י עולמות הנמשכי' מחו"ב הנק' קנה חכ' קנה בינה שגבהה מעלתן אין קץ מבחי' עוה"ז הנק' עולם חסד יבנה כו', ועפ"ז י"ל ענין שלשה קנינים שקנה הקב"ה היינו המשכה מבחי' ג' ראשונות [שהוא] (ש)למעלה מהבריאה הנמשך מז"ת, ולכן ארז"ל ז' רקיעים הן וכן בבי"ע הם ז' היכלות ז' לבד, כי ג"ר אינן

---

*) המוקף בחצאי עיגול ליתא בבוך 376 והבא מוקף בחצאי ריבוע ניתוסף מהנ"ל.
בלקו"ת בהביאור ע"פ זאת חקת התו': נז, ד.
דבספרי פ' האזינו: ראה אוה"ת שבועות ע' קפא.
בביאור אלה מסעי: לקו"ת מסעי צג, ב.

מאירים רק באצי' דאיהו וגרמוהי חד כו' אבל בבי"ע הם רק ז' בחי' דרך כלל ונק' שבעה היכלות ומהם נמשכי' ז' רקיעים וצריך להמשיך המשכת חב"ד שבהן מאיר אוא"ס ב"ה, שעי"ז יומשך הגלוי למטה ג"כ כמו למעלה באצי' להיות למטה ג"כ ביטול כו', וזהו"ע השלשה קנינים כי קנין הוא בחי' אצי' כמ"ש בת"א בביאור ואלה המשפטים גבי כי תקנה עבד עברי בענין ברוך עושך כו' ברוך קונך כו' ע"ש (ועמ"ש ע"פ ויכולו השמים והארץ דתרגום, ואשתכללו) וזהו"ע התורה דכתי' ה' קנני ראשית דרכו שהיא המשכה מחכ' אוריי' מחכ' נפקת, ובהמ"ק בינה כמ"ש ואל חדר הורתי זה אהל מועד, כי הבינה נק' היכל, וגם בית ראשון נק' ה' עילאה שהיא בינה וכמ"ש בזהר בראשית דף נון ע"ב ובפ' שמות ד"ט ע"ב, ועמ"ש מענין ה' עילאה בת"א ר"פ לך, ולכן נז' בספרי רק ג' קנינים היינו המשכה מג"ר המאירים באצי' שיומשכו למטה ג"כ בבי"ע, אך מה שבמכילתא ובגמ' פ"ח דפסחים אמרו ד' קנינים שמים וארץ קנין א', הענין דכתי' בחכ' יסד ארץ כונן שמים בתבונה, הרי הם נמשכי' ג"כ מג"ר חו"ב שלמעלה מספירות הבנין, אך חכ' זו היא החכ' המלובשת במדות להיות התנהגות המדות ע"פ החו"ב, אבל אין זה ערך לעצמיות חו"ב מה שאינו שייך למדות כלל, שהרי כל עיקר ענין המדות חו"ג זהו שייך לענין ההשפעה לעולמות לזולתו א"כ גם החכ' המלובשת בזה אינה ערך לעצמיות חו"ב שהוא חכים ולא בחכ' ידיעא כו' מה שאינו שייך לבחי' עולמות כלל וכמ"ש מזה בלק"ת בד"ה באתי לגני, שעז"נ מאד עמקו מחשבותיך כו' וא"כ צריך להמשיך מבחי' ממעמקי' קראתיך והיינו ע"י ג' קנינים הנ"ל.

קיצור. ענין וידבר לאמר, וענין ואשים דברי כו' לנטוע שמים כו', וענין ג' קנינים קנין הוא באצי' שלמעלה מבי"ע, בבי"ע רק ז' היכלות ז' רקיעים הנמשכים מז"ת, וע"י תו' ועבודה וגמ"ח ממשיכי' מבחי' ג"ר שבהם מלובש אור א"ס ב"ה ושם חביון עוזו וענין מ"ש בגמרא ד' קנינים וחשיב שמים וארץ קנין אחד.

ב) **וביאור** הענין הוא דהנה כתיב הן בקדושיו לא יאמין ושמים לא זכו בעיניו (ב)איוב ט"ו ט"ו, עיין פ"ק דחגיגה דף ה' ע"א ובילקוט ח"ב רמז תתצ"ח, תתקי', זח"א דף ס' ע"א, ובפ' ויגש דף ר"ז ע"א, והנה ע"פ ובמלאכיו ישים תהלה פי' הבחיי פ' בראשית דף י"ג סע"ד [ע"פ] גבי וכי תאוה הוא לעינים וז"ל שהרי מדה זו בשכליים תמצאנה שאע"פ שאין בהם יצה"ר הרי הם נוטים לפעמים מדרך הראוי וכידוע במלאכי סדום כו' והמובן מזה כי יש בקצת שאר המלאכים שחוטאים וכן כתי' ובמלאכיו ישים תהלה עכ"ל, וע' בשמונה פרקים להרמב"ם ס"פ רביעי מזה, ובפ' משפטים ע"פ הנה אנכי שולח מלאך לפניך כ' הבחיי המלאך הזה אינו מן הנפרדים החוטאים שכתוב בהן ובמלאכיו ישים תהלה ע"ש דף ק"ה ע"א והמובן מדבריו דלפי שהן נפרדים כמ"ש ומשם יפרד והי' לד' ראשים עם היותן ד' מחנות שכינה פני ארי' כו'

ע"פ ויכולו השמים: ראה אוה"ת כרך א' מד, א. כרך ג' תקת, ב.

מ"מ ישים בהן תהלה, להיות כי הרי בהשתל' מפני שור נמשך גשמיות נה"ב עד שמהן משתלשלים ד' ראשים שהם מצרים ובבל כו', הנק' טורי דפרודא ממש (ועיין מענין המלאכים בסדור שער הק"ש בתחלתו שנמשכים מן הכלים והאור המאיר בהכלים ובעולם הבריאה מאירים יו"ד כלים הפנימים ובעולם היצי' מאירים יו"ד כלים האמצעיים ובעשי' יו"ד כלים החיצוניים לכן לפי ערך זה ג"כ ההפרש בין המלאכים ועמ"ש ע"פ הן האדם הי' כאחד ממנו לדעת טו"ר כו') ועד"ז יובן ענין ושמים לא זכו בעיניו כי הן מקור ושרש של פני ארי' פני שור כו' ועוד כי שמים הם ההיכלות הנק' עלמין שהם מעלימים ומסתירים כמבואר בלק"ת ר"פ שלח גבי לאנהגא בהון עלמין כו' ואדמ"ו נ"ע אמר וז"ל ואפי' במלאכי' יש דין ועונש כמ"ש בפייט ומלאכים יחפזון ויאמרו הנה יום הדין לפקד על צבא מרום בדין כי לא יזכו בעיניך בדין, ובודאי שאינן על מעשים שבפועל כי כלום יצה"ר יש ביניהם אלא היינו מחמת עומ"ש שצריכים לקבל עליהם תמיד הוא בחי' הביטול והיראה וע"ז יש משפט ודין עליהם אם הביטול והיראה כדבעי למהוי או לא ועז"נ ובמלאכיו ישים תהלה, וכן שמים לא זכו בעיניו, מפני שאין היראה כדבעי למהוי עכ"ל, ובסדור שער הק"ש בד"ה להבין ההפרש בין ק"ש לשמו"ע כ' מה שאנו מוצאים לפעמים שיש במלאכים ביטול המציאות וכמ"ש וצבא השמים לך משתחוים וכיוצא בה ולפעמים הם בבחי' הפירוד עד שנמצא בהן החטא, וכענין אפקוהו למט"ט ומחיוהו שיתין פולסין דנורא, היינו לפי שיש בהם גוף ונפש, ומצד החומר שהוא הגוף שלהם שהוא מאש ורוח יוכלו להיות בבחי' הפירוד כי החומר מעלים, ושרשו מחיצוניות הכלים דאצי', ומצד הנשמה שלהם הם בבחי' הביטול כי הנשמה שרשה מבחי' הארת האור שבתוך הכלי כו' ולכן יש ג"כ חילוקי מדרגות במלאכים כנודע מענין שרפים חיות ואופנים, לפי שלשים כלים דאצי' שהן מקור בי"ע יש בהן ג' מדרגות ראש תוך סוף כו' ע"כ לפ"ע זה יהי' ההפרש בגופות המלאכים דבי"ע ובנשמתם אם שרשם מיו"ד כלים הפנימים הם מזוככים יותר כו' יעו"ש באריכות, אך הנה בזח"א פ' ויגש דר"ז ע"א פי' ושמים לא זכו בעיניו דלשבח קאמר שמגודל החביבות נראה בעיניו ית' שעדיין צריכים תיקון עוד ולכן נמשך מוחי' חדשים עליונים בכל יום, כי המוחין הם חב"ד שבהם מאיר אוא"ס ממש כנ"ל ע"כ ע"י המשכת מוחי' חדשים עליונים יותר בכל יום דהיינו מ"ש כונן שמים בתבונה עי"ז השמים הם מזדככים כו', ומ"מ אינו סותר לפי' הראשון דהענין שהשמים אף שנק' יחו"ע כנודע מענין כימי השמים, עכ"ז לגבי ע"ק ימי קדם נק' יחו"ת, וזהו לא זכו בעיניו, וצ"ל שיהי' ביחו"ת הגלוי כמו ביחו"ע כו' כמ"ש בלק"ת פ' ראה סד"ה כי תשמע בקול בפי' לעשות הישר בעיני ה' וע"ש בהביאור [ולכן ממשיך בהן מוחין חדשים בכל יום מבחי' עליונה יותר כדי להאיר המדות עליונות דוגמת* מ"ש בת"א פ' וישב בד"ה בכ"ה בכסלו בענין העלאת נרות המנורה אהרן ממשיך אור החכמה בשבעה הנרות שהם ז'

בסידור שער הק"ש : **דף עג, ד.**

דוגמת : **בגוכי"ק קרוע, ואולי : כדוגמת.**

מ* כו' "ש*], ומכ"ז יובן ענין קנין דשמים וארץ דהיינו מה שכונן שמים בתבונה תמיד לזככם כו' ובספרי לא חשיב קנין זה, כי עיקר זיכוך השמים והארץ הוא ע"י ג' קנינים דהיינו ע"י תורה כו' וקנין דאברהם הוא ענין א' עם קנין דישראל, וה"ע אתה כהן לעולם וע' בזח"ב ר"פ יתרו ס"ז כ' דכהן הוא המחבר אלקות עם העולמות, א"כ הוא נכלל בג' קנינים הנ"ל, ומכ"ז יובן ענין [שהמלאכים בקשו את התורה, לכאורה תמוה איך שייך להם עבירה ומצוה אלא מכיון ששמים לא זכו בעניו, ובמלאכיו ישים תהלה, מחמת בחי' ומשם יפרד כנ"ל, ע"כ בקשו את התורה שמחכמה נפקת בחי' ביטול ממש ועי"ז יומשך התיקון גם בבי"ע שלא להיות ומשם יפרד, ויהי' הביטול בבי"ע כמו באצי', ואעפ"כ לא ניתנה להם. כי התומ"צ ניתנו כדי לצרף בהם את הבריות, וצירוף ובירור זה זהו דוקא למטה בעשי' וכמ"ש בד"ה מי מנה עפר יעקב בענין] אף עשיתיו כו'.

קיצור. ענין ובמלאכיו ישים תהלה פי' הבחי' ע"ד ומשם יפרד, ולכן משתלשל מזה לתאוה יבקש נפרד, גם כי במלאכים יש גוף ונפש, ושרשם מכלים ובתוכם הארה מהאור, ויש כמה בחי' בכלים, פנימי אמצעי חיצון, ועד"ז יובן ענין ושמים לא זכו בעיניו [ובזהר פי' דשמים לא זכו בעיניו לשבח קאמר מגודל החביבות יעו"ש ומ"מ הכל עולה לכוונה אחת], וזהו שהמלאכי' בקשו התורה, לתקן עי"ז מה שבמלאכיו ישים תהלה ולא ניתנה להם כי עיקר הצירוף והבירור הוא למטה דוקא.

ג) וזהו ענין ואשים דברי בפיך כו' לנטוע שמים וליסוד ארץ שע"י שלשה דברים תורה ועבודה וגמ"ח עי"ז ממשיכי' הזיכוך בבחי' שמים וארץ, וענין ג' בחי' עבודה ותו' וגמ"ח הם ענין ג' בחי' קדוש שנת' בלק"ת פ' אמור בהביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בנ"י כו' ע"ש, שמתחלה צ"ל עבודה והוא העלאה מלמטלמ"ע ואח"כ ההמשכות ע"י תורה וגמ"ח, והנה ענין עבודה זהו עכשיו בחי' עבודה שבלב וכמארז"ל ע"פ ועבדתם את ה' אלקיכם זו ק"ש ותפלה, והיינו כי הנה ענין כונן [שמים] בתבונה המשכת מוחין חדשים בז"א בכל יום זהו נמשך ע"י אתעדל"ת ע"י שהאדם ממשיך לנפשו מוחין חדשים להתבונן בכל יום בגדולת ה' חדשים לבקרים ודרך כלל זהו"ע ק"ש שמע ישראל שמע לשון התבוננות, איך שהוי' אלקינו ועמ"ש מזה בלק"ת ס"פ ואתחנן בד"ה ואהבת את, ועי"ז ממשיך הוי' אחד א' בשבעה רקיעים והארץ וד' רוחות, דהיינו המשכת המוחין בז"א שיהי' כונן שמים בתבונה וכמ"ש בפי' הוי' אחד בת"א בד"ה וארא אל אברהם, וע' מענין ד' רוחות במא"א אות ד' סעיף כ"ו (בסופו), וזהו"ע זיכוך בחי' השמים שהם ז' מדות לך הוי' הגדולה והגבורה כו' שהמדות מצד עצמן הם ענפין מתפרדין וכשממשיכים בהם התגלות אוא"ס המלובש בהמוחין

מ : בגוכי"ק קרוע, ואולי : מדות.
"ש : בגוכי"ק קרוע, ואולי : ע"ש.

כמ"ש במ"א שהמוחין הם ענין השגת המהות באלקות ממש כמו שהמוחי' שלמטה באדם משיגים המציאות ולא המהות כן למעלה המשכת מוחין הוא השגת המהות כו' ועיין בת"א פ' וארא סד"ה וידבר אלקים כו' וארא בפי' ושמי הוי' לא נודעתי להם, ולע"ל יומשך מזה גם למטה השגת המהות עין בעין יראו כו' והנה ע"י המשכת המוחין בז"א מזדככים בחי' השמים, להיות בחי' השמים כסאי, וכמ"ש בת"א ר"פ בראשית בפי' השמים כסאי, והמשכה זו מלמעלה למטה הוא ע"י תורה ומצות וכמ"ש בביאור ע"פ ונקדשתי הנ"ל בענין ג"פ קדוש כנ"ל [וכמו ענין העלאת ז' נרות המנורה זהו ע"י כי נר מצוה ותורה אור], וזהו ענין מארז"ל ברבות פ' שמיני פי"ג ע"פ כל אמרת אלוה צרופה לא ניתנו המצות אלא לצרף בהן את הבריות, שנא' כל אמרת אלוה צרופה כו', והנה צירוף הוא ענין זיכוך, דהנה כתי' אשר ברא אלקי' לעשות מה שנברא בשי"ב צריך תיקון, וכבר נת' שאפי' שמים לא זכו בעיניו וא' ברבות ריש קהלת ע"פ הבל הבלים שאמר שלמה נגד הדברים שנבראו בשי"ב כו', והיינו כנ"ל שבהשתלשלות מבחי' ז' מדות עליונות נמשך ומשם יפרד כו' עד שנעשו טורי דפרודא ממש לתאוה יבקש נפרד כו', והיינו לפי שמקור ההתהוות רק מבחי' מלכותו ית' שהיא הארה בעלמא, וגם [הוא] בחי' רוממות [והתנשאות מהעולמות בבחינת] והעלם ולכן בהשתלשלות נמשך מזה היש, וזהו"ע מלך העולם שמבחי' מלך נמשך העולם לשון העלם ועמ"ש [מזה] בד"ה תקעו בחדש, דרוש הראשון ובביאור ע"פ מנורת זהב פ"א והענין כי העבודה כו' וצ"ל גילוי כמו שיהי' לעתיד כו' וצריך תחלה להיות בירור וזיכוך למטה כי לא יגורך רע עמ"ש בד"ה ואלה שמות ובירור וזיכוך העולם תלוי בבירור וזיכוך האדם כמ"ש גם את העולם נתן בלבם כו' בד"ה והי' מספר ובד"ה וכל העם רואים גבי מכור הברזל ממצרים, וענין צירוף וזיכוך הוא ע"ד עובד אלקים הנזכר ומבואר בסש"ב פט"ו, וכמו עורות עבודים ע"ד מבחי' כתנות עור דנה"ב יהי' כתנות אור כו', וכמ"ש בת"א סד"ה ואלה המשפטים בענין שש שנים יעבוד, זהו זיכוך וצירוף להפריד הפסולת וגם ע"י רשפי אש בתפלה כמ"ש מצרף לכסף וכור כו' בד"ה במדבר סיני באהל מועד ובד"ה משה ידבר התומ"צ הם אש השורף גשמיות נה"ב כו', וע"י המצות שהן עבודה ביטול היש סד"ה את שבתותי תשמרו, אך היינו בעבודה בתומ"צ, כי התורה נק' אמרת אלוה צרופה שהיא כבר צרופה ומזוקק שבעתים [וע' רבות אמור ר"פ ל"א והענין] כי הנה התו' קדמה אלפים שנה לעולם, שעולם הוא שמים והתורה קדמה לזה בבחי' אאלפך חכ' אלף בינה כו', ובחכ' שורה אוא"ס בחי' והחכ' תחיה איהו וחיוהי שלמעלה מבחי' היחוד דאיהו וגרמוהי שהחכ' [היא] כלי הביטול [כח מ"ה] כו' ולכן נק' התורה שמן זית זך, זך היינו כ"ז אותיות התו' שהם בחי' זך מה שלמעלה מבחי' ושמים לא זכו בעיניו כו', וזהו"ע שיש אספשא"מ בחי' כדמותינו אבל אסה"מ בחי' בצלמנו לאמר זה הדבר, ולא בבחי' כה כף הדמיון, זהו ענין זך כו'.

קיצור. וזהו ואשים דברי כו', ג' דברים תורה ועבודה וגמ"ח שעי"ז לנטוע כו' עבודה מלמטלמ"ע ותורה וגמ"ח מלמעלמ"ט והיינו כי ענין כונן שמים

בתבונה נמשך ע"י ק"ש שמע ישראל המשכת אלופו של עולם בשבעה רקיעים והארץ, המוחין למעלה השגת המהות, וה"ע ושמי הוי' לא נודעתי להם, וזהו השמים כסאי, ומלמעלה למטה זהו"ע עסק התו' ואשים דברי בפיך כו' לנטוע שמים כו' [הדלקת ז' נרות המנורה בשמן ואור] וכן ע"י גמ"ח ע"ד ויטע אשל, וכדלקמן בענין פי' מ"ש אני מדבר בצדקה, גם ע"ד השמים החדשי' כו' והיינו שניתנו התומ"צ לצרף בהן את הבריות, אשר ברא לעשות לתקן, שהרי גם שמים לא זכו, כי מקור ההתהוות רק מבחינה אחרונה, והעבודה להמשיך מבחי' היותר נעלה והיינו ע"י בירור וזיכוך, אמרת ה' צרפתהו, עובד אלקים (ע"י התומ"צ, כי אמרת אלוה צרופה, אלפים שנה קדמה, שמן זית זך ד"ז אותיות התורה, אסה"מ שלמעלה מאסשא"מ).

ד) **וזהו** משארז"ל בסנהדרין (פרק חלק) דצ"ט ע"ב כל העוסק בתורה לשמה כו' כאלו בנה פלטרין שלמעלה ושלמטה שנא' לנטוע שמים וליסוד ארץ, וענין בנין י"ל ע"ד מ"ש הבונה בשמים מעליותיו ואגודתו על ארץ יסדה בעמוס סי' ט' פסוק ו', והענין כי פי' מעליותיו, לשון על הוא ע"ד מ"ש אז תתענג על הוי' דפי' בזהר למעלה מש' הוי', ועיין בת"א ס"פ משפטים בד"ה לא תהי' משכלה בפי' ותתפלל חנה על הוי', כי הנה ש' הוי' מורה על שמהוה כו' אבל לגבי הקב"ה בכבודו ובעצמו לא שייך שם זה כו' לפי שאינו בגדר עלמין כלל, וע"כ נק' על הוי' ושיהי' מאיר בשמים מבחי' זו ג"כ זהו הבונה בשמים מעליותיו והיינו ע"י התו' שנק' משל הקדמוני, קדמונו של עולם מה שאינו בגדר עלמין כמ"ש בת"א בסופו בד"ה לבסומי בפוריא דרוש השני דקס"ד א', ועד"ז נאמר כי גדול מעל שמים חסדך, מעל דוקא, וכמ"ש והמים אשר מעל השמים ופי' בזהר שהוא בחי' כתר שנק' מים שאין להם סוף כו' בפ' פנחס דרנ"ח סע"א יעו"ש שזהו"ע אבני שיש טהור כו', וזהו מעל השמים למעלה מבחי' יהי רקיע ויהי מבדיל ע' ספד"צ רפ"ה, ולכן ע"י עסק התורה לשמה הוא בונה פלטרין שלמעלה ושלמטה דהיינו שממשיך בחי' הבונה בשמים מעליותיו, שהוא מבחי' שלמעלה מסדר ההשתל' ועי"ז נעשו השמים מספרים דפי' ל' הארה מנהרין ומנצצין כו' וזהו נמשך ע"י התורה שנקראת ספר וסופר ערבים עלי דברי סופרים כו' ועי"ז נמשך ואגודתו על ארץ כו'.

ומכ"ז יובן ענין פי' וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, שהוא ענין ואשים דברי בפיך כו' שמזה נמשך לנטוע שמים כו', כי הנה שרש ענין מצות ת"ת לכאורה יפלא למה תהא המצוה דוקא לקרות בדבור בפה דוקא וכמארז"ל ע"פ אדם לעמל יולד כו' לעמל פה כו' דהיינו עסק התורה, והלא עיקר מצותה הוא ידיעת התו' ולזה די שיעיין בה בעיון ובמחשבה כו', אלא היינו משום שבכל פ' נאמר וידבר ה' לאמר כו' והענין כי בד' בחי' דצח"מ, החכ' נק' חי כמ"ש והחכ' תחיה, והכתר נק' מדבר, כי אותיות הדבור עצמו הן בחי' דומם

דקס"ד א': בהוצאת קה"ת: צח, ב.

והם בבחי' מ', אבל בחי' מדבר שה"ע מקור הדבור שממנו נמשך כח הדבור הוא בחי' כתר וכמ"ש באג"ה ע"פ ויעש דוד שם, ובת"א פ' מקץ בד"ה מזוזה מימין בענין מט"ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל, שמאותיות התפלה נעשו כתרים והיינו לפי ששרש הדבור נלקח מהכתר ועמ"ש מזה בביאור ע"פ חקת התו' בפי' תולעת יעקב כו' ומ"ש בת"א פ' שמות ע"פ מי שם פה לאדם כו' הלא אנכי כו' לפי שבאבר הפה שבאדם הוא נבדל מן החי שאינו מדבר והאדם מדבר, וזה נמשך מבחי' גבוה היינו מבחי' הלא אנכי ע"ד הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים שהוא בחי' הכתר שלמעלה מע"ס כו', גם מדבר פי' לשון מנהיג הדבור וכמו דבר אחד לדור, מדוברנא דעמיה, שמקור ההנהגה הוא ע"י רצה"ע בחי' כתר, וע"כ נק' מדבר, והנה יש הפרש בין דבור ומדבר, לבחי' מאמר ואמירה, כי הדבור מורה על עיקר כח הדבור שהוא באדם כמו שתאמר אדם חי מדבר, ולא תאמר אדם חי אומר, והיינו כנ"ל שדבור הוא ג"כ לשון מנהיג וכמו ידבר עמים תחתינו תלים מ"ז, פרש"י לשון הנהגה, וכ"ז מורה על מקור כח הדבור, שממנו הנהגת הדבור, משא"כ האמירה הו"ע האותיות מצד עצמן, וגם אמירה שייך על מחשבה, ועוד זאת דבור מורה על ענין ודבר יש כמו על דבר הצפרדעים, ובדרז"ל דבר ולא חצי דבר, ועיין במא"א אות א' סעי' צ"ח בענין אמירה ואות ד' סעי' ד' בענין דבור מובן ג"כ שהדבור בחי' עליונה יותר מהאמירה, והנה עד"ז י"ל ההפרש בין עשרה מאמרות ובין עשה"ד והיינו כי ע"מ שרשן מחכ' ולכן מתחילים מבראשית בית הוא חכ', בחכ' יבנה בית וזשארז"ל בראשית נמי מאמר הוא שאינו אלא בחי' מאמר כמ"ש מזה בד"ה בשעה שהקדימו וכנודע בפי' מאין ליש שהיש נתהווה ונמשך רק מבחי' הארה בעלמא הנק' אין (ונק' מאמר וכן החכ' מאין תמצא) ונק' בריאה בורא קדושים כמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו, אבל עשה"ד מתחילים באלף אנכי הוי', אשר האלף הוא כתר שע"י התו' נמשך מבחי' אנכי ממש ולא מבחי' הארה בעלמא כו' וכנודע שזהו פי' אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ היינו למעלה מסדר ההשתל' וההתהוות יש מאין בבחי' מצרים וגבולים שאמר לעולמו די כו' אלא שיהי' גילוי בחי' אנכי, והם הנקראי' עשה"ד, שהוא מבחי' מדבר שהוא הכתר שלמעלה ממדרגת החכ' ובראשית הנק' מאמר, ולכן ע"י המשכה עליונה זו שהוא מלמעלה מסדר ההשתל' שזהו"ע הבונה בשמים מעליותיו מבחי' על הוי' כנ"ל עי"ז דוקא נמשך הזיכוך והצירוף כו', והנה כתיב אני מדבר בצדקה שלהיות נמשך בחי' גילוי מדבר בבחי' אני דהיינו להיות ואשים דברי בפיך זהו ע"י הצדקה, וזהו שהצדקה וגמ"ח הוא משלשה דברים שהעולם עומד עליהם כו'.

קיצור. כאלו בנה פלטרין, הבונה בשמים מעליותיו, מבחי' על הוי', מעל שמים חסדך, והמים אשר מעל השמים למעלה מבחי' יהי רקיע ויהי מבדיל, וזהו השמים מספרים, מנהרין, מוחין דגדלות, ונמשך ע"י ספר וסופר ד"ת וד"ס ועי"ז ואגודתו על ארץ, וזהו לנטוע שמים וליסוד ארץ, אך היינו דוקא ע"י ואשים

בביאור ע"פ חקת התורה: לקו"ת חקת נז, א.

דברי כו' וידבר לאמר, כי ענין תורה המצוה בדבור דוקא, לעמל פה, דצח"מ, כתר הוא מדבר, וזהו קושר כתרים מאותיות התפלה תולעת יעקב, מי שם פה לאדם, הלא אנכי, הפרש בין דבור לאמירה שהרי נק' מדבר ולא נק' אומר, ידבר עמים, דבר ולא חצי דבר, והזו ההפרש בין עש"מ ובין עשה"ד, בראשית נמי מאמר הוא, והחכמה מאין תמצא, יש מאין מהארה בעלמא, עשה"ד מתחילין באלף אנכי כו' הוצאתיך מאמ"צ, וע"כ נק' דברות וידבר, מבחי' מדבר, היינו הלא אנכי הוי'.

ה) ובכל זה יובן משארז"ל בסנהדרין שם דצ"ט ע"ב אדם לעמל נברא כו' לעמל פה כו' ועדיין איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה, כשהוא אומר לא ימוש ספר התורה הזה מפיך הוי אומר לעמל תורה נברא דלכאורה תמוה איך קס"ד שיהי' נברא לעמל שיחה, והמפרשים נדחקו בזה אך הענין כי עשרה מאמרות נקראו שיחה, שהרי נקראו בזהר לאו אורחא דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא לומר (יהי אור) יהי רקיע, שהן נבראים בעלי גבול ואינן ערוך לאוא"ס ב"ה הבלתי גבול, ולכן זהו השפלה וירידה גדולה וכמשנ"ת בלק"ת פ' אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון, וע"כ נקראו בשם שיחה, ע"ד מארז"ל שיחת חולין של ת"ח צריכה לימוד שנא' ועליהו לא יבול, והיינו שלהיות תלמיד חכם המקבל מבחי' חכ', לכן גם בשיחת חולין שלו עם שאינן מדבורים של חכ' העצמית שלו, עכ"ז יש בזה ג"כ חכ' עד שצריכה לימוד, וכמ"ש מזה בלק"ת פ' תצא ע"פ וגלחה את ראשה כו', שעד"ז בנזיר נאמר קדוש יהי' גדל פרע שער ראשו שלפי שממשיך מבחי' קדוש ומובדל ע"כ גם בבחי' שער ראשו שהם מותרי מוחין וכענין שיחת חולין גם בזה מלובש ומאיר בחי' קדושה משא"כ בלוים נאמר והעבירו תער כו' וכן שער באשה ערוה כו' ולכן דוקא בת"ח אזי שיחת חולין שלו אף שהיא שיחה בעלמא צריכה לימוד, ועד"ז יובן ענין עשרה מאמרות שנקראו שיחה של הקב"ה, ונק' שיחת חולין, כי החול נמשך מק"נ המעורב טו"ר ולא נברר עדיין הטוב מן הרע, והרי מצד הבריאה נאמר אשר ברא אלקי' לעשות שכל מה שנברא בשי"ב צריך עדיין תיקון, לפי שלא נברר עדיין ע"כ נק' שיחה (ע"ד) שיחת חולין, אבל אם אפי' שיחת חולין של ת"ח צריכה לימוד ע"כ מבחי' שיחה שלו ית' נברא יש מאין, ועמ"ש ע"פ תבנה ותכונן עיר סיחון, שיש לפרש ג"כ ל' שיחה ודבור כו' וגם לשון הסחה והזזה כמו כאשר יפרש השוחה לשחות בישעי' כ"ה י"א, והיינו הירידה לומר מילין דהדיוטא כו', וזהו אדם לעמל יולד והיינו לעמל פה, כי מעלת והבדל האדם מן הבעל חי הוא באבר הפה שהוא בחי' מדבר וכמ"ש בס"י קבען בפה, ונודע ענין כ"ב אותיות הם ג' אמות חב"ד ושבע כפולות ז"ת, וי"ב פשוטות הם י"ב בקר דבריאה שהם מחנה שכינה, ולכן דוקא לעמל פה יולד, אך איני יודע אם לעמל שיחה שימשיך בחי' שיחה של עשרה מאמרות, שזהו ג"כ ענין גדול, וכמאמר הפיט הוא שח ויהי, וזהו את ה' האמרת היום שאתה

ע"פ תבנה ותכונן עיר סיחון: ראה לקו"ת חקת סו, א.

עושה אותו להיות אומר העשרה מאמרות, וענין עמל שיחה זו בנפש הוא ע"י סו"מ ועש"ט שיהא זהיר בהדבור שלו שלא לדבר רכילות ולה"ר, ולהיות ודובר אמת בלבבו (וזהו כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו וארז"ל אפילו שיחה קלה שבין איש כו' כי פי' ומגיד היינו לשון המשכה ע"ד נהר דינור נגיד והיינו שממשיך לאדם העליון שיהי' שיחו בבחי' מ"ה כי עש"מ שהם מבחי' מל' הם בחי' ש' ב"ן כמ"ש בלק"ת בביאור ע"פ ראשי המטות רק ששם מ"ה נמשך ומאיר בש' ב"ן ע"ד המשכת הביטול בהיש כענין ושיתף עמו מדה"ר בד"ה תקעו בחדש דרוש השני, וזהו ביום עשות הוי' אלקים כו' וצריך לעורר המשכה זו ע"י שבאדם יהי' ג"כ מה שיחו ולכן אפי' שיחה קלה שבין אדם כו'), ומ"מ העיקר הוא עמל תו' שהוא המשכת ח"ע שיהי' אנכי הוי' אלקיך בבחי' גילוי, משא"כ בע"מ נאמר רק ויאמר אלקים ולא נז' שם הוי' (ותדע כי הנה ענין יום השבת ע"ש כי ששת ימים עשה כו' וביום השביעי שבת והרי בריאת העולם הי' רק ע"י דבור לבד ולא ביגיעה ועמל כ"א הוא שח ויהי, וצוה ונבראו, וא"כ ממה שבת, כי השביתה לא שייך אלא אחר יגיעה ועבודה אלא הטעם כי הירידה לומר יהי אור יהי רקיע כו' תדשא הארץ, הרי הן מילין דהדיוטא כנ"ל ונק' ירידה כמו עד"מ חכם גדול שמוכרח להשפיל עצמו לדבר שיחת חולין, לכן כשפוסק מזה נק' שביתה שאז בא לחשוב ולדבר דברי חכ' שלו, ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה שובה ישראל דרוש השני ובד"ה לבאר ענין יוהכ"פ, וזהו שהתרגום פ' ויצא ע"פ מה נורא המקום הזה אין זה כ"א בית אלקים, לית דין אתר הדיוט ולכן ארז"ל אל תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך ומצוה להביא מן ההדיוט ע' בת"א ד"ה ענין חנוכה), ויש לבאר זה ע"ד ההפרש בין שעורה שהוא מאכל בהמה ובין חטה שהיא מאכל אדם, ונודע דשעורה היינו שעור ה' היינו ג"כ ה' מוצאות הפה העליון ולכן נק' עומר התנופה, תנו פה, ומתחלק לשעור ה' לכל חד לפושעו"ד ועכ"ז הוא רק מאכל בהמה חיות בי"ע פני ארי' פני שור כו' והוא בחי' מפתחות החיצוניות אבל חטה כ"ב אתוון דאורייתא לכו לחמו בלחמי, זהו מפתחות הפנימיות וזהו ענין עמל תו' כו', וענין לעמל תורה, לעמל ר"ת ללמוד על מנת לעשות כו', וגם כמארז"ל אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים וא' כו'.

קיצור. שזהו ענין עמל שיחה ועמל תורה, עשרה מאמרות נק' מילין דהדיוטא, וזהו ענין שיחת חולין, עמל שיחה להמשיך ההשפלה לומר יהי אור יהי רקיע כו', אבל עמל תורה המשכת ח"ע ומזה נמשך לנטוע שמים וליסוד ארץ בבחי' גבוה יותר.

לד"ה זכור את יום השבת בת"א פ' יתרו

ע' בד"ה והי' לכם לציצית בפי' וזכרתם את כל מצות ה' שפי' שתעשו את המצות להיותן בבחי' זכרי' המשפיעי' גילוי החכ' ובחי' הביטול להיות למטה ביטול היש, שהמשכה זו נמשך בכנס"י מהח"ע ע"י המצות רמ"ח אברי' וכמו הטפה שנמשכת מהמוח ע"י האברי' כו' עד ועז"נ למען תזכרו שנהי' אנחנו בחי' זכרי' המשפיעי' דהיינו שבכם וע"י תהיינה המצות נקראי' בשם כלים ואברי' דמלכא כו' ע"ש. ועד"ז יש לפרש כאן ענין זכור את יוה"ש וכן לעשות את השבת דהיינו שתעשו את השבת שיהי' בבחי' זכר ומשפיע לכם המשכת קדש העליון שמבחי' מוחי' דאבא שהוא בחי' הביטול כמ"ש בד"ה והגדת ובד"ה את שבתותי ויש ב' בחי' ביטול ביטול היש וביטול אמיתי וז"ע שבת תתאה ושבת עילאה. והנה זה שהשבת שהוא ח"ע יהי' בבחי' זכר ומשפיע היינו ע"י המשכה עליונה מלמעלה מהחכ' כמ"ש במ"א ע"פ אריתי מורי שכדי להמשיך מח"ע למטה צ"ל תוס' אור בח"ע וכענין ארוממך ה' כי דלתני כו' וכנודע ששרש הנמשך מח"ע בנוק' נמשך תחלה לח"ע מהכתר ועתיק כו', וזהו שהשבת נק' שבת בראשי' ראשי' היינו ח"ע וראשי' ל' נוק' אבל ע"י המצות אשר קדשנו כו' אשר אותיות ראש שהכתר נק' שרש וראש הנאצלי' גם ברוך ר"ת ראש ומקור כל ברכה ומשם נמשך בח"ע להיות בחי' זכור את יום כו' דכר ומשפיע וזהו ישראל לי ראש, וזהו שאו ידיכם קדש וברכו את ה' כי שבת בחי' ש' הוי' שבת לה' אכן נש"י ממשיכי' ברכה בש' הוי' מבחי' קדש ראש ומקור כו', ולכן בפ' קדש כתי' ולזכרון, וזהו זכור עם י"ה רמ"ח שע"י רמ"ח מ"ע ממשיכי' בחי' זכור עם י"ה גילוי סוכ"ע, ושמור את יום היינו ע"י ל"ת שלא להיות עוונותיכם מבדילי' גילוי הביטול כו', גם י"ל ע"י ל"ת גילוי ביטול היש דמל' וע"י מ"ע גילוי ח"ע וע' בד"ה מה טובו כו'.

וענין זכור ושמור בד"א, כי הנה יש בחי' קדש ויש קדה"ק שאפי' מבחי' קדש הוא מובדל כו' ושבת נק' קדש ולפעמי' כתי' קדש היא תשא ל"א י"ד ולפעמי' כתי' קדש, אכן לגבי קדה"ק ב' הבחי' שוה והיינו כי גם מה שמקבל מבחי' ראש ומקור כו' זהו רק שרש הנאצלי' ואין לו ערוך לגבי בחי' תחתונה שבמאציל. והנה גם ביוה"כ שנק' שבת שבתון כתי' שבת

לד"ה זכור: נעתק מבוך 1054 קיב, ב.
בת"א פ' יתרו: סס, ג. ע, ד.
בד"ה והי' לכם לציצית: לקו"ת שלח מה, סע"א.
בד"ה והגדת: סידור סדר הגדה רצז, ד.
ובד"ה את שבתותי: לקו"ת בהר.
ברוך ר"ת: ראה ספר ערכי הכנויים — לבסה"ד — מערכת ברוך.
ישראל לי ראש: דרך מצותיך (מצות ציצית) טו, ב בשם הזהר. וראה שער הפסוקים — להאריז"ל — וישלח לב, כט. ספר הליקוטים — להאריז"ל — ויחי מז, כח. מח, ב.
וענין זכור ושמור בד"א: תו"א ע, ד.

שבתון הוא ופעמי' כתי' שבת שבתון היא ומבמ"א שכשאין האתעדל"ת כדבעי רק האתעדל"ע נמשך מעצמו נק' היא ע"ד איש מזריע תחלה יולדת נקבה, אכן כשיש אתעדל"ת נק' שבת שבתון הוא ל' דכר אשה מזרעת תחלה יולדת זכר שנמשך האור מבחי' היותר גבוה הגם ששבת שבתון זהו הכל קדה"ק עכ"ז יש בזה ג"כ בחי' דו"נ כו' שהם ב' הבחי' שבכתר כנ"ל, וגם שם שייך לומר בדיבור א', כי הנה ארז"ל יכול כמוני ת"ל כו' קדושתי למעלה מקדושתכם ולכן לגבי בחי' קדושתי שלמעלה כו' שוין ג"כ ב' הבחי' דשבת שבתון כו'.

בזח"א ד"ג ע"א עאלת אות ז' כו' דבי' נטרין בניך שבת דכתי' זכור כו', ופי' בזהר"ק שם הובא בסה"מ זיין מורה על היות המל' עט"ב בסוד יו"ד על וי"ו כנודע, וזהו זכור את יוה"ש להעלות לעולם הזכר ולקדשו להיות עט"ב סוד הקדש ובסוד איה הרומז בר"ת את יום השבת. והנה זכור עם י"ה גימט' רמ"ח מ"ע עלמא דדכורא להעלות את שהיא נוק' בעולם הזכר וזהו זכור את ולהעלותה עד או"א בסוד י"ה ובסוד הרומז בר"ת את יום השבת עכ"ל. והנה ז' יוד על ו' עט"ב בזח"ב קנ"ח א' בענין אי"ה בת"א פ' שמות וע' בפע"ח גבי איה מקום כבודו. עו"ש בזח"א ד"ה סע"ב שבת עילאה כו' בזכור כו' וע"ד אקרי מלכא דשלמא דילי' ופי' הרמ"ז מלך שהשלום שלו נק' בינה כמ"ש בזח"א כ"ט א' ובינה נק' זכור ולכן נא' בלוחות ראשונו' זכור ובשניי' שמור כי מש"ת* ברחל כו' שקודם העגל הי' להם כח לקבל האור משבת עילאה עכ"ל. והנה זכור גימט' ע"ב קס"א יחוד או"א. ואם נחבר ב' המאמרי' נאמר שהפי' להעלות המל' למקום הבינה כו'. ובזח"א מ"ח סע"א וההוא תוס' דנשמתא מרזא דזכור קא אתי' כו'. ובפ' מקץ קצ"ט ב' לעבדה ולשמרה לעבדה ברזא דזכור ולשמרה ברזא דשמור וע' במק"מ שם שע"י מ"ע מתקני' ז"א ומושך לו מוחי' מאי' וע"י שמירת ל"ת מתקן המל' כו'. אך לפי הנ"ל י"ל זכור את יום כו' היינו למען תזכרו שהמל' תהי' בבחי' עט"ב עסד"ה קול דודי גבי כל אשר תאמר אליך שרה כו'. זח"ב צ"ב א' בענין זכור. קי"ח ב' משם יובן זו"ש בד"א, כי הנה שמור לנוק' היינו ההעלאה וכענין ליל שמורי' מצה שמורה עמ"ש בד"ה קול דודי, ועליי' זו בליל שבת, אך זכור לדכורא ההמשכה ע' ת"א דקי"ט ע"ב ועמ"ש בענין מלכיות זכרונות וע' ענין זכור בזח"ג אחרי ס"ו ב' ע"פ וזכרתי את בריתי כו', זח"א קנ"ט ב' ע"פ ויזכור, ואזכור וה"ע המשכת מ"ד דמ"ה שמברר המ"ן שיהי' בבחי' דכר אה"ר שלמעלה מאה"ע וכ' הרמ"ז זכור בגימט' עץ החיים כי אה"ר היא בחי' לא שניתי עמ"ש בד"ה ואתחנן, אך פי' זכור את, את דוקא היא המל'

בת"א פ' שמות: **נג, ב.**

מש"ת: **משנה תורה.**

עסד"ה קול דודי: **לקו"ת שה"ש טו, ג.**

בד"ה קול דודי: **לקו"ת שם טו, א.**

ת"א דקי"ט ע"ב: **בהוצאת קה"ת: עא, סע"ג.**

שתהי' גם היא בבחי' דכר כנודע מענין ואמונה כל זאת וקיים עלינו ל' דכר והיינו פרצוף הפנימי דמל' שהוא הנק' כנ"י שהוא במדריגת בינה שנק' דכורא אף שהיא נוק' לגבי אבא אלא משום דבחדא שריין כי היא כלה עילאה שכ"ע למס"נ באחד יחו"ע שלמעלה מבשכמל"ו יחו"ת ואין שם שום יש ולגרמי' כי כלה זו ל' כליון שמכלה כל היש כו' ועזח"א רמ"ו א' גבי עולה, וז"ע ביום ההוא יהי' שגם ו"ה יהיו בבחי' י"ה והיינו זכור, וזהו אחעט"ב שיש בהמ"ן גילוי אור שאינו בהמ"ד כתר חכ' דתהו כנודע מענין עלי באר כו' כי מלמטלמ"ע המל' היא כתר מלך יחיד ואזי זו"ש בד"א שהרי ממטלמ"ע הכלה היא המשפיע ונמשך ע"ז גילוי כתר שבת שבתון שאזי גם הוי' ז"א כאלקי' חשוב וזהו מאת הוי' היתה זאת בחי' נוק' היא המל' נפלאת ע"י התשו' בחילא יתיר למס"נ בא' עד יעבור עמך ה' ע' מזה בד"ה ביום השמע"צ או גם ע"י קיום המצות שהם רצה"ע וגבעות בצדקה שמש בשבת צדקה לעניי' כו' והחמישי' לפרעה בחי' דלית שמאלא בהאי ע"ק. או יאמר ענין זכור את ע"ד שבר"ח נא' ונסכו ל' זכר שאינה טפלה לו כמ"ש בביאור ע"פ והי' מ"ח, ח"ש בזח"ב קי"ח ב' שלהיות זו"ש בד"א זהו ע"י ת"ת שעולה עד הכתר בחי' שבת שבתון וקדה"ק. גם י"ל ב'בחי' אלו בענין תפלה ותורה כי שמור בחי' תפלה מל' ואביו שמר תפלה לעני וזכור תורה בפ' קדש ולזכרון כו' למען תהי' תורת כו', אכן זכור את כשהתפלה בכל מאדך חסידי' הראשוני' היו שוהים כו'.

ששת ימי' תעבוד כו'. למה הוצרך זה להתיר. אך הענין כי העיקר היא היראי' (ע' עקרי' שהביא ראי' מפסוק אם לא תשמור ליראי' והפלא כו' בכי תבא) כמ"ש מה שואל כ"א ליראי' וכתי' ויצונו ליראי'. אוי לבשר שלא נתייגע ביראי'. וע' מזה במ"ש עפמארז"ל אפי' כל העולם כולו אומרי' לך צדיק אתה כו'. ומענין ב' בחי' יראה אם אין יראי' אין חכמ' בתורת שבועות תקס"ח ע"פ וידבר כו'. וכללו' היראי' הציור בנפש מבחי' הוי' לנגדי ממש כי היראי' נמשך ע"י קירוב בנז' וידעת היום שבת נחמו תקס"ו ובשאר דוכתי', ולהיות כן הנה כיון שעומד לפני המלך ממש א"א להרים יד כנז' בגמ' מחוי במחוג קמי מלכא כו' ע"כ הוצרך להתיר תעבוד, וטעם ההתר

ששת ימים תעבוד: נעתק מבוך 1114 קלח, א גוכי"ק.

עקרי': מאמר שלישי פל"א.

במ"ש עפמארז"ל: ד"ה להבין הקושיא קיצורים והערות לתניא ע' מא.

שבועות . . . וידבר: לקו"ת (וסה"מ תקס"ח) במדבר טו, ד (ע' רכו) ואילך.

וידעת . . . תקס"ו: לקו"ת (וסה"מ תקס"ו) ואתחנן ח, א (ע' שיב).

מחוי במחוג קמי מלכא: ראה חגיגה ה, ב.

כי יש פרסא מפסקת כנז' ע"פ ולא יקרא עוד שמך אברם, ועם היות קמי' אין שום הסתר מ"מ לגבי דידן כו' וכנודע בל' מארז"ל מחיצה מפסקת בין ישראל כו' לא בין אביהם * כו', ותכלי' זה כי עי"ז יהי' התחדשו' ובירורי' יתרון האור ע"י חשך והסתר, להיות שבת להוי' אלקיך ג"כ עליות, והנה בשבת או' החליצנו ערמ"ז חקת ואין מפסיק כו' לכן ארז"ל למען תלמוד לירא' אלו שבתות ויו"ט כי אז ירא' עומד לפני המלך ממש לכן בקושי התירו לדבר ד"ת בשבת כו' כבד פה ביטול.

כבד את אביך.

(א) **זח"ב** יתרו ד"צ ע"א ונהר יוצא מעדן כו' זהו נק' או"א כי זהו יחוד או"א לשיהי' הולדת הנשמות, ובמשנה פ"ג דאבות חביב אדם שנברא בצלם, חביבין ישראל שנקראו בנים למקום שנאמר בנים אתם כו', ובמד"ר נשא פי"ב דרמ"ט ע"ב ע"פ מה שמו ומה שם בנו מה שמו ה' צבאות שמו ומה שם בנו בני בכורי ישראל כו' כי שיומשכו הנשמות זהו ע"י ש' צבאות, ובסש"ב פ"ב פי' כמו שהבן נמשך ממוח האב כך כו' וע' בביאור ע"פ ששים המה דרוש הראשון דל"ט ע"ד ששרש הנשמות הוא מפנימיות החכמה כו' וע' ביאור ולא תשבית מלח פ"א שיש בהנשמה ע"ס ויש בה ג"כ בחי' שלמעלה מהחכמה, וכ"כ בד"ה ענין ק"ש אחד ואהבת, שמהחכמה ואילך נק' השתלשלות, ואמנם הרצון שלמעלה מהחכמה הוא למעלה מההשתלשלות כך עלה במחשבה ושם פ"ב שכמ"כ יש בנשמה נר"נ אך יחידה זהו הרצון שלמעלה מהשכל, וזהו ישראל עלו במחשבה ע' ביאור אם בחקתי דרוש הראשון וביאור הראשון דיונתי, וע' בד"ה במדבר סיני דף א' ע"ב בפי' שאו וכו' לגלגלתם, ע' בד"ה ראה אנכי נותן בענין שיש ש' הוי' בכל א' ובד"ה ולא אבה כו' בפ' תצא, ובד"ה וכל בניך למודי הוי', ובד"ה כי קרוב אליך הדבר מאד, שההארה בנפש הוא בבחי' ממלא וסובב, וע' מזה בד"ה ציון במשפט תפדה, ובד"ה כי תצא דרוש השני פ"ג, ושארז"ל במד"ר פ' נשא מה שמו ה' צבאות שמו, כי כדי שיומשך בחי' מה בנש"י שיהי' בחי'

ע"פ ולא יקרא : **תו"א לך יב, ב.**

לא בין אביהם : **כ"ה בגוכי"ק.**

בקושי התירו : **ראה ר' יונה בשער היראה. ירושלמי שבת פט"ו, ה"ג. אור זרוע ח"ב הל' מוצ"ש ר"ס פס. שו"ת צפנת פענח דווינסק ח"ב ס"ה.**

כבד את אביך : **נעתק מבוך 1072 רס, א גוכי"ק. — בענין מצות כיבוד אב ואם, ראה אוה"ת אמור ע' תקפה.**

בביאור ע"פ ששים המה . . . דל"ט ע"ד : **בלקו"ת שה"ש שם.**

ומה שם בנו, אדם גימטריא מה ביטול חכמה כח מה זהו ע"י ה' צבאות שע"ז נמשך הוי' ממש בהנשמות עד שנק' הוי' צבאות, וצבאות הם נו"ה שבהם ועל ידם נמשך ההשפעה והם הנקראים לימודי הוי' ולכן ה' צבאות גימ' ענתה כמ"ש במק"מ פ' משפטים דצ"ז ע"ב. והנה בחי' חכמה נק' אב ויש ג"כ בחי' אם כי הנשמה היתה בבחי' עיבור כמ"ש שחורה אני ונאוה השני בפי' חי ה' אשר עמדתי לפניו ובד"ה הים ראה וינוס.

ב) **והנה** בזהר שם ר' אבא אמר עדן ממש אקרי אב, דהיינו חכמה, משום דההוא עדן משתכח מאתר דאקרי אין ובג"כ אקרי אב, והא אוקימנא מאתר דשארי לאתמשכא כולא אקרי אב ואקרי אתה (ע' בד"ה וידבר, לכבוד עצמו זהו תכלי' המכוון דלכבודי בראתיו ובאמת מה שלכבודי בראתיו זהו עיקר בשביל טובת הנבראי' שידעו כבודו מלך הכבוד שחולק כבוד ליראיו יעלזו ח' בכבוד, כי מכבדי אכבד וכס"כ ינחילם וזה נלמד מפסוק כבד את אביך כו' דקאי על ז"א או חכמה, והם נאצלו בשביל הנשמות כי הוא מצ"ע למעלה מבחי' חכמה ומאו"א כו' אי קאי על או"א הגשמיים אף שהם רק שלוחיו ודפוס ע' כחרי מ"א סי' ע"ז אעפ"כ צוה לכבדם כי חולק כבודו ליראיו כו') כמד"א כי אתה אבינו בישעיה סי' ס"ג כו' דהא אוליפנא ההוא דטמיר ולא אית ביה שירותא קרינן הוא, מאתר דשירותא אשתכח קרינן אתה, והיינו כמ"ש באדר"ז האזינו דר"צ ע"א, ז"א אקרי אתה, ע"ק דאתכסיא אקרי הוא וע' בזח"ג פ' בלק דקצ"ג ע"ב ע"פ ה' אלקי אתה ארוממך כו', וע' בסידור גבי ברוך שאמר והיה העולם ברוך הוא ובת"א ר"פ לך בענין הוא עשנו כו' (ענ"ג י"ל או"א עדן נהר, ובחי' גן זהו בן כו') אב א' נמשך בהבית ברכה) דבסידור שם פי' כי החכמה הוא בחינת ראשית הגלוי, ע"כ נקרא אתה לשון נוכח אבל בחי' הכתר נקרא אין לפי שהוא בבחינת ההעלם והסתר אינו נקרא אתה אלא הוא, וכמשל גלוי בריקת השכל מכח המשכיל כו', וע' בת"א ביאור ואלה המשפטים דקכ"ז ע"א גבי וכך אצילות הוא רק גילוי א"ס ממש להיות חו"ב מלמעלה כו' מבחי' חכמה, וע' ביאור יביאו לבוש מ' דף קנ"ד ע"א, ובלק"ת גבי שבועות בד"ה וידבר אלקים, פ"ב דט"ו סע"ד ודט"ז ע"א וראשיתם כח החכמה והשכל שמתפשט מהנפש (בד"ה אלה מסעי הג' גבי נסתר וענין שהחכמה נק' ראשית הע"ס) וז"ל הפרדס ערך ראשית החכמה נקרא ראשית, מפני שהיא ראשית לגלוי כמו שהארכנו בשער אם הא"ס הוא הכתר כו' ומל' נקרא ג"כ ראשית שהיא ג"כ ראשית לכל הנבראים כמו חכמה עליונה ראשית לכל המתגלה באצילות עכ"ל וז"ל בשער הנ"ל פ"ז דף י"ד סע"ג כי אע"פ שתחלת האצילות הוא מכתר עליון, שהוא אריך אנפין, עכ"ז הוא נעלם ואינו מתגלה לרוב העלמו ותחלת התגלות האצילות הוא מז"א שתחלתו החכמה והיא נק' שירותא לפי שהיא תחלת הגלוי כו' עכ"ל, תחלת דבר ה' בהושע

בת"א . . . דקכ"ז ע"א : בהוצאת קה"ת : עו, ב. וראה בכ"ז באוה"ת ואתחנן ע' קכב.
ביאור . . . דף קנ"ד ע"א : בהוצאת קה"ת ; צב, ב ואילך.

תרגום שריות פתגמא דה' בהושע, ויש לבאר לשטתו שאע"פ שהכתר הוא ממנין ע"ס, אך שהוא בחי' סוכ"ע ובחי' חכמה שהיא ראשית הגלוי היינו בחי' ממכ"ע, וכ"כ באג"ה סי' י"ז ד"ה נודע דבאתעדל"ת וז"ל והגילוי שבג"ע היא בחי' ממכ"ע שהוא בחי' השתלשלות ממדרגה למדרגה ע"י צמצומים עצומים וכמארז"ל ביוד נברא העוה"ב והוא * בחינת חכמה עילאה הנקראת עדן העליון המשתלשלת ומתלבשת בכל העולמות (ע' בה"ז פ' כי תשא בענין אבנא למשקל בה דא יוד, ובסש"ב פל"ה בהג"ה) כמ"ש כולם בחכמה עשית * (ע' ביאור מזוזה מימין) והחכמה תחיה *, ובג"ע היא בבחי' גילוי ההשגה כו' (ע' בת"א פ' חיי בד"ה יפה שעה א' בתומע"ט בעה"ז), אבל גילוי ההארה שבתחה"מ יהי' מבחי' סוכ"ע כו' ונקרא כתר מלשון כותרת והוא בחי' ממוצע המחבר הארת המאציל א"ס ב"ה להנאצלים כו' עכ"ל יעו"ש באריכות, וע' פי' סוכ"ע בסש"ב פמ"ח וע' מענין ג"ע ותחה"מ בלק"ת פ' שלח בד"ה אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ, דרוש הראשון פ"ג, והוא ע"ד המבואר באג"ה הנ"ל, ובד"ה אני לדודי, דרוש השני פ"א ובד"ה מזמור שיר חנוכת הבית, דרוש השני פ"א, גבי ענין מזון לבוש בית, ובד"ה ויקח קרח פ"א, ובד"ה מה נשתנה הנס דפסח, ובד"ה נשא את ראש בני גרשון, דרוש השני פ"א ופ"ב, ובת"א בד"ה ויקהל משה דקמ"ו ע"ג, ומכ"ז יובן הטעם שהחכמה נקרא אתה לפי שהיא ראשית הגילוי, והרמ"ז כ' כמה פעמים שהחכמה היא ראשית העשר ספירות וכתר אינו בחשבון הע"ס וע' בת"א פ' וירא בד"ה פתח אליהו בענין אנת הוא חד ולא בחושבן ובלק"ת פ' ואתחנן בד"ה ענין ק"ש אחד ואהבת.

קיצור. ענין שהחכמה נק' אתה אבינו כי היא ראשית הגילוי, ונק' ממכ"ע, אבל הכתר אע"פ שלפי' הפרדס הוא בחשבון ע"ס עכ"ז נקרא סוכ"ע, ולפי' האריז"ל יש בכתר בחי' שאינו בחשבון ע"ס ונק' אנת הוא חד ולא בחושבן.

ג) **והנה** הפרדס בערך אב, כ' אב יש שפי' בכתר כי הוא אב הרחמים (ע' מענין אב הרחמים בלק"ת בד"ה ש"ה ממעמקים) ויש שפירש בחכמה כי נקרא כן מטעם כי הוא אב ומוציא כל ההוויות כו' וקרוב לומר שהוא בשתיהן יחד והאותיות יורו ע"ז שהם א' כתר ב' חכמה והטעם שההוויות יושפעו מהחכמה ממקור הנעלם בו שהוא הכתר כנודע עכ"ל וזהו ע"ד הנזכר בסידור בד"ה עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו הוי' אלקינו, או"א שהלבישו לזרועות דא"א, ובמא"א אות א' סעיף ב' אב נקרא חכמה דאצילות והוא נקרא אצלנו פרצוף אבא כו' ובזוהר קראוהו אב לאבהן שהם חג"ת והוא אב אליהם עכ"ל, ושם סעיף ל"ב אדם הראשון נקרא אבא עילאה, פרצוף ראשון שניכר באצילות כו' עכ"ל,

---

והוא: כ"ה בגוכי"ק. אבל בהנדפס קכה, ב: והיא.
בחכמה עשית: בהנדפס שם נוסף: כו'.
והחכמה תחיה: שם נוסף: כו'.
בד"ה . . . דקמ"ו ע"ג: בהוצאת קה"ת: פז, א ואילך.
בלק"ת בד"ה ש"ה ממעמקים: דרושים לר"ה סב, ד.

ואפ״ל כי פי׳ אבא זהו ע״ד יחוד אבא ואימא. וע׳ פי׳ אר״א בלק״ת בד״ה ביום השמע״צ כנישין יהא לכון ובבה״ז פ׳ בלק בד״ה כי מראש צורים אראנו. דף כ״ד סע״ד ודכ״ה ע״א. משא״כ בכתר לא שייך בחי׳ יחוד הנ״ל וכמ״ש במ״א ע״פ יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו כו׳ ועד״נ ואין אלקים עמדי. וזהו ג״כ ההפרש בין יחיד ובין אחד כי אחד נק׳ ג״כ חיבור דכר ונוק׳. וכמ״ש במא״א א׳ ג״ם דפי׳ אחד היינו אח ד׳. אח היינו ס״ס דז״א וד׳ היא המל׳. וכן פי׳ בזהר ויקרא ד״ז ע״ב. ובפרדס ערך אחד. אבל יחיד היינו בכתר שאין שייך שם חיבור דו״נ וכן פי׳ במא״א אות יוד סל״ט בי״נ שם וז״ל סוד יחיד מ״כ בשם המחבר הטעם שיחידה בכתר כי הוא יחיד ואין לו בת זוג מיוחדת כמו אבא או ז״א ועיין בע״ח שער דרוש עתיק עכ״ל. וכ״כ במד״ר ס״פ ואתחנן כל מה שבראתי בראתי זוגות שמים וארץ זוגות. חמה ולבנה זוגות. אדם וחוה זוגות. העה״ז והעה״ב זוגות. אבל כבודי אחד ומיוחד בעולם. מנין ממה שקרינן בענין שמע ישראל ה׳ אלקינו ה׳ אחד עכ״ל. ור״ל כי אף בעשר ספירות שייך זוגות זוגות. וז״ס אר״א זו״נ כו׳ כי הם סדר ההשתלשלות משפיע ומקבל כו׳ משא״כ א״ס ב״ה יחיד ומיוחד וכמ״כ ג״כ בחי׳ כתר נק׳ יחיד וכו׳.

קיצור. אב פירושו חכמה, כי שורש ההויות והמדות נלקחו מהחכמה בערך הבן שנלקח ממוח האב, ובינה בה מתגדלים המדות כמו הולד בבטן האם, והם בחי׳ זוג, משא״כ בכתר לא שייך בת זוג כי הוא יחיד ולמעלה מבחי׳ אחד ששייך גם בבחי׳ חיבור דו״נ.

ד) וע׳ זח״ג בלק קצ״א ב׳ בפי׳ מה שמו ומה שם בנו ובת״א פ׳ יתרו בד״ה ענין האבות. זח״ג ויקרא די״ב ע״א כתיב כבד את אביך ואת אמך וכתיב במעשה בראשית יהי מארת ברקיע השמים. מאי קא מיירי אלא אלין מאורות דא הוא אביך ואמך, אביך דא שמשא אמך דא סיהרא (וזהו כנ״ל ססעי׳ ג׳ בשם המד״ר, בראתי זוגות שמש וירח כו׳) ואין שמשא אלא קודב״ה דכתיב שמש ומגן הוי׳ אלקים. ולית סיהרא אלא כנס״י דכתיב וירחך לא יאסף עכ״ל וז״ל הפרדס ערך שמש וירח. נקראת התפארת והמ׳ כו׳ ונקרא הת״ת שמש בסוד הבחינה המקבלת מבינה שמשם זריחתו ומשפיע במ׳ כמו שהשמש מאיר בירח וכו׳ עכ״ל וע׳ בזהר ר״פ ויצא ע״פ וזרח השמש ובבה״ז שם ובזהר פקודי דף רכ״ד ע״ב ובר״פ בהעלותך דקמ״ח ע״ב ובהרמ״ז שם ובפ׳ תרומה דף קל״ז א׳ ע״פ לשמש שם אהל בהם והוא כחתן, ומ״ש ע״ז בסידור גבי השמים מספרים ובלק״ת בשה״ש בד״ה לסוסתי, דרוש השני פ״א די״ד סע״ד פי׳ שמש וירח היינו תשב״כ ותשבע״פ. וע״ש פ״ג בענין והוא כחתן כו׳. לפ״ז כבד את אביך ע״ד שרה שהוסיפה על המאורות כו׳ ובבה״ז ויצא הנ״ל פי׳ שמש הוא יסוד אבא. וע׳ בה״ז פ׳ חיי בד״ה א״ר חייא אין כל חדש תחת השמש כו׳. ויש בחי׳ שלמעלה מבחי׳ שמשא כענין סוכה שצ״ל צלתה מרובה מחמתה כמ״ש בלק״ת ר״פ ויקרא בד״ה ויקרא אל משה פ״ד. וכענין מ״ש בד״ה שובה ישראל עד. דרוש השני ספ״ג בענין כי אבי ואמי עזבוני והוי׳ יאספני. דהיינו כי אבי ואמי זהו חו״ב. וה׳

יאספני היינו ע"י התשובה שממשיך מבחי' כתר, לפני הוי' תטהרו, תטהרו בגימ' כתר כו'.

קיצור. שמשא וסיהרא שהם תו"מ נק' אביך ואמך, והם תשב"כ ותשבע"פ ויש בחי' כי או"א עזבוני, וה' יאספני.

ה) זח"ג קדושים דפ"ב ע"א פי' או"א הם חו"ב ומשה נק' ברא דילהון, אבל אנת חד בלא שותפו היינו כנ"ל בענין כתר שנק' יחיד, וכמש"ש ואנת כתר עליון על רישיה, ואימא משמשא לאבא ע"ד ויאמר אלקים דמע"ב, ולכן נקראת הבינה כבוד כו'. עו"ש פי' כבוד אביו יקרא דאבוהי, וזהו התורה שנאמר בה יקרה היא מפנינים, יקריה דאביו ואמו למעבד ציווייה, וציווי דיליה אינון פקודין דעשה כו' ואפ"ל שעי"ז ממשיך תוספת אור באו"א כמ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה ענין האבות הן הן המרכבה דקכ"א ע"ג וז"ל ולכך האבות שהן חג"ת הן בחי' מרכבה להעלות את האדם הוא בחי' חכמה כו' להמשיך התלבשות אור א"ס בחכמה להיות גלוי אנת הוא חכים כו' ולכן בק"ש אומרים שמע ישראל הוי' אלקינו שכדי להיות הוי' אלקינו הוא יחוד או"א מקדימין לומר שמע ישראל כו' וע"ש מזה בת"א בד"ה זכור ושמור דקי"ח ע"ד וניתן להם כח זה במ"ת שהם יעלו וינשאו בחי' אדם ג' קוין למעלה מבחי' אדם, וע"ש ע"ג, ועמ"ש בדרוש חמשה קנינים בענין קנין דתורה ע"ד דהע"ה היה מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה, וע"ד המשל אם לעוברי רצונו כו' לעושי רצונו עאכ"ו שיומשך הרצון עליון שלמעלה מהחכמה להאיר ממש בחכמה ע' בד"ה וישב יעקב ובד"ה ויהי בשלח פרעה, וסד"ה זכור את יום השבת לקדשו דרוש הראשון בפי' חכמות בחוץ תרונה דקי"ו ע"ג וע"ד ודף קי"ז ע"ג, וסד"ה ביום השמע"צ כנישין יהא לכון ענין עוטה אור כשלמה ובפי' שמחת תורה, שהתורה היא בבחי' שמחה ממה שנמשך בה התלבשות אור א"ס, וע' סד"ה וכל בניך בפי' על שלא ברכו בתורה תחלה, ובד"ה שיר השירים בפי' רננא דאוריתא ובלילה שירה עמי הקב"ה יושב ועוסק בתורה ובד"ה ואהי' אצלו אמון בפי' אני תורתך שעשעתי, וע' בד"ה אלה פקודי המשכן בפי' כד אתכפיא סט"א ע"י קיום מל"ת אסתלק יקרא דקודב"ה בכולהו עלמין ובלק"ת פ' שלח בד"ה טובה הארץ מאד מאד וזהו ענין כבד את אביך כו'.

קיצור. כבוד אב יקרא דאבוהי, יקרה היא מפנינים, המשכות אור א"ס בחכמה, תורה קנין אחד.

ו) גם ע"ד אכלו ריעים לעילא חו"ב וע' מזה בת"א פ' משפטים בביאור ע"פ ותחת רגליו בענין ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו, ובלק"ת בד"ה ששת ימים תאכל מצות, דרוש השני, ובשה"ש בד"ה באתי לגני, ובפ' שלח בד"ה ענין הנסכים, ובפ' מטות בד"ה ראשי המטות בענין לכו לחמו בלחמי, ובד"ה לבבתיני

בד"ה ענין האבות . . . דקכ"א ע"ג : בהוצאת קה"ת : עג, א.
בד"ה זכור . . . דקי"ח ע"ד : שם : ע, ד.
וסד"ה זכור . . . דקי"ו ע"ג וע"ד : שם : ע, א ואילך.

אחותי כלה, וזהו ענין מאכיל ומשקה, והוא המשכה מכתר בחכמה. ובד"ה חכלילי עיניים חך הטועם כו', ועמ"ש ע"פ ויטע אשל ר"ת אכילה שתיה לויה, וע"פ כתפוח בעצי היער, ובד"ה אכלוהו היום בפ' בשלח, ובד"ה להבין ענין לחם משנה, ובסידור בדרוש בהמ"ז בענין לחם מן השמים ולחם מן הארץ, ועמ"ש עוד מענין כבוד סד"ה זאת חנוכת המזבח, פ"ג, ומ"ש בד"ה האזינו השמים, דרוש השלישי פ"ד בענין ברוך כבוד ה' ממקומו, ובביאור כי על כל כבוד חופה.

קיצור. עוד כבוד ע"ד אכלו ריעים לעילא, משקה ע"ד חך הטועם אומר לי לי, גם ע"ד מן לחם מן השמים, גם כבוד ע"ד הבו לה' כבוד, כי על כל כבוד חופה.

ז) עוי"ל כי ל"ב נתיבות חכמה נמשכי' מד' מוחין ובכל א' ח' נתיבות כמנין הוי' אד' ושיהי' הדעת מתחלק לב' מוחין חו"ג זהו ע"י מו"ס כמ"ש בזח"ג דק"מ ע"א ודרס"ב א' וא"כ זהו פי' כבד כו'. עוי"ל ע"ד שארז"ל במשנה סוף סוטה דמ"ט ע"א משמת רע"ק בטל כבוד התורה ופרש"י שהיה נותן לבו לדרוש כל קץ וקוץ של כל אות וכ"ש תיבות יתירות ואותיות יתירות כו' ווהו כבוד גדול לתורה שאין בה דבר לבטלה עכ"ל.

ח) ובזה יש לתרץ דהנה המד"ר פ' בראשית פי"ב אומר תני כל מי שיש לו תולדות כו' נברא ואינו בורא כו' וכל מי שאין לו תולדות אינו לא מת ולא בלה ובורא ואינו נברא כו' ע"ש, וא"כ ק' איך אומר בנים אתם להוי', בני בכורי ישראל, איך שייך לייחס לו תולדות, והגם שבחי' תולדות אלו הוא עד"מ לפי שנלקחו ממחשבה עילאה, עכ"ז גם זה קשה, ולפמ"ש דבחי' אבא זהו בחי' חכמה אתי שפיר, כי אור א"ס עצמו הוא למעלה מעלה מבחי' חכמה, וכידוע, ושם באמת לא שייך בחי' בנים אתם, ואפילו בבחי' כתר נאמר יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו כנ"ל סעיף ג', רק בבחי' חכמה דאצי' שם שייך בחי' אבא, כי אתה אבינו אתה דוקא שהוא חכמה שם שייך לקרות אבינו וזהו ענין אבינו שבשמים וכמ"ש בלק"ת בד"ה הנך יפה רעיתי, אבל בבחי' כתר הנק' הוא, לא שייך זה רק הוא האלקים כמ"ש בזח"ג פ' קרח קע"ח ב' בפי' הוי' הוא האלקים, הוא הוי' אלקינו בכל הארץ משפטיו, והחכמה נק' נברא, כי והחכמה מאין תמצא בריאה יש מאין ואפילו א"ק נקרא אדם דבריאה, אך במד"ר שם אומר כל מי שיש לו תולדות מת ובלה תברא ואינו בורא, ובחי' זו גם בחכמה לא שייך, וצ"ל דמ"מ משל זה מדבר עיקרו רק בתולדות גשמים, ולא מה שמכונה בנמשל בשם תולדות כו', גם אפ"ל ע"פ מ"ש במא"א מ"ם ל"ג וז"ל מיתה בקדושה אשכחן בסוד מי (היינו בינה) שממיתה א"ע לקיים התורה ד"א עכ"ל.

פ"ק דקדושין דף ל"א א' מאי דכתיב יודוך ה' כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיך, תלים קל"ח, בשעה שאמר הקב"ה אנכי ולא יהי' לך אמרו עובדי כוכבים לכבוד עצמו הוא דורש כיון שאמר כבד את אביך ואת אמך, חזרו והודו למאמרות הראשונות, והקשו ע"ז שהרי באמת ולכבודי בראתיו, וע' ס"פ שנו חכמים, ועמ"ש ע"פ ואולם חי אני וימלא כבוד ה' את כל הארץ, ומ"ש בד"ה כי על כל כבוד חופה שיש ב' בחי' כבוד כו' ע"ד כי אל דיעות כו' ובד"ה האזינו השמים, דרוש השלישי פרק בענין ברוך כבוד הוי' ממקומו, דהיינו שיהי' גלוי כבוד עילאה איך שלמעלה היש וכולא קמיה כלא חשיב וזהו ענין יהי כבוד ה' לעולם שיהיה השם נקרא כמו שנכתב ולא יכנף עוד כו', והנה ארז"ל ע"פ ויבא מלך הכבוד, שהוא חולק כבוד ליריאיו, וגם עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, עתידי' צדיקי' שיקראו על שמו של הקב"ה, עין לא ראתה כו' יעשה למחכה לו, וארז"ל קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כו' א"כ מה שלכבודי בראתיו זהו שיהי' חולק הכבוד ליריאיו כו', כבוד חכמים ינחלו, והנה בפי' אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו י"ל כבודו מ' עצמו ז"א כי כבודו היינו לבוש ועצמו העצמיות וא"כ לכבודי דוקא בראתיו כי בעצמותו אינו נוגע רק בבחי' אנא אמלוך ונק' לבוש מלכות אשר לבש בו המלך, ובביאור האזינו דרוש השני פי' ולכבודי היינו התורה וע"כ עי"ז חולק מכבודו כו', ע' בפני"ם מזה דעוכומ"ז אף שמודים בבריאת העולם אומרי' שאין כבודו להשגיח בשפלים, וקרו ליה אלקא דאלקיא, ע"כ מכבדי' לכומ"ז, כמ"ש הרמב"ם ספ"ב מה' כו"מ, ואף שהאזהרה לא יהי' לך סותר זה שהרי אמר ומבלעדי אין אלקים, ואסר לחלוק להם כבוד, אמרו לכבוד עצמו הוא דורש כמ"ש במד"ר נשא פ"ח דרכ"ה ג' איזה מלך רוצה שיהיה לו שותף, אבל לשיטתם ראוי לחלוק להם כבוד, אכן כשראו שהזהיר על כבוד אב ואם הרי ראו שלא איכפת לו מה שיכבדו עוד מי, א"כ אז הודו לדברות הראשונות שמה שהזהיר מלעבדם ומלחלוק להם כבוד מפני שאין ביכולתם מאומה להרע או להיטיב כי הם מוכרחים על פעולתם ורק הם כגרזן ביד החוצב בו, ולא דמי לאב ואם שהם בעלי בחירה ובידם להטיב או להרע לבנים וכמארז"ל פ"ב דעדיות האב זוכה לבן בנוי בכח בעושר ובחכמה ובשנים, וכתיב כרחם אב על בנים, משא"כ הכומ"ז כמ"ש האומרים לעץ אבי אתה בירמיה סי' ב' כ"ז, וע' מזה פ"ד דיבמות דמ"ח ב' שזהו פי' ובכתה את אביה כו' ובמד"ר וארא ספ"ט שזהו ובעצים ובאבנים, וארא ז' י"ט, ובמד"ר כי תשא פמ"ו אתמול הייתם עוכומ"ז וקורא אותם אבי שנאמר אומרים לעץ אבי אתה כו', והיינו שהעוכומ"ז מדמים השמש וירח לאב ואם שמהם תצא ההשפעה והרי הם שותפים לאל עליון כמו שלש שותפים באדם אב ואם, והקב"ה נותן בו נשמה, וזהו שאמרו איזה מלך רוצה שיהי' לו שותף אבל באמת אינן שותפים כלל לא מהערך של אב ואם כי הם מוכרחים על פעולתם ולא ישנו את תפקידם

פ"ק דקדושין: נעתק מבוך 1072 רסה, א גוכי"ק. ראה באוה"ת יתרו ע' תשמח. תצוה ע' ב'תשנב. תשא ע' א'תתעס.

ואין בידם כלל להרע או להיטיב לכן אינן שותפים כלל כ״א הוא לבדו היודע והמשגיח והמחיה את הכל. וכמארז״ל מי אתי. וע׳ עוד במד״ר ברות מר״ב ע״פ ותעזבי את אביך ואמך. ולכן ציוה על כבוד אב ואם. לפי שהם ג׳ שותפים באדם כי הם בעלי בחירה. ואעפ״כ ארז״ל יכול אם אמר לך אביך עבור על דברי תורה כו׳ אל ישמע לו. כולכם חייבים בכבודי. אבל הכומ״ז הזהיר מלכבדם. לפי שאינן כלל אף במדרגת אב ואם. לכן ע״י אזהרת כבד את אביך וכו׳ הדו לדברות הראשונות. שאין שום ממשות בעבודת כוכבים ומזלות כלל וכלל.

מד״ר פ׳ ויקרא פ״ב דקס״ז ד׳ יוסף קיים מ״ש בתורה כבד את אביך כו׳. ע׳ רש״י פ׳ וישב ל״ז י״ג ע״פ ויאמר לו הנני. ובמד״ר פ׳ וישב פרשה פ״ד א״ר חמא בר חנינא הדברים האלו היה יעקב נזכר ומעיו מתחתכין כו׳. ויוסף הוא יסוד שממשיך מא״א.

פ׳ קדושים קצ״ג א׳. פ׳ נשא פ״ח כנ״ל. פ׳ דברים דדפ״ז א׳ ד״א אלה הדברים. מה הדבורה הזאת דובשה מתוק ועוקצה מר כך הם ד״ת כו׳ וכל מי שמקיים אותה זוכה לחיים שנאמר למען יאריכון ימיך עכ״ל. וע׳ פרש״י בחומש כאן. אם תכבד יאריכון כו׳ ע״ש. וג׳ כי כבוד או״א ממשיך מאריך אנפין. כי ג״ד חשובין כאחת. ועמ״ש ע״פ מארז״ל כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו. ובלק״ת ס״פ תבא סד״ה ויקרא משה. בענין פי׳ שופר מאריך אריכא דאנפין. וע׳ סד״ה ועתה יגדל נא בענין ה׳ ארך אפים כו׳.

רואין את הנשמע בחי׳ הרוחניי המהות את היש הוא אצלינו ברחוק רק בבחי׳ שמיעה ואצלם שפסק מהם הזוהמא כתנת עור ונעשה אור הי׳ זה אצלם בבחי׳ ראיה וממילא שומעין את הנרא׳ היש גשמי הי׳ אצלם בבחי׳ שמיעה מרחוק כי כשנגלה הרוחניי נתבטל היש. ובזה יובן ענין שמרבע״ה אמר האזינו השמי׳ כי שמי׳ יתו״ע הי׳ אצלו מקרוב ע״ד הנ״ל משא״כ ישעי׳ השיג מיחו״ת בבריא׳.

את הקולות כו׳ וקול השופר. הטעם שצ״ל קול השופר במ״ת י״ל כמ״ש בזח״ג ד״ו ע״ב אוריי׳ מהכא נפקא כו׳ אתר דכל חירו בי׳ תליא. היינו מבחי׳

רואין את הנשמע: נעתק מבוך 1114 קלה, א טכי״ק.
את הקולות: נעתק מבוך 1054 קי״ג, א.

בינה שהיא נק' שופר ונק' דרור עלמא דחירו עזח"ב קפ"ג א' והיא בחי' היום החמישי' וע"כ התו' שיצאה ממנה נק' חירו והתורה היא ז"א וזהו בחי' הקולות ה' קולות, והלפידי' ה"ג בנין הנוק' מל"ת וכיון שכולם נמשכו מבינה שנק' שופר ע"כ נתנה התורה בקול שופר. וענין בחי' זו היינו שהאדם אף שיקיים התומ"צ עכ"ז צריך ג"כ שיקיים מקור התורה וה"ע בחי' עד שקראה אמי שהוא מס"נ בא' שזהו מקור התומ"צ כי כל האומר אין לי אלא תורה, כנדרש בפ' מקץ ע"פ רני ושמחי בענין ג' בחי' בתי אחותי אמי, ובחי' אמי זהו קול השופר כמ"ש שם האחת שפרה כו' שהיא המיילדת הבני' שהם בחי' תומ"צ וע' זהר רנ"ד א' חמש בנין כו', וע' מענין חירו דתורה במק"מ ר"פ קרח ב' הרח"ו שלכך העוסק בתורה נק' בן חורין בן דאי' הנק' חירות עילאה וע' בענין זה בזח"א ס"פ לך מהו בן שמן כד"א בן חורין כו' והרמ"ז שם פי' החירות מצד המשכת המקיפי' כו' וג"ז הוא בבינה כו', והנה הקולות פי' בזח"ב קצ"ד א' שהם בחי' אספקלריא דנהרא, והם בחי' ע"ס דאו"י וכנז' בד"ה נ"ח שהם נר מצוה או"י, והלפידי' י"ל או"ח כשלהבת קשורה בגחלת, ובפרדס ובמא"א שהם מצד מל' והם ע"ס שמלמטלמ"ע ע' בע"ח שער מ"ן ומ"ד דרוש י"ד, גם הם ב' בחי' מלאכי' דאי' בע"ח שער הנ"ל ב' התיקוני' שהקולות הם מלאכי' שיצאו מזווג נשיקין, ולפידי' הם ודאי מלאכי' כמ"ש ביחזקאל א יג בוערות כמראה הלפידי', וי"ל ביאורם דמבואר בבה"ז בשלח משריין ורתיכין הם ב' בחי' מלאכי' הא' מלמעלמ"ט הב' מלמטלמ"ע, וז"ע קולות ולפידי' ושרשן מע"ס דאו"י ודאו"ח וכמ"ש בזח"א רמ"ז שיש מלאכי' שנק' בנות נוקבין וע' ר"פ שמות וכו', והנה תכלי' תשוקת המלאכי' שיהי' בי"ע ג"כ כאצי' איהו וגרמוהי חד וע"ז בוערים כו' וכמבו' בהביאור ע"פ כי כאשר השמי' החדשי' ע"ש. והנה עבודת האדם בקיום התומ"צ שהם ג"כ בחי' מים ואש קולות ולפידי' שעי"ז נמשך שיהי' איהו וגרמוהי חד גם באדם שיהי' יד האדם כלי לאלקות כמו חסד דרועא ימינא כמ"ש במ"א ע"פ פזר נתן כו', ואברהם קיים זה ע"י עבודה רוחני'. וזהו וכל העם רואי' פי' שראו היחוד למעלה איך איהו וגרמוהי חד בקולות ולפידי' ואיך שכ"ז יהי' כמ"כ באדם ע"י תומ"צ. אך עכ"ז צ"ל וקול השופר כנ"ל ע"ד שקראה אמי כו' שעי"ז מס"נ מעורר אא"ס יחוד או"א ואז אח"כ ע"י תומ"צ ממשיך יחוד זו"נ איהו וגרמוהי כו' גם למטה. גם ע"ד שנת' ע"פ שוש אשיש וע"פ כי המצוה שלמלאות הפגמי' שנעשו בתומ"צ צ"ל ממקור כענין אנכי שלמעלה מש' הוי' וזהו ע"י השופר, ולכן מ"ת שנמשך הכח לתורה ומצות מהמקור צ"ל ע"י השופר כו'.

וענין קול השופר הולך וחזק כו' ובזח"ג ד"ו ע"ב אלא אוריי' מהכא נפקא פי' קול הוא בחי' ז"א דאצי' שנק' תשב"כ והוא בחי' המדות דאצי' שמהם נמשך כו"פ טו"ט* כו', אך היינו המשכת וירידת התורה אבל מקור התורה הוא למעלה מהמדות וז"ע שקדמה התורה לעולם אלפי' שנה הוא בחי' אאלפך חכ' אאלפך בינה וכמ"ש במ"א ע"פ השמי' כסאי כו', ונודע דבחי' בינה נק' שופר

כו"פ טו"ט: — כשר ופסול טמא וטהור.

וזהו אוריי׳ מהכא נפקא שבחי׳ השופר הוא מקור התורה, וענין בחי׳ זו הוא מארז״ל לא זז מחבבה עד שקראה אמי פי׳ אמי אם הבני׳ שהוא המוליד בחי׳ הגילוי וההמשכה שע״י תומ״צ, והיינו ע״י למס״נ בא׳ שמשם הוא מקור התורה ועי״ז הוא ממשיך גילוי התו׳ ממקור חוצבה דאוריי׳ מחו״ב נפקת וז״ש ועשיתם אתם כי ע״י האדם נמשך בחי׳ תומ״צ והוא ע״י מס״נ בא׳ כו׳ וכמ״ש במ״א ע״פ רני ושמחי כו׳, ולכן נתנה התו׳ ע״י קול השופר שיהי׳ בחי׳ ועשיתם אתם דהיינו כי אף שיקיים התומ״צ עכ״ז צריך שיקיים ג״כ מקור התורה וה״ע בחי׳ שקראה אמי כו׳. והנה תשב״כ ותשבע״פ הם בחי׳ דו״נ כי מל׳ פה תשבע״פ קרינן לה, והענין כמו עד״מ שעיקר גידול והוויית הולד ברמ״ח אבריו ושס״ה גידיו הוא דוקא ע״י עיבור בבטן האם שהגם ששרשו נמשך מטפת דכר מ״מ בטפה ההיא אין התחלקות העצמו׳ והגידי׳ כו׳ נגלים בפו״מ כלל רק שהם בהעלם ובכח אבל יציאתם מהעלם אל הגילוי הוא ע״י שהיי׳ ט״ח בבטן הנוק׳ ששם מצטייר הולד ונעשה בנין שלם, וכך עם היות שהתשב״כ הוא שרש ומקור לכל ההלכות שבתשבע״פ מ״מ כל עיקרי ההלכות מבוארות יפה בתשבע״פ דייקא ובה הן מתגלות ונגדלות ממש משא״כ בתשב״כ הם נרמזות ברמז בעלמא ביתוד אות או תיבה ומזה נעשה מסכת שלימה בתשבע״פ בביאור כל פרטי הלכות ודקדוקיהן כו׳, וזהו ויהי קול השופר הולך וחזק ופי׳ בזהר שם ענין הולך שהוא ע״ד כל הנחלי׳ הולכי׳ אל הים והיינו ים התלמוד והיינו ההמשכה שנמשך מתשב״כ לתשבע״פ ולכן עי״ז וחזק שכשנמשך בתשבע״פ נעשה חזק והוא כמו עד״מ מה שמטפת דכר נעשה ולד בבטן האם ה״ז שנעשה חזק הרבה יותר מכמו שהי׳ תחלה טפה בעלמא שאין לה חיזוק כלל מערך החיזוק שיש לולד, וגם אז כשנעשה ולד ניתן בו נשמה כך עיקר התגלות רצה״ע שהוא נשמת כל האצי׳ וחיותם כמ״ש בזח״א רמ״ה הנה גילוי זה הוא דוקא ע״י תשבע״פ, ח״ע הולך וחזק מאד, כי מלבד שנעשה חזק עד״מ מטפה א׳ נעשה גוף שלם הרי עוד זאת שאז ניתן בו נשמה כו׳ וכך אוריי׳ מח״נ אכן ע״י תשבע״פ שנמשך התכ׳ מהעלם לגילוי עי״ז נמשך ונתגלה ג״כ רצה״ע שלמעלה מהחו״ב כו׳. וזהו שארז״ל שמור זו משנה והוא כמ״ש בקשתי את שאהבה נפשי כו׳ אחזתיו ולא ארפנו עד שהבאתי אל בית אמי כו׳, כי ענין שאה׳ נפשי הוא האה׳ שנתעורר ע״י התבוננות בגדולת א״ס ב״ה שעי״ז תכלה ותכסוף הנפש לדבקה בו ית׳ אך כדי שיהי׳ קיום אה׳ זו הוא ע״י שהבאתי אל בית אמי זו תשב״כ וחדר הורתי זו תשבע״פ שהם בחי׳ כלי׳ להכניס בתוכם גילוי אלקותו ית׳ משא״כ בביטול הכלי׳ מסתלק האור כנודע ומבוא׳ במ״א. ועז״א שמור זו משנה שע״י תשבע״פ הוא שמירת אור האה׳ בל תמוט ח״ו וז״ע הולך וחזק. וזהו משה ידבר והאלקי׳ יעננו כו׳ משה ידבר הוא בחי׳ יחו״ע שלמעלה היש ולמטה אין דכולא קמי׳ כל״ח. אך להיות והאלקי׳ שהוא יחו״ת ג״כ יעננו למטה ג״כ כפי שנמשך אליו בקולו של משה שיהי׳ למטה ג״כ הגילוי כמו למעלה זהו ע״י תשבע״פ שהיא בחי׳ מל׳ מקור דבי״ע כו׳ שעי״ז נמשך למטה ג״כ בחי׳ הביטול כו׳.

קיצור. קול השופר הולך וחזק עזח"ג ר"ב פי' קול הוא ז"א שהוא תורה ונמשך מן השופר שהוא בינה אימא והוא הולך אל המל' ע"ד כל הנחלי' הולכי' אל הים והיינו תשבע"פ, שמתשב"כ נמשך הכל בתשבע"פ, ומה שע"י נעשה חזק י"ל שיובן ע"ד מ"ש בלק"ת ביחזקאל שהטפה הנמשכת מדכורא בהיותה תוך הנוק' היא מתחזקת ומצטיירת בגוף חזק, משא"כ אם לא נמשכה בנוק' נשאר רפויה, שלא נעשה ממנה הולדה כו'. והנה תשב"כ ותשבע"פ הם דו"נ אדם וחוה כמבו' בד"ה ענין הברכות שתשב"כ נמשל לטפת האב ומזה נעשה ולד בתשבע"פ שנעשה מסכת שבת כו' וז"ע ההתחזקות שע"י שהולך ונמשך בתשבע"פ דוקא נעשה חזק. וז"ע יד הגדולה ויד החזקה כו'. ויובן זה עוד עפמ"ש שמור זו משנה שע"י משנה הוא שמירת האור כו' והיינו מטעם הנ"ל שמור לנוק' וכן בכל אדם ע"י תשב"כ שהוא בחי' קול נמשך גילוי המדות אוי"ר מההעלם אל הגילוי כמ"ש ע"פ לכן אמור. וז"ע קול השופר שהוא כלול מג' בחי' אר"מ חג"ת אוי"ר. אך קול זה צ"ל הולך אל הים הוא בחי' תשבע"פ וע"י וחזק ועמ"ש ע"פ וזאת המצוה כו' לשמור כו'. וזהו משה ידבר הוא בחי' תשב"כ והאלקי' יעננו תשבע"פ כו'.

מזבח אדמה תעשה לי חבחת עליו את עולתיך ואת שלמיך כו' בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך כו'. הנה אמרו במד"ר אדם ממקום כפרתו נברא נאמ' כאן ויצר ה' אלקים עפר מן האדמה ונאמר שם מזבח אדמה תעשה לי, ולכן כתיב אח"כ וישלחהו ה' מג"ע לעבוד את האדמה אשר לוקח משם כי כאן נברא ולאחר• הוחזר לשם בכדי לתקן, וזהו לעבוד את האדמה אשר לוקח משם והיינו ע"י הקרבנות כי על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח הנה עבודה הוא מעשה הקרבנות והנה עתה תפלה במקום תמידים תקנום סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה סולם דא כבש דמזבח וראשו מגיע השמימה שריחן עולה עד לשמים כי שמים הם מקיפים ושמימה הם מקיפים גבוהים והשמימה בה' נוספת הוא עוד בחי' גבוה יותר ממקיפים דא"א כי לכן כתי' מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי' שהוא בחינה גבוה כ"כ עד שהוי' הוא בס"ת כי היא בחינה ומדריגת מילה דכל ה' את לבבך כו' וע"ד החסידות היינו שמימה הוא בחי' סוכ"ע וארצה הוא בחי' ממכ"ע והנה סולם מחבר בחי' ומדריגת מוצב ארצה עם שמימה הוא בחי' התחברות סובב בממלא להיות ריח ניחוח להוי' המשכה בשם הוי' כי הוי' יו"ד צמצום ה' התפשטות ו' המשכה וצריך להמשיך משם הוי' והוא המשכת סוכ"ע בממכ"ע וגם שפי' דסולם הוא מס"ט שהוא מוצב ארצה כי

מזבח אדמה: נעתק מבוך 452 קבב א. ראה אוה"ת יתרו ע' ב'תשכא מאמר זה בשינויים ובקיצור.

ולאחר: ארצ"ל: ולאחר כך.

מקומו בעולם הבריאה ומ"מ וראשו מגיע השמימה כי מט"ט קושר כתרים לקונו כו' וזהו ואני תפלה שבחי' ומדריגת תפלה היא לחבר בחי' אין עם בחי' ומדריגת אני כי אני הוא אותיות אין והיינו כי אין הוא כתר ואני מל' וע"י התפלה נמשך מבחי' אין כתר בבחי' אני מל' וזהו ואדם אין לעבוד את האדמה ואי' במד"ר ואדם אין כאליהו וכחוני המעגל לעבוד את האדמה לעבוד את הבריות להקב"ה והיינו כי אליהו אמר ב"פ הוי' הוא האלקים הוי' הוא האלקים והענין כי בפעם ראשון הוי' הוא האלקים היינו כי אלקים הוא לשון כח כמו יש לאל ידי כי הנה בתיבת אלקים מצינו לשון רבים וכמו אלקים קדושים הוא שם * הוי' הוא אחד וכמ"ש הוי' אחד. והטעם כי אלקים לשון כח שהוא כח החיות מאלקות בעולמות. ומה שהוא לשון רבים הוא ע"ש ריבוי התחלקות בנבראים וכמו שיש דצח"ם ובכל א' יש ריבוי מיני התחלקות. וכמ"ש מה רבו מעשיך ה' וע"כ אלקים לשון רבים והנה שם הוי' שהוא מקור הכח הוא אחד וכמו עד"מ שכל שמתחלק עפ"י ריבוי צרופים שבכל צירוף עומד מעט משכל אבל מ"מ השכל הוא אחד רק שמתחלק בריבוי צרופים וכמו"כ יובן שהוי' הוא א' שהוא מקור הכח. ואח"כ כשצריך להגיע בריבוי התחלקות נבראים שהוא ע"י שם אלקים הנה אז הוא בחי' ריבוי. אך עכ"ז הוי' הוא האלקים פי' שצריך לידע דהגם שיש אלקים הוא ריבוי התחלקות. מ"מ אינו כח נפרד כי הוי' הוא אלקים והגם שהוי' הוא אחדות ואלקים ריבוי התחלקות מ"מ הריבוי נמשך מהאחדות ולכן כי הוי' הוא אלקים וזהו פי' דהוי' הוא האלקים פ"א ולהבין פי' דהוי' הוא אלקים הב' היינו כי עתה מאיר שם אלקים אבל הוי' אינו מאיר. והנה הוי' אלקים היינו שיהי' מאיר שם הוי' כמו שם אלקים. וכמ"ש והייתי לכם לאלקים דקאי על שם הוי' דשם הוי' יהי' מאיר כשם אלקים. וזהו ונגלה כבוד הוי' וזהו ואדם אין כאליהו להמשיך מבחי' אין באני. ולהבין ענין אדם הנה כתי' ויצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה ולהבין מהו מן האדמה דוקא הנה כתי' ויקרא אדם שמות לכל הבהמות וכו' ואי' במדרש שאמר לו הקב"ה אתה מה שמך אמר לו לי נאה לקרות אד"ם למה שנבראתי מאדמה. וצ"ל דא"כ למה לא יקראו לו ארץ ולמה אדם ע"ש אדמה דוקא. והענין כי הנה איתא במדרש הארץ יש לה ד' שמות ארץ תבל אדמה ארקה. כנגד ד' תקופות. ארץ בתקופת ניסן שמרצה את פירותיה. תבל בתקופת תמוז ע"ש שמתבלת את פירותיה פי' שנותנת טעם בפירות. אדמה בתקופת תשרי שהארץ עשויה בולין בולין והיינו כי אז עת גשמים ולכן אז נקראת אדמה. כי אדמה היא נקראת כשמקבלת מטר משא"כ בלי מטר היא נקראת ארץ וכמ"ש ואד יעלה מן הארץ והשקה את פני האדמה. הרי שנקראת ארץ מקודם רק כשהשקה אזי נקראת אדמה. ולכן כתי' ולקח מראשית כל פרי האדמה. כי ע"י שהמטר יורד מצמיח הארץ פירי ואזי נקראת אדמה היוצא מזה שהאדמה היא נקראת ע"ש קבלת המטר. והנה כמו"כ צ"ל באדם שנברא ג"כ מאדמה. והענין כי הנה אדם הראשון נק' גמר חלתו של עולם

שם : אוצ"ל : אבל שם.

ואי' במדרש ובירושלמי כי הנה חלה היא מה שהאשה מקשקשת עיסתה במים אזי מגבהת חלתה. וכמו"כ אדה"ר שהי' חלתו של עולם הנה נעשה אחר דכתי' ואד יעלה מן הארץ והשקה את האדמה אזי נברא אדה"ר שהי' חלתו של עולם והענין כי יש ד' יסודות אש רוח מים עפר. והנה עפר למעלה הוא בחי' מל', והטעם שנק' בשם עפר הוא כי כמו עפר למטה הוא בחי' אחרונה כמו"כ למעלה בחי' מל' הוא שמהווה עולמות זהו בחי' אחרונה שבאלקות כי לא זהו עיקר אלקות מה שמהווה עולמות כ"א הוא בחי' אחרונה. והנה מזה נעשה נפרדים. אבל מים הוא המשכת הביטל. וכמ"ש במשה כי מן המים משיתיהו. וזהו יקוו המים אל מקום א' היינו לקבל בחי' ומדריגת ביטל דאחד יחו"ע ובמד"ר איתא בתחילת ברייתו של עולם לא הי' קילוסו של הקב"ה עולה אלא מן המים. ולכן אמרז"ל שבת (די"ח) עפר בר גיבול הוא אבל אפר לאו בר גיבול כי מה בין אבק לעפר אבק דאשתאר מן נורא כדאי' בזהר (פ' וישלח דק"ע) והענין כי עפר עבד פריו שהוא מל' דאצי' והיינו ע"י מים וע"כ עפר בר גיבול הוא ואינו מקבל הביטל דבחי' מים. וזהו ענין בורות נשברים אשר לא יכילו המים כנ"ל. והנה לכן ע"י ואד יעלה מן הארץ והשקה את האדמה שהוא שנעשה גיבול עפר במים. אזי שנעשה אדה"ר חלה כי זולתי הגיבול במים הרי מצד בחי' דעפר הרי נעשה נפרדים אבל ע"י הגיבול במים אזי נעשה אדה"ר חלתו של עולם וענין החלה הגם שלא נתתרץ כ"א רק עפר ומים. א"כ מהו חלה. הענין כי גם בגיבול זה דעפר ומים יש ג"כ ב' מדריגות אם העפר יותר על המים וגובר על המים. או שהמים רבים וגוברים על העפר. ולמעלה זהו כי יש שילוב הוי' באדנ"י שאדנ"י גובר כי האות* הוא הגובר. ויש שילוב אדנ"י בהוי' דשם הוי' גובר. והנה חלה היא להיות שילוב אדנ"י בהוי'. וזהו חלה כי חלה הוא תפילה מלשון חלו נא פני אל. ולכן חלה הוא אחד מארבעים ושמונה כי הוא כנגד י"ב צרופי הוי' שהוא ד' אותיות וכ"א כלול מי"ב צירופים כי יש י"ב צרופים מכל אות בשם הוי'. וזהו אדם שנבראת מהאדמה כי אדמה היא בתקופת תשרי שאזי זמן ירידת גשמים והארץ עשויה בולין בולין. והגם שבפסוק נק' מרחשון חודש בול הנה או עיקר הגשמים אבל מ"מ התחלת ירידת הגשמים הוא בתשרי. וכמארז"ל בר"ה (די"א) ואותו הפרק זמן רביעה היתה כו' והנה הוא ע"י ואד יעלה והם העננים המתהווים מאידים העולים מן הארץ. ובהם המטר יורד מן השמים. הרי קודם שהמטיר נק' ארץ ולאחר שמטר יורד והשקה נק' אדמה. והנה כמו"כ בארץ העליונה שהיא כנס"י שייך ואד יעלה מן הארץ שהו"ע אתעדל"ת. כי ואד יעלה מן הארץ פירשו במד"ר בראשית (פי"ג) שהוא לשון שבר. כי ואד יעלה מן הארץ עלה שבר מלמטן המטר מיד גשמים יורדים וכתי' יערוף כמטר לקחי כפו ערפן לתשובה המטר יורד. ולכן אתי שפיר שבתשרי נק' אדמה כי או עשי"ת ותקיעה שתוקעים בעשי"ת שמשברים ליבם להיות לב נשבר ונדכה. וזהו ענין אדמה. וע"כ אדם שנבראת מאדמה. כי אדה"ר נברא בא' בתשרי שהוא אדם שנבראת מאדמה כי בתשרי

---

*האות: אוצ"ל: האות הראשון.

עשי"ת ותוקעים תשר"ת כו' ולכן הקריב שור פר כמ"ש ותיטב משור פר שדוד ביקש שיהי' ותיטב משור פר שהקריב אדה"ר, אבל עכ"פ הקריב שור פר, ויש דעה בגמרא דשור פר הוא שופר, ולפי"ז ענין מזבח אדמה תעשה לי היינו ענין ההכנעה וביטל, וגם עוד זאת ענין התשובה, שכדי שיהי' בבחי' מזבח אדמה צ"ל תחילה ואד יעלה מן הארץ, וזהו ויבא כגשם לנו, כי הנה הגשם יורד בענן וכמ"ש המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר והעבים נתהווים מהאידים אשר יעלו מן הארץ להיות הענן וחושך, ובהם יורד מטר אח"כ וכדאי' בגמרא סוכה (ד"י א) שעננים הם גדולי קרקע ע"ש והיינו שישים אל לבו רחוקו מאור פני הוי' והסתר אודו, ישת חושך סתרו, וכל נהורין מתחשכאן קמי' דלית מחשבה תפיסא ביה כלל, זהו ואד יעלה שבר מלמטן וזהו"ע צמאה לך נפשי, ואזי ע"י אתעדל"ת ויבא כגשם לנו המרוה את הצימאון והוא הנק' המשכת מ"ד שהוא ענין חסד עליון ואהבה רבה שלמעלה לדבקה בהוי' אחד בגילוי אוא"ס ב"ה על נפשו והוא הנמשך ע"י מעשה המצות שהם גילוי רצון העליון, וזהו פקדת ארץ ותשוקקה, פקדת הם המצות רמ"ח פקודין דאינון רמ"ח אברים דמלכא כי הם מבחי' ה' חסדים כי רמ"ח אברים הם ט"ס ורת"ס הם רמ"ג וה"ח מגדילים הם הרמ"ח ועי"ז ותשוקקה שהמצות ממשיכים בחי' רצה"ע ואה"ר בנפש וזהו ואד יעלה ואח"כ והשקה, ואזי נק' מזבח אדמה וכ"ז הוא פירוש אדם שנבראת מאדמה והנה עוד איתא שם במדרש שאמר לו הקב"ה לאדם אני מה שמי וא"ל לך נאה לקרות הוי' למה שאתה אדון על כל בריותך, וזהו אני הוי' הוא שמי, ומהו הפי' הוא שמי א"ר אחא הוא שמי שקרא לי אדה"ר, והנה אינו מובן דא"כ שהטעם מפני דאתה אדון הי' לו לקרות אדנ"י מפני שאתה אדון ומהו זה טעם על הוי' לך נאה לקרות הוי' מפני שאתה אדון, ויש מפרשים שהכוונה הוא על שם אדנ"י הוי' כמו שנק' אדנ"י אך באמת אין הפי' כן כי איתא שם על פסוק אני הוי' הוא שמי שקרא אדה"ר לו הרי קאי על שם הוי' ממש אך הענין כי הנה כתי' ה' מלך, וצ"ל איך נק' הקב"ה מלך, וכמ"ש כ"א ה' מלך ישראל הלא אין מלך בלא עם וצ"ל עם ערך למלך, כי לכן שיר של אדה"ר הי' ה' מלך גאות לבש, כי מקודם בריאת אדה"ר לא הי' שייך מלוכה וכמו שאין שייך שאדם ימלוך על בהמות וחיות כי אינם בערך האדם וכמו"כ למעלה שהיה רק בהמות וחיות לא שייך מלוכה כי הגם שהי' מלאכים הנה גם הם נקראים פני ארי' פני שור עד בריאת אדה"ר שאז אמר ה' מלך וא"כ צ"ל דגם על האדם איך שייך מלוכה הרי אין ערוך לך יותר משאין ערך בהמה לאדם, כי בהמה ואדם הרי ומותר האדם מן הבהמה אין אבל לגבי מהו"ע ית' אין ערוך לך כלל וא"כ איך שייך מלוכה, אך הענין כי הוי' מלך כתי' והיינו כשנתצמצם למעלה בבחי' כמראה אדם אזי שייך מלוכה כי על הכסא כמראה הוא מראה דמות כבוד הוי' וזהו ה' מלך, והנה כמו"כ הוי' לפי שאתה אדון כו', ועוד פי' אדם אדמה לעליון כי הגם דאדמה לעליון כתי' בנ"נ בפסוק הנה גם בקדושה בישראל יש בחי' זו, וכמ"ש אני אמרתי אלקים אתם, הגם דכתי' אכן כאדם תמותון, מ"מ לע"ל יהי' בחי' זו, והנה פי' אדם אדמה לעליון הוא בחי' זו היינו קוב"ה מצלי מאי מצלי יהי

רצון שיכבשו רחמי את כעסי כו׳ והוא בחי׳ שלמעלה מז״א כי אדמה לעליון בחי׳ א״א וזהו סוב דודי ודמה לך שידמה לך לעצמותך, ועי״ז לצבי או לעופר האילים איהו עופר ואיהו עפר, שע״י עפר בחי׳ ביטל עי״ז נמשך עופר האילים שהוא בחי׳ מרוצת האיל שיגיע גם למטה ההמשכה וזהו גיאות תשפיל עם ושפל אנשים יתמוך כבוד, ואיתא במדרש גיאות אדם זה אדה״ר שנתגאה לעשות תשובה ושפל אנשים יתמוך כבוד זה אברהם שאמר ואנכי עפר ואפר שעי״ז זכה להקרא אדם הגדול בענקים דשם זה הוא למעלה מאדה״ר, כי פי׳ בענקים ע״ש שמעניקים את השמש כי שמש ומגן הוי׳ אלקים הרי שמש יחו״ע מאיר ע״י המגן, אבל להיות השמש מאיר בעצמה והוא בחי׳ כמ״ש בצאת השמש בגבורתו זהו ענין ענק שמעניקים את השמש, אך הנה כ״ז מזבח אדמה תעשה לי ואח״כ וזבחת עליו עולתיך ואת שלמיך, כי הנה עולתיך העלאה מלמטה למעלה ושלמיך הם המשכה מלמעלה למטה וזהו ג״כ ויפח באפיו נשמת חיים שהוא בחי׳ אש ורוח, כי ענין חלתו של עולם בחי׳ עפר ומים זהו מבחי׳ זו״נ אך ויפח באפיו נשמת חיים הוא בחי׳ אש ורוח כי הנה ההפרש בין מים לעפר הוא כמבואר בלק״ת בדרוש מאפה תנור כי טבע המים לדבק וטבע האש לפרד כי טבע המים לדבק היינו ע״ד ובו תדבקון ומ״מ הנפש הוא בשלימותה רק שמתדבקת לאלקות אבל טבע האש לפרד היינו להיות נכלל כנר באבוקה והנה רוח הוא כי בקרבנות נא׳ לריח ניחוח ריח ורוח הוא מדריגה אחד כו׳, ובכלל הנה ע״י גיבול דעפר ומים שזהו מזבח אדמה ההמשכה מבחי׳ ו״ה אבל ע״י וזבחת עליו עולתיך ואת שלמיך הוא המשכה מבחי׳ י״ה עולתיך מלמטה למעלה ושלמיך הוא מלמעלמ״ט משים שלום בפמשלמ״ע ובפמעשלמ״ט בב׳ הבחי׳ בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך כו׳ הנה אזכיר את שמי היינו ע״ד שישראל נקראים מקדשי שמך כי הם ממשיכים מבחינת אתה קדוש בשמך קדוש וזהו אזכיר לשון דכר וגם אזכיר את שמי הוא ע״י התורה, כי לכאורה הול״ל תזכיר את שמי ומהו אזכיר אך הענין כי תורה ואשים דברי בפיך ודברי אשר שמתי בפיך, כי כל הקורא ושונה הקב״ה יושב ושונה כנגדו, וזהו אזכיר את שמי, וזהו העבודה דויניחהו בג״ע לעבדה שהעבודה היה תורה כי רק אח״כ אחר שחטא נעשה לעבוד את האדמה ע״י קרבנות, וזהו אזכיר את שמי על ידי התורה כי כל * הקב״ה קורא כנגדו, והנה בכל המקום כי יש מקום לתתא ברוך המקום ויש הנה מקום אתי וכן מקום שבע״ת עומדים והנה בכל המקום אשר אזכיר את שמי ע״י תורה כי תורה זאת התורה לעולה ולחטאת ולאשם ולזבח השלמים כי המקריב עולה הוא רק עולה כו׳ ובזמן בהמ״ק, אבל תורה כל העוסק בתורת עולה כאילו כו׳ גם עתה ולכן בכל המקום כו׳ אך כ״ז הוא כשיש מקודם ענין מזבח אדמה שהוא מים ועפר כנ״ל ואח״כ עולתיך ושלמיך הוא בחי׳ אש ורוח והנה כשלומד אח״כ תורה אזי בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך אותיות בכתרו כו׳.

כל : ארז״ל : כל הקורא ושונה.

פ׳ משפטים

(ואלה המשפטים)

א׳. זרע אדם וזרע בהמה, כחולמי׳ מדמה* בהמה דעת קיום אכל היום בהמות תניא פמ״ו וכש״כ שאדם לבהמה נחשב ע״כ ימשיך דעת גם בבהמ׳ בה״ר אדה״ר קודם החטא. ב׳ מרע״ה (שבכל א׳ מישראל בתניא פמ״ב) ממשיך דעת ג״כ לבהמה ומלאכי׳ בקדוש ע׳ פע״ח. ג׳ כחדא כי צ״ל מודו״מ כסדר (ע׳ שמאלו תחת) ומשה משה לא פסיק (ע׳ משה ידבר). ד׳ כי תקנה בריא׳ מאין ליש קנין הגלוי מההעלם (עמ״ש ואתחנן) עברי מעה״נ שרש נשמו׳ אך ירדו למטה זרע בהמה (וזהו ענין מזלי׳ ולכי לך) ומרע״ה הי׳ נשמתו שבגופו ממש משם ח״ש לא פסיק טעמא משא״כ יעקב יעקב פ״ט כי אין המזלי׳ ממש הנשמה שבגוף, ע״כ יכול להמשיך הדעת. ה׳ שש שני׳ יעבוד לרחוץ הלבושי׳ שעלו מן הרחצה רעי׳ מהימנא רוחץ עדרו זרע בהמה הנ״ל במי׳ דעה״נ רוחצות בחלב, והיינו ע״י התפלה ליבון הלכתא, ושביעי׳ חנם למעלה מאתעדל״ת.

עבד עברי משנה שכר מט״ט נק׳ שכיר. לחפשי נטייל בג״ע לא מזדעזעין.

י״ר משפטי׳ יסוד ת״ת משפטי ד׳ אמת משפט עבדו ומשפט עמו למען דעת כו׳ כי חק וכו׳ ומשפט, בזהר מקץ מלך במשפט יעמיד, ציון במשפט, הליכות.

ג׳ עדרי׳ מקיפי׳ ופנימי׳ וחיצוני׳ יש להעיר מג׳ כתות כת א׳ אומרת ק׳ שרפי׳ מאדך מקיף כת א׳ אומרת ק״ק פנימי׳ בחי׳ חיות ולמטה תורה על לבבך כו׳ ונקדשתי בתוך כו׳, כת ג׳ קק״ק אופני׳ ולמטה מצות מעשיות, אמי אחות בת, או להעיר משארה כסות׳ ועונתה שהן כלים שארה אורו׳ עונתה א״מ כסותה, או להעיר ממזון לבוש בית, והערה ראשונה מכוון יותר דיש א״ב ג׳ עדרי׳ במלאכי׳ ג׳ כתות הנ״ל וכן בנש״י, והן בי״ע, ולכן דרך ב״ע נשמו׳, יצי׳ מלאכי׳ וזהו קדיש בשמי כו׳ קדיש על ארעא ב׳ קדוש דישראל קדיש לעלם דמלאכים.

שיגייך י״ל גרסינן תורה ורוחצו׳ בחלב ליבון הלכתא ועי״ז שכולם מתאימו׳ עליו׳ ל״ב נתיבו׳ החכמ׳ במקורן ח״ס וזהו חכמו׳ בחוץ עי״ז תרונה עלי׳ והיינו כעדר וכו׳ מצות.

זרע אדם: נעתק מבוך 1039 רמז, א גוכי״ק. כנראה קיצורים לד״ה זה הנדפס בסה״מ תקס״ה ע׳ רמז. תו״ת שמות ע׳ תט, א. ובתו״א פ׳ משפטים. וראה דרך מצותיך פ, א.

מדמה: אינו ברור בגוכי״ק.

שערו' היניקה הארה וזיו כמו אותיו' השערה עצמה לבוש כלי כו' משל כו'. רחצה ד"ע משה ממשיך מטורי חשוכא רעים האהובים מתאימות. ועמ"ש בפסוק סמכוני שהשערו' מגלגלתא והיניקה שבהן ממוחא והנה במשיכ' השער' עצמה כאב שאדוקה בגלגלתא אבל מצד הפרשת היניקה אין כאב ולכן בהחתך השערה לא יכאב כי רק מותרי מוחי' וזה שהחיצוני' והשער' עצמה שרש' גבוה יותר וכן גשמיו' לגבי רוחניו' ומצות לגבי תורה, ומ"מ בחתי' השערה אין כאב כי אף שגשמיו' שרשו מסוכ"ע מ"מ לית מאן דתפיס בי', וצ"ע אם המשל דומ' לנמשל.

ה'. **עוי"ל** בפי' כעדר כו' דהפי' פשוט שרוחצי' הרחלו' ומתלבן צמרם וכך בנמשל הוא ענין לבושים הנעשי' לנשמה מהתומ"צ שנש"י נק' רחל ע"ש מס"נ כמ"ש ע"פ ותוסף אסתר וע"פ ורחל היתה יפ"ת כו' וגם רחלים זרע בהמה מבחי' רחל ה' קטנה משא"כ למען אחיו וכו' ב' מיילדות ה' אחת כו', וצמר היינו לבושי הנשמה, ולבושי' אלו צריכי' כיבוס כמ"ש בפ' משפטי' (וע' ע"פ כיבס ביין וכו' וצ"ל ארמי מיא גו יינא וזהו אסרי כמ"ש במ"א) ע"י התפלה שנמשך דעת לזרע בהמה להיות ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ והמשכה זו בקדוש וזהו ג"פ קדוש לג' עדרים והיינו מים דעה"נ דמשה כו' (וג' עדרים יש להעיר ממ"ש ע"פ ועשית בגדי קדש שיש ג' מיני לבושים ועשית ועשו חכמי לב והם יקחו וכו' וזהו ג' עדרי' ודמדומי ראי' דליל ש"ק אמר תורה דשיניך ובסעודה ג' אמר תורה ועשית הנ"ל וע' תלת עלמין דס"פ שלח) בי"ע נשמות דבריא' וכו' וכן ג' כתות מלאכים כו' אך אח"כ שעלו מן הרחצה מקדוש להיות ואנשי קודש תהיון לי ואזי כעדר א' ושכולה אין כי כשהתפעלו' חלף ועבר . . . שכולה אבל ע"י הדעת . . .

תפלה* רחצה בחי' קדוש והמצות שעלו מן הרחצה לקדש עליון ע' כי כארץ כו'.

הנשמה* וכמו שהצמר יקר יותר מגוף הרחל כן מחדו"מ דתומ"צ גבוה מהנשמה והטעם דהנה שער רישי' כעמר נקי מבחי' סוכ"ע קדוש קדשינו . . .

ו) **מן** המים משיתיהו משמטת החסד. וזהו כי תקנה. סדר השתלשלו' כמו משכל למדות ושלא כסדר המשכה מבחי' מזליה חזי ולמעלה זה בחי' יושר השתלשלו' אבל בחי' עגולי' גלוי וידוע כי מ"ש הרמב"ם הוא היודע כו' זה בע"ס משא"כ אצלו ידוע בסקירא א'. ודרך פרט גם בהשתלשלו' יש מקיפי' מל' דאצי' נעשי' עתיק לבריא' ומקיפם בסקירה אחת.

ז) **וזהו** ענין ואלה המשפטים אשר תשים שמרבע"ה ממשיך להם בחי' הדעת. שש שנים יעבוד ע"י הדעת מעבד ומתקן הששה מדות. כי הנה יש

תפלה: נכתב בסוף העמוד בצד הימין ולא נסמן מקומו בפנים.
הנשמה: נכתב בצד השמאל של העמוד ולא נסמן מקומו בפנים.

זרע אדם נשמו' גבוהות מש' מ"ה שמאצילות שעבודתם רק להוסיף אורות, וזרע בהמה נשמו' דבי"ע מש' ב"ן שמעורבים טו"ר (ומ"ש הנשמ' עצמה א"צ תיקון צ"ל דהיינו בנשמו' דמ"ה או י"ל גם זרע בהמה מ"מ הן מהטוב דבי"ע רק לגבי אצי' צריך בירור שלא הוברר עדיין ע"י ש' מ"ה וכמ"ש במ"א בענין עלמות ואיש לא ידעה שלא קיבלה עדיין טפת מ"ה) וצריכי' להתברר וידוע דבחכמה אתבּרירו. ש' מ"ה והיינו ע"י משה ונחנו מה שהשפיע להם הדעת ונתתי עשב בשדך חקל תפוחין מל' לבהמתך נשמו' דבי"ע עשב ע"ב חסד מים שי"ן שהדעת מקיים הג' מדות והוא פנימיותן ומבררן ע"י שמרגיש חיות אלקות כחיי נפשו משא"כ בשכל לבד כו' כעין אמונה עטרה כו' ויהי' אהבה ורוגז על ההפך ורחמים על נפשו כו' (וזהו משפט קו האמצעי לפניהם בפנימיותם).

ח) **וזהו** שש שני' יעבוד. כי הנה מתומ"צ נעשו לבושי' לנשמה שא"א לנשמה להנות מזיו כ"א ע"י מסך עד"מ ולכן אמר שהיומין נעשו לבושים ימים יצרו שהימי' הן המשכה מלמעלה מהזמן בזמן שזהו ירידה למטה וע"כ מבחי' זו דוקא כשהמצוה נעשה בהן נעשה לבוש כי מה שלמעלה מהזמן לגמרי א"א לנברא להשיג כו' וזהו השש שני' שית אלפי שני דהוי עלמא שבהן תלוי העבודה כו'.

ט) **והלבושי'** צריכין רחיצה במי הדעת (ע' רמב"ם סוף ה' מקוואות) והיינו בתפלה ולכן אינה מתרי"ג. והיינו ע"י קק"ק נמשך הדעת וגם למלאכי' שנק' ג"כ בהמות וא"א לעורר המשכה באתעדל"ת שלהן כי להיות אתעדל"ת צ"ל תחלה אתעדל"ע שבאה מעצמ' ממקיפי' עיגולי' מעה"נ ומתחלה נמשך לבריא' נשמות כו' וז"ש כולא כחדא. ולכן משה משה לא פסיק טעמא שממשיך דעת לזרע אדם וגם לבהמה והדעת בחי' פנימי' אורות אין חילוק בין אצי' לבי"ע (ובזה י"ל כי תקנה דלכאורה ק' מאד דקנין סדר השתלשלו' והרי דעת זה מבחי' גלוי וידוע עיגולים אלא אצי' נק' קנין לאפוקי בריא' מאין ליש ואצי' מעגולי' נמשך קנין ולפי דלא פסיק טעמא גם בבי"ע ע"כ נק' הכל כי תקנה כו'). ובשביעי' *.

---

* שייך לדרוש וכי ימכור ולא מצאתיו עדיין, ע'

ואם לבנו כו' כי וארשתיך לי היינו לא"א ורב חסד ואמנם לבנו היינו חסד עולם כו'.

ובשביעי': אולי חסר.

שייך . . . ע': קטע זה נכתב בגוכתי"ק כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע.

בוך 1122 פס, א גוכתי"ק — מה שנשאר מבין המחיקות.

קדושי יעוד ע"ד קדשנו במצותיו ויש בחי' קדשנו במצותיך.

שטה שלא, מטעמים ע' בתניא פכ"ז.

הנה בזהר פ' וישב דקפ"א ע"ב ע"פ ויאמר אברהם אל עבדו פי' מט"ט דאיהו עבד שליחא דמאריה.

ח"ג ע"ב ב', קי"א א' ברע"מ ע"ש באריכות, קנ"ח א'.

ובעבודת ה' באדם איתא בלקוטי הש"ס להאריז"ל במסכת קדושין עבד כנעני שהיא הנשמה שיצאת לחוץ ונפגמה ועלתה ונכנסה בעשיה עכ"ל. ובזהר ר"פ משפטים צ"ד ב' כד אתיליד יהבין ליה נפשא מסטרא דבעירא כו' וע"ש בפי' הרמ"ז דשפחה בעשיי' ועד"ז עבד כנעני, ולכן נמשלו לבהמה בגמ' בברכות סוף פרק היה קורא בתורה.

ועיין בזהר פ' בהר דק"ח ע"א ובמק"מ ובהרמ"ז שם. והמבואר שם בעבודה באדם למטה שפוגם בעומ"ש וידוע דהעול מעורר ברצון העליון כו'. וענין יצירה היינו רוח מדות הטבעיי' שלמטה מדו"ר שכליים בתניא ח"א סי' ל"ט. והנה בע"ח שמ"ג פ"א מבואר ענין לבושי' שבבי"ע ובת"ז לבושין דמניהו פרחין נשמתין כו'.

כענין עלמות עד לא קבילת כו' וגם לא ארוסין צ"ל בתפלה כו'. אם רעה בעיני ע"ד כשישראל עושין רש"מ משגיח עליהן בשתי עיניו משא"כ ברח לך כו' והנה פי' שמע ישראל זהו מאדך עושין רש"מ יעוד המשכת הדעת ואז הסדר מלמעלמ"ט משא"כ פ' והי' דליכא מאדך אין עושין רש"מ וזהו הסדר מלמטלמ"ע תחלה וקשרתם ולמדתם כו' בוהתהלכתי.

שארה כסותה כו' ע' ר"ח פ"ח משער האהבה ווה' ח"ג רס"ח סע"א דמפרש כל הני אתורה א"כ י"ל שארה מזון חיצוני' המשכה מתשב"כ לתשבע"פ הנק' חתן וכלה, מעט מים מכדך. ועונתה פנימי' כמ"ש ע"פ תורה צוה.

ולהעיר ענין ע"ע נוהג בזמן שהיובל נוהג ברע"מ . . . קיא.

להעיר שצ"ל באדם ע"כ אפשי כו' לברר ג"ק וכמו א"י הי' תחלה אצל כנען ח"א על.

שארה כסותה: נעתק מבוך 1114 קסה, ב גוכי"ק.

ע"פ תורה צוה: ראה לקו"ת ברכה צד, ג. צה, ד.

ובינתיים כסותה אפשר כעין חופה כיון שפירש טליתו כו'. ואם שלש וכו' ויצא' בגלותא על מה אבדה כו' שלא ברכו והמשיכו בתשב"כ תחלה ההמשכ' מא"ס כדי שיוכל להיו' עונתה (הצדוקי' הפרידו בין תשב"כ לתשבע"פ חו"כ כמ"ש במ"א) צערא דגופא לא מחיל, והתקנה אין כסף רק תשו' זהב כי אתה אבינו רב טובך אשר צפנת, כיון שפגם בההמשכה עכצ"ל תשו' דוקא. או י"ל שארה מזון תורה מזון לנפש כסות' מצות לבושי' לנפש, ועונת' תפלה היחוד כמ"ש בביאור ע"פ ראו כו' נתן לכם את השבת בשלח תקס"ה. גם נ' דעונתה הוא ק"ש וז"ש כל הקורא ק"ש בעונתה גדול מת"ת כי יש בו תרתי למעליותא וע' מק"מ ויצא גבי דודאי' באחד המשכת הטפה לאימא ובויעבור המשכת הטפה לנוק' והמשכה זו מא"ס צ"ל האתעדל"ת דוקא ע"י מס"נ באחד וכן בנפ"א. או ע"ד פשוט אוריי' מחכ' מצות מכתר אבל ק"ש עונת' מרדל"א ואע"ג דק"ש ג"כ מוחי' היינו מאוירא הנמשך מרדל"א וכ"ה בבשכמל"ו דק"ש שהמ"ט, גם להעיר ענין עונת' פנימי' שלמעלה ממקיף דכסות' מענין מלמעלה למט' ציורי דכלי' קדמו ליריעות כו' ויקהל תקס"ה. ע' ביאור דונקדשתי תקס"ג, ענין קדוש הראשון, שארה אשר תענוג א"כ מהו עונתה אך החילוק כמו ג"ע כל היום ולילה אבל בחצות שעשוע עונתה הפנימי' וגם הקב"ה נותן נשמ' ויכול להיו' יפה כח הבן מהאב, כך שארה קיום העולמו' ע"י תענוג עליון אבל עונתה התחדשו'. צ"ע האם שייך ג' בחי' אלו לתלת רישין ע' זה' ח"א קי"ט וק"ך רדל"א שרש האורו' היינו עונתה וגלגלתא שרש מקיפי' היינו כסות' מצות ומו"ס שרש הפנימי' היינו תורה שארה ע"י ש' אלקי' גבו' דע"י, לכן רוצה בקב משארה ויחוד דעונתה מט' קבין משארה ופרישו' מעונתה ח"ו. ע' בענין שארה ונתן לי לחם לאכול כו' ומ"ש בזהר ע"ז פ' והי' ד' לי ואח"כ לש' א'. ועכ"ז כמו בלא לחם ומזון תיקון המחי' א"א להיו' הטפה כך לא ע"ה חסיד, ומקבלין דין מדין, גם התורה שאחר התפלה יש בה ג"כ בחי' עונתה. והנה מי שתורתו אומנתו פטור מתפלה אבל חייב בק"ש להמשיך עונתה יחוד או"א וכיון שכבר נמשך מא"ס לאצי' יעשה יחוד זו"נ ע"י תורתו ולירוש' פטור ג"כ מק"ש. מטתי המטה עלי' היחוד הכנה והוא לעשות כלי בנפש וצ"ל צפון ודרום שמאלו לימינו וכן בתפלה ג"כ היחוד מתחיל שמאלו וכו'. ר' יהודה רק מל' יום כי קבלת

שארה מזון . . . . לבושי' : בגוכי"ק נרשם ממעל לתיבות אלו.
ע' בהמגיד דלקמן עד * סבלונו', ובעבודה שארה.

הצדוקי' הפרידו : **ראה סה"מ תקס"ה ע' קנז ואילך.**
תפלה . . . ע"פ ראו : **ראה לקו"ת בשלח ב, ד.**
ויקהל תקס"ה : **תו"א (וסה"מ תקס"ה) ר"פ ויקהל (ע' שלט).**
ביאור דונקדשתי תקס"ג : **לקו"ת (וסה"מ תקס"ג) אמור לג, ב (ע' שסו. שעד).**
ולירושלמי פטור ג"כ מק"ש : **ירושלמי ברכות פ"א, ה"ב. שבת פ"א, ה"ב.**
ר' יהודה רק מל' יום : **ר"ה בסופה.**
עד : אוצ"ל : **ע"ד.**

המס"נ וההתבוננו' מל' יום די לו וכו' וע' המגיד מראשי' ויצא תקס"ט. ב' יחודי' הנ"ל ק"ש ותפלה שם ה' גדולה לאה וה' קטנה רחל לכן ויאהב עלמא דאתגליא. ההפרש בין מוחי' להטפה י"ל כמו הלשון הקדש הכנה ללימוד התורה עמ"ש ע"פ הזהר ר"פ וזרח השמש כו' ואע"ג דהטפה נמשכת מהמוחין עצמם מ"מ הוא רק כלי והכנה לבחי' הקב"ה נותן בו נשמה חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו.

אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהי' לו כנושה. וצ"ל יתור ואריכות הלשון את עמי את העני עמך, דלכאורה את עמי מיותר והל"ל אם כסף תלוה את העני עמך ומהו את עמי. והנה בגמרא (ב"מ ע"א) עמי ועכו"ם עמי קודם עני ועשיר עני קודם ענייך ועניי עירך ענייך קודמין עניי עירך ועניי עיר אחרת עניי עירך קודמין (דהנך הוו עמך טפי). אך הנה ברבות משפטים ס"פ ל"א בפי' את עמי אתה עמי בחיריק תחת העין מה אני אינו מוט לעולם אף אתה אין מוט לעולם שנאמר כספו לא נתן בנשך כו' עושה אלה לא ימוט לעולם. וזהו אם כסף תלוה המכוון שיעשה גמ"ח ממש בלי שום פניה לעצמו וזהו לא תהי' לו כנושה ואמרז"ל אפי' ריבית דברים גם לא יתנהג בבחי' עבד לוה לאיש מלוה רק שיהיה גמילות חסד ממש אזי אתה עמי.

ע' * ילקוט ראובני ב' ת"ז. חנם י"ל ע"ד פן יפתה כו' וסרתם כו' כך ע"י ביטול תורה יוכל להיו' ויצא' חנם הם הקליפו' שנק' נדיבי' ע' זהר תרומה וסידור באל תבטחו בנדיבי'.

ה"ע המ"ן לעורר מ"ד מבחי' זו משא"כ לעורר מחכמ' וכתר הוא די ע"י תומ"צ. וזהו וישכם לבן בבקר המשכה הנ"ל ואח"כ ויעקב הלך לדרכו תומ"צ.

טוב מעט בכוונה כו' ומ"מ הרבה בככוונה עדיף.

המגיד מראשי' ויצא תקס"ט: נדפס בסה"מ תקס"ח ע' תקמה ובתוס' הגהות באוה"ת משפטים ע' א'רצו.

הזהר ר"פ: בגוכי"ק לא נסמן (תולדות). אוה"ת (וביאוה"ז להצ"צ) תולדות קעא, א (ע' תרסו).

ע': קטעים הבאים נרשמו בצד ימין של העמוד ולא נסמן מקומם בפנים.

אם כסף תלוה: נעתק מבוך 485 רכו, א. — נמצא בין מאמרי כ"ק אדמו"ר הצ"צ. — לכללות מאמר זה, ראה אוה"ת משפטים ע' א'קנו ואילך. תורת שמואל תרכ"ז ע' קכג. תורת שמואל תרכ"ט ע' סא.

ולהבין מעלת וענין גמ"ח כ"כ עד שע"ז אתה עמי במחיצתי הנה כתיב כי חסד חפצתי ולא זבח (הושע ו' ו') ולכאורה אינו מובן איך אומר שאינו חפץ בזבח הלא כל הבהמ"ק הי' כדי להקריב קרבנות ובתורה יש כמה פרשיות מענין הקרבנות וס' ויקרא מתחיל בעסק קרבנות אדם כי יקריב מכם כו'. ואיך אומר חסד חפצתי ולא זבח, שאין הש"י חפץ בזבח ח"ו, הלא כל הציווים הי' על קרבנות כו' צו את בנ"י ואמרת אליהם את קרבני כו'. והענין דהנה כתיב את קרבני לחמי לאישי שהקרבנות שמקריב חלב ודם מן הבהמה נקרא בחי' לחם אצלו יתברך, ואיך הוא. אך הנה אמרז"ל ג' שותפים יש באדם אביו ואמו והקב"ה נותן בו נשמה. הנה כמו"כ הוא בבהמה, רק שבאדם הקב"ה נותן בו נשמה שנשמתו היא חלק אלוה ממעל, ובבהמה הנפש היא מבחי' פני שור פני נשר פני אדם. הנה פני ארי' הוא שורש ומקור נפשות החיות ופני שור הוא מקור ושורש נפשות הבהמות ופני נשר הוא מקור ושורש נפשות העופות ופני אדם הוא מקור ושרש נה"ב ונפש השכלית כו', ונה"א שרשה מבחי' פני אדם שעל הכסא כו'. והנה הגם שנפש הבהמה רחוקה מאד ממעלת ומדריגת פני שור שבמרכבה מ"מ פני שור שבמרכבה הוא שורש ומקור לנפש הבהמה רק שנמשכה ע"י ריבוי השתלשלות עד שנעשה נפש בהמה גשמיות וכמו אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה כו'. שהגם כי אין ערך עשב גשמי להמזל מ"מ גידול העשב הוא ע"י המזל ולכן מה שתפוח זה מתוק וזה חמוץ זהו ג"כ לפ"ע שורש המזל המכה בו כו'. ועד"ז פני שור הוא מקור ושורש לנפש הבהמה. והנה ע"י הקרבן עולה החיות של הנפש ונכלל בשרשו בחיות הקודש וזהו ארי' דאכיל קרבנין והיינו ע"י שמקודם נתעלה בשרשו פני שור ואח"כ נתעלה בבחי' ארי' דאכיל קרבנין שהוא עוד עליי' גדולה יותר. והנה והחיות נושאות את הכסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם וכולם מתנשאים ומתעלים ומתרוממים על הקרבן בעילוי אחר עילוי עד רום המעלות עד אוא"ס ב"ה ממש כדי להיות ריח ניחוח ל' נחות דרגא דהיינו להיות בחינת המשכה מלמעלה למטה התהוות שם הוי' צמצום והתפשטות כו'. ולהיות גם למטה גילוי אוא"ס ב"ה. וזהו והחיות נושאות את הכסא וגם דמות כמראה אדם, כי אדם הוא ג' קוין חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא תפארת גופא ודרך כלל הוא ג' קוין שהוא בחי' חח"נ מימין בג"ה משמאלא דת"י שהוא ע"ס בכלל, וזהו בחי' כמראה אדם. אך זהו רק לאחזאה איך לאנהגא בהון עלמין אבל לאו דאית לך כו' ולאו מכל אינון מדות כו'. ולכן ע"י הקרבן מתנשאי' ומתעלים עד רום המעלות עד אוא"ס ב"ה ממש, והיינו ע"י הכהן

והענין דהנה כתיב: מכאן עד סיום הסעיף, ראה לקו"ת שה"ש כח, ג. אוה"ת יתרו ע' א'לד־לה.

ג' שותפים יש באדם: קידושין ל, ב.

אין לך עשב: ראה ב"ר פ"י, ו. זח"א רנא, א. מו"נ ח"ב פ"י. אגה"ק סוס"י כ.

והנה ע"י הקרבן: ראה אוה"ת יתרו ע' א'לה. משפטים ע' א'קעא. מטות ע' א'רסה.

לאחזאה . . . ולאו מכל: ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).

הכהן המקריב שהוא איש החסד: זח"ג קמה, ב. ראה ביאורי הזהר להצ"צ ע' רמב.

המקריב שהוא איש החסד המעלה את נה"ב של הבהמה ע"ג המזבח ליכלל בשרשה בחיות הקודש שבמרכבה ומשם היא עולה למעלה ע"י הכהן העליון, דאית חסד ואית חסד דאיקרי ורב חסד כו' עד שישוב החיות ליכלל באוא"ס ב"ה ממש כדי שיהיה ריח ניחוח והמשכה כו'. ולכן נקרא הקרבנות בשם לחם כמו הלחם שעליו יחי' האדם עד"מ שהוא המתעכל עד שישוב לדם ובשר ממש ועי"ז ממשיך חיות הנפש בגוף, ככה הוא החיות העולה מן הקרבן עולה ונכלל באוא"ס ב"ה עי"ז פועל ישועות להמשיך חיות ואוא"ס ב"ה למטה. והנה אמרז"ל תפילות כנגד קרבנות תקנום, והענין שגם באדם יש נה"ב ששרשה מבחי' חיות הקודש שבמרכבה רק שהיא מבחי' פני אדם שבבחי' פני שור וירדה ונתלבשה בגוף הגשמי וצריך להעלותה לשרשה ומשם למעלה מעלה. והעלאה זו היא בק"ש וברכותיה ע"י התבוננות דיוצר אור איך שהוא יתברך אחד ממש ואין עוד מלבדו דכולא קמי' כ"ח ואין ערוך אליו יתברך אפי' כערך טפה מן הים אוקיינוס, ואי לזאת תכלה הנפש בתשוקה וצמאון לדבקה באוא"ס ב"ה ממש עד שתצא הנפש מנרתקה היא מאסר הגוף, וזהו ואהבת בכל לבבך בשני יצריך ועי"ז נעשה עליי' לנה"א ג"כ שתבוא בק"ש לבחי' ומדריגות מס"נ באחד שהוא ביטול דנה"א שהוא עליי' לאוא"ס ממש כמו והחיות נושאות את הכסא כו'. וכ"ז הו"ע קרבנות ועכשיו הוא מדריגות תפלה כנגד קרבנות תקנום.

אך הנה כתיב חסד חפצתי ולא זבח. הענין כי הנה הוא ע"ד שאמרז"ל כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים. וצ"ל ענין דמיון זה שמדמה ק"ש לעולה וזבח ותפילין למנחה ונסכים. והענין כי ק"ש שמע ישראל מל' אסיפה וקיבוץ לאסוף ולקבץ כל הכחות ורצונות שביסוד האש הטבעי ע"י עקירת הרצון מהם להתחרט על העבר ולקבל עליו להבא שלא ישוב עוד לכסלה כו', והוא ע"ד קרבנות כנ"ל. אך ענין זה ומדריגה זו להגביר יסוד האש האלהי שבנפשו להלהיב לבו לדבקה בו אין עבודה תמה ותמידות, וע"ז אמרו הקורא ק"ש בלא תפילין. וענין התפילין ע"ד כלל הוא כלל כל התומ"צ מעשית, כי הוקשה כל התורה לתפילין כמו שבתפילין מלובשים מוחין עליונים שבע"ס עליונות בתמונת אותיות גשמיות כו'. והנה ענין עבודה זו להמשיך דירתו בתחתונים להיות אין עוד מלבדו הוא למעלה מעלה ממדריגת ההתלהבות כו'. וזהו"ע זבח בלא נסכים שהזבח ההעלאה והעיקר היא ההמשכה וזהו"ע הנסכים שהיו מנסכין היין ע"ג המזבח ויורד לשיתין שהוא היפוך הקרבן שהיא העלאה. אבל הנסכים הוא המשכות חב"ד למטה כו'. וזהו כי חסד חפצתי ולא זבח שהרי גם בהזבח המכוון הי' הנסכים כי עיקר המכוון כדי שיהיה גילוי אלקות למטה כי נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתוני' וכמאמר ז"ל עיקר שכינה

דאית חסד: זח"א ריט, א. ע' זח"ג קלג, ב.
תפלות כנגד קרבנות תקנום: ברכות כו ב. זח"ג כח, ב. קס, ב.

בתחתונים היתה כו'. והוא ע"ד דכתיב הסבי עינייך מנגדי, עינייך הוא בחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא זה צ"ל רק לפי שעה בשעת התפלה אבל אח"כ צ"ל בחי' שוב והיא תכלית הבריאה, כי בשביל הרצוא לא הי' צ"ל ירידות והתלבשות הנשמה למטה כי למעלה הרצוא יותר ואין זה תכלית העבודה אלא צ"ל רו"ש אם רץ לבך שוב לאחד, דהיינו כשמתעורר אהוי"ר ורצון להדבק בה' אחד שוב לאחד להיות לו דירה בתחתונים להמשיך אלקות בזה העולם דווקא ע"י לימוד התורה באו"ה ודיני ממונות ומעשה הצדקה וגמ"ח ותפלה בכוונה עד"ז יהי' עיקר העבודה לא בחי' רצוא לבד.

וזהו הסבי עינייך שלא להיות הכל בבחי' רצוא בלבד וזהו מנגדי וזהו שהם הרהיבוני פי' ל' גדולה, כי בחי' רצוא הנ"ל נמשך מהתבוננות בגדולת ה' איך שלגדולתו אין חקר וכולא קמי' כ"ח, ולכן ירצה ויחפוץ להתכלל למעלה ולא להיות למטה. אך רצונו יתברך דווקא להיות דירה בתחתונים כי במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו, משא"כ בחי' רצוא לבד הוא בחי' הרהיבוני בחי' גאה וגדלות להתעלות למעלה ובלי שיהי' בחי' הדירה בתחתונים הנקרא ענותנותו כו'. וכמ"ש אשירה לה' בחי' רצוא כי גאה גאה בחי' רוממות והוא בחי' ועבד הלוי הוא להתעלות מעלמא דאתגלייא לעלמא דאתכסייא הנקרא הוא בחי' אתה הוא ה' לבדך, ולכן הי' עבודתם לשורר, אבל הלוים היו כפופים לכהנים כמ"ש וילוו עליך וישרתוך כי העיקר הוא ההמשכה שאח"כ בחי' שוב, וגם ניגון הלוים הי' בבחי' רצוא ושוב ולכן והניף אותם אהרן להמתיק הגבורות בחסדים. כי בחי' השוב זהו אמיתית גדולתו יותר וכמאמר וענוה גדולה מכולן. ותדע שהוא כן שהרי נאמר רם על כל מי כה' אלקינו המשפילי לראות כו'. פי' שיש שמנשאים אותו ומפני רוב התנשאות אותו קרו לי' אלהא דאלהייא הגבה למעלה ממעטים המשכות אלהותו בזה העולם כי אומרים שזהו השפלה אצלו להשגיח למטה אבל באמת מי כה' אלקינו המגביהי לשבת יותר מן הרוממות שהם מחשבים כי הם סוברים שההתהוות ממנו יתברך ע"ד עילה ועלול שיש ריבוי השתלשלות עו"ע כ"כ עד שנתהווה עולם השפל ולכן הוא השפלה לעילה וסבה ראשונה להשפיל א"ע כ"כ למטה, וע"כ סוברים שאינו משגיח למטה. אבל באמת שהוא יתברך למעלה מעלה מבחי' זו דעו"ע כי הוא בחי' סוכ"ע אצלו ית' החכ"ע והעשי' גשמיות שניהן שוין, א"כ כמו שמשגיח בח"ע כך ממש משגיח בעשי' הגשמיות בכל מעשה האדם הלוכו ושבתו וקומו וכל צרכיו וזהו וענוה גדולה מכולם, והיינו כי גאה גאה שרוממותו יותר מבחי' גאה וגדולה והיינו המשפילי לראות בשמים ובארץ. ומזה נשכיל ג"כ בדרך העבודה, שאם העבודה רק בבחי' רצוא לבד להתכלל למעלה זהו שהם הרהיבוני שלגדולתו יתברך למעלה ואין זה רק מצד בחי' ממכ"ע והשתל' עו"ע בבחי' זו שייך לומר כן שלגדלותו מתגלה למעלה יותר. אבל באמת בבחי' סוכ"ע מעלה ומטה שוין עיקר העבודה דווקא בחי' שוב בלימוד התורה בענינים גשמיים וצדקה וגמ"ח בפועל ממש וזהו מאמר הקב"ה לכנס"י שלא תהי' רק בבחי'

רצוא לבד רק הסבי עיניך כי הוא מנגדי בבחי' נגדי ותהי עבודתך בדברים תחתונים להמשיך אלהות למטה. וזהו המלך הגדול והקדוש בשמים ובארץ, המלך הגדול היינו בחי' ממכ"ע, אבל הקדוש הוא סוכ"ע ולכן הוא שמים ובארץ בהשוואה א'. וזהו כי חסד חפצתי ולא זבח, כי חסד בחי' מים ומים יורדים מגבוה לנמוך מלמעלה למטה רק שא"א כ"א שיהי' בתחלה העלאה. והנה תורה הוא חסד, וכמ"ש ותורת חסד על לשונה שהוא המשכות אלקות למטה רק שא"א להיות המשכה מלמעלה למטה כ"א שיהי' בתחלה העלאה מלמטה למעלה כי רוח איתי רוח ואמשיך רוח. שצ"ל מקודם העלאות בחי' זבח, ולכן בפ' שניה דק"ש פ' והא"ש ע"ב תיבין עד ושמתם כנגד שם ע"ב ההמשכה מלמעלה למטה ושם ע"ב הוא חסד כי ע"ב גימטריא חסד ושם ע"ב גבוה מס"ג, ולכן בפ' זו נאמר ולעבדו מה שלא נאמר בפ' ראשונה דשמע, וזהו"ע עובד אלקים שונה פרקו מאה פעמים ואחד. והנה בילקוט (הושע ע"פ כי חסד חפצתי רמז תקכ"ב) שאמר ריב"ז לר' יהושע יש לנו כפרה אחת שהיא כמותה ואיזה זה גמ"ח לכך נאמר כי חסד חפצתי ולא זבח כו'. ואינו מובן הרי החסד הי' ג"כ בזמן בהמ"ק, ואפשר לפרש דעיון תפלה מכלל גמ"ח כדאי' בגמרא (שבת קכ"ז א) דמונה ששה דברים שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז והקרן קיימת לעוה"ב הכנסת אורחים וביקור חולים ועיון תפלה כו', ופריך והא אנן תנן אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן כו' כיבוד או"א וגמ"ח והבאת שלום כו' הני אין מידי אחרינא לא, ותירצו הני בהני שייכי, ופרש"י דעיון תפלה בכלל גמ"ח כו' שנאמר גומל נפשו איש חסד כו', כי הנה בפי' גומל יש שני פירושים, הא' מל' ויגמל את הילד היינו שצריך לגמול נפשו מבחי' מותרות שלא יהיה נמשך אחר תענוגי עוה"ז שהוא רק מותרות, והב' הוא ל' גמ"ח שהוא המשכה בנפשו כמו מי שעושה גמ"ח לחבירו שמשפיע לחבירו זהו ג"כ ל' גומל נפשו. והענין כי הנה אמרז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש זהו כפי' הא' שצריך לגמול את נפשו מבחי' מותרות. והנה לפי פי' הב' שגומל נפשו הוא בחי' גמ"ח הענין הוא דתפלה נקרא בשם שפיכת נפש וכמ"ש בחנה ואשפוך את נפשי, והנה יש עולם שנה נפש כמ"ש והר סיני עשן כולו עש"ן ר"ת עולם שנה נפש, עולם מקום ז' רקיעים וארץ וד' רוחות, ושנה הוא בחי' זמן, ונפש הוא בחי' חיות של העולם דהיינו מה שמחי' את העולם, וזהו"ע מלכותך מכ"ע שהוא בחי' מקור חיות העולמות. והנה מאחר שנקרא בחי' נפש הוא בחי' אחרונה כמו למשל בנפש האדם שיש ה' מדריגות בנפש האדם נרנח"י, והנה נפש הוא בחי' אחרונה, כי הדם הוא הנפש דהיינו החיות שמתלבש בדם להחיות את גופו ורוח הוא מדריגה יותר גבוה כי רוח הוא בחי' רוח החיים שבלב בחלל הימיני ונשמה הוא במוח שהוא בחי' חכמה וכמ"ש ונשמת שדי תבינם וכמבואר בזהר זכה יהבין לי'

פ' והא"ש ע"ב תיבין: פע"ח שער הק"ש פי"ח. לקו"ת ואתחנן יד, ד. סה"מ תקס"ו ע' יב. שרש מצות התפלה פרק יב.

כדאי' בגמרא (שבת קכ"ז א'): ראה אוה"ת משפטים ע' איקנו.

נפשא מסטרא דרוח זכה יתיר יהבין לי' נשמתא מסט' דנשמתא, וחי' יחידה הוא בחי' מקיפים. וע"י התפלה ממשיך התחברות נפשו לבחי' חיה יחידה וכ"ש לבחי' נשמה, ולכן נקרא גומל נפש. והנה כמו שנפש הוא בחי' מדריגה אחרונה כמו"כ למעלה מה שנקרא נפש הוא בחי' אחרונה שהוא רק בחי' מל', ולכן תפלה נקרא בשם שפיכת הנפש, כי מל' נקרא תפלה וכמ"ש ואני תפלה, והיינו שהתפלה הוא להמשיך תוס' אור מבחי' מדריגה עליונה יותר בבחי' נפש וכמ"ש למען יזמרך כבוד נהורא תתאה קרי תדיר לנהורא עילאה, והיינו להמשיך תוספת אור מבחי' יחיד בבחי' מלך. וזהו ע"י התפלה כי תפלה הוא ח"י ברכאן דצלותא שהוא בחי' המשכה מלמעלה למטה ברוך אתה בבחי' מלך העולם וזהו יחיד ח"י העולמים מלך, שההמשכה מבחי' יחיד בבחי' מלך הוא ע"י חי העולמים דהיינו ח"י ברכאן דצלותא. ובפע"ח (ש"א פ"י) שמל' מתפללת מו"א בעלה שיתן לה חסרונה שהם ט"ס שלה הבאים לה בסוד תוספות, ובעה"ק (ח"ב רפ"ז) שע"י התפלה מתברך השם הוי' ממקור הברכה ומתיחד בכבודו שהוא המל'. והיינו כי המל' הוא רק שם והארה לבד, וע"י התפלה ממשיך בה מעצמות אוא"ס, ולכן תפלה ל' חיבור. וכענין מקדשי שמך, וזהו"ע הסולם ועז"נ איש דא קוב"ה כי יקח אחותו דא כנס"י חסד הוא שע"י חסד עליון דאבא נמשך יחוד זה ולכן נקרא גומל נפשו איש חסד וזהו שהתפלה הוא מכלל גמ"ח.

אך הרי התפלה הוא במקום קרבנות. וא"כ כיון שהתפלה הוא חסד איך על קרבנות נאמר כי חסד חפצתי ולא זבח. וי"ל כי אמרו רז"ל תפלה במקום תמידין תקנום במקום תמידין דווקא כי תמידין ומוספין שהם קרבנות הציבור וקבוע להם זמן ונקראו רעיתי מפרנסתי שמפרנסין לאביהם שבשמים כדאי' במדרש שע"י שהיו מקריבין שני תמידין ע"ג המזבח את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כו' ע"ז רעיתי פרנסתי ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים. והענין כמו עד"מ למטה הנה פעולת המאכל לחבר הנפש עם הגוף, כי אם לא יאכל יחלש ואם לא יאכל כמה ימים יכול להסתלק הנפש מהגוף, כמו"כ למעלה ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים. פי' שמים אש ומים מדות דאצילות, ואביהם שבשמים הוא חכמה, ולהיות כי אור א"ס לאו מכל אינון מדות איהו כלל, ואפי' חכמה עילאה כולם בחכמה עשית שהחכמה כעשי' נחשבת כו' וע"י תמידין נעשה התחברות אוא"ס בחכמה ומדות וא"כ זה וודאי חסד שהרי כבוד אב הוא הנמנה ראשונה בהנך דגמ"ח וכ"ש כבוד אבינו שבשמים, וזהו כי חסד חפצתי, ומ"ש ולא זבח קאי על שאר קרבנות יחיד. והש"ך על התורה כתב מלבד עולת הבוקר מלב"ד מלוה לעני

תפלה נקרא בשם שפיכת הנפש: ראה אוה"ת משפטים ע' קנז בשם המק"מ פ' בשלח דף סב, א. וראה שם ע' א'קנו בשם הר"ש פ"ק דפאה.

ובעה"ק (ח"ב פ"ז): ראה אוה"ת משפטים ע' א'קסג.

כדאי' במדרש: במדר"ש שה"ש על פסוק לסוסתי. ראה סה"מ תרכ"ז ע' קכח.

והש"ך על התורה כתב: ראה אוה"ת משפטים ע' א'קסד.

מלב"ד: שם גוסף: ר"ת.

בשעת דוחקו הרי היא כעולת הבוקר שהוא התמיד. וגם כמו שזבח צ"ל בו נסכים שהוא ההמשכה דווקא א"כ כמו"כ התפלה הוא ג"כ ההמשכה שאחר ההעלאה ולכן תפלה נק' סולם וכמ"ש והנה סולם מוצב ארצה ואיתא בזהר סולם דא צלותא. והנה בסולם עולים ויורדים והיינו כי ק"ש הוא העלאה למס"נ באחד ותפלה הוא בחי' המשכה. וא"כ בחי' כי חסד חפצתי ולא זבח היינו שיהי' הנסכים עם הזבח וכן בתפלה והוא קול דממה דקה. והנה רש"י פי' בענין גומל נפשו איש חסד שמתחסד עם נפשו זהו ע"ד שפי' הרמב"ם מ"ש ולך תהי' צדקה וכתיב וצדקה תהי' לנו ר"ל שעשית צדקה לנפשך המשכלת בקיום המצות. ועד"ז ע"י התפלה גומל חסדים עם נפשו כי צדקה זהו רק די מחסורו עמוד א' שעליו העולם עומד וצדיק שמו והוא יסוד עולם ונק' שדי לשון די וסיפוק וזהו"ע הצדקה למלאות די מחסורו ע"ד וארא אל אברהם באל שדי. אכן החסד גדול מהצדקה שהוא בחי' ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא שתהי' בחי' אחותי רעייתי וההמשכה מבחי' ושמי ה' לא נודעתי להם. וזה נמשך ג"כ ע"י התפילה מרעו"ד כי רעו"ד גבוה מתורה וכמ"ש ששים המה מלכות כו' אבל אחת היא יונתי. וחסידים הראשונים שהיו עוסקים תשע שעות בתפילה וארז"ל תורתן אימתי נעשית אלא מתוך שחסידים הם תורתן משתמרת כו' וזהו הנק' גומל נפשו איש חסד דווקא. וזהו"ע עיון תפלה. ואפ"ל שעז"נ תכון תפלתי קטורת לפניך, אשר הקטורת קריבה במזבח הפנימי שהיא גבוה יותר מהקרבנות שהם במזבח החיצון. וכמ"כ בתפילה יש ג"כ מזבח החיצון ומזבח הפנימי שהוא בחי' חיצוניות הלב ופנימיות הלב כי חיצוניות הלב נמשך מהתבוננות של יוצר אור איך שהאופנים וחיות הקודש ברעש גדול אומרים קדוש וברוך ועי"ז מתפעל ג"כ הנה"ב מסיפור איך שבשרשה הם אומרים ברעש גדול כו' ועי"ז נעשה הנה"ב בטל לנה"א שיהי' ואהבת בשני יצריך. וכל זה רק חיצוניות הלב, אבל פנימיות הלב הוא בחי' עומקא דלבא שהוא התקשרות עצמות דנה"א וזהו"ע קטורת כי קטורת לשון התקשרות וכמו שאמר רשב"י בחד קטירא אתקטרנא בי' אחידא בי' להיטא כו' וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי ועי"ז כתיב שמן וקטורת ישמח לב כו', כי קטורת שייך לנרות כמ"ש ובהעלות כו' יקטירנה וכתי' שמן ימינו יקרא שהוא בחי' חסד והוא בחי' כשמן הטוב היורד על הראש יורד על הזקן כתי' רב חסד י"ג ת"ד כו'. וזהו עיקר בחי' גומל נפשו איש חסד שע"י תפלה כנ"ל. וזהו כי אמרתי עולם חסד יבנה ופי' בת"י היינו שברה"ע הי' מצד כי חפץ חסד הוא, כי החסד הוא הטוב בהפלגה ולכן נק' החסד חד אריך לפי שהוא מתפשט מלמעלה למטה מטה כמו מים

תפלה נק' סולם: בסה"מ תרכ"ז ע' קכח מציין ע"ז: ע' בלק"ת בד"ה כנשר יעיר, ובד"ה יונתי בשה"ש, ובמ"א בד"ה ויחלום.

ע"ד שפי' הרמב"ם: במו"נ סוף ח"ג פנ"ג. — אוה"ת משפטים ע' א'קסד.

ופי' בת"י: באוה"ת משפטים ע' א'קסד: וכן פי' הרמב"ם בסוף ספרו מו"נ.

נק' החסד חד אריך: באוה"ת שם נוסף: כמ"ש בת"א פ' וירא סד"ה פתח אליהו.

היורדים ממקום גבוה למקום נמוך, אך עולם הוא ג"כ לשון זמן דהיינו שלעולם צריך להמשיך בחי' חסד שצ"ל אתעדל"ת להמשיך אתעדל"ע שיהי' החסד יבנה, כי מתחלה הי' מצד עצמו כי חפץ חסד הוא, ועכשיו באתעדל"ת תליא מילתא. וזהו עולם חסד יבנה שלעולם צריך להמשיך בחי' חסד הנ"ל. והנה חסד דרועא ימינא ישראל ממשיכים זה ע"י צדקה וחסד שעושים למטה, והנה חסד דרועא ימינא הוא כלי להמשכת בחי' ורב חסד, גם י"ל שזהו ע"ד ההפרש בין חסיד לצדיק, ובגמ' שבת שהחסיד מוותר משלו משא"כ הירא שמים וכן ארז"ל שלי שלך ושלך שלך חסיד, ובפרק המניח האי מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דנזיקין רבא אמר מילי דאבות ואמרי לה מילי דברכות, וע"ש במהרש"א כי חסיד נאמר על מי שעושה מעשיו עצהיו"ט כאומרם זהירות מביאה כו' וחשיב במעלה עליונה חסידות מביאה לידי רוה"ק ע"ש. וי"ל מילי דנזיקין כי שורש ההיזק מסט' דשמאלא וד' אבות נזיקין הם עון משחית אף וחמה חו"ב ת"ת ומל' דקליפה, ולכן החסיד שעיקרו קו החסד צריך להתרחק מלהזיק ועי"ז ממשיך חסד ה'. ומילי דאבות מוסרים זהו כענין גומל נפשו איש חסד, ומילי דברכות כי הברכות הוא מקו הימין ולכן באברהם נאמר והי' ברכה ובכהנים שהוא חסד נאמר כה תברכו, ולפי שיראת חטא מביאה לידי חסידות לכן נאמר וחסד ה' מעולם עד עולם על יריאיו. גם ארז"ל ולא ע"ה חסיד הרי להגיע לחסידות א"א כ"א ע"י תורה, וזה לפי שבתורה נאמר ותורת חסד על לשונה. ובסוף קדושין הספנים רובן חסידים כי הם תמיד יריאים ונשברי לב. גם כי יראת חטא מביאה לידי חסידות ולכן י"ל ע"י הצדקה ממשיך בחי' וצדקה תהי' לנו וממשיך מבחי' וחד בינוני אכן ע"י חסיד ממשיך בחי' חסד עליון בחי' חד אריך והוא המשכה מאריך אנפין וזהו עולם חסד יבנה שיהי' החסד בנוי לעולם, והיינו מבחי' וחסדי מאתך לא ימוש ועי"ז וברית שלומי לא תמוט. ועפי"ז י"ל בענין אם כסף תלוה כי ההלוואה זהו"ע גמ"ח וע"ז בא הציווי להתנהג בחסד כמ"ש כי חסד חפצתי וגם כסף הוא חסד ואהבה כמו נכסוף נכספתי. והנה את עמי פי' במדרש דר"ל אתה עמי במחיצתי, והידי משה פי' את עמי כלומר עשה כמו שאני עושה עמך שאני מוחל חובותיך. והנה הוזהרנו בהלוואה בלי שום בקשת שכר ע"ז וזהו איסור הריבית, משא"כ במקח וממכר אין איסור רבית. והיינו כי המקח והקנין זהו דבר שמותר להשתכר בו משא"כ ההלוואה צ"ל רק חסד לבד כמ"ש עולם חסד יבנה. וברבות (פ' משפטים פל"א) משמע דזהו כנגד מה שהקב"ה ג"כ מלוה לאדם חנם היינו מש"ש אין ברי' שאינה חייבת לאלקים אלא

חו"ב ומל' דקליפה : באוה"ת שם ע' א'קסה נוסף : במא"א אות ד' סל"ב וברע"מ משפטים דקי"ח.

גומל נפשו איש חסד : שם נוסף : בפ"ק דתענית די"א ע"ב וכנ"ל.

ולא ע"ה חסיד : אבות ב, ה.

ע"י הצדקה : באוה"ת שם ע' א'קסה : ע"י הצדיק.

פי' במדרש דר"ל אתה עמי במחיצתי : באוה"ת שם : פי' במדרש דר"ל אתה עמי וכמש"ל וכן פי' הש"ך כלומר את עמי במחיצתי.

שהוא חנון ורחום מוחל על כל הראשונות שנאמר אל תזכור לנו עוונות ראשונים. והנה במ"א אמרז"ל כל מאן דאמר הקב"ה וותרן יוותרון מעוהי אלא מאריך אף וגבי דילי' נמצא זהו ענין הלוואה שהרי לסוף גובה חובו אלא שמאריך אף אולי ישוב בתשובה וא"ל גבי דילי' עכ"פ זהו רק מדת החסד וטוב להלוות ולהמתין ומה שלסוף גובה אם אינו שב זהו לפי שההשפעה מבחי' א"א נמשך ע"י חו"ב. ועוד שזהו מתכלית החסד והטוב כדי שלא ימלא לב בני אדם לעשות רע כו'. והנה למעלה יש ג"כ קנין כמו חמשה קנינים קנה הקב"ה ויש ג"כ הלוואה. ובזהר (נח ס' א') פי' מ"ש טוב איש חונן ומלוה דקאי על הקב"ה יעו"ש. והענין כי הנה י"ל מ"ש עולם חסד יבנה שברה"ע הוא משום כי חפץ חסד הוא והרי ארז"ל (ס"פ שנו חכמים) כל מה שברא הקב"ה לא בראו אלא לכבודו שנאמר ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו ואומר ה' ימלוך לע"ו וכן כתי' (משלי י"ו א') כל פעל ה' למענהו והענין י"ל כי הנה זה הקושי' יש ג"כ בענין מעשה המצות, כי הנה בס' עה"ק הוכיח שהעבודה צורך גבוה, וכמבואר ברמב"ן פ' תצוה בפסוק לשכני בתוכם וכענין ישראל אשר בך אתפאר, ויהושע אמר ומה תעשה לשמך הגדול וזהו יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו, וכמארז"ל ברבות איכה ע"פ ויצא מן בת ציון בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מוסיפין כח בגבורה שנאמר ועתה יגדל נא כח אדני ובזמן שאין ישראל עושין רצונו ש"מ כביכול מתישין כח שלמעלה וכמ"ש צור ילדך תשי, וכן ארז"ל (סוטה מ"ח א') ע"פ וישח אדם וישפל איש שגורמים שפלות לשונאו של הקב"ה ואין איש אלא הקב"ה והקשה ע"ז בעה"ק ממארז"ל (בילמדנו פ' שמיני) וכי מה איכפת לי' להקב"ה כששוחט בהמה ואוכל או נוחר ואוכל כלום אתה מועילו או כלום אתה מזיקו כו' הא לא ניתנו המצות אלא לצרף בהם את הבריות שנאמר אמרת ה' צרופה כו' למה שיהי' מגן עליך שנאמר מגן הוא לכל החוסים בו. ועד"ז נאמר אם חטאת מה תפעל לו אם צדקת מה תתן לו, אשר מכל זה יראה שאין טובת האדם ורעתו נוגעות כלל לגבוה וכבר נתבאר היפוך זה. ותירץ הוא שהכוונה במאמר וכי מה איכפת לי' להקב"ה על אדון יחיד שורש השרשים דילי' לא איכפת לי' כלל, ועל זאת הכוונה באו כל הפסוקים ההם ג"כ אם צדקת מה תתן לו, ואמנם לצורך הכבוד הוא בחי' מל' הנק' ולכבודי ויש כבוד עילאה חכמה להשפיע על הראשים עליונים כי כן הי' חפץ הקדוש צורך גבוה הוא כו'. וע"ז באו כל המצות והוא יחוד השם הגדול בכבודו כו', והוא חיבור התחתונים בעליונים, וזהו צרף בהן את הבריות כו' וזהו פי' כי כן הי' הרצון אע"ג דלי' לא איכפת לי' כלל מ"מ כן עלה ברצונו שיהי' צמצום והתפשטות והמשכה אלא שעדיין י"ל שהמכוון העיקרי

בס' עה"ק : ח"ב פ"ג.

אם צדקת מה תתן לו : באוה"ת שם ע' א'קסז נוסף : (ועמ"ש בענין עד דלא ידעי בין ארור המן לברוך מרדכי, ובד"ה בשלח פרעה, ובד"ה כי עמך מקו"ח, ובד"ה ויאבק איש עמו, ובד"ה וארא אל אברהם בענין קוב"ה סליק לעילא לעילא כו').

בשביל הטוב לבריות לצרף בהן את הבריות אלא שזה א"א אא"כ שיהי' אופן האצי' שיוכלו התחתונים להוסיף כח בגבורה של מעלה. ומ"מ בלק"ת פ' ראה סד"ה ושמתי כדכד משמע שזהו צורך גבוה ממש ושכר האדם הוא דרך טפל כו' יעו"ש. אך הענין כי שניהם אמת, כי מצד עצמות אוא"ס אין תופס מקום כלל וכחשיכה כאורה ומצד המשכתו בע"ס שייך יחוד זה. דהנה מה שע"י מעשה המצות מוסיפים כח בפש"מ הוא בבחי' ועל הכסא דמות כמראה אדם אבל ח"ו כשאין עושין רצונו של מקום אזי אינו מאיר בהם אוא"ס בבחי' גילוי רק בהעלם, וזהו שהגלות נמשל לשינה וכמ"ש עורה למה תישן ה', והיינו כמו באדם למטה כשהוא ישן יש בו ג"כ כל כחות חיות הנפש ממש כמו בעת שהוא ער רק שהם בו בהעלם ואין מאיר בגילוי כחות הנפש כמו שכל ומדות. כמו"כ למעלה נמשל גלות לשינה שאינו מאיר גילוי אוא"ס בבחינת פנימית רק מה שצריך לקיום העולמות. אך זהו רק בבחי' כמראה אדם אבל בעצמות אוא"ס אין תופס מקום כלל וכחשיכה כאורה רק שכך עלה ברצונו שיומשך אוא"ס ע"י מעשה המצות. אך מ"מ כתי' אני הוי' אני עצמות אוא"ס נמשך ומתצמצם שיהי' שם הוי' וכולא חד. ועד"ז יובן ענין וברכת את הוי' להמשיך מאוא"ס תוס' אור בשם הוי' ועל זה באו כל המצות ושבתות ויו"ט וק"ש ותפילה.

ובזה יובן מ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה. הרי הוא רק חסד וכתי' ולכבודי בראתיו כל פעל ה' למענהו, היינו שכל פעל ה' למענהו היינו בבחינת הכבוד כי כבוד הוא גימט' ל"ב שהם ל"ב נ"ח מקור התפשטות החיות בעולמות כמ"ש כולם בחכמה עשית. והנה בבחי' חכמה שהוא ראשית ההשתל' שם שייך גילוי והעלם וע"י מעשה התחתונים ממשיכים גילוי אוא"ס בבחי' חכמה וממילא נמשך ג"כ למטה גילוי אוא"ס, וזהו מ"ש מלא כל הארץ כבודו שגילוי בחי' חכמה נמשך דווקא בארץ ע"י מעשה המצות דווקא, ומלאכים שאלו התורה והשיב להם כלום יצה"ר יש ביניכם כי גילוי ח"ע אינו נמשך אלא בארץ דווקא כו'. ועד"ז יובן בענין חמשה קנינים קנה הקב"ה שמים וארץ קנין א', דלכאורה אינו מובן מהו הפירוש קנין קנה והרי הוא ית' בראם כמ"ש בורא שמים וארץ, וא"כ מהו קנינים. אך הענין כי החילוק בין ברא לקנין הוא כי הבריאה נתהווה מאין ליש והיינו מצד כי חפץ חסד הוא אבל נעשה בחי' יש ודבר נפרד, משא"כ קנין הוא להיות נמשך גילוי אלקות כמ"ש כל פעל ה' למענהו. ולכן בשבת דווקא אומרים קונה שמים וארץ לפי שבשבת כי בו שבת עד"מ אדם השובת ממלאכה שמקודם הי' שכלו ומחשבתו מלובשים בהמעשה וכשפוסק חוזרים ובאים שכלו ומחשבתו לעצמותן, כך בשבת עליית החיות שנמשך בחול בששת ימי המעשה בבחי' ירידה כו', ע"כ אומרים קונה שמים וארץ כי קנין הוא בחי' אצי'. וזהו שאומרים בקידוש לבנה ברוך עושך יוצרך בוראך קונך כנגד ד' עולמות אבי"ע שקונך כנגד אצילות שהוא בחי' הוי', כי בריאה הוא בחי' בראשית ברא אלקים. אבל בשבת כתיב שבת להוי' ולכן אומרים בשבת קונה שמים וארץ קנין שלמעלה מבחי' בריאה וזהו ישמחו השמים ותגל הארץ, ישמחו השמים ר"ת י"ה ותגל הארץ ר"ת ו"ה

והיינו שבשבת מאיר בחי' הוי' ואז נק' קנין, כי קנין הוא גילוי ההעלם, דהיינו שנמשך מרשות המוכר לרשות הלוקח והקנין ע"י משיכה. וכמ"כ הוא למעלה ענין הקנין שמקודם צ"ל משיכה דהיינו מלמטה למעלה ואח"כ נמשך מלמעלה למטה בחי' כסף שהוא המשכת אלקות למטה מבחי' העלם לגילוי, כי כסף הוא גוון לבן שהוא בחי' חסד, והיינו המשכת רב חסד כו'. וכל זה הכל רק מצד המשכתו ית' בשם הוי' שעז"נ ולכבודי בראתיו שהעבודה צורך גבוה ומוסיפים כח בגבורה של מעלה לכן שייך ג"כ קנין אשר ענין הקנין הוא כדי להרויח, וכמ"כ ענין ישראל קנין אחד כמ"ש עם זו קנית וכתי' הלא הוא אביך קנך שבהם ועל ידם נמשך תוס' אור למעלה וכמארז"ל בענין תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו מי כעמך ישראל וכמבואר ברבות (קהלת בפסוק מה יתרון העושה) בענין וצדיק באמונתו יחי' אפי' צדיק חי העולמים מאמונתו הוא חי אמר הקב"ה בתחלה הרגתי בכורי מצרים שנאמר ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור כו' אף כל בכור אשר יולד לך תהא מקדישו לי שנאמר קדש לי כל בכור כו' תהא מקדש לי הבכורות באמונתו הוי וצדיק באמונתו יחי' כו'. והמדרש תמוה, אלא כי תפילין דמארי עלמא הוא נק' חיי המלך המשכת מוחין לז"א והיינו המשכה מבחי' קדש לי, וזה נמשך לז"א ע"י ישראל לכן שייך שפיר מאמונתו הוא חי ממה שהאמין לישראל ועשה להם נסים במצרים, נמצא זהו כענין קנין וסוחר. והנה ענין הקנין ע"י משיכה ואח"כ כסף וכן ביצימ"צ משכו וקחו כו', משא"כ בעצמות אוא"ס לא שייך שום תוס' אור ח"ו ע"י האתעדל"ת, כי אדרבה הוא שלימותא דכולא ולכן שם אין שייך קנין כ"א ע"ד מתנה כמו מתנה טובה יש לי בבית גנזי כו' וכן בחי' אהי' כטל ומשם נמשך ג"כ ההלוואה שהוא בלי שום תשלום גמול מאריך אף וברבות בריות של הקב"ה לווין זו מזה, וכמבואר בטו"ב (סי' תקכ"ה) בענין לוו עלי ואני פורע י"ל אור החסד מאיר בכלי הגבורה זהו הלוואה וכן חו"ב מתלבשים בחו"ג כענין הלוואה כי הלוואה ג"כ לשון חיבור ולויי'. ואפ"ל זהו כללות התיקון שזה צריך לזה וזה לזה והאדם אדמה לעליון יש בו מבחי' קנין ומכר וצ"ל בו ג"כ אם כסף תלוה בחי' חסד שבלי שום תשלום גמול רק בחי' מתנה א"א לחייבו כ"א לעני ונקל ג"כ מלוה ה' חונן דל. דהנה כתיב את הענין עמך, פי' כי ענין עני זהו בחי' סיהרא ומיעוט הלבנה זהו כמו עניים. והנה בריאת מין עניים הוא כדי שיזכה העשיר בהם שיהי' משפיע ומקבל וכמבואר ברבות (משפטים פל"א) ע"פ ישב עולם לפני אלקים חסד ואמת מן ינצרונהו, שאמר דוד לפני הקב"ה מושב עולמך פי' שיהי' בשוה כולם עשירים, והשיבו הקב"ה אם אעשה עולמי שוות חסד ואמת מן ינצרוהו, פי' מי ישמור החסד והאמת אך הפי' כי נצרך הוא בשביל למעלה כי כל ההשתלשלות הוא משפיע ומקבל וכל זה תלוי במעשה הצדקה שלמטה כו', שעי"ז נעשה למעלה יחוד שמשא וסיהרא ועד"ז הי' ענין מיעוט הלבנה, וכה"ג הקשו למה נברא הערלה ושאח"כ יהי' צריך למול והתירוץ

וכה"ג הקשו למה נברא הערלה: **ב"ר פי"א. ראה תו"א יב, א. דרך מצותיך ח, ב.**

אשר ברא לעשות לתקן תורמסין צריכין תיקון כך מיעוט הלבנה והעניים כדי שיתקנו וימשיכו החסד וכמ"ש ברות ושם האיש אשר עשיתי עמו עשה עמי לא כתיב כאן אלא עשיתי עמו ואמרו גדולה הטובה שהעני עושה להעשיר יותר משהעשיר עושה לעני, גם ע"ד יאי עניותא לישראל. והנה בחרבי ובקשתי ת"א בצלותי ובעותי והוא ג"כ לשון בקשה ואין מבקשים אא"כ חסר, ולכן ע"י עניותא שחסר לו יבוא לבחי' בקשה מתוכיות הלב ע"ד תפלה לעני כי יעוטף ועי"ז ממשיך מבחי' גבוה ואל זה אביט אל עני ונכה רוח, והיינו שע"י חיבור דכו"נ שמשא וסיהרא מאיר עליהם בחי' הגבוה משניהם והראי' שע"י הצדיק אבד ופי' בזהר אבד לנוק' נמנע ממנו הברכות שיהי' יחוד שמש ולבנה ואז מאיר מבחי' שלמעלה מהשמש ואין כל חדש תחת השמש. וי"ל כי אין עני אלא בדעת דעה קנית מה חסרת, נמצא הדעת זהו מילוי החסרון של עניות ולגבי אוא"ס הכל עניים וחסירים שאפילו דעת עליון נק' בהמה רבה ולכן גם משיח נק' עני כי אתם המעט ויעקב אמר קטונתי משה ונחנו מה ע"כ ע"י החסד עם העני ממשיכים שיהי' ומלאה הארץ דעה ולא ילמדו עוד איש את רעהו. וזהו הביאו עלי כפרה על שמיעטתי את הירח עלי דווקא ועד"ז לוו עלי מלווה ה' חונן דל מלוה ג"כ לשון חיבור ולויה שמחבר ב' ההוויות דוגמת הפעם ילווה כו'. ואפ"ל ע"י צדקה די מחסורו יחוד זו"נ זכור ושמור זכור לדכורא ושמור לנוק' בחי' עני אבל ע"י גמ"ח הלוואה ממשיך הפעם ילוה אישי שיהי' כמו תרין ריעין דלא מתפרשין שהם הנק' בית לוי וכמו המלווה מחובר עם הלוה ע"י הלוואה משא"כ ע"י הצדקה אין חיבור רק למע'. וזהו אם כסף תלוה כסף חסד לבן וכן החסידה תרגום חיוורתא עי"ז את עמי ר"ל אתה המשפיע בחי' שמשא יהי' עמי. ופי' עמי כי הנה כתיב כי עמך מקור חיים כי חיים הוא בחי' חיות העולמות והחכמה תחי' ומקור חיים היינו למעלה גם מן החכמה מקו"ח גימט' אוא"ס וכן מקור גימט' שמו. ופי' כי עמך מקו"ח שאפילו מקור חיים הוא ג"כ טפל ובטל לך, אך מ"מ הוא עמך כי עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו לבד שהו"ע הוי' הוי' ופסיק טעמא ביניהו ונק' מקור מים חיים מים דוקא יורדים ונמשכים רק שהם חיים ונמשכים בלי הפסק ותמיד נביעות חדשות והרי נאמר מה יקר חסדך כו' כי עם ה' החסד כי עמך מקור חיים והיינו שיהיה ואור החמה שבעתיים כאור שבעת הימים. גם י"ל את עמי ליהנות מן ת' עלמין דכסופין שהם עובר לסוחר והם בחי' תענוג העליון. וגם י"ל פי' את עמי פי' את הוא בחי' מל' כמ"ש את עשית את השמים את חסר ה' ושיהי' את עמי היינו שהמל' יהי' כמו הבינה שנק' כי עמך כי חו"ב הם תרדל"מ ושם מקור חיים ומשם נמשכים התפילין הנקראים

יאי עניותא לישראל: חגיגה ט, ב (עפ"י גירסת העין יעקב).
בחרבי . . . ת"א בצלותי: בראשית מח, כב.
אין עני אלא בדעת: נדרים מא, א. זח"ג רעג, א.
משיח נק' עני: סנהדרין צח, א.
ועד"ז לוו עלי: ביצה טו, ב.

חיי המלך. והנה כל זה דאת עמי הוא ע״י את העני עמך כנ״ל, כי ע״י שיהי׳ את העני עמך כנ״ל עי״ז תהי׳ את עמי כי ע״י והי׳ אור הלבנה כאור החמה ועי״ז יהי׳ אור החמה שבעתים כאור שבעת הימים כו׳.

והנה אח״כ כתיב ולא תשימון עליו נשך. הנה אמרו ברבות (משפטים פל״א) ע״פ בנשך נתן ותרבית לקח וחי׳ לא יחיה וחי׳ לא יחיה בעוה״ב. וצ״ל מדוע העונש המר הזה בנשך יותר מבגזל ושאר עבירות, וגם י״ל מאי שנא איסור לקיחת ריבית וחי אחיך עמך ואם נוטל ממנו ריבית קטן הלא יוכל להרויח הרבה ולהחיות. אך כי ארז״ל שם למה הריבית דומה למי שנשכו נחש ולא הרגיש מי נשכו ולא ידע עד שנתבטבטה עליו כך הריבית אין אדם מרגיש בו עד שמתבטבט עליו כו׳. ואח״כ אמר לא תשימון נשך לא תשיך את העני כדרך שנשך הנחש את האדם ועקרו לו ולתולדותיו כו׳ לא תהי׳ כנחש שהי׳ ערום לרעה, עכ״ד המדרש. והיינו כנזכר בפסוק (משלי כ״ג ל״ב) ישך כנחש ישך וכן בנשך כל דבר אשר ישך. והיינו כי ענין ערמומית הנחש היינו שקר אמלאה החריבה שנתמלא הקליפה מחורבנו כו׳ כי ט״ס דמל׳ נתלבשו בקליפות ע״ד שופך דם האדם באדם א״כ זהו הנחש שנשך לקדושה וריבית שנחרבה צור כו׳ והנחש גרם מיתה לכן המלווה בריבית ועושה מעשה נחש שנושך את הלוה להרבות הונו הוא ע״ד שבקליפה הב הב הפך הקדושה ומשמיא מיהב יהבי כו׳. ולכן עפר מדבר פסול לכיסוי שאינו מגדל צמחים, וזהו וחסד לאומים חטאת ע״ד כסף נמאס ולכן לא יקום בתחה״מ, כי הנחש אינו מתרפא לע״ל, ולכן נאמר גבי רבית וחי אחיך עמך. ואפ״ל כי חטא עה״ד ענין בא נחש הנחש השיאני והיינו שמקודם חטא עה״ד לא הי׳ כלל הזיווג ע״ד תאוה גשמיות כ״א ע״ד איש ואשה י״ה ביניהם אש יו״ד ואש ה׳, נמצא זה הי׳ ענין ואיש כי יקח אחותו חסד הוא, אבל ע״י חטא עה״ד נמשך אחר תאוות גשמיות והחסד הוא תיעוב שמקבל תענוג גשמי, וזהו הריבית שמקבל מהחסד והאהבה כו׳. והנה בנחש הנחושת ארז״ל וכי נחש ממית או נחש מחי׳ אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה כו׳, והיינו שמגביה הנחש לשרשו וזהו״ע הנחשת. וברבות ויקהל ס״פ מ״ט נחשת זה יעקב שנאמר נחשתי ויברכני ה׳ בגללך כו׳ כי נחש ינחש איש אשר כמוני. ובזהר (פנחס דרמ״ט) מענין איילתא שמזדמן לה נחש ונשיך בעריתא להיות לידה וא״כ הנשך שנושך הוא לבחי׳ המעכב את הלידה. ואפ״ל שם באצילות אין הנשך איסור כי אדרבה עי״ז לידה, ולכן ת״ח מותרים להלוות זה לזה בריבית דבר מועט ואין ריבית בהקדש (ב״מ נ״ז ב׳) ועד״ז כלאים בציצית שרי.

עפר מדבר פסול לכיסוי: חולין פח, ב. יו״ד סי׳ כח סעיף כה. עי׳ בר״ף ובהרא״ש שם.
הנחש השיאני: שבת קמו, א רש״י שם.

והנה מעתה י"ל איך התירו רז"ל ענין עסקא תלתא באגר ופלגא בהפסד ולמה לא הרחיקו לגמרי מאיסור נשך. אך הענין כי ירידת הנשמה בגוף הוא כענין עסקא כי האי עסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון אשר פלגא מלוה נוטל המקבל השכר ומפלגא פקדון השכר להנותן. וכן בירידת הנשמה לגוף יש ב' בחי' שהירידה צורך עליי' והוא השכר להנשמה ולהגוף, ויש גם כן ריוח למעלה בסוד הבו גודל לאלקינו, נמצא זהו ע"ד פלגא פקדון. והנה י"ל הפלגא מלוה והפלגא פקדון נמשך מב' הבחי' סוכ"ע וממכ"ע שהן ב' שמות הוי', דלבחי' סוכ"ע אין הפגם מגיע וכן אין שייך שם ריוח כי אנת הוא שלימותא דכולא לכן הוא רק בבחי' הלוואה כנ"ל. אך מצד בחי' ממכ"ע שם שייך תוס' אור ע"י הנשמה ע"כ זהו ע"ד פקדון שנוטל הריוח מהפקדון, ולכן ג"כ חייב באחריות על הפקדון כנ"ל בענין וישח אדם כו' שגורמים עת אשר שלט האדם באדם הצדיק אבד לקבל ברכאן עילאין והוא אסור באזיקים גם בענין שאין השם שלם וזהו האי עסקא פלגא מלוה פלגא פקדון. אך שלא יהי' איסור ריבית הכריחו שיהי' תלתא באגר זהו ע"ד מארז"ל ברבות (קדושים ספכ"ד) משל לבני מדינה שעשו ג' עטרות למלך מה עשה המלך נתן בראשו אחת ושתים בראשן של ישראל כך בכל יום ויום העליונים מכתירים להקב"ה ג' קדושות מה הקב"ה עושה נותן בראשו אחת ושתים בראשן של ישראל הה"ד קדושים תהיו והתקדשתם כו'.

וזהו"ע תורה ועבודה וגמ"ח אשר עבודה קרבנות העלאה זהו הכתר שבראשו של הקב"ה שהו"ע כתר דז"א וכתר דנוק' הנמשך ע"י התורה וגמ"ח א"כ לוקח תלתא באגר היינו א' מהשלשה כתרים, והמקבל העסקא נוטלים תרי תלתא כו'. וזהו ושמתי כדכד שמשותיך כי שם ע"ב שהוא חסד הוא ג' פעמים כ"ד וב"פ כד נמשך לזו"נ ולכן נק' כנס"י אשת חיל חיל גימט' ב"פ כ"ד ואפ"ל שזהו כי חסד חפצתי ולא זבח ואף כי זבח בחי' עבודה זהו העטרה שנוטל לעצמו עכ"ז תכלית המכוון הוא ב' הכתרים שבראש בניו שהם ע"י תורה וגמ"ח והראי' ממה שלע"ל נאמר והיה שבחי' ו"ה יהי' קודם לי"ה כו'. וזהו שאי' במדרש אתה עמי מה אני איני מוט כו', והענין ע"ד וישקול אברהם לעפרן את הכסף כו' ארבע מאות שקל כסף כו'. כי הנה אברהם היינו חסד עליון כי חפץ חסד הוא הוא דא עתיקא, לעפרון לבחי' הקיצו ורננו שוכני עפר וארז"ל שוכני בעפר לא נאמר אלא שוכני עפר מי שנעשה שכן לעפר בחייו וכתי' התנערי מעפר, ארבע מאות שקל כסף ת' עלמין דכסופין דירתין צדיקיא לע"ל. והם ב' בחי' שבכתר ע"י וא"א שהם ב' כפין. ואפ"ל שזהו שרש ג"ע העליון וג"ע התחתון כי געה"ע בינה בה גילוי עתיק, וגעה"ת מל' מקבלת מא"א. וכל זה נמשך ע"י אם כסף תלוה כי מלוה ה' חונן דל

ענין עסקא תלתא באגר: ב"מ קה, ב.

ירידת הנשמה בגוף הוא כענין עיסקא: בסה"מ תרכ"ס ע' סו כ' זה בשם בערה"כ של הסה"ד הביא בשם שמ"ל.

ומשלם לך עלמין דכסופין וזהו זורע צדקות, לכן לא תשימו עליו נשך שזהו ענין רע עין כמבואר במדרש שם ע״פ נבהל להון זה רע עין כי רע עין גימט׳ עפרן כי עפרן כתיב בלא וי״ו והוא ג״כ גימט׳ ת׳ והם בחי׳ לבוש ש״ק כמ״ש ושק אשים כסותם והם היפך עלמין דכסופין. וזהו מלוה הוי׳ כי ת׳ עלמין דכסופין פי׳ בזהר חיי (קנ״ד) מאתיים עבור התורה ומאתיים על מס״נ על ק״ה. וי״ל כי מס״נ ממשיך י״ה וזהו מאתיים ותורה ו״ה וזהו מאתיים ולכן נק׳ מלוה הוי׳ כו׳.

משפטים תבר״ך

ועבדתם, משמע שאין המדבר הקב״ה, שא״כ * הל״ל והייתם לי עבדים, גם אין המדבר משה שהרי תחלת הפרשה הנה אנכי שולח מלאך לפניך, אלא כמ״ש הרמב״ן שמרבע״ה כ׳ התורה ע״ד כשלישי המדבר, ור״ל שם הוי׳ זהו אוא״ס המלובש בחכ׳ דאצי׳ ומשה הוא המקבל משם הוי׳, היינו כלי החכמה, או שנשמתו נמשך מבחי׳ חכמה ולא שהוא עצם חכמה דאצי׳, ובספר ספור מעשה זו וידבר הוי׳ אל משה הוא עצמות אור א״ס, וזהו הענין כשלישי המדבר, ואפ״ל עד״ז ענין וביום השלישי יקימנו, דקאי על יוהכ״פ. ופי׳ ועבדתם את הוי׳ אלקיכם י״ל בשני אופנים האחד כמ״ש בת״א ד״ה לא תהי׳ משכלה וז״ל אלא הענין כי הוי׳ פי׳ היה הוה ויהיה ואני הוי׳ לא שניתי וכולי׳ קמיה כלא חשיב ותהיה עבודתכם כ״כ עד שבחינה זו תהיה אצליכם בבחי׳ אלקיכם דהיינו שיהי׳ שורה וקבוע במוח ומחשבה ומורגש ונתפס בשכלו באמת לאמתו כאלו עיניו רואות גילוי אלהותו יתברך ממש עכ״ל נמצא לפ״ז פי׳ ועבדתם את הוי׳ להמשיך גלוי שם הוי׳ בנפש. הב׳ י״ל אשר העבודה היא להמשיך גלוי שם הוי׳ מעצמות אור א״ס ב״ה וכמ״ש בקרבנות ריח ניחוח להוי׳, וכמ״ש בפירוש ושמרו דרך הוי׳. וכמדומה שכמ״כ נת׳ שני פירושים בסידור ד״ה ברוך שאמר והי׳ העולם. ומ״ש ואם צדקת מה תתן לו זהו מצד עצמות אור א״ס ב״ה דשם אין מגיע שום פגם וגם אין שייך תוספת אור ח״ו כי הוא מקור הברכות, אמנם בבחי׳ המשכת אורו בעולמות ע״ז שייך העבודה וכמ״ש בת״א בד״ה כי

ועבדתם: נעתק מבוך 1056 פה, א גוכתי״ק. נמצא גם בבוך 1217 קפח, א ושם רשום: משפטים תבר״ך. 802 ריח, א ורשום כנ״ל. — לכללות מאמר זה, ראה אוה״ת משפטים ע׳ א׳ריט. ואולי זה קיצור למאמר הנ״ל.

שא״כ: בגוכי״ק מטושטש, ובבוך 1217 שא״כ.

כמ״ש הרמב״ן: בהקדמתו לפי׳ התורה.

כמ״ש בת״א ד״ה לא תהי׳ משכלה: עח, ד בסוף העמוד.

עמך מק"ח, בענין הבט משמים וראה כי הנה כתי' רם על כל כו' השקיפה ממעון קדשך מן השמים ואזי וברך כו', וזהו חלקי הוי' אמרה נפשי, והנה כדי שיומשך שם הוי' מעצמות אור א"ס זהו ע"י צמצום שיניח אורו הגדול על הצד וה"ע ביטול רצון כביכול וזהו היו"ד של שם צמצום שיהי' אבא יונק ממזלא והמשכה זו זהו ע"י ביטול רצון של האדם שמבטל א"ע לגמרי נגד ה', וזהו ועבדתם את הוי' שע"י העבודה וביטול רצון יומשך מאור א"ס גלוי שם הוי', גם זה שיהי' הוי' בבחי' אלקיכם הוא ג"כ עבודה כמארז"ל בין עובד אלקים לאשר לא עבדו אינו דומה השונה פרקו מאה פעמים כו', ומ"מ נאמר כי לי בנ"י עבדים לי ממש עצמות שם מגיע העבודה אע"ג דאין שייך שם פגם, מ"מ כולא חד כמ"ש אני הוי', אני עצמות אור א"ס והיותו נק' הוי' כולא חד וכמ"ש במד"ר פ' בראשית פ"ד גבי הבא לי מראות גדולות כו' מי שאמר והיה העולם עאכ"ו.

קיצור דקיצור. ענין כשלישי המדבר, משה נשמה הנמשך מחכמה, ועצם ספירת החכמה גבוה ממשה, ועבדתם את הוי' י"ל שיהי' נחקק שם הוי' במחשבה או שיומשך שם הוי' מעצמות אור א"ס והא בהא תליא. והנה עבודה ביטול רצון וגורם למעלה בחי' המשכת הכתר שנק' ביטול רצון מלשון כתר לי זעיר המתנה ושתיקה הוא ביטול רצון, בעצמותו אם צדקת מה תתן לו, והעבודה בבחי' היותו נק' הוי' אלקיכם, ומ"מ נאמר כי לי ממש בנ"י עבדים, משום דכולא חד כמ"ש במד"ר המשל ממראות גדולות ומראות קטנות.

ב) **ומהו** ענין העבודה הוא ע"ד גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ כו' ידי יסדה ארץ כו' משא"כ מקדש ד' כוננו ידיך התחברות שני הידים יחדיו, והיינו ע"ד שמתחלה גזר השמים שמים לד', וכשבא ליתן תורה בטל גזירה ראשונה ומשה עלה כו' וירד הוי' כו' וענין הגזירה הראשונה ע"ד יהי רקיע ויהי מבדיל מים עליונים הוא השפעת תענוג אלקי אז תתענג על ד', מים תחתונים הם הפסולת ותענוגי עה"ז שנמשכים ע"י הפרסא, והנה מחמת פרסא הנ"ל נמשך בהשתלשלות שיהי' היש ודבר נפרד, וזהו ע"ד מפלגך ולעילא דהורמיז כו', והעבודה הוא להמשיך שיהי' הגלוי גם למטה וזהו ענין קרבן התמיד את הכבש האחד תעשה בבקר, והוא תיקון לבחי' כרחל לפני גוזזיה נאלמה וענין גווזיה הוא כי הנה הכבש יש בו צמר בעורו והעור הוא המפסיק בין הצמר והבשר, כי הנה ענין הצמר שהוא בחי' שערות הם צירופי אותיות המתלבשות בבי"ע להוות יש ודבר נפרד כו' והיינו ע"י הפסק העור שהוא הרקיע המבדיל כו' וגוזזיה הם המפרידים השערות כו' ללכת אחר תענוגים גשמיים כו', וע"י קרבן תמיד מן הכבש והעור ניתן לכהן, שודמ"ט מתקנין בחי' זו כמ"ש בלק"ת ע"פ את הכבש האחד תעשה בבקר דרוש השני, ועמ"ש על הזהר ר"פ יתרו ס"ז גבי מלך כו' וכהן דמשמש תחותיה.

אבא יונק ממזלא: ראה זח"ג רפט, ב. ובכ"מ.
כמ"ש בלק"ת ע"פ את הכבש: פ' פינחס עה, ג.

קד"ק סעיף ב'. העבודה ע"ד גדולים מעשה צדיקים, כוננו ידיך התחברות ב' הידים סוכ"ע וממכ"ע יחדיו, וזהו ע"ד שמתחלה גזר השמים שמים לד' וכשבא ליתן תורה ביטל גזירה הראשונה, וענין גזירה ראשונה ע"ד יהי רקיע ויהי מבדיל, ועבודת התמיד מתקן בחי' זו, כי בחי' זו כרחל לפני גוזזי' נאלמה, והתמיד בא מן הכבשי' והעור רומז לרקיע הנ"ל וניתן לכהן שודמ"ט, התחברות ב' יד גימ' כח ועתה יגדל נא כח, כ"ח אתוון דאישר"מ.

ג) יבאר איך ממשיכים זה ע"י העבודה, כי בתורה נאמר ויהי קול מעל לרקיע, גם יקרה היא מפנינים מכה"ג שנכנס לפני ולפנים א"כ היא קול מעל לרקיע המפסיק בין קדה"ק ובין קדש, קול דודי כו' מדלג, בחי' אזכיר את שמי בלק"ת בד"ה ששים המה דרוש השני פ"ג והמצות תר"ך עמודי אור ועיין בד"ה ושנותם ענין מעשה גדול שע"י ביטול רצון מעורר ההמשכה בחכמה כו', ועיין ע"פ אריתי מורי כו' בד"ה באתי לגני ובהביאור, זורע צדקות ועי"ז ומצמיח ישועות, ישועות לשון רבים ע"ד כי קרובה ישועתי הישועה של שם הוי' זהו ע"ד סעי' א', וישועות ישראל מי יתן מציון כו' והיינו שבחי' הוי' יהי' אלקיכם, וכ"ז נמשך מבחי' מי מי שאמר והי' העולם, מילה באבר ההולדה ור"ת מי יעלה לנו השמימה עמ"ש בענין גדולה מילה, אך כ"ז מלמעלמ"ט וצ"ל תחלה מלמטלמ"ע, וכן מילת הלב ומלתם את ערלת לבבכם, ועיין בד"ה מהלכים שצ"ל ב' הילוך, ולפ"ז ועבדתם זה"ע עבודה שבלב זו תפלה ע"ד סולם מוצב ארצה, התפלה נק' סולם ע"ד ואני תפלה, ופי' בת"א בד"ה כי אברהם לא ידענו דקנ"ו ע"א דהיינו בחי' ואני בתוך הגולה הוא בבחי' תפלה ל' התקשרות להתעלות באא"ס ב"ה ע"ד ארוממך אלקי המלך כי היא רק שם והארה ונק' כבוד הוי' זיו יקרי' זיו והארה, וע"י הסולם עולה ומתקשרת בעצמות אא"ס ע"ד עולה מן המדבר מתרפקת על דודה והיינו ע"י התפלה דוגמת והחיות נושאות כו' כן ע"י העלאת נה"ב מרומם את המל', בביאור כי אתה נרי, וזהו שארז"ל סולם זה הכבש וראשו מגיע השמימה היינו ריח ניחוח להוי', ריח העלאה וזהו ועבדתם את הוי' שיהי' בחי' את הטפל להוי' ע"ד יראו את ה', ועי"ז מעלה המל' שתהי' בבחי' את ה' ע"ד את קרבני בלק"ת פ' פנחס בד"ה צו את בנ"י הראשון רפ"ד, פי' את האותיות מא' עד תיו כו' ובזהר ויצא דקס"ד ע"ב את דייקא דא כנס"י ובלק"ת בד"ה ואתחנן פ"ב בענין ואהבת את הוי' פי' את זהו הגילוי כשכלול במקורו כו', וא"כ י"ל עדמ"ש בת"א פ' נח בביאור דמים רבי' בסופו בפי' שידובר בה כו', וזהו ועבדתם את הוי', והיינו ע"י אותיות התפלה ואח"כ נמשך מלמעלמ"ט שיהי' הוי' אלקיכם כו' כנ"ל סעי' ב', ועיין בד"ה כי תצא הראשון פ"ד פי' ונתנו הוי' אלקיך בידיך הוי' בחי' התורה כו' ואלקיך בחי' המצות כו', ועד"ז י"ל פי' ועבדתם את הוי' ע"י עסק התורה, אלקיכם ע"י עסק המצות כו', וע"י תורה

ג) יבאר: מכאן עד סעי' ו נדפס גם באוה"ת משפטים ע' א'רלג, וכאן נוסף קיצור דקיצור.

בת"א בד"ה כי אברהם לא ידענו דקנ"ו ע"א: בהוצאת קה"ת: צג, א.

ג"כ אזכיר את שמי, וכן ע"י המצות ויעש דוד שם זח"ג פ' בחוקתי דקי"ג ע"ב, החולי גורם שאין הנשמה מתקשרת בהגוף כהוגן ומזה ח"ו נמשך המות שה"ע שבה"כ לכן ע"י ועבדתם המשכת אורות בכלים יומשך הסרת החולי.

קד"ק. על שלשה דברים העולם, תורה ויהי קול מעל לרקיע, יקרה היא מפנינים, קול דודי מדלג, אזכיר את שמי, והמצות תרי"ך עמודי אור, ומצמיח ישועות, קרובה ישועתי, ישועות ישראל, וזהו ב' תיבות הוי' אלקיכם, מילה באבר ההולדה שלמטה מהפרסא, וכ"ז מלמעלמ"ט, וצ"ל תחלה מלמטלמ"ע עבודה, תפלה, ע"ד סולם, ואני תפלה עליות השם בעצמות אוא"ס, דכמו למעלה והחיות נושאות כן ע"י העלאת נה"ב בתפלה, וזהו ועבדתם את, ע"ד את קרבני, והיינו ע"י ויראו את הוי', ואהבת את.

ד) וההפרש בין ויניחהו בג"ע לעבדה ובין ועבדתם דעכשיו ע' בת"א סד"ה אוסרי לגפן ובפ' בראשית סד"ה אעשה לו עזר, וי"ל כי כמו שיש הבדלה בין קדש לחול והעבודה עכשיו לברר את החול ולעשותו על טה"ק ע"י התפלה וע"י התומ"צ ועי"ז ממשיכים יחוד הוי' ואלקים כנ"ל, כן יש הבדלה בין הקדש ובין קדה"ק שכערך חול לגבי קדש, כן קדש לגבי קדה"ק כמ"ש בד"ה האזינו השמים ובד"ה שבת שבתון וזהו ע"ד וחיות הקדש מתנשאים ברעש, כי יש פרסא מפסיק ביניהן ובין אור האצי', ועד"ז ויניחהו בג"ע לעבדה כו' והי' אז העבודה ועבדתם את הוי' אלקיכם ג"כ בבחי' עליונה יותר כי ז"א הנק' הוי' הי' אז במדרגת א"א כו', וא"כ הי' ההמשכה בבחי' גבוה יותר ע"ד ביום ההוא יהי' הוי' אחד כו'. וברך את לחמך ואת מימיך יש לפרשו כפשוטו עמ"ש מזה בד"ה ושננתם ששפע החיצוני' תלוי בשפע הפנימי' ועמ"ש ע"פ אם בחוקתי תלכו (ובבה"ז וירא ע"פ וגם אמנה אחותי כו' וארז"ל בזמן שישראל ערש"מ מלאכתן נעשית ע"י אחרים כו') שכמו שיש גשם הפרנסה כן בפנימית כו', גם ע"ד ענין לחם הפנים.

קד"ק. ההפרש בין ויניחהו בג"ע לעבדה, וענין ועבדתם דעכשיו, י"ל עכשיו העבודה לתקן ההבדלה שבין חול ובין הקדש, שיהי' החולין ע"ד עטה"ק, ובחי' לעבדה בג"ע ע"ד העלאה מקדש לקדה"ק, וכמו חיות הקדש מתנשאי' ברעש גדול, (וברך את לחמך כפשוטו היינו ששפע החיצוניות תולה בשפע הפנימית, שכמו שיש גשם בגשמיות כך יש בההמשכה פנימית גשם), וממילא הי' ההמשכה גילוי שם הוי' ג"כ בבחי' עליונה.

ה) יבאר פי' לחמך ע"ד לכו לחמו בלחמי שהתורה היא לחם ומזון למעלה י"ל כי התורה היא מבחי' איהו וחיוהי חד דהיינו והחכ' תחיה לכן היא מזון לז"א שהוא בחי' איהו וגרמוהי חד לך ה' הגדולה כו', וכן פירשו בענין כאילו נודר בחיי המלך שהנדר בבינה נק' חיי ז"א כו', ולכן היא ג"כ מזון להנפש האדם, חכמה כח מה, והיכלא עילאה דקוב"ה לא יגורך רע, ולחם לבב אנוש יסעד ונק' עוז ותושיה, כי אם רעב שונאך זה היצה"ר האכילהו לחם, ועי"ז

וה' ישלימנו לך דוגמת ורב שלום, ועמ"ש מזה ע"פ הלא אם תטיב שאת כי ארז"ל יצה"ר דומה לחטה כמ"ש לפתח חטאת רובץ וזהו ע"ד עה"ד חטה היתה והתורה לחם חטה כ"ב אתוון דאורייתא היינו מה שע"י התורה נתברר עה"ד חטה ונכלל ונתחבר בעץ החיים שהרי התורה עץ חיים היא לכן יש בכחה להשלים היצה"ר ששרשו מבחי' חטה כו'. ואפ"ל לכן צ"ל וברך את לחמך שיוכלל החטה בעה"ח, ונשבע לחם ונהי' טובים וע' באגה"ק ע"פ והי' מעשה הצדקה שלום וברך את לחמך כמו שהלחם צריך שיתעכל היטב ויבלע באברי נפשו כן צ"ל בחי' זו בתורה כמ"ש בד"ה ושבתה הארץ, וזהו וברך. או ע"ד ואכלתם לחמכם לשובע נפתלי שבע רצון, ומשביע לכל חי רצון, והיינו ע"י וברך המשכת הרצון בחכמה, גם ע"ד אני תורתך שעשעתי בד"ה ואהי' אצלו אמון גם ע"ד וזאת התורה בד"ה ושננתם ובדרוש חמשה קניני' הקנין בתורה כו', ושיהי' בק' תורת חסד ע"ד כי עם ה' החסד וכתי' ויהי שם עם ה' ארבעים יום כו', והיינו דתמן לית שמאלא כ"א הכל ימין ימינך ה' נאדרי ימינך תרעץ, עיין בענין שמחת תורה שהתורה היא בשמחה ע"י שאא"ס ב"ה מתלבש בה סד"ה ביום השמע"צ כנישין, גם פי' ואכלתם לחמכם לשובע ע"ד שובע שמחות את פניך, פניך דוקא כי נאמר וראית את אחורי, נובלות חש"מ תורה ולע"ל גילוי פנימית התורה.

קד"ק סעיף ה'. פי' לחמך ע"ד לכו לחמו בלחמי שנמשכה מחכמה איהו וחיוהי לכן היא לחמי לבחי' איהו וגרמוהי, והאכילהו ליצה"ר לחם כי באצי' לא יגורך רע, וברך כמו שיתעכל הלחם כן הברכה שתוכלל החכמה בו, גם הברכה ואכלתם לחמכם לשובע שיהי' שבע רצון, או שובע שמחות את פניך.

ו) **ואת** מימיך תשבע"פ שצ"ל בה חותם בברוך, כי תשבע"פ היא חוה, ולא זכה גורם ח"ו הנחש השיאני בא נחש כו', גם י"ל ובירך את מימיך כי לפעמי' ונהר יחרב ויבש יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני כמ"ש מזה ע"פ בכה תבכה בלילה כו', והנה הברכה במימיך שיהי' ונהר יוצא מעדן תשב"כ להשקות את הגן תשבע"פ עיין בלק"ת פ' הברכה בד"ה תורה צוה כו', גם להיות באר מים חיים, יש מעיינות מגדלים כו', ושאבתם מים, מקול מחצצים בין משאבים, ותמלא כדה כו', ושמתי כד כד כו'.

סעיף ו'. ואת מימיך תשבע"פ ע"ד חותם בברוך, או שלא יהי' ונהר יחרב ויבש כ"א ונהר יוצא מעדן להשקות כו' *.

ע"פ הלא אם תטיב שאת: ראה אוה"ת פ' בראשית ע"פ זה.
יצה"ר דומה לחטה: ברכות סא, א.
עה"ד חטה היתה: ב"ר טו, ח.
חטה כ"ב אתוון דאורייתא: זח"ג קפח, ב. ראה חגיגה יד, א. ב"ר מג, ז.
ונהר יחרב ויבש: איוב יד, א.
יחרב בבית ראשון: זח"א כו, א. וראה מ"מ ללקו"ת במדבר יג, ג.
ע"פ בכה תבכה: ראה אוה"ת נ"ך — ב ע' א'נ. וע' א'נב.
*) ראה אוה"ת ע' א'רלה שורה האחרונה שבעמוד, המשך.

ולתוס' ביאור בענין ועבדתם את ה' אלקיכם דנתבאר לעיל הפי' שתהי' העבודה כ"כ עד שבחי' שם ה' שהוא הי' והוה ויהיה יהי' אצליכם בבחי' גילוי להיות אלקיכם. הנה להבין זה תחילה יש להקדים ענין שם הוי"ה ושם אלקים דהנה בכל מע"ב נזכר רק שם אלקים עד כי בשבת דכתיב ויכל אלקים ביום השביעי אז אח"כ כתיב ה' אלקים, וידוע דל"ב פעמים [אלקים] * נז' במע"ב שהם בחי' ל"ב נתיבות החכמה כמבואר בפרדס בשער הנתיבות. ולהבין זה מהו ענין נתיבות החכ' לשם אלקים דוקא. הנה מקודם יש להקדים מ"ש בזוה"ק בכ"ד ומכללן בפ' ויגש דר"ה ע"ב דכד ברא קב"ה עלמא עביד עלמא תתאה כגוונא דעלמא עילאה וכולא דא לקבל דא וכן בפ' שלח דקס"א ע"ב נת' בפרטיות דכמו שלמטה יש ים ויבשה וירושלים באמצע העולם והר הבית והעזרות כו' כך הוא ממש בעולמות העליונים יעו"ש. וכ"כ הרמב"ן ז"ל בשער הגמול שהדברים כפולין כו' הובא בכ"מ פ"ו מהל' תשובה. ולהבין כ"ז צריך להקדים תחילה בחי' ההשתלשלות שענינו הוא רק בחי' דהתהוות מרוחניות לגשמיות כלומר שהתהוות מדריגה התחתונה מן העליונה הימנה הנה עצמה ותכונתה הוא ממש כעצם ותכונת אותה העליונה הימנה רק שהוא גשמיות לגבי' כמו עד"מ ודוגמא בענין אור מים רקיע הגשמים הנה שורש התהוותן מבחי' אמ"ר רוחנים שיש למעלה שהחכ' נק' אור וחסד נק' מים וגבורה נק' רקיע וזהו ר"ת אמר כנודע, ולכן אור ומים נבראו ביום ראשון משׁשת ימ"ב כי ביום א' משׁשת ימ"ב האירה בו מדת החסד ונתלבשה בצירופי אותיות יהי אור שעי"ז נתהווה אור הגשמי, והנה החכ' הוא מקור החסד והוא הנק' למעלה אור ועי"י שנתלבשה בו מדת החסד והחסד נתלבש בצירופי אותיות יהי אור הוא שנתהווה אור גשמי שהוא דוגמתה בגשמיות כי הנה עיקר ומהות מציאות האור הגשמי הוא שמאיר ובא לארץ ולדרים עליה דהיינו שהוא בריאה המאיר' ומאיר עיני כל להיות רואים כל מה שיש בעולם ע"י התפשטות וגילוי האור, ובהעדר גילוי האור הוא חושך שלא יוכלו לראות שום דבר שחוץ ממנו נמצא ענין האור הוא הבריאה המאירה שיהי' רוא' עי"ז כל מה שיש חוץ ממנו, וכך ממש בחי' החכ' הוא אור בבחי' רוחניות שענינה ברוחניות הוא ממש כדוגמא לענין האור בגשמיות והפך מבחי' חושך הרוחני' כי הסכלות הוא בחי' חשך שאינו תופס ומשיג ואינו יודע שום דבר כלל וכמ"ש הכסיל בחושך הולך הנה נק' הכסיל שהולך בחושך שענינו ברוחניות כענין החושך בגשמיות והוא שאין לו אור השכל לראות ולהשיג בעין שכלו איזה דבר מה משא"כ החכ' הוא בחי' אור רוחני וכמארז"ל איזהו חכם הרואה את הנולד

ולתוס' . . . ועבדתם : נעתק מבוך 869 קפה, ב. נמצא ג"כ בבוך 389 רכט, ב. 366 טז, ב (הג').

[אלקים] : הבא בחצאי ריבוע ניתוסף מבוך 366. והבא מוקף בחצאי עיגול ליתא שם.

בשער הגמול : בהוצאת שעוועל [תורת האדם] ע' רצ.

הובא בכ"מ פ"ו מהל' תשובה : אוצ"ל : הובא בפירוש [לרמב"ם] פ"ח ה"ו מהל' תשובה.

שהחכ' נק' אור : ראה תו"א לט, ב. לקו"ת בהעלותך לד, ג. והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ד ע' 22.

איזהו חכם הרואה את הנולד : ראה תניא פרק מג ובליקוט פי' שם.

דהיינו לראות באור חכמתו את הנולד והעתיד לבא מכל פעולה וזה בכל עניניו ועסקיו ומכלל זה יומשך להיות מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה כו' וה"ז בחי' אור ברוחניות דוגמת האור הגשמי שמראה הענינים גשמים והחכ' ברוחניות הוא ג"כ אור לראות הנולד והעתיד שעדיין אינו בפועל כו', וכמו שהוא עד"מ בחכ' שבאדם כך יובן עד"מ בחכ' העליונה שהוא מקור דמקור לחכ' שבנפש שהוא ג"כ בחי' אור וז"ש עוטה אור כשלמה שהתורה שנמשכה מבחי' ח"ע נק' אור, אך אמנם זה גופא להיות מתהווה מהאור הרוחני שהוא החכ' בחי' אור גשמי שהרי האדם אין ביכולתו להוות מאור הרוחני שבו שהוא החכ' שבנפש בחי' אור גשמי, והיינו להיותו נברא ואין בו יכולת זו להוות מרוחניות גשמיות, וכן אין יכולת זה בכל הנבראים העליונים שכולם מחודשים מאין ליש ויכולת זו להוות מאין ליש הוא רק בו ית' לבד שהוא כל יכול כמ"ש במ"א שהתהוות הגשמיות מן הרוחניות הוא ג"כ מאין ליש, דאע"פ שהחכ' הוא דוגמת האור הגשמי מ"מ אינו ערוך כלל גשמיות לרוחניות לכן שיהי' התהוות האור הגשמי מהאור הרוחני הוא בחי' ח"ע נק' מאין ליש ממש, והיינו רק ע"י כי הוא צוה ונבראו כו' שהוא הכל יכול, אבל מ"מ [ה]התהוות הוא שנמשך ומתלבש הארה מבחי' ח"ע באור הגשמי ע"י צירופי אותיות יהי אור כנ"ל, וכן עד"ז בחי' מים שנמשכים מהחסד כי מים יורדים מגבוה לנמוך וכן ענין החסד להתפשט להשפיע חסדו לדל כו', וכמו שהמים הגשמים הם למטה במדריגה מהאור הגשמי שהמים יותר גשמי ממהות האור שהאור למעלה במדריגה מן המים, כן ברוחניות בחי' חכמה הוא בחי' כח מ"ה שאינו במציאות מוגבל עדיין, אבל החסד הוא כמשל המים שהם מציאות גמור רק דנידי כו', ורקיע נמשך מבחי' גבורה שלכן נברא ביום שני שהאירה בו מדת הגבורה ונתלבשה בצירופי אותיות יהי רקיע כו' ויהי מבדיל כו' והרקיע הוא בחי' גלידת וקרישת האור שהוא תכלית ההגבלה והצמצום וכן בחי' ההבדלה והתחלקות נמשך ממדת הגבורה כמ"ש בזוהר, הרי מובן ומבואר ענין אור מים רקיע גשמיים שיש דוגמתם ג"כ בעולמות הרוחנים בחי' אמ"ר שהם בחי' חכמה ובחי' חו"ג וזהו ענין עביד עלמא תתאה כגונא דעלמא עילאה ממש ענין עלמא עילאה הוא התחדשות והתהוות בחי' ע"(ס)[מ] חכ' חסד כו' שהם בחי' אור מים רוחנים, ואח"כ עבד עלמא תתאה כגונא דעלמא עילאה שהאור הגשמי הוא בגשמיות דוגמת האור הרוחני ברוחניות ונמשך ונתהווה ממנו ממש ע"י המשכת הארה מחכ' להתלבש באור הגשמי במאי' יהי אור כו', ומ"מ קב"ה עביד היינו מהו"ע ית' שלמעלה מהחכ', כי זה גופא שיתהווה אור גשמי מרוחני הוא ממש מאין ליש שהרי אין ערוך גשמיות לרוחניות, וההתהוות ע"י יכולתו ית' הבלתי בע"ג וכמ"ש כי הוא צוה ונבראו כנ"ל, אך הוא ע"י המשכות מח"ע בהאור הגשמי וזהו דעבד עלמא תתאה כגונא דעלמא עילאה, לפי שהתהוותן הוא ע"י המשכת הארה מרוחניות דאמ"ר בגשמיות וכן בשאר הנבראים.

ב) **והנה** כמשנת"ל בענין אמ"ר הגשמיים שהם ממש דוגמת אמ"ר הרוחנים, והיינו לפי שהתהוות אמ"ר הגשמיים נמשך מבחי' החיות המתלבש בהם מבחי' אמ"ר הרוחני', כך ממש יובן למשכיל המתבונן במעשה ה' ונפלאותיו בכל שארי הנבראים הגשמיים שיש לכ"א מקור רוחני המחי' ומהוה אותו, והמקור ההוא הרוחני הוא ענינו ומהותו ברוחניות כדוגמת הנברא הגשמי שמקבל חיותו בגשמיות כנ"ל בענין אור רוחני ואור גשמי כו' רק שבחי' ההארה המתלבשת בהנברא הגשמי הוא מעט מזעיר לגבי בחי' המקור ההוא הרוחני כטיפה מן הים, וכמו עד"מ האור הגשמי הנה אפי' אור שנברא ביום ראשון שהיו רואים בו מסוף העולם ועד סופו מ"מ הרי אמר לעולמו די ושית אלפי פרסי הוה עלמא וכדור השמש קס"ז פעמים ככדור הארץ, וא"כ האור מוגבל ואין לו ערוך כלל לגבי האור הרוחני הוא בחי' ח"ע, אלא היינו ע"י שהארה מח"ע אשר נמשכה להתלבש בו [הוא] רק כטיפה מאוקיינוס לגבי עצם הח"ע, ועד"ז בשאר כל הנבראים הגשמים לגבי מקורן ושרשן הרוחני דהיינו מציאות עלמא עילאה, אבל מ"מ הם דוגמתם כנ"ל, רק שהם למטה מהם במדריגה בב' דברים, הא' בירידת המדריגה מרוחניות לגשמיות הב' בבחי' מיעוט ההארה כטיפה לגבי ים אוקיינוס. ולבאר זה באיזה פרטים איך שהוא ענין עלמא תתאה כגונא דעלמא עילאה ע"ד הנ"ל באמ"ר הנה נוכל להבין קצת בכל בחי' דצח"מ וארמ"ע כי הנה בבחי' צומח ארז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל והמזל הרוחני יש לו עוד מקור רוחני למעלה ממנו גבוה מעל גבוה וגבוהים עליהם עד בחי' שרשן שבעולם האצילות וכמ"ש בע"ח שכל הפירות הן באצילות וכמו עד"מ השושנה הגשמית שיש לה י"ג עלין וה' עלין תקיפין וזהו לפי שנמשכה מבחי' שושנה הרוחנית שנמשכין בה הארת י"ג מדה"ר כנז' בזוהר בתחילת בראשית דסחרין לה מכל סיטרהא כי היא צריכה לזה להיות דכמו שהשושנה הגשמית גדילה בין החוחים דוקא שהן קוצים והעלין שלה מגינות עליה כך בחי' התלבשות השכינה בבי"ע ששם יש קליפות כו', ולזאת נמשכי' י"ג מדה"ר להגן עליה כו', וכן השושנה הגשמית כלולה משני גוונין אדום ולבן כמו שלמעלה היא כלולה מחו"ג שמאלו כו' וימינו תחבקני וכנז' בזוהר אמור דק"ז ע"א, וכן נת' פרטי ענין השושנה איך שהן דוגמתן ממש למע' בתיקונים ובפרד"ס, ויש שושנה שבה' עלין המורה על ה' אותיות אלקים, ויש שבה ה' עלין פנימיים וה' מבחוץ, וכל בחי' אלו מורות על הבחי' שיש למע' וכן יש חבצלת שעלי' ירוקין כו', נמצא כל פרטי גידול השושנה הגשמית נמשכו מבחי' שושנה הרוחנית כענין הנ"ל באור גשמי מבחי' ח"ע וכן עד"ז האגוז יש לו מוח שהוא הפרי המתלבש בתוך קליפותי' וקליפותי' הן ג' הא' הירוקה והב' הלבינה הקשה כו', וכ"ז נמשך מבחי' שרשו שלמעלה המורה על המל' בסוד בחינתה המתלבש תוך כל הקליפות שהמוח הוא הקדושה הנחלקים על ד' חלקי' להראות על ד' אותיות שבשם הוי' שהם ד' רגלי המרכבה וכולם יחוד א' והן מתלבשים

וכדור השמש קס"ז פעמים: **שער היחוד והאמונה פ"ז.**

בתוך הקליפות שעיקרן ג' וכמ"ש במרכבת יחזקאל והנה רוח סערה באה מן הצפון ענן גדול ואש מתלקחת שהן ג' קליפות ואח"כ ומתוכה כעין החשמל כו', ופרטי הענינים נת' בפרד"ס שכ"ו פ"ז ולכן באו ג' שני ערלה נגד ג' קליפות הנ"ל והרביעי כל פריו קדש הילולים לה' יעו"ש. וכן עד"ז ידוע בארבעה מינים שבלולב ששרשן כולן למעלה ענף עץ עבות הוא בחי' חג"ת וכן צ"ל ג' הדסים לכתחילה וגם צ"ל תלתא בחד קינא כו' כי כ"א ממדות אלו כלולה מכל הג' בחי' וזהו שנק' משולשין להורות על עוצם האחדות כו' כמ"ש במ"א בענין בתורים ראש תור כו', וכן הלולב שעליו שוכבין זע"ז מורה על בחי' אחדות ויש לו שדרה והוא למעלה בחי' יסוד שעולה עד (היסוד) [הדעת] וכענין צדיק כתמר יפרח, וכן ענין האתרוג למע' כמבואר כ"ז בסידור, וכן בענין בדי ערבות כו' יעו"ש. וכן בצמר ופשתים ידוע בענין הפשתן שנק' בד שגדל יחידי שזה מורה על בחי' עולם האחדות ולכן הוא לבן כמבואר בדרוש דבגדי כה"ג ביוה"כ באריכות, ובחי' הצמר ידוע ג"כ מענין הנותן שלג כצמר כו' וכן מענין אזוב ששרשו לגרש החיצונים כו', וכן עד"ז בשאר כל מיני צומח יש לו מקור ברוחניות והוא כדוגמא ממש וזהו שנא' בהם למינהו למינהו ממש כפי אותו הכח הבא אליו מלמעלה ובזה יובן מארז"ל (חולין דס"א) בשעה שא' הקב"ה באילנות [למינהו] נשאו דשאים ק"ו בעצמן כו' מיד כאו"א יצא למינהו, ולפי פשוטו אינו מובן אימתי נשאו הק"ו דקודם שנבראו עדיין לא הי' ואח"כ מה דהוה הוה, אבל הכוונה על בחי' מקור ושורש של הדשאים גשמיים והן בחינתם למעלה בעלמא עילאה שנק' ג"כ דשאים והן הן עיקר הדשאים כו' כי מה שנתלבש מהן בדשאים הגשמיים הוא רק אפס קצה כו' והן נשאו הק"ו כו'. ועד"ז יובן ג"כ מארז"ל בענין הנחש שא' להר"ר על בוראו מן האילן הזה אכל וברא את העולם דלפי פשוטו תמוה איך שייך לומר להר"ר דבר שאין לו פירוש דקודם שנברא העולם ודאי לא הי' עה"ד הגשמי א"כ איך שייך לומר מן העץ אכל כו', אבל הנחש הי' ערום וכונתו דיש עה"ח ועה"ד למע' ברוחניות ומהם נשתלשל ונמשך העה"ח ועה"ד בגשמיות והרי עלמא עילאה דאצי' ששם יש עה"ח ועה"ד נתהוו קודם בריאת העוה"ז הגשמי, וזהו הי' הלה"ר של הנחש שאכל מעה"ד דאצי' כביכול ע"ד אכלתי יערי כו' ועי"ז ברא העוה"ז הגשמי שהרי בעוה"ז יש טו"ר ומוכרח שנמשך מבחי' עה"ד טו"ר כו', ולה"ר זה יש לו פי' עכ"פ, וענין הלה"ר והשקר שדיבר אין כאן מקומו ומובן ממה שנת' ע"פ והנחש הי' ערום כו', ועכ"פ מבואר מזה בענין הצומח איך ששרשן למעלה ברוחניות בעלמא עילאה ע"ד שהן ממש בעלמא תתאה, רק ששם משובח ומפואר הענין לאין שיעור, דאין ערוך כלל גשמיות לרוחניות, וגם ערך הרוחניות המתלבש בגשמיות הצומח הוא כמו טיפה כו' כנ"ל וע' בזוהר ח"ב דף ט"ו ע"ב.

במרכבת יחזקאל: ראה תניא פרק ו' ובליקוט פירושים שם.
שו"ה בתורים ראש תור: לשון המשנה כלאים פ"ב, מ"ז.

ג) **ואם** ארז"ל בצומח שאין לך כל עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה כו', מכש"כ בבע"ח שיש לכל ברי' שורש למעלה כי מבחי' פני ארי' שבמרכבה נמשכו נפשות החיות ומבחי' שור נמשכו נפשות הבהמות כו' וכמבואר ג"כ זה בזוהר הק' פ' פנחס דרמ"א ע"א בענין הקרבנות וע"ש דף ר"מ ע"ב באריכות מזה, וזהו ג"כ שאנו רואים בגשמיות ענין התרנגול (ובפרט תרנגול שחור) שקורא בחצות הלילה ומכה בכנפי(ה)[ו] קודם שיקרא וגם מהות ענין קריאתו הוא כמו קול התעוררות לעורר את זולתו, ויוצא הקול ב[ת]גבור(ו)ת וקצת רגזון כמו אדם שרוצה לעורר את לב חבירו [הנרדם] שיצעק עליו בקול רגזון ע"ד עורו ישינים משינתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה שלא לשכוח את האמת בהבלי הזמן כו'. והענין הוא שהוא קורא להעיר בחצות בני אדם לעבודת הבורא כמבואר בזוהר פ' ויחי דרי"ח ע"ב איך שיש למעלה ג"כ כענין בחי' תרנגול וכד רוח צפון מתעורר בחצות חד שלהובא נפיק ובטיש בגדפוהי דתרנגולא וקרי, והוא בחי' גבריאל וזהו בעולם הבריאה, ולכן נק' התרנגול גבר, וכמו"כ שרשו באצי' הוא ענין ה' גבורות העליונות הנמשכים לעורר העלאת מ"נ, וזהו פי' וענין רוח צפונית המנשבת בחצות דידוע דצפון שרשו למעלה בחי' גבורה כו', וכללות ענין זה הוא כי הנה ארז"ל לעולם ירגיז אדם יצ"ט וכדפי' בלק"א פכ"ט שהוא לרגוז על נה"ב בקול רעש ורוגז במחשבתו כו' עד מתי תסתיר לפני אוא"ס ב"ה כו' ועי"ז יועיל להשפיל את נה"ב כו' ויאיר אור נפה"א כו', וזהו העצה לפתוח את אטימת הלב שהוא אטום וסתום ולא יוכל לפתוח לבו לעבודה כו' וע"י קול רעש ורוגז הנ"ל שבמחשבתו שהוא בחי' גבו' דקדוש' בזאת יפתח הסתום כו' כמו דברים היוצאים מן הלב שנכנסים ללב ועושים אותו כלי, ולכך בכל חצות לילה נמשך מלמעלה מא"ס ב"ה התעוררות לעורר עולמות עליונים ותחתונים להעלות מ"ן, כי בלילה הם בבחי' קטנות המוחין, כמו בגשמיות ב"א ישינים, וכן תרעין דג"ע אסתימו כו', ובחצות לילה השני מתחיל גדלות המוחין עד שבתפילת השחר הוא זמן גילוי מוחין דגדלות א"ס ב"ה בעולמות עליונים וכן בנפש האדם למטה כו', לכן צריך מתחילה לעשות בהם כלי שיהי' מוכן לקבל הגילוי ופתיחת הסתום הוא ע"י ה"ג עליונים הנ"ל באצילות ומשם נמשך בבריאה ובטיש בגדפוהי דגבריאל כו' וממנו נמשך ע"י השתלשלות עד שמגיע ההתעוררות בתרנגול גשמי ממש ולכן התעוררות קריאותו הוא בבחי' גבורות ורגזון והיינו לפי שזהו ממש בחי' ה"ג עליונות שנמשכו ונתלבשו בגשמיות כנ"ל, והיינו כי קול הקריאה לעורר לבות ב"א הוא ע"י גבורות דוקא כענין לעולם ירגיז כו' וזהו שמצינו בגמ' שהי' ר"ע מוליך עמו תרנגול להקיצו בחצות לילה מטעם הנ"ל שזהו ממש ההתעוררות שמעוררים למעלה, הרי מובן בזה איך התרנגול הגשמי נמשך ממש מבחי' תרנגול רוחני הנק' גבר והוא ממש דוגמתו בגשמיות רק שאינו בערך וכטיפה

לעולם ירגיז: ברכות ה, א. וראה לקו"ת שלח מא, א בפי' לעולם. ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בליקוטי דיבורים דף תקכד, ב.

כו' כנ"ל בענין האור, וכך יובן ממש ג"כ עד"מ בענין כרחל לפני גוזזיה נאלמה שמנחת א"ע לגזוז, וכן יובן מענין הדגים שאין להם כסות על העין להראות על מקום רמיזתן העליון שהוא עינא פקיחא כמבואר באד"ר דקכ"ט, גם כללות ההפרש בין בריות לים לבריות דיבשה וכל מה שיש בים יש ביבשה, כי הן למעלה גם כן בחי' עלמא דאתכסיא [ו](ל)עלמא דאתגליא, וכמבואר במ"א באריכות דלכך הדגים הים עצמו הוא חיותן ואינן נפרדים כו' ע"ש, הרי מבואר גם כן בענין החי איך עלמא תתאה הוא כגוונא דעלמא עילאה כנ"ל וד"ל.

משפטים כ"ד א' ואל משה אמר עלה אל הוי' אתה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל והשתחויתם מרחוק.

א) **בגמרא** בסנהדרין פרק אד"מ דל"ח סע"ב אמר ההוא צדוקי לרב אידית עלה אלי מיבעי ליה א"ל זהו מט"ט (הוא אמר עלה אל ד') ששמו כשם רבו, י"מ דמט"ט הוא מל' שנקראת כן לפעמים.

ב) **מד"ר** פ' וירא פנ"ו דף ס"ב ע"ב א"ר יצחק הכל בזכות השתחויה התורה לא נתנה אלא בזכות השתחויה שנאמר והשתחויתם מרחוק, עיין מענין השתחוייה בסידור ח"ב שער החנוכה בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית והוא ג"כ בלק"ת בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית דרוש הראשון ועיין עוד בלק"ת בד"ה ביום השמע"צ, וחגותם אותו חג לה', פ"ב בענין וכל קומה לפניך תשתחוה, ורפ"ג.

ג) **מד"ר** פ' שמות פרשה ה' שהשבעים זקנים עבור שנשמטו א' א' מלילך עם משה ואהרן לפרעה עבור זה פרע להן כאן בשעה שעלה משה ואהרן עם הזקנים להר סיני לקבל התורה החזירן הקב"ה שנאמר ואל הזקנים אמר שבו לכם בזה.

ד) **מד"ר** פ' וארא ר"פ י"ב קכ"ח ג' הה"ד כל אשר חפץ ד' עשה, אמר דוד אע"פ שגזר הקב"ה השמים שמים לד' וכו' למה הדבר דומה למלך שגזר ואמר בני רומי לא ירדו לסוריא וכו' בטל גזירה ראשונה כו' ואני הוא המתחיל שנאמר וירד ה' אל הר סיני וכתיב ואל משה אמר עלה אל ד'.

בפסוק ג' ויבא משה כו' ויען כל העם כו' כל הדברים אשר דבר ה' נעשה מבואר במד"ר פ' בשלח פכ"א דקל"ח ע"ג שזהו ענין שנק' ישראל יונתי, שהם אצל הקב"ה כיונה תמה ושומעים כל מה שהקב"ה גוזר עליהן.

משפטים . . . ואל משה אמר: נעתק מבוך 1098 ו, א גוכתי"ק ונשלם מבוך 229 נג, א. — במפתח של בוך 1098 נרשם: מ"ש בתורה פ' משפטים כד, א ואל משה אמר עלה אל ה' ופסוק וא"ו ויקח משה חצי הדם וישם באגנות.

בפסוק ה' וישלח את נערי בנ"י מבואר במד"ר פ' במדבר פרשה ד' קרוב לתחלתה דרי"ו ג' שהם הבכורות שהם היו מקריבין הקרבנות עד שלא הוקם המשכן וכ"ה בפ' כי תשא ר"פ מ"ב, ובשאר דוכתי, ובענין ויעלו עולות ויזבחו זבחים שלמים, משמע במד"ר פ' נח פכ"ב דלמ"ד לא הקריבו בני נח שלמים כ"א עולות מפרש מש"כ ויזבחו שלמים פי' שלמים בצירי תחת השין והלמ"ד ע"ד ויבא יעקב שלם ור"ל בלא הפשט וניתוח כדין העולה, וכ"ה במד"ר פ' צו פ"ט ובשה"ש רבה בפסוק עורי צפון ובואי תימן, א"כ משמע שקורא בנ"י עדיין בני נח אף שהקרבן הזה היה סמוך למ"ת שני ימים, ודבר זה צע"ג מפסוק עולת תמיד העשויה בהר סיני דמקיש עולת תמיד לעולה זו שהקריבו הבכורות קודם מ"ת ומהו מעליותא כיון שנקראו עדיין בשעת ההקרבה בני נח כו' וע' בדרשות של המל"מ הביא שיש שני דיעות בזה אם נקראו בני נח או שמימי האבות נקראו ישראל ובני ישראל, ואפ"ל דמ"מ מעלת העשויה בהר סיני זהו ענין שאמר כל הדברים אשר דבר ה' נעשה והקדימו נעשה לנשמע שזהו שבח גדול ולכן עבור זה קשרו להם שני כתרים א' כנגד נעשה כו' וע' בלק"ת בשה"ש בד"ה צאינה וראינה, דרוש הראשון שבחי' נשמע הוא להיות בטל לדברי התורה כו' והקדמת נעשה לנשמע זהו הביטול לבעל הרצון כו' וביטול רצון זה שבבחי' נעשה ובבחי' נשמע נק' ב' כתרים, וע"ש שגם למעלה המשכת הכתר נק' ביטול רצון, וא"כ אפ"ל ב' כתרים היינו כתר דא"א הנק' רעוא דכל רעוין וכתר דז"א, ועמ"ש סד"ה בכ"ה בכסלו בפי' עושין רצונו של מקום, וא"כ אפ"ל פי' העשויה בהר סיני ר"ל מה שהקדימו נעשה זהו פי' העשויה או י"ל כיון ע"י קרבן זה הקדמת נעשה זכו למתן תורה א"כ עי"ז יצאו מבחי' בני נח להקראות בני ישראל שזהו שבח גדול שכל התורה בנויה על בנ"י שלהם דוקא ניתן המשכת יחוד העליון כו' ועיין במד"ר פ' ויקרא פרשה ב' בענין כי לי בנ"י כ"מ שנאמר לי כו' ועו"ש מכל ע' אומות אוונטיאות כו' שהן קבלו מלכותי ואמרו כל אשר דבר ד' נעשה ונשמע הרי עי"ז זכו למ"ת, וכענין קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזרותי וזהו העשויה בהר סיני כמ"כ צ"ל כל עולת תמיד לצאת מבחי' בן נח כו' בבחי' תשובה לקבל עול מלכות שמים, ובכל יום יהיו בעיניך כחדשים דוגמת העשויה בהר סיני כו'.

בפסוק ו' ויקח משה חצי הדם וישם באגנת, עיין מד"ר ס"פ ויקרא תוך פרשה ו' שהאריכו בזה וחצי הדם השייך לישראל זרק ע"ג המזבח וחצי הדם השייך להקב"ה זרק על העם, ועל שניהם נאמר וישם באגנת ע"ש אך כפשוטו דחצי הדם שם באגנות כפי' התרגום וחצי זרק על המזבח והוא חציו של ישראל א"כ חציו ששם באגנות הוא חצי הדם דשייך להקב"ה והיינו שזהו [התורה והוא בחי' אגן הסהר שהם הסנהדרין] * וא"כ זהו כענין כריתת ברית המבואר בירמיה סי' ל"ד י"ח שכרתו עגל לשנים ויעברו בין בתריו לומר שהם כדבר

בדרשות של המל"מ : פרשת דרכים דרך האתרים דרוש א'.

[התורה . . . הסנהדרין]: בגוכי"ק נשרף הגליון ונעתק מבוך 229.

אחד, שאע"פ שנחלקו לשנים הם דבר אחד כמ"ש בלק"ת בד"ה אתם נצבים בענין לעברך בברית ובסידור שער האלול בהביאור ע"פ אתם נצבים, אלא שכאן היה הברית בחילוק דם הקרבנות לשני חצאין כו' ועמ"ש בבוך תרי"ט ב' ע"פ אשר כרת את אברהם כו' ואפ"ל כי וזאת התורה אדם א' דם כמ"ש בלק"ת בדרושי שבועות בהביאור ע"פ בשעה שהקדימו ישראל נעשה, ובמד"ר פ' שמות ספ"א וטבלתם בדם אשר בסף בזכות התורה שעתידין לקבל דכתיב במתן תורה ויקח משה חצי הדם הרי שהתורה נק' דם וזהו החצי דם השייך להקב"ה ועז"נ וישם באגנות כי שררך אגן הסהר הם סנהדרין שבלשכת הגזית כמ"ש בשה"ש רבה על פסוק זה ובתרגום שם הרי חצי הדם השייך להקב"ה זהו התורה, וכן ישראל נק' אדם שהוא ג"כ בחי' א' דם והיינו ע"ד משארז"ל לא תאכלו על הדם לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם ועמ"ש מזה בלק"ת פ' פנחס בד"ה קדש ישראל לה' ראשית תבואתה פ"ב, וכשמתפלל ממשיך האלף בבחי' דם ונק' אדם, והיינו שהתפלה למס"נ באחד ובכל נפשך זהו התקשרות דם האדם באלף אלופו של עולם, גם להעיר ממשארז"ל בירושלמי בשבת פרק במ"מ ה"ו אדה"ר דמו של עולם היה שנאמר ואיד יעלה מן הארץ והשקה, וכ"ה במד"ר פ' בראשית, ופי' המפרש כמו שהדם נפש כל בשר אף האדם דמו של עולם בסיבת הגשם, ובבוך ויקרא פ' אמור כתבתי בזה ע"ד מ"ש בישעי' סי' ס"ג ג' ויז נצחם על בגדי ופרש"י נצחם דמם שהוא תוקפו ונצחונו של אדם עכ"ל וא"כ למדנו דנצחם היינו דם האדם, ועפ"ז יש להבין מ"ש וגם נצח ישראל לא ישקר כו' כי לא אדם הוא בש"א סי' ט"ו כ"ט ופרש"י דקאי על הקב"ה שהוא נצחונו של ישראל שהוא בחי' כי לא אדם הוא וכן ת"י שם, וכיון שלמדנו שנצחם הוא דם א"כ איך נפרש זה כאן, וצ"ל ע"ד תלת קשרין מתקשרין דא בדא קודב"ה ואורייתא וישראל, והיינו שהתורה מקשרת ישראל להקב"ה והתורה נק' אדם א' דם ע"כ היא נצחונו של ישראל, והיינו כי בפע"ח שער ספירת העומר פ"א פי' א' דאדם שם אהיה וגם כי הדם נמשך מבחי' שם אהי' ברבוע והוא חיות ז"א וע' במא"א אות ד' סט"ז, ובלק"ת פ' תזריע בדרוש בהרת שהנגע נמשך מהסתלקות הדם ונעשה לבן והוא הסתלקות אור אבא משמע שגם אור אבא נק' דם וחיות לבחי' אדם כי והחכמה תחיה וע' בהביאור ע"פ אלה פקודי המשכן פרק ז' בענין אשר פקד ע"פ משה פקד אותיות דפק קול דודי דופק, ועיין בלק"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי ברכבי, הראשון דלשם פי' רמ"ח מ"ע רמ"ח איברין דמלכא ושס"ה ל"ת שס"ה גידים שהם בחי' אורות וכלים ורמ"ח איברים בחי' כלים ושס"ה גידים בחי' אורות הממשיכים הדם הוא הנפש חיות האיברים, וכמארז"ל י"ה עם שמי שס"ה כו' ע"ש נשמע דבחי' אורות עליונים נק' למעלה דם האדם ונמשכים מבחי' י"ה, והנה התורה נק' אור והמצות הם כלים כמ"ש בהביאור ע"פ אלה מסעי, דרוש השלישי, ד"ה הנה גבי המסעות ושם ספ"ב ונק' איהו וחיוהי חד שלמעלה מבחי' איהו וגרמוהי, וזהו ותורה אור עוטה אור

בבוך תרי"ט ב' : יודפס בע"ה באוה"ת עה"פ.

כשלמה, וא"כ עפ"ז י"ל חצי הדם ששם באגנות ששייך להקב"ה שנק' נצח ישראל וה"ס התורה וחצי השייך לישראל ה"ס ע"ד אדה"ר דמו של עולם דעולם היינו בי"ע ותוקפן הוא ענין למד כלים דאצי' שנעשו נשמה לע"ס דבי"ע וזהו ענין אדה"ר וגם ענין ישראל כו', וזהו ענין ב' החצאין ולפי התרגום רק המחצה שם באגנות והמחצה זרק על המזבח ולפי' המד"ר ס"פ ויקרא שני החצאין שם באגנות והמחצה של ישראל זרק על המזבח והמחצה השייך להקב"ה זרק על העם ועיין ביבמות פ' החולץ דמ"ו ע"ב ובכריתות פרק ארבעה מחוסרי כפרה דף ט' שישראל נכנסו לברית ע"י מילה וטבילה והזאה דהיינו מ"ש ויקח משה את הדם ויזרוק על העם וזהו כפי' המד"ר ס"פ ויקרא שם ולא כפי' התרגום דזרק על המזבח, והפי' י"ל כיון שהקב"ה נק' נצח ישראל נצחונו ותוקפו של ישראל, ופי' נצחונו ותוקפו הוא הדם, א"כ מהו ענין הדם ע"כ היינו התורה שישראל מתקשרין בה והתורה מתקשראה בהקדב"ה, והתורה נק' א' דם וזהו החצי הדם שזרק משה על ישראל, כדי שעי"ז יומשך בחי' וגם נצח ישראל כו'.

אך איך נמשך כ"ז ע"י העולות והשלמים י"ל ע"ד מ"ש בזח"ג ר"פ צו דעולה הוא סליקו דכנ"י בקדה"ק שהוא בינה כו' וע"ש ועמ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה זכור ושמור, ושם בד"ה כי הנה, גבי וכ"ז הוא ע"י מתן תורה שאז ניתן הכח הזה להיות העלאה והמשכה זו על ידם להיות מס"נ עולה ונכלל בא"ס ב"ה ממש ולהיות המשכת התורה כו' משא"כ אם לא ניתן כח זה לא היה מסירת נפשם עולה ונכלל כ"כ בעצמות אור א"ס ב"ה ממש וגם לא היה המשכת תורתן ממשיך מעצמות אוא"ס ממש כו' וע"ש סד"ה שכח זה נמשך מבחי' אנכי ממש והיינו מבחי' כתר ועפ"ז יובן העשויה בהר סיני שמשם נמשך הכח להיות עולת תמיד עולה כ"כ לקדה"ק כו' וזהו ענין ב' מחצית הדם העולה העשויה בהר סיני, מחצית שייך להקב"ה, ולכאורה תמוה כי אפילו המלאכים מדוריהון עם בשרא לא איתוהי ואינן בשר ודם כ"ש בהקב"ה, אך י"ל דאיתא בגמרא בשבת ס"פ הבונה דק"ה ע"א אנכי ר"ת אנא נפשי כתיבת יהיבת ופי' מהרש"א דדייק לה מדכתי' אנכי ולא כתיב אני, וידוע דההפרש בין אני לאנכי שהוא אות כף רומז על בחי' כתר, ויש לפרש ע"ד מ"ש במד"ר ע"פ ויקחו לי תרומה מכרתי תורתי כביכול נמכרתי עמה, שנאמר ויקחו לי, והנה ארז"ל כ"מ שנאמר לי אינו זז לעולם כי לי מורה על אני הוי' לא שניתי שהוא בעת"י, וזהו אנא נפשי כתבית יהבית היינו כביכול נמכרתי עמה ובחי' זו נק' נפשי, ע"ד נשבע ד' בנפשו ובזח"ג פ' אחרי דס"ו ע"ב ע"פ בי נשבעתי ובפ' נשא דק"ל ע"א דפי' בי נשבעתי שז"א נשבע בבחי' אור עת"י המלובש בו וזהו בי נשבעתי בבחי' המלובש בי וזהו הנק' נפשי, וכמ"ש בזח"ג פ' בהעלותך דף קנ"ב ע"א, שת"ת נק' נשמתא ועת"י הוא נשמתא לנשמתא, וזהו ענין כי בו שבת וינפש עליות ז"א לבחי' נפשו שהוא עת"י, ובחי' נפשי זו כתבית יהבית שזהו נמשך ע"י עסק התורה, והנה כתי' כי הדם הוא הנפש הרי למטה באדם בחי' נפש נק' דם א"כ יובן למעלה שבחי' אנא נפשי הוא א"א נפש כל האצילות כמ"ש האריז"ל בלק"ת פ' כי תשא, לכן ע"ז בא ההוראה וישם את הדם באגנות שהוא בחי' אגן הסהר לרמוז

יען כי הדם הוא הנפש, ולכן אע"פ שח"ו שיהי' שייך אפילו במלאכים בחי' דם כ"ש בע"ס, וכ"ש בא"ס ב"ה, אלא ר"ל שזה מורה כביכול על בחי' אנא נפשי כתיבת יהבית, נפשי זהו אור א"ס המלובש בע"ס דאצי' שהן נק' איהו וגרמוהי חד, אמנם האור המלובש בהם נק' איהו וחיוהי חד, והוא הנק' נפשי, והמחצית של של ישראל זהו ג"כ מסירת נפש כי הדם הוא הנפש ועניינו מסירת הרצון כנז' בת"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי דרוש הראשון, והיינו ע"י שאמרו כל אשר דבר ד' נעשה שהוא ביטול הרצון לגמרי עי"ז זכו שמס"נ שלהם יעלה למעלה בעצמות אוא"ס ממש להמשיך משם ג"כ בחי' אנא נפשי כתבית יהבית, וזהו הנה דם הברית אשר כרת ה' עמכם, ור"ל כי הדם הוא הנפש, והכריתת ברית הוא שנש"י יהי' להם מס"נ, ושמס"נ זו יעלה כ"כ למעלה מעלה עד שימשיך אנא נפשי כתבית יהבית ונק' עולת תמיד למעלה מעלה, וע"כ צ"ל עולת תמיד שבכל יום במס"נ עד"ז שהי' בהר סיני, וזהו ענין הב' חצאין ועפ"ז יובן ענין עולת תמיד העשוי' בהר סיני שיהי' זריקת דם התמיד בבחי' אהבה עזה בכל לבבך כמ"ש בת"א ס"פ וישב בד"ה בכ"ה בכסלו והיינו העשוי' בהר סיני ששם נאמר ויקח משה את כו' וישם באגנות. ועיין מזה בזח"ב ס"פ משפטים דקכ"ה סע"ב ודקכ"ו, וע"ש במק"מ בפי' על המזבח ועמ"ש בד"ה ושנתתם לבניך בענין טיטוס שגידר את הפרוכת ונעשה נס והי' דם מבצבץ כו' כמבואר בפרק הנזקין דנ"ו ע"ב. ועל"ק דף פ"ח ע"א סעיף וא"ו *.

(ויראו את אלקי ישראל)

ועל הכסא כמ"א, לא שניתי מלכותך מל' כ"ע שמו אותיות, דירה בתחתונים, כנ"י מכון לשבתו עכשיו בנשמות ולא בגופי' מחמת זוהמא נחש כו' לע"ל וראו כל בשר.

הגלוי בציור אדם מוחי' גוף וזרועות ורגלי' נודע בשערים.

אך ענין הכסא שגוף האדם יושב עליו ורגליו נשפלין למטה וכן למעלה וישב להיות בחי' מלך וכן בנש"י בחי' רגל ברא כרעא ביטול ובחי' זו יש בכל אדם אך האבות נק' זרועות עולם אברהם חסד כי היד מתאחד עם השכל משא"כ הרגל והיינו טהורה היא מאין באת כו' עד נפחת בי כו'.

ועל"ק . . . סעיף ואו : נדפס באוה"ת דרושים לר"ה ע' א'רצ.

ועל הכסא כמ"א : נעתק מבוך 1114 קסט, א גוכי"ק. — ראה ד"ה ויראו את אלקי ישראל תקס"ח ע' סד.

ודירה זו ע"י אותיו' התורה שנק' אבנים, דירה לאדם העליון ונק' ג"כ סוסים קורא ושונה כנגדו. וענין לבני' אותיו' בי"א חולין שנעשו עטה"ק ע"י שריפה במס"נ בק"ש. ולכן תחת רגליו יש ב' בחי' אותיו' הנ"ל.

וזהו ויראו את אלקי צמצו' ורק תחת רגליו אבל לא שלח ידו עליהם שלמעלה מהכסא רק משה כו'.

[ותחת רגליו]

להבין בחי' ותחת רגליו וכן כמא' ותפול לפני רגליו הלא אין לו דמות הגוף כו', אך מהו"ע לא שניתי כי רק הודו כו' אך הארה זו ג"כ א"ס ושיהי' התהוות בע"ג הוא ע"י התלבשות בחי' אדם אורות בכלים חסד דרועא ימינא כו', ובחי' אדם זהו שרש נש"י כי התכלי' להיו' דירה בתחתוני' היינו בישראל מכון לשבתך כו' והן בציור אדם אתם ראשי אלפי ישראל וכמ"ש אתם נצבים ראשיכם נודע בשערי' חיבור זה ממשיך בחכמ' ע"י תורה וזה בחסד ע"י גמ"ח, וזהו כמא' כאילו עשאוני כי מצד עצמו לא אדם הוא כו' וזהו אני כו' אלקיכם כנז' ע"פ אכלו ריעי' פ"ו.

ב) **אך** ענין הכסא כס א' לבחי' אדם שע"י הישיבה בהכסא כופף קומתו ורגליו נשפלי' למטה היינו כדי שיהיו נפרדי' ויש זהו ע"י כסא בחי' מלכות לבוש לכבודי בי"ע כבוד לבוש ולכן עיקר ישיבה על הכסא הוא הרגלי' מתחתי' הגוף משא"כ הזרועו' ועצם הגוף למעלה מהכסא כי ההשפע' בבי"ע רק מנה"י ושליש תחתון דת"ת כו' משא"כ הזרועו' כ"ש מוחי' כו'.

ג) **והנה** כמו שבעולמו' עליוני' בי"ס יש אדם וכסא ובחי' רגלי אדם נשפלי' ע"י הכסא, כמ"כ בנש"י הנק' אדם נשמה טהורה היא מאין באת אצי' אח"כ בראתה כו' זהו בחי' רגל (נ"ל כי עיקר הנשמה מקיף מזלי' חזי רק בחי' רגל מהמקיף מתלבש בהגוף ובי"ע) ברא כרעא דאבוהו רק אעפ"כ הרגל בטל כו' (וישראל לי ראש שרש הנשמ' וי' עקב רגל ויש לו נעל המלבישו נה"ב).

ד) **אך** האבות הן הן המרכבה לבחי' זרועו' עולם שלמעלה מבחי' רגל רק בניהם נק' רגל כי הידים מתאחדים עם השכל וא"צ לציוי רק

להבין בחי' ותחת רגליו: נעתק מבוך 1114 קסט, א גוכי"ק. — ראה תו"א משפטים עו, ד.

ממילא כו' כמ"כ באבו' ביטול לגמרי וא"צ ציוי והכנה לכן היו מרכבה לבחי' ידים שלמעלה מכסא הנ"ל, משא"כ שאר הנשמו' יש וביטול ע"י השכל היינו בחי' רגל כו', אך מ"מ לפ"ע יש בכל א' רגל אהבה טבעי' וידים התבוננו' שכל וכו' ועי"ז מעורר ג"כ למעלה בחי' יד רק שאינו מרכבה ממש שמ"מ שרשו טהורה היא וזהו בק"ש שמע ישראל כו' שלנו כו'.

ה) **כי** הנה יריד' הנשמ' (בבחי' רגל ונעלי' כו') צורך עלי' בבחי' אין (או אן שלמעלה מהיו"ד) והיינו ע"י אותיו' התורה סוסי' העלא' והמשכה ונק' אבני' להיות בית לאדם העליון גלוי סוכ"ע (ואותיו' תפלה ג"כ אבני' לחצרו' חצר החיצוני' ופנימי' פסד"ז וק"ש וכו'), וזהו ותחת רגליו כמרא' לבנת כו' כי הנה כתי' ותהי להם הלבנה לאבן, כי אבן בי"ש אותיו' התורה שמהשמים דברתי עמכם לה"ק העליון אבל יש העלא' אותיו' דמו"מ שמתעלי' ג"כ אפי' דיבורי א"י ע"י ישראל כד' רוחות כו' חולין שנעשו עטה"ק לה"ק הנ"ל (ע' ביאור מה יפו באבינעוויץ) והיינו ע"י שריפה בק"ש כו'.

ו) **ולכן** דוקא תחת רגליו בהתלבשו' בע"ש כי הרגל הולך ג"כ בשוק וכמ"ש רחצתי כו' שם יש ב' בחי' אותיו' היינו ג"כ לבנ"ה ומאירי' כספירי' כי נעוץ סופן כו', ה' מוצאו' כ"ב אותיו' בכל לשון כו') * וכעצם השמי' לה"ק תורה (י"ל * בעלי עסקי' ות"ח הן לבנ"ה ועצ"ה. וזהו ויראו את אלקי צמצו' המתלבש בבי"ע משא"כ במרבע"ה ונגש משה לבחי' אצי' שלמעלה מכסא מים משיתיהו מ"ע אבל הזקני' ראו רק התלבשו' בבי"ע וזהו בחי' תחת רגליו ושם ג"כ עצ"ה שהתורה נתלבש' בבי"ע כו' וזהו ואל אצילי לא שלח ידו שלמעלה מהכסא (וע' * שה"ש ה' ד' דודי שלח ידו כו' רחצתי את רגלי תחלה כו'.

ביאור מה יפו: סה"מ תקס"ג ע' רסא.
כו'): בגוכי"ק לא נסמן התחלת החצע"ג.
(י"ל: בגוגכי"ק לא נסמן סיום החצע"ג.
(וע': בגוכי"ק לא נסמן סיום החצע"ג.

פ׳ תרומה

בפ׳ תרומה במלאכת המשכן הקרשים מעצי שטים ואדנים מכסף, נהפוך הוא הול״ל כי הכסף נשחר * מעץ והאדנים טפלים לגבי הקרשים כו׳ והנה עצי שטים עומדים המה בבריא׳ בחי׳ שרפי׳ עומדי׳ ממעל לו אבל בחי׳ האדנים המה בבחי׳ יצי׳ הממוצע בין בריאה לעשי׳ והמחבר בריאה לעשי׳ ולכן גם הקול נק׳ יצירה המחבר המח׳ והדבור כו׳ ולכן הי׳ מכסף בחי׳ החסדי׳ להמשיך השפע דבריאה לעשי׳ ולהתחבר ע״י החסדי׳ דייקא וד״ל.

שייך לפסוק והבריח התיכון

ד) **שבת** פרק הזורק דצ״ח ע״ב והבריח התיכון בתוך הקרשים תנא בנס היה עומד. פרש״י ומבריח לשלשת הרוחות ואין לך אומן יכול לעשות כן ובנס הי׳ נכפף מאיליו. ובתוספות אומר ר״י דהכא קאמר שבריח התיכון היה מסבב ג׳ רוחות פליגא אברייתא דמלאכת המשכן. וכ״מ לכאורה במדרש ויגש פצ״ד ובשה״ש רבה בפסוק עד שהמלך במסבו דאומר שהיה ארכו שנים ושלשים אמה א״כ א״א שהי׳ מסבב מג׳ רוחות דא״כ היה צ״ל ע״ב אמה או לפחות שבעים אמה כמ״ש בת״י. אלא ס״ל שהי׳ מסבב מרוח אחד, ומה שארכו ל״ב אמה ע״ש ביפ״ת כי שמא שהי׳ מבריח ג״כ בהקרש הנתון במקצוע לכך צ״ל ל״א אמה וכו׳ ע״ש ולא כמו בידי משה שרוצה לעשות שבוש. ואפ״ל ל״ב אמה כנגד ל״ב נתיבות חכמה, ל״ב מדות שהתורה נדרשת כו׳, ובת״י פ׳ תרומה ע״פ והבריח התיכן מפרש כמ״ש בגמרא כאן דהיה מסבב ג׳ רוחות ושהי׳ ארכו שבעים אמה ובנס היו עומדי׳ כו׳. כי עכנא ע״ש בהפי׳ שזהו תיקון פגם שע״י הנחש י״ל יש לויתן נחש בריח וכנגד זה בריח התיכון כו׳ גם משיח נק׳ נחש וענין זה ג״כ כרע כחיזרא מקיף כחויא ספ״ק דברכות. וע׳ טור סי׳ קכ״א מהגמרא ספ״ק דב״ק וע״ש בתוס׳ ובח״א ממהרש״א, וע׳ פרדס שער התמורות פ״ה בענין לויתן נחש בריח כו׳ ובמא״א אות למ״ד ססעי׳ ב׳

בפ׳ תרומה: נעתק מבוך 746 רלו, ב. ראה אוה״ת תרומה ע׳ א׳תקח.
מאמר זה נמצא בין מאמרי כ״ק אדמו״ר הצ״צ.
נשחר: אוצ״ל נבחר.
שייך . . והבריח התיכון: נעתק מבוך 1142 קצה, א.
כמ״ש בת״י: עה״פ (תרומה כו, כח).

שהוא ז"א דקליפה ומה שנק' בריח אפשר ג"כ שרוצה להבריח ולינק מהקצה העליונה ממקום גבוה דוקא ושלא ע"י הקדושה וכמ"ש במ"א בד"ה ויאבק איש עמו שזהו ענין אם תגביה כנשר וכמ"ש המן ויעש עץ גבוה חמישים אמה וע"כ נק' בריח. אך ע"י והבריח התיכון המבריח מן הקצה וכו' עי"ז משם אורידך וזהו זקוף כחויא כמו החויא אם תגביה כנשר, כמ"כ מבריח ע"ד הקצה. או י"ל ע"ד מ"ש בענין המטה שנהפך לנחש ומנחש למטה בהרמ"ז פ' בשלח דמ"ו שהמטה סוד מט"ט ומה שנהפך ע' בהרמ"ז פ' בראשית ד"ו ע"ב ע"פ וביד המצרי חנית שזהו תיקון ובירור מעה"ד שממנו יניקת הנחש שיתהפך הרע לטוב, וע' בת"ז תיקון ס"ח ותיקון כ"ב וברע"מ פ' פנחס דרנ"ה עמ' ובפ' משפטים דקט"ו ע"א ובפרדס ערך להט החרב. ומכ"ז י"ל פירוש זקיף כחויא להפוך הרע לטוב וע' בה"ז פ' פנחס על המאמר דרמ"ט ושם בזהר זמין לה הקב"ה חויא אחרא דהיינו מקדושה. וע' זח"ג דרמ"ט ע"ב זמין לה קודב"ה חויא אחרא ומקטרגי דא בדא כו'. ובבה"ז שם שזהו ש' מ"ה דתיקון שנק' ג"כ חויא. ואפ"ל ע"ד כל ת"ח שאינו נוקם ונוטר כנחש כו' זח"א נ"ב א' ואית חיוא אחרא מסט' דימינא ועמ"ש ע"פ ושננתם ותרגום ותתננון, וע"פ ויברא את התנינים כו' ושם נת' שכמ"כ בעל משנה נק' תנין מלשון תנינין תנן וכן ו' רבתי דגחון פי' בשל"ה דקס"ו סע"א שמורה על שיתא סדרי משנה שמתלבשים במט"ט לברר עה"ד טו"ר וע' באג"ה סי' כ"ו בד"ה והמשכילים יזהירו ובבה"ז פ' בראשית על המאמר אעשה לו עזר כו' דכ"ז ע"ב. וענין בנס הי' עומד י"ל כי הבריח התיכון עמודא דאמצעיתא מה שבכחו לחבר ב' הפכיים זהו ע"י שמאיר בו אור הכתר בחי' אין כמ"ש באג"ה סי' י"ב ד"ה והיה מעשה הצדקה שלום ובלק"ת סד"ה וידעת היום דרוש השני בענין והנורא אל עליון, וסד"ה יחיינו מיומים בענין ביום השלישי יקימנו ונחי', וע"כ בנס היו עומד כי הניסים והפלאים היוצאים חוץ לטבע נמשכים מהכתר עליון כמ"ש בבחיי ע"פ מי כמוך כו' עושה פלא. ועיין זח"ב בשלח נ"ד א' ע"פ אז ישיר ובהרמ"ז שם, ובפרדס ערך נס. בתיקונים משמע כי היסוד בהיות למעלה מנו"ה נק' נס שהוא עומד עליהם לנס עכ"ל. לפ"ז צ"ל בנס היה עומד היינו יסוד אבא המקבל ממו"ס כו' וכמו הוא"ו יש בראשו יו"ד כו'. ועמ"ש ע"פ ה' נסי.

קיצור. ענין בנס הי' עומד. וענין שהיה נכפף כי עכנא ואח"כ הי' מתפשט ושיש לויתן נחש בריח, אם תגביהי כנשר וע"י והבריח התיכון נמשך משם אורידך.

ויאבק איש עמו: תו"א וישלח כו, ב.
ועמ"ש ע"פ ושננתם: ראה אוה"ת ואתחנן ע' שיד. ע' שה ואילך.
ויברא את התנינים: ראה אוה"ת בראשית תקג, א ואילך.
ה' נסי: ראה אוה"ת בשלח ע' תרסה.

ה) **זח"א** ויצא קמ"ח ע"ב בס"ת ע"י ויאבק איש עמו כו' כי שרית כו' ואקרי ישראל כדין סליק בדרגא עילאה והוה עמודא דאמצעיתא ועליה כתיב והבריח התיכון כו'. ופי' בזהרי חמה שמתחלה היה מדרגתו במ' וע"י שירד למקום טומאה וניצול ויצא טהור מגו טמא כדין משתלים כו' להתקשר בתפארת שנק' עשיר ברע"מ ר"פ כי תשא משא"כ המ' נק' ענייה, וידוע שאין עשיר אלא בדעת כו'. ועמ"ש בלק"ת פ' ראה בד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו בענין כי מנסה כו' לדעת כו'. וע' זהר וישלח דקע"ד א' מובן שבחי' ישראל זהו דוגמת ש' הוי' א"כ זהו בריח התיכון וכן בת"ת דוקא מאיר ש' הוי', משא"כ בחו"ג כמ"ש בלק"ת פ' תזריע בדרוש קודב"ה אומר טהור כו'.

ו) **זהר** ויחי דרכ"ד ע"א ובאתוון גליפן תנינן שין תלת קשרין תרין קשרין חד מהאי סטרא וחד מהאי סטרא וחד דכליל * ודא הוא דתנינן והבריח התיכון בתוך הקרשים מבריח מן הקצה אל הקצה וההוא קשרא דבאמצעיתא אחיד להאי סטרא ולהאי סטרא ועל האי כתיב ושכבתי עם אבותי ודא * ושכבתי עם אבותי עכ"ל. וקאי על ת"ת שהוא קשר האמצעי ומחבר חו"ג, וזהו פי' מבריח מן הקצה אל הקצה. וכן יש פי' אחד בזהר ס"פ תרומה דקע"ה ע"ב לפ"ז מעלת השין היינו שהוא מורה על שחו"ג מתכללים יחד ע"י הת"ת שזהו עיקר ענין התיקון כמ"ש בלק"ת שם. ובזה י"ל פי' מ"ש בספר התמונה באות שין תמונה א' והשין מלשון אני הוי' לא שניתי, ור"ל שכדי שיהי' התכללות שני הפכים יחד זהו ע"י המשכה מאוא"ס ממש דלאו מכל אילין מדות איהו כלל והוא ענין אני הוי' לא שניתי. ע"כ מתבטלים אלו ההפכים והיו לאחדים. לכן אף שהתלבשות אוא"ס נ' לכאורה שינוי באמת לא שניתי. ועי' בתו"א פ' יתרו בד"ה ענין האבות הן המרכבה דקכ"א ע"ב בענין שהתכללות ג' קווין זהו על שם מ"ה שהוא ביטול וזהו בחי' אדם כו' ע"ש ועמ"ש מזה בביאור הדרוש בכ"ה בכסלו סעיף י"ד. נמצא השין מחבר ג' הקווין מלמטה שלא יהיו ענפין מתפרדין. וע' מענין שין בזח"א ד"ב ע"ב גבי עאלת אות שין שלפעמים הקליפות יונקים מהשין ונעשה שקר, י"ל זהו ע"ד לויתן נחש בריח שהוא ג"כ בחי' בריח. וזהו קשר רשעים אינו מן המנין פ"ק דסנהדרין. וע' פרדס ערך קשר כל קשר הוא אגודה ואין אגודה פחות משלשה כו', וע' זח"ג אמור צ"ו ב' ע"פ והיה יום אחר מענין ג' קשרין ג"פ שלש כח"ב חג"ת נה"י והת' שהוא האמצע מהאמצע זהו ענין יום אחד ועד"ז השין יש בכח"ב כו', עמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה שיניך כעדר.

זח"א ויצא : ראה אוה"ת תרומה ע' אתקכז ואילך.
דכליל : בזהר שם : דכליל לון.
ודא : בזהר : ודאי.
בתו"א . . דקכ"א ע"ב : בהוצאת קה"ת : יתרו עב, ד.
בכ"ה בכסלו סעיף י"ד : אוה"ת חנוכה רצב, א.
פ"ק דסנהדרין : אוצ"ל : פ"ג דסנהדרין כו, א.

ז) **פ'** בשלח דכ"א סע"ב והבריח התיכון בתוך הקרשים וגו' דא קוב"ה רי"צ אמר דא יעקב וכולא חד. ומבואר זה לענין ג' פסוקים ויסע ויבא ויט הראשון בחסד ולכן הוא ישר והשני בגבורה לכן הוא למפרע והשלישי בתפאר' וג"כ ישר כמו הראשון. והקשה דהא ת"ת כולל חו"ג וא"כ הי' לו להיות מחצה ישר ומחצה למפרע. ותירץ דאעפ"י שת"ת כלול מחו"ג מ"מ עיקר ההתגלות הוא חסד רק שיש בו גם גבורה בפנימיותו, אבל אנפוי דמלכא נהירין, ועוד כי גבורה זו שבפנימיותו אינו דין ממש אלא תכלית דין זהו הוא החסד והאהבה ע"ד מלך במשפט יעמיד ארץ. וע' מענין ויסע ויבא ויט בזח"ג פ' בהעלותך דק"נ ע"ב ודקכ"א ע"א. ומ"ש והבריח התיכון דא קודב"ה שהוא ז"א עיין בבה"ז פ' חיי על המאמר דקכ"ג ע"א קודב"ה דאתגלי' מאתר עילאה סתימא דכל סתימין כו' שם פי' שהקו מאיר בתפארת יותר מבכל הספירות.

ח) **זח"ג** תרומה קע"ד ב' נראה מפרש והבריח התיכון זהו ענין שמלכך ז"א בן חורין שמקבל מאימא עילאה מקום החירות בחי' יובל כו'. וזש"ש קע"ה ב' שמחבר ע"ק וז"א, ועיין בת"א בד"ה כי אתה נרי בפי' והוי' יגיה חשכי הוא"ו מחבר ב' ההוויות כו' ועו"ש שמחבר חו"ג, והיינו ע"י שממשיך מע"ק ע"ד שנת' באג"ה סי' י"ב ד"ה והיה מעשה הצדקה. וזהו ענין היחוד בתיבת אחד בק"ש לייחד הו"ק דז"א שלא יהי' ענפין מתפרדין ויהי' יחד מיוחדים בבחי' ביטול לאוא"ס ב"ה ע"י ההמשכה תוספות אור מא"ס ב"ה כו'. וע"ש בזהר דקע"ו א'.

ט) **ס"פ** תזריע דמ"ב א' פי' מארי מתניתא שהם בחי' תנינא, תנין נחש בריח והבריח התיכון כו' וכ"ה ברע"מ פ' תצא דרע"ח סע"ב ובת"ז דנ"ב סע"ב וע' מזה לעיל ס"ד. ובזה יובן מ"ש בת"א בד"ה יביאו לבוש מ' ובד"ה ויושט המלך בענין שאף הנביאים בטלים לע"ל הלכות אינן בטלין והבן כי הנביאים הם מנו"ה אבל ההלכות תנינא הם מבחי' והבריח התיכון כו'. ובת"א ס"פ וישב סד"ה ונתתי לך מהלכים וז"ל אך הנה כ"ז אם בדרכי תלך והענין הוא כי הנה הכח הזה הניתן לישראל להיות בהם ועל ידם העלאה והמשכה זו הוא לפי שהם בני יעקב הבריח התיכון מבריח מן הקצה אל הקצה, וע"י התומ"צ שהם תרי"ך עמודי אור כעמוד המחבר מעלה ומטה כו'. וע' בלק"ת ס"פ מסעי בד"ה ענין נחלת יעקב.

יו"ד) **עוי"ל** לענין והבריח התיכון ע"ד מ"ש בת"א בד"ה משה ידבר אך הנה עיקר המשכת אאע"ה היה בעולמות עליונים כו' וכדי להיות המשכת אור א"ס ב"ה גם למטה בעולם הפירוד נתנה התורה כו' והנה על המשכת התורה בבחי' זו כתיב משה ידבר כו' ובהביאור שם לפי שמשה הוא ביס"א שמקבל ממו"ס לכן יש בכחו להמשיך גם למטה מטה כענין שכתוב ועברתי באמ"צ אני ולא מלאך כו'. ומשה הוא ג"כ הבריח התיכון כמ"ש במדרש פ' קרח, ור"ל לפי שמבריח עד הקצה היותר עליונה לכך מבריח

עד הקצה היותר תחתון להמשיך האור גם למטה. וע' בת"א בד"ה לך לך גבי והענין כנודע שלהיות התפשטות וירידות המדריגות הוא דוקא ע"י בחינה יותר עליונה כו'.

יא) **עוד** יובן ענין מבריח מן הקצה כו', כי יעקב אמר אם יהיה כו' והיה הוי' לי לאלקים וכמ"ש הפירוש בת"א ר"פ ויצא סד"ה ושבתי בשלום ובהביאור ובד"ה שובה ישראל דרוש הראשון. ושם נתבאר שזהו ענין מעלת בע"ת וידוע שזהו ענין במקום שבעלי תשובה עומדים אין צד"ג יכולים לעמוד. וא"כ יעקב שהיה צדיק גמור ואיך זכה לזה. אלא זהו ענין והבריח התיכון, ולא עוד אלא שי"ל שיש בו ב' המעלות מעלת בע"ת ומעלת צדיקים כי אעפ"י שבמקום שבע"ת כו' עכ"ז במי נמלך בנשמתן של צדיקים, שכדי להיות דירה בתחתונים זהו ע"י צדיקים כמו שיובן ממ"ש בזהר ויקרא די"ו ע"ב. וביעקב לפי שהוא בריח התיכון יש ב' הבחי' יחד, וזהו שמבריח מן הקצה היותר עליונה שזהו מעלת במקום שבע"ת עומדים שהוא בינה שבה התגלות ע"ק ואין צד"ג מגיעים לשם רק הם ביסוד, עד הקצה היותר תחתונה להמשיך הדירה בתחתונים שזהו מעלת הצדיקים שממשיכים מהיסוד למטה. וזהו ועמך כולם צדיקים לכן דוקא לעולם ירשו ארץ, המשכת האור למטה.

יב) **ועוד** י"ל לפ"ז שיש בו בחי' עליונה יותר גם מצדיקים ובע"ת יחד שבו ועל ידו אינו משתנה האור כלל כ"א אותו האור כמו שמאיר במקום שבע"ת עומדים יאיר ג"כ למטה במקום שצדיקים עומדים. ויובן זה ע"ד מ"ש בלק"ת סד"ה להבין מ"ש ביום השמע"צ בענין והוא כחתן ע"ש וידוע מהו בחי' הוא. וע' זח"א ויצא קכ"ו ב' ע"פ וישכב עמה בלילה הוא, וזהו ענין ביום ההוא יהיה היינו ו"ה יהי' במדריגות י"ה ממש כמ"ש בלק"ת בביאור ע"פ והיה מספר בנ"י פ"ד, ובת"א פ' חיי בד"ה יגלה לן טעמיה. וזהו מבריח מן הקצה אל הקצה בהשוואה אחת ממש. וע' זח"א חיי קל"ג א' בענין יעקב משמש במרום, וע' במדרש ר"פ קדושים ע"פ ואתה מרום לעולם ה' ונתבאר במ"א. וע' סד"ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון בענין יוצאים ביד רמה, כי יד על כס יה, ובביאור זכור ושמור בענין רמה קרני.

יג) **הרמ"ז** ר"פ ויקהל כ' יסוד דאבא שהוא הבריח התיכון היותר פנימי המבריח מן הקצה דלעילא בדעת עד הקצה דלתתא ביסוד ומ' עכ"ל. ור"פ כי תשא גבי והדל לא ימעיט מעשר שהדל הוא יסוד שנק' יתום מאמו שאין יסוד דאימא מגיעתו אעפי"כ לא ימעיט מעשר שכן יסוד אבא מבריח ונכנס ע"ס כל היסוד כנודע עכ"ל. ועמ"ש בת"א בד"ה כי אתה אבינו בענין ויעבור מרדכי כו', וע' עוד בת"א בד"ה ויאבק איש שלכן ולא יכול

שובה ישראל דרוש הראשון: לקו"ת דרושים לשבת שובה סד, ד.
סד"ה לבסומי בפוריא: תו"א מגלת אסתר צה, רע"ד.
ובביאור זכור ושמור: תו"א יתרו עב, ג.

לו מפני שהוא מושרש ביסוד אבא. וצ"ל אמאי לא די לו מפני שהוא בת"ת בריח התיכון. ולפמ"ש הרמ"ז א"ש כי הבריח התיכון היותר פנימי הוא יסוד אבא. וע' בת"א ד"ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון דקנ"ט א' מענין מבריח מן הקצה כו' ובבה"ז פ' וישב בד"ה הנה ישכיל עבדי.

יד) **מכ"ז** יובן מ"ש בילקוט פ' בשלח דע"ג ב' כתיב יעשו עץ גבוה חמשים אמה והקב"ה אומר לא יהיה אותו העצה מה אני עושה לאברהם שנאמר בו והוא עומד תחת העץ ולמשה שנאמר ויורהו ה' עץ. והענין שהמן אמר יעשו עץ גבוה דוקא להגיע לבחי' דכחשיכה כאורה ואם צדקת מה תתן לו, וכמו זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, וארז"ל חנם בלא מצות שיניקתם מבחי' ארך אפיים שאין מעשה המצות מגיעים לשם. וזהו עץ גבוה ע"ד אם תגביהי כנשר כמש"ל סעיף א' ולכן היה גבוה חמשים אמה דוקא, כי שער החמישים זהו בקדושה ג"כ בחי' שלמעלה מאתעדל"ת כמ"ש בביאור אני ישינה בענין ואני אפתח לך כפתחו של אולם. ורצה המן להמשיך מבחי' זו ע"י נש"ט כנ"ל בענין חנם. ולכן איתא בילקוט שזה העץ היה מתיבתו של נח כי תיבת נח זהו בינה שהוא שער החמישים. וזהו ענין נחש בריח שרוצה להבריח מן הקצה עד הקצה שאין אתעדל"ת מגעת שם זהו המן. והקב"ה אומר לא יהיה עצה זו שכבר הקדימו אברהם ומשה להמשיך מבחי' עץ החיים וארז"ל עץ החיים מהלך ת"ק שנה נגד נש"ב הנ"ל שכלולים ג"כ מיו"ד. והנה בעץ זה כתיב ועל יובל ישלח שרשיו. יובל הוא שער החמישים בחי' חירו ודרור כמו תיבת נח וגר זאב עם כבש. וזהו ענין והבריח התיכון המבריח מן הקצה ר"ל שמבריח וממשיך מבחי' שאין אתעדל"ת מגעת שם כלל, זהו הקצה העליון שז"ע יובל שער החמישים, ומשם הוא מבריח וממשיך בקדושה דוקא עד הקצה התחתונה. א"כ עי"ז אם תגביה המן נחש בריח לינק מבחי' שאין אתעדל"ת מגעת משם אורידך ע"י בריח התיכון ואזי ותלו אותו כו'. וההפרש בין עץ לאשל י"ל כי בריח התיכון עד הקצה התחתון זהו ע"י אשל היינו מבחי' אלף עד למד מכל מלמדי השכלתי כנ"ל. ועמ"ש ע"פ מילדות העבריות שיניקת החיצוני' בב' אופנים הא' מלמעלה כו' והב' מלמטה כו'. ומשם יובן איך בריח התיכון שמבריח מן הקצה אל הקצה מונע יניקתם מב' הבחי' משלמעלה ומשלמטה כו'.

טו) **בת"א** בד"ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון דקנ"ט ע"ב וז"ל ובחי' דת הוא קו הממוצע היא* בחי' התורה שנק' תורת אמת על שם שאותיות אמת הם א' בראש האותיות ומ' באמצע ותי"ו בסופן (ע' במדרש

בת"א . . דקנ"ט א' : בהוצאת קה"ת : צה, ב.
בביאור אני ישינה : לקו"ת שה"ש לה, ג.
ע"פ מילדות העבריות : אוה"ת שמות ע' ב'תצו.
היא : כ"ה בדפוס ראשון, ובהוצאת קה"ת : הוא.

וישלח פ' פ"א שזהו ע"ש אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים) שהם בחי' מבריח מן הקצה אל הקצה וזהו מידתו של יעקב וכו' עכ"ל. וע' עוד מזה בד"ה נאוו לחייך בתורים פ"ב והקול הב' דיעקב המלא וא"ו הוא בחי' בריח התיכון כו' והוא בחי' חוט כו' שיהי' בחי' אני הוי' לא שניתי ואני ראשון ואני אחרון בשוה כו' עכ"ל וע"ש פ"א.

יא) * **בד"ה** ויאבק איש. והנה תחלת הביטול הוא בחב"ד שהם הם בבחי' ביטול ממש (עי' בסש"ב פל"ה בהג"ה) ואח"כ נמשך למדות שהם נמשכים מחב"ד ע"י התבוננות שנתהווה בחי' התפעלות הלב באהוי"ר מפני שמתבוננן בגדולת א"ס ב"ה ואינן עצמות הביטול ממש כמו חב"ד (עמ"ש בד"ה הללויה הללי נפשי וסד"ה וארא אל אברהם דצ"ב ע"ד כי לא שייך בחי' אהבה ותענוג כו' רק הוא בטל במציאות ואינו תופס מקום כו' וע"ש שבבחי' אהבה נאמר ושמי הוי' לא נודעתי להם כ"א ע"י הביטול. ושם מבואר דעסק התורה הוא בחי' ביטול כו' ועד"ז נת' במ"א בלשון אחר דעסק התורה נחשב כמו יראה, משא"כ כשאינו עוסק בתורה אף שעוסק במצוה אינו פטור מן היראה כו'. ולכן נסתפק ריב"ז באיזו דרך מוליכין אותו, כי הוצרך להתבטל לפעמים מהתורה בשביל עסק המצוה ונסתפק על היראה כו') ואח"כ לנו"ה שהן בחי' ירידה גדולה כו' ע"ש. ועד"ז נת' בדרוש בהמ"ז בענין מן שירד בזכות משה ונאמר בו אשר לא ידעון אבותיך כי האבות היו מבחי' חג"ת אבל משה ונחנו מה ביטול שמבחי' חכמה ומשם נמשך המן כו'. והנה זהו ג"כ ענין ק"ש ושמו"ע זהו בחי' השתחוואה שהוא ביטול ממש וכמ"ש סד"ה יהודה אתה דהע"ה ד' דראובן ושמעון זהו ענין אהוי"ר כו' והם ב' פרשיות דק"ש, אבל יהודה שהוא בחי' הודאה הוא ביטול והתכללות באוא"ס ב"ה ממש הסוכ"ע, והן הן בחי' השתחוואות שבשמו"ע כו' ואינה עולה בשם אהבה כלל רק ביטול במציאות ממש לגמרי כו', והיינו כי הביטול זהו בחי' חב"ד שבמוח, ואהוי"ר הן חג"ת מדות וכמש"ש בהביאור שבחי' ראובן זהו היכל האהבה לוי היכל הרצון והם בחג"ת אבל יהודה שמו"ע זהו היכל קדה"ק שהוא ג"ר כחב"ד כו'.

קיצור. בחב"ד ביטול ממש וחג"ת אהוי"ר ביטול בבחי' אהוי"ר ואינן עצם הביטול ממש. וזהו ענין ק"ש ושמו"ע, ועסק התורה נחשב כמו ביטול ממש. ובבחי' ביטול מאיר סוכ"ע יחיד, ובבחי' אהוי"ר מאיר בחי' ממכ"ע בחי' אחד. כן יובן למשכיל ממשנ"ת בד"ה וארא אל אברהם ובד"ה יהודה

נאוו לחייך בתורים פ"ב: לקו"ת שה"ש יג, ב וצ"ל פ"ג.

יא): מכאן ועד סיום הקיצור אינו שייך להנ"ל (ובהכת"י בא בהמשך להנ"ל) ולע"ע לא יכולנו לברר לאיזה ד"ה שייך.

הללויה הללי נפשי: ראה סידור שחרית נו, ג.

וארא . . דצ"ב ע"ד: בתו"א (בהוצאת קה"ת) נו, א.

בדרוש בהמ"ז: סידור שער בהמ"ז קח, ב.

יהודה אתה דהע"ה ד': (צ"ל דע"ה ד') תו"א (קה"ת) ויחי מה, ג.

וכמש"ש בהביאור: תו"א שם מו, א.

אתה. ועיין בפ' בראשית בד"ה השמים כסאי. אך לפ"ז צ"ל דא"כ למה הזהירה התורה כ"כ על האהבה הלא במוח נקל יותר להתבונן מלהוליד אהבה בלב, וכיון שבמוחין חב"ד הוא הביטול שזהו למעלה מאהבה שבלב א"כ יהי' די בהתבוננות במוחו לבד, ומדוע נאמר ואהבת דוקא לאהבה את ה' אלקיך, אשר ע"כ צ"ל שאי אפשר להגיע אל בחי' הביטול במוח באמת אלא כשיש לו אהוי"ר בלב אז יהי' הביטול במוח באמת דוגמת שהרוח כסא לנשמה והנפש לרוח, וכן נת' בד"ה יהודה אתה הנ"ל וז"ל רק שכדי להיות בחי' זו שהוא בחי' יהודה בבחי' אתה דהיינו להיות בגילוי כאלו הוא לנוכח כנ"ל (ר"ל שיהי' הביטול במוחו באמת כאלו המלך מ"ה הקב"ה הוא לנוכח ממש) צ"ל יודוך אחיך שצריך להקדים בחי' ראובן ושמעון ולוי שהם ק"ש ואהבת כו' ואמוי"צ התקשרות שהם היכל האהבה והיכל הרצון כו' שבהם ועל ידם נמשך גלוי הודאה זו דבחי' יהודה אתה שהוא היכל קדה"ק. משא"כ בלי קדימת ראובן ושמעון ולוי לא נמשך בחי' יהודה וביטול הנ"ל בבחי' גילוי שיהי' נקרא יהודה אתה אלא הוא בבחי' העלם ומקיף. ולכן א"א להתחיל תפלת שמו"ע בלי קדימת פסוד"ז ויוצר אור וק"ש וכו' עכ"ד. ומ"מ בבחי' מקיף ישנו גם קודם ולכן מתחילי' פסוד"ז הודו לה' קראו בשמו. וזהו ענין מ"ש בסש"ב פרק י"ו בענין מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה כו', דהיינו הביטול הנ"ל דחב"ד כשהיא רק בבחי' מחשבה טובה כשאין האהבה בגילוי בלב רק במחשבה שבמוח משיג הביטול ושצ"ל אהבה בלב כו' ע"ש. וכן מתבאר עוד ממ"ש בלק"ת פ' קרח בד"ה ועבד הלוי הוא, ועמ"ש בד"ה ונקדשתי בתוך בנ"י ספ"ה וגם במ"א בד"ה ראו קרא ה' בשם בצלאל נת' בענין בצל אל היית וידעת שכשהוא עדיין בבחי' וידעת היום כו' הוא עדיין בחי' מקיף בצל אל, וכשנמשך בבחי' והשבות אל לבבך זהו שנמשך בבחי' אור פנימי לכן אז עי"ז גם בחי' וידעת שבמוח זהו גילוי ממש ועוד כי עיקר בירור נה"ב זהו כשנמשך בהלב ששם ב' יצרים יצ"ט ויצה"ר, ועקר העלייה ע"י בירור נה"ב דוגמת והחיות נושאות כו'. וכן בענין האבות הן הן המרכבה שמגביהות המוחין חו"ב כמ"ש בת"א פ' יתרו. ועמ"ש בפי' וצדקה תרומם גוי בד"ה השמים כסאי. וענין הגבהת המוחין י"ל כי יש מוחין דגדלות ויש גדלות שני כמ"ש במ"א. עוי"ל כי יש ששומע שכל מרבו ושכל שלו מלבישו אבל אינו שכל שלו ממש. אבל כשהוא ע"ד זקן שקנה חכמה שנעשה כמו קנין אצלו ממש וכמו שכל שלו ממש זהו בחי' היכל קדה"ק דבריאה שמתאחר עד אצי' ממש. וזהו ענין כתפלה אריכתא דמיא, וכמו עד"מ והיו לבשר אחד. וזה נעשה ע"י בירור המדות כו'. ודוגמא לדבר ממ"ש הרמב"ם פ"ה דאבות כשיש לו מעלות השכליות והמדות ואינן בשלימות נק' גולם ע"ש בענין שבעה דברים בגולם כו' וחכם נק' כשיש לו מעלות השכליות ומעלות המדות כו'.

בפ' בראשית . . כסאי : תו"א בתחלתו.

בד"ה יהודה . . וז"ל : תו"א ויחי מה, ג שו"ה ההשתחואה (בתוס' ביאור).

פ' תצוה

קיצור ואתה תצוה, והגהו' ע"ז

אהרן שודמ"ט ושושבין שייך ליום חתונתו ושמחת לבו היא השמחה שלמעלה המתגלה בנש"י בעבודתם כמ"ש בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, ששמחה זו באה ע"י אהרן, והשמחה היא אשר קב"ו לעבדה זו רמ"ח מ"ע שמהזיו של המצות נמשך הג"ע, ומוטב דלידייני' כו' אם לעוברי רצונו כו'.

(ב) **וזיו** ותענוג זה נמשך מהמצות ולכן נק' נרות מקור הזיו, וזהו שהשמחה מהמצוה היא מרוב כל שהן תענוגי עוה"ב כי כל בשמים וארץ, געה"ע וגעה"ת וזהו בשמים ממעל ועל הארץ מתחת על כל שבח מעשה ידיך היינו המצות שהקב"ה רופא חולים כו' וכל הוא העמוד המקשר געה"ע וגעה"ת ויש רוב כל, וכ"ז בבחי' הזיו אבל המצות עצמן הן איברי' וכלי' לא"ס ב"ה ממש אשר אנכי מצוך לכן צ"ל השמחה יותר מרוב כל.

(ג) **וגילוי** שמחה זו בנפש האדם הוא ע"י אהרן שממשיך לנש"י בחי' אורה ושמחה ויש בזה ב' בחי' יערוך את הנרות הכנה כמו פסוד"ז הכנה לק"ש ובהעלות אהרן את הנרות וזהו בחי' מערב עד בקר ברישא חשוכא והדר נהורא כו'.

(ד) **אך** הדלקת הנרות הוא דוקא בשמן זית זך כתית, כי הזית יש בו מרירות ומשכח תלמודו משכא דחויא ושמן זית מחזיר תלמודו להיותו בחי' חכמה שנתברר מק"נ זית כו' והיינו ע"י כתיתה להיות בבחי' אתכפיא סט"א ע"י לשארית נחלתו משים עצמו כשיריים ומותר בעולם וכתי' בתרי' וכל אויביך יכרתו ויהי' גילוי א"ס ב"ה משא"כ בבחי' יש אין אני והוא כו' וזהו שהשמן נכלה באור היינו ביטול ועי"ז מתקיים האור כו' והנה עבודת אהרן בעריכת הנרות והעלאתם הוא מחוץ לפרוכת שהפרוכת פרסא ש' אלקי' מגן ומסתיר לש' הוי' רק אעפ"כ מכה"כ יחו"ת ושם הוא עריכת הנרות ושמחה הנ"ל ביחו"ת להיות רץ לבך ליחו"ע בחי' ובכל מאדך.

(ה) **אך** הכח הזה שיש לאהרן להעלות את הנפש מחוץ לפרוכת ע"ז נאמר חקת עולם לדורותם מאת בנ"י פי' מאת היינו מבחי' אותיות התורה של בנ"י שהתורה נק' אור שמאירה את הנר ולא ע"ה חסיד כו', והמשכת התורה למטה הוא ע"י משה ועסק התורה אינו ע"ד רצוא בחי' מחוץ לפרוכת אלא היא בבחי' שוב ודברי אשר שמתי בפיך מתניתן מלכתא בחי' ביטול (שלמעלה מבחי'

קיצור ואתה תצוה: נעתק מבוך 1136 רמג, א (גוכי"ק). חלק נדפס באוה"ת תצוה ע' א'תקעג.

שמחה הנ"ל י"ל ע"ד וגילו ברעדה ובשמחה ש"מ הוא להפך השמחה בגילוי) וכדי שיגיע לבחי' ביטול זה כתי' ויקחו אליך שמן זית זך בחי' חכמ' הרואה את הנולד התחדשות מאין ליש כו' ואיתי רוח ביטול וגילוי א"ס ב"ה על נפשו בעסק התורה, וזהו ואתה תצוה צוותא והתקשרות לבחי' את בנ"י אותיות התורה ע"י ויקחו אליך שמן זית זך כו' מזה נמשך להיות חוקת עולם מאת בנ"י שיערוך אהרן מערב עד בקר ובמשה נר תמיד גילוי יחו"ע שלמעלה מהזמן *.

הגהות ו. מטרוניתא * עמ"ש ע"פ ואתה מרבבות קדש.

ע"י אהרן * נ"ב כי אהרן אותיות נראה והיינו כמ"ש באורך נראה אור.

אם לעוברי רצונו * נ"ב עמ"ש ע"פ ויהי בשלח פרעה כו' דהפי' שמעבירים השפע מבחי' שלמעלה מהרצון אשר שם אם צדקת מה תתן לו כו' שלא דרך הרצון ולכן אף שהן מכעיסי' אותו נמשך להן שפע, אלא שכשנמשך שלא דרך הרצון אותיות צנור אינו נמשך כ"א דרך נפילה וזוהי בחי' שבה"כ שנק' מיתה וימלוך וימת, וא"כ אם בבחי' זו יש כ"כ תענוג כש"כ לעושי רצונו שנמשך דרך הצנור ורצון ומשביע לכל חי רצון שנק' חי שקשור במקורו כו' שהתענוג גדול לאין קץ כו'.

פרק ב.

נ"ב עמ"ש בזהר ח"א ד"ח בפי' ומעשה ידיו ובזהר ח"ב דקל"ו ע"ב ההוא טלא כו' ובס"י סדר א' במספר עשר אצבעות חמש כנגד חמש, ובזהר ח"א ד"א במאמר כשושנה כוס של ברכה דיתיב על חמשה אצבעות כו' וי"ל שעשר אצבעות הן ה"ח וה"ג שהן יד ימין ויד שמאל שהן שרש רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת ושרשן מחו"ג דא"א שהן ב' ידים שבהן עושה הקב"ה המצות מניח תפילין ורופא חולים כו'.

נ"ב הנה מבואר בענין נשמת כל חי תברך את שמך שהכח שיש בנשמה שהיא נברא ובע"ג לברך לבחי' שמך היא מדת מלכות דאצילות שהיא בחי' אלקות הוא לפי שנשמה יתירה הבאה לאדם בשבת נמשכת מבחי' כל חי שהוא למעלה מבחי' מל' שהוא בחי' צדיק יסוד עולם המשפיע לבחי' מל'. וביאור הענין עפמ"ש בזהר פ' חיי שרה ע"פ ויתרון ארץ בכל היא, כי ארץ היא בחי'

מהזמן: ע"כ נדפס באוה"ת שם.
מטרוניתא: תו"א (קה"ת) פא, א בשורה המתחלת מטרוניתא.
ע"י אהרן: שם בשו"ה כו'.
רצונו: שם פא, ב בשו"ה גדול.

מל' והיתרון שלה להיות בה גלוי ביתר שאת ע"ד בחי' יתרון אור הוא ע"י בחי' כל ולכן נשתבחה א"י אשר לא תחסר כל בה, כי הנה ארז"ל אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב ע"מ לקבל פרס, פי' פרס לשון פרוסה וכענין פריסת מלכותך שהוא בחי' זיו השכינה המתגלה בג"ע להיות נהנין כו' שאין זה רק בחי' פרוסה וחלק קטן לגבי עצמות האור האצי', שא"א להיות נמשך בהשגת הנבראים, וגם פרס לשון פרסא פרוכת המפסיק בין אצי' לבי"ע שעי"ז האור והזיו שנמשך דרך הפרסא נק' פרס וחלק נבדל בחי' אור של תולדה ולא מהות ועצמיות האור כמו שהוא למעלה, וההפך מזה הוא בחי' כל ר"ל ולא חלק קטן כ"א הכל ממש, והיינו שהוא המשכת מהות ועצמיות כללות הע"ס והמוחין כמו עד"מ בהטפה יש מכל רמ"ח איברים עד שמוליד בדומה לו ממש בחי' בצלמינו כדמותנו והוא בחי' השפעת כל המהות משא"כ בהשפעת שכל בבחי' דבור אינו אלא חלק והארה פרטיות כו' ולא מהות ועצם כח השכל ממש, וז"ש אל עליון כו' וקונה הכל כו' למען שמו, וכן שהכל ברא לכבודו, כבודו זיו יקרי' הארה בעלמא וברא בחי' כל בשביל כבודו שיהי' אח"כ גלוי בחי' כל ממש וזהו בחי' יתרון ארץ להיות לה יתרון ע"י בחי' כל, ולכן הנשמה הנמשכת מבחי' כל חי ע"י ח"י ברכאן ח"י חוליות כו' תברך את שמך כו', וזהו כי כל בשמים וארץ דאחיד בשמיא וארעא להיות התחברות משפיע ומקבל ע"י בחי' צדיק הנק' כל כנ"ל, וז"ש דהע"ה מכל מלמדי השכלתי כו' כמ"ש במ"א. והנה בחי' כל הוא הנק' טוב כי גושפנקא דחתים בי' שמיא וארעא הוא ש' אהו"ה המרומז בר"ת את השמים ואת הארץ גימט' טוב, והיינו כמ"ש אמרו לצדיק כי טוב, והנה יש כמה מעלות טובות היינו ריבוי בחי' יסוד כי יש בחי' שמים וארץ בכל עולם והתקשרותם הוא ע"י בחי' יסוד וזהו ענין רוב כל ריבוי בחי' כל, וזהו ענין ילכו מחיל אל חיל, וזהו ענין עמודי' בין געה"ע לגעה"ת שהוא בחי' יתרון ארץ געה"ת ע"י בכל בחי' עמוד הנ"ל והיינו שנמשך עי"ז בחי' מלך להשדה כשהוא השדה ג"ע נעבד בחי' לעבדה ולשמרה כו' אך כ"ז בחי' שמים וארץ הוא בחי' השתלשלות והגם שהארץ רק כגרגיר חרדל לגבי שמי' עכ"ז יש ערך זל"ז כו' והוא בחי' השתלשלות עילה ועלול, ויש בכל זה בחי' דאחיד בשמיא וארעא להיות התקשרות והשפעה כימי השמי' על הארץ, אבל א"ס ב"ה עצמו המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמי' וארץ כי השמי' ושמי השמי' לא יכלכלוך שאינם אפי' בחי' כלי לגבי מהו"ע ושוה ומשוה שמי השמי' העליוני' עם ארץ גשמיות, ולהיות התקשרות והמשכה מא"ס ב"ה ממש למטה הוא שלא כסדר השתלשלות עו"ע רק להיות שוה למטה כמו למעלה ועי"ז נאמר טוב וישר ה' שהוא בחי' שמעלה ומטה שוין ונק' ישר כו' ובחי' המקשר וממשיך גלוי זה נק' ובטובו הגדול שהוא למעלה מעלה מכל בחי' מעלות טובות הנ"ל שהן רק התקשרות שבסדר ההשתלשלות לבד, ועי"ז נאמר הטוב כי לא כלו רחמיך כו' שהוא למעלה מבחי' רחמי' וחסד כו' כי הוא מקור ושרש לי"ג מדה"ר ורב חסד כו' ולכן לא כלו רחמיך כי מדת רחמי' וטוב שבסדר ההשתלשלות יש כנגדה מדה"ד המצמצמת ימינא ושמאלא כו' והיא בבחי' מדה וגבול אבל בחי' רחמי' רבים שלמעלה מהשתלשלו' היא רחמנות שאין לה שיעור ואפי' על עולמו' עליוני'

שמי השמי' עליוני' נופלת רחמנות הגדולה הזאת כי אינן ערוך כו' ורחמי' אלו נמשך מבחי' הטוב ובטובך הגדול וכו', והמשכה זו ע"י מעשה המצות כמ"ש מה רב טובך אשר צפנת כו' פעלת לחוסי' בך וכו' ורב טוב לבית ישראל, והיינו ע"י מצות מעשיות ממש כי הבחי' היותר עליונה נמשך דוקא למטה מטה כמו ועברתי באמ"ץ אני ולא מלאך כו', וז"ש ושמרו דרך ה' לעשות צדקה שע"י הצדקה נמשך דרך להמשכ' ש' הוי' כמ"ש חנון ורחום הוי' שהתהוו' ש' הוי' הוא ע"י בחי' רחמי' הנ"ל הנמשכי' מטובו הגדול כו' והיינו ע"י התעוררו' רחמי' וטוב על העני להחיות רוח שפלים ובאתעדל"ת אתעדל"ע, וזהו ובטובך הגדול ישוב חרון אפך מעמך כו' שע"י גלוי זה ממילא נתבטלי' כל הדיני' שאינן נמצאי' רק למטה מצד ההשתלשלות, ולכן נאמר במצות שמחה מרוב כל למעלה מכל ריבוי בחי' כל שבהשתלשלות כי ע"י קיום מצוה נמשך בחי' גלוי מהו"ע אשר קדשנו קדש ומובדל בחי' ורב טוב כו', וע"כ ממילא היו נמתקי' הדיני' כי ע"י גילוי טובך הגדול ממילא ישוב חרון כו' משא"כ ח"ו תחת אשר לא עבדת כו' ועי"ז ועבדת כו' ובחוסר כל הנ"ל וארץ מליאה דיני' כי ועשה טוב אז שכן ארץ כמ"ש בזהר ח"ג דק"ט ע"ש, וזהו ענין שמחה וטוב לבב שצ"ל במעשה המצות הטוב לבב הוא מבחי' המשכת ובטובו הגדול ורב טוב לבית ישראל, וזהו ג"כ ענין העלא' הנרות שנז' ג"כ לשון הטבה ובהטיבו וכו' שהוא בחי' גלוי ובטובו הנ"ל הנמשך ע"י המצות, ונמשך גם מחוץ לפרכת.

[ואתה תצוה]

ענין מטרוניתא *, שרה שררה ואתא מרבבות וכו'. אהרן שמחה * ע' בהעלותך תקס"ג וראיתי מנורת זהב ותקס"ב. עוברי רצונו * בשלח תקס"ב דהפי' שמעבירי' השפע מבחי' שלמעלה מהרצון שלא דרך הרצון כ"א שבה"כ ונפילה, וא"כ כש"כ לעושי רצונו וממשיכי' כסדר ע"י הרצון שבודאי אף מבחי' זו שלמעלה מהרצון כשמאיר דרך הרצון עדיף שה"ז גלוי ולא נפילה כו'.

ענין מטרוניתא: נעתק מבוך 1136 רמו, א גוכי"ק.
מטרוניתא: תו"א (קה"ת) פא, א בשורה המתחלת מטרוניתא.
אהרן שמחה: שם בשו"ה כו'.
בהעלותך תקס"ג: נדפס בלקו"ת (וסה"מ תקס"ג) בהעלותך לא, ג. (ע' תקנג).
בהעלותך . . . ותקס"ב: נדפס בלקו"ת (וסה"מ תקס"ב) בהעלותך כט, ג (ח"א ע' רטו. ח"ב ע' תנה).
וראיתי מנורת זהב: לקו"ת בהעלותך לג, ב.
עוברי רצונו: שם פב, א בשו"ה גדול של.
בשלח תקס"ב: תו"א (וסה"מ תקס"ב) בשלח סא, ג (ע' קמו ואילך).

ב) **או** שמצייר* ע' מי יתנך תקס"ה. המצות שנק' מעשה ידיו* י"ל שלפי שהמ"ע נמשך מה"ח ול"ת מה"ג שהן עשר אצבעו' ועמ"ש אמאמר כשושנה, כוס של ברכה צריך לאוחזו בה' אצבעות, ובס"י במספר עשר אצבעות, ובזהר ר"פ בראשי' בענין ומעשה ידיו וכו' ובתרומ' ע"פ ומעשה ידיו מגיד הרקיע. בענין מרוב כל*, וקונה הכל ונקה, עיני כל, בזהר ח"א קצ"ה ב' את הכל עשה יפה, והמלאכי' רק זכר רב טובך יביעו כי נשמו' לבד הם נשמת כל חי, ועמ"ש ע"פ רני ושמחי דמה"ט אין למלאכי' רק רננא ולנשמו' שמחה, ומ"מ השמחה צ"ל יותר מרוב כל, מכל מלמדי השכלתי, ובפסוק לסוסתי תקס"ד, מכלכל חיים י"ל ע"י כסה בחי' כל.

ג) **יערוך** הכנה פסוד"ז ובהעלות*, ועמ"ש זהר בלק ר"ד בקר אערוך כו'. מערב עד* בקר* רננא ברמשא ושמחה בצפרא. זית* צ"ע בענין הר הזיתים. כתית* בזהר פנחס, ובזמר האריז"ל כתיש כתישין. וע' בראיתי והנה מנורת כו'. לשירים* צ"ע עם חייב אדם לומר בשבילי נברא וכו' וי"ל שיריים מקיף. מענין שמן* ע' חנוכה תקס"ז תקס"ח. פרכת* ע' לק"ת תרומ' ובדרוש והבדילה הפרוכת וכו'. שמחה רצוא* צ"ע עם ענין שמחה בצפרא וי"ל ממוצע כנ"ל בהעלותך תקס"ג.

ד) **מאת** בנ"י אותיו' התורה*, לכאו' שמן חכמ' א"כ היינו תורה וצ"ל שמן כאן ביטול ענין בפ"ע התורה אור ומצות נר גם י"ל אותיו' התורה

או שמצייר : **שם בשו"ה גדול או.**
מי יתנך תקס"ה : **נדפס בסה"מ תקס"ה ע' תפז.**
המצות . . . ידיו : **שם פא, ג בשו"ה מן.**
מרוב כל : **שם בשו"ה אוא"ס.**
ע"פ רני ושמחי : **תו"א מקץ לז, א ואילך.**
לסוסתי תקס"ד : **ראה תו"א בשלח סד, סע"ב.**
יערוך . . . ובהעלות : **ראה שם משו"ה לכללות ואילך.**
מערב . . . בקר : **שם בשו"ה כח.**
עד : **שם ועד.**
זית : **שם בשו"ה אך.**
כתית : **שם בשו"ה אך.**
בראיתי והנה מנורת : **לקו"ת בהעלתך לה, א.**
לשיריים : **שם פא, ד בשו"ה עצמו (ושם כשיריים).**
שמן : **ראה שם בשו"ה שמן.**
חנוכה תקס"ז : **תו"א מקץ לט, א.**
חנוכה . . תקס"ח : **תו"א (וסה"מ תקס"ח) מקץ מ, ד (ע' תרמו).**
פרכת : **שם בשו"ה (הנרות) העדות.**
לק"ת תרומ' : **להאריז"ל עה"פ ועשו ארון.**
ובדרוש והבדילה הפרוכת : **תו"א לך יב, ג.**
שמחה רצוא : **ראה שם בשו"ה רץ.**
מאת . . . התורה : **ראה שם בשו"ה לדורותם,**

אויר מקור לאור כו'. ולא ע"ה חסיד * במ"א נת' מצד העדר כלי וכו' אך כאן משמע העדר אור כו'. כי בחי' עסק התורה * ע' סוף וארא תקס"ב ובמ"ש בענין שמע"צ מזה. זך * למאור להיות רואה את הנולד כו', וצ"ע בדרוש ויצוום אל בנ"י משמע אהרן תחלה שודמ"ט וכאן אומר ויקחו אליך תחלה. תמיד * ע' ענין עולת תמיד העשוי'.

להבין ההפרש בין שמחה בזין ע' צאנה וראנה וכו' ושא"ד ובין אורה ושמחה הנ"ל י"ל ע"פ וחסידיך ירננו ועל"ק דיבור הסמוך וע"פ ליהודים היתה אורה וכו'.

מרוב כל ע' ע"פ טובי' דודיך מיין וע"פ וברית שלומי לא תמוט יסוד דע"י המקשר מה שלמעלה מהשתלשלו' והוא כחתן א' ולא ריבוי כו' מנוחה ולא מחיל אל חיל (או יאמר ע"ד באז ישיר להיו' התכללות בעלמא דאתכסי' משא"כ מעולם ועד עולם המשכה כו') לכן שמחה זו בשמן ולא ביין המשמח ש' אלקי' להמשיך מהעלם לגילוי סדר השתלשלות אבל שמחה זו טובים

ובטובך * הגדול גלוי למטה ע"ד ועברתי באמ"ץ אני ולא מלאך, גם כל ע"ד כלל לגבי פרט קול אמר לדבור אתי וכו' כלל אצטריך לפרט משא"כ מהו"ע למעלה מבחי' אור כללי א"ק, ובורא את הכל, כל שנותן עצמותו כמו בטפה נברא ולד משא"כ בדבור שכל, כל המצוה, לקחי שלוקחי' מהו"ע כל האמיתי ומ"ש תחת אשר לא עבדת מרוב כל ואז ח"ו ועבדת את אויביך כו' ובחוסר כל.

הטבת * נרו' טוב לבב ובטובו הגדול ישוב חרון וכו' וזהו תחת כו' הטוב כי לא כלו וכו' גבוה מחסד לכן ההטבה ע"י אהרן ורב חסד המשפילי בשמי' השמי' ושמי השמי' לא יכלכלוך מעלו' טובו' יסודו' דהשתלשלו' והטוב בעיניך וכו' ועשה טוב שכן ארץ, פרס כל, בריבוי בחי' כל יתצמצם השפע מיסוד ליסוד משא"כ גילוי טובו הגדול למטה ממש ולא בדרך השתלשלו' וצמצום כו' וז"ש בפורים על כן על כל כלומר הגלוי הי' למעלה מבחי' כן נצח ומבחי' כל יסוד כו' והמתנשא לכל לראש, ומשביע לבחי' לכל חי רצון העליון.

ולא . . . חסיד: שם בשו"ה ש"מ.
כי . . . התורה: שם בשו"ה הוא.
סוף וארא תקס"ב: תו"א (וסה"מ תקס"ב) וארא נו, א (ע' קלז).
זך: שם פב, א בשו"ה (שמן) ויקחו.
בדרוש ויצוום: ראה אוה"ת וארא ע' רת.
תמיד: שם בשו"ה יח"ע.
צאנה וראנה: לקו"ת שה"ש כד, ד.
ובטובך: נכתב בצד ימין של העמוד.
הטבת: נכתב בצד שמאל של העמוד.

דודיך מיין ע"ד שם נשמחה בו. ע' והגדת לבנך אורה ושמחה יחד או יין מבחי' דמי' כו' ע"ד להצהיל פנים משמן.

[ביאור ואתה תצוה]

בין אצי' לבי"ע*, נ"ב בלק"ת פ' תרומה מבואר דפרסא זו דפרוכת הוא באצי' עצמו בין ראש לגוף ע"ש, לפיכך י"ל כי באצי' לבדו יש אבי"ע ופרוכת הוא המפסיק בין אצי' שבאצי' הנק' קדש הקדשים לבי"ע דאצי' הנק' קדש וע' בענין קי"ס שהוא קריעת הפרסא שבין אצי' לבי"ע ולע"ל והניף ידו על הנהר כו' היינו פרסא שבאצי' קרומא פסיק במעי דאי'.

טרף בפיה* נ"ב א"ש לפמ"ש לקמן בענין זית.

מי שבוש* נ"ב וזשארז"ל ד' דברים צריכי' חיזוק וא' מהן תפלה.

שירד לבי"ע* ולפמש"ל שי"ל שהוא בי"ע דאצי' צ"ל להעלו' הנרות דאצי', ויש לעיין בתורו' שעל בהעלותך.

השמחה היא ה"ג דאי'* נ"ב ע' בפסוק רני ושמחי נת' דשמחה היא חסדי' דאימא.

אלא השמחה של מצוה* נ"ב השמחה ש"מ שרש' ממקיף הישר שלמעלה מהמצוה עצמה שהוא מקיף החוזר ולכן מקיף החוזר א"א לימשך למטה אבל מקיף הישר הוא מקיף הכללי שמקיף גם למטה, ומ"מ הגילוי רק דרך עבודה ושמחה ולא קיבול שכר מצו' ממש רק מ"מ קצת הוא כעין שכר עולמך תראה בחייך.

(ביאור ואתה תצוה): נעתק מבוך 1136 רמו, ב גוס"ק.
בין אצי' לבי"ע: תו"א שם קי, א בשו"ה בין.
בלקו"ת פ' תרומה: מהאריז"ל עה"פ ועשו ארון.
טרף בפיה: שם בשו"ה טרף.
מי שבוש: ראה שם קי, ג בשו"ה המלך.
שירד לבי"ע: ראה שם קי, ג בשו"ה כהנא.
השמחה . . . דאי': ראה שם קי, א בשו"ה למעלה.
בפסוק רני ושמחי: ראה תו"א מקץ לז, ד.
אלא . . . מצוה: ראה שם קי, ב בשו"ה והנה.

ב) **נון** פשוטה* ע' נשא תקס"ז ובו תדבקון דאחרי כו' ראה תקס"ה זהר בהעלותך בנסוע הארון.

עד אצי'* נ"ב בזמן שלמה לא הי' המל' יורדת בבי"ע כנז' בפסוק במדבר כו' אעפ"כ הי' הדלקת הנרות להעלו' המל' עצמה, גם הדלקת המנורה בשבת יוכיח.

ג) **במי** שבטל היינו בבחי' חכמה, ושמחה דיין כמו שמחה דרגלי' מוחי' דאימא כו', וכמו שמחה בבשר גבו' דאימא לבד, מהגילוי שבהשתלשלו' אבל שש"מ השמחה מעורב עם ביטול כנז' ע"פ הזהר קראי מועד וכמו מים בששון וכמו שליו וכו', אך שמן זית זך היינו ח"ס כנז' בביאור בהעלותך תקס"ג ושארז"ל הראשון למנורה כו'.

קיצור מהביאור. פרוכת תרגום פרסא והיינו פרסא המפסיק בין אצילות לבי"ע וזהו מחוץ לפרוכת יערוך אהרן את הנרות שהוא הממשיך למטה לנב"י שהן בבי"ע שיוכלו לעלות למעלה לאצי' (זה לקמן באות ב') ונק' שודמ"ט אף שושבין א"צ רק לעת החתונה בההתחדשות אך כי למעלה יש בכל יום התחדשות מהבירורים. וענין המשכה שלו שהוא ממשיך היינו בחי' שמחה הנלקחה מה"ג דאימא והוא עצמו נצח דאבא ושמחה זו היא מרוב כל פי' כל בחי' צדיק יסוד הממשיך מלמעלה למטה מאצי' לבי"ע והוא המשכת המדות שהן נש"ב בגימ' כל משא"כ למעלה שהן בבחי' ביטול כתי' לך ה' הגדולה כו' ומרוב כל היינו המשכת אור א"ס עצמו והיינו שמחה של מצוה שהמצוה שרשה מלבנונית חסד דעתיק ולכן שכר מצוה בהאי עלמא ליכא שא"א להתגלות רק השמחה נמשך ע"י אהרן.

(ב) **ונק'** אהרן א הר ן שנוטל בחי' הר אה"ר מבחי' האלף לבנוני' וממשיך ע"י נון פשוטה למטה בבי"ע עד מחוץ לפרוכת כנ"ל.

(ג) **אך** הנרות היו משמן זית לפי שהשמן הוא בחי' חכמה לפי שאין אור א"ס שורה אלא במי שבטל היינו בבחי' חכמה שנכלל באין ולכן

שמן הראשון ח"ס השני חכמ' לכן למנחו' גם מהשני כי אכילה רק בחכמ'.

נון פשוטה: שם קי, ג בשו"ה והוא.

נשא תקס"ז: לקו"ת (וסה"מ תקס"ז) **נשא כא, א.** (ע' קצו ואילך). הגהות הר"פ ע' מט.

דאחרי . . תקס"ה: לקו"ת (וסה"מ תקס"ה) **ראה כ, סע"ב** (ס"ע תשפה).

זהר בהעלתך: ביאורי הזהר **צ, א.**

עד אצי': ראה שם בשו"ה והוא.

בפסוק במדבר: ראה לקו"ת (וסה"מ תקס"ג) במדבר ד, א (ע' תצא. תצט).

חזהר קראי מועד: ראה ביאורי הזהר קרח צג, ד.

בביאור בהעלתך תקס"ג: ראה לקו"ת (וסה"מ תקס"ב) **בהעלתך לא, א** (ח"א ס"ע רכא. ח"ב ע' תנח).

הוצרך להביא שמן זית להעלות בהם את הנרות ושמן וחכמה זו הוא ממה שנתברר מק״נ בחי׳ זית והיינו ע״י כתית כו׳.

(ד) **וכ״ז** בחי׳ מ״ן מחוץ לפרוכת מבי״ע לאצי׳ שזהו ע״י אהרן שודמ״ט נר מצוה אבל משה הוא שוד״מ המ״ד שנמשך באצי׳ ותורה אור ולכן במשה כתי׳ נר תמיד שבבי״ע יש עליות וירידות משא״כ באצי׳ וגם הכח שיש לאהרן להעלות הנרות נמשך מא״ת בני* פי׳ אותיות התורה שהאותיו׳ שרשן מחכמה בחי׳ משה אבא יסד ברתא, והנה זהו המשך הפסוק ואתה תצוה היינו כי התורה דיברה בענין ההמשכה כסדר ההמשכה שמתחלה ההמשכה באצי׳ וזהו ויקחו אליך שמן זית זך לגבי משה ומשם יורד לבי״ע ע״י אהרן שנמשך לו הכח ממשה וזהו מא״ת בנ״י וכנ״ל.

עד כאן הגיע הקיצור ושרשי הדברים מהביאור מאדמו״ר נ״ע ועתה נבוא לעורר ע״ז ולהרחיב הענין מדבריו ז״ל בדרושי׳ אחרים, והנה במאי דסיימנו נפתח ויקחו אליך שמן זית זך תחלה לגבי משה, שזהו כסדר ההמשכה תחלה מלמעלה למטה כנ״ל וכיון שאמרנו שהשמן הוא בחי׳ חכמה שנתברר מק״נ א״כ הבאתו לגבי משה הוא ממטה למעלה ולא מלמעלה למטה, וכיון שהוא ממט׳ למעלה איך יובא לגבי משה תחלה בדילוג המדרגות שבינתיים, ומאי שנא מענין מ״ן ומ״ד שמתחלה יעלה המ״ן מבי״ע לאצי׳ לבחי׳ מל׳ דאצי׳ ואח״כ הוא שיומשך המ״ד מח״ע כו׳. ומקודם יש לעורר ג״כ על המשנה פ״ח דמנחות אף המנחות היו בדין שיטענו שמן זית זך כו׳ ת״ל זך כתית למאור ולא זך כתית למנחות, דבאמת צ״ל איזו ציור וטעם לזה למה המנחות שהן לאכילה אכילת מזבח ואכילת אדם אינן טעונין שמן זית זך והדלקת הנרות שאינה לאכילה רק לאורה טעונה שמן זית זך דוקא, שהוא תמוה לכאורה, ונגד מנהג העולם שמקפידי׳ על דבר אכילה יותר מהדלקה, אך הנה פי׳ שמן זית זך הוא כמ״ש שלשה שמנים הן הראשון למנורה והשאר למנחות, ויש להקדים הקדמה מקובלת מרבינו נ״ע בביאור ע״פ בהעלותך איך שמן דמנורה הוא מבחי׳ ח״ס ע״ש, וזהו שנק׳ כתית כי עיקר הבירורי׳ הוא ע״י ח״ס כמ״ש באגה״ק ד״ה למה נסמכה פ׳ פרה כו׳, וזהו שהראשון למנורה כי ח״ס היא ראשית לכל בחי׳ חכמה, שהיא בחי׳ קדמות השכל ושכל הנעלם מכל רעיון ולכן נק׳ שמן זית זך, משא״כ שמן השני הוא בחי׳ חכמה סתם ולא ח״ס ובחי׳ שמן הג׳ י״ל חכמה שבמדות דאתפתחא לל״ב נתיבות ועיין בז״ה פ׳ בראשית גבי עאלת אות יו״ד ענין ג׳ בחי׳ חכמה שהן חכמה דז״א וח״ע וח״ס כו׳, ולכן למנחות היו כשרים שאר הב׳ שמנים כי בחי׳ אכילה הוא בחי׳ פנימית ע״ד ותורתך בתוך מעי שנק׳ מזון לנפש והיינו מבחי׳ חו״ב דאצי׳ ע״ד אכלו רעים חו״ב כו׳ משא״כ בח״ס שהיא שכל הנעלם לא שייך בחי׳ זו ואבא יונק רק ממזלא ולא מעצמיות ומהות ח״ס, רק להדלקה להיות אורה ושמחה שאינה גילוי פנימי׳ ממש נמשך

בני : כ״ה בגוכי״ק ואצ״ל בנ״י.

מח"ס והיא שמחה של מצוה שאין הגילוי בבחי' השגה ופנימית, ועיין מ"ש במ"א ע"פ ששת ימים תאכל מצות כו' דבזש"פ הי' בחי' ושם נשמחה בו למעלה מבחי' שלמי שמחה שהשמחה בבשר ויין הוא מבחי' פנימיות כו' כענין אכלו רעים אבל בזש"פ שהי' בחי' קי"ס ע"י גילוי אור ע"י אין השמחה ע"ד הנ"ל, וכה"ג יובן כאן. ועפ"ז יובן דויקחו אליך שמן זית זך להביאו למשה הוא מלמעלה למטה מבחי' ח"ס לחכמה דאצי' שהוא בחי' משה כו'.

ועתה נבוא לענין סדר הדרוש, הנה אהרן ממשיך בחי' שמחה של מצוה לכנ"י וזהו ענין העלאת הנרות נר מצוה להיות בבחי' אורה ושמחה, ושמחה זו היא מרוב כל, הנה כל הוא בחי' נש"ב ופי' שערי בינה היינו ענין ההמשכות מהבינה מה שנמשך ממנה שכל ומוחי' לשבעה מדות והוא עד"מ בית שער העשוי ליציאה מהבית לחוץ וכן לכניסה מחוץ לבית, כן חו"ב נק' נקודה בהיכלא שהבינה היא ההיכל לנקודת החכמה, וההמשכה מבינה למדות נק' שערים, ולפי שהמדות הן ז' כלולים מז' ע"כ הן מ"ט שערים, והוא ג"כ ענין שבעה ושבעה מוצקות לנרות כו', שהנרות היו ג"כ ז' (וזפ"ז הם מ"ט מוצקות לפרש"י ורד"ק), וזהו כי כל בשמים וארץ שהוא ההמשכה לבחי' שמים וארץ שהם זו"נ כי מיסוד אימא נמשכי' הנש"ב לז"א ומיסוד ז"א נמשך לנוק' ולכן נק' כל שהוא כללות הנש"ב כנ"ל. והנה כתי' לך ה' הגדולה כו' לך אותיות כל רק החילוק ביניהם כי בחי' כל הוא ההמשכה מלמעלה למטה שהוא ההמשכה מאצי' לבי"ע ובחי' לך הוא ביטולן במקורן בא"ס ב"ה שהוא למעלה מבחי' מדות ולא שייך בו גדולה כו' (ולכן בירידה כ' קודם לל' היינו נו"ה נמשכי' תחלה אח"כ חג"ת ובעלי' הוא להפך כמ"ש במ"א). והנה ידוע דשער החמישים דבינה כולל המ"ט שערים והוא למעלה מכולן ולכן בספה"ע רק מ"ט ימים משא"כ שער הנ' כו' א"א לנו לסופרו רק שנמשך ממילא אח"כ כו' והנה זה השער הנ' נק' כל ע"ש שכולל כל המ"ט שערים הנ"ל, וע"ז נאמר כי כל בשמי' וארץ שהוא בחי' ת"ת דאימא שנעשה כתר לזו"נ כששניהם משתמשים בכתר א' ועכ"ז השמחה של מצוה היא יותר מרב כל כי הוא המשכות מכתר דא"א שלמעלה מעלה מכתר דז"א וע' בענין כי על כל כבוד חופה כו'. ועמ"ש במ"א ע"פ ולא ידע איש את קבורתו לעליוני' נדמה להם למטה כו' שמרבע"ה במותו השיג שער הנון דבינה והוא ממוצע בין חכמ' לבינה לכן לתחתוני' נדמה להם למעלה ולעליוני' לבחי' חכמה נדמה להם שזה השער הוא ג"כ למטה דהיינו מבחי' בינה, וכיון שכן כש"כ שאינו בערך המשכת אור א"ס מבחי' כתר דא"א ממש. ותוכן הענין כי רוב כל הוא הכל ההמשכות שמבחי' אצילות, אבל ע"י המצות נמשך מאור א"ס ממש שלמעלה מהאצילות, ולכן שכר של מצוה בהאי עלמא ליכא שא"א להיות גילוי למטה מבחי' זו עכשיו, רק הגילוי בחי' השמחה ש"מ נמשך למטה והיינו ע"י אהרן כו'.

ששת ימים תאכל מצות: לקו"ת צו טו, ד.
כ' קודם לל': ראה אוה"ת דברים ע' א'תתקמ.
ולא ידע איש את קבורתו: ראה לקו"ת במדבר יב, א.
דביו"ט כתיב שמחה: ראה לקו"ת צו יא, ד.

וזהו ענין הדלקת הנרות להיות הנר מצוה בבחי' אורה ושמחה אך הוא דוקא ע"י השמן בחי' ביטול כו'. הענין דהנה מבואר במ"א בענין דביו"ט כתי' שמחה ושמחת בחגך ובשבת לא כתי' שמחה שהוא מפני שיו"ט הוא גלוי בחי' מוחין דאימא, והוא ענין גלוי עלמא דאתכסיא מן ההעלם לגלוי כענין ברוך ה' מן העולם ועד העולם וע"י גילוי זה נעשה השמחה, וז"ש ועבד הלוי הוא כו'. אך שמחה זו שהוא מצד הגלוי הוא עדיין בחי' יש שמשיג ההעלם שאין שייך לומר שמחה רק כשנהנה מהשגתו שמשיג הנעלם כו' וכ"ז לא שייך רק בהעלם וגלוי שבסדר ההשתלשלות עילה ועלול שהעלול משיג עילתו ושמח ונהנה מהשגה זו. משא"כ בהגלות נגלות בחי' מוחין דאבא בשבת שבחכמ' הוא השראת אור א"ס שלמעלה מההשתלשלו' נעשה בחי' ביטול דהא כולא קמי' כלא חשיב ולכן לא שייך שמחה רק ביטול וכו'. וא"כ לפ"ז י"ל בענין שמחה של מצוה שהוא מצד גלוי אור א"ס ממש שהרי הוא למעלה מההשתלשלו' והי' צ"ל ביטול ואיך שייך שמחה. אלא שלכך צ"ל השמחה בבחי' נרות אורה ושמחה שהשמן הוא בחי' ביטול ממש. והוא ע"ד מ"ש ויין ישמח וכו' להצהיל פנים משמן, שהשמחה מבחי' יין הוא מהתעוררות הדמים. משא"כ שמן הוא להצהיל פנים כו' ולא מסיבת הדם. וכש"כ שמן דהדלקה שהביטול והשמחה מעורבי' יחד, ואינו שמחה בבחי' יש כדרך השמחה מן היין וכו' רק בחי' ביטול וכמ"ש לע"ל יבוא כל בשר להשתחוות שיהי' בחי' השתחוואי' וביטול גם בבחי' בשר כו'. ועמ"ש במ"א ביאור ענין ביטול זה עם השמחה ע"פ מאמר הזהר פ' קרח קראי מועד חסר יו"ד ומ"ש בענין השליו וע"פ ושאבתם מים בששון כו' גם מ"ש במ"א בענין שוש אשיש ותגל נפשי כו' שבחי' גילה הוא כשיש שמחה ואעפ"כ היראה' וביטול מכסה על השמחה כו' וכמ"כ יובן כאן ענין אורה ושמחה ע"י שמן זית זך דוקא שהוא בחי' ח"ס שבו מלובש גבורה דע"י שממנה נמשך היראה וביטול והיא בחי' יראה עילאה. אלא שלבוא לבחי' שמן זית זך צ"ל תחלה כתית בחי' משים עצמו כשיריים כו'.

ואתה תצוה

וזהו ותבא אליו היונה היא כנ"י שמתעלה למעלה לעת ערב כמ"ש בערב היא באה כי יעקב שתקן תפלת ערבית יחוד עליון זהו ע"י מס"נ של הצדיקי' וה"ע עלה זית טרף בפיה שהוא משיח כמ"ש בזהר פ' שלח.

מאמר הזהר פ' קרח: ביאוה"ז קרח צב, ד.

וע"פ ושאבתם מים: לקו"ת דרושים לסוכות פ, סע"ב.

שוש אשיש ותגל נפשי: לקו"ת נצבים מז, א.

ואתה תצוה: נעתק מבוך 1081 קד, א גוכי"ק. מה שנשאר בין המחיקות.

להעלות נר תמיד שיהי' עליי' המל' הנק' נר בבחי' אחעט"ב בזח"ב קנ"ח א' ובפ' ויקרא עמוד מ"ח מענין והנה עלה זית ת"ז נה"ג נז"א.

וכ"כ שם * דקסח"א, תצוה שכז"ב שמן כתית מצד היסוד ע"ש, ועמ"ש ע"פ בן פורת יוסף, ענין זך אוירא דכיא מרדכי מירא דכיא, י"ל שמן לאכילה שא"צ זך כי שרשו מחכמה דאצי' אבל שמן למאור שרשו מח"ס ע"כ צ"ל זך, עמה"מ דכ"ח רע"א ומצד הרחמים הוא כותש זתים להוציא שמן זית זך כתית למאור, מענין יצהר, זית רענן ירמי' י"א י"ו ואני כזית רענן תלים נ"ב י', ארץ זית שמן דברים ח' ח', ושנים זתים עליה זכריה ד' ג', ועמדו רגליו על הר הזתים זכריה י"ד ד', זך ולבנה זכה שמות ל' ל"ד וזך ישר פעלו משלי כ"א ח', זכו נזיריה משלג איכה ד' ז' ושמים לא זכו בעיניו איוב ט"ו ט"ו.

ואתה, כי אתה נרי וה' יגיה ו' עם אתה זהו ואתה.

והשמחה ע"ד חכמות בחוץ תרונה וזהו ישמח ה' במעשיו, ואפ"ל דריכה זו ג"כ ע"י מרירות כמ"ש בד"ה בהעלותך בענין היתה לי דמעתי, גם כי בחכמה אתברירו אהרן נראה אור חכמה ראיה וזהו ענין זקן אהרן שערות אותיות כו', מערב ע"ד ותבא אליו היונה לעת ערב דוקא, ומ"מ צ"ל ואתה תצוה כנ"ל כי דהע"ה הי' מחבר תורה שלמעלה בקב"ה והיינו כי אתה נרי, ויקחו אליך שמן כי יהיב חכמתא לחכימין דוקא.

קיצור מד"ה ואתה הקרב אליך בס' שמות ח"ג *

אהרן ממשיך בחי' אהבה רבה, ואברהם ממשיך ג"כ בחי' אהבה וכמ"ש אברהם אוהבי ומקור אהבה זו מהבינה משא"כ אה"ר באה מחכמה עילאה וכתר, בחי' אברהם נמשך מבחי' חסד עולם ובחי' אה"ר דאהרן נמשך מבחי' ורב חסד, היינו שבחי' אתדל"ע המעורר אתעדל"ת נמשך מחסד עולם, אך באתעדל"ת אתעדל"ע נמשך מבחי' ורב חסד והוא למעלה מעלה מן ההשתלשלות כמ"ש כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן כמשל ההארה היוצאת דרך נקבי השערות אין מתפשט בהם אלא הארה בעלמא כך להיות נמשך מבחי' דלאו מכל אינון מדות כלל, התהוות בחי' חכמה ומדות אין זה אלא זיו והארה בעלמא וכמשל זה של השערות כך יש עוד משל מהמשכת איזה חכמה בצירופי אותיות הדבור.

*) בשל"ה.

בד"ה בהעלותך: לקו"ת בהעלתך ל, ב.

קיצור . . . ח"ג: שורה זו היא גוכתי"ק דכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע.

קיצור: נעתק מבוך 1122 פה, א גוכי"ק. קיצורים להנדפס באוה"ת תצוה ע' א'תקעז.

ב) **והנה** באתעדל"ת זו שהאדם מעורר למעלה ממשיך ג"כ להיות גלוי בחי' זו בנפשו כי אהרן אותיות נראה דהיינו להיות התפעלות כדמיון ראיה חושיות, שיהא שם שמים מתאהב שיהיה גלוי האהבה עליונה שורה ומתגלה בנפש בבחי' ראיה שיהא הלב רואה (ובמ"א פי' שיהא שם שמים מתאהב שיאיר תוספת אור בבחי' השם ע"ד מ"ש ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד כי שמים הוא ז"א ושם שמים הוא מל', ותוספת אור ע"ד שנת' בד"ה אוסרי לגפן בפי' וינוחו בו ישראל מקדשי שמך שבהם וע"י נתעלה בחי' שמו בקדושת אור א"ס ב"ה עצמו, עיין מזה בהגה ע"פ ואלה תולדות יצחק) וגלוי זה בנפש הוא מחמת אתעדל"ת בכל לבבך בשני יצריך אזי כמים הפנים לפנים תהיה אהבה עליונה שורה ומתגלה בו עד שיגיע למעלת ומדרגת בכל מאדך וז"ש הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציאו את בנ"י מאמ"צ על צבאותם ר"ל למעלה משורש נשמותיהם (שהנשמה שרשה מבחי' טהורה היא פנימיות הכלים וע"י הכהנים שנאמר בהם קדושים יהיו מתעלים הנשמות בבחי' קדוש ששרשו מהכתר כמ"ש בפרדס ערך קדוש גם כתר גימט' ג"פ אור ועיין פרדס שער הצחצחות עכ"פ קדוש י"ל שהוא האור ובמא"א אות א' סכ"ח אור ה' נקרא עתיקא דמתמן נהורא לז"א הנק' הוי' עכ"ל והי"נ העיר ממ"ש באד"ר דק"ל ע"א ע"פ בית יעקב לכו ונלכה באור הוי' ע"ש).

ג) **אך** הנה כ"ז הוא עדיין בחי' אהבה והוא בחי' רצוא והיינו ע"י אהרן שודמ"ט אכן משה הוא שודמ"ל והוא מ"ש אחר ובכל מאדך והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך כו' והענין כמ"ש בת"א סד"ה וארא אל אברהם כי לא שייך בחי' אהבה ותענוג רק בבחי' התגלות נגלות אור ד' להיות השראתו בתחתונים כו' אבל דבר ה' זו הלכה ואורייתא וקודב"ה כולא חד שהוא יחיד ומיוחד כו' הוא בחי' אנכי מי שאנכי כו' לא שייך בזה שום הרגשת אהבה או תענוג כו' רק הוא בטל במציאות ואינו תופס מקום לעצמו כלל כו', וזהו ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ע"ד מ"ש וידבר ה' אל משה ואהרן ויצום לשון צוותא וחיבור כי הם בחי' חו"ב תרין ריעין לא מתפרשין, כי הנה כתיב מוליך לימין משה וימין משה הוא אהרן כי משה עצמו הוא בחי' תורה שנק' גופא.

מ"ש במד"ר הה"ד ממנו פנה ממנו יתד, יתד זה כה"ג, כי ענין היתד היינו שהוא מחבר את האהל עם הארץ, כי כל בשמים ובארץ בחי' כל נק' יסוד שמקשר ומחבר זו"נ שהם שמים וארץ וזהו ענין יתד האהל שהוא הכה"ג שממשיך יחוד זו"נ דהיינו שממשיך יחוד סוכ"ע הנק' שמים עם ממכ"ע הנק' ארץ, וזהו ותקעתיו יתד במקום נאמן שע"י כה"ג נמשך בחי' אה"ר שאין לה הפסק שנק' חסד של אמת ימין משה כנ"ל, משה משה לא פסיק טעמיה, מוצא מים אשר לא יכזבו מימיו או"א תרין ריעין והכה"ג עבודתו להעלות כנס"י בבחי' זו. גם י"ל לשון ותקעתיו יתד כמו לשון תקיעה שנתקע בו בחי' י"ה,

---

אוסרי לגפן: תו"א ויחי מו, ג.
ואלה תולדות יצחק: ראה אוה"ת תולדות תתיח, ב.

וזהו ממנו פנה ממנו יתד, פנה היא כתר מלכות בחי׳ כנס״י קבלת עומ״ש, ממנו יתד כתר כהונה שמחבר כנס״י עם הקב״ה להיות יחוד זו״נ, וה״ע אתעדל״ת ואתעדל״ע, גם ענין יתד הוא שייך ג״כ בבחי׳ סור מרע.

והנה לע״ל כתיב אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח שיהיה מדרגת המל׳ כמו מדרגת הבינה שאו״א הם תרין ריעין ורישיה דקרא עיניך תראינה ירושלים נוה שאנן מבואר באד״ר שהוא ע״י המשכה מו״ס דעתיקא ומזה נמשך שיהי׳ אהל בל יצען ואזי בל יסע יתידותיו בחי׳ יתד במקום נאמן דוגמת או״א והוא ענין גלוי פנימית יסוד אבא והיינו כי אהל בל יצען זהו אור א״ס המקיף לכל הארבע עולמות בשוה ולהאיר בפנימית עז״נ ובל יסע יתדותיו לנצח, יתד תרגם יונתן מלמ״ש * וכ״ז נמשך ע״י עבודתינו עכשיו אהל הוא תומ״צ ויתד הוא שיהי׳ נקלט ונמשך ההמשכה בפנימית.

ה) * **ועפ״ז** י״ל מה שמשמע במד״ר אשר משה רצה שיהי׳ הוא כה״ג וקשה מדוע לא הי׳ שמח בחלקו בכתר תורה שלמעלה מכתר כהונה ויש להקדים כי כה״ג ממשיך בחי׳ רצוא ומשה שודמ״ל ממשיך בחי׳ שוב והנה כל שלמעלה יותר אזי הרצוא ושוב הן אחדות יותר, והרו״ש שבכתר זהו נק׳ מטי ולא מטי, ובאו״א הם אהבה בתענוגים ויראה עילאה שהם יש ואין עיין לעיל סעיף ג׳, ובזו״נ נק׳ רצוא ושוב, ובבי״ע יש פירוד בין רצוא לשוב, ומשה רצה שיהי׳ המשכת הרצוא בכנס״י ג״כ ממנו כדי שיהי׳ הרו״ש כלולים יחד כענין או״א כחדא ממש שריין והוא כענין וכל הלבבות ייראוך וכל קרב וכליות יזמרו לשמך שנתבאר בלק״ת פ׳ ואתחנן בד״ה וידעת היום דרוש השני פ״ב, וזה נמשך מפנימית המל׳ הנק׳ שכינתא עילאה, וזה היה נמשך כשהיה משה כה״ג, משא״כ כאשר אהרן כה״ג הוא התחלקות כמו שהם בזו״נ ולא כמו שהם באו״א, אמנם הקב״ה השיבו שבחי׳ גילוי זה דשכינתא עילאה א״א להיות בבי״ע עכשיו והוא ע״ד שאין הלכה כאנשי יריחו שהיו כורכין את שמע ולא היו מפסיקין בבשכמל״ו דהיינו ג״כ שרצו שיומשך הגלוי למטה בבי״ע כמו שהוא באצילות ממש היינו יחודא עילאה עמ״ש ע״פ בחדש השלישי ומ״מ נאמר ואתה הקרב אליך את אהרן כי על אהרן נאמר ג״כ ונחנו מה והיינו שממשיך בנש״י הרצוא ע״י שממשיך בהם מבחי׳ חכמה שהוא בחי׳ אין וביטול כמשנת׳ בלק״ת בד״ה בהעלותך דרוש השני ספ״ב ומ״מ מעלת משה הרבה יותר כענין שנתבאר בד״ה להבין מ״ש בהגדה מצה זו פ״א ופ״ב ההפרש בין מוחין דאבא המאירים בשבת שנקרא קדש ובין יו״ט שנק׳ מקרא קדש נה״י דאבא בתוך נה״י דאימא.

מלמ״ש: מלכא משיחא.

ה): בגוכי״ק לא נסמן ס״ד ולכאו׳ שייך לעיל בקטע המתחיל מ״ש.

ע״פ בחדש השלישי: תו״א יתרו סז, ג.

להבין . . מצה זו: לקו״ת צו יא, ג.

[ביאור ועשית בגדי קדש תקס"ה]

הנה בגדי אהרן יש בו ג' מדרגות א' במאציל עצמו לפני האצילות והוא בחי' ורב חסד הב' למטה מזה בבחי' האצי' (בבחי' חסד דז"א הנק' חסד עולם, צ"ע) הג' בבי"ע. וענין אהרן אותיות נראה יובן בהקדים ענין זקן אהרן שיורד ע"פ מדותיו כי הנה להיות המשכה מלמעלה מאצילות באצילות אינו ע"ד עילה ועלול כ"א ע"י בחי' שערות וכמשל הדבור ולכן נמשך רק מבחי' זקן אהרן, וגם אלה המשלים עדיין אינם אמיתיים לפי שהתהוות החכמה מן המאציל אינה על דרך שכל משכל כו'. ופי' שיורד ע"פ מדותיו בגדי אהרן הם הכלים דע"ס דעת"י וא"א שאינם כלים ממש כמו באצי' רק שרשי הכלים והם הנק' בפרדס בשם צחצחות וע"ס הגנוזות במאצילן (וא"ת איך בחי' זקן אהרן שהוא רק שערות יהי' גבוה מהכלים דע"י וא"א אך י"ל כמ"ש במ"א דבחי' שאו"א יונקים ממזלות דא"א גבוה ממה שמלבישים לחו"ג דא"א לפי שממזלות הוא ההשפעה מג"ר שהם למעלה מבחי' התלבשות כו' ומז"ת ואילך מתחיל בחי' ההתלבשות כמבואר בדרוש ג' בחי' אדם בסופו ההפרש בין אדם דיצי' לאדם דעשיה, ונמצא בגדי אהרן זהו הכלים ז"ת דשם שייך התלבשות וכן הם עיקר הלבושי' הם להגוף רק מצנפת וציץ, וזקן אהרן זהו ההמשכה מג"ר שלמעלה מההתלבשות רק שאח"כ יורד ע"פ מדותיו בז"ת דשם יש התלבשות). והנה המדרגה הב' דבגדי אהרן היינו בז"א דאצילות ששם הח' בגדים הן כלים ממש חושן מצוייר בו בחי' אורות דחג"ת והאפוד מאחוריו בחי' נוק' שעומדת מאחורי ז"א וציץ בחי' מצחא, ועיין בלק"ת פ' תצוה, והוא בחי' עשיית הבגדי' של חכמי לב כי הנה באצי' מאיר אור אבא בכל האצילות וזהו חכמי לב שהמדות שבלב נמשכי' מהחכמה ממש ולא מהבינה לבד וכמו באדם כשהמדות נמשכים מבחי' בינה הם בבחי' יש אבל כשנמשכים מהחכמה הם בבחי' ביטול ונק' חכמי לב (עמ"ש בפ' נח) וזהו לקדשו כו' וזהו אשר מלאתיו רוח חכמה שכל המלואי' וההתגלות הכל מבחי' חכמה, אבל בגדי אהרן שלפני האצי' הוא ע"י ועשית כי בחי' משה שרשו משם מ"ה דמצחא דא"ק שהוא מקור המברר והמתקן בחי' התיקון והתיקון היינו בחי' לבושי' כנודע מתרגום לא ילבש גבר לא יתתקן גבר כו', ואהרן הוא בחי' ב"ן דמ"ה וז"ש על שניהם ונחנו מ"ה, אך שמשה הוא בחי' שושבינא דמלכא שהוא מבחי' מ"ה דמ"ה להמשיך או"י מלמעלה ולכן היא העושה הבגדי' ולבושים ואהרן שודמ"ט להעלות בבחי' או"ח אה"ר מאדך. וה"ע ענין עין בעין נראה פי' כי יש בחי' הסתכלות ז"א בא"א דהיינו אע"פ שבלתי

הנה בגדי אהרן: נעתק מבוך 1136 רמס, ב גוכ"ק. נו"א — סה"מ תקס"ה ע' שיב. אוה"ת תצוה ע' א'תרד.

בדרוש ג' בחי' אדם: ראה מאמרי אדה"ז ענינים ע' טז. ע' י. ס"ע כ. אוה"ת בלק ע' תתקעו.

בלק"ת פ' תצוה: ראה טעמי המצות — להאריז"ל — פ' תצוה מצות אפוד וחושן.

אפשר להיות ההמשכה מלפני האצילות באצי' רק ע"י שערות זקן אהרן מותרי מוחין זהו שיהי' ההמשכה מתלבשת בפנימיות אבל ע"י אסתכלותא דז"א בא"א יוכל להיות ההארה מעצמות א"א לפי שנמשך רק בחיצוניות היינו בחי' הסתכלות לבד ומ"מ הארה זו היא מעצמות א"א ולא בחי' מותרי מוחין לבד כמבואר במ"א בענין תיקון ואמת הפנוי משערות כו' וע' בע"ח שער ג' בראי' הארה מועטת משמיעה וריח אבל שרשה גבוה יותר שהיא מחכמה דא"ק משא"כ שמיעה מבינה כו' ע"ש. והנה בחי' זו בנפש האדם זהו ענין לאסתכלא ביקרא דמלכא שהוא בחי' יונתי וכמ"ש עיניך יונים ומזה נמשך אה"ר הנ"ל דאהרן עין בעיי נראה ועי"ז נמשך מלמעלה עיני ה' אל צדיקים, ואח"כ בגדי אהרן התלבשות אה"ר זו בתומ"צ בבחי' שוב ולמעלה הוא ג"כ המשכת האורות בהכלים אלא דבחי' ועשית בגדי זהו שרשי הכלים כו' (ולכן בחי' התהוות הכלים נמשך מבחי' משה שלמעלה מבחי' אהרן עצמו כי הנה עד"מ מענין משלי שלמה שכדי לומר משל שהוא לברש וכלי צ"ל דוקא שלמה ויחכם מכל האדם כו' ועד"ז נק' התורה משל הקדמוני ועוטה אור כשלמה ועמ"ש במ"א ע"פ וישמע יתרו, ובפסוק הראיני את מראיך נתבאר ענין מראה אספקלרי' המאירה כלי ולבוש לבחי' עין בעין נראה כו' וזהו ועשית ציץ ל' הסתכלות והבטה ע"י כלי כו' והוא הסתכלו' במצחא ועמ"ש במ"א ע"פ משה ידבר כו').

קיצור * א). בגדי אהרן יש בג' מדריגות, ובחי' אהרן שערות הזקן זקן אהרן עין בעין נראה אותיות אהרן ומדריגה א' בבגדי אהרן התחלת התהוות הכלים נעשה ע"י משה שם מ"ה שממוצא * ומדריגה ב' כלים ממש באצי' נמשך ע"י חכמי לב בחי' ביטול דאור אבא.

ב) **והנה** מש"ל (בפנים אות ד') שבזה יובן ענין ברכת המצות שהוא כענין ברכת חתנים ונישואין כו' וברכה והמשכה זו הוא מבחי' משה כו' ותכלית וסוף הברכה הוא להיות גילוי מלכותו ית' כו'. ביאור זה הוא כי הנה ענין היחודים הוא בחי' יחוד אורות בכלים שנעשה למעלה באצילות ע"י מעשה המצות למטה שהן בחי' רמ"ח איברים דמלכא, והנה ע"י היחוד גורם המשכה מבחי' שלמעלה הרבה משניהם, וזהו ברכת המצות כמ"ש זכר ונקבה בראם ויברך אותם. והענין בהיות ידוע דע"ס דאצילות נק' בס"י עשר ספירות בלי מה פי' בלי מהות וזה קאי בבחי' האורות דע"ס כי הכלים שייך בהן מהות חכמה או חסד או גבורה אבל האורות הן המשכות מבחי' אור א"ס ב"ה הפשוט בתכלית הפשיטות וזהו בלי מהות וכמאמר ולאו מכל אינון מדות איהו כלל, רק כשמתלבשים האורות בכלים נעשה האור בחי' חיות להכלי להיות הגלוי

קיצור: נדפס באוה"ת תצוה ע' א'תקצה ובכותרת: קיצור מהביאור על דרוש ועשית בגדי קדש התקס"ה הנכתב בנייר בפ"ע. וכנראה שזהו קיצור(ים) לד"ה זה, ונסדר כאן לאחרי כל אות בהוספת תיבת קיצור.

שממוצא: אוצ"ל: שממצחא דא"ק.

בפנים אות ד': תו"א תצוה פב, ד שו"ה בזה.

וההשפעה כפי הכלי וזהו בחי' לאחזאה איך אתנהג עלמא בצדק ובמשפט (וכמ"ש בפנים אות ב') ויחוד האור והכלי היינו להיות האור גובר על הכלי עד שיהי' הגילוי ממש בחי' האור איך דלאו מכל אינון מדות איהו כלל וכמש"ל שם בפנים ענין להיות יוצא מההעלם שהוא בחי' דלאו מכל אינון מדות כו', וזה נעשה ע"י המשכה עליונה מעצמות האור א"ס מבחי' שאינו מלובש בכלים כלל שכשנמשך משם באורות וכלים דאצי' נעשה בחי' גלוי הנ"ל, והמשכה זו נעשה ע"י שמתחלה נעשה יחוד הכלים כמו לאכללא שמאלא בימינא שמתכללים חו"ג (עיין ז"ה ר"פ ויחי) הכלים והאורות שבתוכן חסד עם הגבורה עי"ז נמשך בחי' עליונה יותר משניהם ואז נעשה תגבורת האור על הכלי וז"ש ביעקב מה נורא המקום הזה גילוי בחי' והנורא ע"י שהי' יושב אוהלים מחבר חו"ג, וע"י המשכה זו מבחי' העליונה משניהם הוא שניתן בהם הכח להיות הולדה והמשכה שהוא דבר חדש ועד"ז מבואר בע"ח שע"י הכאת האורות א"י וא"ח מטולמ"ט נתהוה דבר חדש והוא התהוות הכלים, מצד שע"י התכללות ב' בחי' נמשך גלוי מבחי' שלמעלה משניהם ומשם נמשך הכח להתהוות אור חדש כו' שכל התחדשות דבר נמשך מא"ס ב"ה דלאו מכל אינון מדות איהו כלל, וזהו ג"כ ענין ברכת נישואין, וע"כ כשהקים משה המשכן שהוא המשכת ויחוד אורות בכלים כידוע דכל כלי המשכן היו דוגמא לבחי' העליונים אז כתי' ויברך אותם משה פי' שהמשיך עליהם מעצמות האור שלמעלה מהאורות שבכלים שעי"ז יהי' הגלוי בחי' דלאו מכל אינון מדות איהו כלל, ועד"ז הוא ענין ברכת המצות שהמצות הם הכלי' ונק' בגדי אהרן והאור זהו בחי' האה"ר בחי' עין בעין נראה אותיות אהרן בחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא, וע"י התחברות ויחוד האור והכלי נמשך מבחי' שלמעלה משניהם והוא ברכת המצוה שנמשך מבחי' משה שהוא ממ"ה דא"ק, וזהו לשון הברכה אשר קדשנו, פי' אשר הוא ענין נתינת טעם למה שקדם כדפרש"י סוף גיטין אשר הוא דהא או מפני כו' והיינו כי פי' ברוך אתה הוא הברכה וההמשכה ממקורא דכולא ולכן מפרש והולך בנתינת טעם לזה איך יוכל להיות ההמשכה ממקום עליון כ"כ וע"ז אומר אשר קדשנו במצותיו פי' דהא קדשנו במצותיו שהמצוה הוא יחוד והתחברות האור בהכלי וכיון שכן הוא אתר שלים ואז יוכל להיות ברכתא שריא מעצמות אור א"ס ממש.

קיצור ב) וברכת המצות כעין ברכת נשואין שע"י התחברות דו"נ כענין אהרן ובגדי אהרן נמשך גילוי מבחי' עליונה יותר ויברך אותם משה.

ג) **ומעתה** יובן ג"כ מה שתכלית וסוף הברכה הוא להיות גלוי מלכותו ית' וכמ"ש בא"י אלקינו מלך העולם, דהנה בחי' ז"א בעצמו הוא בעל ט"ס ובחי' המלכות הוא עשיראה דכולהו שמשלימתו לעשר וכמ"ש אנכי שלומי אמוני ישראל, ויובן ענין זה ע"ד מ"ש בזהר וממה דאשתאר מההוא נהורא, עיין בזהר פ' ויקהל דר"י ע"ב ואשתאר כו' ואתעביד מיניה לבושין כו' ובפ' פקודי דרכ"ט ע"א בגין דהוו ממה דאשתאר מנהוריה כו' וע' באגה"ק ד"ה

בפנים אות ב': תו"א שם פב, ג.

אחע"ב ופי' שע"י שנמשך אור ממקום עליון ברבוי ותוספת מאד למעלה אז מכח אור זה נמשך הגלוי למטה בבחי' לבושים ונק' דאשתאר מההוא נהורא בחי' שיריים אבל ששיריים אלו נמשכו ממקום עליון מאד עד"מ כאשר המלך בשמחה גדולה הוא מתגלה לעין כל כקטן כגדול גם לפחותי הערך אך כיון שהם פחותי הערך ואין מבינים חכמתו א"כ הגלוי אליהם הוא ע"י שיספר להם סיפורי מעשיות ושיחת חולין לפי ערכם, והרי אף שהגילוי רק בהלבשה בשיחת חולין מ"מ סיבת הגלוי מחמת שמחת המלך שהוא עיקר פנימיותו אלא שהפנימי' מתלבש ומתעלם בשיחת חולין ולבוש וגם שיחת חולין של ת"ח צריכה לימוד. והנמשל יובן דבחי' התהוות המל' שהוא בחי' הגלוי למטה רק שהגלוי בלבוש ונק' לבוש מלכות נמשך דוקא ע"י גלוי והמשכה ממקום עליון שלמעלה משרש ט"ס דז"א (ששרשם מט"ס דא"א והמל' שרשה מרדל"א כמ"ש בע"ח שי"ב) וזהו ענין דהוו ממה דאשתאר מנהוריה, פי' דאשתאר הוא בחי' שיריים וכמו שיחת חולין ולבוש והוא ענין המסך שבין אצי' לבריאה, דהיינו כדי שיוכלו להכיל אבל שרש התהוות בחי' זה נמשך דוקא ממקום עליון ביותר (ועמ"ש במ"א בביאור ע"פ הדרוש כאשר השמי' החדשים דתקס"ד מענין השמים כסאי) ומזה יובן איך ע"י ברכת המצות שהוא המשכה ממקום עליון מאד כנ"ל אז תכלית וסוף הברכה הוא להיות גילוי מלכותו ית' מלך העולם שהיא בחי' האחרונה מה דאשתאר מההוא נהורא כו'. ועפ"ז יובן ג"כ ענין מדרגה ג' בבגדי אהרן ועשו סתם שהוא בחי' לבוש מלכות הנ"ל שממצות מעשיות נעשו לבושין לכל נפש ונמשך מבחי' לבוש מלכות היינו מל' דאצי' שמאירה בבי"ע משא"כ ב' בחי' הראשוני' דבגדי אהרן הם באצי' ולמעלה מאצילות (והגם שנת' דאדרבה בחי' מלך העולם נעשה ג"כ ע"י בחי' משה כנ"ל אך לאחר שהמשיך משה בחי' זו ע"י ויברך אותם אז יוכל כל אדם להמשיך בחי' לבוש זה ונק' בחי' זו לכהנו ולא לקדשו ע' זהר פקודי דרכ"ט סע"א).

קיצור ג) ושתכלית הברכה להיות מלך העולם כי המל' הוא בחי' ומה דאשתאר כו' עשיראה דכולהו כו', ומזה יובן המדריגה הג' בבגדי אהרן.

ואח"כ * כתי' והם יקחו את הזהב ואת התכלת שהוא המשכת בחי' קדש גוונין עילאין בבחי' לבושים שלהם ג"כ כמ"ש בזהר שם ופי' כי הנה כל היחודים הנעשים ע"י תומ"צ הוא להוסיף אורות באצילות ששם הוא גילוי האור אבל לא נמשך למטה עד לע"ל ולזה אמר שאח"כ והם יקחו פי' שיביאו וימשיכו אח"כ למטה מההעלם אל הגילוי בבי"ע ג"כ וזהו ענין קיחה וקנין כנודע פי' ברוך קונך כו'.

בביאור . . תקס"ד : לקו"ת (וסה"מ תקס"ד) שיר השירים ג, ד (ע' גב, ב).
ואח"כ : נכתב מלמעלמ"ט בצד ימין של העמוד ולא נסמן מקומו בפנים.

ששה משמותם ר"ת שמע י"ל זהו אבן האחת (בני לאה ראובן עד זבולן) שכינתא עילאה פסוק ראשון דק"ש וששה על האבן השנית זהו בשכמל"ו והרי הן בחי' שאו ידיכם (בצאנה וראנה ליל שבת תצוה הנ"ל זהו ענין שתי כתפות האפוד), ודר וסוחרת, אהרן מעלה הנרות היינו נה"א נר נשמת כו' וכמו ביצ"מ הוא אהרן ומשה כו' לישראל הי' אהרן, אבל העלא' נה"ב זהו ענין אבני חושן ואפוד כי אבן א' ב"ן בחי' אדם ובהמה תושיע גם י"ב בקר הם שרש נה"ב מפני שור כו' והם י"ב אבנים מכוני' לי"ב שבטי' וכו' ועיין בכ"ה בכסלו יומי דחנוכה ג"כ פי' נרות וקרבנו' דם איברי' העלא' נה"א ונה"ב מס"נ דאחד ובכל נפשך ע"ש. עד לא אשתקע א"ד אבנין נקיבן הוו סתימאן א"כ צ"ל מ"ד לעורר מ"ן דאבן והיינו ענין ונשא אהרן וכו' משם רועה כו' אבן ולבנה הלבנה לאבן. יוסף שהם שכם אחד כו' לעשות מאחוריים לאחד וזהו ותשב באיתן כו' משם רועה כו'. פי' אפוד אחוריים אחור וקדם כו' חיצוני' הלב ופנימי' הלב (ביום השמיני שלח כו') וענין אחוריים לכתך אחרי בזכור וכו' ואז עמלק הנחשלים כו' אפוד ותרפי' ע' פרדס וישטמוהו וכו' אך ותשב באיתן קוצי דשערי כו' וזהו יוסף כו' בן אחר אבל חושן פנימי' הלב מסתיים יסוד אי' נעשה א"ח עיין ע"פ קדושים תהיו, נמצא באפוד בחי' מוח שליט כו' מדות שבשכל חו"ג כל א' בלול מה' ועיין ע"פ אלה מסעי ענין התכללות זו, אבני אקדח כו' ועיין במדבר סיני אהרן.

ששה משמותם: נעתק מבוך 1136 שלג, א גוכי"ק.
בכ"ה בכסלו: תו"א וישב כט, ב.
ביום השמיני שלח: לקו"ת שמ"ע פו, ג.
בזכור: תו"א תצוה פד, ד.
ע"פ קדושים תהיו: ראה סה"מ תקס"ב ח"א ע' קפא ח"ב ע' תרג.

ששה משמותם על האבן האחת ואת שמות הששה הנותרים על האבן השנית כו' הנה בכלל בפ' זו אי' ב' עבודות לאהרן מקודם נא' ענין שמן ונרות דאהרן העלה הנרות שהם נש"י כי נר הוי' נשמת אדם. ואח"כ ונשא אהרן על האבנים את שמות בנ"י. והענין כי יש נפש אלקי' ונפש הבהמי', והנה העלאת הנרות הי' לנה"א. אבל ונשא אהרן על האבנים כו' הוא העלאות נה"ב ע"י אב"ן א' ב"ן, כי ב"ן גימט' בהמה הוא נה"ב שבאדם, וא' ב"ן הוא הארת נה"א שמאיר בנה"ב, וזהו"ע ונשא אהרן על האבנים שמות בנ"י, אך צ"ל מהו"ע לפני ה' לזכרון מה שייך זכרון שנצרך להזכיר להקב"ה ומהו כפלות ההזכרות בחושן ואפוד, גם צ"ל למה בחושן היו י"ב אבנים וכל אבן ממין אחר כמ"ש בתו' אודם פטדה וברקת כו' נופך ספיר כו' ובאפוד הי' רק שני אבנים ושניהם ממין אחד אבן השוהם. ולהבין זה צ"ל מקודם ענין נרות ושמן דאהרן. כי הנה עד"מ נר בטבעה ליכלל באבוקה הגם שעי"ז נעשה בבחי' ביטול ואין מ"מ כך טבעה, שטבעיי' רצונה להתכלל באבוקה ובמקורה, כמ"כ נר הוי' נשמת אדם, שכל נשמה יש לה תשוקה ורצון בטבעה להתכלל באוא"ס הגם שעי"ז תהי' אין כו' מ"מ כך טבעה ונק' אה' טבעיי' או אה' מסותרת כו' וזהו שנק' נש"י כלה ע"ש כלתה נפשי, אך כ"ז הוא רק מצד הנשמה עצמה, אבל בהיות שהנשמה ירדה בבחי' ירידת המדריגות כמ"ש בראת יצרת נפחת בי וגם ירדה בנה"ב וגוף המסתירים ע"י תאות כו' ע"כ צריך לזה אהרן שיעלה את הנרות הם הנשמות כי אהרן הוא א' ה"ר נו"ן, הר הוא אה' וארז"ל לא כאברהם שקראו הר ואברהם הי' מדריגת אה' כמ"ש אברהם אוהבי, והטעם שנק' אה' בשם הר כי כמו הר הוא בולט מהארץ כמ"כ אה' היא תשוקה ובליטה לצאת כו' ואלף הוא אותיות פלא א' דאנכי שנמשך בהר והנו"ן הוא ן' פשוטה שמורה על שנמשך ההמשכה גם למטה בנשמות נמוכו' שבבחי' עקביים להעלותם ג"כ לבחי' אה', ומה שהוא נק' רק בשם הר הגם כי הוא מעלה כנס"י בכל הז' מדות הוא לפי שהר הוא חסד ראשית המדות, וזהו"ע שושבינא דמטרוניתא כי מטרוניתא הוא בחי' מל' למעלה מקור כנס"י שלמע' והיא יורדת ג"כ בבי"ע רק אהרן ממשיך בה ה"ג

ששה משמותם: נעתק מבוך 470 רצד, ב. ראה תו"ח דף תקי ובאוה"ת תצוה ע' א'תרנו. וראה שם ע' א'תרע ואילך (קיצורים בנוסחא שני'). א'תרעד.

אב"ן א' ב"ן: ראה תניא ח"ב ספ"ז. תו"א משפטים עח, סע"ב. לקו"ת ראה כז, ג.

ב"ן גימט' בהמה: ראה כנפי יונה (לרמ"ע מפאנו) חלק שני סק"ה. מגלה עמוקות אופן קמ (מו, א). קהלת יעקב בערכו. שבת קמה, ב.

נר . . . באבוקה . . . טבעה: ראה תניא פי"ט.

אהרן א' ה"ר נו"ן: ראה תו"א תצוה קי, ג. אוה"ת תצוה ע' א'תקמד.

לא כאברהם: ברש"י ויצא כח, יז בסוטה. וראה פסחים פח, א. אוה"ת וירא קב, ב. ע' תשעד.

ואל"ף . . . פלא: ראה ת"ז ת"ע (קלה, א). הקדמת הראב"ד לס"י (ירושלים תשכ"ב) יא, א הנתיב הא'.

ן' פשוטה . . . למטה: ראה לעיל ע' ג'סג ד"ה נון וש"נ.

שושבינא דמטרוניתא: זח"א רסו, ב. ועוד.

להעלותה כו' וזהו"ע שהי' אהרן מעלה ז' נרות שהם ז' מדות שיש בעובדי ה', הגם כי שבטי ישראל הם י"ב, אבל מ"מ בעבודה הוא נחלק לז' מדות, כמ"ש לך ה' הגדולה והג', כי יש עובדי הוי' מאה' ויש עובדים מיראה ויש בבחי' רחמנות שמעורר רחמים על נפשו על ריחוקה מאלקה ויש עבודה בבחי' נצח שמתנצח ויש בבחי' הודאה ובבחי' התקשרות מדת יסוד ויש עבודה בבחי' קעומ"ש וכ"ז הי' עבודת אהרן להעלות הנרות הם נש"י בבחי' ז' מדריגות הנ"ל, אך הנה משה הוא שושבינא דמלכא כי כמו שיש שושבין של הכלה להוליך הכלה אל החתן כמ"כ יש שושבין של החתן להוליך החתן אל הכלה וזהו"ע משה שושבינא דמלכא והענין כי הגם שאהרן מעלה הנרות הם נש"י להתכלל בביטול לאלקות כנר באבוקה מ"מ הרי צ"ל האבוקה כאן שבה נכלל הנר, והנה המשכת האבוקה הוא ע"י משה והיינו שממשיך בתו' בחי' שלמע' מתורה, כי הנה על התו' נאמר ותמלא כדה ותעל שכ"ד ספרים דאורייתא הם רק כמו כד מים החכ' שלמע' כי נובלות חכ' שלמע' תורה בחי' נובלות בלבד נמשך בתו' למטה, משא"כ משה דכתיב בי' כי מן המים משיתיהו מבחי' מים עליונים דים החכ' הרי הוא למע' מתורה ולכן כתיב במשה כבד פה וכבד לשון כבד פה לגבי תושבע"פ וכבד לשון לגבי תושב"כ שלא הי' יכול להשפיל א"ע בתו' לפי שהוא הי' מבחי' ים החכ' שלמע' רק שא"ל הקב"ה אנכי אהי' עם פיך כי דוקא מבחי' גבוה יותר היינו מבחי' אנכי ה' אלקיך יכול להיות נמשך בבחי' פה התגלות, רק מ"מ ע"י פיך דמשה דוקא כי משה ממשיך זה שהוא המשכה ממקור התו' בתורה, לכן כתיב ויקחו אליך שמן זית שאינו מובן למה צריך להביא השמן למשה הלא אהרן הוא המעלה, אך הענין כי אהרן העלה הנרות אבל השמן צריכים להביא אל משה דוקא וזהו ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור, כי יש מאור ואור, כמו אור השמש הוא רק הארה מהשמש אבל השמש עצמו נק' מאור, וכן בתו' יש אור ויש מאור וכמארז"ל הלואי ותורתי שמרו המאור שבה הי' מחזירם למוטב, וכתיב כי נר מצוה ותורה אור, ומה שהתורה נק' אור זהו כד מים אבל המאור שבה זהו המשכה שבתו' מבחי' ים החכ' שהוא נק' מאור מקור האור דתו' שהוא בחי' כד, והנה משה המשיך בתו' בחי' מאור כי הגם שהתו' עצמה היא רק כד מ"מ המשיך בה כח המאור וע"כ המאור שבה מחזירו כו' וזהו ויקחו אליך שמן זית זך כי ז"ך הוא ד"ז אותיות התו' ושמן הוא מקור החכ' כי תו' נק' לחם ויין ושמן כו' לחם הוא בחי' גליא ועז"נ ולחם לבב אנוש יסעד, ויין הוא בחי' פנימי' התו' כי נכנס יין יצא סוד ויש עוד בחי' גבוה יותר בתו' שנק' שמן כי יין הוא בחי' סוד שיוכל לצאת ולהתגלות אבל שמן הוא בחי' רזא דרזין שאינו יכול לבוא בבחי' גילוי ולכן שמן שצף ע"ג היין לדיעה דחכמי' (דפליגי אריב"נ) אינו חיבור כלל, ומבחי' זו המשיך משה בתו', והנה עי"ז אח"כ להעלות נר תמיד זה קאי על אהרן שעי"ז הי' יכול אהרן להעלות הנרות הם

משה . . . דמלכא: זח"ג כ, א. ועוד.
כדה . . . שכ"ד ספרים: ת"ז תכ"א (מו, ב).
אריב"נ: אר' יוחנן בן נורי — שבת ה, ב.

נש"י כי אור הוא דוקא כשיש מאור ובלא מאור אין אור, וזהו שמשה הוא שושבינא דמלכא שהמשיך האבוקה ואח"כ העלה אהרן הנרות להתכלל באבוקה, ולכן ביצי"מ כתיב וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בנ"י דמשמע שעי"ז נעשה יצימ"צ, כי מקודם בפסוק טען משה הן בנ"י לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ועי"ז הי' התשובה וידבר הוי' אל משה ואל אהרן ויצוום כו' פי' ויצוום לשון צוותא וחיבור התחברות שחיבר משה עם אהרן ועי"ז נעשה יצימ"צ, כי משה המשיך רק מלמעלמ"ט, אבל מ"מ טען הן בנ"י גם מצד נה"א לא שמעו אלי שמ"מ אין העלאה ממטלמ"ע וכש"כ איך ישמעני פרעה שהוא להפוך הרצון זר ועורף דנה"ב רק שע"י שחיברו עם אהרן ואהרן העלם ממטלמ"ע עי"ז נעשה יצימ"צ, וזהו הוא משה ואהרן הוא אהרן ומשה דלפעמים מקדים משה לאהרן ולפעמי' מקדים אהרן למשה כי אהרן הוא העלאה ממטלמ"ע ועי"ז נעשה אח"כ המשכה מלמעלמ"ט זהו הוא אהרן ומשה, ולפעמי' הוא משה ואהרן שנמשך כח מלמעלמ"ט תחלה בכדי שעי"ז יהי' ההעלאה ממטלמ"ע, והנה עכשיו באדם שתי מדריגות אלו דמשה ואהרן הוא תו' ותפלה כי תו' נותן כח בתפלה שיהי' יכול להיות העלאה בתפלה כו', והנה כ"ז הו"ע ביאור שמן ונרות דאהרן.

ועכשיו צ"ל ענין שנשא אהרן את שמות בנ"י כו', כי הנה כ"ז דשמן ונרות הי' בבהמ"ק כמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, והנה כתיב צאינה וראינה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו, וארז"ל ביום חתונתו זה מ"ת וביום שמחת לבו זה בנין בהמ"ק הרי יש עטרה לבחי' ביום חתונתו ולבחי' ביום שמחת לבו, והנה ביום חתונתו מ"ת הי' זה כח מלמעלה, וענין שמחת לבו זה בנין בהמ"ק צ"ל מה שייך בהמ"ק להקרא בשם לב, והענין כי הנה הלב משפיע חיות בכל האיברי' כדאי' בזוהר לב פליג לכל שייפין שהדם הולך מהלב לכל האיברים, ומאין יש דם בהלב הוא מקבל מקודם ע"י שמתברר המאכל באיצטומכא שנעשה דם בהכבד והכבד שולח מובחר הדם אל הלב, והנה בהלב יש ב' חללים, כי חלל הימני הוא מלא רוח חיים וחלל השמאלי מלא דם, והנה מהלב עולה למוח ע"י אידים דקים ואח"כ נמשך רוח החיים מהמוח אל הלב ובהשתתף שניהם יחד אזי נמשך מהלב רוח חיים עם הדם ועי"ז מחיי' כל האיברים, ומה שנק' זה הכל ע"ש הלב הוא לפי שבלב מתחברים רוח עם נפש כי הדם הוא הנפש ורוח החיי' שנמשך ממוח הוא בחי' רוח ועי"ז הוא החיות כי רוח הוא בחי' גבוה בחי' תפארת שהוא בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה ולכן ע"י שלא ידון רוחי באדם עי"ז נעשה מבול כו' ובסי"צ לגבי ע"ס נאמר אחת רוח אלקים חיים שבחי' ראשונה הוא בחי' רוח ואח"כ רוח מרוח כו' וכן ע"י התחברות בלב רוח ונפש עי"ז נמשך החיות בכל האיברים.

לב פליג לכל שייפין: ראה זח"ג קסא, ב. רכא, ב. אגה"ק סל"א. תו"א בראשית צ, ד.

בהלב יש ב' חללים: ראה תניא פ"ט ובליקוט פירושים שם.

ובסי"צ . . . רוח מרוח: ספר יצירה פ"א מ"ט־י.

והנה כמו שהוא באדם כמ"כ הוא בבהמ"ק שנק' בשם לב, כי הנה בבהמ"ק הי' קרבנות והנה ע"י הקרבן שהקריבו נתעלה נפש הבהמה בשרשה בחי' פני שור, כי הנה פני ארי' פ"ש פני נשר הם מקוריים לכל הדברי' שלמטה פני ארי' מקור לנפשות החיות פני שור לנפשות הבהמות פני נשר לנפשות העופות, והנה נפש הבהמי' נכללת בשרשה בחי' פני שור מ"מ העלי' הוא ע"י ארי' דאכיל קורבנין, ועי"ז נעשה למע' והחיות נושאות את הכסא ועל הכסא דמות כמראה אדם שבחי' אדם הוא בחי' ומדריגת לב כי כסא הכבוד הנה כבוד גימ' לב, ואח"כ נעשה העלאה מבחי' אדם בבחי' כי לא אדם והוא עד"מ כמו באדם שלמטה העלאה מלב למוח, ואח"כ נמשך מבחי' כי לא אדם זהו למע' ענין התחברות רוח ונפש שההתחברות הוא בבחי' אדם שעל הכסא הנק' בחי' לב ועי"ז נמשך החיות בכל העולמות, וענין שמחת לבו היינו כי שמחה הוא גורם התפשטות והתחברות רוח ונפש, כי עצבות הוא כוויצה ושקיטה ולכן כשלא ידון רוחי באדם נא' ויתעצב אל לבו, והנה כ"ז הו"ע קרבנות ועכשיו הוא תפלה כנגד תמידים תקנום שתפלה הוא העלאה ואח"כ ברוך אתה המשכה, והנה בכלל יש בתפלה ד' מדריגות כי יש בתפלה ד' תקוני שכינתא כידוע והם ד' בחי' שנא' באלי' רוח רעש ואש וקול דממה דקה, כי רוח הוא פסוד"ז שמספרי' שם הללוהו כל מלאכיו הללוהו כל צבאיו דכתיב וברוח פיו כל צבאם, והגם שרוח פיו הוא בחי' גבוה כנ"ל, הנה יש כמה מדריגות ברוח ובחי' רוח זה האמור כאן הוא בחי' אחרונה ברוח פיו כל צבאם, וע"כ על בחי' רוח זה נא' לא ברוח הוי' שאין מאיר בזה שם הוי' כ"א רק שם אלקים כי במע"ב נז' רק שם אלקי', וגם עז"נ ויעבר אלקי' רוח על הארץ וישוכו המים, והגם ששרש הבריא' והתהוות הוא משם הוי' היינו רק מבחי' ה' תתאה דשם הוי' כי ה"א הוא בחי' מל' וההי' יש בה ג' קוין כמ"כ מל' מקור ג"ע בי"ע, ואח"כ רעש הו"ע ברכת יוצר אור והאופנים כו' מתנשאים ברעש לעומת השרפי', פי' שהרעש מתהווה באופנים מחמת השרפי' לפי ששומעים איך שהשרפי' אומרי' קדוש והם אינם משיגים זה, לכן תגדל בהם הרעש יותר מבשרפי', והנה הרעש הוא מקדוש כי קדוש הו"ע קדש וא"ו כי קדש פי' מובדל רק שנמשך בחי' וא"ו שהוא רק שערה מצומצמת וכן קדושה תלוי בשערות כי בכהנים דכתיב לקדשם צ"ל שערות, רק לוים שנא' בהם לטהרם כתיב בהו והעבירו תער כו', לכן רעש אותיות שער כי כל בחי' סובב וממלא הוא רק כמו בחי' שערה לבד, והנה ברעש זה נא' ג"כ לא ברעש הוי' כי אין זה רק וא"ו דשם הוי', ובכלל רוח ורעש הם בחי' ו"ה דשם, רק ההפרש שרוח הוא התבוננות מבחי' ממכ"ע ורעש הוא מבחי' סוכ"ע ואחר הרעש אש הנה למעלה הוא בחי' שרפי'

ארי' דאכיל קורבנין : ראה יומא כא, ב. זח"א ו, ב. זח"ב רעה, א. זח"ג לב, ב. ריא, א. רכד, ב. רלה, א. רמא, א. ועוד.

והחיות נושאות את הכסא : בחיי תרומה כה, י בשם פדר"א [ספ"ד. וראה ברד"ל שם]. שמו"ר ספכ"ד.

כבוד גימ' לב : זח"ג לג, א.

ובאדם הוא בחי' ומדריגת ק"ש שהוא בחי' אש ע"י התבוננות, וכן ברכת אה"ע אהבתנו שהוא בחי' אה' כרשפי אש, אך מ"מ לא באש הוי' כי אין זה שלימות שם הוי' עדיין שזהו רק מדריגת ה' עילאה משא"כ יו"ד דשם הוי' הוא ביטול ואינו מאיר בבחי' התלהבות כרשפי אש, כ"א ואחר האש קול דממה דקה תמן קאתי מלכא בחי' שם הוי' בשלימות, כי אות יו"ד דשם הוי' הוא עיקר השם, כי שם הוי' מורה על התהוות והיו"ד מורה על תמידיית ההתהוות כמו ככה יעשה איוב כו', וקול דממה דקה בתפלה הוא שמו"ע. אך באמת עיקר קול דממה דקה הוא תורה כי בתו' נא' קול והאלקי' יעננו בקול וכן הקול קול יעקב קל הראשון חסר וקול השני מלא והוא תורה כי ע"י תורה המשכת הגילוי למטה כמ"ש ואשים דברי בפיך כי תו' הוא חכמתו ורצונו של הקב"ה, וזהו מרומז ביו"ד, כי היו"ד הוא חכ' וקוצו של יו"ד הוא כתר, וע"כ מלאכי' בקשו התורה תנה הודך על השמים ולא פעלו כי הם אש ורעש שרפי' ואופנים בזה מאיר שם הוי' בשלימות גם היו"ד וקוש"י דשם הוי'.

אך מי הגורם שיומשך גילוי שם הוי' ע"י קול דתו' הוא ע"י העטרה שע"י שמחת לבו. כי הנה מט"ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל שצ"ל איך יכול מלאך שהוא בעשי' ויצי' להיות קושר כתרים לקונו, אך הענין לפי שהוא מתפלותיהן של ישראל, כי הנה כתר עושים מאבנים טובות, ואבנים טובות הם יקרים מכסף וזהב, והוא לפי שזהו רבותא יותר שאבנים דומם יאיר כ"כ, וכמ"כ אבנים הוא אותיות, ופי' אבנים טובות היינו שיהי' האותיות בבחי' רעוד"ל שזהו"ע שמחה וטוב לבב אזי נק' אבנים טובות והם יקרי' מכסף וזהב שהם בחי' אהוי"ר סתם, והנה עי"ז קושר כתרים לקונו שהוא בחי' רצה"ע כי העטרה הוא ע"ג הראש כי ראש הוא בחי' מוחין ועטרה ע"ג הראש היינו רצה"ע שלמע' מהחכ', כי הנה אנו מבקשי' יהי רצון ומוכרח לומר שהרצון הוא למע' מהחכ', כי אם החכ' הי' מחייב כן לא הי' צריך לבקש כלל כי מסתמא היו נותנים, אלא צ"ל שהגם שע"פ החכ' אין מחייב כן, כי החכ' נוטה לדין, כי חכ' מחייב אין יסורים בלא כו' מ"מ מבקשי' יהי רצון, ועד"ז הוא כל הבקשות דשמו"ע רפאינו ברכת השנים כו' וזהו העטרה שע"ג הראש, והגם שהתו' היא ג"כ חכמתו ורצונו, הנה זהו רצון שמלובש בחכ', אבל יש רצון שלמע' מהחכ', אך איך יכול המלאך לעשות זה, הנה הוא לפי כי עולם העשי' מתעלה ג"פ בכל יום באצי' ע"כ יכול לעשות כתרים לקונו כו' והוא ע"י האבנים אבן א' ב"ן מבירור נה"ב, וכ"ז נעשה רק למטה בירידת הנשמה למטה, כי הרעו"ד הוא מהיפוך דוקא מהעלם והסתר שעי"ז נעשה אצלו רעו"ד כו', וזהו ונשא אהרן את שמות בנ"י לזכרון, פי' לזכרון היינו המשכה בבחי' חכ', כי זכרון הוא חכ' וכידוע שבפ' קדש נא' ולזכרון בין עיניך, משא"כ בפ' שמע והא"ש נא' רק

תמן קאתי מלכא: זח"ג רכג, ב. ת"ז ג, ב.

הוי' . . . התהוות: ראה תניא ח"ב פ"ד.

מט"ט קושר כתרים: ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ד בתחלתו.

ולטוטפות כו' כי קדש הוא בחכ' כי ד"פ דתפלין הם ד' מוחין קדש והי' כי יביאך חו"ב כו' ולכן בפ' קדש שכנגד חכ' נא' שם ולזכרון בין עיניך כי זכרון הוא בחי' בלי גבול ע"י הארת אוא"ס כי כל שכחה הוא מגבול, ולכן האדם אע"פ שזוכר ג"כ דבר אבל זוכר בגבול שזוכר כ"כ זמן ואח"כ שוכח, אבל זכרון היינו שלא יהי' שכחה כלל והוא בחכ' מחמת הארת אוא"ס שמאיר בחכ' לפי שחכ' ביטול כו'. ובזה יובן ונשא אהרן שמות בנ"י לזכרון היינו שהמשיך בחי' הרצון בחכ', כי ע"י אבנים נעשה כתרים שהוא בחי' רצה"ע ונשא לזכרון להמשיך זה בבחי' חכ' הגם שהרצון הוא למע' מהחכ', מ"מ צריך שיומשך זה בחחכ' דוקא וכמו עטרה שנושאי' אותה ע"ג הראש דוקא. וזהו פי' ונשא לזכרון להמשיך בחי' הרצה"ע בזכרון שהוא בחי' חכ'.

ועתה צ"ל למה החושן הי' מי"ב אבנים מחולקי' והאפוד הי' רק ב' אבנים וממין א' אבן השוהם, והענין כי הנה השבטים אמרו ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד, ולכאו' אינו מובן דמה צריכים לומר כשם שהוא לכאו' מיותר כי הם צריכים להשיבו רק על מה שאמר להם שמא יש בכם כו' היו צריכים להשיבו אין בלבנו אלא אחד, ולמ"ל לומר כשם, אך הענין כי הוכרחו לומר כן כי זה שאין בלבנו אלא אחד נמשך מבחי' מה שאין בלבך אלא אחד, והענין כי ארז"ל האבות הן הן המרכבה, והנה השבטים היו ג"כ מרכבה וכנודע די"ב שבטי' הם י"ב בקר והים עליהם מלמעלה שהוא מרכבה דבריאה, והוא בחי' מרכבתא עילאה ומרכבתא תתאה, כי האבות הן בחי' מרכבתא עילאה אברהם אוהבי אה' בחי' חסד דאצי' יצחק יראה בחי' גבו' דאצי' יעקב רחמי' כו', אך השבטים הם ענפים כמו ענף הנמשך מהאילן והיינו כי האבות מרכבתא עילאה ביטול לעצמות אוא"ס ב"ה ומזה נמשך הביטול דהשבטים בחי' מרכבתא תתאה כי מ"מ הוא ג"כ ביטול רק שהוא ביטול לבחי' החיות אלקות שבעולמות בחי' ממכ"ע וסוכ"ע, וכמא' כגוונא דאינון מתיחדין לעילא אוף הכי איהי אתיחדת לתתא, וזהו כשם שאין בלבך אלא אחד, לבך דיעקב הוא בחי' בינה כי יעקב הוא בחי' ת"ת דאצי', והוא בחי' יחו"ע, כך אין בלבנו הוא בחי' המל' יחו"ת אלא אחד, ולכן הוצרכו לומר כשם כי זה שאין בלבנו הביטול דיחו"ת נמשך מזה שאין בלבך כו' כי הם ענפים ושבטי' והעיקר מיעקב כי יעקב בריח התיכון מבריח מן הקצה אל הקצה להמשיך הביטול ביחו"ת דשבטים.

והנה בזה יובן ענין ההבדל בין חושן ובין אפוד, והענין כי החושן נשא על הלב והאפוד על הכתפות, והנה בלב מאירים המדות והגם שהמדות הם ששה מ"מ הם כפולות שיש בהם התכללות עד שנעשו י"ב גבולי אלכסון, ופי' אלכסון היינו כמו שהחסד נמשך בהוד והגם שהוד הוא ענף הגבורה ולא חסד מ"מ נמשך אלכסון מחסד להוד והיינו כי אם יש לו אהבה בגילוי הרי

כגוונא דאינון: זח"ב קלה, סע"א.
י"ב גבולי אלכסון: ראה הנסמן לע' ב'תתלג.

יש לו, אבל אם אין לו אה' מ"מ עומד הוא בהודאה שמודה שצ"ל אה' ואליו יאתה שתכלה נפכ"ח * כו', וכן יש אלכסון מגבורה לנצח הגם שנצח הוא ענף החסד, והיינו כי אם אין לו יראה מ"מ הוא מתנצח על יראה וכמו ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה דהיינו שהגם שאין לו יראה מצ"ע הוא ממשיך עליו יראה, אך הנה כ"ז ההתכללות הוא בלב לפי ששם מאיר מדות, וההתכללות בהם הוא מבחי' לאו מכ"א מדות, וע"כ בחושן שנשא על הלב הי' י"ב אבנים כנגד התכללות דבחי' י"ב ג"א משא"כ באפוד שנשא על כתפיו שהוא בבחי' דעת דבין כתפין שנחלק רק לחו"ג וגם התחלקות זו הוא רק בדעת דבין כתפין א' כולל ששה מדות, לכן הי' האפוד רק ב' אבנים כנגד דעת שנחלק לחו"ג, אך מ"מ הי' כל שמות השבטים חקוק עליהם כמ"ש ששה משמותם כו' כי כל א' חסד וגבורה כולל ששה, ולכן היו שניהם ממין א' אבן השוהם כי שוהם הוא אבן שממשיך מלמעלמ"ט כמ"ש בד"ה ושמתי כדכד בענין שוהם וישפה, ולכן שהם אותיות משה כי הוא הממשיך דעת זה מלמעלמ"ט, משא"כ החושן שנשא על הלב שהוא בחי' ואו מדות נגלי' ובהם יש התכללות י"ב ג"א ע"כ הי' החושן מי"ב אבנים מחולקים, ובעבודה אפוד הוא רק אתכפי' שנמשך מדעת כו', אבל החושן בלב הוא בחי' ומדרגת אתהפכא חשוכא לנהורא כו'.

[ועשית ציץ]

וע' גבי המן העץ כו' ושל"ה דרס"ג א' בשם ציוני פי' ע"ד ויצא הראשון אדמוני, וא"כ להעיר מעשו שנק' ראשון ע"ש עולם התהו אך א"כ כולם שרשם משם, ואולי ע"ש רישי' דעשו מקיף דלבונה כו', וע' דרוש שליא וענין מהרסיך ממך יצאו, וז"ש ברבות ר"פ יתרו ענין טוב שכן קרוב מאח רחוק שעמלק נק' אח שבשרשו קרוב אך שנתרחק ביותר וזהו ע"ד שבה"כ מה שגבוה יותר נפל למטה יותר ולכן ג"ק שלמטה מנוגה שרשן גבוה יותר אלא שנפלו כו' וזהו ענין ל"ת שגבוהי' ממ"ע אך תיקונם דוקא ע"י דחייתם לגמרי ולא כמו נוגה, ולכן בעמלק ג"כ ואחריתו עדי אובד כמו ג"ק הנ"ל לפי שהוא ראשית גוים מבחי' דעת דתהו ע"כ נפל למטה יותר יודע רבונו ומכוין למרוד וכה"ג איתא על הנחש בב"ר ר"פ י"ט לפי גדולתו מפלתו ערום מכל ארור מכל

נפכ"ח: = נפש כל חי.

דעת כולל חו"ג: ראה ע"ח שער (לד) תיקון הנוקבא פ"ג. תניא ספ"ג. ספמ"ג.

בד"ה ושמתי כדכד: לקו"ת ראה כו, א. כז, ד.

ועשית ציץ: נעתק מבוך 728 תעב, א גוכי"ק (מה שנשאר מהמחיקות). ראה תו"א תצוה פג, א.

היינו ג"כ ששאר בהמות בק"נ והוא למטה מכל בסוף ג"ק הטמאות, כו', והיינו לפי גדולתו שהי' גבוה יותר לכן נפל למטה יותר, ע"כ טעה שאול במה שרצה להקריב קרבנות משל עמלק כי אף בהמות שלהם הם מג"ק הנ"ל ולא מנוגה, והנה הפנ"י כ' מלחמת עמלק פנים ואחור ולפע"ד י"ל שמה שהקפיד הש"י על מלחמת עמלק, כי היא מלחמה להוי' שזהו ענין גאות אדם אם תגביהי כנשר לינק מבחי' אור א"ס שלמעלה מש' הוי' ורוצה להרוס כל בנין האצי' ע"ס דקדושה כו' כנז' בד"ה ויאבק וברמ"ז ר"פ ויקהל, משא"כ אפילו מלחמת ז' עממין היינו יניקתם מסוף ההשתלשלות כו' מחמת רבוי הצמצומים כו' ק"ך צרופי אלקים, משא"כ עמלק גימ' ר"ם גסות אם תגביהי, עם לק לוקק דמן ע"ד שופך דם האדם באדם בד"ה בשעה שהקדימו, היש אם אין ע"ד ההפך מטוב לחסות מבטוח באדם והם רצו דוקא מבחי' הי"ש בחי' אדם ע' בחיי פ' בשלח, ולכן כאשר ירים משה ידיו ע"ס שמגביהן לאור א"ס כי הוא בריח התיכון העולה עד הכתר ואזי נמשך אור א"ס בש' הוי' ואזי וגבר כו', וזהו בחר לנו אנשי' אנשי משה דוקא ש' מ"ה ביטול עי"ז הוי' בחכמה כח מה כו', מדר דר ב' שורות הא' אם תגביהי כו' הב' בסוף השתלשלות, ע' דרוש הנז' בו ואם זרוע כאל לך, ידים שממית בידים תתפש, גם ב"פ יד דח עתים עת לרחק כו' ולכן צ"ל ירים משה ידו לחבר הע"ס לעצמו' א"ס מצוה צוותא ע"י הקול קול כו' ואזי אין הידים וזהו ענין שאו ידיכם יחו"ע יחו"ת והיינו ע"י ואהרן וחור תמכו כו', ולכאורה חמץ ק"נ שהרי אוכלים אותו כל השנה, וי"ל דוגמת בשבת נפרד הרע מטוב דק"נ כן להפך בפסח מתחברי' ג"ק לק"נ כו' וע"כ איסור החמץ.

ענין בגדי כה"ג

הבגדים נמצאים מן החכמה והראי' מאדה"ר קודם חטא עה"ד ומן הנביאים, ולכן בגדי כה"ג נק' בגדי קדש דוקא, קדש הוא חכמה.

ב) **והנה** הן היו מפשתן דוקא כמ"ש כתנת בד קדש ילבש, ובגמ' דבר העולה מן הקרקע בד בבד, קנה יחידי מכל גרעין, ולכן היה הכה"ג צ"ל לבוש ביוהכ"פ בבגדי בד דוקא כי אז הוא נכנס לפני ולפנים בעולם האחדות

בד"ה ויאבק: תו"א וישלח כו, א.

בד"ה בשעה שהקדימו: לקו"ת במדבר יג, ג.

חמץ ק"נ שהרי אוכלים אותו כל השנה: ראה אוה"ת תצוה ע' א'תשסז.

ענין בגדי כה"ג: נעתק מבוך 1253 קפו, א. — כנראה קיצור(ים), ובארוכה ראה אוה"ת דרושים לסוכות ע' א'תשסט.

כו' וזהו ה' בדד ינחנו פי' בדד הוא בחי' לבדו כמו קודם שנברא העולם (ואפ"ל בחי' שלמעלה מזיווגים דלא שייך שם דו"נ) ולכך הן בגדי לבן כי הלובן אינו כשאר הגוונים כי הוא בחי' עצמיות של הדבר כו', והנמשל מזה למעלה כי הנה יש אורות וכלים והאור הוא נמשך מבחי' דלאו מכל אינון מדות איהו כלל, וזהו בלי מה בלי מהות ואפילו לא מהות חב"ד כו', וע"ז מורה גוון לבן כו', והנה התלבשות האורות בכלים הוא כדי שעי"ז יומשך מהאור התהוות העולמות ובעלי גבול וזהו רבות עשית כו' נפלאותיך ומחשבותיך אלינו כו' ודרך כלל הכלים הם ציור אדם כו', משא"כ האור כמו שהוא פשוט כו' וזהו ענין בגדי לבן כו' ומשם נמשך ונסלח, כי ע"י תומ"צ נמשך או"פ ואו"מ והכל שייך לבחי' כלים כי הא"פ מלובש בהכלי וכן ע"י המצות מקיפים היינו ג"כ מקיף על הכלי, וכשפוגם אזי צריך להמשיך מבחי' שלמעלה ממקיפים ופנימיים.

ג) **ומעתה** יובן ג"כ ענין המצנפת והאבנט, אשר ענין האבנט פעולתו לחבר הלבושים אל הגוף שלא יהי' חלל ביניהם, והענין שהלבושים הם בחי' מקיפים ושיהיו מתחברים עם הפנימים הוא ע"י המשכת מקיף עליון יותר שלהיותו עליון יותר יכול להכריח את המקיף שתחתיו להתחבר אל הפנימי (ועיין כה"ג בלק"ת ד"ה ביאור כי תצא, בענין שבהנשמה יש בחי' א"פ הנק' צ' דצלם וב' מקיפים ל' מם, והם ג"כ בחי' נר"נ ובחי' חיה יחידה) משא"כ המצנפת הוא רק סובב להראש לחממו, ולכן המצנפת י"ו אמה ובאבנט צ"ל כל ל"ב אמה שאז יוכל לחבר (ה', י"ל כי ד' מוחין היינו שהדעת נחלק לב' מוחין חו"ג מזה דוקא נמשכין ל"ב נתיבות וזה שהדעת מתחלק לב' מוחין חו"ג נמשך דוקא ממשיכותא דמו"ס כמ"ש בזח"ג פ' ואתחנן דרס"ב ע"א וכ"מ באד"ר דק"מ ע"א, וכיון דההתחלקות לד' מוחין נמשך ממו"ס דע"ק דוקא ומהד' מוחין דוקא נמשכים ל"ב נתיבות ע"כ מהם דוקא נמשך הכח לחבר המקיף עם הפנימי, כיון שרשו ממו"ס דע"ק, ע').

מ"ש העלאת העשן מהקטרת הי' ע"י שלקח גחלי אש משני גזרי עצים אפ"ל כי עי"ז מעורר גלוי מבחי' ע"ס כשלהבת הקשורה בגחלת ועי"ז הי' מעלה העשן מהקטרת י"א סממנים שהם עד עתיק דק"נ וכו', וכשהי' נכלל בקדה"ק הי' ממשיך ג"כ מבחי' עתיק יומין דאצי'.

במד"ר פ' תצוה פל"ח אר"ח יבוא קדוש ויכנס לקדוש ויקריב לפני קדוש ויכפר על קדושים, יבוא קדוש זה אהרן שנא' לאהרן קדוש ה', ויכנס

במד"ר פ' תצוה: נעתק מבוך 1054 קסג, א.

לקדוש זה מקדש שנא' מקדש אד' כוננו ידיך ויקריב לפני קדוש זה הקב"ה שנא' כי קדוש אני ה', ויכפר על קדושים אלו ישראל שנא' קדושים תהיו, ולהבין ענין קדוש שנכנס לקדוש כו'. יובן ע"פ המאמר הזהר בר"פ יתרו דס"ז ע"ב ת"ח ברזא דשמא קדישא איהו מלך כו' אית מלך לעילא דאיהו רזא דקה"ק כו' ותחותי' אית כהן רזא דאור קדמאה, דקא משמש קמי' ופי' במק"מ רזא דאור קדמאה חסד, שהוא בחי' כהן שנכנס לקה"ק בחי' בינה, כנודע שבחי' בינה נק' קה"ק, וע"ד כמו ז' היכלות והיכל קה"ק וז"ע קדוש זה אהרן שנכנס לקדה"ק, ויקריב לפני קדוש היינו בחי' אוא"ס שמאיר בבינה, כנודע שהתגלות עתיק הוא בבינה, ונק' בזהר בש' עתיקא קדישא שז"ע ויקריב לפני קדוש, ויכפר על קדושים אלו ישראל, והיינו ע"ד מ"ש ישראל אשר בך אתפאר, בחי' ת"ת שנק' קדוש וכמשנ"ת בדרוש בהרת בלק"ת בד"ה קמיפלגי במתיבתא דרקיע, אמנם יש לפרש דברי הזהר הנ"ל לפי משנ"ת במ"א רזא דשמא קדישא הוא בחי' מל' דא"ק, והענין הוא דהנה נודע כי ממל' דאצי' נעשה עתיק לבריאה וממל' דבריאה עתיק דיצי' כו' ועד"ז ממל' דא"ק נעשה כתר ועתיק דאצי', והיינו כי גם הרצון וחכ' הוא ג"כ רק מבחי' שמא קדישא, ולא כמו אצל האדם שהרצון והשכל הם עצמיות האדם לפי שהרצון וחכ' משלים את האדם, אבל אצלו ית' אינו שייך לומר כן, כי אנת הוא שלימותא דכולא ואינו שייך לומר שהרצון משלים אותו ח"ו כי הוא עיקר בחי' השלימות, ובזה יתורץ קושיית הפלסופי' שמקשים איך שייך בחי' רצון, אך באמת בחי' הרצון הוא משמא קדישא מבחי' שם והארה בעלמא כו', והנה להיות כי הכתר הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים לכן יש בו ב' בחי' כידוע שהממוצע צ"ל כלול מב' הבחי', והיינו שיש בכתר מבחי' תחתונה שבמאציל (הוא בחי' ע"ק שממל' דא"ק) ובחי' שורש ומקור הנאצ' כו', וזהו"ע מלך לעילא דאיהו רזא דקה"ק כי קדשים הוא בחי' חו"ב כנודע שהחכ' נק' קדוש לפי שבחי' החכ' הוא מובדל כמ"ש בזהר, וכתר הוא בחי' קה"ק וכמ"ש בלק"ת שכמו שהקדש מובדל מחול כן בחי' קדה"ק מובדל מקדש, וזהו"ע מלך לעילא, ויש בחי' מלך לתתא הוא בחי' מל' דאצי' שנעשה עתיק לבריאה, וז"ע מלך שהשלום שלו, שענין השלום הוא התחברות כנודע וכמו"כ בחי' מלך הוא מחבר, ויש ב' בחי' שלום שה"ע שלום בפמשמ"ע ושלום בפמשמ"ט, וזהו ב' בחי' מלך מלך לעילא הוא שמחבר אוא"ס עם האצי', ומלך לתתא הוא המחבר אצי' עם בי"ע, ובעבודה בנפש האדם שלום בפמשמ"ע הו"ע התחברות נה"א עם אלקות, ושלום בפמשמ"ט הו"ע התחברות נה"א עם הנה"ב.

וכהן דמשמש תחותי' דא רזא דאור קדמאה, לפי' המק"מ הוא בחי' נק' ג"כ קדוש לפי שהחסד הוא בקו א' עם החכ' חח"ן מימין כו' ודא איהו

יובן ע"פ המאמר . . . בר"פ יתרו דס"ז ע"ב: ראה ביאה"ז להצ"צ — ב ע' תשפג ואילך.

כהן דאקרי גדול, כי אהרן הי' בחי' כה"ג ע"ד מ"ש בביאור ע"פ ועשית בגדי קדש שיש בחי' אהרן לפני האצי' וזהו בחי' גדול, וכמו שגם מצד הגדלת המוחין כמו שהוא חכם גדול יכול לסבול ההיפוך יותר כו'.

אמנם הנה לפי פי' זה צ"ל מ"ש במד"ר ויקריב לפני קדוש, דלפי פי' הא' שקה"ק הוא בחי' בינה, בחי' קדוש הוא ע"ק שמתגלה בבינה, אך לפי פי' זה דקה"ק הוא בחי' כתר צ"ל שבחי' קדוש הוא בחי' אוא"ס שלמעלה מבחי' כתר שממל' דא"ק, ובל' החסידות כתר הוא בחי' סוכ"ע אמנם ויקריב לפני קדוש זהו בחי' שלמעלה מסובב, וזהו ויכפר על קדושים כי בחי' קדוש זה הוא מקור הסליחה כו', ואית מלך לתתא כו' ותחותי' אית כהן כו' רזא דמיכאל כהנא רבא פי' שמיכאל הוא ג"כ מבחי' חסד, וארז"ל מיכאל מקריב נש"י ע"ג המזבח, כי יש נשמות דאצי' שמעלה אותם אהרן כה"ג, אבל נשמות דבריאה מקריב אותם מיכאל כהנא רבא בחי' חסד שההשפעה הוא במהירות בלי עיכוב ע"ד שארז"ל מיכאל באחת, משא"כ גבריאל בשתים ואלי' בארבע כו'.

ע"פ ועשית בגדי קדש: אוה"ת תצוה ע' א'תרד ואילך. א'תריח ואילך.

פ' זכור

בעז"ה פ' זכור שנת תקפ"ח לפ"ק פה ליובאוויץ

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך וגו', הנה כתיב מלחמה לה' בעמלק מדר דר, שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק, ומלחמה זו היא בכל דור בבחי' כל נפש מישראל, כי הנה בכל דור ובכל יום חייב אדם לראות א"ע כאלו הוא יצא ממצרים, ולכן מזכירים יצי"מ ב"י בקר וערב שבחי' יצ"מ הוא בכל נפש מישראל ב"י, ואחר בחי' יצי"מ עומדות לנגדו מלחמת עמלק כמ"ש אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים, וכתיב אשר שם לו בדרך בעלותו ממצרים (ור"ל כמו שביצ"מ בגשמיות הי' מיד מלחמת עמלק בדרך עלותם ממצרים קודם שהגיעו לא"י כמ"כ בבחי' יצ"מ שברוחני' כל נפש מישראל שב"י ויום יש מיד ג"כ מלחמת עמלק ברוחני' שהוא ג"כ בדרך עליי' הנפש מבחי' מצרים בטרם שמגעת לבחי' א"י הרוחני' כדלקמן אי"ה). וביאור ענין זה כי הנה בנס"י שהוא מקור כל נש"י נק' בשם לבי כמ"ש לבבתיני אחותי כלה שכמו שהלב הוא משכן וכלי קיבול לרוח החיים העיקרי שמקור החיות וכללותו נמשך אל הלב אל תוכו ומתוכו מתפשט בכל הגוף ובו וע"י סובב הילוך רוח החיים בכל הגוף כי החיות רו"ש, כך מקור נש"י נקראת בשם כנס"י ע"ש הכניסה והקיבוץ שמתקבץ ומתאסף לתוכה עיקר החיות וההשפעה מבחי' ישראל דלעילא בחי' כי שרית עם אלקי' כו' הוא בחי' הארת שם ה' שלמעלה מבחי' אלקי' וכמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, והנה בכל נשמה בפרט היא היא בחי' נקודת הלב ממש שבכל נפש מישראל שבטבעה היא כשלהבת העולה מאליה לדבקה בו ית' היא היא בחי' עצמי' ומהות הנפש שיסודתה בהררי קודש חלק הוי' ממעל וכל חפצה ותשוקתה ליבטל וליכלל באור ה' וממנה מתפשטת כוחות הנפש שכל ומדות כו' (וזה כמ"ש במ"א שעצמי' הנפש הוא למעלה מבחי' שכל ומדות* עד שמתפשט במחדומ"ע שהם בחי' לבושי' שאינן ממהות הנפש כנודע וגם השכל ומדות שהן ממהות הנפש (ר"ל לגבי מודו"מ נק' השכל ומדות ממהות הנפש) הם מתלבשים בלבושי השכל ומדות שבנה"ב שמנוגה טו"ר כו', והנה בחי' נקודה זו של עצמיות הנפש מהותה הגם שהוא שוה בכל נפש מישראל מ"מ אינה מתגלה בשוה אך על כל איזו גילוי שיהי' נאמר לבבתיני

זכור . . עמלק: נעתק מבוך 606 י, ב (הב') — ג' סעיפים הראשונים לשון התר"א תצוה פד, ב — פה, רע"א בתוס' הגהות וכו'. הגהות אחרות באוה"ת תצוה ע' ב'תשעז. בסיום המאמר נרשם (בהבוך) סליק. אבל בשתי שורות שלפנ"ז כתוב וכדלקמן ולפ"ז משמע שהמאמר חסר סיום.

ומדות: בהבוך לא נסמן סיום החצע"ג, וצ"ל כאן.

באחת מעיניך כלומר אפי' באחת מאיזו בחי' המתגלה בכל נפש כי מוכרח להיות איזה גילוי והארה בכל נפש וגילוי זה הוא משרש הנפש שהוא בחי' הלב ולכן לבבתיני כו'.

ב) **והנה** ענין גלות מצרים הוא שיהי' גילוי בחי' הלב בגלות דהיינו שיהי' בבחי' קטנות בחי' אמונה בזה כמ"ש ויאמן העם וישראל מאמינים בני מאמינים, אך אח"כ כתיב אעלה אתכם מעני מצרים אל הארץ טובה ורחבה שהיא הרחבת הדעת, וכמ"ש וידעתם כי אני הוי' שבהרחבת הדעת תהי' הרחבת גילוי נקודה זו ביתר שאת שתתלהב ותתלהט נקודת לבו עד שתתגלה ותתפשט בכל כוחות הנפש בבחי' פנימי' משא"כ האמונה לבדה אינה אלא בחי' מקיף, והרחבת הדעת הוא כמארז"ל כל המאריך באחד כו' דהיינו להאריך ולהרחיב בדעתו ובעומק לבו עד מקום שיד שכלו ותבונתו מגעת איך שאני ה' לא שניתי ממש כמו קודם בריאת העולם כי גם עתה בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד כי כולא קמי' כלא חשיב ממש רק הודו וזיוו של שמו לבדו מאיר על ארץ ושמים כו', ואי לזאת הכל בטלים אצלו ית' ואליו תכסוף נפש כל חי והאופנים וחיות הקודש ברעש גדול כו' וכל מה שמאריך ומרחיב בזה ובכיוצא בזה ברוחב ובעומק בעיני שכלו ולבבו יבין שלא יהא לו חפץ ורצון אחר בלתי לה' לבד וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' רק אליו לבד תכסוף נפשו לדבקה בו ית', ועי"ז ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך, פי' שיהי' הלב משכן וכלי קיבול ממולא מבחי' גילוי הוי' שיהי' שורה בקרב איש ולב עמוק בהתלהבות והתלהטות רשפי אש עזה לעמוד נגד כל מונע ולהפקיר א"ע ולהשליך נפשו ורצונו שמנפש הבהמי' מנגד רק ישים אליו לבו מנקודת פנימיות, וזהו בחי' כנס"י דלעילא כי ישראל דלעילא הוא בחי' הוי' וכנס"י היא המקבלת וכונסת לתוכה החיות וההשפעה מבחי' זו כנ"ל (וניצוץ ממנה מתפשט בנקודת הלב שבכל א' מישראל וכשנקודת הלב הוא בגילוי להיות ועמך לא חפצתי כלה שארי ולבבי כו' ה"ז בחי' גילוי מבחי' הוי' בהניצוץ המתפשט מכנס"י ועי"ז ג"כ למעלה נעשה יחוד קוב"ה ושכי' שהיא כנס"י פב"פ ר"ל שנמשך החיות וההשפעה ממנו ית' בבחי' הארת פנים ונכנס ונקלט במקור נש"י כו' וכענין מ"ש במ"ת פב"פ דבר הוי' ואז נק' כנס"י ארץ טובה ורחבה ע"ש שמקבלת גילוי א"ס ב"ה וכמ"ש במ"א בענין רחבה מצותך מאד שנק' ג"כ רחבה לפי שהוא כלי לגילוי אא"ס ב"ה שכשמו כן הוא שאין לו קץ כו' ונקראת ג"כ אז כנס"י ארץ זבת חלב ודבש כי הוא ית' מקור התענוגים וכתיב טעמו וראו כי טוב ה' וכדלקמן משא"כ כשנקודת הלב היא בקטנות שהגילוי אלקות הוא בקטנות בחי' אמונה לבד ולמעלה ג"כ בכנס"י הוא סוד גלות השכינה שאין מקבלת החיות וההשפעה מא"ס ב"ה בגילוי והארת פנים רק ע"י לבושים והסתרות וצמצומים רבים וזהו ענין ארץ מצרים לשון מיצר וצמצום שנתלבשה השכינה בגלות בצמצומי', ולכן הי' יצי"מ וליכנס לא"י שהוא היציאה ממיצר וצמצום הנ"ל שהיא בחי' הקטנות והסתר הנקודת הלב

אל בחי׳ גילוי נקודת הלב בחפיצה וחשיקה אמיתית ע״י הרחבת הדעת שהוא התפשטות והמשכה מבחי׳ הוי׳ בכנס״י) ואח״כ יהי׳ ג״כ ואהבת בכל נפשך דהיינו שיהי׳ גילוי זה גם בכל כחות והתפשטות הנפש בכל ג׳ מיני לבושין מודו״מ והיינו ע״י התלבשות מחשבה עליונה במחשבתו ע״י עיון התורה ודבור בדבור למוצאיהם בפה וכמ״ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך אנכי מי שאנכי שהוא מהו״ע ית׳ ודברת ב״ם בשבתך ב״ם ממש שתהי׳ מח׳ עליונה ודבור העליון מלובש ממש בתוך מחשבתו ודיבורו והגם כי לא מחשבותי מחשבותיכם כתיב ואיך תהי׳ מח׳ מלובשת במחשבה אך סיפ׳ דקרא כתיב ולא דרכיכם דרכי כלומר אימתי כי לא מחשבותי מחשבותיכם בזמן שלא דרכיכם דרכי אבל כשדרכיכם דרכי דהיינו ע״י שישים אליו לבו בהתבוננות והעמקת הדעת בה׳ אחד כנ״ל שזו היא דרך הוי׳ והמשכת גילוי ה׳ אחד בואהבת הנה עי״ז תהיינה גם המשכות מחשבותי במחשבותיכם בהתלבשות מחשבה במחשבה כו׳, והנה עיקר גילוי זה של נקודת הלב בק״ש ושיהי׳ גילוי ה׳ אחד בלבו הוא ואהבת את ה׳ כו׳ שיהי׳ גילוי בחי׳ אה׳ בתענוגים שהיא האהבה העולה על כולנה להתענג על ה׳ כו׳, וכמ״ש בזוהר אכלתי יערי עם דבשי בק״ש ודבשי היינו מתיקות ותענוג כי מאחר שיהי׳ גילוי ה׳ אחד בלבו שאין עוד מלבדו ואין חיים אחרים ותענוג אחר כלל רק כי הוא חייך שהוא מקור כל החיים ומקור התענוגים ולזאת תהי׳ אהבתו לה׳ כאדם האוהב את חייו ממש שאהבה זו היא מעצמות הנפש כך תהי׳ אהבת ה׳ תקועה בלבו ולזאת יתענג על ה׳ מקור התענוגים ושש ושמח בעבודתו כי קרבת אלקי׳ טוב לו וכמ״ש טעמו וראו כי טוב ה׳ וזהו אל ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש דהיינו שיהי׳ בחי׳ אכלתי יערי בקיום הק״ש בגילוי ה׳ אחד ואהבת אהבה בתענוגים ע״י ארץ טובה ורחבה היא הרחבת הדעת כנ״ל.

ג) **אך** כיצד יגיע האדם לגילוי בחי׳ זו מאחר שהי׳ תחלה בבחי׳ גלות מצרים שנקודת הלב הוא בקטנות ומוסתרת ומכוסה בלבושי הנפש הבהמי׳ לימשך אחר חיי הגוף ותענוגיו שהם הם היו אצלו חיים ותענוגים גמורים כל חד לפום מאי דידע בנפשו ואיך יהפוך לבו מן הקצה אל הקצה מן ההפך אל ההפך לגמרי להיות אה׳ ה׳ תקועה בלבו כחייו ממש הנה ע״ז נא׳ ויסב אלקי׳ את העם דרך המדבר ים סוף שלא נסעו ממצרים מיד לא״י אלא דרך המדבר, והנה כתיב לכתך אחרי במדבר שבחי׳ המדבר הוא אחרי ה׳ (ע׳ בע״ח שער ל״א פ״א) והענין כי הנה יש בקדושה בחי׳ פנים ובחי׳ אחור כמ״ש וראית את אחורי כו׳ וכתיב מגילה עפה כתובה פנים ואחור כו׳ וכידוע לי״ח שיש שמות בבחי׳ אחוריים והם שמות דקדושה וכך יש בנפש האלקית פנים ואחור פנים הוא בחי׳ פנימיות הלב ששורה ומתגלה בחי׳ הוי׳ אחד בגילוי ממש שזהו בחי׳ חיותו וקיומו והוא הוא שעשועיו ותענוגיו אחדות ה׳ ממש הוא מעוזו ובחי׳ אחור הוא שאינו מתגלה בו כ״כ בבחי׳ חיות ותענוג רק שהוא מכריח וכופה את לבו להטות את לבבו אליו ית׳ ולאהבה אותו, וזהו לעשותה לאהבה שהיא היא האה׳ העשוי׳ בלבו ע״י התבוננות ג״כ שמתבונן

ומעמיק דעתו בה' אחד ואיך שהוא חיי החיים ומקור התענוגים אשר על כן יאתה כו' ואעפ"כ לא מפני זה תהי' האה' זו ממלאה כל תוכיות הלב שלא יהי' לו שום חפץ ורצון אחר כלל אלא שאהב' זו היא המושלת בלב ע"י המוח השליט על הלב שליט דוקא והיא בבחי' אתכפיי' סט"א ולא בבחי' אתהפכא כו', והמ"י שיש בזה כמה מדרגות זו למעלה מזו, דהיינו שגם שיעורר את האהבה בלבו עד שתחפץ באמת להתפשט מלבושי נוגה ולהיות בכל לבבך ובכל נפשך התלבשות מחשב' במחשבה כו' עכ"ז עדיין לא נתפשטה מלבושי נוגה לגמרי למאוס ברע רק שע"י התבוננות השכל מחייב ומכריח את הנפש לצאת מנרתיקה עד שלבושי נוגה הם אצלו בבחי' שינה שהרע כפוף ובטל אצלו ונק' בכל לבבך בשני יצריך ביצ"ט באה' הטבעית שבשרש נפשו וביצה"ר דאתכפיי' סט"א כו' אבל עדיין אינו בבחי' לאהפכא חשוכא לנהורא דהיינו שאין לו אלא לב א' כו' (והנה זה החילוק בין אתכפיא לאתהפכא הוא החילוק שבין צדיק לבינוני שבלק"א ועי' שע"ק להרח"ו שקורא לבחי' זו דאתהפכא חסיד שלמעלה ממדריגת צדיק, והחילוק שבבחי' אתכפיא זו שיש בזה ב' מדרגות א' שמתאוה בפועל לתאוות ותענוגי עוה"ז רק שהמוח שליט על הלב ע"י התבוננות שהוא ית' חיי החיים כנ"ל, הב' שהוא בבחי' שינה שאינו מתאוה כלל בפועל וכמו הבינוני בשעת התפילה שאהבת ה' בלבו שאז כח המתאווה לתענוגי עוה"ז כפוף ובטל רק שהוא בבחי' שינה ולא נעקר לגמרי, וגם זה מבואר בלק"א ועי' בפ"ו מהשמנה פרקים להרמב"ם ז"ל בביאור ההפרש אשר בין החסיד המעולה ובין הכובש את יצרו ומושל בנפשו שהוא ג"כ ענין הנ"ל ועי"ש) והנה אמרז"ל שאמרו השבטים ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בליבנו כו' כי יעקב הוא ישראל שהוא בחי' ומדריגה עליונה שאין לו אלא לב אחד ומתענג על ה' כו' וכך השבטים שהן כללות הנשמות עד סוף כל הדורות גם בחי' הבינונים שהן למטה ממדריגה זו אעפ"כ אין בלבנו אלא אחד והיינו ע"י בחי' אתכפי' שעי"ז נעשה ג"כ גילוי ה' אחד בכל לבבך ובכל נפשך התלבשות מחשבה במח' כו' כנ"ל והיא היא הדרך שיבור לו האדם להתבונן בעומק שכלו ותבונתו בה' אחד כפי שתוכל שאת שעי"ז יכוף ויטה לבבו לאהבה את ה' ולעמוד נגד כל מונע בשבירת התאוות ובכבישתן ע"י המוח השליט על הלב לאכפי' לסט"א ומזה יעלה ויבוא לבחי' אתהפכא כו' שיהי' גילוי פנימית נקודת הלב ועי"ז נמשך מלמעלה ג"כ יאר ה' פניו כו' וזהו בחי' פב"פ דבר ה' וזהו ואזניך תשמענה דבר מאחריך לאמור זו הדרך כו' שמבחי' אחוריים העליוני' דקדושה נמשך לאדם שיהי' לו דרך ויבא לגילוי הוי' בפנימי'.

שבלק"א: פכ"ז.
שע"ק להרח"ו: בלקו"ת שלח מד, סע"ג מציין ח"א ש"ג.
בלק"א: פי"ג.

ד) **וביאור** הדברים איך ע"י בחי' האחוריים יגיע לבחי' פנים, הנה יובן בביאור ענין לעשותה לאהבה, דהנה יש ב' בחי' ברצון הנפש, הא' הנק' רצון בלה"ק והב' הוא הנק' חפיצה וחשיקה כמו כי חפץ בבת יעקב חשקה נפשי כו' שהחפיצה והחשיקה היא תכלית אמיתית הרצון דהיינו בחי' פנימי' הרצון אבל רצון כשאינו בבחי' חפיצה וחשיקה הוא רק בחי' אחורי' דהנה מצינו בדין גיטי נשים כשכופין אותו עד שיאמר רוצה אני הוא גט כשר כשהכפי' הוא כדין ואף שהאיש אינו מגרש אלא לרצונו אך זהו חשוב רצון, הרי ששם רצון שייך אף שאינו חושק לזה כלל שהרי שם תשוקתו היפוך זה רק שרוצה מצד שחובטין אותו ועכ"ז חשוב רצון, אלא ששם מבואר הטעם לפי שבאמת מחוייב לגרש מן התורה רק שתקפו יצרו הרע לבטל המצוה וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני כבר גירש לרצונו, וזהו גט המעושה כדין דחשוב לרצונו כשאומר רוצה אני, אף ששם מכריחו זולתו ע"י שחובטין אותו ממש, וכך יובן עד"מ ברצון הנפש באלקות מה שהאדם מכריח א"ע לבטל תשוקת נפשו הבהמית ותאוותה נגד רצון ה' ע"י התבוננות בגדולתו ית', נמצא שכלו מכריח את לבו וכופה אותו שירצה מה שהוא נגד תשוקתו, היינו שבלבו משתוקק ומתענג מתאוות עוה"ז ותענוגיו ועכ"ז לפי שמבין בשכלו איך שזהו פסולת דפסולת לגבי תענוג העליון מאלקות ית' שהוא ית' כולא קמי' כלא חשיב, ע"כ ראוי למאוס בתענוגי עוה"ז ולבחור לו ה' לחלקו כו', ועם כי לבו לא נהפך לגמרי עדיין מצד רגילותו והשתמשו תמיד בעניני העולם ומשתוקק לתענוגי עוה"ז, אך עכ"ז רוצה למאוס בהם מפני שהכריחו השכל לזה, זהו נק' רצון גמור אעפ"י שבא בעישוי והכרח וזהו לעשותה לאהבה דהאה' ענינה רצון כידוע דשרשו של אה' הוא אבה דפירושו רצון ועם שרצון זה בא ע"י עישוי והכרח ה"ז רצון גמור במכש"כ מענין רצון בגט המעושה דחשוב רצון אף שאחרי' מכריחי' אותו לדבר שהוא רצון ה' וכ"ש בזה שהוא עצמו מכריח את הלב ע"י השכל דמוח שליט על הלב שניתן לו שליטה וממשלה שהלב מוכרח לציית להסכם השכל, והרי מובן ענין רצון זה של הלב שאינו בבחי' תשוקה שמתענג ממש מזה רק שרוצה בדבר היפך תשוקתו מחמת הכרח השכל, אמנם ענין החפיצה והתשוקה הוא שמתאווה לזה בכל לבו כי מתענג מזה מאד לכן הוא נכסף ומשתוקק לזה, ובאלקות הוא כמ"ש טעמו וראו כי טוב ה' וענין שמחו צדיקים בה' ישמחו מבקשי ה' דהיינו שיתענג בזכרו גדולתו ית' יותר מכל התענוגים וכמ"ש חלב ודשן תשבע נפשי, וזהו פנימי' הרצון, אמנם הרצון שאינו בבחי' חשק וחפץ הוא בחי' אחוריים, ולהיות כי החפץ והרצון שניהם מהות וסוג א' שהוא ענין רצון הנפש, רק שהרצון הוא בחי' אחוריים והחפץ הוא בחי' פנימי' ע"כ מבחי' אחוריים יוכל להגיע למעלת ומדריגת הפנימי', וכנודע בספרים שקודם גילוי בחי' פנימי' צ"ל מתחלה בחי' אחוריים דקדושה ועי"ז יעלה ויבוא לגילוי הפנימיות.

ה) וזהו ענין ויסב אלקים דרך המדבר כו' שכדי להגיע מבחי' מצרים שהוא תכלית הקטנות וגלות הדעת שלא נשאר בלב רק בחי' אמונה לבדה, לכן כדי להגיע לבחי' ארץ טובה ורחבה התרחבות הדעת באלקות עד שיהי' זבת חלב

ודבש בבחי' אה' בתענוגים שהוא ע"י אתהפכא חשוכא ומואס ברע ממש כנ"ל, הנה מתחלה צ"ל בחי' ממוצע והוא דרך המדבר שהוא בחי' אחרי ה' היינו בחי' מוח שליט על הלב בחי' אתכפיא שעם היות שלא נהפך הלב לגמרי להיות מואס ברע ומתענג ממש על ה', עכ"ז אין בלבו אלא א' בכל לבבך ובכל נפשך, כי גם ע"י אתכפיא יוכל להיות עבודה תמה בתפילה מלמטה למעלה ואח"כ בתורה מלמעלה למטה ממש כו' ע"י אתהפכא גם בחי' אחוריים דקדושה הוא קומה שלימה וכנ"ל בפי' מאמר השבטים כשם שאין בלבך כך כו' הנה השוו זל"ז, הלכך זהו בחי' הממוצע והדרך והמבוא שיוכלו להגיע אח"כ עי"ז לבחי' גיוי הפנימי' שהוא בחי' ארץ זבת חלב ודבש כנ"ל. וכך הוא ג"כ בעבודת ה' בבחי' יצי"מ שבכל יום שבקומו משינתו הוא בבחי' קטנות ומצרים כו' והוא בחי' האמונה לבד ומתחיל לומר מודה אני כו' ובק"ש יערי עם דבשי המתיקות מההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה כשמאריך באחד כו' זהו ההעלאה מאמ"צ לארץ טובה ורחבה זבת ודבש* כנ"ל ובינתים צ"ל ממוצע והוא בחי' המדבר אחרי ה' תלכו לקבל עליו עול מ"ש עו"ל דוקא וכדלקמן וגם כל ההתבוננות בפסוד"ז ויוצר אור שיהי' עכ"פ מוח שליט על הלב עד שאח"כ יבא לבחי' התענגות בה'.

[ביאור אין השם שלם]

ביאור הדברים בענין שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד* כו' הנה שם הוי' הוא בז"א וכסא במלכות (בפרדס ערך כסא כתב וז"ל ויש שפירש כי השכינה נקרא כסא הכבוד לפי שהיא כסא לתפארת שנק' הוי' עכ"ל) ולהיות בחי' הוי' שלם היינו שיהי' התחלקות מוחין חו"ב ואח"כ הדעת מתחלק לבחי' חו"ג (עיין מזה בסידור שער התפילין על הזהר פ' ואתחנן דף רס"ב וז"ל ומשירותא וממשיכותא דמוחא עילאה סתימאה דע"ק דאתמשך בההוא ז"א אשתכחו ד' מוחין בההוא ז"א ואלין ד' מוחין משתכחין ומתפשטין בכולא עכ"ל, ופי' שם בסידור וז"ל ואמנם בתחלה אין בז"א רק ג' מוחין חב"ד וסיבת ההתחלקות מן הדעת לחו"ג הוא בא מבחינת קוצי דשערי שנמשך ממו"ס*

ודבש: צ"ל: חלב ודבש.

ביאור הדברים: נעתק מבוך 1073 סז, ב גוכי"ק. — תו"א תצוה פב, ב עם הגהות. וראה אוה"ת תצוה ע' ב'תשפא.

עד: בתו"א שם ליתא.

בסידור שער התפילין: ז, א.

ממו"ס: בסידור שם (ז, ב): מבחי' מו"ס.

דא"א ומכה באחורי הדעת * דז"א ומחלקם לב' מוחין חו"ג עכ"ל ולהבין ביאור הדברים כו' עד והטעם הוא ידוע כו' שמי שיש לו עומק גדול בהשגה זו יוכל להוריד ולהשפיל בחלקים רבים אותו השכל כו' והדוגמא מזה למעלה * כו' כאשר נמשך בו הארה * מלמעלה מעלה דהיינו ממו"ס דא"א ע"י הכאת קוצי דשערי כו' אזי נחלק הדעת לב' מוחין פרטיים * חו"ג כו' עכ"ל נמצא זה שיהי' השם שלם דהיינו ע"י שמתחלק הדעת לחו"ג אשר ד' בחי' חו"ב חו"ג הן ד' אותיות הוי' בא שורש המשכה זו מע"ק. קיצור השם שלם זהו ע"י התחלקות הדעת לב' מוחין חו"ג והתחלקות זו בא ממו"ס דא"א ע"י קוצי דשערי ועמ"ש מזה ג"כ במ"א בהביאור ע"פ ויקהל משה. שלא נדפס בת"א וזהו ג"כ ענין הנני שולח לכם את אליהו כו' והשיב לב אבות שהם חו"ב על בנים שהם חו"ג דהיינו ע"י שמתחלק הדעת לחו"ג וע' בת"א בד"ה ואלה המשפטים מענין מעלת המשכת הדעת כו'), והוא * מבחי' קוצי דשערי דא"א שיורד עד כתפין דז"א מאחוריו שהוא המחלק כו', ועיין בזהר פ' נשא באד"ר דף ק"מ ע"א, ע"פ חכמות בחוץ תרונה ושם עד בגין כך אשתלימו ארבעה פרשיות דכתיבין בתפילין דאתכליל בהו שמא קדישא דעתיק יומין, עתיקא דעתיקין וזעיר אנפין, א"כ לפ"ז י"ל פי' השם שלם שאז מאיר ע"ק בשם הוי' דז"א מאחר שהתחלקות הדעת לחו"ג נמשך ע"י המשכה ממו"ס דע"ק, וזהו ענין וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך כו', וע' במא"א אות ד' סעיף מה מו מז, וכמ"כ ענין ג' ברכות דבהמ"ז וחכמים הוסיפו ברכה רביעית הטוב זהו ג"כ בחי' שמתחלק הדעת לחו"ג אז הם ד' ברכות כמ"ש מזה בלק"ת פ' נשא בהביאור ע"פ כה תברכו את בנ"י ספ"א.

קיצור. ענין והשיב לב אבות על בנים, חכמות בחוץ תרונה ע' מזה בת"א פ' יתרו בד"ה זכור את יום השבת לקדשו דרוש הראשון, ולפ"ז פי' שיהי' השם שלם לבד שיהי' ד' אותיות הוי' עוד זאת הוא שיהי' מאיר ע"ק בז"א שעי"ז דוקא נחלק הדעת לחו"ג, וזהו ג"כ ענין בהמ"ז שמדאורייתא הם שלשה ברכות וחכמים הוסיפו ברכה רביעית, והיא הטוב והמטיב דהיינו ע"י שבתשבע"פ יוכלו להמשיך מע"ק כו', ולכן ברכה רביעית היא הטוב והמטיב משום דאיתא בגמרא ספ"ג דפסחים דלע"ל כולו הטוב והמטיב, והיינו ודאי ע"י התגלות ע"ק, נמצא מובן שברכה רביעית דבהמ"ז שהיא הטוב והמטיב נמשכת מע"ק ששם הוא בחינה זו, ומשם דוקא נמשך שיהי' התחלקות הדעת לב' מוחין חו"ג וע' בדרוש מצנפת ואבנט, שהמצנפת הי' י"ו אמה והאבנט ל"ב אמה.

הדעת : בסידור שם : מוח הדעת.
ולהבין . . . והטעם הוא ידוע : בסידור שם.
למעלה : בסידור שם : יובן למעלה.
הארה : בסידור שם : ההאר'.
פרטיים : בסידור שם : פרטיין.
ע"פ ויקהל משה : סה"מ תקס"ז ע' פ.
והוא : בתו"א שם : הוא.
בדרוש מצנפת ואבנט : ראה אוה"ת דרושים לסוכות ע' א'תשכ.

והנה ענין זה דהשם שלם זהו עדיין רק בז״א לבד היינו הוא״ו הוא ו״ק דז״א וההה״א הוא מלכות דז״א ואף הוא מפרצוף דז״א עצמו כנודע בכוונת הלולב והאתרוג כו׳ וכסא הוא פרצוף המל׳, ועיין מענין וישב ד׳ מלך לעולם בת״א פ׳ מקץ סד״ה המגביהי לשבת שמגביה ההא ע״י היוד עליי׳ המל׳ במל׳ דא״ס כדי שיהי׳ לשבת ע״ד אגוסטוס יושב וזהו מעלת שיהי׳ הכסא שלם ע״ד בקי״ס נכון כסאך מאז באז ישיר שעי״ז נתישבה מלכותך וענין שיהי׳ הכסא שלם עיין בת״א ד״ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון כסא כס אלף פי׳ בחינת אלף אאלפך חכמה אאלפך בינה כו׳ ועיין בסידור ד״ה ביאור למ״ש בלק״א פנ״ב, ובמא״א אות ד׳ סעיף כ״ב שהיכל קדה״ק דבריאה נק׳ כסא למל׳ דאצי׳, וע׳ ד״ה ועשית ציץ וז״ל כסא הוא השראת המלך היושב על הכסא להיות ושכנתי בתוכם והיינו בבחי׳ כסא באלף שאלופו של עולם שורה משא״כ בהסתלקות האלף נעשה כס מלשון כסוי ובמא״א שם דהאלף מורה על כתר כו׳.

קיצור. השם שלם הוא בז״א והכסא הוא מל׳, ע״ד המגביהי לשבת, אגוסטוס יושב, נכון כסאך מאז, אז זהו שהאלף כתר מאיר בזיין המדות כ״כ בזח״ב פ׳ בשלח דף נ״ד ע״א וזהו כסא שלם דהיינו באלף וזהו אלופו של עולם, וזהו ענין אלף דאחד, המאיר בח״ת שהוא חכמה, גם אלף אותיות פלא, ועיין בלק״ת ר״פ צו ע״פ ואכלתם אכול בפירוש אשר עשה עמכם להפליא.

והנה נק׳ ו״ה מוחין הגם שהוא מדות* חו״ג אברהם ויצחק כו׳ רק שיש מדות שהם טבעיים והם בחי׳ קטנות שיכול להיות כל היום ויש שהוא בגדלות המוחין כמו בשעת התפלה שלבו מתלהט בהתבוננותו כו׳, וע׳ בבה״ז פ׳ בלק על המאמר שם דף ר״ג ע״ב ע״פ כי מראש צורים אראנו כו׳ וע׳ בסידור ע״פ השמים מספרים, מנהרין ומנצצן כו׳, ובזהר רישא דמלכא בחו״ג אתתקן וע׳ מזה בת״א בהביאור ע״פ ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר כו׳, והנה מל׳ נק׳ לב לבבתיני כו׳ (בגמרא בשבת פרק במה בהמה דף נ״ג ע״ב על המשנה זכרים יוצאין לבובין מאי לבובין אמר רב הונא תותרי ופרש״י תותרי שמחברין אותן בקשר שנים שנים שלא יברחו, מאי משמע דהאי לבובין לישנא דקרובי הוא דכתיב לבבתני אחותי כלה, ופרש״י קרבתני אצלך מחמת נוי מעשיך, והיינו קרבתני אצלך דוגמת שנים שנים, כי הקב״ה נק׳ איש וכנס״י נק׳ אשה, ועיין מזה בלק״ת בד״ה והיה לכם לציצית דרוש השני, וזהו לבבתני אחותי כלה, עיין מזה בלק״ת בשה״ש ע״פ לבבתני, וא״כ י״ל מה שהמל׳ נק׳ לב זהו ג״כ ע״ש בחי׳ זו, ועמ״ש בענין כל עיסקא דשבתא כפול בלק״ת ד״ה ראו כי ה׳ נתן לכם את השבת פ״א ופ״ה. קיצור לב ע״ד לבבתני דפירושו קרבתני אצלך והיינו כמ״ש לבני ישראל עם קרובו, תלים סי׳ קמ״ח, ועיין במד״ר פ׳ ואתחנן ע״פ אשר לו אלקים קרובים אליו ובמא״א אות קוף סכ״א קרבן קריבו דקב״ה בשכינתיה והי״ג העיר ממ״ש בזהר פ׳ צו דל״א ע״א וז״ל

ד״ה ועשית ציץ : תו״א תצוה פג, ב.
מדות : כ״ה בתו״א קאפוסט תקצ״ז. ובהוצאת קה״ת : מדת.

זה קרבן אהרן ובניו כו' ת"ח חייבין עלמא גרמין ליה לקב"ה לאסתלק מכנ"י כו' אתא אהרן כו' ועל ידיה מתקרבין תרוייהו כו' ואפ"ל דהיינו שאהרן גורם לקרב בחי' זה דהיינו ענין ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה, זה הוי' קוינו לו כו', וע' בת"א בד"ה ויהי בשלח פרעה אבל וירם קרן לעמו למעלה מבחי' הודו אלא להיות עם קרובו של עצמותו ומהותו כביכול ממש) שהלב הוא עיקר החיות והוא בנפש למטה בחינת נקודת הלב ממש שהוא עצמיות מהות הנפש משא"כ התפשטות כח הנפש בלבושים מחודומ"ע כו' הם מבי"ע שאינם אלקות גם שהם מבחי'* עה"ד טו"ר כו' (צ"ע אומרו משא"כ התפשטות כח הנפש בלבושים מחודומ"ע, ולמה לא הזכיר מענין עשר בחינות הנפש עצמה שהן עצמיות הנפש ולא לבושים מחודומ"ע כמ"ש בסש"ב, ובודאי אינן רק טוב ולא שמעורבים טו"ר וצ"ל דמ"מ הן מע"ס דבי"ע אבל נקודת הלב אפ"ל שרשה ממל' דאצי' הנק' לב וצ"ע) והנה עיקר גלוי הלב הוא להיות בבחי' פנימיות שתקבל מבחי' ישראל דלעילא פב"פ, כי הוא חייך מקור החיים מקור התענוגים, ארץ זבת חלב ודבש, יערי עם דבשי להתענג על הוי' (ע' במד"ר בשה"ש בפסוק נגילה ונשמחה בך בענין אין לנו חפץ טוב בעולם אלא אתה).

אך בגלות מצרים הוא בכל יום, שבכל לילה יורדת לבי"ע ותתן טרף לביתה, ונשארה הנקודה תחת היסוד (ע' מזה בלק"ת פ' במדבר בהביאור ע"פ במדבר סיני באהל מועד דרוש השני*.

יפול מצדך אלף כו' וימין מפיל רבבה אבל עמלק י"ל מבחי' כי אין חשבון ודעת שהרי ידע ומכוין למרוד בלי טעם וחשבון ע"כ צריך דוקא יד רמה שלמעלה מרבבות רמה ידך בל יחזיון וצ"ע בדרוש מלא עומסו דפ' ראה בג' ידות גרשון קהת כו' קידושא רבא.

מבחי' : בתו"א שם : בחי'.

כמ"ש בסש"ב : פ"ג. פי"ב.

השני : ע"כ נמצא בגוכי"ק.

יפול מצדך : נעתק מבוך 1114 קיד, ב גוכי"ק, בראש הע' בא ד"ה ובהגיע תור אסתר [שנדפס באוה"ת מגלת אסתר ס"ע ב'רצה]. ובצד ימין של העמוד נמצא ד"ה ואהרן וחור תמכו בידיו [שנדפס באוה"ת בשלח ס"ע תרצד]. ובאמצע העמוד בא קו ברוחב כל העמוד ומתחתיו נרשמו קטעים הבאים ואולי שייכים לפ' זכור.

בדרוש מלא עומסו : ראה סה"מ תקס"ח ע' שעב. אוה"ת ראה ע' תרמב. תרמו. תרמח.

בג' ידות גרשון קהת : לקו"ת נשא כא, ב. סה"מ תקס"ז ע' קצז. הגהות הר"פ ע' מו.

כי יד על כס ד ידות הם יד הגדולה ויד החזקה שכל א׳ כלול ב׳ והחמישי׳ לפרעה יד רמה נשאתי ידי ע׳ בפורים תקס״ד.

עמלק עמל ולא ראה עמל בישראל אתהפכא שם אין עושה עמלק מאומ׳ רק בנחשלי׳ אחריך א״כ לכן נצח דישראל לא ישקר רק יעקב תקע כף רגלו ע׳ לק״ת שמואל כי יעקב עבדי א״כ כו׳ שם עמל ומלק ההתחברות.

ג׳ מצות נצטוו הנה שום תשים עליך מלך קבלת עמ״ש ע״י א״כ כנז׳ בזכור תקס״ה לכן אח״כ עמלק המונע בחי׳ זו ע״כ להכרית הזריעה ואח״כ לבנו׳ מקדש פב״פ קיימא סיהרא וכו׳ וז״ש שמואל כה אמר כו׳ צבאו׳, כי שם זה בנו״ה ועי״ז הגלוי בבי״ע ע״ד אצי׳ כנז׳ בעצם היום הזה כו׳ צבאות דתקס״ה, ברבוא אומר צבאות כי רבוא בבחי׳ ע״י בחי׳ על ה׳ משם נמשך צבאות ושם הוי׳ מזכירי׳ על מאה ע׳ ש״א החלצו לצבא ויצבאו ומראו׳ הצובאו׳ עמוד׳ דשלמ׳ והתקשרו׳ נצח בכתר כי לא אדם והנצח זו . . . למנצח על השמיני׳ תמן נצח תמן*, וזהו צבאו׳ מכה״כ וי״ל ג״כ דזה ל׳ חיל ופקדו שרי צבאו׳ בראש העם כי והנצח זו בנין ירושלים כו׳ ויז נצחם כו׳ וז״ש שמואל ט״ו מאתים אלף רגלי, פקדתי ע׳ אלה פקודי חייב לפקוד כו׳ והיינו מחמת צבאות כי איהו בנצח איהי בהוד.

צ״ע בזכור תקס״ה נז׳ עמלק למטה מפרעה כנגד ד״ת, ובכי מחה תקע״ב נז׳ דעמלק נגד חי׳ שלמעלה מנשמה. ועצה נגד עמלק בשם נת׳ רק כי מחה כ׳ וקריא׳ פ׳ זכור ובזכור תקס״ג נת׳ יראה וי״ל דירא׳ שרשה מחכמה חי׳ כו׳. מאדמה לא יצמח עמל איוב ה׳ י״ל כי ע״י השפלות נפשי כעפר אין מקום לעמלק גם אדם לעמל דתורה יולד ועי״ז ג״כ ידחה עמל דסט״א.

השבעתי אתכם בצבאות או באילות ע׳ רש״י צביים ור״ל דנת׳ במ״א איך כי התלבשו׳ השכינה בע״ש הוא ע״י בחי׳ צבי או עפר האיילים לכן השבעתי אתכם בבחינות אלו שמשביעי׳ אותם בהמקור שמשם מקבלי׳ הם חיות.

נשי׳ במ״ע שהז״ג חיים דס״א ע״ב.

בפורים תקס״ד: תו״א מג״א צה, ג. סידור שער הפורים רפג, א.

לק״ת שמואל: להאריז״ל שמואל א, ג נמצאו האתוונות.

בזכור תקס״ה: ראה תו״א (וסה״מ תקס״ה) תצוה פה, א (ע׳ שפג).

צבאות דתקס״ה: תו״א (וסה״מ תקס״ה) בא ס, ב (ע׳ רז).

דתקס״ה, ברבוא . . תמן: אחרי תיבת דתקס״ה נרשם סי׳ עגול ועל צד ימין של העמוד נרשם ברבוא . . תמן.

ובזכור תקס״ג: סה״מ תקס״ג ע׳ קצט.

דנת׳ במ״א: ראה תו״א (וסה״מ תקס״ח) מגלת אסתר קטז, ג (ח״א ע׳ צ. ח״ב ע׳ תרצג).

פ' כי תשא

כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו לה' וגו' זה יתנו וגו' מחצית השקל וגו' הנה מרע"ה היה מז' רועים ונק' רעיא מהימנא והוא עד"מ כמו רועה המנהיג ומפרנס צאנו תמיד כך בחי' משה רעיא מהימנא הוא הזן ומפרנס בכל דור ודור לכללות נשמות ישראל שנק' בשם אמונה כי ישראל מאמינים בני מאמינים כי הוא ית' המחדש בטובו מעשה בראשית ובכל יום מהוה אותם מאין ליש אך מרע"ה בחי' דעת הוא הזן ומפרנס את האמונה שיהי' בחי' אמונה שלימה וכמ"ש ורעה אמונה שצריך לרעות ולפרנס את האמונה שתהא שלימה בדעת בחי' משה כנ"ל, וביאור הדבר כי בחי' האמונה היא בבחי' ממכ"ע וסכ"ע ובחידוש והתהוות העולמו' מאין ליש והתהוות כל העולמות אינם רק מבחי' מלכותו ית' לבד וכמ"ש יתברך שמך בפי כל חי תמיד לעולם ועד פי' בפי כל חי הם שרפים ואופנים וחיות הקדש עיקר השגתם ממקום חיותם והתהוותם בבחי' זמן ומקום שהוא בחי' תמיד לעולם ועד שאינה אלא בבחי' שמך לבד שהוא בחי' מלכותו וכדכתי' מלכותך מלכות כל עולמים והנה כתי' דבר מלך שלטון שבחי' מלכותו היא בחי' דיבור וכמ"ש בזהר מלכות פה כו' וכמשל מלך ב"ו שהנהגתו בכל המדינות שבמלכותו היא רק ע"י דיבורו ופקודתו של המלך כך כבי' עד"מ כל הנהגות עולמות עליונים ותחתוני' והתהוותם וקיומם מאין ליש הוא מבחי' דיבורו של הקב"ה כביכול וכמ"ש כי הוא אמר ויהי ואמר מאמר א' משמע שאינם רק מבחי' דיבור א' ולכן כולא קמי' כלא ממש חשיבי ובטלים ממש במציאות לגבי מהותו ועצמותו ית' דלית מחשבה תפיסא בי' כלל ואתה הוא קודם שנברא כו' ולכן כתי' אתה הוא ה' לבדך וגו' שאינו בגדר עלמין כלל לא בגדר ממלא ולא בגדר סו . . . הוא עיקר הדעת את ה' אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו וביטול כל העולמות במקורם.

כי תשא את ראש בני ישראל וגו' זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה' וצ"ל מ"ש ב"פ מחה"ש גם מ"ש כל העובר על הפקודים וארז"ל בירושלמי כל מאן

כי תשא: נעתק מבוך 1136 רסד, ב גוכי"ק — ראה תו"א תשא קיא, א.
כי תשא: נעתק מבוך 736 קא, ב. ראה אוה"ת תשא ע' א'תתכב.
וארז"ל בירושלמי: שקלים פ"א ה"ו. ראה אוה"ת תשא ע' א'תתלא.

דעבר על פקודיא כי רמ"ח פקודין רמ"ח איברים דמלכא ופ' זו נא' אחר חטא העגל שעברו על כל המצות ומ"מ יש להם תיקון ונשיאת ראש ע"י מחצה"ש. והנה בילקוט בישעי' ע"פ וישח אדם וישפל איש הביא בשם פסיקתא וישח אדם אדם אלו ישראל שנא' ואתה * צאני צאן מרעיתי אדם אתם וישפל איש זה משה שנאמר כי זה משה האיש אמר משה לפני הקב"ה יודע אני ששחו ישראל להעגל והושפלתי (כמארז"ל ע"פ לך רד רד מגדולתך כו') ואל תשא להם (זהו סוף פסוק דוישח הנ"ל) כ"א למענך וזהו כי תשא את ראש בנ"י עכ"ל וצ"ל מהו כ"א למענך מה נוגע למעלה ענין הגבהת ונשיאת הראש בנ"י. והנה כתי' החכם עיניו בראשו, וידוע הקושיא בזהר וכי אן אתר עיני דב"נ וכי הכסיל עיניו ברגלו ויש ע"ז ב' פי' הא' בת"י שפי' חכימא מסתכל ברישא מה דעתיד למיהוי בסופו וכמארז"ל איזהו חכם הרואה את הנולד וזהו החכם עיניו בראשו שמסתכל בראשית כל דבר הסוף ממנו וזה גורם יראת חטא כמארז"ל הוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסידה כי לכאורה כשבא לקיים המצוה הרי יש בה טורח ויגיעה עצומה אבל כשמסתכל הסוף ממנה איך שזהו רצה"ע ב"ה ויזכה עי"ז לחיי עוה"ב ע"כ מקיימה בשמחה כו' וכמו"כ בעבירה שיש בה אתכפייא עצומה לכוף יצרו הרע כו' אבל כשמסתכל הסוף ממנה איך שהוא מר ממות עי"ז בקל הוא מונע א"ע כו' וכ"ז הו"ע החכם עיניו בראשו, ופי' הב' הוא מ"ש בזוהר דתנן לא יהך ב"נ בגילוי דרישי' ד"א בגין דשכינתי' שרי' על ראשי' וזהו החכם עיניו בראשו שכל עיניו ומילוי הוא בההוא דשרי על ראשו וכמ"ש בתניא פל"ה והיינו ע"ד כי ה"א מתהלך בקרב מחניך להצילך ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך וכמו"כ ענין החכם עיניו בראשו שכל עיניו ומילוי הוא כדי לקיים הארת השכינה דשרי על ראשו אלא ולא יהי' ושב מאחריך כו' ונמצא שהשכינה נק' ראש, וכמו"כ פי' במד"ר ע"פ ראיתי והנה מנורת זהב זהו ישראל שהי' בגלות בבל וגולה על ראשה גולה ל' גלות שהגלות הוא על ראשה ג"כ דהיינו השכינה מקור נש"י נק' ראשה כי גלו לבבל שכינה עמהם וזהו וגולה על ראשה נפה"א וגאולה על ראשה (שמוסיף א' בתיבת וגולה) כמ"ש ויעבר מלכם לפניהם והוי' בראשם וכתי' גואלינו הוי' צבאות דהיינו שיהי' הגאולה בהשכינה שנק' ראשה וזהו וגאולה על ראשה אך לב' הפירושי' נק' שכינה ראשה ועפי"ז יובן ג"כ ענין כי תשא את ראש בנ"י דקאי ג"כ על השכינה שהוא בחי' ראש ומקו' נש"י.

רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא: בתניא פכ"ג ובתיקוני. ראה ת"ז ת"ל (עד, סע"א). ובאגה"ת רפ"א בזהר וראה זח"א קע, ב.

ואתה: ביחזקאל לד, לא ואתן.

הקושיא בזהר: בלק קפז, א.

איזהו חכם: תמיד לב, א. ראה אוה"ת תשא ע' א'תתלג.

ולהבין הענין הנה ארז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש ופי' המגיד נ"ע כי המתפלל על החיסרון שיש לו ברו"ג א"צ להתפלל על החיסרון שבו לבד כ"א שצריך לידע שבחטאו גרם חיסרון זה למעלה בהמקור דהיינו בהשכינה שהיא מקור נש"י וממילא נעשה אח"כ החיסרון אצלו ג"כ וע"כ צ"ל עיקר כוונתו בתפלה שיומשך ויתמלא החיסרון שלמעלה בהמקור וממילא אח"כ ישלם אצלו ג"כ וזהו מתוך כובד ראש פי' שיתפלל על הכובד והחיסרון שיש למעלה בבחי' ראש ומקור נש"י. וראי' לדבריו הק' ממה שארז"ל בזמן שאדם מצטער על החיסרון שלו למטה יש ג"כ כביכול אותו החיסרון למעלה בשכינה ולכן קלני מראשי כו' אך צ"ל מה שייך למעלה ענין חיסרון, הנה כתי' תחת אשר לא עבדת את ה"א בשמחה ובטוב לבב מרוב כל ועבדת את אויביך בחוסר כל פי' מרוב כל הוא בחי' כי כל בשו"א ותרגומו דאחיד בשמיא וארעא דהיינו כי שמים פי' הוא בחי' סוכ"ע וארץ הוא בחי' ממכ"ע ולכן נק' כל ל' כללות שכולל כללות המשכות מבחי' שמים דהיינו מכל המדות גם מנ"ש בינה גימט' כל ומשפיע הכל בבחי' ממכ"ע וז"ש כל הנק' בשמי וארז"ל עתידים צדיקים דיתקריין בשמא דהוי' והיינו שבחי' ומדת כל הם קוראים וממשיכים בבחי' שמי ממכ"ע וזהו מרוב כל שבחי' כל מאיר ברבוי בבחי' מל' ממכ"ע וממילא נמשך מבחי' מל' למטה ריבוי השפעה ברו"ג וזהו תחת כו' מרוב כל ועבדת את אויביך בחוסר כל שהשעבוד נמשך מצד חוסר כל שנחסר ונסתלק בחי' כל מלהאיר בבחי' מל' ממכ"ע וכמ"ש ואני בתוך הגולה על נהר כבר דהנה כתי' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן עדן הוא מקור התענוגים בחי' סוכ"ע ונהר הוא המשכה וגילוי שנמשך מבחי' עדן בגן שהוא בחי' ממכ"ע והמשכת נהר הוא ע"י קיום התו"מ כמ"ש ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה לעבדה ע"י רמ"ח מ"ע כו' ונהר יחרב ויבש יחרב בב"ר ויבש בב"ש והו"ע בחוסר כל הנ"ל וזהו ואני מל' בתוך הגולה על נהר כבר פי' שמקבלת ממה שכבר הי' בה נהר משא"כ עתה יחרב ויבש ואין הפי' שנחרב לגמרי עד שאין ניכר שהי' נהר כלל כ"א שאין בו ריבוי מים ומ"מ נשאר בו רשימו ומעט מים וניכר שהוא נהר כבר וזהו קלני מראשי קלני מזרועי ופרש"י ראשי כבד עלי והיינו כי ראשי וזרועי הוא מקום הנחת תפילין דמארי עלמא כמ"ש שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך כי התפילין הוא המשכת מבחי' סוכ"ע בממכ"ע והיינו ריבוי אור בע"ס שהוא ראשו וזרועו כא' ולכן ארז"ל תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו ומי כעמך ישראל כו' ור"ל שנש"י ע"י קיום מצות תפילין והוקשה כל התו' לתפילין ע"ז הם ממשיכים התפילין דמארי עלמא ומוסיפין ריבוי אור וכח גדול בהע"ס אבל

ולהבין הענין . . אין עומדין: ראה ד"ה זה באוה"ת — כרך — מארז"ל — ענינים.

ופי' המגיד: או"ת ר"פ ויגש. וראה שם אגדות חז"ל ד"ה אין עומדין (קח, סע"ג — הוצאת קה"ת): שם בסוסו ד"ה אל תעש (קטו, ד). לקו"א להה"מ (בהוצאת קה"ת) סי"ב. לקו"ש חכ"ג שיחה לפ' מטו"מ.

כשאין עורש"מ אזי כבי' כתי' צור ילדך תשי שמתישין כח שלמעלה מצד שנעשה מיעוט האור (היפוך מבחי' תפילין) ואזי קלני מראשי קלני מזרועי כאלו ראשי וזרועי כבידין מלהיטיב עמהם כי מצד החיסרון ומיעוט האור שנעשה בשכינה שהו"ע בחוסר כל הנ"ל וזהו אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש שצ"ל ממארי דחושבנא להתבונן על הכבדות שנעשה בראש שהוא השכינה מחמת חטאתינו והכבדות הוא מצד חיסרון שנחסר בחי' כל וצריכים להתפלל ע"ז מעומקא דלבא במס"נ ממש בק"ש שיומשך ויתמלא החיסרון בשכינה בחי' ראש ומקור נש"י שיהיה מרוב כל ושיומשך בה בחי' נהר היוצא מעדן בריבוי ושפע גדול וזהו"ע סמיכות גאולה לתפלה בסיום וסוף הק"ש כי התפלה היא בחי' מל' כמ"ש ואני תפלה וסמיכות גאולה לתפלה הוא המשכת הגילוי מבחי' סוכ"ע במל' ע"י בחי' כי כל בחי' צדיק חי העולמים וכמ"ש אמרו צדיק כי טוב וזה שארז"ל ע"פ והטוב בעיניך עשיתי שסמך גאולה לתפלה ולכן סמכו רז"ל בברייתא מיד אחר המאמר דאין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש שהוא מצד בחוסר כל אין עומדין להתפלל אלא מתוך שמחה ש"מ דהיינו ע"י שש"מ יומשך להיות מרוב כל וזהו ח"א וגלה על ראשה כ"ע כובד ראש שהוא החיסרון בשכינה בחי' בחוסר כל וח"א וגאולה על ראשה כענין סמיכות גאולה לתפלה כנ"ל. ואדמו"ר נ"ע פי' אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש דקאי על נה"א כי הנשמה נק' ישראל לי ראש דהנה כתי' שמע ישראל ה"א הוי' אחד ואהבת וצ"ל איך שייך ציווי על אה' גם צ"ל למה כתי' ב"פ הוי' והול"ל הוי' אלקינו אחד והענין כי ה"א זהו שורש ומקור נש"י שעבמ"ח וכדי שיהי' אלקינו בחי' מח' ע"י עלמין סתימין מקור נש"י צ"ל תחילה שם הוי' צמצום והתפשטות כו' הוי' אחד הנה הדלי"ת רבתי דאחד הוא הדיבור עליון שהוא מקור החיות להעולמו' ומלאכים כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם וארז"ל ע"פ ועוף יעופף ועוף זה מיכאל יעופף זה גבריאל ולכן כדי שיהי' בחי' דיבור ה"ע עדאת"ג הוצרך להיות עוד שם הוי' שהו"ע צמצום והתפשטות המשכה והתפשטות וזהו הוי' אחד והנה כמו למשל באדם הדיבור יוצא לחוץ ונעשה נפרד אבל המח' היא פנימי' שמתאחדת בתכלית עם האדם כמו"כ למעל' בחי' עלמין סתימין מתאחד בתכלית עם אלקותו ית' וז"ש בנים אתם כו' דכמו הבן לפי שהוא חלק מהאב יש לו בטבע אה' וביטול לאביו כך נש"י שנמשכו מבחי' מח' על' ע"כ יש להם אה' עצמיות לאלקו' כמ"ש כי נר הוי' נשמת אדם והאה' הוא בבחי' ביטול במציאות ליכלל באוא"ס ב"ה כי ברא כרעא כו' כמו הרגל שבטל להראש והנה בחי' נשמה שנמשכה מבחי' מח' עליונה נק' ישראל לי ראש כי המח' היא בראש והנה כשבחי' ישראל לי ראש מאיר באדם אזי יוכל להיות תמיד בבחי' אה' וביטול לאוא"ס ב"ה אבל הנה כתיב כי עוונותי עברו ראשי

ואדמו"ר נ"ע פי': ראה באוה"ת — מארז"ל שם.

ישראל לי ראש: דרך מצותיך (מצות ציצית) טו, ב בשם הזהר. וראה שער הפסוקים וישלח לב, כט. ספר הליקוטים ויחי מז, כח. מח, ב.

כמשא כבד יכבדו ממני עוונותי הם עוונות שאדם דש בעקביו כמ"ש עון עקבי כו' וגם ל' מעוות שהוא מה שנעשה התקשרות בתאות ותענוגים גשמי' אפי' דהיתר כ"ז גורם להיות עברו ראשי שלא יאמר ישראל לי ראש בהגוף ואז הוא רחוק מאהוי"ר מאד כו' וזהו"ע כובד ראש שע"י העוונות נעשה כבדות בראש שהוא הנשמה שנמשכת מבחי' מח' שנק' ישראל לי ראש שלא תוכל להאיר בהאדם ולכן צ"ל כל עיקר התפלה שלא יהי' כובד ראש כ"א שיתגלה בו הנשמה בחי' ישראל לי ראש, והנה לפי' המגיד נ"ע ענין אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש זהו"ע תשו"ע אבל לפי' אדמו"ר נ"ע הו"ע תשו"ת והמ"י, וזהו כי תשא את ראש בנ"י שלא יהי' כובד ראש כ"א שיהי' הגבהה ונשיאות ראש שהוא בחי' מקור נש"י שנק' בשם שכינה וממכ"ע ע"ד מ"ש וירם קרן לעמו ישראל כו' כי הודו על ארץ ושמים שהמשכות חיות לכל העולמות הוא רק בחי' הודו וזיו לבד אבל ישראל יש להם רוממות קרן שנמשך בהם הגילוי מעצמותו ומהותו ית' הסוכ"ע וזהו"ע כי תשא את ראש בנ"י כו'.

ועתה צ"ל ענין למענך עשה וזהו כי תשא את בנ"י דצ"ל כי הגבהת ונשיאות ראש דנש"י נוגע בו רק בבחי' ראש ומקור נש"י שנק' בשם שכינה וממכ"ע אבל מה נוגע זה להקב"ה בעצמותו ומהותו ית', הענין דכתי' וישח אדם וישפל איש וארז"ל במשנה בגמ' סוטה וישח אדם אלו ישראל וישפל איש שונאו של הקב"ה שנא' ה' איש מלחמה הרי ששפלותן של ישראל גורם שפלות כבי' בבחי' ה' איש מלחמה כו' וביאור זה דהנה ארז"ל משה אמר האל הגדול הגבור והנורא אתא ירמי' ולא אמר הנורא גוים מרקדין בהיכלו והוא שותק אי' נוראותיו דניאל לא אמר הגבור בנ"י משתגרין בקולרין אי' גבורותיו אתו אנשי כנה"ג והחזירו הדבר ליושנו הן הן נוראותיו הן הן גבורותיו שכובש את יצרו ונושא א"א למכעיסיו וצ"ל מה שמשה אמר והם לא אמרו ואנכה"ג החזירו מטעם הן הן נוראותיו כו' והענין דארז"ל ע"פ לך ה' הגדולה זה קי"ס והגבורה זה מכ"ב והת"ת זהו מ"ת גדולה היא מדת חסד עליון וכשמאירים המדות עליונות בהתגלות אזי ממדת חסד עליון נמשך קי"ס וע"י מדת הגבו' הי' מכ"ב וממדת הת"ת הי' מ"ת שהי' התגלות אלקות מאד פב"פ דבר ה' כו' והנה הגלות נק' בשם עיבור ושינה שמדות הם בבחי' העלם דהנה כשהמדות עליונות הם בהתגלות דהיינו שהנהגות העולמות הם ע"י המדות דוקא כי ההשפעה מאא"ס ב"ה נמשך ע"י המדות אזי יש התגלות אלקות בעולמות אבל בזה"ג המדות הם בבחי' העלם דהיינו שמסתלק הארתו ית' מהמדו' והנהגת העולמות הוא שלא ע"י המדות כ"א שנשפע החיות מלמעל' מהמדות מבחי' לאו מכאמ"כ זהו נק' עיבור ושינה ואעפ"י שהשפעה נמשך ממקום עליון ביותר מ"מ למטה בהעולמות נעשה חושך והסתר אלקו' לגמרי כי התגלות אלקות בעולמות אא"ל כ"א ע"י המדו' והנה כתי' אני ה' לא שניתי שבאמת אין שום שינוי לפניו ית' בין קודם זמן הגלות לאח"כ שכמו שהוא ית' מנהיג העולם קודם זמה"ג כן אח"כ ממש רק החילוק בין כשהנהגה הוא ע"י המדות שאזי יש גילוי אלקות לבין כשההנהגה שלא ע"י המדות כנ"ל והנה מרע"ה אמר

הגדול הגבור והנורא ופי' שאז הי' מאירים המדות בהתגלות והנהגת העולמות הי' רק ע"י המדות וכנ"ל שמבחי' גדולה הי' קי"ס וממדות גבו' מכ"ב כו' אבל ירמי' ודניאל שהי' בזה"ג שהמדו' הם בבחי' עיבור ושינה שאין מאיר הארתו ית' בהמדו' לכן לא אמרו הגבור והנורא וזהו אי' נוראותיו אי' גבורותיו פי' שהם בבחי' עיבור והעלם בבחי' איה שהוא ג"ר כח"ב ואנכה"ג החזירו הדבר ליושנו הן הן גבורותיו פי' שיש מדות עליונות יותר שלמעלה מהשתל' לכן אעפ"י שהמדות דז"א הם בבחי' עיבור ושינה מ"מ ההנהגה ע"י מדות דא"א וזהו הן הן גבורותיו שכובש יצרו ונושא א"א למכעיסים, ועתה יובן מה שפי' רז"ל הפסוק וישח אדם וישפל איש שהוא בחי' הוי' איש מלחמה דהנה כתי' כי לא אדם הוא וכתי' אל אנכי ולא איש והיינו עצמותו ומהותו ית' דלאו מכאמ"כ אך שמצד מדותיו ית' נק' בשם איש וזהו הוי' איש ולכן כשוישח אדם אזי כבי' וישפל איש איש דוקא כי הגלות שהוא עיבור ושינה נוגע רק בהמדות שהוא בחי' איש אבל לא למעלה מהמדות ובכ"ז יובן מ"ש בילקוט על ענין כי תשא את ראש בנ"י למענך עשה כי זה נוגע גם בהקב"ה עצמו שלמעלה מבחי' שכינה מקור נשמות ישראל.

ראה קראתי בשם, בת"י שם טוב, עמ"ש בד"ה ואלה שמות בנ"י סעיף יוד בפי' ועשיתי לך שם כשם הגדולים, כי הנה הצדיקים שמן קודמן ושמו מרדכי, כי הם מקדשי שמך בת"א בד"ה אוסרי לגפן שממשיכים מבחי' אתה קדוש בבחי' ושמך קדוש, והמשכה זו י"ל מעין מ"ש לע"ל ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד דפי' ושמו אחד שיהיה נקרא כמו שנכתב ולא יכנף עוד כו' ועד"ז נאמר אשר הלכו אלקים כו' ולשום לו שם כי יש ב' הנהגות (יד ושם טוב מבנים כו') האחד ע"ד המחדש בטובו בכל יום תמיד מע"ב שזהו בא בהסתר והעלם ושרשה מחיצוניות או"א הב' ע"ד גילוי כמו קי"ס, זהו ולשום לו שם, וזהו טוב שם משמן הטוב, שכדי שיהי' ושמו אחד שיהי' נקרא כמו שנכתב צ"ל תחלה הוי' אחד ר"ל חיבור סוכ"ע וממכ"ע היינו ב' ההויות שלפני יג"מ שהוא ע"ק וז"א, לכן זהו טוב משמן הטוב שהוא חכמה

קראתי * בשם, טוב שם ע"ד בזאת יתהלל המ' גבוה מז"א, בד"ה ואלה שמות בנ"י בד"ה ויטע אשל, ומ"ש ע"פ זית רענן כו' קרא שמך, בד"ה ואתה תצוה סעיף ז', שמן תורק שמך, מענין ונקראה בשם.

ראה קראתי בשם : נעתק מבוך 1072 שה, א גוכי"ק.
ואלה שמות בנ"י : אוה"ת שמות ע' לא.
קראתי : נכתב בריש העמוד.

עילאה כו', והצדיקים ע"י מס"נ הם מקדשי שמך וממשיכים בחי' טוב שם, לכן נמשך בהם ג"כ מבחי' זו וזהו ועשיתי לך שם, וזהו ג"כ ענין ושמו מרדכי, דומין לבוראן כו' (גם קראתי בשם ויקרא ה' ה' כו') ועמ"ש בזה ע"פ ששה משמותם על האבן האחת שארז"ל במד"ר בקהלת ע"פ זה דף ק' דהיינו אשר טוב שמותן של השבטים שנשא אהרן על לבו ובכתפות האפוד יותר משמן המשחה שנמשח בו אהרן, וכענין כתר שם טוב שלמעלה מכתר כהונה, ושם פי' כי שמן המשחה זהו המשכה מלמעלה למטה אכן שמותן של י"ב שבטים שהם נגד י"ב בקר דבריאה הנה זהו הבירור ממה שנפל בשבה"כ מעולם התהו, גם כי הם מבחי' אבן ישראל ששרשה גבוה מאד כי מאבנים טובות נעשה הכתר כמו מט"ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל שהם האותיות התפלה הנק' אבנים והכתר הוא טוב משמן הטוב שהוא חכמה עילאה, וכפשוטו ע"ד מ"ש במד"ר ר"פ לך לך ר"פ ל"ט ושמך מתגדל בעולם, וזהו לריח כו' שמן תורק שמך כו', ע"ש, או מה שנעשה מרכבה כו' גם שמו אברהם מורה על גילוי אב רם בבחי' ה' תתאה כו', או ע"ד כל הנקרא בשמי, ופרש"י שיהי' שמם הוי' היינו שיאיר בהם ש' הוי' ממש, ע"ד שמאיר באצי' להיות איהו וגרמוהי חד, כמ"כ יאיר בנשמות וזהו ענין קדוש הוי' צבאות ועתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש ע' הפי' באג"ה סי' י"ז ד"ה נודע דבאתעדל"ת, או ע"ד והמשכילים יזהירו כו' ככוכבים, ובכוכבים נאמר לכולם שמות יקרא תלים קמ"ז וכתי' לכולם בשם יקרא ישעי' ססי' מם, וזהו ראה קראתי בשם בצלאל, שנמשך בו בחי' שם טוב, מבחי' ולשום לו שם, שזהו הנקרא טוב שם, האיר בחי' זו בבצלאל.

קיצור. ענין קראתי בשם, ע"ד ועשיתי לך שם, מעין ולשום לו שם, ישראל מקדשי שמך, טוב שם משמן הטוב, מעין ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, באברהם לך לך ועי"ז ושמך מתגדל, כל הנקרא בשמי, עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, והמשכילים יזהירו כו' ככוכבים, ובחי' זו מבחי' טוב שם האיר בבצלאל וזהו קראתי בשם.

שמשון ע"ש כי שמש ומגן א"כ האיר בו בחי' זו ולכן הי' גבור ע"ד ישיש כגבור כמ"כ בצלאל האיר בו בחי' בצל אל, א"כ קראתי בשם ע"ד כי כל בשמים ובארץ במד"ר ר"פ תרומה כל מה שיש למעלה יש למטן כו' וכמו אש נלקח מאש שלמעלן, כן בצלאל שם לבחי' יסוד כו'.

ב) זהר ר"פ בראשית דף ב' סע"א לכולם בשם יקרא, כגוונא דא ראה קראתי בשם אדכרנא שמי לאתקיימא, בצלאל על קיום אשלמותיה, ור"ל דפי' לכולם בשם יקרא היינו מ"ש ראו מי ברא אלה, אשר מי אלה זהו שם אלקים, ועי"ש זה נתהוו יעו"ש, א"כ הפי' שע"י שם זה דבחי' מי אלה שהוא

מט"ט קושר כתרים: ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ד בתחלתו.
איהו וגרמוהי חד: ת"ז בהקדמה (ג, ב).

שם אלקים עי"ז המוציא במספר צבאם, כמ"כ הפי' ראה קראתי בשם בצלאל, ופי' במק"מ שם דשם אל שבבצלאל הוא המסייע לבצלאל, ואפ"ל לפ"ז אדכרנא שמי ע"ד אשר אזכיר את שמי, דהפי' י"ל שיהי' תוספת אור ע"י יסוד ז"א במ' הנקרא שמי כמ"ש בלק"ת בד"ה והיה ביום ההוא יתקע בש"ג, ספ"ב, ובד"ה ששים המה מלכות דרוש השני פ"ג, וע' רע"מ פ' עקב דרע"א א', ובפי' הרמ"ז לשם, ועמ"ש בד"ה והיה לכם לציצית בפי' למען תזכרו שתהיו בבחי' זכרים ומשפיעים כמ"כ פי' אשר אזכיר את שמי ובענין ושמי הוי' לא נודעתי להם, לא הודעתי אין כתיב כאן אלא לא נודעתי היינו ע"ד הוא ושמו אחד, ועמ"ש כה"ג בפי' זכור את יום השבת, וזהו ג"כ אדכרנא שמי, וזהו ראה קראתי בשם, היינו ההמשכה מבחי' עצמיות בהשם, בחי' אזכיר את שמי ועד"ז הפי' ויקרא הוי' הוי' כו', ע' בת"א בד"ה וירא ישראל בפ' בשלח ובד"ה שובה ישראל, הראשון פ"ד.

קיצור. קראתי בשם ע"ד אזכיר את שמי, לא נודעתי, למען תזכרו, זכור את יום השבת.

ג) **זח"ב** תרומה דקנ"ב סע"א, בצלאל הוה ידע חכמתא לצרפא אתוון דאתבריאו בהו שמיא וארעא, ופירש באו"ת מהמגיד נ"ע ר"פ תצוה, וז"ל המשכן היה החיות של כל העולמות (עד"מ יריעות המשכן הם חיות לבחינת נוטה שמים כיריעה וע' מזה במדרש רבה ר"פ תרומה פל"ג ושם ולא עוד אלא שחביבין כל מה שלמטן משל למעלן כו' ע"ש וקאי על המשכן, ובפ' נשא פי"ב דרמ"ט ע"ג ד"א את המשכן שהוא שקול כנגד העולם) ויובן עד"מ הנשמה הוא חיות הגוף והנשמה בעצמה אין לה תמונה (ע' בסש"ב פנ"א) רק אנו מכנים אותה בשם הגוף זו חיות היד או הרגל (וע' פרדס שער הנשמה) ואפילו בצלאל שעשה המשכן שהוא חיות העולמות הוצרך לידע האיך להכניס החיות בהעולמות והוצרך לידע האותיות שנבראו בהם העולמות וכל מה שיש בעולמות היה במשכן עכ"ל. ועל חכמתא דא אתבני משכנא על ידיה, וז"ש ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת כמו שבריאת העולמות הי' ע"י ג' בחי' אלו, שנאמר בחכמה יסד ארץ כו'. ואתבריר מכל עמא דישראל, ואפ"ל ע"ד בבריאת העולמות נאמר בתורה ואהיה אצלו אמון, היינו אומן, כמ"כ במלאכת המשכן היה בצלאל האומן, ובמד"ר בראשית ס"פ כ"ז משל למלך שבנה פלטין ע"י אדריכל כו' ובפרדס ערך אדריכל הוא המ' כי כמו שהאדריכל הוא האומן הגדול כו' כן המ' כו', ובמלאכת המשכן היה בצלאל האומן, דהיינו יסוד, כי המשכן הוא נשמת וחיות העולמות ע"כ צ"ל האומן יסוד ע"ד מכל מלמדי השכלתי שהרי מצד בריאות העולם הוא בחי' העלם אבל המשכן הוא להיות גילוי ועד"ז ארז"ל גדולים מעשה צדיקים ממעשה בראשית וקאי על המשכן בפ"ק דכתובות

והי' לכם לציצית: לקו"ת שלח מה, ב.

ועמ"ש . . זכור: ראה לעיל ע' ב'תתקצד.

שובה ישראל הראשון: לקו"ת דרושים לשבת שובה סה, א.

דף ה' סע"א, ומבואר מזה בלק"ת פ' נשא בביאור ע"פ נשא בענין מקדש אד' כוננו ידיך, וכמו דאתבריר לעילא הכא בעא קודב"ה דיתבריר לתתא, וזהו כעין משארז"ל פ"ט דברכות דנ"ה ע"א אין מעמידין פרנס על הצבור אא"כ נמלכין בצבור שנאמר ראו קרא ה' בשם בצלאל כו', לעילא כתיב ראה קראתי בשם בצלאל, לתתא ראו קרא ה' בשם בצלאל, י"ל ע"ד עין בעין יראו שיש ב' בחי' עין מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט ע' בסידור בד"ה ששת ימים תאכל מצות, ובצלאל מחבר ב' בחי' עין ע"ד מ"ש בפירוש לעשות הישר בעיני ה', וכמ"ש עיני ה' אל צדיקים, וכמ"ש בענין המשכן שלש פעמים בשנה יראה כו', ולכן נאמר בו ב"פ ראיה ראה קראתי, ראו קרא כו'.

קיצור. ענין יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהם השמים והארץ, שהם כגוף לנשמה לגבי המשכן, בבריאת העולם המ' אדריכל, ובהמשכן האומן בצלאל שהוא צדיק יסוד עולם, ידי יסדה כו' ובמשכן כוננו ידיך ב' ידות חיבור יחו"ע ויחו"ת כנשמה עם הגוף, ראה ראו ע"ד עין בעין יראו, לראות בשתי עיניו, הישר בעיני ה'.

ד) ושמיה ברזא עילאה אקרי הכא בצלאל, בצל אל, י"ל ע"ד מ"ש במדרש תלים רסי' נון ע"פ אל אלקים ה' דבר ויקרא ארץ, למה הזכיר שמו של הקב"ה ג' פעמים ללמדך שבשלשה שמות הללו ברא הקב"ה את עולמו, כנגד שלש מדות שבהן נברא העולם ואלו הן החכמה והדעת והתבונה חכמה מנין שנאמר ה' בחכמה יסד ארץ, תבונה כונן שמים בתבונה דעת בדעתו תהומות נבקעו, וכן הוא אומר כי אנכי ה' אלקיך אל קנא הרי שלש כנגד שלש שבהן נברא העולם כו' שבהן נתנה התורה עכ"ל וכמ"כ המשכן נעשה בג' דברים אלו בחכמה ובתבונה ובדעת כמ"ש במד"ר ויקהל פמ"ח, וכיון שבצלאל* נאמר ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה כו' וכן היה יודע לצרף כו' כנ"ל ע"כ נקרא בצל אל בחי' אל אלקים ה' שהם נגד החכמה והתבונה והדעת וכנ"ל, ולפ"ז אל הוא כנגד החכמתא, וכן נזכר במ"א אל הוא נהירו דחכמתא, ועמ"ש ע"פ ויקרא שם המקום פניאל כו'.

קיצור. בצל אל, ע"ד אל אלקים ה' דבר, כנגד חב"ד כו'.

ומאן איהו דא צדיק (יסוד) דאיהו יתיב בצל אל ההוא דאקרי אל עליון, ע' בזח"א פ' לך דפ"ז א' ע"פ לאל עליון קונה שמים וארץ דקאי על הבינה, וע' בלק"ת סד"ה וידעת היום דרוש השני ספ"ד בענין והנורא אל עליון להיות המשכת והנורא שהוא ת"ת המחבר חו"ג מבחי' אל עליון ומבחי' ישת חשך סתרו כו', מפרש על עליון הוא כתר דפי' עליון ע"ד סוכ"ע שהוא קדוש ומובדל כו', וכן פי' בד"ה לבאר ענין המסעות פ"ג בענין אל עליון גומל חסדים טובים,

---

שבצלאל: אוצ"ל שבבצלאל.

ויקרא . . פניאל: ראה אוה"ת וישלח תתעת, ב.

בד"ה לבאר ענין המסעות: לקו"ת מסעי צ, ד.

ואע"פ שבזהר פירש דהיינו בינה, הכל אחד כי התגלות עתיק הוא בבינה כמ"ש כה"ג בסוף ביאור דמזוזה מימין בענין שמו הגדול יעו"ש וזהו דבחי' צדיק יתיב בצל אל עליון כי ענין ונתתי שלום בארץ שהיסוד מחבר המשכת אור א"ס ב"ה ממש בבחי' מ' מקור דבי"ע וכמ"ש ואולם חי אני וימלא כבוד ה' כו' ועיין בזהר ויחי דף רמ"ה ע"א, וע' בזהר ויצא דקנ"ו ע"ב ע"פ וישכב עמה בלילה הוא, הוא ודאי כו' ועבד הלוי הוא כו' והיינו ע"י צדיק שממשיך מבחי' הוא וע' בזהר תרומה דקמ"ו סע"ב ישקני ההוא דסתים כו' ובפ' בראשית ד"ו סע"א ע"פ ובניהו בן יהוידע בן איש חי דקאי על יסוד שנק' חי ונק' רב פעלים, שממנו נמשכים הנשמות ומלאכים, מאן אתר נפיק הדר אמר מקבציאל, דרגא עילאה דעין לא ראתה, שהיא הבינה הנק' העוה"ב שעז"נ עין לא ראתה וכו' ומ"ש במ"א שיוסף שהוא יסוד נק' יתום מאמו זהו בזמן שאין בהמ"ק קיים שעז"נ ונהר יחרב ויבש כו', וע' זח"ב תרומה דקס"ו סע"ב.

קיצור. פי' שהצדיק יסוד, יושב בצל אל היינו בחי' אל עליון בינה שמה התגלות ע"ק סוכ"ע ולכן נק' בינה העוה"ב עין לא ראתה כו', ומשם מושך יסוד השפע להשפיע למ' מקור בי"ע וזהו ענין ונהר יוצא מעדן כו'.

ה) **וזהו** ענין בצל אל, צל הוא בחי' מקיף ע"ד בצל סוכה כמ"ש במ"א ע"פ כתפוח כו' בצלו חמדתי וישבתי כו' וצ"ל צלתה מרובה מחמתה שהוא למעלה מבחי' שמש ומגן כו', וזהו ג"כ ענין ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך בד"ה ביום השמע"צ שמאלו תחת לראשי, פ"ד, וע' מענין סוכות סד"ה האזינו השמים, דרוש הראשון שזהו ענין אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת ע"ד אהיה כטל כו' וכן בתורה תזל כטל אמרתי וה"ע ואשים דברי בפיך ובצל ידי כו' וע' בד"ה האזינו השמים, דרוש השלישי פרק ו' בענין וסוכה תהי' לצל יומם, ושם ג"כ מענין בצלאל, בצל אל כו', ובד"ה ושאבתם מים בששון דרוש הראשון ספ"ב, אך הוא בן אורי ר"ל שמאיר ג"כ בבחי' אור פנימי כי מתחלה הוא צל ומקיף ועי"ז אח"כ מאיר בבחי' אור פנימי וכמו ע"י צל סוכה נמשך אח"כ בשמע"צ בבחי' פנימיות וזהו בצלו חמדתי וישבתי בסוכות ואח"כ ופריו מתוק לחכי בשמע"צ, ופריו י"ל פר אחד ואיל אחד כו', וזהו אל הוי' ויאר לנו, ופי' בלק"ת בד"ה אני לדודי דרוש הראשון פ"א, אל הוא ראשית היג"מ הרחמים ומשם נמשך ויאר לנו הארת פנים וע' מזה ג"כ בד"ה ראשי המטות רפ"ב, דר"ל ויאר לנו מבחינת ומדרגת ישת חשך סתרו שאין העולמות עליונים

ביאור דמזוזה מימין: **תו"א מקץ מג, ג.**
ע"פ כתפוח: **ראה אוה"ת שה"ש ס"ע קצט.**
ביום השמע"צ: **לקו"ת דרושים לשמ"ע פה, ב.**
האזינו . . הראשון: **לקו"ת האזינו עג, ב.**
האזינו . . השלישי: **לקו"ת האזינו עו, ב.**
ושאבתם . . הראשון: **לקו"ת דרושים לסוכות עט, סע"א.**
אל הוא ראשית היג"מ: **ראה לקוטי שיחות ח"ד ע' 1348.**
ראשי המטות: **לקוטי תורה מטות פא, ב.**

ותחתונים יכולים לקבל זיו והארה ממנו כו' קדוש ומובדל כו' וחיות כל העולמות רק מבחי' מלכות ה' מלך גאות לבש כו' רק ע"י התומ"צ ויאר לנו כו', ועד"ז פי' בצלאל בן אורי פי' מבחי' בצל אל בחי' ישת חשך סתרו הנק' צל משם נמשך בן אורי בחי' אל ה' ויאר לנו כו', ועיין בלק"ת בד"ה אני הוי' אלקיכם דפ' ציצית דרוש הראשון משם יובן שב' בחי' אלו הצל והאור זהו ענין הטלית והציצית, וע' סד"ה ויקח קרח, וזהו שאומרים קודם לבישת הטלית מה יקר חסדך אלקים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון, ובמד"ר במדבר פ"ב דרי"א ע"ד המלאך אוריאל נרמז בפסוק אל ה' ויאר לנו ר"ל ויאר זהו אורי, הנמשך משם אל, וע' מענין מלאך זה בלק"ת בד"ה ושאבתם מים בששון דרוש הראשון פ"א ועמ"ש ע"פ מי מדד בשעלו מים פ"א בענין נוריאל, ובזח"א דכ"ג סע"ב אוריאל מסטרא דחסד נוריאל מסטרא דגבורה כו' ובמד"ר נשא פי"א ע"פ יאר ה' פניו אליך זהו ענין אל ה' ויאר לנו כו' והנה בהמ"ק נק' ג"כ אוריאל בישעי' סי' כ"ט וא"כ בן אורי מלמעלמ"ט בן חור מלמטלמ"ע.

ואיהו יתיב כגוונא דההוא אל, י"ל היסוד לגבי מ' כמו בינה לגבי ו"ק דז"א, ולהעיר ממ"ש ע"פ ויקרא לו אל אלקי ישראל שהקב"ה שהוא אלקי ישראל, קרא ליעקב אל, פ"ב דמגלה דף י"ח, שהקב"ה כתר הוא אלוה בעליונים ה' ספירות עליונים ויעקב ר"ל תפארת הוא אלוה בתחתונים ה' ספירות תחתונות ובי"ע, וגוף וברית הכל אחד וזהו ואיהו יתיב כגוונא דההוא אל, וא"כ ר"ל שהוא בחי' צל מבחי' אל, ויובן זה עוד כי זהו ע"ד והחכמה מאין תמצא מבחי' כתר ע"ד יש מאין, וכמ"כ מ' נקרא חכמה תתאה חכמת שלמה היא ג"כ נמשכה מת"ת ע"ד והחכמה מאין תמצא, שהרי מת"ת נעשה לה כתר, וכמ"כ בחי' יסוד לגבי מ' וע' ביאור ונקדשתי בענין והקדוש הג', לכן ההמשכה מיסוד במ' זהו ההמשכה מסוכ"ע ממש בממכ"ע וע' פי' לשיקבה"ו בלק"ת גבי עשי"ת בד"ה מי אל כמוך, ושם פ"ב ועיין בזח"א וירא דקט"ו ע"א נהר דנגיד ונפיק מעדן כו' ואיהו מזלא דכל ברכאן טבאן כו', וע' מד"ר ר"פ קדושים בענין כל

באדם עשר אצבעות ועליהם הראש זהו כענין אתה א' בעליוני' ועשר אצבעות הרגלי' ועליהם ברית זהו ענין ואני א' בתחתוני' ע' פרדס ש"א, בן חור, מזה אחד ומזה אחד ע"ד דאתתקנת ברזא דאחד למשרי עלה רזא דאחד ע' בסידור ואפ"ל עוד דאתתקנת ע"ד ושמו אחד ואזי למשרי עלה רזא דאחד ע"ד הוי' אחד ועמ"ש מענין חור ע"פ דודי שלח ידו מן החור חתר לו חתירה וע"פ חור כרפס.

ביאור ונקדשתי: לקו"ת אמור לד, ג.
שו"ה חור — דאתתקנת: כ"ה בגוכי"ק.
ע' בסידור: ערבית לשבת קסט, א.
דודי שלח ידו: אוה"ת שיר השירים ס"ע תקכח.
ע"פ חור כרפס: ראה אוה"ת מגלת אסתר ע' ב'רסח.

הברכות והישועות באים מציון כו' והטעם שנקרא היסוד מזלא כי יסוד דאבא המלובש ביסוד אימא מאיר ביסוד ז"א ואו"א מקבלים מב' מזלות ונוצר ונקה, כן פי' שם אדמ"ו נ"ע, וע' זח"ג נשא קל"ד א' בענין הכל תלוי במזל אפילו ס"ת בהיכל, דס"ת בהיכל היינו חו"ב והם תלויים ג"כ בבחי' מזל ונוצר חסד כו' והפרדס ערך מזל פי' הכתר נקרא מזל והטעם כי הוא המשפיע ומזיל ומרביב לכל הספירות כו', וזהו ענין בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא אלא במזלא תליא, שלהי מסכת מ"ק דכ"ח, דהפירוש זכותא מה שהוא ע"פ הדעת ומזלא בחי' שלמעלה מן הדעת כענין שתוק כך עלה במחשבה, ובמא"א אות בית סעיף ס"ז בני חיי ומזוני, בני מדעת חיי מחכמה ומזוני מבינה כו' והכל תלוי במזלא דדיקנא כי הוא המזווגם עכ"ל ועיין זח"ג ס"פ אחרי דע"ט ע"ב ובת"ז תקון יוד דכ"א ע"ב, וא"כ מאחר שהיסוד ז"א ג"כ נק' מזלא, ע"כ צ"ל שיש בו הארת הכתר, והיינו ע"ד שנתבאר בזח"ב פ' בשלח דס"ג ע"ב שהתגלות הכתר דהיינו עתיק הוא בבינה, והיסוד מושך השפע מבחי' זו כמש"ל ססעי' ד' בענין רב פעלים מקבציאל, וע' בסידור ע"פ נשמת כל חי תברך את שמך, שהיסוד נקרא כל מפני שיש בו מכללות הכל, ובכללות שורה דוקא מבחי' אור א"ס ממש דהיינו מבחי' עת"י וכו' ובפרדס ערך כל שנק' כן כאשר מקבל מהבינה שיש בה חמשים שערים גימטריא כל כו' והמ' שמקבלת ממנו בחי' זו נקראת כלה כל ה' כו' וזהו ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן שארז"ל כלת לשון כלה כו', וע' זח"א פ' בראשית דל"ז סע"ב ע"פ לא ידון רוחי ודנ"ח ע"א, גם כמ"ש בביאור ע"פ מ"ש באגה"ק בתחלתו ע"פ חגרה בעוז מתניה בענין שנה"י חדשים נמשכים מהכתר, ע"ד עצות מרחוק הנזכר בזהר ס"פ צו דל"ה סע"ב כי ההשפעה למטה באה דוקא ע"י בחי' היותר עליונה וכמ"ש מזה בת"א ר"פ לך לך, וזהו ע"ד המגביהי לשבת כו' ועי"ז דוקא המשפילי לראות כו', והיינו כי כדי שיהי' ההשפעה מאצי' שהוא בחי' א"ס בבי"ע בעלי גבול צ"ל המקור לזה מהכתר וע' כה"ג בת"א בד"ה משה ידבר, ובהביאורים שם, וזהו ענין שנקרא היסוד בצל אל, בחי' אל עליון ועי"ז גומל חסדים טובים להאיר למטה, וז"ש במד"ר כי תשא פ"מ בענין בצלאל שמבראשית התקנתיו שהוא יעשה את המשכן, כי ענין המשכן ושכנתי בתוכם שיהי' אצילות מאיר בבי"ע, צ"ל ע"י היסוד הנק' בצלאל כו', ובמד"ר תרומה פל"ה ע"פ ועשית את הקרשים למשכן הה"ד ישבעו עצי הוי', היינו ע"ד עצות מרחוק זהו ענין עצי הוי'.

קיצור. ענין בצל אל, בצלו חמדתי, למעלה מבחי' שמש ומגן, ובצל ידי כסיתיך, תזל כטל אמרתי, לצל יומם, והוא ג"כ בן אורי שמאיר אח"כ בבחינת אור פנימי, בחי' ופריו מתוק, וזהו ענין אל ה' ויאר לנו, מבחינת ישת חשך סתרו, ועד"ז בצל אל, בן אורי, וזהו ע"ד הטלית והציצית, וזהו ג"כ ענין אוריא"ל, וכן בהמ"ק נק' אוריאל וע' זח"ב יתרו ע"ח סע"א ע"פ בחודש

בביאור ע"פ מ"ש באגה"ק: סה"מ תקס"ג ע' לא.

השלישי דשליט ביה אוריאל, ובהרמ"ז שם שהוא בת"ת וגם שנק' ג"כ לפעמים פניאל ועמ"ש ע"פ ויקרא שם המקום פניאל (יש אדם שעמלו בחכמה בצלאל ולאדם שלא עמל בו זה משה כי בצלאל עשה המשכן, ותכליתו היחוד וזהו ע"י משה ויקרא אל משה וכעין תפלת ערבית רשות שזהו בחי' שלמעלה מאתעדל"ת כו' וכ"מ בזח"ב רכ"ב א' בצלאל ואהליאב חו"ג ימינא ושמאלא וביניהו כלה ביום כלת משה גם כמו שי"ב הכנה ליום השבת כמ"כ מעשה המשכן שעשו בצלאל ואהליאב שהוא שקול כמעשה שמים וארץ זהו רק הכנה להמשכת השכינה שע"י משה) גם בצל אל ע"ד ויקרא לו אל, כי כמו חכמה עילאה לגבי כתר והחכמה מאין תמצא, כן מל' חכמה תתאה לגבי ת"ת ויסוד, וזהו ונתתי שלום בארץ, ולכן נק' היסוד מזלא, אפילו ס"ת בהיכל, בני חיי ומזוני חב"ד, במזלא כתר תליא, התגלות ע"ק בבינה ומשם מאיר ביסוד, לכן נק' יסוד כל שמקבלת נש"ב, נשמת כל חי, גם ע"ד המגביהי, המשפילי, עצות מרחוק, ישבעו עצי הוי', וזהו ענין בצל אל.

ו) **ההוא** אל כללא דכולהו שית סטרין, ההוא צדיק כללא דכולהו שית סטרין, י"ל ההוא אל בינה היא מקור ו"ק כמו לאה שילדה ששה בנים, ולכן לאה אותיות אלה שהם ו"ק ו' פעמים ו' כמ"ש בלק"ת בד"ה אלה פקודי המשכן, וע"ד הנזכר בזח"ב יתרו דפ"ח ע"א גבי שבת משום דההוא יומא מתברכאן מיניה כל שיתא יומין עילאין, וזהו ענין כגוונא דאינון מתיחדין לעילא באחד כמ"ש בסידור, וכמ"כ ההוא צדיק יסוד כללא דכולהו שית סטרין כנ"ל בענין נשמת כל חי, והמק"מ פי' ההוא אל קאי על חסד, וע' מענין ב' פעמים ו"ק בזח"א בההקדמה דף י"ב ע"א ודף י"ח ע"ב שזהו ענין שית תיבין דשמע ישראל ושית תיבין דבשכמל"ו ובפ' תרומה דקל"ד סע"א יעקב הוה ברזא דשית סטרין דעלמא עילאה ברזא חד, בנוי הוו בדיוקנא דשית סטרין דעלמא תתאה, והיינו ו"ק דז"א ו"ק שבמ' שהם ע"ד ימי עולם וימות עולם, ואפ"ל ימי עולם ו"ק דז"א היינו שהחסד עצמו מחיה לא כמו בעולמות שהחסד רק גורם שישפיע החיות, אבל במדותיו ית' החסד עצמו מחיה, וזהו כי טוב חסדך מחיים, ו"ק דמ' זהו שהם גורמים המשכת החיות, ודוחק, גם ו"ק דז"א נקראו ימים ראשונים במא"א אות ו', והנה בשי"ב אלה תולדות מלא וא"ו משא"כ אח"כ כל תולדות שבמקרא חסר וא"ו, גם ת"ת ויסוד הם ו, דהיינו עצם הואו והמילוי שלו וזהו ההוא צדיק כללא דכולהו שית סטרין היינו מילוי הוא"ו.

קיצור. כמו בינה כוללת ו"ק, כן יסוד והם שית תיבין דשמע ישראל ושית תיבין דבשכמל"ו, ענין וו, ע' זח"ב יתרו ס"ח א'.

בן אורי, בן אור קדמאה דברא קודב"ה בעובדא דבראשית, פי' במק"מ שהוא חסד, ועיין זח"ב ר"פ יתרו דס"ז ע"ב גבי אית מלך לעילא, רזא דקדה"ק כו' ותחותיה אית כהן רזא דאור קדמאה דקא משמש קמיה, ודא איהו כהן דאקרי גדול סטרא דימינא, ופי' הרמ"ז שם בשם הפע"ח בשער יוהכ"פ וז"ל כל מיני שפע הם משתנים ברדתם למטה משא"כ בחינת החסד שהוא אור קדמאה שהיה

מאיר מסוף העולם ועד סופו אינו מתעבה ומחליש כוחו, כי כל אורו גדול למטה כמו למעלה, פי' ככחו למעלה במקומו כך הוא למטה ביסוד, בסוד חסד דאתגליא בפום אמה עכ"ל עיין זח"ג נשא דקמ"ב ע"א מזה ובפ' בא דל"ו סע"א גבי והוא יושב פתח האהל, ועכ"פ למדנו מזה מעלת אור קדמאה שאורו גדול למטה כמו למעלה, ועיין מזה בהרמ"ז פ' שלח דקנ"ח בענין היש ה' בקרבנו אם אין, והוא משמש תחת קדה"ק א"כ ענינו להמשיך מבחי' קדה"ק שהוא כח"ב למטה ממש, וזהו עצמו פי' בן אורי, שבצלאל עשה המשכן שבו מקום קדה"ק, להמשיך מבחי' זו שיהי' אורי ממש והוא מש"ל סעיף ה' בענין אל ה' ויאר לנו, וע' במד"ר פ' אחרי פכ"א ע"פ לדוד ה' אורי וישעי, עמ"ש ע"פ יש אדם שעמלו בחכמה כו' זה בצלאל, ולאדם אחר זה משה כי בצלאל עשה את המשכן שהוא בחי' פנימי' שמים וארץ נוטה שמים כיריעה כו', אך כתי' המשפילי לראות בשמים ובארץ שזהו השפלה והיא אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת ובאה אחר האתעדל"ת דשמים וארץ רצוא ושוב כו' או קבלת עול מלכות שמים ועול מצות כו' אזי אח"כ ע"ד מתנה טובה יש לי כו', וזהו בחי' משה, וע' ביאור משה ידבר, וביאור ואלה המשפטים אשר תשים, והמשכה זו זהו אני אענה את השמים כו' כי גדול מעל שמים חסדך, מטל השמים טלא דנטיף מע"ק לז"א כו' ועמש"ל בהקיצור מסעיף ה' ג"כ מענין יש אדם כו' ועמ"ש ע"פ ראו קרא ה' בשם, סעיף ב', וזהו ויקרא אל משה ופי' בזהר ויקרא אותיות אוקיר אנוש מפז כי פז זהו מ"ב מ"ה קעומ"ש, נוטה כשמים * כיריעה, ומשה כי טוב הוא את האור כי טוב בחי' עוטה אור שמזה נמשך אח"כ נוטה שמים כו' וזהו ענין תורתו אומנתו, גם אתה הראת ממש לדעת שזהו למעלה מבחי' בצל אל היית וידעת כו' ועמ"ש ע"פ הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך כו', ופי' לאדם אחר ע"ד מ"ש בשאול ונהפכת לאיש אחר, ויהפוך ה' לו לב אחר, רוח גבורה, וגבורה זהו מבחי' טוב א"א מגבור כו' אתה גבור כו', כמ"כ במשה לגבי בצלאל וע"ד מ"ש כמראה אדם שז"א רק כמראה אדם א"א והבאת שלום בין אדם א"א לחבירו ז"א כו' וגם שופרי' דיעקב מעין שופריה דאדם כו' וע' זח"ב צ"ד סע"ב.

עוי"ל לענין ראה קראתי בשם, כי הנה במע"ב נאמר רק שם אלקים והמשכן הוא המשכת ש' הוי' באלקים וזהו ההשראה במשכן וכמ"ש אדמ"ו ז"ל בד"ה ראו קרא ה' בשם בצלאל, ובלק"ת בד"ה מזמור שיר חנכת הבית, בענין יראה את פני הוי' אלקיך, ובד"ה מה יפו פעמיך בנעלים, וזהו ראה קראתי בשם ההמשכה משם הוי' בשם אלקים ומ"ש זה ב"פ ע"ד וידעת כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת דפי' בלק"ת פ' ואתחנן סד"ה

יש אדם שעמלו בחכמה: ראה אוה"ת קהלת עה"פ (מכינים לדפוס).
ביאור משה ידבר: תו"א יתרו סח, ג.
ביאור ואלה המשפטים: תו"א משפטים עו, ב.
כשמים: כ"ה בגוכי"ק.
ראו קרא ה': סה"מ תקס"ד ע' סה.

וידעת היום דרוש הראשון בשמים ממעל זהו סוכ"ע גם שם שייך יחוד הוי' אלקים ועל הארץ מתחת זהו בבחי' ממכ"ע, ובנעילה דיוהכ"פ אומרים ז"פ הוי' הוא האלקים לכן נאמר כאן ב"פ היינו ראה קראתי בשם, ראו קרא ה' בשם, וכ"ז שייך לבצלאל שהוא צדיק יסוד עולם המחבר וממשיך שם הוי' בשם אלקים כו'.

בפ' כי תשא ל"ב ט"ז

והלוחות מעשה אלקים.

א'* זח"ב יתרו פ"ד סע"א מעשה אלקים המה ודאי, כ' במק"מ וז"ל ס"ל אבן טובה בראה הקב"ה מחדש וממנה עשה הלוחת וז"ש מעשה אלקים המה ודאי.

הראיני נא ח"ג רנ"ה ע"ג ח"א סי' מ"ו ע"ז* דף מ"ח ב' ובהקדמה ח' א' ובפרדס ערך כבוד, לפ"ז מובן שביקש גלוי עליון יותר היינו או ח"ע עצמה ופנימיות' או פנימי' המל' וצ"ע פרצוף* פנימי כלת משה.

ב"פ חן א' יחוד חיצוני' או"א ב' פנימי' והמשכה א' כח לשני ע' כוונות ק"ש.

עמ"ש במ"א ב' רמ"ז החילוק בין פב"פ לפני' אל פני'.

ש"ז א' סי' י"ב.

ח"ג רצ"ח, ב' רפ"ג ב' ועיין ע"פ* השקיפה וכו' השמי' ביאור כי תשמע ב' השגחות זהר ריש שלח בחי' ג' אם אין ע"ש ובזהר ויחי תקות חוט השני ולבנה חמה בענין ונערי' ממשתה כו'. ע"ה ח"ג ל"ו.

בענין* צור ח"ג מד א'.

בפ' כי תשא: נעתק מבוך 1150 ריח, א.

א': אוצ"ל ע'.

הראיני נא: נעתק מבוך 82 ג', סע"ב גוכי"ק. נרשם בשולי העמוד.

ע"ז: אינו ברור בגוכי"ק.

פרצוף: אינו ברור בגוכי"ק.

ע"פ . . השמים: ממעל לתיבות אלו נרשם מה יפו פעמיך וכו'.

ביאור כי תשמע: לקו"ת ראה כד, א.

בענין: נכתב בראש הקטע.

והיה בעבור כבודי.

א) **מד"ר** בשלח ס"פ כ"ג ובסוף הראה לו בסימן שנאמר והיה בעבור כבודי כו' ועולי הים כאו"א מראה באצבעו ואומר זה אלי כו'.

ב) **פ'** כי תשא פמ"ז דקס"א ע"ב ומהיכן נטל משה קרני ההוד רבנן אמרי מן המערה שנאמר והיה בעבור כבודי כו'.

ג) **נשא** פי"ד ובבא משה כו' נסתלק הענן היה נכנס כו' וכה"א ושכותי כפי עליך עד עברי מיכן שנתנה רשות למחבלים לחבל כו' והובא בפרש"י בחומש כאן, ועד"ז איתא בילקוט יהושע רמז י"ג ע"פ וישכם יהושע בבוקר ואומר והיה בעבור כבודי, במלכים א' רמז קפ"ט הביא המד"ר דנשא הנ"ל, שם רמז ר"ט משה נטמן במערה שנאמר ושמתיך בנקרת הצור ואליהו נטמן במערה שנאמר ויבא אל המערה וילן שם, בישעי' רמז רצ"ט דמ"ו ע"ג ע"ד מ"ש ביהושע רמז י"ג הנ"ל.

ד) **ולכאורה** קשה איך בבחי' והיה בעבור כבודי יהי' ניתן רשות למחבלים והלא לא יגורך רע כמ"ש במד"ר בא פט"ו אין דבר רע נוגע בכסאו של הקב"ה אך הענין כמ"ש בזוהר תרומה דקל"א א' ע"פ חרח משעיר למו שהוא כענין המרכ' שמתחיל והנה רוח סערה כו' וענן גדול כו' ונוגה כו' ולבתר ומתוכה דמות ארבע חיות שמתחילה נתגלה הקליפה דשריא על מוחא ואח"כ מתגלה הפרי וכן פי' עוד בזוהר ר"פ יתרו דס"ט ע"ב ע"פ מתוך הסנה ורזא דא מי יתן טהור מטמא קליפה ומוחא דא בדא סלקא כו'.

ה) **בחיי** פ' וארא דע"ג ב' גבי ושמי הוי' לא נודעתי להם וממה שאמר נודעתי ולא אמר הודעתי בא ללמד שהוא ושמו אחד וכן מצינו והיה בעבור כבודי ואמר עד עברי ולא אמר עד עבור כבודי אלא עד עברי מכאן שהוא וכבודו אחד עכ"ל, בחיי במקומו פ' תשא, בציוני פ' תשא ושכותי כפי עליך עד עברי מרע"ה הי' צריך לשכות כפיו פן יראה בעיניו ויארע לו כעידית אשת לוט כי אלקים וכל קדושיו עמו עכ"ל.

ו) **בשערי** ג"ע פי' ושכותי את כפי היינו הכף שהוא כתר שהוא מגין מכל הדינים כמו במנחה דשבת ע"י התגלות מצחא דא"א מתבטלי' הדיני' ונעשה רעוא דרעוין ובספר התמונה פי' הכף הוא מל' הנק' עטרת כו' וז"ל התמונה א' כ' הוא מדת מל' כו' ולעולם זו המדה מבקשת לקבל מן הלמ"ד שהוא בינה כו'.

ז) **בלקו"ת** בביאור הראשון ע"פ יונתי בחגוי פ"ד כ' וגם עוד יש טעם למה שנק' כף הוא מלשון כף היד שנק' כן ע"ש שכופל אותה ונעשית כמו חלל באמצעו והיד מקפת וסובבות את הדבר וכך בחי' מחה"ק מפני

והי' בעבור כבודי : **נעתק מבוך 1142 רצט, א.**

שמקפת וסובבות את כל ההשתל' נק' כף וז"ש ומתחת זרועות עולם כו' ע"ש וע' בזוהר ר"פ בראשית ד"ג ע"א גבי עאלת אות כף.

והסרותי את כפי.

א) **הקשה** רבינו ז"ל באברהם כתי' התהלך לפני, והיינו ע"י המילה, וכן בחזקיה אשר התהלכתי לפניך והטוב בעיניך עשיתי ע"י שסמך גאולה לתפלה, עיין בזהר ויחי דף רכ"ח ע"ב ובפ' תרומה דקכ"ח סע"ב היינו שהמשיך יסוד ז"א בכנ"י, נק' זה ההילוך לפני בפנימי' כי ז"א נק' פנים והמ' נקרא אחוריים, כמ"ש בזח"ב פ' ויקהל דרי"א סע"א וז"ש בזהר קדושים דפ"ו סע"א ואחרי לא יהיה דהא דוד הכי אקרי, והיינו לפי שהדבור מקבל מאחוריים של המדות כמ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה זכור את יום השבת לקדשו, דרוש הראשון, וזהו אחרי הוי' אלקיכם תלכו, משא"כ באברהם נאמר התהלך לפני כנ"ל, וא"כ איך גבי משה נאמר וראית את אחורי ופני לא ייראו הרי השגת משה הי' למעלה יותר וכמ"ש וארא אל אברהם כו' ובמד"ר אמור פכ"ט כל השביעין חביבין משה שביעי לאברהם כו', ותירץ ב' תירוצים האחד לחלק בין הילוך ובין ראיה, שההילוך הוא ענין עבודה והמשכה, אבל הראיה זהו התגלות המהות, ועיין באג"ה בד"ה עוטה אור כשלמה ההפרש בין חכם לנביא יעו"ש עד"ז יובן ההפרש בין הילוך ובין וראית, עוד תירץ דבחי' התהלך לפני דאברהם היינו בבחי' אני אל שדי, אכן ושמי הוי' לא נודעתי להם כ"א למשה, ולכן בבחי' זו רק וראית את אחורי, וא"כ בחי' וראית את אחורי דמשה גבוה מבחי' התהלך לפני דאברהם, והיינו שמשה דור שביעי כו' ועיין כה"ג ביבמות ספ"ד דמ"ט ע"ב ישעי' אמר ואראה כו' משה רבך אמר כי לא יראני ומתרץ ל"ק כאן באסה"מ כאן באסשא"מ ועמ"ש מזה בת"א פ' מקץ בד"ה ת"ר נ"ח בית שמאי אומרים יום ראשון כו', וא"כ עד"ז אפ"ל התהלך לפני דאברהם אף אם זהו כמו וראית אך זהו באסשא"מ אבל משה ראה באסה"מ עז"נ וראית את אחורי ופני לא יראו, ומיהו איתא בזח"ב ר"פ וארא ובפי' הרמ"ז שם דנבואת האבות הי' למעלה במדרגת מנבואת שאר הנביאים ומ"מ לא הגיעו לבחי' אספקלריא המאירה דמשה כמש"ש בזהר דכ"ג ע"א וע"ב.

זח"א פ' בראשית דכ"א רע"א, ח"ב ס"פ בא דמ"ג סע"ב, משפטים דקי"ז רע"א, ויקהל דר"ח ריש ע"ב, דרי"א סע"א דר"ל סע"א, ח"ג ואתחנן דרס"ג א', ת"ז יא"א צח"א קלב"א עט"ב קלד"ג.

והסרותי את כפי: נעתק מבוך 1072 שצג, א גוכר"ק.
הקשה רבינו ז"ל: ראה הנחות הר"פ ע' קנט. אוה"ת בחקתי ע' תרעג.

ב) **פ'** בראשית שם וראית את אחורי ופני לא יראו דלא יסתכל בר נש במוצאי שבת באצבען לגו, בשעתא דאמר בורא מאורי האש, וראית את אחורי אלין פני דלבר דאתרמיזו בטופרין, ופני לא יראו אלין אצבען לגו, אלין שלטי בשבת ואלין שלטי בחול כו' עכ"ל ויש לפרש כי עשר ספירות הן עשר אצבעות חמש כנגד חמש, והאצבעות בפנים רומזים לע"ס דאצילות שהם המאירים בשבת ואחורי האצבעות רומזי' לע"ס דמ' המאירים בע"ס דבריאה, וזהו ג"כ ענין מאורי אור, וענין מאורי האש, והמק"מ פי' אחורי האצבעות הם המרכבה דבריאה ונק' מאורי האש שמקבלי' האור מהמ', ומאורי אור הם חגת"מ דאצי' שמקבלים מאור הבינה, ועיין מזה בזהר ויקהל דף ר"ח סע"א וע"ב באריכות ובספר תולע"י בכוונת שבת סעיף כ"ב, והובא בשל"ה דקל"ט ע"ב ודקל"ה א'.

ג) **ויקהל** דרי"א סע"א וראית את אחורי כד"א אחור וקדם צרתני הם מ' וז"א, ודף ר"ל ע"א פי' שזהו ענין אורים ותומים, וענין חושן ואפוד, שהם פנים ואחור אספקלריא דנהרא ואספקלריא דלא נהרא, שם הוי' ושם אד', וצ"ע דהא משה נתנבא באספקלריא המאירה איך אומר וראית את אחורי שהיא אספשא"מ, ויש ליישב עפמ"ש במ"א דאסה"מ עיקרו בחכמה משא"כ מוחי דאימא נק' כדמותנו כו'.

ד) **ואתחנן** דרס"ג א' א"ר חייא אי הכי הא כתיב וראית אחורי ותנינן דא קשר של תפילין א"ל הא אוקמוה ושפיר הוא עכ"ל ובדף רל"ו ע"ב פי' קשר של תפילין הוא ד' רבתי דאחד, והמאמר זה נתבאר בסידור שער הק"ש ושם פי' ד' רבתי קשר של תפילין זהו אותיות המחשבה בחי' לאה כו', ונתבאר מזה ג"כ בלק"ת פ' תזריע בד"ה קא מיפלגי במתיבתא דרקיעא, ספ"ב.

ה) **ת"ז** בההקדמה די"א א' שכינתא תתאה דאיהי ראשית לנבראים ואיהי אחרית לחכמה עילאה ובגינה אתמר מגיד מראשית אחרית כו' ובגין דאורייתא מינה אתייהיבת (כי כל ההתגלות הי' ע"י המ' וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר) אמר למשה וראית את אחורי כו'. תקון ס"ג דצ"ח ע"א הוי' הפוכה זהו ענין וראית אחורי כו'. וכן תקון ע' דקל"ב סע"א ובגינה אתמר וראית את אחורי, אבל לעילא מינה ופני לא יראו כו'.

ו) **בחיי** ס"פ וישב גבי שלשה סלי חורי, מלשון חיוור וכן דרשו רז"ל וראית את אחורי מלשון אורה וכן לשון חורים וסגנים. דנ"ג ב'. ס"פ בא דפ"ב ג' והא אחרונה הוא קשר של תפילין וזהו שאמרו וראית אחורי הראהו קשר של תפילין כו' שהוא קשר הכל כו' עכ"ל ובקונט' שם שהקשר זהו לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש. ובפ' משפטים דק"ו רע"ד וראית את אחורי והוא הכבוד האחרון עכ"ל. פ' תשא דקכ"א ב' ומ"ש וראית את אחורי הם הנמצאים כולם ומה שקרא אחורי כמי שמשליך הדבר אחריו, ונשא המשל הזה לומר שמציאותם רחוקה ממנו יתעלה, ומזה תרגם אונקלס ית דבתראי כלומר הנמצאות כולם שהם אחרים וטפלים אליו, ומה שאומר ופני לא יראו הוא

אמתת עצמותו כמו שהוא לא תושג בשם פנים עכ"ל, ולפי הנז"ל שהוא בחי' מל' זהו ג"כ עד"ז כי המ' נק' שם, ובחי' השם לגבי עצם המהות הוא טפל ובטל וע"כ נק' אחורי, וזה השם הוא מקור להתהוות כל הנמצאים וכמ"ש מזה בלק"ת ע"פ את שבתותי תשמרו.

ז) מד"ר כי תשא ס"פ מ"ה דק"ס ע"א והסירותי את כפי אמ"ל הקב"ה אני מראה לך מתן שכרן של צדיקים שאני עתיד ליתן להם באחרית הימים, ובגמרא פ"ק דברכות ד"ז סע"א א"ר חנא בר ביזנא א"ר שמעון חסידא מלמד שהראה הקב"ה למשה קשר של תפילין עכ"ל, ובאדר"ן פרק כ"ה והסירותי את כפי, ואומר (יחזקאל ל"ב) ויפרוש אותה לפני והנה כתובה פנים ואחור כו' פנים בעוה"ז ואחור לעוה"ב, ד"א פנים ייסורין של צדיקים בעוה"ז ושלוותן של רשעים בעוה"ז, ואחור מתן שכרם של צדיקים לע"ל ופורענתן של רשעים בגיהנם עכ"ל ונק' אחור לשון אחרית הימים, וא"כ פי' וראית את אחורי היינו מתן שכרם של צדיקים לע"ל כמ"ש המד"ר, ופני לא יראו ר"ל ההנהגה שבעוה"ז זה לא יוכל להתגלות לו טעמו ונימוקו, וכמו שנאמר לו על רע"ק זו תורה וזו שכרה, שתוק כך עלה במחשבה, וכן פי' הפנ"י פ' תשא בד"ה ויאמר הראיני נא את כבודך וז"ש וראית את אחורי דהיינו האחרית, וכ"כ אח"כ שזהו ע"ד עד אבא אל מקדשי אל אבינה לאחריתם, ופני מה שאני מראה פנים של זעם לצדיקים ופנים שוחקות לרשעים זה לא תוכל לראות, ואפילו המלאכים לא יכולים להשיג כמ"ש ברע"ק זו תורה וזו שכרה, עכ"ד והרי כדבריו ממש מפורש באדר"ן כנ"ל, וענין שתוק כך עלה במחשבה זהו בחי' מו"ס כמ"ש בלק"ת ביאור אם בחקתי, ובביאור כי על כל כבוד חופה, ועמ"ש ע"פ מאד עמקו מחשבותיך, עוד האריך שם הפנ"י כמה פירושים ע"פ והסירותי את כפי כו' ע' מזה במערכת סוף פרק יוד ובעה"ק ח"ג פנ"ט, עמה"מ שער או"א פכ"ח וראית את אחורי ועד"ז פי' באג"ה ד"ה עוטה אור כשלמה, וכן פי' שם עוד פרק מג שמשה הוא מאחוריים של אבא ומפנימית של אימא וע' מזה בלק"ת פ' פקודי בביאור ע"פ אלה פקודי בענין אשר פוקד ע"פ משה, עוד בעמה"מ שער קרית ארבע פרק פ"א דצ"ט ע"ג, בלק"ת מהאריז"ל.

והנה ארז"ל יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב ומבואר בכמה מקומות בת"א ובלק"ת, ובמ"א פי' כי מה שעתיד להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות שהן מחצה התחתון מתר"ך עמודי אור, אבל הבחי' העליונה שבכתר א"א שיבוא בהתגלות, אבל בבחי' שעה א' בתומע"ט בעוה"ז הרי ממשיך גם מחצה העליון שבכתר, ועיין בת"א סד"ה ובבואה לפני המלך ובלק"ת בשה"ש סד"ה לסוסתי ברכבי, ומכ"ז יובן טעם למה שההנהגה בעוה"ז נקרא פני ומתן שכרן של צדיקים נק' אחורי, וע' בגמרא פכ"ג דשבת דקנ"א ע"ב בפי' והגיעו שנים אשר אין לי חפץ בהם אלו ימוה"מ שאין בהם לא זכות ולא חובה כו'

ובביאור כי . . חופה : לקו"ת שיר השירים מח, א.

הרי שעיקר החפץ זהו בהיום לעשותם, וכמ"ש ג"כ בד"ה את קרבני לחמי בטעם שאין התשובה מועלת רק בעוה"ז כי רק בעה"ז הוא מאיר סוכ"ע כו'.

עוי"ל פי' האדר"ן הנ"ל פני נק' מה שבא קודם ובתחלה ואחור מה שבא באחרונה ע"ד והיה עקב תשמעון שכר בעקב אני נותן לכם, והנה קליפה קדמה לפרי, עיזי מסגין ברישא, ולכן שורש הטעם בזה הוא ופני לא יראו.

בפ' כי תשא ל"ד י'

הנה אנכי כורת עמך ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים כו' פרש"י כורת ברית על זאת, משמע לכאורה על י"ג מדה"ר וכמשארז"ל פ"ק דר"ה די"ז ברית כרותה לי"ג מדה"ר שאין חוזרות ריקם, אעשה נפלאות לשון ונפלינו שתהיו מובדלים בזו מכל העו"ג שלא תשרה שכינה עליהם, וז"ל הפנ"י ע"פ נגד כל עמך, אמנם יותר יש לפרש נגד כל עמך אעשה נפלאות היינו מה שביקש משה ונפלינו אני ועמך דהיינו השראת השכינה על ישראל לבדו והוא דבר נעלם ונסתר ואינו ניכר אלא למשיגים בחכמת אלקות כדכתיב מה רב טובך אשר צפנת ליראיך והיינו דכתי' נגד כל עמך שהם בעצמם יכירו גדולתם בהשגת רוה"ק עליהם כו' וזהו שאמר אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים עכ"ל, וא"כ ענינו דאין הפי' אעשה נפלאות נסים גשמיים אלא הכוונה נפלאות בהשגת גלוי אלקות ורוח הקדש, מעין מה שלע"ל יקויים מי יתן והי' כל עם ה' נביאים, ולכן זהו בחי' אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים, ולכן הוא ג"כ רק נגד כל עמך שאין זה דבר הניכר אלא למשיגים כו' כנ"ל, ולשון נבראו ע"ד נ' שע"ב נבראו בעולם, אך קשה ענין אשר לא נבראו בכל הארץ דהרי ארז"ל מתחילת הבריאה עיקר שכינה בתחתונים היה.

קיצור. נגד כל עמך אעשה נפלאות לשון ונפלינו אני ועמך שיהי' בהם השגת רוה"ק וזהו אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים וע"ד מגיד דבריו ליעקב כו' לא עשה כן כו', וע' בזח"ג פ' אחרי דע"ג ע"א מזה ובפ' אמור דצ"ב ע"ב בענין וכל בניך למודי הוי' כו' ובענין סוד הוי' ליראיו.

את קרבני לחמי: לקו"ת פינחס עה, ג.

בפ' כי תשא: נעתק מבוך 1059 טו, א — בכמה מקומות במאמר זה מציין וע"ל וכיו"ב והכוונה לד"ה שלפנ"ז בהבוך ד"ה הודו לה' קראו בשמו (יודפס בעז"ה באוה"ת עה"פ).

במפתח שבריש הספר נרשם „פי' פקודי פי' שקלים להעיר למחצית השקל מדרוש הנה אנכי כורת ברית עמך דלקמן, ושייכות זה למחצית השקל נתבאר בבוך שמות ויקרא במד"ר פ' תשא ע"פ זה יתנו כל העובר [אוה"ת תשא ע' א'תתקי] סעיף יב יג".

ב) * וז"ל הרקאנטי ע"פ הנה אנכי כורת עמך ברית, מאמר נגד כל עמך אעשה נפלאות הוא תשובת שאלתו ששאל ונפלינו אני ועמך וכו' כי זה הלשון נופל על השכינה שנא' היפלא מה' דבר, ושאל שיהי' חלקם במופלא (בבה"ז פ' שופטים על מאמר הרע"מ שם דף ער"ה ע"א לאן אתר סליקת לאתר דאתמר בי' במכוסה ממך אל תחקור פי' דזהו בחי' כתר, ועיין בלק"ת פ' נצבים סד"ה כי המצוה הזאת בענין לא נפלאת היא כו' ובפ' צו בד"ה ואכלתם אכול בפי' אשר עשה עמכם להפליא) כמשארז"ל בקש משה שתשרה שכינה בישראל ולא בעו"ג כי לא יתכן לפרש שיעשה עם ישראל נפלאות אשר לא נבראו שהרי לא נעשה להם מעולם נסים כ"א ביצ"מ וקי"ס ומ"ת ושיבטיח עתה בגדולים מהם אלא שהענין ירמוז אל שיכון השכינה בישראל, ועל היותו עם משה לשם ולתפארת בנעלם ובמופלא זהו כי נורא הוא אשר אני עושה עמך וכבר ידעת פי' נורא עכ"ל, וז"ל הפרדס ערך מופלא הוא הכתר ונק' מופלא ולשון העלם שהוא נשגב ונפלא מכל רעיון וכן לשון הפלאה תלוי בזה עכ"ל ובערך פלא כ' הוא מלשון היפלא מה' דבר שפי' היתכסי ועיקרו בכתר לרמוז אל רוב העלם וגם החכ' נק' לפעמים כן וע' זח"ג ס"פ צו דל"ה ע"ב ובפ' בלק דקצ"ג ע"ב ויש שפי' מלשון כי יפליא שפירושו ענין הבדלה והפרשה (הג"ה וי"ל דהיינו המשכה מבחי' מופלא ע"י יסוד אבא שנק' פלא נתיב לא ידעו עיט בזהר בלק שם כן פי' במק"מ שם, וע' מענין נתיב לא ידעו עיט בזח"ג פ' אחרי דס"א סע"ב שהוא זווג פנימי ושלים דאו"א וזהו ענין ונפלינו כי כשנמשך מבחי' כתר ע"י או"א נמשך לקדושה לבחי' בני בכורי ישראל כמ"ש בזהר פ' אחרי שם ומעטרי לבן קדישא כו' בעטרה שעטרה לו אמו כו' וע' בלק"ת פ' אמור בהביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בנ"י פ"א עכ"ה) כו' ולפ"ז אין לתמוה אם ימצא מי שיקרא למל' פלא (הג"ה כי המל' נעשית עתיק לבריאה ונק' מלך יחיד בת"א פ' מקץ בהביאור ע"פ כי אתה נרי כו' עכ"ה) ויש מי שקוראים לת"ת פלא מפני שעולה עד הכתר כו' (הג"ה וכמ"ש בלק"ת פ' תזריע בד"ה קמיפלגי במתיבתא דרקיע שלכן נק' הת"ת קדוש כו' מצד שעולה עד הכתר, ולכאורה כוונת הרקאנטי באומרו ועל היותו עם משה לשם ולתפארת בנעלם ובמופלא זהו ע"ד שנק' המל' פלא וכש"כ הת"ת עכ"ה) כנ"ל.

קיצור. אעשה נפלאות, ונפלינו, היפלא מה' דבר, שיהי' חלקם במופלא, שהוא ענין שתשרה שכינה, עיקר פלא בכתר, לרוב העלם שהרי הוא נק' סדכ"ס, ויש שפי' מלשון כי יפליא הבדלה והפרשה, והיינו ונפלינו שיהי' חלקם במופלא, והמשכה זו באה מהכתר ע"י יסוד אבא פלא יועץ נתיב לא ידעו עיט, ומשם נמשך לת"ת בעטרה שעטרה לו אמו וממנו למל' הנק' ג"כ היפלא כו' מלך יחיד, וממנה נמשך השראת השכינה ורוה"ק לצדיקים וכמ"ש יאר הוי' פניו אליך יגהר ה' שכינתי' לוותך.

ב) : בבוך לא נסמן סעיף ב' ולכאו' צ"ל כאן.

ג) **ופי'** הנה אנכי כורת עמך ברית לפ"ז היינו כמ"ש בעה"ק ח"ג דהיינו חלק התכלית ס"פ ל"ה בשם אחד מחכמי האמת וז"ל הנה אנכי כורת עמך ברית הכוונה בו להשפיע ולהאציל לעטרת צבי (הג"ה לעטרת צבי נז' בישעי' כ"ח ה' וכוונת החכם על מ' ונק' עטרת צבי כי צבי היינו יסוד כמ"ש הפרדס ערך צבי וכ"מ בזח"ג אחרי דס"ח א', והמ' נק' עטרת צבי ע"ד שנק' עטרת תפארת כי א"ח עט"ב ובת"א פ' וארא ד"ה לכן אמור לבנ"י פי' בענין ארץ הצבי וכענין ונתתי צבי בארץ החיים) השפע האלקי באמצעות יסוד הצנור וזהו כריתת הברית בברכת נשואין כו' ואז נגד כל עמך אעשה נפלאות כו' עכ"ל, וזהו פי' א' אשר הנה אנכי כורת עמך ברית קאי על ענין ונפלינו אני ועמך והו"ע ונחלתנו, אך בת"י מצאתי שמפרש הנפלאות שעשה עם ישראל בהיותם על נהרות בבל, א"כ יש לפרש כי הברית דהאבות נא' בו את הארץ שם דוקא הכריתת ברית כי ארץ היא נוק' דז"א ונק' ארץ חפץ חפצי בה, משא"כ כשגלו מן הארץ ע"י העוונות סד"א שאין עוד הברית קיים ועז"א הנה אנכי כורת ברית שאפי' הם בארץ אויביהם לא מאסתים לכלתם להפר בריתי אתם והיינו ע"ד אני הוי' לא שניתי ואתם בנ"י לא כליתם ובזהר מפרש לכלתם בשביל שהם בחי' כלה וזהו אשריכם זורעי על כל מים אף על נהרות בבל, ולכן שם בפ' בחוקתי נא' וזכרתי להם ברית ראשונים ופי' הבחיי שהם ג"ר והיינו מה שהמשיך משה הנה אנכי כורת עמך ברית כו', ולפרש"י דראשונים הם השבטים וכ"ה במד"ר פ' כי תשא ספמ"ד עכ"פ הם אשר הוצאתי אותם מאמ"צ והוא ע"י משה כו' וזהו אשר לא נבראו בארץ ר"ל כיון שגלו מן הארץ והם בארץ אחרת כו' א"כ נמשכו הנפלאות מבחי' אשר לא נבראו בשמים ובארץ.

קיצור. יש ב' פי' הא' כריתת ברית על ונפלינו ור"ל שגם מבחי' דכחשיכה כאורה יומשך רק לישראל לבד ולא לעו"ג כמ"ש בד"ה מצה זו וזהו נפלאות אשר לא נבראו כו' והיינו ע"י כורת ברית התקשרות עת"י בא"א שעי"ז מתקשר הבחי' יחיד שהוא עת"י כי לא אדם הוא עם בחי' אדם, הב' דקאי על ימי בבל ומדי כו', והיינו כי גם שאז קוב"ה סליק לעילא ע"ד ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא משם ג"כ יומשך ברית וקישור ע"י התלבשות בלבוש הטבע למעלה מהטבע בד"ה כי אברהם לא ידענו וא"כ אע"ג דשם כחשיכ' כאורה עכ"ז יורד גם בשוקא דבורסקי כו' וע"ל בקיצור סעי' יו"ד כו', וע' שבת נ"ה איכא למ"ד תמה זכות אבות וזהו כי ההרים ימושו אעפ"כ וברית שלומי לא תמוט וזהו הנה אנכי כורת עמך ברית שלא יחליפנו באומה אחרת, וק' דהרי כריתת ברית דאברהם הי' שאף אם יהי' אדם שיעשה מע"ט יותר ממנו לא יהי' שינוי בהכריתת ברית דאברהם, ואפ"ל משום כי הגרים נק' עם אברהם כי אב המון גוים נתתיך, א"כ אם אומה אחרת יעשו גרים במע"ט עצומים הם ג"כ בחי' עם אברהם לכן צ"ל הבטחה למשה שלא יחליפם כו', וע' מענין הנה אנכי כורת ברית בעה"ק ח"ג פי"ד שם פי' דכל הנפלאות שנמשכו

בד"ה מצה זו : לקו"ת צו יב, ג.

בימי יהושע ושאר הנביאים נמשך הכל ממשה, והנה לעיל סעי' יו"ד נת' ענין העוה"ב לא גלה לו כנור של יו"ד נימין שלמעלה מבחי' ביום ההוא וזהו הכריתת ברית דמשה, ושייך ג"כ לפי הת"י דקאי על ואף גם זאת כו' לא מאסתים יעו"ש ע"ד אסתר מן התורה מנין וע' בלק"ת בשה"ש סד"ה מי יתנך כאח לי בענין שלע"ל יהי' הגלוי מבחי' דסליק לעילא לעילא.

והנה בת"י מצאתי וז"ל ע"פ ונחלתנו ותחסנינא ית ארעא דקיימית לאבהתנא דלא תשלחפיננא (לשון חלוף) בעם אוחרן, ואמר הא אנא גזר קים דלא אשלחיף עמא הדין בעמא אוחרן (וצ"ל דהרי כריתת ברית דאברהם הי' ג"כ שאף אם יעמוד אדם אחר ויסגל מצות ומע"ט יותר ממנו לא ידחה בריתו כמש"ל ע"פ אשר כרת את אברהם סעיף י"א מהמד"ר בשה"ש ע"פ אשכול הכופר, וצ"ל שם הכריתת ברית באופן שישראל יהיו זכאים רק שיעמוד אדם ויסגל כו' לא ידחה בריתו, אבל אם ח"ו שונאי ישראל לא יהיו זכאים ע"ז לא בא הכריתת ברית, אבל הנה אנכי כורת עמך ברית שאף אם ח"ו שונאי ישראל יהיו חטאים, עכ"ז לא יחליפם ח"ו בעם אוחרן, וזה נמשך ממקום עליון יותר דהיינו מבחי' י"ג מדה"ר שהם מע"ק וכן ביאר בלק"ת בד"ה אתם נצבים פ"ב וז"ל כי ע"י י"ג מדה"ר שהמשיך משרבע"ה נעשה כביכול כריתת ברית והתקשרות הקב"ה עם ישראל לעורר את האהבה וסלחת לעוינינו כו' שלא יהי' עוונותיכם מבדילים כו' כי חלק הוי' עמו עכ"ל ור"ל שהם חלק משם הוי' ע"ד תרי פלגא גופא כמש"ל, וא"כ אפ"ל הכריתת ברית דאברהם נמשך מז"א, אבל זהו כשישראל הם צדיקים דעכ"ז צריך לכריתת ברית שיהיו ממש כמו שני חצאין שזהו הפלא, אבל הנה אנכי כורת עמך ברית דגבי משה נמשך באופן שאף אם שונאי ישראל פשעו וחטאו עכ"ז יהי' הכריתת ברית והיינו שיביאם לידי תשובה כו' ועיין פ"ק דקדושין דל"ו ע"א פלוגתא דריה"ו ור"מ דר"מ אומר בין כך ובין כך אתם קרוים בנים כו', ועיין בפסחים פרק האשה שזה הי' חטא על הושע הנביא שאמר העבירם באומה אחרת כו' כי באמת א"א לשלחה כו' ח"ו יעו"ש במהרש"א די"מ על להסתיר פניו מהם הסכים הקב"ה על ידו כו' והיינו משום שעי"ז יבואו לתשובה).

עו"ש בת"י ברם מינך יפקון אוכלסין וצדיקים, י"ל זהו ע"י הכריתת ברית שזהו להיות השפעה מבחי' צדיק יסוד עולם בשכינת עוזו מקור נש"י א"כ ממנו יעמיד צדיקים כו', קביל כל עמך אעביד פרישין להון בזמן דיהכון בשביתא על נהרות בבל, היינו לבד שאף אם ח"ו יהיו חוטאים לא יחליפם עוד זאת שגם יעשה להם נפלאות והיינו מ"ש ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם דהיינו בגלות בבל לא מאסתים כו' להפר בריתי אתם כו', וע' מפסוק זה במד"ר באסתר דף קי"ז בפסוק ויהי בימי אחשורוש, שמואל פתח ואף גם זאת כו' לא מאסתים בבבל כו' להפר בריתי אתם בימי טיטוס, כי אני ה' אלקיהם לע"ל, ובפסוק ותאמר אסתר להשיב את מרדכי וידע המרגיז הזה כי לא שכחת ההבטחה ואף גם זאת כו' דקכ"ח ג', ועיין זהר ס"פ בחוקתי דקט"ו ע"ב בפי' להפר בריתי אתם דאי לא הא בריתי פליג שלא יהי' פירוד בין יסוד למ', ושם לב"נ דרחים

אתתא והות דיירי בשוקא דבורסקי כו' כי שוקא דבורסקי מקום שמעבדין העורות ושם ריח רע מהעורות שאינן עבודים כי העיבוד ע"ד עובד אלקים משא"כ בחי' אשר לא עבדו ועיין מזה בת"א פ' בראשית סד"ה אעשה לו עזר והיינו כשכנ"י היא בבבל ומדי כו' ואעפ"כ עייל שם, וזהו ע"ד הנס דאסתר שנתלבש בלבוש הטבע שוקא דבורסקי ולכן לא נז' שום שם במגלת אסתר, וזהו ענין נגד כל עמך אעשה נפלאות אף גם בהיותם בארץ כו' ועמ"ש מזה בפי' סוב דודי ודמה לך לצבי כו' על הרי בתר שזהו הדילוג למעלה מסדר ההשתל' והמשיל זה לצבי שרץ במרוצה יותר גם מהסוס כו', והכל א' דלפי שכריתת ברית דמשה המשיך ממקום עליון יותר ע"כ נמשך גם למטה יותר ובדילוג גדול כו', א"כ הענין שגם בהיותם בארץ אויביהם בבבל יהי' בבחי' ארץ כמ"ש בדרוש ברהמ"ז וע' בד"ה הבאים ישרש, והיינו ע"י שהשכינה הנק' ארץ היא עמהם כמ"ש בת"א פ' ויצא בד"ה וללבן שתי בנות גבי וגלתה עמהם השכינה שהוא בחי' רחל, הנה אנכי כתר כורת עמך ברית שביחוד זו"נ יאיר הכתר ע"ד ג' שותפים הקב"ה נותן בו נשמה, ועמ"ש במ"א בפי' אשריכם זורעי על כל מים דהיינו אפי' על נהרות בבל כו' ויובן ע"ד שנת' בת"א פ' נח בד"ה מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ואדרבה בהם ועל ידם ותרם התיבה, וזהו שמתחלה נאמר בפ' בחקותי וזכרתי את בריתי יעקב כו' והארץ אזכור, ואח"כ כתיב ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם כו' וזכרתי להם ברית ראשונים, ופי' הבחיי שם שהם ג' ראשונות כח"ב וא"כ זהו למעלה מבחי' ברית האבות שהם חג"ת, והיינו מה שהמשיך משה הנה אנכי כורת עמך ברית וכן פי' הבחיי שם דמ"ש בפ' כי תשא ל"ד כ"ז כרתי אתך ברית ואת ישראל קאי על ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם כו' לא להפר בריתי אתם, וזהו"ע הנה אנכי כורת עמך ברית וע' בפנים יפות שם פ' תשא ע"פ כרתי אתך ברית, והנה לפרש"י דוזכרתי להם ברית ראשונים הם הי"ב שבטים וכ"ה במד"ר פ' כי תשא ס"פ מ"ד והם אשר הוצאתי אותם מאמ"צ עכ"פ זהו ע"י משה, וא"כ זהו ג"כ ענין כרתי אתך ברית ואת ישראל, וזהו אשר לא נבראו בכל הארץ ר"ל כיון שזהו על אף כשגלו מן הארץ א"כ נמשכו הנפלאות מבחי' אשר לא נבראו בכל הארץ ע"ד כי כארץ תוציא צמחה כו' כן אד' הוי' יצמיח צדקה ותהלה.

והנה רש"י פי' ע"פ וסלחת לעונינו ולחטאתינו ונחלתנו ותתנו לך לנחלה מיוחדת זו היא בקשת ונפלינו אני ועמך כו' ועז"נ הנה אנכי כורת ברית וע' בלק"ת בד"ה אתם נצבים שלא יהי' עונותיכם מבדילין ועמ"ש בפי' המילות דיהי כבוד ע"פ כי לא יטוש ה' את עמו ונחלתו לא יעזוב וכתוב א' אומר כי לא יטוש ד' עמו בעבור שמו הגדול שארז"ל במדרש רות כאן בארץ כאן בחו"ל וזהו ונחלתנו אף גם בהיותם כו' והיינו ע"י תשובה כי ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים ע"י תפלה כמו ע"י קרבנות, וזהו"ע ונחלתנו וכמארז"ל ע"פ כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה מנוחה זו שילה ונחלה זו בית עולמים דהיינו בהמ"ק ועמ"ש מזה ע"פ הזהר פ' ויצא ע"פ קומה ה' למנוחתך ועמ"ש ע"פ והאכלתיך נחלת יעקב אביך, והנה ישראל מפרנסין בשני

תמידין, ועיין מזה בלק״ת בד״ה לבבתני אחותי דהענין שממשיכים ניחוח להוי׳ ל׳ נחות דרגא דהיינו להיות בחי׳ המשכה מלמעלמ״ט התהוות ש׳ הוי׳, והיינו ע״י הקרבן שמעורר והחיות נושאות כו׳ יעו״ש, וזהו מ״ש בעה״ק ח״ב רפ״ב בשם הרמב״ן פ׳ תצוה בפסוק לשכני בתוכם כי לפי הפשט הי׳ נראה כי השכינה בישראל צורך הדיוט הוא, אבל על דרך האמת אינו כן אלא צורך גבוה כענין שנאמר ישראל אשר בך אתפאר, מאמר השם הנכבד (ר״ל מלי׳ דאצי׳) בעבור קרבנותיך ועבודתיך אני מתפאר בתפארת עוזו (ר״ל שעי״ז היא מתחברת עם התפארת כדפי׳ בזח״ב וארא דכ״ח סע״ב בענין ארוממך אלקי המלך כו׳, ולפמ״ש בפי׳ ריח ניחוח להוי׳ שעי״ז נמשך מאור א״ס בשם הוי׳ א״כ אשר בך אתפאר י״ל ג״כ על התפארת שע״י עבודת ישראל ממשיכי׳ בו תוס׳ אור וכענין הקדב״ה שהוא ת״ת מניח תפילין שהם פאר ומה כתיב בהו מי כעמך כישראל כו׳.

פ׳ ויקהל

קיצור ממ״ש ע״פ ויקהל

א) **היריעות** והכלים הוא עכשיו בחי׳ מצות ובחי׳ תו׳ והענין כי יש סוכ״ע וממכ״ע.

ב) **וכן** בהמשכת אלקות ע״י תומ״צ יש מקיפים ופנימי׳ שע״י המצות נמשך לבושי׳ לנפש שהוא בחי׳ מקיף והתורה היא מזון שהוא בחי׳ או״פ.

ג) **והנה** ענין השבת שבו נמשך נשמה יתירה היינו כי אית רצון ואית רצון פי׳ אית רצון שנולד מהשכל ויש רצון ואה״ר שלמעלה מהשכל וגילוי זה בשבת וז״ש שער החצר הפנימית הפונה קדים כו׳.

ד) **וזהו** שבת שבתון וזהו״ע אל דיעות ועי״ז נמשך הארה ג״כ לכל ימי השבוע ע״י התפלה שנק׳ סולם.

ה) **והנה** ע״י התורה ממשיכים ג״כ גילוי רצה״ע הנ״ל והתורה זהו בחי׳ המנורה וגם בשולחן בחי׳ לחם הפנים לכו לחמו כו׳.

ו) **אך** סדר המשכה מלמעלמ״ט צ״ל תחלה בחי׳ שבת שהוא עליות העולמות ואזי מתעלה הנשמה ג״כ להשיג בחי׳ נשמה יתירה גילוי רצה״ע הנ״ל אז אח״כ ימשיך גילוי רצון זה מלמעלמ״ט תחלה בבחי׳ מקיף ע״י היריעות ועכשיו הוא מעהמ״צ ואח״כ בבחי׳ פנימי ע״י הכלים וע״י התורה וזהו סדר ציווי מרבע״ה תחלה שבת ואח״כ משכן וכלי׳ אמנם מלמעלמ״ט ההמשכה תחלה כלים ואח״כ יריעות ואח״כ שבת.

לד״ה ויקהל משה. יש להעיר מפסוק ראה קראתי בשם, כי תשא ל״א א׳ ועיין פ״ט דברכות דנ״ה ע״א משכן תחלה כו׳ ועמ״ש מזה ג״כ סד״ה וידעת היום דרוש השני, ובד״ה האזינו השמים דרוש השלישי ספ״ו, ובמד״ר

קיצור . . ויקהל: נעתק מבוך 805 ע׳ תקיד. וראה תו״א (וסה״מ תקס״ה) ויקהל סו, ג (ע׳ שלט).

לד״ה ויקהל משה: נעתק מבוך 168 שצה, א.

וידעת . . השני: לקו״ת ואתחנן ט, א.

האזינו . . השלישי: לקו״ת האזינו עו, ג.

ס״פ ויקהל פ״נ משמע שבצלאל עשה את הארון תחלה ע״ש פתח דברך יאיר וכן ביאר המ״כ שם ונ׳ דתולה בפלוגתא דתנאי שם אם בבריאת העולם קדם בריאת אור לבריאת שמים וארץ לכן כמ״כ כאן קדם הארון שהוא בחי׳ אורה ותורה אור, והארון ג״כ ל׳ אור לכן קדמו ליריעות המשכן והכלים שהם דוגמת שמים וארץ ולמ״ד שבבריאת העולם קדמו שמים וארץ לבריאת האור כמ״כ כאן קדם היריעות והכלים להארון כו׳, ומפסוק עוטה אור כשלמה ואח״כ נוטה שמים כיריעה משמע שהאור קדם לשמים כו׳ ואפ״ל כמ״כ בענין תלמוד ומעשה למ״ד שהאור קדם א״כ תלמוד גדול כי האור זה תורה ושמים וארץ י״ל מעשה המצות וכן לנטוע שמים וליסוד ארץ קאי על קרבנות ולמ״ד שמים וארץ קדמו א״כ מעשה גדול, וזהו ליהודים היתה אורה ג״כ פתחו באורה תחלה. בחיי פ׳ תשא דקי״ז ע״פ ראה קראתי בשם כי בצלאל וה״ה לשאר כל הנביאים כולם שנאצלו בשם הגדול, ואפ״ל כי יש אור ויש אור, כמו אור שנברא ביום ראשון קדם לשמים וארץ, ואור החמה ולבנה הם אחר שמים וארץ ביום ד׳ נאמר יהי מאורות, וכן בתורה יש ב׳ בחי׳ אלו, כי תורה קדומה היא חכ׳ והיא קדמה לשמים וארץ שהוא זו״נ אש ומים כו׳, גם בחי׳ אלפים שנה שקדמה תורה לעולם שהם חו״ב קדמו לשמים כו׳ ויש תורה דבריאה על תורתך שלמדתנו ובבחי׳ זו קדמו שמים וארץ זו״נ כו׳, ואפ״ל עוד כי מה שצ״ל תחלה או״מ ואח״כ או״פ זהו מאצי׳ לבי״ע כי בי״ע הם נפרדים ע״כ א״א להם לקבל הגילוי בפנימית עד שיומשך תחלה בבחי׳ מקיף כו׳ וכענין שע״י המשל משיג השכל כו׳ אבל מהמאציל באצי׳ אשר אצי׳ גילוי ההעלם יוכל להיות נמשך הא״פ תחלה, ומה שנעשו אח״כ יריעות אין זה או״מ רק דוגמת היכל ולבוש כו׳.

ואמלא אותו רוח אלקים כו׳ ברכות נה״א אמר רב יהודה אמר רב יודע הי׳ בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ (ע״י צירופי׳ ובספר יצירה תני להו) כתיב הכא וימלא אותו רוח אלקים בחכ׳ ובתבונה ובדעת, וכתיב הכא ה׳ בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו משלי סי׳ ג׳, ואפ״ל זהו ג״כ בצל אל היית וידעת, היינו יודע לצרף כו׳, ונק׳ בצלאל דכתיב אל אלקים ה׳ דיבר ויקרא ארץ.

במד״ר פ׳ שמות פ״א ע״פ וייטב אלקים למיילדות שממרים יצא בצלאל שעשה ארון לתורה שנקראת טוב, ועמ״ש מענין פי׳ טוב בקיצור לד״ה ואתחנן ובענין הטבת הנרות בד״ה ענין חנוכה, ועיין זח״א ר״פ נח תיבת נח הוא ג״כ דוגמת ארון הברית ונח הוא בחי׳ ברית והוא שורש ענין ההמשכה מאור הסוכ״ע בבחי׳ ממכ״ע ואור התורה הוא מבחי׳ סוכ״ע ובחי׳ אור דארון י״ל ממכ״ע שמקבל וקולט בחי׳ סוכ״ע כו׳, ר״פ כי תשא פ׳ מם קנ״ד וסור מרע בינה ע״י שמרים סרה מן הרע העמידה את בצלאל שזכה לחכ׳ ובינה כו׳ ועו״ש ראה

בקיצור לד״ה ואתחנן: לקו״ת ואתחנן ג, ב.
בד״ה ענין חנוכה: תו״א מקץ לב, ב.

קראתי עד שאדה"ר מוטל גולם כו' והראהו בצלאל עושה את המשכן כו' מן בראשית התקנתיו לעשות את המשכן, במד"ר ויקהל פ"א, שכמ"כ לע"ל נאמר בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן ובדעת חדרים ימלאו כו' ושם משמע חכמה תושב"כ בינה משנה דעת תלמוד, בפ' צו פי"א חכמת נשים בנתה ביתה קאי על בצלאל כו', עכ"פ לפ"ז המכוון להמשיך ג"ר על ז"ת, ועי"ז יהי' גילוי אלקות למטה ובודאי יש כמה מדרגות חב"ד כמו חב"ד שבמל' חב"ד דז"א חב"ד ממש, ועד"ז י"ל ההפרש בין המשכן שנעשה ע"י בצלאל ובין מה שלע"ל בחכמה יבנה בית כו', וכמו שבתורה עכשיו נק' נובלות חכמה שלמעלה תורה ולעתיד גילוי פנימיות התורה כו' והתורה נק' טוב ועכ"ז לע"ל מה רב טובך אשר צפנת כו'.

בצל אל היית וידעת, בצלאל אמר מקיפי' ואח"כ פנימי' ע' ע"פ ראו קרא בשם בצלאל כו' כמ"כ סוכה מקיף זהו צל אל בצלו ישבתי וכו' ואח"כ וידעת לולב פנימי' להמשיך דעת.

בצל אל: נעתק מבוך 1113 ז, ב גוכי"ק.

הוספות

בא*

רבות בא פט״ו ד״א ראשון הוא לכם כביכול הקב״ה נק׳ ראשון עמש״ל מזה בד״ה של״ה דנ״ח סע״ב.

ד״א החדש כו׳ תקראו אתם, יש ב׳ בחי׳ מועדות מועדי של עצמות המאציל חג״ת דא״א ומועדי הוי׳ באצי׳, וכ״ז נמשך ביום שישראל מקדשין החדש והמועדות עמ״ש בסידור שער היו״ט בד״ה תלתא זמינין מקדש כו׳.

ד״א החדש הזה לכם הה״ד אלה שני בני היצהר, היינו כי משה שוד״מ ואהרן שודמ״ט ולכן קידוש החדש שהוא התחברות מלכא ומטרוניתא בחי׳ וחדש אשתו כנ״ל שתתחבר בבחי׳ הז״ה זהו ע״י משה ואהרן.

מדלג על ההרים נתבאר בד״ה קול דודי כו׳ בת״א בשה״ש.

הריני מדלגן ועושה אותן אלופים יש להעיר מענין בעתה אחישנה כו׳.

משל לכהן שנפלה תרומתו, כי אדה״ר נק׳ חלתו של עולם כמ״ש ברבות בראשית פי״ד שעז״נ ואיש תרומות, ובחטא עה״ד נפלו הנשמות ונטבעו בעמקי הקליפות והיינו בשר של מצרים הראשון מד׳ נהרות כו׳ וידוע המאמר אלקיכם כהן הוא שנאמר ויקחו לי תרומה, ע״כ אמר מוטב לי לטמא׳ א״ע וזהו ע״ד מ״ש ולאחותו הבתולה כו׳ לה יטמא וכדפי׳ בזח״ג אמור פ״ט א׳ וכמ״ש מזה ע״פ ולאחותו הנ״ל. וענין לטמא א״ע יובן עם מ״ש בזח״א ס״פ ויגש דרי״א ב׳ ע״פ ויהרוג ה׳ כל בכור כו׳ ומבואר במ״א.

הנשקפה כמו שחר יתרון האור נמשך מהחשך יפה כלבנה בחי׳ הודאה כי פני יהושע כפני לבנה תקן ברכת הארץ המתחלת נודה לך, ברה

---

*) מפני סיבות טכניות באים מאמרים אלו כאן.

רבות בא: נעתק מבוך 1179 (לא, א) גוכי״ק. נדפס ג״כ בדר״מ ח״ב רסג, א.

בד״ה של״ה דנ״ח סע״ב: אוה״ת בא ע׳ רעז.

בסידור שער היו״ט: סידור שער המועדים ריט, ג.

שו״ה החדש — תלתא: בסידור: תלתא אינון.

משה שוד״מ: זח״ג כ, א. ועוד.

ואהרן שודמ״ט: זח״א רסו, ב. ועוד.

וחדש אשתו כנ״ל: ראה אוה״ת בא ע׳ רעח.

קול דודי . . . בשה״ש: לקו״ת שה״ש טו, ב.

בת״א בשה״ש: הכוונה ללקו״ת שהוא חלק שני מתו״א. וראה אגרת הקדש של כ״ק אדמו״ר הצמח צדק וכ״ק אדמו״ר (מהוריי״צ) נ״ע שנדפסו בתו״א ולקו״ת.

ולאחותו הנ״ל: ראה אוה״ת אמור ע׳ קנ. תקעת.

כחמה בחי' ברכה שמש הוי' כו' פני משה כו', איומה לע"ל. א"נ ברה כחמה אה"ר, איומה יראה עילאה. ומ"מ ההתחלה ע"י יפה כלבנה כמ"ש ועתה ישראל מה כו' כ"א ליראה וממילא יבוא לאהבה כו' וזהו החדש הזה לכם בחי' יפה כלבנה ואזי אח"כ יבואו כל הבחי' לכם הנז' לקמן ברבות עצרת תהיה לכם כו'.

משפטים

ואנשי קדש, פסחים כ"ד ב', בב"ח וטריפה, ע' בחיי משפטים במקומו כי בב"ח יחד דוגמת חיבור ככלאים צמר ופשתים דפי' בבחיי פ' קדושים שהוא חיבור שני קצוות שהם הפכיים כי אין חיבורן עולן יפה כמו קין והבל, והמלאכים שאכלו אצל אברהם חמאה וחלב, דוגמת בציצית ובגדי כהונה מותר כלאים, לכן כמ"כ ובשר בשדה טרפה שהיא דרוסה, מגבורות קשות לא תאכלו כו', וע' זח"א קכ"ב דאית שדה ואית שדה, ובס"ס הבחיי משפטים ס"ק יוד בשר בחלב הוא רחמים ודין ואין להשוות קדושה קלה לחמורה כו' עד כי יסור יצה"ר לעתיד כו', וע' בפרדס ערך בשר מענין ובשר מבשרי, ובחי' והיו לבשר אחד, ובחי' ההפך מזה הוא בשר בשדה ט', וע"ש ערך חלב חוור שרשו מכ"ע רוחצות בחלב, וענין טרפה רפ"ח ע"ה ויש בקדושה בנימין זאב יטרף, לא תאכלו י"ל ע"ד אכלה ומחתה, טרפה אינה חיה י"ל היא מן הרע של עה"ד, ע"ד נבלה מה שנובל ונפל בשה"כ, וזהו ואנשי ק' החכמה תחיה, חי' ט' הפך חי העולמים, ולמ"ד ט' חיה היינו כי יש ב' בחי' חיה ע"ד מיד כל חיה אדרשנו, ויש ורוח החיה באופנים, והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול כו' ועמ"ש ע"פ ובחרת בחיים, ובבחיי פ' אחרי ע"פ וחי בהם. וע'* בחיי פ' תשא קכג ד' שכעין בשר בחלב הוא חמץ ומצה בחי' חו"ג וגרע טובא מיני' דבב"ח כ"ח שרי משא"כ חמץ בפסח אסור וכרת, צ"ל החמץ דוגמת בשר בשדה ט' וגרע מיני' דהתם איסור לאו והכא איסור כרת, אך מצה דוגמת רוחצות בחלב חסד.

ואנשי קודש: נעתק מבוך 1179 גוכי"ק. נדפס ג"כ בדר"מ ח"ב רסג, סע"ב.
טריפה אינה חיה . . . חיה: חולין מב, א.
וע': נכתב בצד ימין של העמוד מלמעלמ"ט ולא נסמן מקומו בפנים.

והשביעית תשמטנה פרק המפקיד ל״ט שעוזב הדבר, ומצינו יעזוב רשע דרכו, כך בשנים השביעי חביב מד״ר אמור ס״פ כ״ט, היינו שעוזב עובדין דחול, כי שש שנים ו״ק והשביעי׳ מ׳ עלייתה בבינה, שהוא מרומם מהמדות חו״ג כו׳, ואפ״ל ע״ז ממשיך בחי׳ והמתנשא מימות עולם שנעתק ונבדל, ושביעית משמטת את המלוה גילוי מבחי׳ חנון מתנת חנם כו׳ ומבחי׳ מחילה וסליחה כו׳ וענין הלוואה דוקא ע״ד מ״ש במד״ר בפ׳ אם כסף תלוה, היום לוה מן הלילה והלילה מן היום. ובספר החינוך סי׳ פ״ד משרשי המצוה לקבוע בלבנו ולצייר ציור חזק במחשבתינו ענין חידוש העולם כו׳ ועוד יש תועלת אחר נמצא בזה שיוסיף האדם בטחון בשם יתברך.

למען ינוח שורך וחמורך פי׳ בבחיי פ׳ ויחי שזהו ענין אוסרי לגפן עירה דהיינו חמור נקשר לבחי׳ גפן ויין קדוש דשבת, וינפש בן אמתך ע׳ יבמות דמ״ח ע״ב ול״ק מהמד״ר פ׳ דברים דשא״ה שהוא ע׳ לישראל.

במד״ר פ׳ בראשית פכ״ה ע״פ ויקרא שמו נח, כיון שעמד נח נחו ועד״ז למען ינוח שורך כו׳ כי נח שבת נייחא ואעפ״כ אין הנייחא שוה לשבת יעו״ש, דשם הפי׳ שנחו ממרידה באדם, וכאן נחו ממש מעבודה והנה שורך י״ל נה״ב ושנחו ממרידה באדם נה״א זהו ענין בששת ימי המעשה עמ״ש ע״פ לא הביט און ביעקב וה״ע אתכפיא סט״א, ושנחו ממש זהו ע״י אתהפכא וה״ע ולא ראה עמל בישראל וזהו בחי׳ שבת, וענין חמורך יש להעיר ממ״ש בזח״ב ס״פ בא בענין פטר חמור תפדה בשה, וא״ל וערפתו, והפדיון בשה י״ל ע״ד אוסרי לגפן עירה.

ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו לרבות שביתת כלים, כי שבת ויוהכ״פ הוא עליית הכלים לגבי האורות כ״כ באג״ה בסופו, ובי״ה דס״ל שביתת

והשביעית תשמטנה: נעתק מבוך 1179 גוכי״ק. נדפס ג״כ בדר״מ ח״ב רסד, א.
למען ינוח: נעתק מבוך 1179 גוכי״ק. נדפס ג״כ בדר״מ ח״ב רסה, א.
ע״פ לא הביט און ביעקב: לקו״ת בלק עג, רע״א.
ובכל אשר אמרתי: נעתק מבוך 1179 גוכי״ק. נדפס ג״כ בדר״מ ח״ב רסה, א.
שביתת כלים לאו דאורייתא: שבת יח, א.

כלים לאו דאורייתא כי בחיצוניות הכלים אין שום שינוי, כמ"ש בד"ה למנצח על השמינית.

כי תשא

כי תשא את ראש בנ"י לפמש"ל י"ל ראש נק' השכינה שהיא ראש בנ"י, א"כ העלאת השכינה היינו לחברה עם נהורא עילאה ז"א כמ"ש בת"א בד"ה כי אתה נרי בפי' ארוממך אלקי המלך, או להעלותה לבינה שכינתא עילאה, או י"ל ראש בנ"י י"ב שבטים דבריאה הנק' י"ב בקר מרכבה תתאה שהם המרכבה לבחי' מלכות, להעלותם לבחי' מרכבתא עילאה דאצי' שהם המרכבה לעצמות אור א"ס כו'. ובממ"ח להב"י כ' כי תשא כי רמיזא בכנס"י דהא הכף רמיזא בה ויוד אוף ה"נ (עמ"ש בלק"ת בשה"ש בהביאור דיונתי בענין ולכי לך לבחי' כף ויוד ומ"ש ע"פ כי תצא) וקאמר כי תיבעי לסלקא לה לעילא דהא איהי איקרי ראש בני ישראל דלגבי ישראל איהי ראש ולגבי ספירן עילאין איהו סופא, לפקודיהם היינו ספירן עילאין.

בד"ה למנצח על השמינית: לקו"ת תזריע כא, ג.

כי תשא: נעתק מבוך 1197 גוכי"ק. נדפס ג"כ בדר"מ ח"ב רנה, סע"ב בסיום ד"ה אין עומדין.

מפתח הענינים

א

כ

נ

ס

ת

מפתח כללי

ל(שמונת כרכי) אור התורה שמות

o

תורה

שמות

וארא

בא

בשלח

מפתח כללי

ד"ה	כרך	ד'	ד"ה	כרך	ד'
והיה על מצח אהרן	ה	א'תשנה	ועשית מזבח מקטר קטרת	ה	א'תשנט
ענין בגדי כה"ג	ח	ג'פב	והקטיר עליו אהרן	ה	א'תשסב
ולבני אהרן תעשה כתנות	ה	א'תשנו			

פ' זכור

ד"ה	כרך	ד'	ד"ה	כרך	ד'
זכור .. עשה לך עמלק	ה	א'תשסט		ז	ב'תשפא
	ז	ב'תשעא	ביאור .. שאין השם שלם	ח	ג'צא
	ז	ב'תשסח	ענין מלחמת עמלק	ז	ב'תשעט
	ז	ב'תשע	ע' פע"ח שער התפילין	ז	ב'תשפ
	ה	א'תשפה	פקדתי	ז	ב'תשפב
	ז	ב'תשעז	יפול מצדך	ח	ג'צד
	ח	ג'פו			

כי תשא

ד"ה	כרך	ד'	ד"ה	כרך	ד'
כי תשא	ו	א'תתכג	ראה קראתי בשם	ו	א'תתקמט
	ח	ג'צו		ו	א'תתקנא
	ו	א'תתלג		ח	ג'קא
	ו	א'תתלח	ואמלא אותו	ו	א'תתקנב
[ביאור]	ו	א'תתמט	ובלב כל חכם לב	ו	א'תתקנב
	ו	א'תתנד	ושמרו בנ"י את השבת	ו	א'תתקנד
	ח	ג'צו		ו	א'תתקסא
	ו	א'תתעט	בני ובין בנ"י	ו	א'תתקסב
	ו	א'תתצ	ויתן אל משה	ו	א'תתקסו
[ביאור]	ו	א'תתצו		ו	א'תתקעו
קיצור .. תשא	ו	א'תתקא	קיצור מהנ"ל	ו	א'תתקפא
ביאור	ו	א'תתקמב	[איתא .. הנשים ולא רצו		
ביאור	ו	א'תתקמג	ליתן נזמיהן	ו	א'תתקפה
ביאור	ו	א'תתקמד	ברכות .. לך רד	ו	א'תתקפח]
כי תשא	ו	א'תתקד	ויחל משה	ו	א'תתקצ
	ז	ב'תשפה	[פמ"ג .. ויחל משה	ו	ב'י
	ח	ג'קכח		ו	ב'יד
זה יתנו	ו	א'תתקו	פמ"ד זכור לאברהם	ו	ב'טז]
	ו	א'תתקיב	והלוחות מעשה	ו	ב'כ
	ו	א'תתקיט		ו	ב'כא
	ו	א'תתקכח		ח	ג'קי
ועשית כיור נחשת	ו	א'תתקלא	ועתה אם תשא חטאתם	ו	ב'כד
ואתה בשמים ראש	ו	א'תתקמב	ודיבר ה' עם משה	ו	ב'כה
ואתה קח לך בשמים	ו	א'תתקמג	ויאמר אליו .. פניך	ו	ב'כו
ענין כהן משוח	ו	א'תתקמד	הראיני נא	ח	ג'קי
ואל בנ"י	ו	א'תתקמה	ויאמר אני אעביר	ו	ב'נב
שמן משחת קדש	ו	א'תתקמה	ויאמר ה' הנה מקום אתי	ו	ב'נג
קח לך	ו	א'תתקמו	והיה בעבור כבודי	ח	ג'קיא

מפתח כללי

ד"ה	כרך	ד'
ר"פ פקודי . . איש אמונות	ו	ב'רלח
מד"ד ר"פ פקודי . . ויביאו את המשכן	ו	ב'רלח
ויקרא רבא		
ברבות ויקרא	ח	ב'תתקפב
במדבר רבא		
רבות פ' במדבר . . ר"נ אומר	ה	א'תנד

ד"ה	כרך	ד
ברבות נשא . . וידבר אלקים	א	קלא
ברבות נשא . . ביום השמיני	ז	ב'תקצג
שיר השירים רבא		
בשהש"ר בהפסוק יונתי	ב	תקלג
ילקוט שמעוני		
ילקוט . . בפי' ושורש שבת	ז	ב'תרנג
זהר		
בזהר . . ויצא יעקב	ה	א'תקכז

שונות

סידור		
אלו פינו מלא שירה	ב	תיא
רש"י		
עיין רש"י . . ושמי הוי'	א	קסו
פרש"י הקטרת החביבה	ה	א'תשסא
רמב"ן		
בהרמב"ן ר"פ תרומה	ה	א'תב
בחיי		
[הגהות בחיי]	ב	תרעה
בבחיי פ' תשא	ו	א'תתקכט
פרי עץ החיים		
ע' פע"ח שער התפילין	ז	ב'תשפ
ביאוה"ז		
בד"ה אתי מלבנון	א	קא
תורה אור		
הגה . . לד"ה לסוסתי	ב	תקעז
בתו"א . . ביום הוה	ג	תשעב
באור ע"פ שמאלו . . בתו"א	ו	א'תתסח
קיצור . . שמאלו . . בת"א	ו'	א'תתסד
בתו"א . . שהמלאך נק' בשם		

אלקים	ו	א'תתעד
	ג	תשסג
דרוש המתחיל		
[בד"ה ויאבק]	ח	ג'נד
בד"ה בחודש השלישי	ג	תשעג
ד"ה ואלה המשפטים	ד	א'קטז
בד"ה לא תהי' משכלה	ז	ב'תשלב
בד"ה עולת תמיד	א	ה
לדרוש המילואים	א	קמא
ענינים		
ענין בגדי כה"ג	ח	ג'פב
ענין במשכן י"א יריעות	ה	א'תקז
ענין כהן משוח	ו	א'תתקמד
ענין מלחמת עמלק	ז	ב'תשעט
ענין עיבור	א	קמ
להי"ע עיגולים ויושר	ה	א'תסט
ענין קי"ס	ב	תקסח
ענין ראי' שמיעה	ז	ב'תרעא
מענין רו"ש	ב	תקכב
ענין שושבינא דמטרוניתא	ה	א'תקסג
ענין שמו הגדול	א	קג
להי"ע עיגולים ויושר	ז	ב'תפג
ענין ותחת רגליו	ז	ב'תקטז
	ד	א'רסו

מפתח כללי

ד"ה	כרך	ד'	ד"ה
והסירותי את כפי	ח	ג'קיב	הנה אנכי כורת ברית
ויאמר . . פסל לך	ו	ב'נו	ויהי ברדת . . כי קרן
ויעבור ה' על פניו	ו	ב'נט	ויהי ברדת משה
	ו	ב'סד	ויכל משה
נוצר חסד	ו	ב'עה	

כרך	ד'
ח	ג'קטו
ו	ב'עה
ו	ב'עח
ו	ב'פא

ויקהל

ד"ה	כרך	ד'	ד"ה
ויקהל משה	ו	ב'פה	קחו מאתכם
	ו	ב'פו	
	ו	ב'צ	
	ו	ב'צא	
	ו	ב'צה	ביאור . . שבת"א . . קחו
	ו	ב'קטז	קחו מאתכם
	ז	ב'תשצא	ראו קרא . . בצלאל
	ז	ב'תשצא	[ביאור]
	ז	ב'תשצט	
לת"א בד"ה ויקהל	ו	ב'קכט	קיצור
קיצור . . ויקהל	ח	ק'קכא	
לד"ה ויקהל משה	ח	ג'קכא	[בצל אל היית וידעת
ששת ימים תעשה מלאכה	ו	ב'קל	והמלאכה היתה דים
	ו	ב'קמד	[במד"ר . . ויעשו כל חכם לב
לא תבערו אש	ו	ב'קמו	וזאת התרומה
להבין . . פ' שבת למלאכת המשכן			ויעש בצלאל
	ו	ב'קלג	
[ביאור]	ו	ב'קמא	ויעש את הכיור
למה נסמכה פ' שבת	ו	ב'קמו	

כרך	ד'
ז	ב'תת
ו	ב'קנ
ו	ב'קנב
ו	ב'קנח
ו	ב'קסו
ז	ב'תת
ו	ב'קפג
ו	ב'קצה
ו	ב'רג
ז	ב'תתג
ז	ב'תתא
ח	ג'קכג]
ו	ב'רטו
ז	ב'תתד]
ה	א'תטז
ו	ב'ריז
ו	ב'ריז
ו	ב'רכה

פקודי

ד"ה	כרך	ד'	ד"ה
אלה פקודי	ו	ב'רלג	דברים
	ו	ב'רלו	זכור . . עשה לך עמלק
[מד"ר . . ויביאו את המשכן	ו	ב'רלח]	

כרך	ד'
ה	א'תשסט
ז	ב'תשעא
ז	ב'תשסח
ז	ב'תשע
ה	א'תשפה
ז	ב'תשעז
ח	ג'פו

במדבר

ד"ה	כרך	ד'
הן עם לבדד ישכון	א	קא

נביאים — כתובים

שופטים

ד"ה	כרך	ד'
מקול מחצצים	ב	תרע
	ב	תרפד

שמואל

ד"ה	כרך	ד'
פקדתי כו'	ז	ב'תשפב

מפתח כללי

ש"ם — מדרש — זהר